

DR. MAGDICS IGNÁC:

HITELEMZÉSEK

AZ 1907-I PÜSPÖKI TANTERV NYOMÁN.

MÁSODIK KÖTET.

**A RÓM. KATH. KIS KATEKIZMUS ÉS BIBLIA ANYAGÁNAK
MÓDSZERES FELDOLGOZÁSA.**

III—VI. OSZTÁLY.

ELSŐ RÉSZ: A HITRÓL.

II. KIADÁS.

KORDA R. T. KIADÁSA, BUDAPEST, 1936.

DR. MAGDICS IGNÁC:

HITELEMZÉSEK

AZ 1907-I PÜSPÖKI TANTERV NYOMÁN.

MÁSODIK KÖTET.

**A RÓM. KATH. KIS KATEKIZMUS ÉS BIBLIA ANYAGÁNAK
MÓDSZERES FELDOLGOZÁSA.**

III—VI. OSZTÁLY.

ELSŐ RÉSZ: A HITRÓL.

II. KIADÁS.

KORDA R. T. KIADÁSA, BUDAPEST, 1936.

NIHIL OBSTAT. DR. JULIUS CZAPIK CENSOR
DIOECESANUS. NR. 2156/1936. IMPRIMATUR.
STRIGONII, DIE 9. JULII 1936. DR. JOANNES
DRAHOS VICARIUS GENERALIS S.

NYOMATOTT: KORDA R. T. NYOMDÁJÁBAN,
BUDAPEST, VIII., MÁRIA-UTCA 42.

ELSŐ RÉSZ.

A HITRŐL.

1. BEVEZETÉS.

Egyik fejedelmi udvarban élt egy hetven éves főúr. Békében és háborúban hűségesen szolgált urának, de Isten szolgálatával nem sokat törődött. Ez a főúr egyszer nehéz beteg lett. Ekkor komor gondolatok lepték meg, remegni kezdett, mi lesz most vele. Mikor már érezte, hogy közel áll a halálhoz, elhívatta betegágyához fejedelmét és könyörgött neki, hogy pár órával legalább hosszabbítsa meg életét, hogy megsirathassa eddigi könnyelműségét. A fejedelem szomorúan vallotta be, hogy ennyi hatalma nincs. A beteg pedig sírni kezdett, hogy eddig ilyen tehetetlen úrnak szolgált s a mindenható Istennel nem törődött. Azután elrendelte, hogy ha meghal, síremlékére ezt a mondást vésseék: „Itt nyugszik egy ember, aki távozott a világból a nélkül, hogy tudta volna, miért jött a világra.”

Ez bizony szomorú és leverő sírfelirat volt. Mindenkinek azt hirdette, hogy aki ott a sírban pihen, hiába és haszontalanul élt. Nehogy a mi sírunkon is láthatatlanul rajta legyen ez a fölírás, bevezetőül a hittantanításokhoz ma megtanuljuk, *mi végett vagyunk a világon?*

1. *(A végső cél.)* Mi végett van a világon a ló, ökör, tehén és más állatok? Az ember miatt. Hogy hasznára legyenek, szolgáljanak az embernek erejükkel, hússukkal, tejükkel. Mi végett vannak a gyümölcsfák? Gabonaföldek? Színes virágok? Az emberért, hogy nekünk táplálékot, gyógyszert nyújtsanak, gyönyörködtessenek. Mi végett fénylenek az égen a nap, hold, csillagok? Ismét csak az emberért, hogy világítsák, melegítsék számunkra a földet.

Igy Isten mindent, ami a világon van, valamiképp az emberért alkotott. Levegő, tűz, víz, érc, növények, állatok mind az ember miatt, az ő szolgálatára vannak.

De kiért vagy miért van az ember a világon? Mi végett élünk mi? Nem azokért, amiket szemünk itt a földön lát s amit itt birtokunkba vehetünk. Mindez alattunk van és kevés nekünk. Minden, amit ez a világ adhat nekünk, kicsinyes és mulandó. „Elmúlik e világnak alakja” — mondja a szentírás. Az ember azonban nem múlik el. Az embernek halhatatlan lelke van, mellyel örökké fog élni. Az embernek még teste is előkerül egyszer a sírból, hogy új és örökké tartó életet kezdjen meg ismét a lélekkel. Az embernek azért soha el nem múló és egyszer-

smind határtalanul nagy jó kell, hogy amikor azt elérte, mondhasa: „Úgy, most már megnyugszom. Most már nem kívánok semmi többet. Most elértem mindent, ami után vágyakoztam — most célnál vagyok.” Dehát van-e ilyen örökkévaló, határtalan nagy jó? Van, de csak *egy* — Isten. Az ember Istenért van teremtvé. Szépen mondja szent Ágoston: „Magadért teremtettél minket, ó Isten, és nyugtalan a szívünk mindaddig, amíg meg nem nyugszik tebenned.” Ha eljutunk a jó Istenhez a mennyországba s vele örök szeretetben egyesülünk, akkor lelkünk csordultig tele lesz örömmel s azt mondjuk: „Most megtaláltam, amit mindig kerestem. Célt értem.”

Kérdések: Minden, amit a földön látunk, az emberért van teremtvé. Miért van teremtvé az ember? Miért nem tehetnek bennünket egészen boldoggá, amit itt látunk? Minden elmúlik. Nem múlik-e el az ember is? Ha teste meghal is, lelkével örökké él. S a test örökre meghal? Nem, föltámad. Azért minket csak egy örökkétartó, határtalanul nagy jó tehet boldoggá. Ki ez? Hogyan mondta szent Ágoston, hogy az ember Istenért van teremtvé? Hol egyesül majd lelkünk Istennel? A mennyországban.

2. *(A közelebbi életcél.)* Dehát a mennyországba bejutni nem egészen könnyű. Jézus mondotta: „Szűk az út és keskeny a kapu, mely a mennyországba vezet.” Isten a mennyországot nem dobja az ölünkbe, mint valami értéktelen dolgot. Azt akarja, hogy azt érdemeljük ki magunknak. Hogyan érdemelhetjük ki? Ha most, amíg itt a földön élünk, Istent szeretjük. Azoknak, akik Istent megvetik és gyűlölik, a szent és igazságos Isten csak nem adhatja jutalmul ezért a mennyországot. De szeretheti-e Istent az, aki őt nem is ismeri? Szeretni csak azt tudjuk, akit ismerünk, akiről tudjuk, hogy jó, kedves és szeretetreméltó. Azért hogy Istent szerethessük, azon kell lennünk, hogy őt mennél inkább *megismerjük*. Megértsük, milyen jó, mennyire szeret minket, milyen sokat tett értünk s milyen sokat akar adni nekünk a mennyországban. Aki így ismeri Istent, az szereti őt és *szolgál* is neki, mint az ő Teremtőjének és Urának. S mivel jutalmazza majd meg Isten? A mennyország örömeivel.

Ez az tehát, amit sose szabad elfelejtenünk, ha nem akarjuk azt, hogy földi életünk haszontalan és hiábavaló legyen. A végett vagyunk a világon, hogy az Istent megismerjük, szeressük, neki szolgáljunk és ezáltal üdvözüljünk, vagyis a mennyországba jussunk. **(Aláhúzott 1. k.)** *Mi végett vagyunk a világon?*

Alkalmazás. Egyszer az Úr Jézus Bethánia nevű helységbe ment s itt betért egy házba, melyben két jó nővér lakott, Mária és Márta. Mennyire megörült a két nővér, hogy az Isten Fiát vendég gyanánt tisztelhetik házukban! Mindegyik igyekezett hálás szeretetét kimutatni az Úr Jézus iránt! Mária Jézus lábaihoz ült s hallgatta tanítását Istentről, örökkévalóságról, a mennyországba vezető útról. Márta pedig a konyhában s az asztal körül szorgoskodott, hogy gondoskodjék az Úr Jézus és apostolai számára ételről és itálról. Annyira lefoglalta Mártát a kiszolgálás

gondja, hogy nem is tetszett neki az, hogy Mária nyugodtan ül Jézus lábainál. Azért így szólt Jézushoz: „Uram, nem törődsz-e vele, hogy húgom egyedül hagy engem szolgálni? Mondd neki, hogy segítsen!” Jézus pedig így felelt: „Márta, Márta, te szorgos vagy és sokkal törődöl. De csak egy a szükséges, Mária a legjobb részt választotta.”

Ki mondja meg, hogy mire gondolt az Úr Jézus, mikor azt mondta: „Egy a szükséges”? Mit tett Mária? Hallgatta Jézus tanítását, törekedett Istent jobban megismerni, szeretni, Isten szolgálatára fölbuzdulni. Így aztán mit várhatott bizalommal? Hogy a mennyországba jut. Ez a földolog. Ehhez képest minden mellesleges. Ez az, amire nekünk is vigyáznunk kell. Azon kell lennünk, hogy Istent mindig jobban megismerjük, neki mindig nagyobb szeretettel szolgáljunk, így bizalommal várhatjuk tőle az örök boldogságot. S ha ezt elértük, akkor nem bánjuk majd, ha itt a földön szegények voltunk is, vagy betegek, vagy hogy lennétek bennünket a kevély emberek. A mennyországban lenni több, mint ha valaki ennek az egész világnak uralkodója tudna lenni. De aki nem törődik most Istennel, csak eszik, iszik, dolgozik, mint az állat, az nem is jut a mennyországba, hanem hova? Az örök tűzbe. Mit használna akkor majd neki, ha a földön mégannyi pénzt szerzett volna is, ha a világ minden öröme, kincse, dicsősége az övé lett volna is? Mindez elmúlt, mint egy rövid álom, de a pokol kínja nem múlik el soha. Azért mondotta Jézus: Mit használna az embernek, ha az egész világot megnyeri is, lelkének pedig kárát vallja? A világ, s amit a világ nekünk adhat, elmúlik, mi pedig, a mi lelkünk örökké él. Mire kell azért főgondunkat fordítani? Hogy megmentseink halhatatlan lelkünket. Hogyan mentjük meg? Ha Istennek szolgálunk. Erre kell gondolnunk mindennap; ez legyen első gondolatunk mindennap, melyre fölébredünk: Ma nagy figyelemmel akarok Istennek szolgálni, mert csak így mentem meg lelkemet. Imádkozom, dolgozom, legyőzöm rossz kívánságaimat, mert Isten így akarja. Ha azt teszem, amit Isten akar, megmenekülök egy borzasztó szerencsétlenségtől, a pokoltól, és megszerzem magamnak a mennyország soha el nem múló örömeit.

3. Miután ezekből megértettük, hogy mi végett vagyunk a világon, most még pontosabban megtanuljuk, mit kell tennünk, hogy Istent megismerjük, szeressük, neki szolgáljunk és üdvözüljünk?

a) A legelső az, hogy *higgyünk*. Istent s az isteni dolgokat a hit által ismerjük meg. Mit jelent hinni? Igaznak tartani, amit más mond nekünk. Valakinek atyja elbeszéli, hogy mikor ő orosz fogságban volt, látta, hogyan lötték fejbe az orosz katonák a cárt. Elmondja, hol történt ez, mit tett utolsó pillanataiban a cár, mit tettek a katonák. A gyermek hallgatja atyja szavait, eszé ágában sincs kételkedni: hisz. Hogyan gondolkozik? Ez így történt. Apám látta. Amit apám mond, igaz.

Isten is sokfélét mondott nekünk önmagáról, a túlvilágról, amit magunktól nem tudhatnánk. Úgy is mondjuk: Isten „kinyilatkoztatott” nekünk többfélét. Mit jelent az: kinyilatkoztatott? Isten például kinyilatkoztatta, hogy az egy Istenben három személy van, hogy lesz utolsó ítélet, feltámadás stb. Mindezt hinnünk kell. Hogyan gondolkozik az, aki hisz? Ez így van, ez az igazság, Isten mondta, azért egészen biztos. Hogy üdvözüljünk, először tehát hinnünk kell, amit Isten kinyilatkoztatott.

b) De a hit maga nem elég. *Isten parancsolatokat is adott nekünk.* Hány parancsolatot adott a Sínai-hegyen? Még milyen parancsolatokat kell a keresztény embernek megtartania? (Az anyaszentegyház öt parancsolatát.) Vajjon hiába adta Isten ezeket a parancsolatokat? Nem törődik vele, ha mi megszegjük is ezeket? Szó sincs róla. Isten szent s azért a legszigorúbban kívánja, hogy a jót tegyük, amint ő azt elrendelte. Mit tett Ádám-mal és Évával, mikor a paradicsomban ezek megszegték az Isten parancsolatát? Kiűzte, keményen megbüntette őket. Most is csak azokat szereti Isten, akik megtartják parancsolatait. Mit kell tehát tennünk, ha üdvözülni akarunk? Meg kell tennünk, amit Isten parancsol.

c) És még egyet. A mennyországba csak tiszta lelkek és szentek juthatnak. Mi pedig mind bűnösök vagyunk. Hol tisztítja meg Isten lelkünket a bűntől? A keresztségben, a szentgyónásban, a többi szentségekben. Ha üdvözülni akarunk, *használnunk kell* a maga idején *a szentségeket*. Amikor lehet és szabad, szívesen kell mennünk a szentgyónás- és áldozáshoz. Mindennap pedig *imádkoznunk* kell. Jézus mondotta: „Én nélkülem semmit se tehettek.” Kiket segít Jézus az ő kegyelmével, hogy legyőzhessék a kísértéseket? Akik imádkoznak. „Kérjetek és adatik nektek.” Aki nem imádkozik, gyöngé és erőtlén marad a lelki életben és elvész. A szentségeket és imádságot hogyan hívják egy szóval? *Kegyelemeszközök*. Miért hívjuk kegyelem-„eszközöknek”? Mert ezek által kapjuk Isten kegyelmét. Ezt a három dolgot jegyezzük tehát meg. Hogy Istent megismerjük, szeressük, neki szolgáljunk és üdvözüljünk,

1. hinnünk kell, amit Isten kinyilatkoztatott;
2. meg kell tennünk, amit Isten parancsol;
3. használnunk kell azt, ami által megkapjuk Isten kegyelmét.

(2. k.) *Mit kell tennünk, hogy Istent megismerjük, szeressük, neki szolgáljunk és üdvözüljünk?* Az egész iskolai évben erről a három dologról tanulunk.

Aki hiszi, amit Isten kinyilatkoztatott, aki megteszi, amit Isten parancsol és használja a kegyelemeszközöket, az vallásos ember. Kiről mondjuk, hogy vallásos? Kell-e vallásosoknak lennünk? Aki nem vallásos, nem üdvözül. Mi tartozik a valláshoz? A hit, a parancsolatok, a szentségek és az imádság. Sorold fel!

Melyik könyvből tanuljuk a vallást? A katekizmusból. Katekizmus idegen (görög) szó, magyarul annyi mint vallástan.

Vegyétek kezetekbe a katekizmust. Olvasd el, ami a címlapon van. „Római katolikus.” Ebből a könyvből a katolikus gyermekek tanulnak, izraeliták vagy protestánsok nem. „Kis” katekizmus, mert van ennél nagyobb, bővebb is felső iskolák számára. „Az esztergomi főegyházmegyei hatóság engedelmével.” Minden vallásos könyvnek elején rajta kell lenni, hogy a püspök megengedte a kinyomtatást. Ha nincs rajta, az gyanús, az illet nem szabad olvasni. Ki hagyta jóvá a katekizmust? Az esztergomi érsek vagy hercegprímás. Kik részére? Az elemi iskolák III—VI. osztálya részére. Hol nyomtatták? Miért van az ára is reányomva? Nehogy a könyvkereskedő megcsaljon.

Lapozzuk át a katekizmust. Mivel kezdődik? Imádságokkal. Ezeket már többnyire ismeritek. Hányadik oldalon kezdődik a vallástanítás? Bevezetés hozzá az, amit a mai órán tanulunk. Elolvassuk. Ez lesz leckére a következő órára.

Lapozunk tovább. Mi van a következő oldalon? I. Rész. A hitről. Meddig tart ez a rész? A 48. oldalon kezdődik a II. Rész. Miről szól? Hol kezdődik a III. Rész? Ebben miről van szó? A végén egy függelék van. Mi van ebben?

Amennyire időnk engedi, az év leforgása alatt átvesszük az egész könyvet.

Alkalmazás. Járjatok el szorgalmasan a hittanórákra! Senki se hiányozzék, hacsak betegség vagy valami komoly ok nem akadályozza. Semmi sem oly fontos rátok nézve, mint hogy jól megismerjétek vallástokat. Szégyen, ha valaki a világi tantárgyakban műveletlen s talán még írni-olvasni se tud. Az ilyennek életéből sok nemes öröm hiányzik, mindenütt kárt szenved és háttérbe szorul. De aki még arra is rest volt, hogy hitét megismerje és oktanlan állatok módjára él Isten nélkül, annak egész földi élete sivár és haszontalan lesz, halála nehéz, örökkévalósága pedig olyan, hogy jobb lett volna nem születnie. *Figyeljete*k mindig az óra alatt. Milyen figyelemmel ült Mária Jézus lábainál, hogy hallgassa tanítását. Engem is az Úr Jézus küldött hozzátok, hogy előadjam nektek a legfőbb és legszükségesebb tudományt: az üdvösség tudományát. Amit itt hallotok, az mind Istentől ered és Istenhez vezet. Ha beszélek hozzátok, mindenki reám nézzen, ha kérdezek, jelentkezzék mindjárt, aki tudja, mutassatok érdeklődést. Aki nem ért valamit, kérdezzen bátran. A feladott leckét pedig jól tanuljátok meg. Tegyétek mindezt ne az én kedvemért, hanem az Úr Jézusért és hogy megmentsétek halhatatlan lelketeket.

A katekizmusban ott, ahol a hitről szóló rész kezdődik, van egy kép. A Szentháromság Isten trónja előtt mély tisztelettel borulnak le az angyalok s dicsőítik Istent: „Dicsőség az Atyának és Fiúnak és Szentlélek-Istennek.” Mi is mindent, amit egész év alatt a hittanórán dolgozunk, Isten dicsőségére, Isten iránt

való szeretetből akarunk végezni. Bárcsak megközelítené szeretetünk és hódolatunk az angyalokét!

2. A HITRŐL.

Mit kell tennünk először, hogy üdvözülhessünk? Hinnünk. Ma megtanuljuk, mit kell hinnünk?

1. (*A kinyilatkoztatás.*) Az Úr Jézus elé egyszer egy vak embert vezettek. Esengve kérte a vak az Úr Jézust, hogy nyissa meg szemeit, hogy lásson. Milyen kínos dolog mindig sötétben tapogatózni, nem látni, merre van a jó út, milyen színe van fűnek-fának, égnek-földnek. Jézus megszánta a szerencsétlent, megnyitotta szemeit s a vak látott. Milyen boldog volt. Alig tudott hova lenni örömeiben!

Ami az ember testének a szem, az a léleknek az értelem vagy ész. Az értelemmel lát a lelkünk. Az értelemmel ismerjük meg Istent, a világot, önmagunkat. Értelem nélkül lelki vakok lennénk.

Sok szép dolgot kitalált és megismert az ember értelmével: gőzmozdonyt, repülőgépeket, messzehordó ágyúkat stb., de az isteni dolgokban nagyon tudatlanok és vakok voltak az emberek. Milyen az Isten, melyik a helyes vallás, mit tegyünk, hogy örökre boldogok legyünk, erre a legokosabb emberek se tudtak helyesen felelni. A régi népek közül némelyik nagyon művelt volt, pl. az egyiptomi, de vallási dologban olyan tudatlan volt, hogy pl. egy bikát imádott Isten gyanánt s ha ez meghalt, nagyszerű síremléket épített neki. Ugyanilyen tudatlanok voltak a többi régi népek is, pl. görögök, rómaiak. Ezek száznál is több különféle istent imádtak, olyan isteneket, akikről mindenféle botrányos és nevetséges dolgokat meséltek.

Mivel az emberek ilyen vakok voltak a vallási dolgokban, Isten maga akarta őket megtanítani a helyes vallásra. Felnyitotta előttük azt, ami lelki szemük előtt zárva-rejtve volt. Hogyan hívjuk azt a tanítást, amit az embereknek adott? *Kinyilatkoztatás.* Isten megmondta, kinyilatkoztatta az embereknek, amit tudniok kellett Istenről, a világról, önmagukról. Kinyilatkoztatta azt, amire az emberek maguktól nem tudtak rájönni. Tudhatták volna pl. az emberek, hogy egy Istenben három személy van? Hogy kétféle ítélet van: különítélet és világitélet? Hogy Isten Fia emberré lett, hogy minket megváltson? Ezt és sok mást az emberek csak azért tudják, mert Isten kinyilatkoztatta.

Kinek adott Isten legelőször kinyilatkoztatást? Ádámnak és Évának. Amint egy jó atya társalog gyermekeivel, úgy jelentette ki magát Isten az összülőknek. Megmondta nekik, hogyan teremtette a világot s az embert; miből áll az ember; hogy a helyes rend az, hogy a lélek fogadjon szót Istennek, a test pedig a léleknek; intette, hogy őrizzék meg a sátántól. A bűnbeesés

után már szigorúbb volt hozzájuk. Mit tett velük? De azért a büntetésben is irgalmas volt. Mit ígért meg nekik?

Később másokhoz is szólt Isten. Kihez pl.? Kainhoz, Noéhoz, Ábrahámmal, Mózeshez.

Sokat nyilatkoztatott ki Isten a prófétáknak, különösen a jövődő Megváltóról.

Utoljára pedig elküldte Isten a földre az ő szent Fiát, az Úr Jézust. Az Úr Jézus tanított meg bennünket a legjobban arra, hogy milyen az Isten, milyen a túlvilág, mire kell vigyáznunk, hogy kedvesek legyünk Isten előtt s üdvözljünk.

Alkalmazás. Hálásaknak kell lennünk Isten iránt, hogy így segítségünkre jött az ő szent tanításával, a kinyilatkoztatással. Gondoljátok el, milyen nehéz lenne egy vak embernek, ha egy magas hegyre kellene fölmennie s nem látná az utat, melyen járnia kell, a szakadékokat, melyeket elkerülnie kell s nem volna vezetője. Nekünk mindnyájunknak a mennyország magaslatai felé kell mennünk. Ezért teremtett Isten. Aki a mennyországba be nem jut, annak jobb lett volna, ha sose élt volna. De magunktól ismerjük meg a mennyországba vezető utat? Nem. Nem is találhattuk volna meg. Lezuhantunk volna örökre a pokol mélységeibe. Isten segítségünkre jött a kinyilatkoztatással. Most világosan tudhatjuk, hogy mit kell tenni vagy kerülni, hogy célt érjünk. Legyünk ezért hálásak és tegyük meg szívesen, amit Isten tőlünk megkíván.

2. (A hit.) Az első pedig, amit megkíván: a hit. **(Aláhúzott 3. k.) Mit kell hinnünk, hogy üdvözlhessünk?** Hogy üdvözlhessünk, azt kell hinnünk, amit Isten kinyilatkoztatott.

Isten kinyilatkoztatta, hogy ő teremtett minket. Azért ezt hinnünk kell. Azt kell gondolnunk: Én Istennek vagyok teremtménye. Ez az igazság. Isten kinyilatkoztatta, hogy azért teremtett minket, hogy neki szolgáljunk. Ezt is hinnünk kell. Hogyan gondolkozunk, ha hisszük ezt? Én azért élek, hogy Istennek szolgáljak. Ez az igazság. Isten kinyilatkoztatta, hogy ha szolgálunk neki, a mennyországba jutunk, ha nem szolgálunk, a pokolba. Ezt is hinnünk kell. Meg kell győződve lennünk, hogy ez így lesz, és nem másképp. És mindent, amit Isten nekünk kinyilatkoztatott, mint szent és biztos igazságot kell elfogadnunk.

Embereknek is el kell hinnünk mindent, amit nekünk mondanak? Nem. Az emberek gyakran tévednek. Elbeszélnek valamit, hogy így történt, később kitudódik, hogy másképp volt a dolog. De némely ember nem is akarja megmondani az igazat. Hazudik. Azért embereknek nem hihetünk mindig. „Higgy, de jól megnézd, kinek” — mondja a közmondás. De Istennek mindig hihetünk. Tévedhet-e Isten? Isten mindentudó. Hazudhat-e? Isten végtelenül szent, azért mindig igazat mond.

Amit tehát Isten mond, az mindig igaz s azt nekünk is igazaknak kell elfogadni, még ha talán nem értjük is meg egészen, hogyan lehet az? Ha a földrajzórán a tanító úr elmondja,

hogya a föld gömbalakú és forog, némely gyermek hitetlenül csodálkozhatnak: „Hogya lehet ez? Hiszen én laposnak látom a földet s nem is veszem észre, hogya forogna?” Okos beszéd volna ez? Az okos gyermek azt fogja mondani: A tanító úr sokkal többet tud, mint én, komoly ember, aki nem hazudik, azért ha nem is értem, úgy van, amint ő mondja. Merné szemébe mondani a tanítójának egy gyermek, hogya az nincs úgy, amit ő mond? Ez durva sértés volna s a büntetés érte nem is maradna el.

Isten is sok olyan dolgot mondott nekünk, amit nem értünk egészen. Pl. hogyan fog egyszer ez a mi testünk a sírból feltámadni? Hogyan lehet az Úr Jézus jelen a kis szentostyában? De azért nem szabad kételkednünk. Jézus mondta, azért így van. Mikor Jézus először beszélt az Oltáriszentségről, némelyek hitetlenül távoztak tőle. De szent Péter erős hittel mondotta Jézusnak: „Mester, az örök élet ígéi nálad vannak.” Azt akarta mondani: „Én ugyan nem értem egészen, amit most mondasz, Uram. De annyit tudok, hogya te az Isten Fia vagy és nem csalsz meg minket. Tudom azt is, hogya aki hiszi szavaidat, azé lesz az örök élet. Azért én hiszek.” Így kell nekünk is gondolkozni, ha üdvözülni akarunk. Gondolatok most vissza arra, amit hallottatok. Kinek adott Isten először kinyilatkoztatást? Később még kiknek? Legutoljára kit küldött Isten a földre, hogya minket tanítson? Rájöhettünk volna a magunk esztől is arra, amit Jézus tanított? Nem, mindez zárva-rejtve maradt volna előttünk. Milyen népek voltak pl. nagyon tudatlanok vallási dolgokban? Pedig ezek más dolgokban a legműveltebb népek voltak. Ha Isten szólt hozzánk, azt természetesen tisztelettel kell elfogadnunk. Mit teszünk, ha igaznak fogadjuk el, amit Isten tanított? Hiszünk. Mit kell hinnünk, hogya üdvözülhessünk? Miért kell azt hinnünk, amit Isten kinyilatkoztatott?

3. (Az anyaszentegyház.) Mózes és a próféták rég meghaltak. Jézus is fölment a mennyországba. Azóta Isten nem adott több kinyilatkoztatást az embereknek. Bölcsebb, szentebb, jobb tanítást, mint amilyet az Isten Fia adott, senki sem adhat.

Most az a kérdés, hogya ismerjük meg mi, akik Mózes vagy az Úr Jézust sose láttuk, mert sokkal későbbben élünk, mint ők, az isteni kinyilatkoztatást? Ki mondja meg minékünk azt, amit Isten kinyilatkoztatott? Az Úr Jézus előre gondoskodott erről. Hogyan? Megalapította az anyaszentegyházat s elküldte neki a Szentlelket, hogya mindig vele maradjon. A most élő emberek tehát, s mindazok, akik Jézus mennybemenetele óta a világ végéig élnek, az anyaszentegyházról tudhatják meg, amit Isten kinyilatkoztatott. (Aláhúzott 4. k.) **Ki tanítja mindazt, amit Isten kinyilatkoztatott?**

Mindazt, amit Isten kinyilatkoztatott, az anyaszentegyház tanítja. Kire gondolunk, mikor azt mondjuk, az „anyaszentegyház”? A pápára és a püspökökre. Ők utódai az apostoloknak, akikre

Jézus rábízta tanítását. Az iskolába a püspök személyesen nem jöhet persze tanítani a hitet. Ide maga helyett áldozópapot küld.

4. (*A hit forrásai.*) Tudnunk kell még azt is, hogy a pápa és a püspökök, vagyis az anyaszentegyház, honnan tudja azt, hogy mit nyilatkoztatott ki Isten? Más szóval: Miből tanítja az anyaszentegyház azt, amit Isten kinyilatkoztatott?

A felelet e kérdésre a következő: Azok a kiválasztott emberek, akiknek Isten a régi időkben kinyilatkoztatást adott, elmondták ezt gyermekeiknek és utódaiknak is. Később aztán többen, mint pl. Mózes vagy a próféták, könyvekbe le is írták azt, amit elődeiknek vagy nekik Isten mondott. S amikor e szent könyveket, melyekben Isten tanítása van, írták, a Szentlélek különös módon segítette őket, hogy semmi téveset ne írjanak. Leírta-e az Úr Jézus is azt, amit tanított? Nem, ő csak élőszóval adta elő tanítását. Kik írták le később azt, amit Jézus tanított? Az apostolok. Az apostolokat is, mikor a szent könyvekbe leírták Jézus tanítását, a Szentlélek Isten különös módon segítette. Felvilágosította, szorgalmazta őket, hogy Jézusnak igaz tanítását írják le. Ezeket az apostolok által írt könyvecskéket, melyekben Isten ígését vagyis tanítását adták elő, a keresztény hívek mindig mint drága kincset őrizték. Lemásolták, sokszorosították. Később aztán valamennyi kisebb könyvecskét egy hatalmas, nagy könyvbe gyűjtötték össze. Talán tudjátok is, hogy hívjuk ezt a nagy könyvet? Szentírás. A szentírás azoknak a szent könyveknek gyűjteménye, amelyeket a Szentlélek sugalmazásából írtak. (6. k.) *Mi a szentírás?*

Kik írták a szentírást? Egyes szent férfiak, pl. Mózes, próféták, apostolok. A maguk fejéből írták, csak úgy, amint eszükbe jutott? Nem. A Szentlélek-Isten juttatta eszükbe, mit írjanak és segítette őket, hogy helyesen írják le azt, amit Isten mondott. Előfordul, hogy egy kisgyermeknek, aki még nem ismeri jól az ábécét, levelet kellene írnia s a keze is ügyetlen még. Szerencsére van egy idősebb testvére, az kész segíteni. Lassan elmondja neki, mit írjon, és vezeti kezét, hogy helyesen írjon. Így elkészül a levél, s mikor az apa megkapja, csodálkozik, milyen okos kis fia van! Valahogy ilyenformán tett a Szentlélek azokkal a szent férfiakkal, akik a szentírás könyveit írták. Nem mondott meg ugyan minden szót nekik, mert hisz' ők már nem voltak kis gyermekek, tudtak maguk is gondolkozni. De mégis úgy vezette őket a Szentlélek, hogy azt írják le éppen, amit a jó Isten az embereknek mondani akart. Mit foglal azért magában a Szentírás vagy másszóval Biblia? Isten ígését, Isten szavát és tanítását.

Hány részre osztjuk fel a szentírás könyveit? Két nagy részre. Az ószövetség könyveire (összesen 45 van), s az újszövetség könyveire (27). Milyen kinyilatkoztatás van az ószövetségi szentírásban? Az a kinyilatkoztatás, melyet Isten Jézus Krisztus születése előtt adott az embereknek. S milyen kinyilatkozta-

tás van az újszövetségi szentírásban? Amelyet Jézus Krisztustól s az apostoloktól kaptunk.

Miért beszélünk ó- és új-„szövetség“ könyveiről? Hallhat-tatok többször a felnőttektől, hogy a magyar nép szövetség-ben volt a német császárral. Mit jelent ez? Mi segítünk neki, teszünk valamit érte, ő is viszont ad nekünk valamit, megvédel-mez. Így volt a régi időkben szövetség Isten s a zsidó nép között. Isten Mózes által megígérte, hogy a zsidó népnek adja az Igéret-földjét, sok áldást, végül a Megváltót is, aki majd tőle születik. A zsidó nép viszont megígérte, hogy nem lesz bálványozó, mint a többi népek, csupán az igaz Istent tiszteli. Meddig tartott ez az ószövetség? Amíg Jézus meg nem váltotta a világot. Akkor Isten új szövetséget kötött az összes emberekkel. Megígérte ne-kik, hogy megkapják bűneik bocsánatát, Isten kegyelmét s a mennyországot, ha viszont ők is megígérik, hogy Jézusban hisz-nek s Jézus tanítása szerint élnek. Mivel Istennek idevonatkozó ígéretei a szentírásban vannak leírva, azért beszélünk ó- és új-szövetségi szentírási könyvekről. (7. k.) *Hány részre osztjuk fel a szentírás könyveit?* A szentírás könyveit két részre osztjuk fel: az ószövetség könyveire és az újszövetség könyveire.

Különösen fontosak az újszövetségi szentírásban a szent *evangéliumok*. Négy könyv van a szentírásban, melyet evangéli-umnak nevezünk. Ebben a négy könyvben van leírva az Úr Jézus élete és tanítása. (Evangélium görög szó, magyarul annyit tesz, mint jóhír, örömhír, mert Jézus minden igazi örömmel for-rása.) Az első evangéliumot szent Máté apostol, a másodikat szent Márk, a harmadikat szent Lukács, a negyediket szent János apostol írta.

Nem szabad azonban azt képzelnünk, hogy a szentírásban minden megvan, amit Isten kinyilatkoztatott. Sok dolguk lett volna az apostoloknak, ha mindent le akartak volna az utolsó betűig írni, amit Jézustól hallottak. Ezt nem kívánta tőlük Jézus. A tanító úr sokféle tanítást ad nektek az iskolában. Hogyan adja? Leírva? Nem, élőszóval. Csak keveset ír olykor a táblára. A templomban a szószékről tanítja a pap a híveket. Prédikál. Le-írja amit mond? Nem. Élőszóval hirdeti Krisztus tanítását. Így tettek az apostolok is, Jézus maga mondta nekik: „Elmenvén tanítsatok.” (Nem „írjatok.”) Csak később írt némelyik apostol szent könyvet. De nem írt le mindent, csak amit szükségesnek tartott. A szentírásban azért több dolog csak röviden van em-lítve. Több helyen homályos is a szentírás. Honnan értették meg az ilyen homályos helyeket a hívek? Az élőszóval adott tanítás-ból. A prédikáció volt a fő. Ezt jegyezték jól meg az apostolok tanítványai. E szerint tanítottak ők is, s egyik tanítvány a má-siknak, egyik püspök a másiknak „hagyta” az ősi tanítást. Ho-gyan hívjuk az apostoloknak élőszóval adott tanítását? Szent-hagyomány. (8. k.) *Mi a szenthagyomány?* A szenthagyomány

az a kinyilatkoztatás, amelyet az apostolok hirdettek, de le nem írtak.

Most már felelhetünk arra a kérdésre, hogy: (5. k.) *Miből tanítja az anyaszentegyház azt, amit Isten kinyilatkoztatott?* Amit Isten kinyilatkoztatott, azt a szentírásból és a szenthagyományból tanítja az anyaszentegyház.

Miből tanítja pl. azt, hogy Isten teremtette a világot? (Az ószövetségi szentírásból.) Hát azt, hogy hol született vagy hol halt meg Jézus? (Az újszövetségi szentírásból.) Többféle tanít az egyház, ami nincs meg világosan a szentírásban, pl. a vasárnap megülésétől, tisztítóhelyről, gyermekkeresztezésről stb. Ezt miből tanítja? (A szenthagyományból.)

Alkalmazás. Ha a szentírásban nincs is meg minden, amit Isten kinyilatkoztatott, azért a szentírás a legértékesebb könyv a világon. Mintegy Isten levele az emberekhez. A szentmisénél vagy a szentbeszéd előtt, ha a pap fölolvassza a szentírásból, a hívek tisztelet jeléül felállanak, a pap pedig megcsókolja a könyvet. Tömjénez előtte. A régi keresztények közül némelyik inkább meghalt mint vértanú, semhogy a szent könyveket, melyekből annyi vigasztalást merített, átadja a pogányoknak. De azért ami a szentírásban van, nem mindenkinek való. Nincs meg mindenkinek olvasásához a szükséges tudománya és jámbor érzülete, úgyhogy egyeseknek több lelki kára, mint haszna van az olvasásából. A szentírás eredetileg görögül és zsidó nyelven van írva. Később más nyelvekre is lefordították pl. magyarra is. Mi történhetik könnyen a fordításnál? Hogy tévedések csúsznak be. Csakugyan, vannak hamis és téves bibliafordítások is. Azért katolikus embernek csak olyan bibliafordítást szabad olvasni, amelyik egyházi jóváhagyással és jegyzetekkel van ellátva. Az ilyen fordítás hiteles. Ennél nem kell attól tartani, hogy valaki tévedést olvas ki a homályos helyekből, mert a jegyzetekben mindig ott van, hogyan érti ezeket a szavakat a Szentlélektől vezetett anyaszentegyház.

Hit dolgában általában sose szabad a magunk véleménye vagy a többi emberek beszéde szerint igazodni. Jézus az isteni kinyilatkoztatást az anyaszentegyházra bízta. Ennek ígérte meg a maga s a Szentlélek segítségét. Aki az anyaszentegyházra hallgat, az úgy nem téved, mintha magára Krisztusra hallgatna. Mert Krisztus maga mondotta az egyháznak előjáróiról: Aki titeket hallgat, engem hallgat.

3. A HIT SZÜKSÉGESSÉGÉRŐL ÉS TULAJDONSÁGAIRÓL.

Ma újra a hitről tanulunk. Megtanuljuk, mennyire szükséges a hit, mégpedig az igaz hit.

1. *(Szükséges.)* Hinnünk *kell*. Megsérti Istent, aki nem akarja hinni, amit Isten mondott. Láthatjuk ezt az összülőkön. Mit mon-

dott nekik Isten, mi lesz velük, ha megszegik parancsolatát? („Meg fogtok halni.”) Mit mondott nekik a ravasz kígyó? („Dehogyan halok meg.”) Kinek hittek az összülők? Ezzel nagyon megsértették Istent. Föltételezték róla, hogy meg akarja csalni őket. Ezért érte őket a szigorú büntetés.

Még egy közönséges embernek se tetszik az, hogyha észreveszi, hogy más nem hisz neki. „Úgy látszik, ez engem vagy tudatlannak tart, aki csak a levegőbe beszélek, vagy csalónak, aki rá akarom szedni”, — mást nem gondolhatunk ilyen esetben. Hát az Úr Jézusnak talán mindegy, hogy valaki hiszi-e azt, amit ő tanít, vagy nem hiszi? Bizonyosan nem mindegy. Aki hisz neki, az az Isten Fiának tartja őt; aki nem hisz, az egy tudatlan embernek vagy csalónak. Azért a hitetlenség súlyos bűn. Aki nem akarja hinni azt, amit Isten kinyilatkoztatott, arról Krisztus Urunk azt mondja: „Aki nem hisz, elkárhozik.” (Aláhúzott 9. k.) **Mit mond Krisztus Urunk arról, aki nem akarja hinni azt, amit Isten kinyilatkoztatott?** Mit jelent az: „elkárhozik”? Üdvözülhetünk-e tehát hit nélkül? Nem. Mindenképp azon kell lennünk, hogy meglegyen bennünk a hit. Azért imádkoznunk kell többször Istenhez, segítsen bennünket, hogy igazi, erős hitünk legyen. A magunk erejéből t. i. nem tudnánk úgy hinni, amint Isten kívánja. A hit Isten ajándéka, égből jövő világosság.

Miért nem tetszik Istennek, ha valaki nem hisz benne? Mit mond azért Krisztus Urunk az ilyenről? Hova jut a hitetlen? Amint szem nélkül nem lehet látni, láb nélkül nem lehet járni, úgy hit nélkül nem lehet a mennyországba jutni.

Alkalmazás. Később az életben találkozhattok rossz emberekkel, akik gúnyolódva és kicsinylőleg beszélnek a vallási dolgokról. A világért se hallgassatok rájuk. A halál órájában s az ítéletnél majd nem fognak gúnyolódni. „Nincs gazdagság, nincs kincs, nincs dicsőség, nincs semmi az egész világon, ami olyan nagy és értékes volna, mint a katolikus hit” — mondja szent Ágoston. Miért olyan drága a katolikus hit? Mert együtt jár vele az igazi bölcsesség, a tiszta lelkiismeret, nyugodt halálos óra, örök boldogság. Aki elveszti hitét, annak igazán koldusbot való a kezébe, még ha királyi ruhában járna is.

2. **(Tulajdonságai.)** Mivel a hit ennyire fontos a lelkiéletben, hogy nélküle még gondolni se lehet arra, hogy üdvözülünk, azért jó tudnunk azt is, hogyan kell hinnünk mindazt, amit Isten kinyilatkoztatott? Amint nem minden pénz egyformán jó, mert van hamis, rossz pénz is, úgy nem minden hit igazi és kedves Isten előtt.

a) **(Erős.)** Tudna valamelyitek olyan tanítást mondani, amit Isten jelentett ki nekünk? (Pl. Van túlvilág. Lesz föltámadás. Isten mindenütt jelen van.) Lehet-e az téves vagy hamis, amit Isten mondott? Miért nem? Isten mindent tud és mindig igazat mond. Azért nem is szabad kételkednünk abban, amit Isten kinyilatkoztatott. Nem szabad azt gondolnunk: Talán nincs is túlvilág. Erősen kell hinnünk. Kételkednél abban, hogy $2 \times 2 = 4$? Vagy abban,

hogy most nappal van? Az még bizonyosabb, hogy van túlvilág, hogy lesz feltámadás. Mert ezt Isten mondta. Eszünk tévedhet, szemünk megcsalhat, de Isten se nem téved, se meg nem csal.

Isten többször megmutatta, hogy mennyire bántja őt, ha valaki kételkedik abban, amit ő mond. Zakariás pl., Ker. szent János atyja, kételkedett, mikor Gábor főangyal jelentette neki Isten üzenetét. Hogyan büntette őt ezért Isten? (Némasággal.) Mózes, noha Isten előbb megmondta neki, mégis kételkedett egy-két pillanatra, hogy Isten fog-e a pártütő népnek vizet fakasztani a sziklából? E bűne miatt nem volt szabad belépnie az Igéret-földjére.

Látszik ebből, hogy Isten még az erényes emberekben is szigorúan bünteti a kételkedést, annál inkább azokban, akik egyéb bűnökkel is kihívták már Isten haragját. Azért vigyáznunk kell. Kételkedő gondolatok minket is meglephetnek. Ez még magában véve nem bűn. Csak készakarva nem szabad kételkedni. Ha egy rossz ember, vagy az ördög fölkeltené bennetek ilyen gondolatokat: „Talán nincs is túlvilág?” „Talán nincs is Isten?” Úzzétek mindjárt el magatoktól a kísértést és mondjátok: „Istenem, hiszek tebenned. Te örökké igazmondó vagy.” Vagy: „Jézusom, te vagy az igazság, te soha meg nem csalhatsz.” Ha valamit nem értenétek a hit dolgaiból később, vagy valami vallástalan megjegyzésre nem tudnátok felelni, legjobb, ha megkérdezitek a lelkiatyától pl. a szentgyónás után. Abban biztosak lehettek, hogy a hit ellen semmi okos ellenvetés nem lehet. Mindenre megvan a cáfolat, ha ti talán nem is tudnátok azt.

Hogyan kell tehát hinnünk azt, amit Isten kinyilatkoztatott? Erősen. Mikor hiszünk erősen? Ha nem kételkedünk. Mit tegyünk, ha kételkedő gondolatok bántanak?

b) *(Állhatatos.)* Ha szívünkben erősen ragaszkodunk hitünk-höz, akkor vigyázzunk arra is, hogy senki azt tőlünk el ne vegye. Jó keresztények készek voltak gúnyt, bántalmakat, sőt a halált is elszenvedni, semhogy megtagadják hitüket. Nekünk is ilyen *állhatatosan* kell hinnünk. Ilyen állhatatosak voltak a szent vértanúk. A sok millió vértanú közül csak egyet említek. Szent Perpetua fiatal nő volt, amikor hite miatt az erőszakos pogányok börtönbe vetették. Atyja, aki még nem volt keresztény, remegett lánya életéért s kérte, hogy tagadja le a bíró előtt, hogy keresztény. Perpetua egy vizeskorsóra mutatott a börtönben és kérdezte atyjától, hogy mi az? Az atya azt felelte, hogy vizeskorsó. „Látod atyám, — felelt Perpetua — te sem mondtál, nem is mondhattál mást, mint a valóságot. Hogyan mondhatnám én tehát azt, hogy nem vagyok keresztény, mikor az vagyok.” Atyja látva, hogy leánya milyen elszánt és nem akar engedni, sírva letérdelt eléje, kezét csókolta s úgy könyörgött neki, hogy ne tegye önmagát és családját szerencsétlenné. Mennyire fáj ez a megalázódás Perpetuának! De úgy érezte, hogy Jézust jobban kell szeretnie, mint övét. Azért meghatva csak annyit mondott atyjának: „Atyám,

az fog történni, amit Isten akar." Pár nap múlva a pogány helytartó csakugyan halálra ítélte Perpetuát, mert kérdésére: Keresztény vagy-e? bátran és határozottan felelte: „Igen, én keresztény vagyok, az is akarok maradni mindig.” Ezért a cirkuszban vadállatok elé vetették és megölték.

Nem kell-e sajnálnunk őt, hogy fiatalon, ilyen kegyetlen halállal kellett elpusztulnia? A szent vértanúknál nem azt kell néznünk, hogy mit vesztek, hanem mit nyertek. Bizonytalan földi jók helyett megkapták a mennyország kimondhatatlan, örökké tartó örömeit, pár rövid földi év helyett soha el nem múló dicsőséget. És mit nyert volna Perpetua, ha az emberek kedvéért megtagadja hitét? Aki az igaz hitet megtagadja, az Istent tagadja meg és kétségbeesve nézhet a halál és ítélet elé. Semmi reménye nem lehet az örök üdvösséghez. „Aki nem hisz, elkárhozik.” Ki mondotta ezt?

Mindazt, amit Isten kinyilatkoztatott, erősen és állhatatosan kell hinnünk. (10. k.) *Hogyan kell hinnünk mindazt, amit Isten kinyilatkoztatott?*

Mikor hiszünk állhatatosan? Ha semmiért meg nem tagadjuk hitünket. Kiknek hite volt állhatatos?

c) *(Általános.)* Továbbá mindent kivétel nélkül el kell hinnünk, amit Isten kinyilatkoztatott. Ez természetes. Mikor Jézus először szólott az Oltáriszentségről, több hallgatója nem akarta elhinni, amit mond. Talán azt mondta ezeknek Jézus: „Nem tesz semmit, ha ezt az egyet nem is hiszitek, csak a többi dolgokban higgyetek?” Bizony nem. Jézus megkívánta, hogy mindenegyes szavát elhiggyék. Mert neki egyetlen szava sem lehet téves vagy hazug. Ki tanítja most azt, amit Jézus tanított? A katolikus anyaszentegyház. Azért az anyaszentegyház minden tanítását hittel kell elfogadnunk. Aki ebből csak egy dolgot is elvetne vagy megváltoztatna, az *eretnek* lenne. S ha ezt tudva teszi, nagy bűnt követne el s nem üdvözlne.

Szabad-e az anyaszentegyház tanításából valamit elvetni? Lehet-e csak egy tanítása is az Úr Jézusnak téves? Miért nem? Az anyaszentegyház se tévedhet, mert a Szentlélek segíti. Hogy hívjuk azt, aki tudva elvet valamely hittanítást?

3. *(Az igaz vallás.)* Sajnos, akadtak nem egyszer olyan kevély emberek, akik okosabbak akartak lenni a pápánál s nem fogadták el úgy a hitet, amint a katolikus egyház tanítja. Ilyen volt pl. Luther Márton, egy hitehagyott pap, aki a protestáns vallást alapította, vagy Kálvin, aki a reformátusok felekezetét alapította. Egyik gögös konstantinápolyi püspök maga akart pápa lenni s a görögkeleti vallást alapította. Ismertek még más vallást is? Az izraeliták csak az egyik felét fogadják el annak, amit Isten kinyilatkoztatott, t. i. az ószövetséget. Mindezek hamis vallások. **(Aláhúzott 11. k.) Melyik vallásban van meg mindaz, amit Isten kinyilatkoztatott?** Mindaz, amit Isten kinyilatkoztatott, a katolikus keresztény vallásban van meg.

Az igaz vallás a katolikus vallás. Miért? Mert egyedül benne van meg hiba nélkül mindaz, amit Isten kinyilatkoztatott.

A katolikus vallás a legrégebbi a keresztény vallások között. Protestánsok 400 év óta vannak, görögkeletiek 800 év óta, de katolikusok azóta, mióta Krisztus urunk s az apostolok éltek. A protestáns vallást Luther adta az embereknek. A katolikus keresztény vallást Krisztus Urunk adta az embereknek. **(Aláhúzott 12. k.) Ki adta az embereknek a katolikus keresztény vallást?**

Kicsoda Krisztus Urunk? Istennek Fia. A legbölcsebb, legszentebb, legjóságosabb lény. Azért tudta az embereknek az igaz hittanítást s a leghelyesebb parancsolatokat megadni. S ez a tanítása az Úr Jézusnak egészen a mai napig sértetlenül megmaradt a katolikus egyházban. Egyetlen betűt abból az anyaszentegyház meg nem változtatott. Ha valaki valami újítást kezdett, azt rögtön megintették, s ha makacs maradt, mint eretneket kiközösítették.

Alkalmazás. Nagy szerencse, hogy Isten tinektek megadta a kegyelmet, hogy kiskorotok óta az igaz katolikus vallásban élhettek. Az isteni dolgokban a katolikus valláson kívül mindenütt csak tévedés, bizonytalanság és sötétség van, ti azonban mindnyájan ismeritek az igazságot. Becsüljétek is meg. Kérjétek többször, különösen szentáldozás után az Úr Jézust, segítsen benneteket arra, hogy az igaz vallásban halálíg kitartsatok. Kedves az Úr Jézus előtt az is, ha valaki följánl szentáldozásokat azokért, kik az igaz vallást nem ismerik.

4. *(A kereszttetés.)* Tudjátok-e, melyik szentség által leszünk katolikus keresztények? A keresztség által. Aki a keresztséget fölvetették, azoknak Isten lelkükbe öntötte a hit erényét. De nem elég az üdvözüléshez, hogy csak szívünkben van meg a hit, azt szóval vagy jellel külsőleg is meg kell vallani. Elismerné azt Jézus a maga tanítványának, aki se szóval, se jellel soha el nem árulná külsőleg, hogy ő katolikus? Nem. Jézus azt mondta: Aki megvall engem az emberek előtt, azt én is megvallom Atyám előtt, ki a mennyekben van. **(Aláhúzott 13. k.) Milyen jellel valljuk meg kiválóan, hogy katolikus keresztények vagyunk?** Hogy katolikus keresztények vagyunk, azt kiválóan a szent kereszt jelével, vagyis a kereszttetéssel valljuk meg.

Másvallásúak nem vetnek keresztet. Ha valaki keresztet vet, arról fölismerhető, hogy katolikus. A kereszttetés mélyértelmű jel. Milyen szavak mellett vetünk keresztet? E szavakkal kifejezzük, hogy hiszünk a Szentháromságban. Magával a keresztnak jelével megmutatjuk, hogy a keresztfeszített Jézus-hoz tartozunk. Azért, ha ájtatosan vetünk keresztet, örömet szerzünk Istennek, mert mutatjuk, hogy hiszünk benne, nem feledtük el, hogy mit tett értünk Jézus, kifejezzük azt is, hogy Jézus nevében és Istenért akarunk tenni mindent. Mikor szoktunk magunkra keresztet vetni? Reggel, este, munka előtt, imádság előtt és után, égháború idején és veszedelemben. Mióta Jézus vérént ontotta a kereszten, azóta a kereszt forrása minden testi-lelki

áldásnak és kegyelemnek. Azzal, hogy keresztet vetünk, magunkra alkalmazzuk Jézus kereszthalálának érdemeit s így sok bajtól megóvjuk magunkat. Mikor szent Katalint kerékbe akarták törni, keresztet vetett a kínzó eszközre s az összetört. Szent Benedeket egyszer mérgezett itallal akarták megölni. Szokása szerint keresztet vetett a pohárra s az eltört. Szent Kunigunda császárnőnek éjjel a szentírásból olvastak fel. A felolvasónő elálmosodott, ez égő gyertya ráesett az ágyra s azt egyszerre lángborította. A tüzet azonban a császárnő a kereszt jelével egyszerre eloltotta. Paulai szent Ferenc egy borzasztó tengeri viharban keresztet vetett a hullámokra s Jézus nevét mondta ki, s rögtön csend lett.

Vessetek mindig nyugodtan, élő hittel keresztet. Az ördög reszket a kereszt jelétől.

5. (A Hiszekegy.) Hitünket jellel is, szóval is megvallhatjuk. Szóval valljuk hitünket, hogy ha kérdeznak bennünket, bátran kijelentjük, hogy mi katolikus keresztények vagyunk. Még világosabban magvalljuk, hogy mit hiszünk, mikor elmondjuk azt az imádságot, amelyben röviden megvan, amit hinnünk kell. Melyik imádság ez? A Hiszekegy vagy az apostoli hitvallás. (Aláhúzott 14. k.) Melyik hitvallásban van meg röviden az, amit hinnünk kell? Amit hinnünk kell, az az apostoli hitvallásban van meg röviden. Miért nevezzük „apostoli” hitvallásnak? Mert az apostolok idejéből való. Az apostolok szerkesztették, mielőtt szétmentek a világon, hogy hirdessék a keresztény vallást. Miért nevezzük „hitvallásnak”? Mert ha hangosan elimádkozzuk, kijelentjük, megvalljuk vele hitünket. (Aláhúzott 15. k.) Hogyan szól az apostoli hitvallás? Az apostoli hitvallás így szól: „Hiszek egy Istenben . . . és az örök életet. Amen.” Az apostoli hitvallást tizenkét részre, vagy másszóval tizenkét ágazatra osztjuk. (Aláhúzott 16. k.) Hány részre osztjuk az apostoli hitvallást?

Ezekről tanulunk most egymásután.

4. ISTENRŐL.

Hogyan szól a Hiszekegy első ágazata? Mit akarunk azzal mondani: Hiszek egy Istenben? Hogy mondhatnánk ezt másképp? „Igaznak tartom azt, hogy van Isten, ki a mennyet és földet teremtette.” Az első ágazat Istenről szól. A mai órán törekszünk megérteni — amennyire gyöngé eszünkkel képesek vagyunk — ki az Isten és milyen az Isten.

1. (Isten fogalma.) (Aláhúzott 17. k.) Ki az Isten? Isten az egész világnak ura és a mi mennyei Atyánk. Miért nevezzük „Úrnak” az Istent? Az emberek közt is vannak nagy urak, van nagy birtokuk, palotájuk, cselédségük, kincseik. Ki a legnagyobb úr egy országban? A király. Sok palotája, kincsei, birtokai vannak, milliós hadseregnek parancsol. De Istenhez hasonlítva a király is szegény koldus. Isten az igazi úr. Mi az ő birtoka? Az

egész világ. Övé a nap, hold, csillagok, övé a föld összes hegyeivel és völgyeivel, kincseivel s minden, ami rajta él és mozog. Isten emelte ki teremtő hatalmával mindezeket a semmiből, azért minden az övé, az ő tulajdona. Űr az Isten azért is, mert az egész nagy világ neki szolgál. Isten szabja meg az utat, melyen a csillagok járnak, a szél arra fúj, a felhő arra jár, amerre Isten akarja. Ismeritek a történetet, hogyan kelt át egyszer Jézus a viharos tengeren? Hirtelen támadt a borzasztó vihar, óriási hullámok csapkodtak a hajó körül. A tanítványok imádkoztak, erölködtek, jajgattak, minden hiábavaló volt, úgy látszott, most el kell vesznünk. Mit tett ekkor Jézus? Csak egy szót mondott: „Csend”, s rögtön csend lett. Tenger és szárazföld alá van vetve Isten hatalmának.

Nagy Űr az Isten — de egyszersmind jóságos Atyánk is. Így mondta ezt nekünk, aki nem csalhat, az Űr Jézus. Miért mondhatjuk Istent Atyánknak? A gyermek atyjának köszönheti, hogy él. Még sokkal inkább köszönhetjük Istennek, hogy élünk. Ő teremtett minket. Azért Atyánk. A gyermek hasonlít atyjához arcában, természetben, mi is Istenhez vagyunk hasonlók lelkünkben. A gyermek vérrokonságban van atyjával. Isten a keresztségben nekünk is a lelkünkbe adott valami magasabb, isteni életet a megszentelő malaszt által úgy, hogy Istennel lelkileg rokonok s az ő gyermekei lettünk. Azért Isten atyai jósággal is vigyáz ránk s megad minden jót, hogy a mennyországba jussunk.

Alkalmazás. Mivel Isten Atyánk, azért gyermeki szeretettel és bizalommal kell őt tisztelnünk. Amint a jó gyermek siet a távolból érkező atya elé, úgy kell nekünk is többször gondolatainkkal és szívünk érzelmeivel Isten felé szállani. Mint ahogy a jó gyermek atyjához símul, úgy kell nekünk is Istenhez ragaszkodni s szívesen hallgatni a róla szóló tanítást. Mindig nagy bizalommal mondjátok e szavakat: Miatyánk, ki vagy a mennyekben.

Mit hallottatok most Istenről? Kicsoda az Isten? Miért nevezzük őt Űrnek? Miért mondhatjuk Atyánknak? Mivel tartozunk ezért neki? Különösen reggel és este ne feledkezzetek meg róla.

2. *(Örökkévaló.)* Most gondoljunk arra, mióta van az Isten és meddig lesz?

Te hány esztendőös vagy? Kik éltek már te előtted a világon? Mi lehetett már előbb a világon, mint a legöregebb emberek, kik most élnek? Mielőtt a házak lettek volna s ez a város, léteztek már a hegyek, völgyek, tengerek. Voltak-e ezek mindig? Nem. Ha messze-messze visszamegyünk az időben, volt egyszer úgy is, hogy a nap nem sütött, a hold nem világított, a csillagok nem ragyogtak. Nem létezett semmi. Volt-e olyan idő, hogy Isten nem volt? Isten mindig volt. Akkor is, mikor még semmi sem létezett, a messze régmúltban, minden időszámítás előtt.

S meddig lesz Isten? Száz év múlva közülünk nem lesz életben senki. Ezer év múlva rombadőltek a legerősebb házak

és büszke paloták. Vége lesz egyszer a világnak? „Ég és föld elmúlnak” — mondta Jézus. De Isten mindig lesz. Neki nincs vége. Isten örökkévaló. Isten az örökkévalóság királya — mondja a szentírás.

(Aláhúzott 18. k.) Mióta van az Isten és meddig lesz? Isten mindig volt és mindig lesz. Isten örökkévaló.

Alkalmazás. Mi ugyan halandó emberek vagyunk, de valami van bennünk, ami nem hal meg soha. Mi? Lelkünk halhatatlan. Sőt Isten az utolsó ítéletnél majd testünket is föltámasztja az örök életre. Az örökkévalóság miránk is vár. Készüljünk. Meny-nyit dolgozik némely ember, hogy majd öregkorában gondtalan élete legyen. Nem kell-e még jobban szorgoskodnunk, hogy örökre gondtalanok és boldogok legyünk? Egy görög festő (Zeuxis), aki még Krisztus előtt élt, különös gonddal készítette képeit. „Én az örökkévalóságnak festek” — mondotta. Ez büszke mondas volt. Ma már egy képe sincs meg. De mi szent komolysággal mondhatjuk: Amit Istenért teszek vagy szenvedek, azért örökkétartó öröm és dicsőség vár rám. Mondjuk többször: „Mindent teérted, Jézus szentséges Szíve.” Ha megszedít a földi bűnös öröm, gondold: „Hamar elmúlik.” Ha fáj valami, mondd: „Nem tart örökké.” Ami nem örökkévaló, az semmi.

Isten nemcsak el nem múlik soha, de *nem is változik sohasem*. Mi folyton változunk. Változik testünk. 8—9 év előtt is ekkora voltál? Húsz év múlva is ekkora leszel? Hát száz év múlva milyen leszen? Most sokan közületek ártatlan, jó gyermekek. Nem kell-e tíz év múlva így sóhajtani némelyitek fölött: „Hogy megváltozott ez a gyermek! Rá se lehet ismerni.” Sokan az iskolából kilépve, megváltoznak rosszra, kevesen haladnak előre a jóban. Isten nem változik. Lehet-e nagyobb vagy kisebb? Neki nincs teste. Lehetne talán rosszabb? Nála ki van zárva a bűn lehetőségé. Lehetne-e jobb? Istenben minden jó megvan. Az emberek egyszer így gondolkoznak, aztán megint másképp. Egyszer ilyen tervet készítenek, aztán megint elvetik azt. Isten soha meg nem változtatja, amit egyszer elhatározott. Megmondta hogy vízőzön lesz és lett. Megígérte, hogy elküldi a Megváltót. Eljött. Kijelentette, hogy aki halálos bűnnel hal meg, a pokolba jut. Így lesz.

3. Gondoljunk arra, hogy hol van az Isten? Az Isten mindenhol van: a mennyben, a földön és minden helyen. **(Aláhúzott 19. k.)** Hol van az Isten?

Isten a mennyben van, hol imádják őt az angyalok s a földön is minden helyen jelen van: itt az iskolában s otthon születeknél; a templomban, az utcán s a hegyek között. Mint ahogy a napfény mindenütt van, itt nálunk, a szomszéd városban, Magyarországon s a többi országokban, úgy Isten is egész lényével mindenütt jelen van. Mint ahogy a levegő fönn van a magasban és lenn a mélyben s minden fű, fa, ember, állat a levegőben él, lélekezik, úgy Isten is mindent betölt. „Benne élünk,

mozgunk és vagyunk" — mondja a szentírás. Kívülünk van Isten és bennünk is, szívünkben. Fölöttünk, hogy oltalmazzon és alattunk, hogy fönttartson. Mehetünk-e olyan helyre, hol Isten nem lenne? Ádám és Éva el akartak bújni előle a bokrok közé. Helyesen gondolkoztak? „Most egyedül vagyunk. Nem lát senki" — gondolják némelyek. Igaz? Némelyik fél a sötétben. Mire gondoljon, hogy ne féljen? Isten mellette van s az őrzőangyal. „Ha a halál árnyékában járok is, nem félek, mert te velem vagy." (22. Zsolt. 4.) Semmitől sem kell félnünk, csak attól, hogy Isten jelenlétében bűnt kövessünk el s őt megsértsük ezáltal.

4. *(Isten lélek.)* De ha Isten mindenhol van, miért nem látjuk? **(Aláhúzott 20. k.) Miért nem látjuk az Istent mostani életünkben?** Mostani életünkben azért nem látjuk az Istent, mert neki nincsen teste; Isten lélek.

Istennek nincsen feje, keze, lába. Néha képen vagy szoborban ábrázolják Istent. Hogyan ábrázolják az Atyát? (Hosszú ősz szakállal, kezében a földgömb és kormánypálca.) Valóban ilyen az Atya? Mit jelent az ősz szakáll? Hogy örökkévaló. A kormánypálca? Hogy a világ ura és királya. Teste nincs Istennek, miye van? „Lélek az Isten" — mondotta Jézus. Van-e nekünk is lelkünk? Mit teszünk lelkünkkel? Értünk, ismerünk. Értjük, hogy $2 \times 2 = 4$ és nem 14, értjük, ami fekete, az nem piros. Megismerjük, hogy ez tábla, ez óra, ez pad stb. Mivel ismerjük meg? Lelkünkkel, értelmünkkel. De nemcsak ismer a lélek, hanem még valamit tesz: akar. Ti jók akartok lenni, figyelni, szüleiteknek örömet akartok szerezni. Megtehetitek. Van szabad akaratok. Vannak-e más teremtmények is, akiknek lelkük van? Az angyalok fensőbb lelkek, okosabbak, erősebbek. De mi a legfőbb angyal Istenhez hasonlítva? A mécs is világít, de a csillagok az égen másképp tündökölnék — s még sokkal ragyogóbb a nap. A mi lelkünk gyenge mécsvilág, az angyalok fénylő csillagok, de nap csak egy van a lelkek világában: Isten. Sok van, amit se ember, se angyal nem tud. Isten mindentudó. Nagyon sok van, amihez gyöngé az emberi erő, sőt az angyali is. Amit azonban Isten akar, az rögtön megtörténik. Isten tökéletes szellem. Isten lelki nagyságát csakúgy nem tudjuk fölfogni, mint ahogy nem tudunk belenézni a delelő napba.

5. *(Isten léte.)* Ha Istent nem láthatjuk, vele nem beszélhetünk, honnan ismerjük meg őt? Honnan tudjuk, hogy van Isten?

Megismerjük Istent: a) a *kinyilatkoztatás által*. Isten szólott egyes szent emberekhez, feltűnő csodákat tett általuk, a Sinai-hegyen égi jelek közt hirdette ki a tízparancsolatot, Jézus személyében a földön járt. Innen tudjuk, hogy van Isten.

b) De még ha Isten sose adott volna kinyilatkoztatást, mégis fölismerhetjük a *magunk eszéből*, hogy van Isten. Figyeljete csak, hogyan?

a) Magától semmi se lesz. Mindennek kell valami okának

lennie. Ki készítette a padot? A ruhát? Ha egy új házat láttok, mindjárt tudjátok, hogy azt valakinek építenie kellett. Még ha sohasse láttátok is az építést, tudjátok, hogy a ház nem magától nőtt ki a földből, mint a gomba, hanem valaki építette. Hát ez a nagy világ támadhatott-e magamagától? Ha még egy kabát vagy ház se lesz magától, annál kevésbé lett magától a nagy világmindenség. Amilyen bizonyos, hogy van világ, olyan bizonyos, hogy van Isten, ki a világot teremtette.

Egy tudós csillagvizsgálónak volt egy hitetlen barátja, aki azt mondta: „Nincs Isten, csak a nagy természet.” Ez a hitetlen ember meglátogatta egyszer barátját, a csillagászt s nagyon megcsodált szobájában egy szép új földgömböt, melyet a csillagász akkoriban kapott. „Ez aztán szép eszköz — mondotta a hitetlen — ki készítette?” „Ezt — felelte barátja — senki. Azaz, hogy a nagy természet. Magától lett.” A hitetlen kissé bosszankodva mondta: „Ugyan, ne tréfáljon.” „Semmi tréfa”, felelt vissza a vallásos csillagász. „Őn azt mondja, hogy a föld, a nap, a hold és csillagok maguktól lettek. De ha még ez a kis földgömb se tudott magától létrejönni, hogy lehet józan ésszel azt mondani, hogy az igazi nagy földgömb meg az égitestek maguktól lettek?”

^β Vagy talán mindig létezett a világ, úgy mint most? Nem. A tudósok átkutatták a föld belsejét. A felső termőföld alatt különféle földrétegek vannak: homok-, kavics-, mész-, agyag-, kőszénrétegek. Mint ahogy a narancsnak lehámozhatjuk a héját, úgy hámozták le néhol a földről a tudósok ezeket az egyes rétegeket. Mélyen beástak a földbe. És mit találtak? A felsőbb rétegekben még találtak embercsontokat, régen, több ezer év előtt meghalt emberek testi maradványait. A mélyebb földrétegekben már csak állati csontok voltak. Még mélyebb rétegekben semmi állati maradvány, csak megkövesült fák és növények. Az ez alatt levő rétegekben pedig semmiféle se növényi, se állati maradvány nem volt. Mit láttak ebből a tudósok? Volt egy idő, amikor ember nem élt a földön. Volt olyan idő is, mikor állatok még nem voltak, csak fák és növények. Még régebben azonban növény se volt a földön, semmiféle élőlény. Igen, a tudósok szerint egyszer a föld egészen izzó és folyékony volt, mint az olvasztott vas, még előbb pedig égő gáz és köd, mint ahogy a nap ma is ilyen izzó érc és gáztömeg. Mindezekből most már az az egy bizonyos, hogy a világnak s az életnek kezdete volt. Ha pedig kezdődött a világ, akkor valakinek kellett lenni, aki megalkossa. Mert magától nem lesz semmi. Amilyen biztos, hogy létezik a világ és léteünk mi, olyan biztos, hogy létezik Isten, aki mindent teremtett.

^γ (Istent s az ő bölcsességét még jobban megismerhetjük, ha azt nézzük, milyen szépen és bölcsen van a világ berendezve.

Bizonyára tudjátok, hogy milyen a föld alakja? Gömbölyű, mint egy lapda. Egy helyben áll-e mindig? Forog önmaga körül és kering a nap körül. Ha nem forogna maga körül, akkor a

nappalt nem követné éjjel, nem tudnánk magunkat kialudni, nyáron minden kiégne a földön és éhenhalnánk. Az is egészen csodálatos, ahogy a föld a nap körül kering. Olyanformán történik ez, mintha ti egy golyót kötnétek egy zsinór végére s aztán körben forgatnátok. Mi lenne a golyóval, ha forgás közben leszakadna a zsinórról? Elrepülne messze. Így lenne a földdel is, ha csak a maga ereje hajtaná, kirepülne valahova a mindenségbe és összezúzódna. Melyik az a zsinór, amely visszatartja a földet, hogy mindig szépen körben forogjon? A nap vonzó ereje. Ez a kétféle erő, a földnek kifelé futó ereje s a napnak befelé vonzó ereje éppen egyforma erős. Mi lenne, ha az egyik erősebb lenne? Vagy kirepülne a föld a jéghideg világűrbe s megfagyna, esetleg összezúzódna rajt' minden, vagy pedig belezuhanna a napba és összeégné. De most éppen úgy van minden, ahogyan kell, hogy élhessünk a földön. Azzal, hogy a föld a nap körül kering, váltakozik a földön tavasz, nyár, ősz, tél. Csak úgy véletlenül magától történt mindez? Egy végtelenül hatalmas és bölcs lény, Isten rendezte be ezt így.

Vagy gondolatok a *csillagokra*. Olyan kicsinyek ezek, amiknek látszanak? Roppant nagy égitestek. Miért látszanak kicsinyeknek? Egyhelyben vannak a csillagok? Sokkal sebesebben mozognak pályáikon, mint a kilótt ágyúgolyó. És mennyi csillag van az égen? Sok-sok millió. Gondoljátok el, amint ez a sok-sok millió csillag a világűrben egymás mellett, alatt, fölött szédítő sebességgel repül és forog mindegyik a maga útján, a nélkül, hogy egymásba ütköznék, egyik a másikat ellensúlyozva. Ki adta nekik a mozgást? Ki szabta meg pályájukat olyan bölcsen, hogy egymásba ne rohanjanak és össze ne zúzódjanak? A végtelenül hatalmas és bölcs Isten!

Néha gyermekek játszanak úgy, hogy egy követ kissé felhajítanak s mikor az még a magasban van, feldobnak egy másodikat is s az esésnél egyiket a másik után elkapva újra feldobják. Aki nagyon ügyes, még talán három, sőt öt követ is meg tudja ezt csinálni. De meg tudná-e csinálni tízzel vagy százszal? Milyen nagy Istennek ereje és ügyessége, aki millió és millió égitestet hajigál folyton mintegy a világűrben a nélkül, hogy egy is közülök leesnék, vagy a másikba beleütköznék!

S itt a földön is milyen szépen van elrendezve minden. Nézzetek meg egy lepkeszárnyat vagy pávatollat, milyen szép rajzok rajta! Milyen finom és művészi egy liliomnak vagy rózsafának berendezése, gyökér, szár, szirmok, minden kis tövisnek vagy rügynek megvan a maga célja és fontossága a növény életében. Csak úgy véletlenül, magától verődött össze mindez? Az nem lehet. Láttatok már repülőgépet? Mennyit próbálgattak az emberek, amíg ilyet készíteni tudtak. S most is milyen nehézkes, zörgő, otromba nagy gépek ezek s milyen könnyen lezuhanak és megölik utasaikat. Ellenben gondolatok a fecskékre s a többi madarakra. Milyen könnyen szállanak a levegőben ezek az ele-

ven repülőgépek! Csak úgy maguktól keletkeztek ezek? Ki alkotta meg őket olyan művésziesen? Isten.

Mint bámulnák az emberek azt a feltalálót, aki egy olyan repülőgépet tudna szerkeszteni, amelyik maga tud ismét egy más repülőgépet létrehozni. Ember ilyesmire képtelen. A madárka azonban tojást rak s abból idők folytán új madárka lép elő. Honnan ez a csodálatos berendezés? Csak úgy véletlenül, magától? Okosan ilyet senki se gondolhat. Ez egy végtelenül bölcs lény műve.

Milyen csodálatosan van berendezve *az embernek a teste*. Olyan, mint egy gondosan fölszerelt intézet. Van benne igazgatói lakás, az agy, innen indulnak ki a táviró huzalok az egyes külső állomásokhoz: az idegek. Van benne telefon: a fülek, melyek felfogják a kívülről jövő hangokat és viszik az agy és lélek felé. Van benne finom fényképező gép. Melyik az? A szemek. A legfontosabb része egy fényképező gépnek az üveglencse, melyre a sugarakat összegyűjti a főlvevő lemez. A szemlencse annyival jobb berendezésű, mint akármely üveglencse, hogy lapítható, összehúzható a szerint, amint a tárgy közelebb vagy távolabb van. Mennyit próbálgat a fényképész, ide-oda tologatja gépét, hogy eltalálja a jó helyet. Nekünk ilyesmire nincs szükségünk. S a szem recehárttyája nemcsak egy, de ezer és ezer képet fog fel a tárgyról mindjárt színes fényképet készít, azt elraktározza s a képzeletben évek-során át megőrzi. Mit mondanátok annak, aki azt mondaná, hogy egy fényképezőgép csak úgy magától, véletlenül lett? Ilyesmit csak egy örült mondhat. Hát a szem csodálatos berendezése csak úgy magától támadhatott? Ezt is csak egy örült hiheti. Nézzük tovább testünk berendezését. Van testünkben két vegytani helyiség: ez az ízlés és szaglás szerve. Van benne egy csodálatos erejű szivattyú: a szív, amely egy külön csőhálózaton az ereken át küldi a tápláló anyagot, a vért a test különböző részeibe. Van egy szellőztető készülék a tüdő, melyen át a mérges gázok és gőzök távoznak a testből. Egy szűrőkészülék a bőr és vesék, egy fűtőkályha, mely az egész testbe egyenlően árasztja a meleget: a gyomor és emésztőszervek. Van a testben egy fűrés- és őrlőmalom: a fogak, melyek felaprózzák a táplálékot, hogy annak egész erejét felszívhassák az erek. Még egy zenélőszerkezet is van benne, egy orgona fujtatóval, síppal, különféle érces hangokkal: a gége.

Ki rendezte be mindezt ilyen csodálatosan? Csak úgy véletlenül támadhatott mindez? Csak akinek esze nincs, gondolhat ilyet. Mindez egy végtelenül bölcs lénynek, Istennek műve.

Lássátok, ha megfigyeljük magunkat és a világot, így ismerjük fel, hogy kell Istennek lennie. Okosan senki se gondolhatja azt, hogy a világ és annak csodálatos rendje magamagától támadt. Azért mondja a szentírás: „Csak az esztelen mondja szívében, hogy nincs Isten.” De még az is, aki szájával azt mondja, hogy nincs Isten, titokban fél Istentől és nincs meggyőződve arról,

amit mond. Csak szeretné a rossz ember, ha nem volna Isten. Mert ha van Isten, akkor van pokol is. Ez pedig nagyon kényelmetlen gondolat a bűnösnek, aki megtérni nem akar. Vigyázzatok, hogy tiszta legyen lelkiismeretetek, akkor mindig hittel és bizalommal fogtok gondolni Istenre.

5. ISTEN TULAJDONSÁGAI RÓL.

Mi végett vagyunk a világon? Az első és legfőbb dolgunk tehát a földön, hogy Istent megismerjük. Ez az egy szükséges. Ezt akarjuk tenni a mai órán is: iparkodunk jobban megérteni, milyen az Isten?

1. (*Mindentudó.*) Gondoljunk először is arra, mit tudunk mi és mit tud az Isten?

Okos gyermeknek nagy a becsülete az iskolában. „Ettől nem lehet olyat kérdezni, amit ne tudna” — mondják némelyikről. Lássuk csak, milyen kevés az, amit mi tudunk. Ki volt a magyarok első királya? Szent István. Meg tudnád mondani, mennyien voltak szent István idejében az országban férfiak, nők és gyermekek? Hogyan hívták őket? Ki hol lakott? Mivel foglalkozott? Gondoljunk még előbbre, pl. a vízözön idejére. Ki szállott be a bárkába? És hányan maradtak a bárkán kívül? Milyen bűnök voltak a lelkükön? Hány keltett közülök tökéletes bánatot, s jutott a pokol tornácára, hányan haltak meg halálos bűnnel s jutottak a pokolba? Hány ember élt Ádámtól a mai napig? Hogyan hívták a tizediket, a századikat, valamennyit? Ki tudja mindezt? Isten mindent tud, ami volt. Mi nem tudjuk, a mi tudásunk fogyatékos.

Hogy mi történik itt az iskolában szemetek előtt, azt tudjátok. De tudjátok-e, hogy mi történik most otthon, szobátokban? A Gellérthegy tetején? A szomszéd város utcáin? Berlin házaiban? Szibéria ólombányáiban? A holdon? Ki tudja mindezt? Isten mindent tud, ami van; vagy ami most történik. Egy veréb se esik le a tetőről a ti Atyátok tudta nélkül, mondotta Jézus.

Isten tudja azt is, ami ezután lesz. A vízözönt megmondta 120 évvel előbb, mielőtt bekövetkezett. A próféták ezer évvel előbb megmondták, hol és mikor születik a Megváltó. Honnan tudták mindezt? Az Úr Jézus is többet megmondott előre. Mit pl.? Hogy Júdás elárulja, Péter megtagadja, hogy keresztre feszítik s harmadnapra feltámad. Hogyan tudhatta ezt előre? Mert Isten. Isten tudja, ami lesz.

Júdás nagyon ravasz tervet eszelt ki, mikor a katonákat Jézus elfogatására vezette. Csókkal, a barátság jelével közeledett Jézushoz, hogy az ne sejtse gonosz szándékát. Hogyan fogadta őt Jézus? „Júdás, csókkal árulod el az emberfiát?” Lám, szívébe látott Jézus. Látta őt már akkor, mikor titokban alkudozott a zsidó főpapokkal. Isten átlát a falakon, belát a sötétbe, előtte az éjszaka is nappal, Isten a szívekben olvas.

Isten mindent tud, tudja azt, ami van és ami lesz, sőt tudja azt is, amit gondolunk. (Aláhúzott 21. k.) Mit tud az Isten?

Alkalmazás. Gondoljatok erre többször. Isten mindig lát benneteket: itt, otthon, kamrában, padláson, pincében, éjjel-nappal. Ha valaki egy tisztességes ember szeme előtt nem merne bűnös dolgot tenni, hogy mer ilyesmit tenni az ő Ura Istene előtt? Isten mindent észrevesz és semmit se felejt. Nem felejt el, ha legyőződ a kísértést, de azt sem, ha beleegyezel és vétkezel. Meg is fizet jóért, rosszért a maga idején. Jó erre naponkint gondolni! „Életednek teljes napjaiban elmédben legyen az Isten és óvd magadat, hogy valaha bűnbe ne egyeznél!” — így int bennünket a Szentírás.

2. (Mindenható.) Mérjük most össze, mit tehet meg egy ember s mit tehet meg Isten?

Az ember sok mindenfélét megtehet. Házat épít, hidakat, gépeket készít, ágyúkat önt s rombadönt városokat. Hegyeket fúr át, gőz- és villamos-vasutakat épít, meggyógyít súlyos betegeket, művészi szobrokat, festményeket alkot, fölszáll a levegőbe stb. De mit gondoltok, egy ember egymagában meg tudná tenni mindezt? Nem. Ahhoz rövid az élet, hogy mindezt megtanulja, ahhoz kevés egy ember ereje. Isten egymaga mindent megtehet, amit csak akar.

Mire van szüksége az embernek, ha valamit készíteni vagy elérni akar? Eszközre, anyagra, időre, munkára. Istennek semmire sincs szüksége. Elég, ha akar, s amit akar, az rögtön megvan.

Nagyon sok dolog van, amit a legokosabb vagy legerősebb ember se képes megtenni. Pl. egy fűszálat vagy egy legyet alkotni. Isten teremtette a millió és millió élő és élettelen lényeket s ha akarna, még ezer új világot tudna alkotni. Miket tett Jézus, amit egy ember se tudna megtenni? A vizet borrá változtatta, egy szavával lecsendesítette a vihart, halottakat támasztott fel, stb.

Látjuk ebből, hogy Isten mindent megtehet, amit csak akar; Isten mindenható. (Aláhúzott 22. k.) Mit tehet meg Isten?

Alkalmazás. Mivel Isten mindenható, mindig segíthet rajtunk. Azért, ha bajok érnek bennünket, erősen bízzunk Istenben és imádkozzunk. Így — vagy úgy, Isten majd segít rajtunk. Ő még ma is épp oly hatalmas, mint amikor a világot teremtette. Jézus ma is oly erős, mint amikor egyetlen szavával betegeket gyógyított és halottakat támasztott fel. Ma is neki engedelmeskedik szél és vihar, betegség és halál, alá van vetve neki az ördög és semmi se történhetik velünk, csak amit ő akar vagy megenged. Ha Isten velünk, ki ellenünk? Ha Isten oltalmaz, a pókháló is kővár.

3. (Bölcs.) Mivel Isten mindent tud és mindent megtehet, azért végtelenül bölcs is. Mindent úgy rendez el a világon, hogy legjobban elérje azt, amit akar.

Vizsgálgassuk Isten bölcsességének nyomait.

a) (A természetben.) Mire van szükségünk, hogy élhessünk itt a földön? Sokféle. Szükségünk van világosságra, melege.

Világosság nélkül nem látunk, nem terem semmi, meleg nélkül megfagy minden. Mi által adja Isten nekünk a legfőbb világosságot és meleget? A *nap* által. Felfüggesztette a magasba számunkra azt az óriási lámpást és tűzhelyet. Az ember, ha hideg van, legfőllebb egy lakásban tud meleget támasztani. A nap ezer és ezer mérföldre világít és melegít. (Még abban is, amivel mi a kályhában fűtünk: szénben, fában, a nap ereje van.) És micsoda az ember által készített csillár vagy lámpa a naphoz képest, mely már évezredek óta szünet nélkül szórja világosságát mindenfelé, millió és millió embernek. Milyen jól rendezte el ezt Isten számunkra!

Levegőre is szüksége van minden élő lénynek. Egy ember naponként 10,000 liter levegőt lélegzik be. Isten sok levegőt halmozott fel a föld körül. A legmagasabb hegyek is csak $\frac{1}{10}$ -ed részét éri el a levegő magasságának. De hát a folytonos kilégzés által a sok levegő is megromlik. Hogyan gondoskodott Isten a romlott levegő megjavításáról? A szelek is elhordják a rossz levegőt s frisset hoznak helyette. De a fő mégis az, hogy fák, erdők, mezők folyton belélegzik az általunk elhászniált rossz levegőt s helyette éltető, tiszta levegőt lehelnek ki. Sétáltak már erdőben? Ugy-e milyen tiszta ott a levegő? Milyen bölcsen rendezte el ezt is a Teremtő!

Miért van *vízre* szükségünk? (Inni, mosni, öntözni stb.) Víz nélkül nem élhetünk. Testünknek kétharmad része víz. Isten sok-sok vizet halmozott össze számunkra a tengerekben. De a tenger messze van. Hogyan rendezte el azt az Isten, hogy a tenger vize hozzánk jöjjön? A tenger folyton párolog, a párák felhőkké lesznek, a felhőket idehajtják a szelek, az eső leesik, sok víz belefolyik a földbe, források, patakok, folyók lesznek belőle. A piszkos víz ismét lefolyik a tengerbe s onnan megtisztulva tér vissza. Bölcsen rendelte el Isten azt is, hogy a víznek nincsen se szaga, se íze. Az illatok kellemesen érintenek bennünket, a fűszeres ételek jobb ízűek, de csakhamar terhünkre válnak. Az illat és a fűszer izgat, ha az izgalom soká tart, kellemetlen, kiállhatatlan lesz. A víznek semmi izgató tulajdonsága nincs, azért a test legfinomabb részeibe is behatolhat a nélkül, hogy jelenlétét bármilyen érzés elárulná.

Hogyan gondoskodott Isten arról, hogy *táplálékunk* legyen? Százféle hasznos növényt és állatot teremtett számunkra. Nevezz meg ilyeneket! S milyen csodálatos csak egy fűszálnak berendezése is. Minden fűszál ezer és ezer apró sejtből épül fel, minden pici sejtben mozognak, áradnak ide-oda a nedvek, hogy a sejt élhessen, fejlődjék, szaporodjék. Milyen bölcsen van berendezve a rovarok, állatok teste, milyen csodálatos ösztöne van a póknak, méhnek, hangyának s valamennyi állatnak. Milyen nagyszerű az emberi testnek berendezése! Minderről már száz és száz könyvet írtak a tudósok.

Lám, Isten akarta, hogy emberek éljenek a földön s min-

dent úgy rendezett el a világon, ahogy a legjobb volt, hogy elérje Isten azt, amit akart. Hogy nevezzük azért Istent, milyen ő? Végtelenül bölcs.

b) *(Az életben.)* De a földi élet nem a legfőbb, amit Isten nekünk szánt. Mi végett kaptuk a földi életet? Hogy előkészüljünk az örökkévalóságra. Isten mindent a legjobban rendezett el, hogy lehetővé tegye nekünk örök célunk elérését. Adott nekünk *értelmet*, hogy őt megismerhessük, *kinyilatkoztatást*, hogy tudhassuk azt, amire magunktól rá nem jöhetünk. Adott *szabad akaratot*, hogy mindig a jót választhassuk, támogat *segítő kegyelmével*, hogy könnyebben tegyük a jót s győzzük le a rosszat, kormányoz is bennünket *gondviselésével*, hogy mindig erősebbek és boldogabbak legyünk. Szóval mindent úgy rendez el, hogy elérhessük a mennyország örömeit. Persze, rá nem kényszeríti Isten senkire az örök boldogságot, ez ellenkezne bölcsességével. Sokkal értékesebb dolog az örök üdvösség, semhogy odadobná azt Isten annak is, aki nem akarja. De akiben megvan a jóakarát s közreműködik Isten szándékaival, az célt ér s majd a mennyországban látja csak be igazán, milyen jószágos utakon vezette őt Isten földi életében, hogy hozzá eljusson.

Egyesekkel Istennek különös szándékai is lehetnek. Gondoljatok pl. *Mózesre*. Mikor még a bölcsőben feküdt, Isten már kiszemelte őt a zsidó nép szabadítójává és vezérévé. Aztán közbejött mindenféle s úgy látszott, a kis fiú élete hamar véget ér. Milyen rendeletet adott ki fáraó? (Hogy dobjanak minden kisfiút a Nilusba.) Ámde Istenen nem fog ki egy gyarló ember. Mit tett Mózes anyja a kisdeddél? Ki intézte azt, hogy épp akkor arra jöjjön a fáraó leánya? Mit tett ez a kisdeddél? Így került Mózes a királyi udvarba, ahol elsajátíthatott minden tudományt, hogy a népnek majd vezére lehessen. „Ó, Isten bölcsességének kikutathatatlan mélysége! Milyen megfoghatatlanok az ő utai.”

Most nem értjük meg mindig, mire jó az, amit Isten ránk küld. Gyakran bajok érnek bennünket, betegség, bántalmak, szegénység. Szabad ilyenkor zúgolódnunk vagy elcsüggednünk? Azt kell gondolnunk: „Isten bölcs és jó, tudja, hogy miért adta nekem ezt a keserű orvosságot, legyen meg szent akarata. Most nem értem, mire jó ez, egyszer majd megértem.” Ha mindig az történnék, amit mi szeretnénk, hamar elbáznánk magunkat és könnyelműek lennénk. Nem törődnénk Istennel s a túlvilággal. A szenvedés idején kinyílik a szemünk, látjuk, milyen bizonytalan és mulandó minden, ami földi.

Egyszer egy tengerésztiszt valami messzefekvő szigetről magával hozott egy fiatal indiánt. Az indián útközben fülbajt kapott s elvesztette hallását. A tengerész hazaérkezve, barátaival többször összejött este s együtt zenéltek. A süket indián, aki ilyen hangszereket sohase látott, csodálkozva nézegette őket, hogy üti az egyik erőlködve a zongora billentyűket, húzza a másik a vonót a hegedűn s a bőgőn, ismét más, hogyan fújja a

fuvolát — s elkezdett nevetni. „No, ezeknek elment az eszük” — mondotta. „Ennél hiábavalóbb munkát gondolni se lehet. Hiszen semmi haszna vagy értelme.” Később egy ügyes orvos visszaadta az indiánnak hallását. Mikor ép füllel egy este a zeneterembe jött, s hallotta a zenét, magánkívül volt a csodálkozástól. Most tudta csak meg, hogy minden ujjbillentésnek, minden fúvásnak, húzásnak megvan a maga jelentése. „Ó, én esztelen — mondotta. Ezeket a művészeket nevettem ki. Pedig milyen remek összhang van a játékukban.”

Miért mondtam el ezt a történetet? Mi is úgy vagyunk gyakran Isten műveivel, mint ez az indián a zenével. Nem értjük meg, miért történik ez vagy az? Majd ha egyszer megnyílnak füleink a mennyben, bámulni fogunk, milyen csodálatos volt az összhang Isten terveiben, milyen bölcsen rendezett el Isten mindent a világon.

(23. k.) *Hogyan rendez el Isten mindent a világon?* Isten úgy rendez el mindent a világon, hogy legjobban elérje azt, amit akar; Isten végtelenül bölcs. Jól rendezett el Isten mindent a természetben. Mire van szükségünk, hogy élhessünk? Hogyan gondoskodott Isten, hogy legyen számunkra világosság? Meleg? Víz? Levegő? Táplálék? Isten rendez mindent földi életünkben is. Mire irányít Isten mindent, hogy hova jussunk? Mit adott azért nekünk? (Értelmet stb.) Néha különös szándékai vannak Istennek. Mit akart pl. elérni Mózesrel? Megértjük-e mindig Isten szándékait? Megértenéd-e, hogy a zseborában minden szög, csavar, kerék mirevaló? Ne csodálkozzál azért, ha nem érted mindenben Isten intézkedéseit. Isten végtelenül bölcs, te pedig korlátolt vagy.

4. *(Szent.)* Még azt is jó tudnunk, mire vigyázzunk, ha azt akarjuk, hogy Isten szeretettel tekintsen reánk.

Egyszer az Úr Jézus elé egy ifjú térdelt alázatosan, hogy valamit kérdezzen tőle. Jézus pedig — mondja a szent evangélium — szeretettel nézett reá. Vajjon mi tetszett ebben az ifjúbán az Úr Jézusnak? Az, hogy kicsiny kora óta megtartotta Isten parancsolatait. Jólelkű ifjú volt. Isten szereti a jót. Örömmel tekint arra, aki jó s meghallgatja kérését. De a rosszat utálja. Amilyen utálattal fordultok el ti egy varangyos békától, olyan utálattal tekint Isten arra, aki bűnt követ el, pl. tisztátalan, vagy káromkodik, hazudik. Így gondolkoznak az emberek is? Sajnos, nem. Figyeljétek csak meg önmagatokat. Kivel barátkoztok szívesebben? Akik gazdagok, okosak, erősek, szép külsejük van, jobb ruhájuk. A szegénytől, rút külsejűtől rendszerint húzódoznak az emberek. Az emberek a külsőt nézik, Isten a szívet. Isten előtt nem számít pénz, rang, külső cafrang, Isten mélyebbre tekint. Egy tisztalelkű koldusgyermek több előtte, mint egy királyfiú bűnökben. Isten csak a jót szereti. A rosszat pedig utálja. Utál minden rosszat, még ha csupán *gondolatban* történik is, még ha valaki csupán egyszer tenné is a rosszat,

még a *kis* rosszat is. Isten végtelenül szent. (24. k.) *Mit szeret és mit utál Isten?* Isten csak a jót szereti, a rosszat pedig utálja; Isten végtelenül szent.

Mivel Isten szent, azért hirdette ki nekünk a tízparancsolatot. Itt világosan megmondja, mi a jó és mi a rossz. Mit kell tennünk, mit kerülnünk. Ha megtartjuk pontosan a tízparancsolatot, mi is szentek leszünk s eljutunk Istenhez a mennyországba.

Alkalmazás. Jó többször gondolni arra, hogy Isten szent. Hogy nem nézi senkinek okosságát, rangját stb., — csupán azt, hogy erényes és tisztalelkű-e az illető. Milyen vigasztaló ez a szegényekre, gyengékre, elmaradottakra. Kit választott Jézus édesanyjának? Egy selyemruhában járó dúsgazdag leányt? Egy egészen szegény és egyszerű leánykát, aki azonban mélyen alázatos és páratlanul tisztalelkű volt. Őt tette a mennyország királynéjává. Mi volt szent Józsefnek, Jézus nevelőatyjának mestersége? Ács volt. Isten mégis jobban kitüntette őt, mint a világ összes fejedelmeit. Mert igaz és vallásos volt. Kiket hívott Jézus először jászolához? Szegény pásztorokat. Ezzel is azt akarta mutatni, hogy ő nem a csillogó külsőségeket nézi, hanem az erényes szívet. Azért, ha az életben talán elhagytak lennétek is, szegények, megvetettek, csak egyet ne felejtsetek el soha: vigyázzatok, hogy tiszta legyen a lelkiismeretetek. Szeressétek a szentségi Úr Jézust. Vegyétek őt gyakran magatokhoz a szentáldozásban. Akkor örök dicsőségben lesz részetek.

(Ki térdelt egyszer Jézus elé, mikor a földön járt? Miért nézett Jézus az ifjúra szeretettel? Emlékeztek még Isten egyéb kedvenceire? (Ábel, Noé, Ábrahám, egyipt. József stb.) Miért szerette őket Isten? Miért nem szerette Kaint? (A szodomabelieket, Fáraót.) Törődik-e Isten valakinek rangjával, erejével? Csak mivel?)

5. (Igazságos.) Mivel Isten szent, azért igazságos is. A jókat megjutalmazza, a rosszakat pedig megbünteti.

Tudnátok erre példát említeni? Mikor az emberek mind megromlottak, csupán Noé szolgált még hűségesen Istennek, akkor kimutatta Isten, hogy ő igazságos. Mit tett a bűnös emberekkel? Mit tett Noéval és családjával? Honnan mentette ki Isten Lótót? (Szodomából.) Hogyan jutalmazta meg az istenfélő Ábrahámot? (Neki adta a tejjel-mézzel folyó ígért földjét, a választott nép atyjává s a Megváltó ősvé tette őt.) Hogyan büntette meg az összülöket az elkövetett bűn miatt? Kaint? Szodomát? Magát Jézust a világ bűnei miatt?

Amilyen volt régen az Isten, olyan ma is. Ma is megjutalmazza a jókat. Minden imafohászt, szeretetszolgálatot, legyőzött kísértést lát Isten és megjutalmaz. Jézus mondta, ha valaki csak egy pohár vizet ad is a szegénynek az ő nevében, nem veszti el jutalmát. Ki kap nagyobb jutalmat Istentől? Aki több jót tett, s amit tett, nagyobb szeretettel Isten iránt tette. (Nem azért, hogy lássák és dicsérjék, vagy haszonlesésből.)

A rosszakat ellenben megbünteti Isten. Sok büntető ostroma

van az Istennek már itt a földön is: betegség, háború, szerencsétlenség, éhség, halál. Ezekkel büntet most. Kiket büntet szigorúbban? Akik nagyobb bűnöket követtek el. Akik jól tudták, hogy ez vagy az bűn, mégis elkövették. Lehet-e Isten büntetése elől elmenekülni? Isten mindenütt jelen van. Lehet-e letagadni, titkolni előtte a bűnt? Isten mindent tud. Nagy urak a földön gyakran kikerülnek a földi bíró büntetését, Isten előtt király és koldus egyforma. Némely szülőnek vannak kedvenc gyermekei, sokat elnéz nekik. Isten nem ismer személyi tekinteteket. Isten a jókat megjutalmazza, a rosszakat pedig megbünteti, amint megérdemlik: *Isten végtelenül igazságos.* (25. k.) *Mit tesz Isten a jókkal és mit tesz a rosszakkal?*

Az egészen bizonyos, hogy Isten a jókat megjutalmazza, a rosszakat pedig megbünteti. De ezt nem teszi *azonnal*, s nem mindig itt a földön. Ker. szent János tömlöcbe halt meg, erőszakos halállal, míg a gonosz Heródes palotában dőzsölt. De Heródes itt is nyomorult volt, lelkiismerete bántotta, Jánosnak pedig vértanúi halálát is megédesítette a jó lelkiismeret. Hol adja meg Isten a jóknak a teljes jutalmat? A mennyországban. S hol bünteti meg érdem szerint a rosszakat? A pokolban, kisebb bűnökért a tisztítóhelyen. Miért nem büntet Isten mindig azonnal? Mert nem szívesen büntet, szeretné, ha a bűnös megtérne és megjavulna. Isten *végtelenül türelmes*. Mennyi ideig várt az Isten a vízözön idején, hogy megtérjenek az emberek? 120 évig. De mivel nem tértek meg, rájuk szakadt a vízözön.

Alkalmazás. Sose higgyétek, hogy Isten elfelejti a rosszat, amit valaki tett, vagy hogy nem oly nagy baj a halálos bűn, hiszen nem követi rögtön a büntetés. Isten nem siet, de nem is felejt. Ő állapítja meg a fizetés napját. Egyiknél hamar betelik a mérték s meglepi a bűnöst Isten büntetése abban a pillanatban, mikor nem is sejtí. A vétkes angyalok az első halálos bűn után örökre elkárhoztak. Az Elizeust kicsúfoló gyermekeket rögtön szétszaggatták a medvék. Máskor Isten sok száz halálos bűn után is vár még. Elég hosszú az örökkévalóság, ha ott minden halálos bűnre 100,000 évig tartó égési kínokat szab is ki, lesz elég idő rá, hogy minden egyesért külön megfizessen.

Lesz ideje arra is, hogy megfizessen a jóért. A szegény Lázár sokat túrt a földön, gyér alamizsnából tengette életét. De mihelyt meghalt, lelkét az angyalok a boldogság honába vitték. A dúsgazdag pedig, miután elvette jutalmát már itt a földön azért a kevés jóért, amit tett, örök tűzbe jutott. Mennyit nélkülöztek, dolgoztak és szenvedtek az apostolok, hogy terjesszék Krisztus országát. Azután meghaltak dicstelen, szörnyű halállal, szegénységben. S utánuk sok-sok millió csendesen tűrő, megvetett, alázatos keresztény. De azért nem yesztettek semmit. Nem kell őket sajnálnunk. Jézus mondta: „Örüljete és örvendjete, nagy lesz a ti jutalmatok a mennyben.” „Ég és föld elmúlnak, de az én ígéim el nem múlnak.”

6. *(Irgalmas és jó.)* Befejezésül még arra gondolunk, hogy milyen jó az Isten.

a) *(Irgalmas).* Mivel Isten igazságos, meg *kell* büntetnie a bűnöst. A büntetés pedig, mely a bűnösre a másvilágon vár, rettenetes. Isten előre látja ezt, azért sajnálja a bűnöst, óhajtáná megmenteni őt ettől a szerencsétlen sorstól. Ez azonban csak úgy lehetséges, ha a bűnös magába száll, megtér és megjavul. Azért Isten maga inti a bűnöst nyugtalan lelkiismerete által, vagy jó szülők, tanítók, lelkiatya által. Gyakran csapásokat, betegséget bocsát rá Isten, hogy a magány jobb belátásra vezesse. Noénak, mikor a bárkát építette, folyton intenie kellett kortársait, hogy térjenek meg. Isten szeretete volna megkímélni őket a vízözöntől. Később egy Ninive nevű város olyan gonosz lett, hogy Isten el akarta pusztítani, mint Szodomát. De előbb ide is Jónás prófétát küldötte, hogy az embereket bűnbánatra intse. Jézus is földi életében gyakran ment a bűnösök közé, szelíden társalgott velük, hogy jó útra vezesse őket. Mint egy jó pásztor, aggódva keresi az elveszett juhok, úgy jár Isten a bűnös lélek után, hogy visszavezesse a kárhozat útjáról.

S ha aztán egy bűnös megtér, mily szívesen bocsát meg Isten a megtérőnek. Mihelyt a Ninive-beliek bűnbánatot tartottak, Isten rögtön elengedte nekik a büntetést, mellyel előbb fenyegette őket. Emlékeztek még arra, milyen bűnösöknek bocsátott meg földi életében az Úr Jézus? Az inaszakadtnak, Magdolnának, a jobb latornak. Még Júdást is szívesen visszafogadta volna barátságába, ha megtér. Milyen szeretettel szólt hozzá az Olajfák-hegyén. Isten végtelenül irgalmas. Sose mondja: „Ez úgy megsértett engem, hogy soha többé jó hozzá nem lehetek.” Ha valakinek annyi bűne volna, amennyi falevél van nyáron az erdőben és homokszem a pusztában, mihelyt őszintén és komolyan mondja a tékozló fiúval: „Atyám, vétkeztem, fáj, hogy ennyire hálátlan voltam” — Isten egyetlen szemrehányó szó nélkül visszafogadja őt gyermekének. Milyen vigasztaló gondolat ez nekünk, szegény bűnösöknek.

(Aláhúzott 26. k.) **Hogyan bánik Isten a megtérő bűnös-sel?** Isten a megtérő bűnösnek szívesen megbocsát; Isten végtelenül irgalmas.

b) *(Jó.)* Általában Isten mihozzánk, noha semmiképp sem vagyunk erre méltók, végtelenül jó. Földi atyánk és anyánk nagyon szeret bennünket, de Isten még sokkal jobban. Már akkor gondolt ránk szeretettel, mikor még nem is éltünk: a messze örökkévalóságban. Akkor határozta el, hogy nekünk egyszer életet ad majd. Odaadnád életedet egy millió koronáért? Mi hasznod volna a pénzből, ha nem élsz? Ha valaki neked egy zsák aranyat adna ajándékba, hogyan bámulnád jóságát! Az ép szem, kéz, láb, az értelmes, halhatatlan lélek, a megszentelő kegyelem nem sokkal több-e? És mit szólnál akkor, ha valaki egész komolyan királyi koronát s egy országot ajánlana föl

neked? Isten többet akar adni neked: a mennyországot. És még ez sem a legfőbb, amit Isten szeretetből ad. A legfőbb, hogy önnön egyszülött Fiát, mint kisdedet küldte ide a világra, hogy legyen a mi Megváltónk, s nekünk adja akár naponkint a szentáldozásban, hogy legyen számunkra az örök dicsőség záloga. Milyen végtelen jóság ez! „Úgy szerette Isten a világot, hogy az ő egyszülött Fiát adá, hogy minden, aki őbenne hisz, el ne vesszen, hanem örök élete legyen.”

Alkalmazás. Mivel Isten így szeret bennünket, nekünk is kell őt szeretnünk. „Szeressük az Istent, mert az Isten előbb szeretett minket” — int a Szentírás. Gondoljunk rá gyakran, örömmel. Reggel, ha felébredünk, este, ha lefekszünk. Ha templom előtt elmegyünk, lépünk be az Úr Jézushoz szentségimádásra. Mondjuk többször: Jézusom, Istenem, mindenekfölött szeretlek téged. De a szeretet legfőbb jele mégis mi lesz? Kerüld a bűnt. Melyik a szokásos bűnöd?

Isten végtelenül szeret minket: ő mindig csak jót akar és jót tesz velünk; Isten végtelenül jó. (27. k.) *Hogyan szeret minket az Isten?*

Összefoglalás. Sokféle szépet és jót hallottunk Istenről. Gondoljunk rá vissza röviden. Mióta van az Isten és meddig lesz? Hol van az Isten? Miért nem látjuk őt? Mit tud az Isten? Mit tehet meg? Hogyan rendez el mindent a világon? Mit szeret és mit utál? Mit tesz a jókkal? Hogyan szeret minket? — Mindebből kitetszik, hogy Istenben minden jó tulajdonság megvan. Istennél nem úgy van, mint az embereknél. Az embereknek is lehetnek jó tulajdonságaik: egyik okos, másik szelíd vagy ügyes, bátor stb. De valami nagyon sok jó nincs az emberben. Hamar föl lehet sorolni, ami jó van benne. S a jó mellett mindenkinél ott vannak a rossz tulajdonságok. Egyik restségre hajlik, másik hiúságra, haragra, hazugságra vagy egyéb rosszra. Néhány szál virág mellett lelkünkben sok a dudva és gaz. Istennél nem így van. Istenben minden jó tulajdonság megvan, csakis jó tulajdonság, rossz semmi. S a jó — határ nélkül. Nem lehet azt megmérni vagy elgondolni, mennyire hatalmas, bölcs, jóságos és szent az Isten. Azért mondjuk, hogy Isten *végtelenül tökéletes*. Hozzá fogható szép, jó, fölséges és szeretetreméltó lény nem is képzelhető.

Alkalmazás. Istent azért szívünkben kell szeretnünk s mindennél és mindenkinél többre becsülnünk. Ha valami szépet, kedveset megpillantunk, mindjárt vonzódunk hozzá. Ha Istent csak egy pillanatra láthatnánk a maga végtelen szépségében, elégnénk a szeretettől iránta. Most ugyan nem látjuk még őt, de hitünk egészen bizonyossá tesz bennünket arról, hogy Isten ilyen. Azért neki kell az első helyet adni szívünkben.

Némely gyermek, aki már nagyobb, a rajongásig megszeret pl. egy híres író, költőt, művészt. Egy fiú egyszer minden pénzét, melyet nagyvászár alkalmával kapott, arra adta ki, hogy meg-

vegye Vörösmarty, Arany, Petőfi képeit. Ezeket azután szobájába tette és megkoszorúzta. Ki adta ezeknek a költőknek, íróknak a tehetséget, hogy sok szép verset s elbeszélést leírjanak? Isten. Isten maga még végtelenül bölcsőbb, szellemesebb és szeretetreméltóbb. Csak ha majd Istenhez a mennyországba eljutunk s vele lehetünk együtt mindig, leszünk egészen boldogok.

Mondjátok most magatokban utánam: „Istenem, te végtelenül jó mennyei Atyám. Téged akarlak szeretni mindenekfölött. Mindenkép azon leszek, hogy eljussak hozzád az égbe. Gyakran gondolkodom arra, hogy hatalmaddal, jóságoddal közel vagy hozzám szívesen dolgozom szolgálatodban, soha szándékosan bűnnel nem akarlak megbántani, különösen vigyázok, hogy tisztalelkű legyek, hogy így méltó legyek egyszer meglátni a te kimondhatatlan dicsőségedet az örökkévalóságban.”

6. A SZENTHÁROMSÁG.

(Aláhúzott 28. k.) Hány Isten van? Csak egy Isten van. Isten maga mondja a szentírásban: „Én vagyok az első és én az utolsó és kívülem nincs Isten.” A pogányok azt hitték, hogy sok Isten van. Külön istene van a földnek, tengernek, napnak, holdnak, szélnek, villámnak. Nagy bálványszobrokat készítettek s imádkoztak ezek előtt.

Ki emlékezik arra, hogy Illés próféta hogyan mutatta meg a Kármel-hegyén, hogy Baál csak képzelt Isten? Hát Dániel próféta hogyan bizonyította be a babiloniaiaknak, hogy hamis isteneket imádnak? A magunk esztől nem tudhatnánk azt, hogy csak egy igaz Isten van? De igen. Isten a legfőbb, az egész világnak ura. A legfőbb azonban, igazi ura a világnak, csak egy lehet. Gondoljuk el, mi történnék, ha két Isten volna. Vagy parancsolna egyik a másiknak, akkor csak az lenne Isten, aki parancsol. Vagy nem, akkor pedig össze-visszaság lenne a világban. Egyik pl. azt akarná, hogy tiszta idő legyen, a másik meg, hogy eső; egyik, hogy forró nyár, a másik, hogy hűvös. Egyik se tudná megtenni, amit akar, azért egyik se lenne Isten. A legfőbb Őr csak egy lehet.

De az már igaz, hogy az egy Istenben több, mégpedig három személy van. Ma a három isteni személyről tanulunk.

1. (Három személy.) (Aláhúzott 29. k.) Hány személy van az egy Istenben? Az egy Istenben három személy van: Atya, Fiú és Szentlélek.

Kit nevezünk személynek? Akinek van értelme és akarata. Személy-e az állat, a pad? Személy vagy-e te? Személy-e az őrangyal? Az őrangyal angyali személy. Mi emberek vagyunk, azért emberi személyek. Milyen személy az Atya? Mivel Isten, azért isteni személy. Ki a második isteni személy? Itt a földön némely atyának több fia van. A mennyei Atyának csak egy,

egyszülött Fia van. (Mi a másik neve? Jézus Krisztus.) Ki a harmadik isteni személy?

Honnan tudjuk azt, hogy Istenben három személy van? Isten maga jelentette ki nekünk, magunktól rá nem jöttünk volna. Mikor mutatkozott Jézus életében egyszerre a három isteni személy? Mikor Keresztelő szent János megkeresztelte a Jordán vizében Jézust. Milyen csoda történt akkor? Ki mondta e szavakat: „Ez az én kedves Fiam.” Hogyan jelent meg a Szentlélek? — Későbbén egyszer így szólt Jézus apostolainak: Kereszteljétek . . . az Atyának és Fiúnak és Szentléleknek nevében. Hány személyt sorol fel itt?

Ezt tanították az apostolok is, akiktől a keresztség szókása származik. Ezért a hitért haltak meg a szent vértanúk. Mikor szent Vincét, egy előkelő ifjú keresztényt kínpadra vontak s vashorgokkal tépték testét, hogy hittagadásra bírják, így szólt: „Hiszek Jézus Krisztusban, aki a mennyei Atyának egyetlen Fia s a Szentlélekkel egy Isten.” Ezért halt meg. (304. Kr. u.)

Így kell nekünk is hinnünk, ha be akarunk jutni a mennyországba.

2. *(Egy Isten.)* A három isteni személyről továbbá azt tanítja az anyaszentegyház, hogy *a)* mind a három személy valóságos Isten. Mint ahogy miközülünk mindegyikünk valóságos ember, úgy mindegyik isteni személy valóságos Isten, mindegyik örökkévaló, mindenható. De *b)* azért éppen nem szabad azt mondani, hogy három Isten van. A három isteni személy csak egy Isten.

(30. k.) *Valóságos Isten-e mind a három személy?* Mind a három személy valóságos Isten. Isten az Atya, Isten a Fiú, Isten a Szentlélek is.

(Aláhúzott 31. k.) *Hány Isten a három isteni személy?* A három isteni személy csak egy Isten. Nálunk embereknél ez nincs így. Három emberi személy hány ember? Három. Három angyali személy, pl. szent Mihály, szent Gábor, szent Ráfael, hány angyal? Három. De három isteni személy: egy Isten. Miért? Azért, mondja az anyaszentegyház, mert a három isteni személynek *ugyanegy isteni természete van*. Hogyan értsük ezt? Mi emberek vagyunk, azért emberi természetünk van. Miből áll az ember? Testből és lélekből. Ezt így is mondhatjuk: az emberi természet testből és lélekből áll. Miből áll az angyali természet? Csak lélekből, mégpedig sokkal okosabb, erősebb, szentebb lélekből, mint az emberé. Miből áll az isteni természet? Lélekből, de egy örökkévaló, mindentudó stb., szóval végtelenül tökéletes lélekből. Három emberi személynek hány természete van? Három. Mindegyikünknek megvan a maga külön teste és lelke. Három angyali személynek hány természete van? Három isteni személynek hány természete van? Egy. Hogyan lehetséges ez, megérteni nem tudjuk, de hisszük, mert Isten maga ezt világosan ki jelentette, Isten pedig nem tévedhet és nem csálhat.

(Aláhúzott 32. k.) **Hogyan nevezzük a három isteni személyt egyszóval?** A három isteni személyt egyszóval Szentháromságnak nevezzük.

A Szentháromságot, vagyis hogyan van egy isteni természetben három személy, nem tudjuk megérteni; az hitünknek nagy *titka*.

Az embereknek is vannak titkaik. Ha valaki pl. rosszat tesz, többnyire titokban tartja a bűnt, hogy más meg ne tudja. Legföllebb a lelkiatyának mondja meg titkon a gyónásnál. Isten is többféle szent titkot jelentett ki nekünk. Pl. hogy Isten Fia emberré lett, hogy Jézus az Oltáriszentségben jelen van. De a legnagyobb titok, hogy az egy Istenben három személy van. Erre nemcsak soha rá nem jöttünk volna a magunk esztől, de, miután Isten kijelentette nekünk, megérteni se tudjuk. Ha emberek közlnek velünk titkokat, rendesen megértjük őket. Isten titkait a legtöbbször nem értjük. Ehhez gyöngé a mi eszünk. A nyári napra egy pillantást vethetünk, de belenézni nem tudunk, szemünk ennyi fénynek befogadásához gyenge. Így a Szentháromság titkát is ismerjük, föltekinthetünk rá, de beletekinteni, fölfogni nem tudjuk. Erre még a legélesebb eszű tudós sem képes. Szent Ágoston pl., a lángeszű püspök könyvet akart írni a Szentháromságról. Gondolatokba merülve sétált a tengerparton. Egyszerre egy kedves kisdedit lát, aki ezüst kanállal meregeti a vizet egy gödröcskébe a parton. „Mit csinálsz itt?” — kérdezte a püspök a gyermeket. „Belemerem ezt a tengert ebbe a kis gödörbe” — felelt az. „Lehetetlen” — mondotta a szent. „És mégis hamarabb elkészülök ezzel, mint te elméddel felfogod a Szentháromság titkát” — szól és eltűnt. Így van. A végtelen Istent véges elme meg nem értheti. Majd csak a mennyországban, ha Isten dicsőségének fényszára árad lelkünkbe és jutalmul azért, mert hittünk, színről-színre meglátjuk a három isteni személyt, akkor látjuk be, hogy Isten nem lehet másképp, mint három személyben.

Miért jelentette ki az Úr Jézus nekünk ezt a titkot? Szeretből. Titkainkat csak bizalmas barátainkkal közöljük. Azért mondta Jézus: „Már nem mondalak titeket szolgálóknak, hanem barátainak, mert mindent, amit az Atyától hallottam, kijelentettem nektek.” Csak így érthettük meg azt, hogy kicsoda az Úr Jézus és ki a Szentlélek, akit elküldöttünkünködkor.

Vannak, akik kevély lélekkel fessegetik e szent titkot. „Hogyan lehet három isteni személy egy Isten? Ami három, az csak nem lehet egy?” Felelet: Ha ugyanoly értelemben vesszük a hármat, mint az egyet, akkor három nem lehet egy. Három dió nem egy dió. Három gyermek, nem egy gyermek. De mi nem ilyen értelemben mondjuk Istenről, hogy három is, meg egy is. Mi azt mondjuk: három isteni *személy* van és *egy* isteni *természet*. Mást jelent a személy, mást a természet. Ez éppúgy nem ellentmondás,

mintha azt mondanám: három személy — egy család: három ág — egy fatörzs; három szín — egy fénysugár.

Egyébként a mi eszünk még a földi dolgok megértéséhez is nagyon gyenge. A legnagyobb tudós se érti, hogy valójában micsoda egy fűszál, mi az élet, mi az ideg, mi a fény, villamos-ság, vagy akár mi egy homokszem. Annál kevésbbé csodálkozhatunk, ha a végtelen tökéletességű Istent föl nem foghatjuk. Az az Isten, akit mi teljesen megértünk, nem Isten — mondja szent Atanáz.

Képek a Szentháromság titkára. Láttatok már napsugarat átverődni csiszolt üvegdarabon? A napsugár ebben több színre törik: piros-zöld, aransárga színre. Ezt világosan megkülönböztethetjük. S mégis a napsugár csak egy, benne van meg minden szín. Ilyképpen gondolhatjuk a jó Istennél is. Csak egy Isten van, mert az isteni természet egy. De ez az isteni természet olyan csodálatosan gazdag és termékeny, hogy benne három személy él. „Én az Atyában vagyok — mondotta Jézus — s az Atya én bennem.” „Én és az Atya egy vagyunk.”

Valahol meghalt az apa, birtoka a három gyermeké lett. Ezek nem akarták felosztani a birtokot, hanem közösen gazdálkodtak. Ami termett, ami jövedelmük volt, azt közösen élvezték. Hány birtok volt? Hányan élvezték hasznát? Valahogy ilyenformán van Istennél is. A birtok Istennek végtelenül gazdag, hatalmas és boldogító természete. Csak egy birtok van, egy isteni természet. A három isteni személy közösen élvezi ennek hasznát. Az isteni természet nincs meg külön-külön minden személyben, hanem inkább a három személy van ugyanabban az egy isteni természetben.

A mi lelkünk is képe a Szentháromság titkának. Lelkünk él, ért és akar. Más az élet, értelem, akarat. De azért nincs három lélek, csak egy. (Bővebben kifejtve: Lelkünk létezik, él — így az Atyának képe. Lelkünk továbbá gondolkodik s gondolatát szóban fejezi ki. Így az Atya öröktől fogva gondolja, megismeri önmagát olyan csodálatos világossággal, hogy önmagáról egy élőképet alkot: szüli a Fiút. A Fiú az Atyának képe, leghívebb képmása, örök élő gondolata. Mivel pedig a gondolat szóban fejeződik ki, pl. ha gondolom ezt „lélek” — előttem áll ez a szó „lélek”, azért a Fiút a szentírás az Atya „szavának”, régies magyarsággal „Igének” nevezi. Kire gondolunk, mikor imádkozzuk: „Az Ige testté lön . . .”? — Lelkünk továbbá akar, akarja, szereti a jót és szépet. Hasonlóképpen az Atya szemléli a Fiút és szeretetre gyullad iránta, látva annak végtelen szépségét. Ugyan-csak a Fiú szerettől ég az Atya iránt. Ez a szeretet olyan eleven és szent az Atya és Fiú között, hogy külön személlyé lesz, a szeretet lelkévé, Szentléleké. A Szentlélek az Atyától és Fiútól származik. A lélek tehát él (így az Atyának képe), gondol (így a Fiúnak képe), szeret (így a Szentlélek képe). A léleknek hármas

ereje van, de azért csak egy lelkünk van. Istenben három személy van, de csak egy Isten van.

3. *(Mit köszönhetünk a három isteni személynek?)* Láttatok már festett képet a Szentháromságról?

A katekizmus 18. oldalán is van egy kisebb kép. Nézzük meg. Melyik az Atya? Mit fejez ki a hosszú ősz szakáll? (Örökkévaló.) Mi van az Atyának kezében? Az Atya teremtette a világot. Ő a világ Ura és Teremtője. Melyik a Fiú? Mit tart a vállán? Mit jelent a kereszti? A Fiú váltotta meg a világot. Azért hogy nevezzük másképp a Fiút? Megváltónak. Hogyan ábrázolják a Szentlelket? Miért galamb képében? (Így jelent meg Jézus megkeresztelésekor.) A galambból sugarak áradnak mindenfelé. Mit jelent ez? A kegyelmeket, melyeket kioszt a Szentlélek, s melyekkel megszenteli a lelkeket. Ezért nevezik a Szentlelket Megszentelőnek is.

E képről megtanulhatjuk tehát, hogy: **(Aláhúzott 33. k.) Milyen munkálkodást tulajdonítunk a három isteni személynek egyenkint?** A három isteni személynek egyenkint a következő munkálkodást tulajdonítjuk: az Atya teremtette, a Fiú megváltotta, a Szentlélek megszenteli a világot.

De vajjon a teremtés egyedül az Atyának műve csupán? Nincs a teremtésben semmi része a másik két isteni személynek? De igen. A szentírás mondja: „Kezdetben vala az Ige . . . Minde- nek őáltala lettek s nélküle semmi sem lett, ami lett.” Ugyan- csak a szentírás első lapján olvassuk: „A föld pusztá volt és üres . . . és Isten Lelke lebegett a vizek fölött.” Ki az Isten Lelke? A teremtésben tehát része van a Fiúnak és a Szentlélek- nek is. — Hát a megváltásban nincs semmi része az Atyának vagy a Szentléleknek? Nagyon is. „Úgy szerette Isten a világot, hogy egyszülött Fiát adá . . .” — mondja az Atyáról az Úr Jézus. „A Szentlélek száll tereád” — mondta Gábor angyal Szűz Máriának. — A megszentelés is nem csupán a Szentlélek műve, hanem mind a három isteni személyé. Arról, ki a meg- szentelő malasztot kapja, így szólt Jézus: „Hozzá jövünk és lakó- helyet szerzünk nála.”

Az isteni személyek tehát közösen munkálkodnak.

Alkalmazás. A Szentháromságnak köszönhetünk mindent. Az Atyának köszönhetjük hogy élünk. Nem nagy dolog-e ez? Ha pár koronát kapsz ajándékba, örvendve köszönöd meg. Nem több-e az élet? Odaadnád a szemedet ezer koronáért? Némely gazdag beteg százezreket adna, ha egészséges lehetne. Te neked ingyen adja Isten az egészséget. Használd jól fel! Légy hálás!

Te örülsz annak, hogy ép és egészséges tagjaid vannak. Hogyan sikoltoznál és védekeznél, ha valaki durván megfogna és fojtogatni, éles késsel szurkálni kezdene, hogy megöljön! Látod, Jézusnak is drága volt és kedves az ő ifjú élete, mégis önként, szeretetből átengedte magát ellenségei dühének s meghalt fiatalon érted a keresztfán — érted, hogy megváltson téged. Nem kell

ezért hálásnak lenned? — S a Szentlélek, mint óhajtja forrón, hogy Istennek tiszta temploma légy és örökre boldog a mennyországban!

Az angyalok az égben (mint a katekizmus képe mutatja) imádva hajolnak meg a Szentháromság előtt s magasztalják jóságát. Így éreztek a földön is a buzgó lelkek. „Ó, én szerelmem, ó, én örömem, ó legszentebb Háromság” — fohászzkodott gyakran szent Ágoston. „Ó, Szentháromság. Teirántad való szeretetből, a te dicsőségedre” — mondotta Xaveri szent Ferenc, ha valamihhez fogott. „Ó, háromszemélyű egy Isten, végy oltalmadba” — sóhajtott gyakran szent Gertrud. Így dicsőítétek ti is Istent tisztelettel imádkozva: „Dicsőség az Atyának és Fiúnak és Szentlélek-Istennek, miképpen kezdetben vala, most és mindenkor és mindörökké Amen.” Mondjuk e fohászt imádságaink után, mondhatjuk munka előtt is. Akkor a munka is imádság lesz. Keresztet mindig áhítattal vessetek. A kereszttetés is imádság, rövid, de hatásos. És szenteljétek meg a vasárnapot. Minden vasárnap a Szentháromság tiszteletére van. Melyik vasárnapon ünnepeljük külön a Szentháromság titkát? Pünkösöd után az első vasárnapon.

7. A VILÁG TEREMTÉSÉRŐL ÉS KORMÁNYZÁSÁRÓL.

Gondolkodó emberek mindig feszegették a kérdést: Honnan ez a nagy világ? A pogányoknak sok zagyva meséjük volt erről.

Az igazságot maga Isten jelentette ki nekünk. Föl is jegyeztette számunkra a szentírásban. Ti már régen tudjátok. **(Aláhúzott 34. k.) Ki teremtette a világot?** A világot Isten teremtette.

Hogyan teremtette s mit tesz Isten még mindig a világban, erről tanulunk ma.

1. *(A teremtés hat napja.)* A szentírás e szavakkal kezdődik: „Kezdetben teremté Isten a mennyet és a földet.” Hányféle menny van? Kétféle. Egyik láthatatlan. Kik laknak ebben? Az angyalok. A másik látható. Mit látunk rajta? A napot, holdat, csillagokat. Mindezeket Isten „teremté”. Mit is tesz „teremteni”? Teremteni annyi, mint valamit semmiből létrehozni. „A föld pedig puszta és üres volt”, mondja tovább a szentírás, „sötétség volt a mélység színén és Isten lelke lebegett a vizek fölött.” Voltak-e tehát mindjárt kezdetben növények, állatok a földön? Nem, zavaros keveredés volt, iszapos tömegek forogtak a mélységben, üres és sötét volt minden. Isten ezután hat nap alatt rendezte a világot s alkotta a különböző teremtményeket.

Első napon mondotta Isten: „Legyen világosság.” És lett világosság. Második napon alkotta Isten az égboltozatot, vagyis a légkört. Harmadik napon elválasztotta Isten a vizet a szárazföldtől és megteremtette a zöldelő füveket és a gyümölcsöző fákat. Negyedik napon alkotta Isten a napot, holdat és a többi csillagokat. Ötödik napon alkotta Isten a halakat és madarakat. Hatodik

napon teremtette Isten a szárazföldi állatokat. Végre mondotta Isten: „Alkossunk embert a mi képünkre és hasonlatosságunkra.” És megteremtette az embert önmaga képére. A hetedik napot megáldotta és megszentelte Isten, hogy az ember is megszentelje a nyugalom napját, miután hat napon át dolgozott.

Mit teremtett Isten tehát az első napon? Miért a világosságot? E nélkül semmi sem fejlődik. Még a burgonya is a pincében a világosság felé hajtja a csíráit. Lehetett-e a napot is látni már az első napon az égen? Nem. (Mint ahogy most se látszik borús időben.) Mit alkotott Isten a második teremtetési napon? Levegő nélkül nem élhet se növény, se állat. Levegő nélkül nincs hang, se hallás. Harmadik napon kétfélét tett Isten. Mit? Mi történt a negyedik napon? Előbb a levegő tele volt egészen párával, forró köddel, fenn és lenn sűrű felhők gomolyogtak, mindúntalan szakadt az eső. A negyedik napon megtisztult a légkör, látható lett a nap, a hold s a csillagos ég. Ekkor kezdődött a nappal és éjjel, s a négy évszagnak váltakozása. Melyik a négy évszak? Mit alkotott Isten az ötödik napon? A hatodikon? Ha most látsz pl. egy almafát. Ez a fa honnan van? Almamagból. S a mag honnan? Egy előző fáról. S ez a fa? Így visszamehetünk az első fáig, melyet Isten a semmiből teremtett s azt a csodálatos erőt rejtette bele, hogy magot teremjen, melyből új fa fejlődik. Így van ez a többi élőlényekkel is. Honnan a madár? Tojásból. S ez a tojás? . . . Itt is visszamehetünk az első madarakig, melyeket Isten alkotott és pedig olyan csodálatosan alkotott, hogy képesek tojások által fajukat fönntartani. Mit tett Isten a hetedik napon? Melyik az a nap, melyen mi keresztények pihenünk s Istennek szolgálunk? Hogyan kell a vasárnapot megszentelnünk?

Ennyit jelentett ki Isten a világ teremtésével. *Meddig* tartott egy teremtetési nap, nem tudjuk. Lehet, hogy hosszú idő, korszak volt. Így mondja sok tudós. Mennyi ideje már, hogy van a világ, szintén nem tudjuk. Lehet, hogy már sok millió év óta. De azt észrevették már a tudósok, hogy ez a mindenség, melyet Isten csupán akaratával a semmiből hozott létre, szinte elképzelhetetlenül nagy. A nap pl., mely tenyérnagyságúnak látszik az égen, 1 millió 300,000-szer nagyobb égítést, mint ez a föld, melyen mi lakunk. És e világűrben több mint 12,000 millió ilyen nap van, mégpedig akárhány sokkal nagyobb, mint ez a mi napunk. A fénysugár olyan gyorsan repül a világmindenségben, hogy egy másodperc alatt 300,000 kilométer utat tesz meg. A napból 8 és $\frac{1}{2}$ perc alatt ér földünkre. De vannak csillagok, melyekből évekig tart el, mire a fénysugár ide ér földünkre, egyes csillagokból száz, ezer évig, sőt vannak oly távolságokban is csillagok, hogy a fény 2 millió év alatt ér csak a földre. (Herschel szerint.) Milyen óriási a világmindenség! Milyen óriási Istennek hatalma, ki e roppant világot alkotta és fönntartja.

Ha néha csillagos, tiszta éjjelen a magasba néztek, gondol-

jakok Isten hatalmára és nagyságára. Mondjátok imádva: „Dicsőség a mindenható Istennek, ki mindeneket egy szavával alkotott, eget, földet s engem is, kicsiny, lélekző porszemet.”

2. (A teremtés célja.) Óriási műve Istennek a világ. Kérdezhetjük: Miért teremtette Isten a világot? Talán kellett neki teremtenie? Semmikép. Neki senki sem parancsol s ő nem szorul senkire és semmire. Hát mi végett teremtette akkor? Mert ok és cél nélkül egy értelmes ember se cselekszik, annál kevésbé a végtelenül bölcs Isten. Isten szeretetből teremtette a világot, önként. Akarta, hogy legyenek kívül is lények, akik örülnek az életnek. Teremtette pedig a világot 1. a maga dicsőségére, 2. a mi javunkra. Így tanít az anyaszentegyház.

a) Hogy kell azt érteni: „a maga dicsőségére”? Ha valaki tud valami értékes dolgot készíteni, pl. épít egy szép templomot, vagy fest valami gyönyörű képet, azt szokták mondani: a mű dicséri a mestert. Mit akarnak ezzel mondani? Aki megnézi azt a templomot vagy képet, megcsodálja és elismeri, hogy aki azt készítette, az ugyancsak okos, ügyes, tehetséges ember! Így a világ is dicsőíti Istent. Aki gondolkozva nézi ezt a nagy világot, kezdve az óriási égitestektől, le az utolsó kis bogárkáig, az nem győz csodálkozni azon, milyen bölcsen van itt minden elrendezve. Azért mondja a szentírás: „Az egek beszélnek Istennek dicsőségét és kezeinek alkotását hirdeti az égboltozat.” Ha a nap, hold, csillagok beszélni tudnának, azt mondanák: Lásd, milyen hatalmas, nagy és bölcs Isten, aki minket alkotott.

Minden azért él, hogy Istent dicsőítse. Különösen kiknek kell ezt tenniük leginkább? Az eszes teremtményeknek. A csillag néma, a virág nem tud beszélni, de az ember megismeri Istent. Neki kell azért elsősorban dicsőíteni Istent azzal, hogy imádkozik és készséggel megtartja Isten parancsait. Ő, mily szent örömmel szolgálhat Istennek az angyalok a mennyben. Az ő ajkukon soha meg nem szűnik a forró hálaének Isten dicsőségére.

Ha egy ember nagyon keresi, hogy mások dicsérjék, az kevély. A kevélység bűn, mert az embernek minden ereje és tehetsége kölcsönzött. Istentől kapott. De Istennek minden jó tulajdonsága magától van, azért méltán kívánja meg teremtményeitől, hogy adják meg neki a tiszteletet, ismerjék el, hogy tőle ered minden jó: dicsőítsék őt.

b) De nekünk is *javunkra* van, hogy létezik a világ. A világban találjuk meg mindazt, amire szükségünk van, hogy élhessünk. Innen vesszük mindennapi táplálékunkat. A földeken gabona terem számunkra, a kertekben gyümölcs és fűzelék, a vizekben halak úszkálnak, a szárazon mozognak az állatok. Élhetnénk ezek nélkül? Levegő, víz, napfény mind a mi életünk fönntartására szolgál. S mennyi gyógynövény van a szegény betegek számára! Ismersz ilyeneket? A tenger vize, sós levegője, milyen üdítő a betegeknek!

És *lelkünknek* is többféle haszna van a világból. Jobban

megismerjük, milyen nagy és hatalmas a Teremtő. A természet-rajz, természettan folyton Isten bölcsességét tárja elénk. Azért egy nagy természettudós, Newton, annyira tele volt tisztelettel Isten iránt, hogy mindig megemelte kalapját, ha Isten nevét ki-ejtette. A világ buzdít is arra, hogy szolgáljunk Istennek. Milyen pontosan kel föl a nap! Hogy sűrögnek a méhecskék, hangyák! Mintha mondanák: „Te többet kaptál. Szolgálj Istennek. Lám, mi hajszálnyi pontossággal azt tesszük, amit ő akar.” Gyakran ad a világ alkalmat az érdemszerzésre és önmegtagadás gyakorlására, pl. ha rossz az időjárás, vagy ha lemondunk valami édes gyümölcscről stb. Végül az Úr Jézus még a kegyelmeket is, melyek lelkünket megszentelik, olyan dolgokhoz fűzte számunkra, miket a világ ad, pl. vízhez, olajhoz, kenyérhez.

Igy adta Isten ezt a világot, hogy testi-lelki javunkra szolgáljon. Nem azért adta, hogy a világban és annak javaiban elmerüljünk. Aki ezt teszi, helytelenül jár el, csalódik és megsérti Istent. Isten a világot eszköznek szánta, hogy általa öhozzá, a mi igazi boldogságunkhoz eljuthassunk. Azért napról-napra arra kell gondolnunk, hogy mi itt lenn vándorok vagyunk csak, akik Isten vendégfogadójában időzünk, hogy aztán, ha elvégeztük dolgunkat, melyért Isten ideküldött, belépünk a mi igazi otthonunkba, a mennybe.

3. *(Isteni gondviselés.)* Ha egy ház fölépült, az építész el-búcsúzik és nem törődik többé azzal. A ház magától megáll. Talán így tesz Isten is a világgal? Nem. Isten még most is törö-dik a világgal. Isten nélkül a világ egy napig se maradhatna meg. **(Aláhúzott 35. k.) Mit tesz Isten még most is a világgal.** Isten még most is gondoskodik a világról, vagyis fönntartja és kormányozza a világot.

Isten tehát úgy gondoskodik a világról, hogy a) fönntartja és b) kormányozza azt.

a) *(Fönntartja.)* Láttatok már ezüstös üveggömböket kertek-ben? Ha egy ilyen üveggömböt tartanék a kezemben, meddig maradna az sértetlenül és egészben előttetek? Amíg a kezem alatta van. Tudna-e magától csak egy pillanatig is függve maradni? Dehogya, leesnék s ezer darabra törnék. Így tartja fön-n az Isten a világot. Nem a kezével, Istennek nincs keze, hanem akaratával. Ha egy pillanatra Isten megszűnnék akarni, hogy legyen a világ, abban a pillanatban szétfoszlanék minden a semmibe. „Hogyan maradhatna meg valami, ha te nem akarnád?” — mondja a Szentírás.

Létrejöhett volna valami, ha Isten nem akarja? Magától soha. Magától minden létező semmi. Nem él, nem mozog, nem létezik. S amint létrejönni nem tud magától, úgy létezni, fön-nmaradni sem tud, ha Isten minden pillanatban azt nem teszi vele, amit tett az első pillanatban: akarja, hogy legyen. A világ addig és úgy marad fenn, ameddig s ahogyan Isten akarja. Isten nél-kül a tűz nem melegít, a fénysugár nem világít, a kenyér nem

táplál. Isten nélkül nem tudunk egy szót kiejteni, kezünket fölemelni, szempillánkat megmozdítani, egy lélekzetet venni.

Alkalmazás. Milyen vakmerőség azért vétkezni. Ha egy óriás tenyerén tartana egy pici törpét nagy mélység fölött, merné ez őt gyalázni. bántalmazni? Hisz egy kézfordulattal romlásba taszíthatja.

b) (Kormányozza.) Isten kormányozza is a világot. Utazatok már hajón? Egyszer a Duna közepén halad a hajó, máskor jobb vagy bal felé, aztán kiköt. Magától mozog a hajó így a helyes irányba? A hajó gépezete fölött a földézetben van egy kerék, a mellett áll a kormányos s a kereket ide-oda forgatva, megszabja a hajó útját.

A világ is olyan, mint egy óriási hajó, melyet Isten bocsátott a létezés tengerére. De a kormányrudat azóta, mióta megteremtette a világot, Isten egy pillanatra se engedte ki a kezéből. Isten rendez és intéz mindent a világban. A nap azért kel föl reggel és nyugszik le este, mert Isten így akarja. A Föld egyszer közelebb van a Naphoz, másszor távolabb, egyszer tél van, másszor nyár, mert Isten így akarja. Egyszer esik az eső, más-kor süt a nap, egyszer bő termés van, máskor elszárad minden, amint Isten akarja. Isten osztja ki az embereknek tehetségeit, testi-lelki erőit, hajlamait, ki mikor, milyen szülőktől szülessék. Rendezi pedig Isten mindezt nem szeszély szerint, hanem végtelen bölcsesége és jósága szerint önnön dicsőségére s a mi javunkra. Az isteni bölcsesség — mondja a szentírás a világ egyik végétől a másik végéig elér és mindent hatalmasan és hasznosan elrendez és elintéz. (Bölcs. VIII. 1.) Isten akarata nélkül még egy hajszál se eshetik le fejünkről, mondotta Jézus. Történik-e valami „véletlenül”? „Véletlen,” „balsors,” „szerencse” nincs, minden Isten örök végzéseinek kifolyásaképpen történik. Istennek eme gondoskodását a világról, *isteni gondviselésnek* nevezzük.

Kérdések: Mit tesz tehát Isten ma is még a világban? (Fenntartja és kormányozza.) Mivel tartja fenn? (Akaratával.) Magunktól, mi emberek, tudnánk-e élni, járni, dolgozni? Isten tartja fönn életünket. Miért nagy vakmerőség vétkezni? Mit jelent az, hogy Isten kormányozza a világot? Isten rendez és intéz mindent. Mit rendez Isten pl. a természetben? Hát az emberek életében? Történik-e valami véletlenül? Hogyan hívjuk Isten gondoskodását a világról?

Az emberek olykor rosszat forralnak ellenünk, de minden erőlködésük kárba vész, ha Isten másképp rendelte.

Gondolatok pl. az egyiptomi Józsefre. Testvérei gyűlöltek, eladták rabszolgának, majd a börtönbe került ártatlanul, de mindez csak lépcsőül szolgált Isten terveinek megvalósításához. Így módon jutott József a Fáraó elé, lett Egyiptom alkirálya s családjának megmentője. Méltán mondotta azért: „Ti rosszat terveztek ellenem, de Isten jóra fordította azt.” — Milyen mérgesen üldözték az első keresztényeket a római császárok! Úgy látszott, mintha Isten nem gondoskodnék az anyaszentegyházáról.

Százezrek és milliók haltak meg kegyetlen halállal a vérpadon vagy a vadállatok fogai által. Miért engedhette ezt Isten? Megengedte, mert a vértanúk hősiek erényeikkel tündöklő égi koronát érdemeltek ki maguknak, a pogányok pedig elbámulva a vértanúk példáján, fölismerték a keresztény vallás isteni erejét és eredetét, tömegesen tértek meg. Mennél több vértanú volt, annál több új megtérő jelentkezett. „Ember tervez, Isten végez.”

4. *(Isten gondoskodása rólunk.)* Isten minden teremtet lényre gondot visel. Gondot visel a növényekre, ad nekik esőt, napfényt, levegőt, hogy növekedhessenek, gyümölcsöt teremjenek. Állatokra — ad nekik ételt, italt, menedékhelyet, ahol megpihenhessenek. Még a verébről is gondoskodik, mely a háztetőn van, — mondotta Jézus. De Isten különösen az emberekről gondoskodik s ő ad nekünk minden testi és lelki jót. **(Aláhúzott 36. k.) Különösen kikről gondoskodik Isten?**

Milyen testi jót ad nekünk Isten? Isten kezéből kapjuk a mindennapi kenyeret, ruhát, gyógyszert, levegőt, vizet s mindent, ami testi életünk fönntartására szolgál. Nem szülőtök adja nektek a kenyeret? Nem apátok veszi a ruhát? Igen, de ha Isten nem gondoskodott volna előbb már rólatok és nem segítené szüleiteket, akkor ezeknek minden iparkodása haszontalan lenne. Ki teszi azt, hogy gabona teremjen a szántóföldön, gyümölcs a fán? Honnan a gyapjú, kőszén, petróleum? Isten már évezredek előtt gondolt rátok és előkészítette mindezt számotokra. Isten ad szüleiteknek egészséget, hogy tudjanak, munkakedvet, hogy akarjanak dolgozni értetek, önzetlen szeretetet, hogy odaadják nektek azt, amit keserves fáradsággal szereztek.

Még inkább gondoskodik Isten lelkünkéről.

Ő vezetett ide az iskolába benneteket, hogy elméteket kiműveljétek, adott mellétek jó nevelőket, hogy szívetek nemesedjék, gondoskodott arról, hogy a keresztségben megkapjátok a megszentelő malasztot, adott mellétek szent őrzőangyalt, aki vigyáz reátok, sőt önnön isteni személyében szívetekbe jő a szentáldozás alkalmával, hogy így előkészítsen benneteket az örök dicsőségre. Tehetett volna többet érdeketekben?

Alkalmazás. Legyünk hálával és erős bizalommal Isten iránt. Ha mi vigyázunk arra, hogy neki szolgáljunk, ő majd vigyáz arra, hogy mindenünk meglegyen, ami szükséges és hasznos. Jézus világosan megígérte: „Keressétek először az Isten országát és az ő igazságát, s minden (ami kell) majd hozzáadatik ehhez.” Természetesen azért nem szabad, ha bajba vagyunk, ölbe tennünk kezünket, várni, míg a sültgalamb szánkba repül. Isten azért adta nekünk testi-lelki erőinket, hogy azokat felhasználjuk. „Segíts magadon, Isten is megsegít.” Csodát ne várjunk Istentől, ha magunk is eligazíthatjuk bajunkat. Tegyük meg, amit megtehetünk, a többet bizalommal várjuk Istentől.

5. *(A szenvedés.)* De hogyan lehet a világon oly sok baj, ha Isten mindenről gondoskodik? Miért kell sok embernek

szegénységben élni, miért betegek sokan s gyötrődnek mindenféle csapások és keresztek alatt?

Feleletül elmondok egy kis történetet.

Egyik városi fiúnak, Győzőnek, volt egy kedves iskolatársa, aki falun lakott. A szünidő elején ez kocsit küldött Győzőért, hogy jöjjön el hozzá falura. Győző előre örült a kirándulásnak. De épp aznap reggel, mikor a kocsit várták, Győző nagyon rosszul érezte magát, fájt a feje, torka, ágyba kellett feküdnie. Mikor hallotta a kocsi robogását az udvaron, hangosan sírni kezdett Győző. „Miért kell nekem éppen most kínlódnom, mikor annyira szerettem volna falura menni.” Az orvos, ki a beteg mellett volt, komolyan így szólt: „Nem tudni, mire jó ez a baj. Isten sokszor kis bajokkal nagy bajoknak veszi elejét. Csak nyugodj meg Isten akaratán.” Elmúlt egy negyedóra. Egyszer csak lélekszakadva rohan a betegszobába egy asszony és ujságolja Győző mamájának: „Istenem, milyen szerencsétlenség! A kocsit, mely Győző úrfiért jött, a lovak elragadták, árokba döntötték és összetörték. Most hozzák a kocsist eszméletlenül.” Az anyja elsápadt. Azután hálás szemmel nézett a magasba s azt mondta: „A gondviselés útja.”

Eddig az elbeszélés. Most mondjátok meg, jót akart-e Isten Győzővel, mikor beteggê tette, vagy rosszat? Isten mindig jót akar nekünk, akkor is, ha bajt küld reánk.

Különösen *lelkünkre hasznos a szenvedés*. Sok könnyelmű, bűnös van a világon, akiknél kárba vész minden jó szó. Isten végre vesszőt fog. Isten büntető vesszeje: a betegség, nyomorúság. A bűnös meghökken. Érti, hogy kezd kicsúszni alóla az élet. Remegve fordul Isten felé. Imádkozni kezd, bűnbánatot tart. A tékozló fiú a jó módban könnyelmű volt, a nyomorúságban magába szállt és megtért. Ez a büntetés célja a rosszakra nézve. De nem jön-e ártatlan, vallásos, jó emberekre is sokféle csapás? Isten sokszor a jókat is próbára teszi, hogy nagyobb érdemeket szerezzenek a mennyországra. Ismeritek-e a türelmes Jóbnak történetét? Előbb vagyonát, azután gyermekeit, végül egészségét veszítette el. Fekélyekkel borítva ült a szemétdombon az egykor oly hatalmas fejedelem. Mégis bizalommal mondogatta: „Az Úr adta, az Úr elvette, amint az Úrnak tetszett, úgy történt, legyen áldott az Úr neve.” Miért engedte Isten Jóbra e bajokat? Hogy kimutathassa, milyen erős a hite, türelme, istenszeretete. Szenvadás nélkül ezt soha ki nem mutathatta volna ennyire. Vajon fáj-e most Jóbnak a mennyországban, hogy egykor ily sokat kellett szenvednie? Inkább örül neki. A mennyországban most örökre nagyobb jutalmat élvez, mintha ment lett volna a bajoktól.

A szentek azért már itt a földön is olyan szemmel nézték a bajokat, aminővel majd az örökkévalóságban nézünk azokra. Nemcsak türelemmel viselték el a nehézségeket, hanem vágyakoztak utána. „Szenvedni vagy meghalni” — mondta szent

Teréz. „Még több keresztet, még több keresztet” — mondotta Xav. szent Ferenc. „Ha tudnám, hogy szívemben egyetlen ér van, mely nincs megjelölve Krisztus keresztjével, kitépném azt” — mondta Szal. szent Ferenc. „Ha az emberek tudnák, mennyit ér a kereszt és szenvedés, egyik a másiktól erőszakkal ragadná el azt” — mondotta Fol. szent Angéla.

Alkalmazás. Mi legalább ne zúgolódjunk, ha valamit szenvednünk kell. Sorsunk Isten kezében van. Isten engedelme nélkül semmi se történik velünk. Isten jót akar velünk. Legyünk nagy bizalommal a nehéz órákban is Isten iránt. Még ha bűneinkért büntet is Isten, szeretetből, a mi javunkra büntet. Van-e olyan gyermek, akit atyja néha meg nem büntetne? Idegen gyermekkel nem törődik, bármily rossz az. „Mi közöm hozzá? Tegyen, amit akar” — mondja. De a maga gyermekét, akit szeret, megfenyíti, mert mindenkép azt akarná, hogy derék és boldog ember váljék belőle. Így tesz Isten is. „Akit szeret az Úr, azt megsanyargatja” — mondja a szentírás.

S ha a világban látunk sokféle bajokat, mint háború, földrengés stb., amiket nem tudunk megérteni, akkor is azt gondoljuk: Isten engedte, hogy ez így történjék. Isten szándékai szentek, bölcsék és jók, ha mi nem is értjük most meg azokat. Most hinnünk kell Istenben s bizalommal átengednünk magunkat az ő vezetésének. Az örökkévalóságban majd megérttem azt, ami most érthetetlen volt előttem s imádni fogom Isten végtelen jóságát és bölcsességét. „Az Istent szeretőknak minden javukra szolgál.”

8. AZ ANGYALOKRÓL.

Ki teremtette a világot? Mire gondolunk, mikor a „világról” beszélünk? (Menny, föld, állatok, emberek, minden, ami Istenen kívül van — a világ.) Mindent, ami a világon van, Isten teremtményének hívunk. Miért? (Mert Isten teremtette.) Egyformán becses és értékes Istennek minden teremtménye? **(Aláhúzott 37. k.) Melyek Istennek legkiválóbb teremtményei?** Istennek legkiválóbb teremtményei az angyalok és az emberek.

Ma az angyalokról lesz szó.

1. *(Mik az angyalok.)* Honnan tudjuk, hogy léteznek angyalok? Gyakran van szó róluk a szentírásban. Ki emlékszik esetekre, melyeknél az angyalok szerepelnek? Angyal őrizte a paradicsom bejáratát a bűnbeesés után. Ábrahámnak Isten két angyallal jelent meg. Ez a két angyal mentette meg Lótót Szodomából. Az Úr angyala gátolta meg Ábrahámot, hogy fiát föláldozza. Kiket látott Jákob álmában? Az ifjú Tóbiást Ráfael nevű angyal kísérte hosszú útjában. Melyik angyal jelent meg Szűz Máriának? (Ugyanő jelent meg már előbb Zakariásnak a templomban.) Mit énekeltek az angyalok karácsony éjjel Betlehem mezőin? Mi erősítette meg Jézust az Olajfák-hegyén, mikor vért

izzadott? Kit láttak az asszonyok húsvét reggelén Jézus sírjában? Mi történt az Olajfák-hegyén Jézus mennybemenetelekor, mikor az apostolok bámulva néztek Jézus után?

A szentírás ezen és más helyeiből látjuk, hogy vannak angyalok. Valamikép a magunk eszéből is következtethetünk arra, hogy a látható világon kívül kell lenni egy szellemi, láthatatlan világnak is. Ha t. i. vizsgáljuk ezt a szemünk előtt fekvő világot, azt vesszük észre, hogy vannak benne alsórangú teremtmények, melyek csak anyagból valók, pl. kő, vas. Aztán valamivel tökéletesebbek, melyek ugyan anyakból valók, de már élnek, pl. a fa. Ismét egy fokkal magasabban állók, melyek, noha anyagiak, mégis éreznek, mozognak, pl. a sas. Ezután következnek olyan teremtmények, melyeknek egyrésze ugyan anyagi, de másik része már szellemi: gondolkodik, szabadon választ. Kik ezek a teremtmények? Az emberek. Milyen emelkedés következhetik még ezután? A tisztán szellemi lények sorsa, vagyis az angyalok. Csakis így alkot a teremtett világ egy teljes egészet.

Amikor az angyalok megjelentek egyes választott embereknek a földön, láthatók voltak. Valami látszólagos testet öltöttek magukra, mint ahogy mi ruhát veszünk magunkra. De rendesen is látható, testben élő teremtmények az angyalok? Nem. Az angyalok lelkek, akiknek értelmük és szabad akaratuk van, de testük nincsen (38. k.) *Mik az angyalok?*

Az angyaloknak nincs fejük, de azért gondolkoznak, nincs szemük, de azért látnak, hallanak fül nélkül, beszélgetnek egymással nyelv nélkül, cselekszenek kéz nélkül s ide-oda mehetnek láb nélkül. Hasonlók Istenhez, aki mindent tud és tehet, csupán lelkével. Mibennünk a lélek testhez van kötve s a test sokszor akadályoz bennünket a lelki munkában, mikor pl. fáj a fejünk vagy fáradtak, betegek vagyunk. Az angyalok mentek a test és anyag bilincseitől. Nekik egyébként lelkük is magasabbrendű, mint az emberé. Az ember is sokfélét kitalál, mert értelmes lelke van, pl. a gőz által hajt gépeket, villámmal kocsikat. De egy angyal még tökéletesebben ismeri a világban rejlő erőket s egész könnyen talál ki bámulatos dolgokat, mikre egy ember nem tud rájönni. Erősek és hatalmasok is az angyalok. Egy angyal pl. az asszírusok seregéből sok ezer katonát megölt egy éjtszakán, egy más angyal széttörte szent Péter vasláncait, mintha papírból lettek volna, felpattantotta a bezárt vasajtókat s kivezette szent Pétert a börtönből. Más angyalok villámmal dobálództak. Az angyalokat nem is lehet megsérteni, nem árthat nekik se emberi erőszak, se elemi csapás. Mikor pl. a babiloni király a három ifjút tüzes kemencébe vettette, egy angyal védte meg őket a lángoktól s a roppant tűz se az ifjaknak, se az angyalnak nem ártott. Mivel az angyalok ilyen előkelő égi fejedelmek, ezért ha olykor megjelennek halandó embereknek, ezek megrettennek, s az angyal első szava: „Ne félj.” „Ne féljetek.” Kiknek mondták ezt? (Szűz Máriának, Zakariásnak, a pásztoroknak.)

Hány angyalt teremtett Isten? Dániel próféta egyszer nyitva látta az eget s úgy látta, hogy ezerszer ezer angyal szolgált Istennek, és tízezerszer százezer állott Isten trónja előtt. Egy szent (Bernardin) mondja, hogy több angyal van a mennyben, mint csillag az égen, ember a földön, madár a levegőben, hal a vizekben, vízcsepp a tengerben. Ez mindenesetre sok. S amint két egészen egyforma ember nincs a világon, úgy nincs két egészen egyenlő angyal sem az égben. Egyik felülmúlja a másikat tehetségre, tudásra, előkelőségre, szentségre nézve. A szentírás az angyaloknak kilenc karát különbözteti meg. Ezek: Angyalok, főangyalok, erősségek, hatalmasságok, uraságok, fejedelemségek, trónok, kerubok (kiknek igen éles értelmük van) és szeráfok (ezek égnek Isten szeretetétől). Ki a főangyalok fejedelme? Szent Mihály.

2. (Eredeti állapot.) (Aláhúzott 39. k.) Milyenek voltak az angyalok mind, mikor Isten megteremtette őket? Az angyalok mind jók voltak, amikor Isten megteremtette őket.

Jók és szentek voltak eleinte mind az angyalok. Isten a megszentelő malaszt fényköntösét adta lelkükre. Bámulva ismerték föl a roppant csillagvilágból, a növények és állatok csodálatos berendezéséből Isten hatalmát, bölcsességét és jóságát. Azért szent örömmel hódoltak neki, imádták és dicsőítették őt. Egész életük ének és zene volt, olyan zene, melynek meghallására durva az emberi fül. Mit énekeltek Isten dicsőségére? „Szent, szent, szent a seregek Ura Istene. Teljes az ég és föld dicsőségével. Hozsanna a magasságban.” S mennyire igyekeztek örömet szerezni Istennek? Egyik a másikkal versengett, hogy első lehessen Isten szolgálatában. Isten parancsát a legnagyobb gyorsasággal és készséggel teljesítették. Hogyan ábrázolják azért az angyalokat? Szárnyakkal. Milyen gyorsan repül a fecske. Még nagyobb készséggel fogadtak szót Istennek az angyalok.

3. (A próba.) Sajnos, sokan az angyalok közül nem maradtak jók. Isten t. i. egyszer valami próbának vetette őket alá. Nem akarta nekik alamizsna gyanánt adni a mennyország örömeit, hanem azt akarta, hogy érdemeljék ki azt maguknak. (Igy tesz Isten velünk is. A mennyországot nekünk is a magunk munkájával kell kiérdemelnünk. Csakhogy az angyalok próbaideje rövid volt. A mienk meddig tart? A halál pillanatáig.) Miféle próbának vetette Isten alá az angyalokat, a szentírás nem említi. Némely lelki tanító szerint megmutatta nekik a mennyország magasságából a földet, rajta a paradicsomot, ebben az első emberpárt s azt mondta: „Őrizzétek őket, amíg ide nem jutnak hozzátok a mennyországba. Egy ilyen nő, mint Éva, lesz egyszer királynőtök, gyermekét pedig Isten gyanánt kell imádnotok.” Erre a kijelentésre több angyal idegenkedve gondolkozóba esett. Lucifer pedig, egyik a legelső angyalok közül, így szólt: „Mit? Hogy én, a legszebb égi fejedelem, a világosság hordozója, földi porból alkotott embereknek szolgáljak? Hogy én

egy asszonyt mint királynőmet tiszteljem, és gyermekét mint Isten-Fiát imádjам? Soha! Nem vagyok én különb az összes embereknél?" S a többi angyaloknak is azt mondta: „Ne szolgáljatok.” Lucifer példájára sok angyal kevély lett és föllázadt Isten ellen. Mit tettek velők a jó angyalok? A jó angyalok, szent Mihályal élükön, harcra keltek velők. „Kicsoda, mint az Isten?” — kiáltotta szent Mihály s a lázadókat letaszította a pokol mélységeibe.

Ó, mily nagy változás ment végbe e pillanatban az angyalokon. Előbb még sugárzó szépségben tündököltek, most sötétek és útálatosak lettek, aminő csak az ördög lehet. Előbb tiszták és szentek, most tisztátlanok és gonoszok. Előbb égi örömök közt ujjongva, most örök kínok között jajgatva. Így gyűlöli Isten a halálos bűnt.

Alkalmazás. Gondoljatok erre többször! Isten végtelenül szent és mindenható. Amennyire szerette előbb az angyalokat, annyira megújtálta őket, mihelyt bűnbe estek. Egy pillanattig se tűrte meg őket maga mellett a mennyországban. Egyetlen — kis ideig tartó — gondolati bűn miatt örökkétartó tűzzel büntette őket. „Isten nem kegyelmezett a vétkes angyaloknak — mondja a szentírás — hanem a mélységbe vetette őket örök kínlódásra.” Ha az angyaloknak nem kegyelmezett, várhat-s-e kegyelmet tőle te — por és hamu? Ha azokat egy rossz gondolat miatt örökre elvetette, mi vár terád, aki a gondolati bűnöket számba se veszed?

A jó angyalokat ellenben Isten mennyei örök boldogsággal jutalmazta meg. Mint örülnek most a jó angyalok a mennyországban, hogy kiállották a próbát és alázatosak maradtak! Kis ideig tartott a próba, örökké tart a jutalom. Milyen iszonyú kétségbeeséssel gondolnak a bukott angyalok ama gyönyörű lakóhelyekre a mennyországban, melyeket saját hibájukból elvesztettek. De már késő minden bánkódás. A mi próbaidőnk most van. Vigyázzunk a kísértések között!

(Aláhúzott 40. k.) Jók maradtak-e az angyalok mind?
Az angyalok nem maradtak mind jók, hanem sokan vétkeztek és azért a pokolba jutottak; ezeket gonoszlelkeknek vagy ördögökeknek hívjuk.

4. (Az őrzőangyal.) Törődnek-e velünk a jó angyalok? Nem tesznek-e úgy velünk, mind jó módú, előkelő személyek, akik nem ismerik meg szegény rokonaikat?

Nem. A jó angyalok szeretik Istent, mindenkép igyekeznek neki örömet szerezni. Mivel pedig tudják, hogy Isten minket, az ő földi gyermekeit, kimondhatatlanul szeret, azért a jó angyalok is szeretnek bennünket s jók hozzánk. Tudják továbbá a jó angyalok azt is, hogy mi hívatta vagyunk nemsokára az ő társaik és testvéreik lenni a mennyországban; nem titok előttük, hogy sok kísértésnek vagyunk kitéve, mert az ördög folyton ravaszkodik, hogy tönkre tegyen bennünket testileg, lelkileg; mi

pedig tudatlanok vagyunk és gyengék. Azért a jó angyalok oltalmaznak bennünket, mint jóakaróink és égi barátaink.

A jó angyalok szeretnek minket; azért őrzik testünket és lelkünket, imádkoznak érettünk és a jóra intenek. (Aláhúzott 41. k.) Milyenek irántunk a jó angyalok?

(Aláhúzott 42. k.) Hogyan nevezzük azokat az angyalokat, akik minket őriznek? Azokat az angyalokat, akik minket őriznek, szent őrzőangyaloknak nevezzük.

Az őrzőangyal véd *testi* bajok ellen. Milyen bajok érhetnek pl. gyermekeket? Leesik valahonnan, vagy ráesik valami súlyos tárgy, megégeti vagy megsebzí magát, valami mérgeket eszik vagy iszik, rossz emberek, megvadult állatok bántatják, elgázolja egy kocsi stb. Gyakran épp a legveszélyesebb pillanatban valamiképp elhárul a baj, vagy segély érkezik. Egy perccel később, vége lett volna az életnek. Ily esetekben gyakran az őrzőangyal segített. Majd csak a másvilágon tudjuk meg, mily sokszor mentett ki bennünket az őrzőangyal a veszedelemből!

Ha már testünkre így vigyáz az őrzőangyal, mire fog még sokkal inkább vigyázni? *Lelkünkre*. Mi árthat lelkünknek? A bűn. Az őrzőangyal óv a kísértések között. Érezhetően szól lelkünkhöz: „Jaj, ne tedd ezt. Az bűn. Megsérted Istent. Kihívod magadra Isten büntetését.” Mint örül az őrzőangyal, ha elűzzük az ördögöt magunktól! Mint ahogy Lótót egyszer kiszabadította az őrzőangyal Szodoma lángjai közül, úgy igyekszik minket is kimenteni a bűnből s a pokol lángjaiból. Hathatósan int továbbá a jóra bennünket: „Tedd ezt! Légy szófogadó, őszinte, szemérmes!” Imádságainkat is, mint a szentírás mondja, az őrangyal Isten trónja elé viszi, vagyis támogatja gyenge fohászainkat saját buzgó imádságával. Így kísér jóakarólag bennünket a bölcsőtől a sírig. Az ifjú Tóbiás mellé Isten külön angyalt küldött, hogy egyik útján megoltalmazza. Mi mellénk egész életünkre állított Isten ilyen szent, égi fejedelmet.

Alkalmazás. Legyünk ezért hálásak. Ne felejtjük el, ki áll folyton oldalunk mellett, viselkedjünk megfelelően. Mernél-e rosszat tenni, ha atyád vagy tanítód melletted áll? Az őrzőangyal sokkal több. Ő a sötétben is lát. Aki így tiszteli őrangyalát s gyakran hívja segítségül őt, azt különösen megsegíti. Szép búcsúfohász az őrzőangyalhoz a következő: „Isten angyala, ki az én őrzőangyalom vagy, kinek engem Isten kegyelme ajánlott, világosíts, őrizz, vezérelj, kormányozz engem. Amen.” Tanuljátok ezt meg s mondjátok el többször, különösen reggel és este. A legnagyobb tiszteletet pedig az tanúsítja az őrzőangyal iránt, aki megfigyeli jó sugallatait és követi. Milyen örömmel siet az őrzőangyal Isten trónja elé, hogy elmondja védencének előrehaladását az erényben, fogékonyságát a jóra, s hogy Istentől új, hathatós kegyelmeket esdjen ki számára. Szerezetek gyakran ily örömeket őrzőangyalotoknak, akkor majd veletek lesz a végső

halálveszélyben is és diadallal kíséri lelketeket Isten ítélőszéke elé s a mennyországba.

5. (A gonoszlelkek.) Befejezésül gondoljunk még a mi nagy ellenségeinkre, a gonoszlelkekre. Milyenek irántunk a gonoszlelkek?

Gyűlölnek bennünket, amint Istent gyűlölik. Istent nem érhetik el vak haragjukkal, azért nekünk, Isten képmásainak, igyekeznek ártani, amennyire csak tudnak. Irigykednek is reánk a gonoszlelkek szörnyen, mert tudják, hogy Isten nekünk szánta azokat a trónusokat a mennyben, melyekről őket örökre letaszította. Azért már az első emberekre is mérhetetlen nagy gyűlölettel nézett az ördög. „Hogyan? — mondta — ezek itt a paradicsomban boldogok legyenek s aztán még a mennyországba jussanak, nekem pedig a pokolban kell égnem örökké? Az nem lehet. Ha én nyomorult vagyok, legyenek ők is szerencsétlenek.” És addig gondolkodott, míg célt ért. Mint ujjongott örömeiben, mikor az összülők sírva távoztak a paradicsomból! Ilyen irigy, gyűlölködő érzéssel leselkedik az ördög ránk is és minden emberre, aki még bejuthat a mennyországba. Ha ő, az ördög nem lehet többé soha boldog, mi se legyünk azok.

Hány lelket vitt már romlásba az ördög!, Júdásnak azt súgta: „Áruld el a Mestert! Hisz ő úgyis megszabadítja magát, te pedig szép pénzüsszeget nyerhetsz.” Mikor aztán megtörtént a bűn, a legsötétebb kétségbeesésbe sodorta a szerencsétlent. Még Jézust is megkísértette a pusztában. Így súg nekünk is mindenféle rossz gondolatokat: „Vedd el ezt, nem látja senki.” „Tedd meg ezt, majd meggyónhatod.” „Ne hidd el, amit a lelkiatya mond, nincs az úgy.” Különösen a szemérmetlenséggel fog magának az ördög sok lelket s húz le a kárhozatba. Azért int a szentírás: „Józanok legyetek és vigyázzatok, mert a ti ellenségetek az ördög, mint ordító oroszlán körüljár, keresvén, akit elnyeljen, kinek erős hittel álljatok ellen.”

(Aláhúzott 43. k.) Milyenek irántunk a gonoszlelkek?

A gonoszlelkek gyűlölnek minket és irigykednek ránk; azért rosszra csábítanak, hogy mi is a pokolba jussunk.

(Miért gyűlölnek? És miért irigykednek reánk? Mit tesznek azért? Kiket csábítottak pl. bűnre? Hogyan óv tőle a szentírás?)

A szentírás arra int, hogy álljunk ellen az ördögnek. „Álljatok ellen az ördögnek és elfut tőletek.” Ha az ördög kísért, mondjuk határozottan: „Nem. Sohasem. Takarodj, te gyalázatos. Inkább meghalok, mint hogy Istent súlyos bűnnel megbántsam.” Ő, mint szégyenül meg s hátrál gyalázattal az ördög, ha egy gyöngye gyermek ilyen határozottan elutasítja. Fáj neki, ha arra gondol, hogyan lökte őt szent Mihály a pokolba. De szent Mihály legalább hozzá hasonló angyal volt. Ha azonban egy halandó, gyenge gyermek utálattal elüzi őt, a kevély ördög olyan megaláztatott siet el tőle, mintha kutyakorbáccsal ütöttek volna arcába.

Hogy a kísértésekben ilyen állhatatosak tudjunk lenni, nem szabad elfeledkeznünk az imádságról sem. „Vigyázzatok és imádkozzatok, — mondotta az Úr Jézus — hogy kísértésbe ne essetek.” Vigyáznunk kell, hogy hamar észrevegyük a kísértést. Vigyázni kell szemünkre, nyelvünkre, meg kell válogatni, kivel barátkozunk. És imádkoznunk kell. Mint ahogy a háborgó tengeren Jézushoz siettek a tanítványok: „Uram, szabadíts meg minket, mert elveszünk”, úgy siessünk mi is lélek szerint Jézushoz. Egy kis, szívből jövő fohász: „Uram Jézus, ne hagyj el!” „Mária, véd meg gyermeked” — megfutamítja az ördögöt. Hatásos eszköz a kísértések ellen a keresztség és a szenteltvíz használata. Leghatásosabb pedig a gyakori, méltó szentáldozás. Mint a tanítványoknak a Genezáret-tavon nem árthatott a vihar tombolása, nekünk sem árthat az ördög minden dühe, ha Jézus velünk van az élethajóban, ha gyakran jön szívünkbe a szentáldozásnál.

(44. k.) *Mit kell tennünk, midőn a gonoszlélek rosszra csábít?* Midőn a gonoszlélek rosszra csábít, Istentől segítséget kell kérnünk és a csábításnak ellenállnunk.

Hogyan gondolkozzunk, hogy a csábításnak ellenálljunk? Mire vigyázzunk különösen? Mivel szerezhetjük meg Istennek segítségét?

9. AZ ELSŐ EMBEREKRŐL.

Ma az emberről, különösen az első emberekről tanulunk.

1. *(Teremtése.) (Aláhúzott 45. k.) Kik voltak az első emberek?* Az első emberek Ádám és Éva voltak. Miért hívjuk Ádámot és Évát ősszüleinknek? Mert tőlük származik minden ember.

A biblia az ember teremtéséről ezt mondja: Isten az embert a hatodik napon alkotta, mondván: „Alkossunk embert a mi képünkre és hasonlatosságunkra, hogy uralkodjék az egész föld fölött.” És földből testet alkotott s halhatatlan lelket lehelt abba és megvolt az első ember, kinek neve Ádám.

Hányadik napon alkotta Isten az embert? Miért legutoljára, miért nem legelőször? Hisz az ember a legelső teremtmény? Isten előbb elrendezte a világot az ember számára, azután bevezette őt abba, mint a természet urát és koronáját. (46. k.) *Hogyan teremtette Isten Ádámot?* Isten úgy teremtette Ádámot, hogy testét földből alkotta és lelket lehelt abba. *Miből áll tehát az ember?* Az ember testből és lélekből áll.

2. *(Az ember természetéről.)* Mikor az Isten a többi dolgokat alkotta a földön, csak parancsot adott: „Legyen világosság” . . . És meglett. „Teremjen a föld fűvet és fát” . . . Így történt. De midőn az első embert teremtette Isten, akkor ezt mondotta: „Alkossunk embert, a mi képünkre és hasonlatosságunkra.” Mit mondott az Isten? Ezzel jelezte, hogy most valami kiváló lényt teremt, olyat, aki ő hozzá lesz hasonló, aki vele

mintegy rokonságban lesz, az ő élő képmása. Ha a tükörbe tekintesz, látod benne a képmásodat. Az emberben valamiképpen az istenség tükröződik vissza. Az ember Istennek képe. Nem holt vagy festett, hanem élő képe. Mi az, ami bennünk Istenhez hasonlít? Nem a test, Istennek nincsen teste, hanem a lélek. Ugyan a teste is az embernek szebb, előkelőbb, mint az állaté. Tartása egyenes, tekintete fölfelé irányul, szeméből okosság sugárzik. De ami az embert az összes látható teremtmények fölé emeli — az a lelke. A többi teremtményekben is előcsillan valami hasonlóság Istennel, mert ami bennök szépség, rend, erő és ügyesség van, Istentől és Istenéből van, de ez a hasonlóság csak olyan, mint a gyorsan kialvó szikra s a sugárzó nap között van; az ember azonban lelke folytán olyan közel áll Istenhez, hogy szinte az ő nemzetségéből való. Csillag azon az égen, melynek napja az Isten. Ez az utolsó négergyermeknek is nagy-nagy kitüntetése, nemesi levele. *Kihez hasonlít az ember lelke?* Az ember lelke Istenhez hasonlít. (47. k.)

Ezt a hasonlóságot törekszünk most jobban megérteni. Lelkünknek két nagy tehetsége van, egyik az *értelem*, másik a *szabad akarat*.

a) Mit teszünk az *értelemmel*? Gondolkozunk. Ez egyik főfoglalkozásunk az iskolában. Itt tanultok írni, olvasni, számolni. Mivel tanulunk? A kis gyermek lát egy betűt, gondolkozik rajta, mi is ez? Ez „a”, a másik meg „u” . . . A tanító úr felad nektek egy számtani példát, ti gondoltok, mi az eredmény? Mivel gondoltok? Tud-e gondolkozni egy állat? pl. egy ló vagy kutya? Látja-e a betűt vagy számot, ha eléje tartod? Miért nem tanul meg soha olvasni vagy számolni? Pedig néha ügyesen végzi el munkáját, pl. a madár szépen megépíti fészket, a méh sejtjeit, a pók hálóját — mi vezeti őt? Ösztöne. Az embert az értelem. Értelmével az ember sokfélét feltalált, amire egy állat sose jön rá . . . Tudnátok mondani valamit? (Tűz, ételek elkészítése, gyógyszer, bútorok, fegyverek, vasút, híd, repülőgép, képek, szobrok, templomok stb.) Mivel az embernek értelme van, azért képes *beszélni*. Milyen jó, hogy beszélni tudunk! Ha úgy örökös némaságra lennénk kárhoztatva! Némelyik kisleány ki se bírná, mindig pereg a nyelve. Miért nem tud beszélni egy állat? Nincs talán nyelve, hangja? (Nincs értelme.) Hallottatok már olyan állatról, amelyik beszélni is tud? (Seregély, papagály — ha megtanítják.) Érti is, amit mond? Megtanulja pl. ezt a két szót: Itt vagyok. Ha kérdezed: „Milyen madár vagy te?” Azt feleli: „Itt vagyok.” Ha tovább kérdezed: „Mit reggeliztél ma?” Feleli: „Itt vagyok.” Miért nem tud mást mondani?

Hol van az értelem? (Fejben, agyban . . .) Agyvelő kell a gondolkozáshoz, mint ahogy kell a szemnek a világosság, más-kép nem lát, de az agyvelő maga nem gondolkozik. Hiszen az állatnak is van agyveleje. Az értelem a lélekben van.

b) Másik nagy tehetsége lelkünknek a *szabad akarat*. Tőlünk

függ, hogy tegyünk, vagy ne tegyünk valamit. Reggel fölkeltek a gyermekeket, az egyik fölkel az első szóra, a másik hosszas nógatás után. Nem kelhetne ez is fel azonnal? Nem akar. Egyik gyermek imádkozik, tanul, szorgalmas, a másik nem. Miért nem? Nem akar. Akarnunk kell erősen, akkor minden megy. Sok gyermek immel-ámmal akar, azért semmire se megy. Az állatnak nincs semmi szabad akarata. Ha a kutyanak azt mondod párszor: „ksz, ksz . . .” az elkezd morogni és ugatni, nem tud másként; ha valaki téged bosszant, te pedig fölteszed, hogy nem haragszol, minden mesterkedésére csak mosolyogsz . . . Szabad vagy. Ha az éhes macskának odadobnak egy falat húst, mohón falja fel; ha te még oly éhes vagy is, ott hagyhatod érintetlenül a húst, mert pl. péntek van . . . A fűj ősszel szinte összetöri magát a kalitka rácsán, menekülni, menni akar mindenáron melegebb tájakra. Nem tehet róla, így *kell* tennie . . . Az ember szabadon határozza el magát arra, amit jónak lát.

Most figyeljete, van-e az Istennek értelme? Hogyne. Ő mindentudó. Szabad akarata? (Ő mindent megtehet, amit akar.) De Isten kívül a látható világban csak az embernek van értelme, és szabad akarata. Ő az egyetlen lény, aki ily nagy fokban hasonlít az Istenhez. Hol van bennünk az értelem és a szabad akarat? (A lélekben.) *Miben hasonlít — tehát — lelkünk Istenhez?* Lelkünk abban hasonlít Istenhez, hogy értelme és szabad akarata van.

És még egy valamiben. Meg tudná valaki mondani? Abban, hogy *halhatatlan*. Ez is igen nagy dolog. Minden, amit ezen a világon láttok, elmúlik. A virág elhervad, a fa törzse elszárad, a madarak elhalnak, a legerősebb ember teste is elporlad. Rombadőlnek a házak, elpusztulnak a városok és falvak, a nap egyszer megszűnik világítani s a hold nem adja fényét. De olyan idő, hogy a mi lelkünk (és mi magunk) élni megszűnnénk, nem lesz soha, a mi lelkünk halhatatlan.

Honnan tudjuk azt, hogy a lélek halhatatlan? A szentírásból. Az Úr Jézus mondta: Ne féljete azoktól, kik a testet megölik, a lelket meg nem ölhetik. A vértanúkat megölték hóhéraik, megölhették-e lelküket is? *A lélek örökké él, a test halála után is.* Hitetlen emberek mondják néha, hogy a halállal mindennek vége van. Az állatnál igen, az embereknél nem. Némelyek szetretnék, ha így lenne, mert akkor nem lenne ítélet, pokol és elkárhozás. De Isten igazságos, megfizet mindenkinek érdem szerint. Miért nem teszi meg ezt mindig itt a földön? Ráér, van elég idő az örökkévalóságban, a lélek halhatatlan. A test meghal, mert anyagi részekből, porból, vízből van összetéve, ezek a részek a halálban szétesnek. A lélek *szellem*, még a lehelletnél is finomabb valami, azért nem eshetik részekre, nem hal meg soha. Milyen szellemekről tanultunk már? Az angyalok is szellemek, mégpedig tiszta szellemek. Mijük nincs? Mijük van? (Értelem, akarat — mégpedig fensőbb, mint az embernek.) Az

ember lelke nem tiszta szellem, mert Isten a testhez kötötte s amíg a testben van, addig tudunk élni és gondolkozni. Miért nem tud mozogni, aki meghalt, hiszen van keze-lába? Miért nem beszél, hiszen van nyelve? Nem él, nem gondolkodik, mert a lélek már eltávozott. Azért mondjuk, hogy *a lélek szellem, mely nélkül nem gondolkozhatunk és nem élhetünk*. Mi a lélek? Mivel a lélek szellem, azért nem láthatjuk. Honnan ismerjük meg mégis, hogy van lelkünk? (Élünk, gondolkozunk, szabad akarattal elhatározzuk, amit jónak látunk. Minderre maga a test vagy az állat nem képes.)

Isten is szellem. A legtökéletesebb szellem, örökkévaló, mindenható stb. Az angyalok után a mi lelkünk hasonlít leginkább Istenhez. (48. k.) *Miben hasonlít lelkünk Istenhez?* Lelkünk abban hasonlít leginkább Istenhez, hogy először értelme és szabad akarata van, másodszor, hogy halhatatlan.

Melyik az a tehetségünk, mellyel gondolkozunk? Hol vesszük különösen hasznát az értelemnek? (Az iskolában.) Mit teszünk itt az értelemmel? Az életben is értelmével boldogul az ember. Mit talált fel pl. értelmével? Miért nem tud az állat beszélni? Csak kinek van értelme a mindenségben? (Istennek, angyalnak, embernek.) Melyik lelkünknek másik nagy tehetsége? Miért mondjuk, hogy akaratunk szabad? (Tőlünk függ, hogy tegyünk-e valamit.) Ha egy ember mást megöl, mit tesz vele a földi bíró? Felakasztja. Ha egy megvadult állat valakit agyongázol, azt is fölakasztják? Miért ez a különbség? Az ember szabad, az állat nem. — Meghal-e testünkkel együtt a lélek is? Honnan tudjuk, hogy a lélek halhatatlan? Igaz-e, hogy a halállal vége mindennek? Az állatnál igen, az embernél nem. Miért nem halhat meg a lélek? Mert szellem, nem áll részekből. Mi a lélek? Honnan tudjuk, hogy van lelkünk? (Élünk, gondolkozunk.)

3. *(A természetfölötti ajándékok.)* Nagy és csodás ajándékokat adott Isten az összülőknek, mikor megalkotta őket. Értelem és szabad akarat nagyobb értékű valami, mint arany vagy drágakő. Felfoghatatlan jósból azonban Isten még valami egészen égi és drága adományt is szánt nekik. Ez a *megszentelő kegyelem* volt. A megszentelő kegyelem a lélek hófehér ruhája, nem selyemből vagy fátyolból szöve, hanem égi fényből és ragyogásból, a megszentelő kegyelem által a lélek egészen különös szépséget kap, szent és tiszta lesz, úgy hogy Isten az ilyen embert gyermekévé fogadja és részt ad neki egyszer önnön mennyei boldogságából. Most még nem vehető észre rajtunk a kegyelem szépsége, mint ahogy a virág szépsége se látszik meg a bimbón, de a halál után felragyog majd s a feltámadáskor át sugárzik a testre is.

Itt jegyezzétek meg: Isten leginkább azzal mutatta meg szeretetét összüleink iránt, hogy megadta nekik a megszentelő kegyelmet és ezzel szentekké tette, gyermekeivé fogadta és a mennyei boldogságra rendelte őket. **Mivel mutatta meg Isten leginkább szeretetét összüleink iránt? (Aláhúzott 49. k.)**

A *megszentelő kegyelem* sokkal több, mint minden, amit az ember természete szerint elérhet vagy elvárhat — ez egészen *természetfölötti adomány volt. Összüleink rendkívüli értelmet és*

okosságot *is kaptak Istentől*, úgy hogy Isten műveit világosan felismerték, szívükben pedig béke volt és *mentek voltak minden vétkes kívánságtól*.

Végül Isten egy gyönyörű kertbe vezette be az *összülöket*, hogy hívták ezt, már tudjátok. *Hol laktak összeülünk?* *Összeülünk* a Paradicsomban laktak. **(Aláhúzott 50. k.)**

A Paradicsomban volt több tisztavízű forrás, sok szép gyümölcsfa, virágok, madarak és szelíd állatok. A falombok suttozása az esti szellőben édes sejtelmekkel töltötte el az első emberek ártatlan lelkét s érezték Isten közelségét. *Összeülünk* a Paradicsomban nagyon jó sorsuk volt; boldogan éltek, semmit sem szenvedtek és sohasem kellett volna meghalniuk. **Milyen sorsuk volt összeülünknek a Paradicsomban? (Aláhúzott 51. k.)**

Isten úgy akarta, hogy az ember halál nélkül menjen be a mennyországba? *Hozzá ezt a boldogságot és rendkívüli adományokat minden ember örökölhette volna, ha összeülünk el nem vesztek.*

Alkalmazás. Befejezésül hallgassatok meg egy történetet, melyet aranyházú szent János püspök mondott el. Egyszer egy gazdag ember meghívott egy pogány bölcsöt, hogy szemlélje meg az ő gyönyörű palotáját. A háziúr maga vezette körül vendégét a gyönyörű termeken, ahol minden csillogott az aranytól és ezüsttől s még a földön is selyem szőnyegek voltak, csak a háziúr maga volt szennyes, közönséges ruhában. Mikor már az utolsó helyiségbe értek s a háziúr valami nagy dicséretet várt, a bölcs egy ideig aggódva nézett jobbra-balra, le-föl s egyszerre csak leköpte a nagy urat. Ez felbőszülve a durvaságon kifakadt, hogy mer vele az így tenni? A bölcs pedig azt mondta, hogy bocsánatot kér, de neki köpnie kellett és bárhova nézett is a szobában, szennyesebb és alávalóbb helyet nem látott, mint az urat. Ilyen (kicsit izléstelen) módon akarta őt figyelmeztetni, hogy milyen esztelenül cselekszik, mikor a külső házat olyan mesésen feldíszíti, maga pedig rongyokban és piszokban él.

K. Gy. Azt hiszitek, ma nincsenek ilyen okatlan emberek, mint a régi pogány világban? Bizony, sokan vannak, akik lelkük házát, a testet, folyton ékesítik, gondozzák, kényeztetik, a lelkük pedig, a háziúr, piszokban él és szegénységben. Ti ne legyetek ilyen dörék. Becsüljétek meg lelketeket. Ha szorgalmasan tanultok, ha imádkoztok, ha szemérmesek vagytok, akkor becsülitek meg lelketeket. Ne éljete okatlan állatok módjára. *Az ember a látható természet koronája; mert lelkével méltóságban felülmúl minden teremtményt a földön. Becsülje meg kiki ezt a magas méltóságot.*

10. ÖSSZÜLEINK BŰNBEESÉSÉRŐL.

Ma megtanuljuk, mi rontotta meg összűleink boldogságát.

1. (A bűnbeesés.) Elbeszélés a bibliai tankönyv szerint. Pokorny 3. Gerely 2, 2—4.

Megértetés. Milyen parancsolatot adott Isten Ádámnak? Isten ki akarta próbálni, hálásak-e az összűlők és engedelmeskednek-e neki? Mit tett volna Isten, ha megtartották volna a parancsot? Megjutalmazta volna őket. Egyik jutalom az lett volna, hogy minden jó, amiben részesültek, átszállott volna gyermekeikre. Nehéz volt-e a parancs megtartása? Nem. Volt a Paradicsomban gyümölcs elég, más fákön. Nem kellett volna éppen a tiltott fáról enni. És csak egyetlenegy parancsot kellett megtartaniok, nem tized. Könnyű volt tehát a parancs, de nagyon komoly is. Az összűlőknek meg kellett mutatniok, elismerik-e Istent uruknak, vagy nem. A parancs megtartásától függött, áldás száll-e reánk, Ádám gyermekeire, vagy átok.

Megtartották az összűlők a parancsolatot? Ki vitte őket a bűnbe? Irigykedve nézte az ördög az első emberek boldogságát a paradicsomban. „Ha én szerencsétlen vagyok, legyenek ők is azok” — gondolta, és bűnbe vitte őket. A bűn t. i. az egyetlen dolog, ami igazán szerencsétlenné tehet. Mibe rejtőzködött el az ördög? A kígyó — úgy látszik — a bűnbeesés előtt szebb, ki valóbb teremtmény volt. Némely régi nép a kígyót az istenség jelképének tartotta. Mi volt az ördög első szava Évához? Nem szólította fel egyenesen bűnre, mert tudta, hogy így vereséget szenved. Előbb a kételyt akarta fölébreszteni benne: „Isten nem is olyan jóakarótok, mint képzelitek.” Hogyan felelt Éva az ördögnek? Mit mondott erre az ördög? Évának ekkor rögtön távoznia kellett volna. Tudhatta, hogy a kígyóból az ördög beszél. Jó angyal nem mond ellene Istennek, nem vádolja Istent hazugsággal és irigységgel.

Éva azonban a fánál maradt és nézegette a gyümölcsöt kíváncsian. Lassanként fölébredt benne a torkosság, a gyümölcs szebbnek látszott, mint a többi, kevély gondolatok támadtak benne, hogy több legyen, mindentudó, mint Isten. Sőt egyszerre csak kételkedni kezdett Isten szavában: „Hátha nincs úgy, mint Isten mondta?” . . . Mit tett végül? Szakított a gyümölcsből és evett belőle. Kinek adott azután? „Milyen jó, — mondotta — egyél csak!” „Dehogyan halunk meg.” Erre Ádám is evett. A sátán ujjongott örömeiben.

Nagy volt-e az összűlők bűne? Valaki azt is gondolná, nem nagy dolog pár szem gyümölcsöt letépni a fáról? A torkosság még legkisebb bűnük volt, de a kevélység, hitetlenség nagy bűn volt.

Mi történt a bűn után? Nagy félelem és szégyen szállta meg az első két embert. Szemük megnyílt, belátták, hogy az ördög hazudott, rászedte őket s ők szerencsétlenek lettek. Nem-

csak lelküket szennyezte be nagy bűn, még a testük is valami módon elváltozott. Lefoszlott róla az első ártatlanság derűje, a halhatatlanság fénye. Szégyenkeztek egymás előtt és falevelekből összeaggatott ruhával takarták be magukat. Még Isten elől is el akartak rejtőzni.

Tudott-e Isten a bűnről? Mint örültek eddig az összülők, ha Isten szólt hozzájuk! Most reszketni kezdtek, mikor meghallották Isten szavát. Mit kérdezett először Isten? Azt akarta, ha már vétkeztek, legalább bánkódva vallják be. De egyik se akart őszintén gyónni, mindegyik mentegetődzött s a másikra tolt a bűnt. Istent azonban nem lehet megcsalni. Isten bűnösnek találta mindegyiküket, s mivel szent s a bűnt útálja, megbüntette őket.

Mit mond Isten a csábító kígyóhoz? E szavak voltaképpen az ördögre vonatkoznak, kinek a kígyó eszköze volt. „Légy átkozott a föld minden állata közt.” Mint a kígyótól az ember jobban fél és undorodik, mint más állatoktól, úgy az ördög is ravasz, gonosz jelleme miatt utálatos és átkozott legyen az emberek előtt. „Mellen csúszva másszál és a földet egyed.” Mint a kígyó a porban csúszik és nem képes semmi magasabb, Istennek tetsző gondolatra, úgy az ördög is az alacsony, piszkos, tisztátalan dolgokban találja örömét. Nagyjelentőségű, amit Isten ezután mondott az ördögnek: „Ellenségeskedést vetek közed és az asszony közé, a te ivadékok és az ő ivadéka közé; ő fejedet fogja eltiporni, te pedig sarka után leselkedel.” Mit jelent ez a mondás? Mintha azt mondaná Isten: „Te, ördög, azt hiszed, hogy az égből ugyan letaszítottak ellenségeid, a jó angyalok, de a földön te leszel az úr. Azt hiszed, az embert véglegesen legyőzted s ő örökre szolgád lesz. Tévedsz, nem így lesz. Itt is lesz majd ellenséged, mint az égben volt, aki harcra kel veled és legyőz. Egy asszony s az ő ivadéka megrontja fejedet, összetapos, megtöri minden hatalmadat.” Kiről lehet itt szó? Szűz Máriáról s gyermekéről, az Úr Jézusról. Mikor ezt hallotta az ördög, mérgesen azt gondolta: „Megölöm ezt az asszonyt.” „Nem ölöd meg — mondotta Isten. — Legföllebb sarka után leselkedhetsz, sok bánatot okozhatsz neki, megsebezheted gyermekét a halálig, de mégis győzni fog.” — Ez a büntető szava Istennek egyszerre elvette az ördög kedvét. Belátta, hogy hiába fondorzkodott.

Milyen büntetést szabott Isten Évára? A legnagyobb fájdalma az anyának, mikor szenvedni látja gyermekét. A pogányoknál a nő rabszolgája lett férjének.

Hogyan büntette Isten Ádámot? Átok érte a földet, mert Ádám vétkezett. Előbb termékeny paradicsom volt, most különféle csapások nehezédtek reá s csak kemény, veritékes munka után adta meg az embernek a mindennapi kenyeret. Előbb szeliden símulnak az állatok az emberhez, most idegenkedve menekültek előle, vagy haragosan nekitámadtak. Betegségek gyötörték ezután, végül pedig kopogtatott nála a csontember, a

halál. Elveszett a paradicsom, vele a gondtalan jólét, a romolhatatlan egészség.

Hát még a lélekben! Milyen szomorú változás történt itt! Mint mikor sűrű köd ereszkedik a vidékre s az ember alig lát pár lépést maga előtt, tapogatódnia kell, hogy hova, merre, olyanformán érezték magukat az összülék. Értelmük elhomályosodott. Miből látjuk ezt mindjárt a bűn után? (El akartak rejtőzni Isten elől.) Milyen nehéz lett nekik az imádság és Istenre való gondolat! Előbb könnyen és szívesen tették a jót, most olyan ízetlennek látszott! Akaratuk a rosszra hajló lett. A legszomorúbb pedig az volt, hogy elvesztették a megszentelő malasztot. Nem voltak többé Isten gyermekei, szentek és igazak, a mennyország bezáródott számukra.

(Aláhúzott 52. k.) Mi rontotta meg összüleink boldogságát? Összüleink boldogságát az rontotta meg, hogy bűnt követtek el és azzal Isten büntetését vonták magukra.

(Aláhúzott 53. k.) Mi által követtek el bűnt összüleink? Összüleink azáltal követtek el bűnt, hogy nem engedelmeskedtek Istennek, hanem ettek a tiltott fának gyümölcséből.

(Aláhúzott 54. k.) Mivel büntette meg Isten összüleinket az elkövetett bűn miatt? Isten azzal büntette meg összüleinket az elkövetett bűn miatt, hogy 1. elvesztették Isten kegyelmét és így nem juthattak a mennyei boldogságra; 2. értelmük elhomályosodott és akaratuk rosszra hajló lett; 3. sokat kellett szenvedniök és végre meg kellett halniök.

(2. Az eredeti bűn.) Az első bűn azonban nemcsak az összüléknek ártott, hanem minden embernek. Hogyan?

Ha a szülőknek háza, földje, magasabb (pl. grófi) címe van, mindez átszáll róluk a gyermekekre. Nem egyszer azonban a bajok is átszállanak. Tüdővésztes apának gyermekei is tüdővésztesek, elmebajos anyának gyakran a gyermekei is elmebajosak.

Miért hívjuk Ádámot és Évát összüleinknek? Tőlük ered, indul ki mindnyájunknak teste, vére, élete. A bűn által összüleink a lelkihalál csíráját oltották magukba. Ez a lelkihalál aztán átszállott összes utódaikra. Az ember most már nem ártatlan, mikor a világra jön, hanem bűnös, lelke be van szennyezve, hiányzik belőle a megszentelő malaszt. Kitől örököljük ezt a bűnt? Az összüléktől.

Hogyan lehet ez? Mi csak nem tehetünk arról, hogy Ádám vétkezett? Nem. Isten azért nem is tesz felelőssé bennünket. De amíg ilyen lelkiállapotban vagyunk, nem vagyunk a mennyországba, az angyali seregek közé valók. Olyanformán van ez, mint mikor egy gyermeknek arcán születése óta csúnya seb van. Nem engedik őt vendégség alkalmával az előkelő meghívottak mellé. Nem illik oda. Mindenki undorodna tőle.

Csak a maga személye számára kapta Ádám Istentől a nagy ajándékokat a Paradicsomban? A mi számunkra is. Azért, mikor vétkezett, a mi számunkra is elvesztek azok. „Benne

mindnyájan vétkeztünk" — mondja a szentírás. Ádám a mi ősatyánk, lelkiképpen mi is ott voltunk benne, mikor vétkezett, mint ahogy a csírában benn van a gyümölcs, a magban a falevél, a gyökérben a hajtás. Azért Ádám bűne a mi bűnünk is.

És nem csupán a bűn, a *büntetés* is átszállott ránk. A mi értelmünk is elhomályosodott. Hányszor mondjuk: „Nem értem ezt.” „Nem tudom fölfogni.” S ha egyszer nagynehezen megértünk valamit, nemsokára elfelejtjük. Különösen a lelki, isteni dolgokban vagyunk nagyon tudatlanok. Az igaz vallás helyett, mily sokan hisznek ostoba babonáknak, hitetlen fecsegőknek. Akaratunk is rosszra hajlik. Szívünk tele van rossz vágyakkal. Figyeljétek meg magatokat, hányszor ébred föl bennetek a dac, irigység, harag, egyéb rossz indulatok. Imádkozni, szót fogadni, jó tanításokra figyelni nehezünkre esik. A tilos vonz bennünket.

Átszállott végül Ádámról mindnyájunkra a sokféle szenvedés s a halál. Mikor a bíró kimondja egy gonosztevőre a halálos ítéletet, az elsápad, néha ájultan összeesik. Valami félelmetes dolog tudni azt, hogy már csak pár óránk van hátra a földi életből, aztán koporsóba fektetnek és betemetnek egy szűk gödörbe. Mi, valamennyien ilyen halálraítéltek vagyunk s nem tudjuk, mely napon hajtatik végre rajtunk a halálos ítélet. Életünkre mindennap rávetődik a halál árnyéka s a különféle betegségek és bajok addig gyengítik, gyötrik testünket, míg végre ki kell lehelni lelkünket.

Láthatjuk ebből, milyen rossz és gyűlöletes dolog a szent Isten szemében a bűn! Ha egy halálos bűn miatt ennyi szenvedés zúdult az emberekre, mi vár majd arra, aki tudva és akarva napról-napra súlyosan vétkezik! Nem lehet eléggé félni a halálos büntől! Minden szerencsétlenség forrása a bűn.

(Aláhúzott 55. k.) Hogyan ártott összűleink bűne mindnyájunknak? Összűleink bűne úgy ártott mindnyájunknak, hogy a bűn és a büntetés minden emberre átszáll és mindenki ezzel a bűnnel jön a világra.

(Aláhúzott 56. k.) Hogyan nevezzük azt a bűnt, amely összűleinktől minden emberre átszáll? Azt a bűnt, amely összűleinktől minden emberre átszáll, eredeti bűnnek nevezzük.

Mi hiányzik most a kis gyermek lelkéből, mikor a világra jön? Bejuthat így a mennyországba? Mit tesznek azért vele? (Megkeresztelik.) Csak a bűn szállott át az emberekre? Miféle büntetés? Mit láthatunk ebből?

3. (Szeplőtelen fogantatás.) Csak egy utóda van Ádámnak, akire nem szállott át az eredeti bűn. Ki az? Az eredeti bűn csak a boldogságos Szűz Máriára nem szállott át. Ő az egyetlen lilom a tövisek közt. (57. k.) *Kire nem szállott át az eredeti bűn?* Hogy Szűz Mária ment maradt az eredeti büntől, az Isten különös kegyelméből, az Úr Jézus miatt történt. Magától Szűz Mária se szabadult volna meg az eredeti büntől, mert ő is Ádám gyermeke és utóda volt. (Magamagától csak Jézus ment az eredeti büntől, mert Jézus Isten Fia s emberré a Szentlélek

ereje által lett.) De Isten Szűz Máriát mindjárt akkor, mikor élni kezdett, Jézus anyjának szemelte ki. Az pedig nem lett volna illő, hogy az Isten Fia egy bűnös anyától szülessék. Ezért Isten nem engedte szállani Szűz Mária lelkére a bűnt. Szűz Mária lelke mindig egészen szeplőtelen és tiszta volt, mindig megvolt rajta a megszentelő malaszt fényköntőse. Hogyan üdvözölte őt ezért Gábor főangyal? „Üdvözlégy, malasztal teljes.” Ha valaki egy vízzel telt pohárba egy csepp fekete mérget öntene, lehetne-e még azt mondani, hogy a pohár tiszta vízzel van tele? Szűz Máriáról is azért mondta az angyal, hogy malasztal teljes, mert soha, semmi bűn nem mérgezte meg lelkét. Hogyan nevezük Szűz Mária eme kiváltságát, hogy az eredeti bűn nem szállott rá? Szeplőtelen fogantatásnak. Mikor üljük Boldogasszony Szeplőtelen fogantatásának ünnepét? Dec. 8-án.

Alkalmazás. Milyen hálás lehet a Szűzanya, hogy Isten ilyen páratlan kiváltsággal tüntette ki. Hányszor énekelte ezért hálátelt szívvel: „Magasztalja az én lelkem az Urat.” Örüljünk mi is égi anyánk dicsőségének! Járuljunk Szeplőtelen Fogantatás ünnepén a szentáldozáshoz s újítsuk meg jó föltételünket, hogy minden erőnkkel törekszünk hozzá hasonlók lenni tiszta érületben. Fohászkodjunk hozzá gyakran, különösen kísértések idején: „Ó, bűn nélkül fogantatott Szűz Mária, könnyörögj érettünk, kik hozzád menekszünk.”

4. *(A Megváltó.)* Mi történt volna az emberekkel, ha Isten meg nem könyörült volna rajtuk?

Senki az emberek közül a mennyországba nem jutott volna. Ide csak tiszta lélekkel lehet jutni, az emberek lelkére pedig bűn nehezedett, az eredeti bűn és sok-sok személyes bűn. De nem bánhattuk talán meg a bűnt? Bánatunk ugyan jó lett volna, de magában nem lett volna elég az üdvösségre. Ha valaki gondatlanságból kiüti szemét, aztán megbánja, hogy gondatlan volt, visszatér-e látása? Ha valaki százezer korona adósságot csinál, aztán megbánja, törleszti ezzel tartozását? Az ember bűnében végtelen nagy sértés van Istenre. Ha Isten csak igazságosságára hallgat, akkor végtelen elégtételt kell kívánnia. Ilyet pedig az ember, egy parányi, koldus teremtmény nem tudott adni. Ilyen elégtételt csak Jézus, az Isten-Fia adhatott. Miért elég *most* a mi bánatunk, hogy Isten megbocsássa bűneinket? Mert a mi jóakaratumk filléreihez a keresztfeszített Jézus végtelenértékű kincsei kapcsolódnak.

Isten végtelen irgalmasságból nem engedte elveszni az embert. Elhatározta, hogy a második isteni személyt küldi a földre, hogy legyen emberré s a mi nevünkben és mi helyettünk adja meg azt az elégtételt a bűnért, melyet mi nem tudunk megadni. A Megváltó Jézus érdemeiért aztán kész volt Isten ismét megbocsátani az embernek.

Hála legyen Istennek jóságáért! Ha akarta volna, magunkra hagyhatott volna s akkor úgy tönkre mentünk volna bűneinkben,

ahogyan tönkre mentek a jó angyalok. Örökké a kárhozatban sirathattuk volna könnyelműségünket! De Isten nem akart hozzánk ilyen szigorú lenni. „Úgy szerette Isten a világot, hogy megszületett Fiát adá, hogy aki benne hisz, el ne vesszen, hanem örök élete legyen.” Annak, aki Jézusban hisz, nem árthat az ördög minden mesterkedése.

(Aláhúzott 58. k.) Mi történt volna az emberekkel, ha Isten meg nem könyörült volna rajtuk? Az emberek sohasem juthattak volna a mennyországba, ha Isten meg nem könyörült volna rajtuk.

(Aláhúzott 59. k.) Hogyan könyörült meg Isten az embereken? Isten megváltót ígért és küldött, hogy az embereket a bűntől megváltsa és üdvözítse.

Ki tudja, mely szavakkal ígerte meg Isten összüleinknek a Megváltót? („Ellenkezést vetek” . . .) A bűnbeesés által az ördög lett a világ fejedelme. De Isten rögtön megfenyegette, hogy egy másik asszony és ennek gyermeke megtörik hatalmát. Kire vonatkozik Isten szava? Mint örült Ádám és Éva, mikor megértették Isten kijelentéséből, hogy megszabadulnak majd a bűntől és az ördög hatalmából. Ha sírva távoztak is a paradicsomból, mint reménycsillag fénylett lelkükben a gondolat: „A Megváltó eljön. Ő és anyja összetörik a kígyó fejét. Mi még szabadok és boldogok leszünk.”

Mikor Isten az első gyermeket adta Évának, Éva talán azt hitte, hogy ez lesz a Megváltó. Csalódott. **(Aláhúzott 60. k.) Meddig kellett az embereknek a Megváltóra várniok?** Az embereknél több ezer évig kellett a Megváltóra várniok.

Előbb tapasztalniok kellett az embereknek, milyen szerencsétlenné tesz a bűn s hogy csak Isten segíthet rajtuk. A bűnök nemsokára úgy elváltoztattak egyeseket, hogy „vademberekké” lettek, kik életmódjukban alig különböztek az állatoktól. Rút bűnök közt bálványokat tiszteltek. Más népek műveltebbek voltak ugyan világi dolgokban, de a vallás dolgában teljesen tudatlanok, s mivel a jó Istent nem ismerték, elégedetlenek és szerencsétlenek voltak. Lassankint rájöttek az emberek, hogy ha Isten nem segít rajtuk, maguktól se jók, se boldogok nem lesznek soha. Milyen nagy örömmel fogadták azért a pogányok az Úr Jézus vallását, mikor az apostolok hozzájuk jöttek!

Isten később új ígéreteket is tett az embereknek a Megváltóról. Így megígérte a Megváltót a *pátriárkáknak*. Ilyen pátriárka volt Ábrahám. Tőle származik a zsidó nép. Ábrahámnak megígérte Isten, hogy a Megváltó az ő családjából születik. Ki volt Ábrahámnak fia? Izsák. Ennek fia? Jákob. Ábrahám, Izsák és Jákob a zsidó nép ősatyái, azért hívjuk pátriárkáknak. Aztán *prófétákat* is küldött Isten a zsidó néphez, hogy el ne felejtsek az emberek, hogy eljön a Megváltó. Ilyen próféták voltak Dávid király, Izaiás, Dániel és mások. A prófétáknak Isten többfelét előre kijelentett a Megváltóról. Amit így megtudtak a

Szentlélektől a próféták, azt hirdették az embereknek és leírták szent könyvekbe, hogy későbbi időkre is fennmaradjanak. Megjövendölték pl. a Megváltóról, hogy: 1. mikor és hol fog születni, 2. Isten lesz és csodákat fog művelni, 3. 30 ezüstpénzért el fogják árulni, kezét és lábát átszögezni, 4. hogy bűneinkért szenvedni fog és meghalni, azután pedig föl fog támadni. Mind ezt azért jövődölték meg előre, hogy ha majd a Megváltó eljön, rögtön ráismerjenek az emberek és tisztelettel fogadják.

A jámbor izraeliták csakugyan esengve várták a Megváltót abban az időben, mikor az Úr Jézus született. Az ősz Simeon és szent Anna naponkint mentek a templomba és kérték Istent, küldené már el a Megváltót. Mit jelentett ki Isten egyszer Simeonnak? Hogy addig meg nem hal, amíg nem látja meg a Megváltót. Mennyire vágyódott a Messiás után Zakariás és Erzsébet, Szűz Mária és szent József a szent apostolok, a pásztorok s a bölcsek! Mikor Ker. szent János fellépett a Jordán-folyó mellett, az egész nép azt hitte, hogy ő az ígért Megváltó. Még a zsidó főtanács is követeket küldött hozzá, hogy megkérdezzék: „Te vagy-e a Messiás?” Mit felelt Ker. szent János? Hogy ő csak annak követe. Az Úr Jézus idejében az egész világ epedve várta már a Megváltót.

Arra a 4000 emberre, melyben az emberek a Megváltóra vártak, most is minden esztendőben figyelmeztet bennünket az anyaszentegyház. Hogy hívjuk a karácsony előtti négy hetet? *Advent* latin szó, magyarul annyit jelent, mint újrövet. Ez időben meg kell tisztítanunk szívünket a bűntől, jó szentgyónást végeznünk s így készülnünk elő Jézus születésének ünnepére. Annak emlékére, hogy Jézus előtt sötétség és bűn nevezedett az emberek lelkére, napfölkelte előtt, kora hajnalban van mindennap a főistentisztelet. Hogy hívják a hajnali miséket? „*Rorate*”, magyarul „Harmatozzatok, t. i. ti egek onnan felülről, s ti felhők bocsássátok alá az igazat”, e szavakkal adtak a próféták kifejezést a Megváltó utáni vágyakozásuknak. Ezekkel a szavakkal kezdődik a hajnali szentmise, melyet Szűz Mária tiszteletére mondanak.

11. AZ EMBERISÉG ÖSTÖRTÉNETE.

Az első emberek, miután a paradicsomot elvesztették, nehéz munkával keresték meg kenyerüket. Mennyit verítékezett Ádám, míg biztosítani tudta családjának a szükséges ételmet, ruhát, lakóhelyet. Minek a büntetése volt ez a sok gond és fáradság? A bűnnek még más szomorú következményei is lettek. Ádám gyermekein csakhamar jelentkeztek a rossz *kívánságok*. Borzasztó bűnökbe estek, Isten pedig szigorúan büntette az embereket.

Az embereknek erről a legrégibb történetéről lesz szó a mai órán.

I. Kain és Ábel.

Elbeszélés. Pokorny 4. Gerely 3. (Elmondjuk a történetet a tankönyv szövege szerint.)

Megértetés. a) (Az áldozat.) Kik voltak az ősszülők legidősebb fiai? Mivel foglalkozott Kain? Kain a kenyér megszerzéséért fáradott. Mi volt Ábel? A bárányok gyapjából készítették a ruhát. Isten megáldotta a testvérek munkáját. Jó termése volt Kainnak, Ábel nyája is fölszaporodott. Hogyan fejezték ki hálájukat Isten iránt? Mit mutattak be áldozatul? Kinek áldozata volt kedvesebb Isten előtt? Miért Ábelé? Ábel áldozatára talán tűz szállott alá az égből s a füst az oltárról egyenes oszlopban emelkedett a magasba. Kain ellenben csak nagynehezen tudta meggyújtani a tüzet az oltáron, s mikor végre égni kezdett, füstje lomhán elterült a földön. Mit vehetett ebből észre Kain?

b) (A gyilkosság.) Milyen rossz indulat ébredt föl ekkor Kainban? Isten intette őt, hogy győzze le haragját. Isten a szívekbe lát. Megfogadta Kain az intést? Inkább dacosan átengedte magát a rossz indulatnak, úgy hogy végre csakúgy szikrázott a gyűlöletből Ábel iránt. Néhány napig sötét arccal elkerülte öccsét. Egyik napon azonban váratlanul közeledett hozzá s nyájasan megszólította. Hova hívta? A szelíd Ábel gyanakodás nélkül követte. Mi történt a mezőn? Kain minden emberies érzésből kivetkőzve, lelkiismerete szavát elfojtva, gyilkos lett, testvérgyilkos. Mit éreztek az ősszülők, mikor a bűntényről értesültek? Most láttak az emberek először halottat. Mint keltegette Éva zokogva szeretett gyermekét, hiába. Szeme, ajka csukva maradt, véres tagjai mozdulatlanok, arca sápadt.

c) (A büntetés.) Kain úgy gondolta a büntett előtt, hogy az majd titokban marad. De valaki látta a gonosztettet. Mit kérdezett Isten tőle? („Hol van . . .”) E kérdéssel Isten bűnbánatra akarta inteni a gyilkost. Kain azonban makacsul ellenszegült Isten kegyelmének. Hogyan felelt? Vakmerően hazudott a helyett, hogy sirva bevallotta, meggyóna volna bűnét. Ekkor Isten maga tárta szeme elé a bűnt. Kimondta rá a büntetést is. Hogyan? „Átkozott” lett Kain, elvesztette Isten áldását és minden szívnyugalmat. „Bujdosó” lett, sehol nem talált otthont magának, úgy érezte, hogy folyton mennie kell, egy hang mindig a fülébe súgta: „Gyalázatos gonosztevő . . . Gyilkos . . . Testvérgyilkos”. Isten szigorú büntetése egyszerre fölnyitotta Kain szemét. Belátta, milyen mélyre sülyedt, bánat helyett azonban kétségbeesett. Mit mondott? Igaz ez? Nincs oly gonosztett, melyet Isten meg ne bocsáthatna. Készen is Isten megbocsátani a legnagyobb bűnösnek, ha az őszintén megbánja tettét. Kain új nagy bűnt követett el azzal, hogy kétségbeesett. Isten „jelet” tett Kainra. Arca a félelemtől és kétségbeeséstől folyton eltorzult maradt, úgyhogy aki ránézett, rögtön észrevette, hogy ez egy Istentől megvert ember.

Képbemutató.

Kifejtés. a) Isten, ha imádkozunk, vagy bármily jó cselekedetet végzünk, nem annyira azt nézi, hogy mit teszünk, hanem, hogy milyen szívvvel tesszük a jót. (238. k.) Mikor cselekszünk jó szándékkal?

b) Hányadik parancsolat ellen vétkezett Kain? (183. k.) Ki vétkezik Isten ötödik parancsolata ellen?

c) Mivel kezdődött Kain bűne? Nem küzdött komolyan a felébredő rossz indulat, önnön rossz természetével. Milyen szerencsétlenné tette ezzel szüleit és önmagát. Kicsi szikrából óriási tűzvész támadt. (229. k.) Mi kísért minket a bűnre?

Alkalmazás. Vigyázzatok magatokra, ha rossz indulat támad szívetekben. Ez a gyökere minden bűnnek s szerencsétlenségnek. A dac, harag s egyéb rossz vágyaknak rögtön ellene kell állni, Isten segítségét kérni s magunkat állhatatosan leküzdeni. Más-különbben keserű könnyekkel sirathatjuk meg engedékenységünket.

d) Mi pecsételte meg Kain bukását? A kétségbeesés. (227. k.) Ki vétkezik a Szentlélek ellen?

II. A vízözön.

Isten a megölt Ábel helyett később egy Szet nevű jó fiút adott az ősszülőknek. Sok más gyermeke is volt Ádámnak, aki nagyon hosszú életet élt (930 évig). Ádám és ivadékainak hosszú élete arra szolgált, hogy az emberiség hamarabb elterjedjen a földön s az isteni kinyilatkoztatás hamisítatlanul szálljon át az utódokra, míg azt könyvekbe följegyzik. Az emberiség elterjedésével azonban az erkölcsi romlottság is elharapódzott. Az emberek mindig gonoszabbak, szemérmertlenebbek lettek. Isten végre egy félelmetes csapással adott kifejezést annak, mennyire útálja a bűnt. Vízbe fullasztotta az összes embereket a földön egy család kivételével. A szentírás így beszéli el ezt a borzasztó istenítéletet.

Elbeszélés. Gerely 4. Pokorny 5. (*Végig elmondjuk a tankönyv szövegét.*)

Megértetés. a) (*Az előkészítés.*) Jók maradtak-e Ádám gyermekei? Isten sokáig tűrte gonoszágukat. Használt-e ez valamit? Mit határozott el akkor Isten? Kik akart mégis megkímélni? Miért éppen Noét? Mit parancsolt ezért Noénak? Miért kellett a bárkát építenie? Hogy menedéket találjon benne ő és családja a vízözön idején. A bárka nagy faház volt egy tutajon. Mennyi ideig készült a bárka? Az emberek ezalatt többször csodálkozva gyülekeztek Noé és fia köré és megkérdezték, min dolgozik? Mit mondhatott nekik Noé? „Tartsatok bűnbánatot! Talán megengesztelődik Isten. Most vízözönrel fenyeget mindnyájunkat. Aki meg nem tér, arra kínos halál és kárhozat vár.” Megfogadták-e az emberek Noé jóakaró intését? Nem. „Dehogy is lesz vízözön” — mondták némelyek. „Majd segíünk magunkon, föl-

megyünk a magas hegyekre" — mondták mások. Sokan csúfolták és kinevették a jámbor Noét és hitetlenül, erkölcstelenül élték tovább féktelen életüket.

b) (A vízözön.) Végre letelt a kegyelem ideje. Isten parancsára Noé beszállott a bárkába. Ki ment még vele? Az állatokat Noé alig tudta volna maga a bárkába vezetni, főleg a vadállatokat. Isten vezette ösztöneik által a bárkához. Így vezeti ma is pl. a vándormadarakat ösztöneik által ősszel melegebb tájakra.

Mi történt ezután? Megeredt az eső. Valóságos felhőszakadás volt 40 nap és 40 éjjelen át. A föld mélyedéseiben levő vizek, tavak, tengerek kiáradtak. Nemsokára vízben állottak a házak, már csak a házak tetői állottak ki a csapkodó hullámokból, aztán eltűntek azok is. Egy ideig még kiemelkedtek a vízből a magasabb növésű fák koronái és a hegyek csúcsai, de nemsokára ezek is víz alá kerültek. Mi lett az emberekkel? Egyesek már az első napokban elpusztultak, mások rémülten menekültek a magasabb helyekre. Most elnémult mindenkinek ajkán a gúnyolódás. Sokan magukba szálltak s hangosan imádkoztak Istenhez irgalomért. De már későn volt, az irgalom ideje letelt, most Isten igazságossága érvényesült. Az áradás folyton emelkedett s a halálfélelem erőt vett minden emberen. Aztán egyik a másik után elsüllyedt a nedves hullámsírban. Akinek ajkán a végső fohász bánat és imádság volt, annak lelke kegyelmet talált Isten előtt. Hova jutottak az ilyenek? (A pokoltornácba.) De akiknek szívében a végső órában se volt más, csak dac, kétségbeesés és káromlás, azok alámerültek a pokol mélységeibe. Csupán ki menekült meg sértetlenül a világpusztulásból?

Képbemutató. Egy hegynek csúcsa. Minden korú, nemű, rangú emberek. Egy király koronájától még most se akar elválni, kezével-lábával görcsösen fogja át a fát és rémülten néz a hullámokba. Egy öreg fősvény. Pénzétől nem akar megválni halála percéig. Mellette egy mértékletlen, részeges. E mögött egy irigy és haragos emeli öklét a király felé. Irigylitől jó helyét. A parton egy rest tétlenül várja a halált. Hacsak kezét nyújtja ki, megmenthetné az alatta levőt. Egyedül a nő cselekszik jól. Mit tesz? Imádkozik. Nem a vízözön megszűnéséért, tudja, hogy ez már lehetetlen, hanem bűnei bocsánataért. A hegycsúcson kívül mindent víz főd már. Mi úszik itt a vizen? Holttest. Nemsokára elnyeli az ár ezeket is, kik a hegyen vannak. Miből látszik, hogy a víz nőni fog? Folyton esik. A bűnösöket mind elérte Isten büntetése. Ki menekült meg csupán? Itt a bárka. Angyalok őrzik a pusztulástól.

c) (Noé áldozata.) Jó ideig (150 napig) állott a víz a földön. Aztán apadni kezdett. Lassan szállott a bárka a vízzel együtt lejjebb-lejjebb, végre egy hegy tetején földet ért és megállott. Mit tett ezután Noé? Miután egy évig lakott a bárkában, Isten parancsára elhagyta azt. Mit érezhetett szívében Noé, mikor családjával lement a hegyről? Örömet is, fájdalmat is. Fájdalmat

a nagy pusztulás láttára. Mindenütt iszap, romok, hullák fehérlődontjai. Örömet, hogy Isten olyan jó volt hozzá s övéihez és megmentette őket. Nem is elégedett meg azzal, hogy csupán imádsággal köszönje meg Isten jóságát, hanem mit mutatott be Istennek? Isten kedvesen fogadta az áldozatot. Mit ígért meg? Ekkor egy szép szívárvány látszott az égen. Ez Isten irgalmaságának volt jele s amaz ígéretének, hogy vízözönt többé nem küld a földre. *Kép.* Milyen áhítattal veszi körül az oltárt Noé családja. Mit imádkozhattak, míg az áldozat füstje a magasba szállott? Szívből hálát adtak Istennek s szentül megígérték, hogy a bűntől, mely ilyen borzasztó pusztulást okozott, őrizkednek. Mi is mindig hasonló áhítattal vegyük körül az oltárt szentmise idején!

Kifejtés. a) Milyen isteni tulajdonságok mutatkoznak a vízözönnél? Isten szent, gyűlöli a rosszat. Igazságos, nem tűrheti el közömbösen a bűnt, előbb-utóbb meg kell büntetnie. (24. k.) Mit szeret és mit utál Isten? (25. k.) Mit tesz Isten a jókkal és mit tesz a rosszakkal? b) Noé kortársai nagyon romlottak voltak. Nagyon elterjedt köztük a szemérmertlenség, a főbűnök, némelyekben a Szentlélek elleni bűnök is. (189. k.) Ki vétkezik Isten hatodik parancsolata ellen? (226. k.) Melyek a főbűnök? (227. k.) Ki vétkezik a Szentlélek ellen? c) Noénak sok kortársa megmenekült a tökéletes bánat által. Végso percekben eszükbe jutottak Noé komoly intelmei, megsiratták bűneiket nemcsak félelemből, de szeretetből is Isten iránt, megadással fogadták Isten kezéből a kínos halált s így megmentették lelküket. (311. k.) Mikor van tökéletes bánatunk? (313. k.) Milyen bánatot kell magunkban fölindítanunk, ha életveszedelemben vagyunk? a) A bárka a kat. egyház előképe. Csak egy bárka volt; a bárka Isten rendelése szerint készült; aki nem volt a bárkában, elveszett. Egy igaz egyház van, ezt Isten Fia alapította, egyedül benne találjuk meg az üdvözülés eszközeit. (106. k.) Mi végett alapította Krisztus Urunk az anyaszentegyházat?

Alkalmazás. Keltsétek fel esti imádság idején a tökéletes bánatot. A halál lopva jön és sokakat meglep váratlanul. A legnagyobb szerencsétlenség, ha valakit halálos bűnben ragad el a halál. Milyen szavakkal kelthetjük fel a tökéletes bánatot? (316. k.)

III. A bábéli torony.

Noé utódai később egy termékeny síkságon telepedtek meg, melyet Szennárnak neveztek. (Az Eufrát és a Tigris folyó mentén.) Állattenyésztésre, földművelésre az a vidék nagyon kedvező volt. Eddig egy nyelven beszéltek az emberek. Melyik volt ez az ősnyelv, nem tudjuk. Ma különböző nyelveken beszélnek a népek. Pl. milyen nyelvekről hallottatok? A nyelvek ilyen megoszlása Isten büntetése gyanánt következett be. És pedig ilyen módon.

Elbeszélés. Gerely 4, 5. Pokorny 7.

Megértetés. Hány ember volt a vízözön idején a bárkában? Noé és felesége — három fia és ezek feleségei — összesen nyolc. Pár száz év múlt el ezután, az emberek megsokasodtak s ismét a rosszak kerekedtek fölül. Isten ekkor elrendelte, hogy az emberek széledjenek el a földön. Szót fogadtak neki? Kevélységükben Istent sem akarták úrnak elismerni maguk fölött. Elhatározták, hogy együtt maradnak s országuk közepén hatalmuk jeléül egy nagy várost s messziről látható roppant magas tornyot építenek.

Hozzá is fogtak az építéshez. Egymásra rakták a köveket és téglákat és szurokkal (aszfalttal) tapasztották egymáshoz azokat s a falak mindig magasabbra emelkedtek. Isten azonban azt akarta, hogy az emberek öbenne, az ő Uruk és Teremtőjükben lássák a középpontot és egyesítő kapcsolatot, azért megalázta őket. Mi történt? Ezért szétszórtak s csak azok maradtak együtt, akik ugyanegy nyelvet beszéltek. Így ekkor különböző népek és országok keletkeztek. (Ma is mutatják a torony romjait az Eufrát folyó partján Babilon romjai mellett. Alapzata 700 négyszögméter, magassága 60 méter. „Birs-Nimrud“-nak hívják a bennszülöttek.)

Amint az emberek eltávolodtak egymástól, az igazak száma mindinkább megfogyott, a bűnösöké növekedett. Az igaz vallás kezdett kiveszni közülük. A bűnös életmód folytán sokaknak elméje elhomályosodott. A láthatatlan Istenről elfeledkeztek s helyette teremtményeket imádtak Isten gyanánt. Mit pl.? Napot, holdat, csillagokat, állatokat vagy embereket. Sőt még emberi kezek alkotásait is, kő- vagy faszobrokat. Hogy hívták ezeket? Bálványok. Az ilyen mélyre süllyedt népeket pogányoknak vagy bálványimádóknak nevezzük. Vannak még ma is ilyenek? Sajnos, sok millió van Ázsiában, Afrikában. Kik mennek hozzájuk, hogy megtérítsék? Hittérítők. Imádkozzatok olykor a pogányok megtéréséért. Ha tehetitek, ajánljatok föl később alamizsnát a hittérítés céljaira. Ez nagyon kedves Isten előtt.

Kifejtés. a) A nyelvek egységét Isten majd újra helyreállítja a feltámadás napján. Hogy ezt könnyen megteheti, mutatja a nyelvek adománya pünkösdi napján. *b)* (154. k.) Ki vétkezik Isten imádása ellen?

12. ÁBRAHÁM.

Mintegy 2000 évvel Krisztus Urunk születése előtt az igaz vallás egészen kiveszőfélben volt az emberek között. Csupán egy család volt hű még Istenhez — az istenfélő Ábrahámé. Isten azért kiválasztotta Ábrahámot, hogy általa és utódai által fönntartsa az emberek közt az igazi hitet. Vele és utódaival Isten gyakran közlekedett, nekik különféle kijelentéseket tett s előkészítette őket a Megváltóra. Ábrahám utódait Isten választott

népének nevezték. Ábrahám a választott népnek pátriárkája vagy ősatyja.

Ma az istenfélő Ábrahámról tanulunk.

I. Ábrahám elköltözik Kánaánba.

Elbeszélés. Pokorny 8. Gerely 5, 1. (Elmondjuk a tankönyv szavaival.)

Megértetés. a) (Isten kijelentései.) Miért választotta ki Isten Ábrahámot a bálványozók közül? Hogy ő legyen az Istenben hívők atyja, vagyis hogy ő és utódai által tartsa fenn Isten az emberek közt az igaz hitet. Isten nem akarta, hogy Ábrahám régi hazájában maradjon. Miért nem? A rossz társak gyakran elrontják a jókat. Milyen veszélyben forgott Ábrahám? Hogy hitehagyott lesz. Mit mondott neki Isten? Isten nehéz dolgot kívánt Ábrahámtól. Elszakadni azoktól, kiket szeretünk, rokonoktól, szülőföldünkötől s átköltözni idegen helyre, hol nem ismerünk senkit, fájdalmas. Isten meg akarta Ábrahámnak könnyíteni a válást, azért nevezetes ígéretet tett neki. Milyet? Megígérte neki Isten, hogy a) Ábrahám nagy nemzetnek lesz törzsatyja. Ábrahámtól származott a választott nép, az izraeliták. b) Azt is megígérte Isten, hogy megáldja őt, vele lesz, megsegíti, sok jót tesz majd vele. A legértékesebb ígéret pedig, c) hogy tőle származik majd az, aki a föld összes népeinek áldást hoz és kegyelmet. Ki az? Jézus Krisztus, a Megváltó.

b) (Kánaán.) Ábrahám hívő lélekkel fogadta Isten ígéreteit. Hite annál érdemszerzőbb volt, mert már öreg volt s eddig egy fia sem született. Engedelmesen útnak indult. Hova ment? Kánaán földjére. Ki ment még vele?

(*Bemutatni Kánaán térképét.*) Ez Kánaán földje. Honnan kapta nevét? (Kain fiától, Kánaántól.) Ma Palesztínának nevezik (a déli részen lakó filiszteusokról, kiket a görögök palesztínusoknak hívtak). Ígéret földjének, mert Isten Ábrahámnak ígérte és szentföldnek is hívjuk, mert később az Úr Jézus itt élt. Nézzük határait. Nyugaton a tenger, északon Libanon hegye, keleten a szíriai-sivatag, ezen vándorolt át Ábrahám, mikor hazájából Kánaánba jött. Délen is sivatag van, ezt köves Arábiának hívják. Ki mondja el a határokat? Sok patak mellett egy nagyobb folyója van Kánaánnak. Neve? Jordán. A Libanon hegységeiben ered, átfolyik a Genezáret-tavon s a Holt-tengerbe ömlik. Kánaán termékeny ország volt, tele zöld mezőkkel, a hegyek oldalain erdőségekkel, szőlőkertekkel és gyümölcsfákkal. „Tejjel-mézvel folyó országnak” nevezi a szentírás, ami annyit jelent, hogy alkalmas volt állat- és növénytenyésztésre, mert sok legelő és virágos rét volt rajta.

Ide akarta Isten Ábrahámot s a tőle származó népet letelepíteni. Az ország egyrészt el volt különítve a bálványozó, pogány népektől, úgyhogy nem kellett félni attól, hogy Ábrahám

utódai rögtön összekeverednek velük s megromlanak; másrészt az ókorban lakott világnak Kánaán, vagy amint később nevezték Júdea, Zsidóország — a közepét foglalta el, úgyhogy innen az igaz vallás s az evangélium mindenfelé hamar elterjedhetett.

Kifejtés. Mit ígért meg Isten Ábrahámnak? Ábrahám semmit se kételkedett, hanem *hitt* Istennek. Azért erős lélekkel nekiindult az Isten által előírt útnak. Az út, melyen haladt, veszélyes volt és fáradságos. Vadállatok, kalandozó rablótörzsek tették bizonytalaná. Ábrahám mégsem csüggedt el. Kiben *remélt*? Remélte, hogy Isten vele lesz és célhoz vezeti. Ábrahám szerette szülőföldjét, rokonait. Nehéz szívvel vált meg tőlük. De kit *szeretett* még jobban? Nekünk is Istent kell mindenfölött szeretni. Nekünk is hinnünk kell és remélnünk Istenben, ha az ígélet földjére: a mennyországba eljutni akarunk. (240. k.) Melyek a legfőbb erények? (241. k.) Miképpen indíthatjuk fel magunkban az isteni erényeket? Majd óra végén mindnyájan szívből elimádkozzuk ezt.

II. Melkizedek áldozata.

Hogy milyen szelíd és jószívű ember volt Ábrahám, azt a szentírás következő története tanúsítja.

Elbeszélés. Pokorny 9. Gerely 5, 2, 3. (*Elmondjuk.*)

Megértetés. a) (*Az elválás.*) Miben voltak Ábrahám és Lót gazdagok? Nagy nyájaik voltak, ökrök, tevék, szamarak, bárányok. Mi hasznuk volt ezekből? Tejet, vaját, húst, gyapjút szolgáltatnak nekik. Kik legeltették a nyájukat? Mi miatt támadt versengés a pásztorok között? Amíg a nyájak kisebbek voltak, békesség volt. De mikor évek múlva megnövekedett a nyáj, egy legelő nem volt elég mindkettőnek. Ha aztán Ábrahám cselédei új, jobb legelőre terelték állataikat, Lót pásztorai is hamar ott termettek. Így többször civódás volt köztük. Miért nem tetszett ez Ábrahámnak? Mert szelíd és békeszerető volt. Hogyan szólott azért egyszer Lóthoz? Ki volt idősebb, Ábrahám vagy Lót? Azonkívül az egész föld Ábrahámnak tulajdona volt. Ha tehát jogával él, megparancsolhatta volna Lótnak, hova távozzék. E helyett neki engedte az elsőséget, őt hagyta választani. Ez nemes lélekre vall. Ha Lót is hasonlóan gondolkozik, mit illet volna felelnie? („Tegy, amint neked tetszik. Hiszen az egész föld a tied. Jelöld ki részemet s köszönettel odamegyek.”) Lót azonban önző volt. Mit választott? Hova ment Ábrahám? (Térkép. Nevek a táblára. A Holt-tenger akkor még nem terjedt annyira délre, mint néhány évvel később. A déli rész akkor még termékeny vidék volt.)

b) (*Melkizedek.*) Mi történt később Lóttal s a Szodoma-beliekkel? Ábrahám egyik elmenekült szolgától hallotta meg, mi történt. Részvevő szíve, felebaráti szeretete nem hagyta nyugodni. Noha Lót nem valami szépen viselkedett vele szemben, mégis

rögtön segítségére sietett. Még az se tartotta vissza, hogy önmagát ezzel életveszélynek teszi ki. Neki csak 300 egynéhány szolgálja volt, az ellenségnek pedig, mely Lótot magával hurcolta, több ezer embere. Mi történhetett volna könnyen Ábrahámmal? De ő bizalommal kérte Isten segítségét, aztán bátran sietett az ellenség üldözésére. Ki győzött? Mint örültek a halálra rémült foglyok, mikor megszabadultak. Mit ajánlott fel Szodoma királya Ábrahámnak? Ki jött még szíves üdvözléssel a visszatérő Ábrahám elé? Melkizedek (igazság királya), Sálem (béke) főpapja és királya. (Sálemet később Jeruzsálemnek nevezték). Melkizedek, úgy mint Ábrahám, az igaz Isten tisztelője volt. Hogyan köszönte meg Melkizedek Istennek a győzelmet? Ami a hála-áldozatból megmaradt, azt Ábrahám és emberei áldozati szent lakoma gyanánt költötték el. Mint pap, Melkizedek áldást is mondott Ábrahámra. Mély tisztelettel fogadta ezt az istenfélő Ábrahám és hódolata jeléül Isten szolgájának fölajánlotta a zsákmány tizedrészét.

Kifejtés. Milyen áldozatot rendelt nekünk Jézus? Kenyeret és bort, de csodálatosan átváltoztatva a szentmisében. Ezt a fölséges, újszövetségi áldozatot jelezte előre Melkizedek áldozata. Melkizedek Jézusnak, a mi örökös főpapunknak és királyunknak előképe.

Alkalmazás. Nincs-e nektek is alkalmatok gyakran Ábrahám példájára a békeszeretetet gyakorolni? Mennyi civódás van sokszor testvérek között! „Boldogok a békességesek — mondotta Jézus — ők méltán hivatnak Isten gyermekeinek.” Aztán az áldozatkész felebaráti szeretet gyakorlására is naponként talál alkalmat, akinek szeme nyitva van. Kis testvérekkel mennyit kell olykor bajlódni! Végül arra is int Ábrahám példája, hogy Isten szolgálai iránt mindig nagyabecsülést tanúsítsunk.

III. Szodoma pusztulása.

Nagyon megerősítette Ábrahámot az erényes életben egy félelmetes istenítélet, mely az ő idejében történt. A szentírás ezt így adja elő.

Elbeszélés. Pokorny 10. Gerely 5, 4, 5. (*Elmondjuk a tan-könyv szavaival.*)

Megértetés. a) (*Ábrahám vendégszeretete.*) Hol ült Ábrahám, mikor a három utas megjelent neki? Abban az időben sátorban laktak az Ábrahámhoz hasonló pásztorfejedelmek, mert ide-oda kellett költözniök nyájaikkal. Hogyan fogadta Ábrahám az utasokat? A legnagyobb előzékenységgel. Személyesen szolgált ki őket, noha tömérdek szolgája volt, kikre ezt bízhatta volna. Ábrahám nagyon alázatos, vendégszerető ember volt. Később tudta csak meg, milyen magas vendégei voltak. Kik voltak az utasok? Isten maga emberi alakban jelent meg Ábrahámnak.

A vendégség után az utasok eltávoztak. Ábrahám elkísérte őket egy darabig. Mit jelentett ki neki útközben Isten? Szodomá-

ban nagyon elharapódzott az erkölcstelenség s a gőg, az igazságos Isten nem nézhette tovább a féktelenséget, a várost meg *kellett* büntetnie. Ábrahám aggodalommal és részvétellel hallotta Isten végzését. Hogyan próbált a szerencsétleneken segíteni? Közbenjárt érettük. Ismételve, mély alázattal, erős bizalommal kérte Isten irgalmát. Isten nem zárkózott el kérése elől. Miért volt mégis sikertelen Ábrahám kérése? Szodomában még tíz igaz sem találtatott.

b) (Szodoma bűnhődése.) Kinek sikerült kimenekülnie Szodomából? Lót már 20 éve lakott a városban. Mivel állhatatos maradt a jóban, az angyalok idejében kivették. De vagyona (büntetésül előbbi önzéséért) odaveszett. Mi történt a bűnös városokkal? Kora reggel sötét felhők szálltak a város fölé s ezekből tüzes cseppek hullottak sűrűn alá. Az épületek csakhamar kigyulladtak, a lakosok rémülten próbáltak menekülni. De a tűzeső összeégette azokat, kik a szabadba futottak. A föld Szodomában és környékén kőolajjal és szurkos rétegekkel volt tele, ezek a nagy hőségben lángra lobbantak s most házak, utcák, terek, ég és föld, egy fojtó lángtenger lett. A szörnyű tűzből nem menekült meg egy bűnös sem. Kínos tűzhalál, szörnyű sikoltások közt pusztultak el a szemérmetlenek. Valaki Lót családjából is áldozatul esett kíváncsiságának. Kicsoda? Úgy látszik, szíve nem volt egészen tiszta a városbeliek bűneitől.

Szodoma és környéke mindaddig égett, míg a talaj be nem omlott alatta s az így támadt mélyedésekbe rá nem folyt a a mellette levő tenger vize. Így keletkezett a Holt-tenger vagy Sós-tenger, melynek vize annyira sós, hogy ha valami tárgyat beledobnak, mindjárt söréteg vonja be. Köröskörül csupasz sziklák meredeznek, madár erre nem száll, hal e vízben meg nem él, körülötte és benne minden halott.

Kifejtés. Milyen tulajdonságát mutatta ki Isten Szodoma megbüntetésével? Hogy szent és igazságos. A bünt, különösen a szemérmetlenséget utálja és bünteti. Milyen szigorúan büntette a szemérmetlen várost! Így akart örök időkre intő példát felállítani számunkra.

Alkalmazás. Vigyázzatok gondolataitokra, őrizzétek szemeteiket, viselkedjétek illedelmesen. A világot se nevessetek szemérmetlen tréfákon. Sok keresztény jutott már e bűn miatt a Szodomabeliek sorsára. A különbség csak az, hogy a Szodomabeliek pár percnyi rettenetes kín után elégték, a kárhozottak pedig örökké égnek. „A paráznáknak részük a tűzzel és kénkövel égő tóban leszen” — mondja a szentírás.

IV. Ábrahám áldozata.

Isten azt akarta, hogy Ábrahám minden időkre atyja és eszményképe legyen a hívó és istenszerető lelkeknek. Azért egy-

szer valami nagyon nehéz próbának vetette őt alá. Halljátok, hogy mit kívánt tőle.

Elbeszélés. Pokorny 11. Gerely 5, 6, 7. (Elmondjuk.)

Megértetés. Ki volt Ábrahámnak fia? Izsákot szeretete Ábrahám a legjobban a világon. Több volt neki, mint gazdagsága, kincse, élete. S most, mit kívánt Isten tőle? Ezzel próbára tette őt. Most ki kellett tennie annak, mekkora Ábrahám szívében a szeretet Isten iránt? (Isten jól tudta előre is, hogy Ábrahám kiállja a próbát, parancsával csupán alkalmat akart adni Ábrahámnak az érdemszerzésre, nekünk pedig példát mutatni benne.) „Vedd egyetlen fiadat” — mondta Isten. „Hogyan lehetek akkor egy nagy nép törzsatyja, ha elvesztem fiamat?” — gondolhatta Ábrahám. „S hozzá én magam áldozzam fel őt!” Mint sajog, vérzik a szülők szíve, ha egy kedves gyermekük a betegágyon sorvad, haldoklik! Ábrahám lelkében is nehéz küzdelmek folytak, de végül is győzött élő hite és istenszeretete. „Isten szent, bölcs, jó — ő mindent jól fog intézni” — gondolta. Mit tett ezután? Ki vitte a fát? Mit kérdezett útközben Izsák? Ez a kérdés éles törzsúrás volt az atya szívébe. Hogyan felelt fiának Ábrahám? Nem akarta őt idő előtt megszomorítani.

Végre helyben voltak. Mit épített a hegyen Ábrahám? Most jelentette ki könnyezve Izsáknak, mit kell tennie. Izsák első pillanatban megdermedt a rémülettől. De atyjától megtanult Istenben bízni s neki föltétlenül engedelmeskedni. Azért buzgó imádság után kész volt a halálra. Ábrahám már kinyújtotta kezét — ez volt egész életében a legkínosabb pillanat — de mi történt ekkor? Szívében már fölálldozta fiát Ábrahám, azért külsőleg nem kívánta ezt tőle Isten. Mit mondott Ábrahámnak az angyal? Mit áldozott fel fia helyett?

Isten megjutalmazta Ábrahámot hősi engedelmességeért. Szívében túlradó örömmel térdelt az áldozati oltár előtt. Már az is nagy jutalom volt, hogy visszakapta szeretett fiát. Mit ígért meg azonfelül az angyal? Hogy a) nagy nép származik tőle, sőt b) maga a Megváltó is. Egy harmadik jutalom volt Ábrahámra nézve: a jó lelkiismeret békéje. Érezte, hogy Isten most még jobban szereti őt és örködik fölötte. Boldogan tért haza fiával.

Kifejtés. a) Istent, kitől minden jó származik s ki maga a végtelen jóság, nekünk is mindenfölött kell szeretnünk. (137.) Miért kell Istent mindenfölött szeretnünk? (136. k.) Mikor szeretjük Istent mindenfölött? Istenért semmit sem szabad túlnehéznek tartanunk. Istenért egy utat sem szabad túlhoszúnak, semmi időjárást túlrossznak, semmi áldozatot túlagnak, senkit a világon kedvesebbnek tartanunk. b) Izsák kinek az előképe? Ábrahám kész volt hősie lélekkel feláldozni fiát. Isten végtelen jóságából tényleg feláldozta értünk egyszülött Fiát. Amint Izsák vállán az áldozatfiával a hegyre ment, úgy haladt Jézus, vállán a kereszfával a Kálvária-hegyre.

Alkalmazás. Keltsük fel most az isteni erényeket.

13. ÉZSAU ÉS JÁKOB.

Ki volt a zsidó nép ősatya? Ábrahám halála után fia, Izsák lett a pátriárka. Izsák feleségét Rebekának hívták. Hogyan hívták Izsáknak gyermekeit? Ézsau és Jákob. Ma az ő történetüket fogom elbeszélni.

I. Ézsau és Jákob.

Elbeszélés. Pokorny 12. Gerely 6, 1—3. (Elmondjuk a tan-könyv szövegét.)

Megértetés. a) (Izsák családja.) Hogy hívták Izsáknak feleségét? Rebeka ama tartományba való volt, honnan Ábrahám kivándorolt: Mezopotámia Hárán nevű városába. (Térkép.) Rebeka bátyját Lábánnak hívták. Ábrahám egyik hű szolgája által hozatta el Rebekát Kánaánba. Mint Ábrahám és Izsák, úgy Rebeka is az igaz Istent imádkozta.

Sokáig nem volt gyermeke Rebekának. Izsák nem szűnt meg imádkozni Istenhez erre a szándékra. Végre teljesült kérése. Húsz év múlva egyszerre két fia született. Hogy hívták ezeket?

Testvérek sokban szoktak egymásra hasonlítani. De e között a két testvér közt nagy különbség volt. Miben különböztek egymástól? Ézsau, az idősebb, durva, nyers jellemű — vad, torzborz külsejű — vadász ember volt. Jákob szelídlelkű, kedves testalkatú pásztor volt. Hogyan oszlott meg a szülők szeretete? Rebekának Isten kijelentette, hogy Jákobot különösen meg fogja áldani s Izsák halála után Jákob lesz a pátriárka.

b) (Az elsőszülöttségi jog.) A pátriárkák idejében az elsőszülött (vagy legidősebb) fiút a családban sokkal többre tartották, mint testvéreit. Az elsőszülött kétszer annyit kapott az örökségből, ha az atya meghalt, mint a többi testvérek; ő lett azután a család feje (a pátriárka), neki tartozott mindenki engedelmeskedni. Mielőtt pedig az atya meghalt, az elsőszülöttekre különös áldást adott. S ez volt a legfontosabb. Akit az atya megáldott, arra szállottak át a Megváltóra vonatkozó ígéretek, annak családjából kellett a Megváltónak születnie. Az elsőszülöttségi jog tehát szent és értékes dolog volt. Ézsau mégis könnyelműen lemondott róla. Hogyan történt ez?

Ítéljük meg a két testvér viselkedését. Jákob látja bátyját éhesen, kimerülve hazajönni. Előtte az étel, segíthetne rajta, de nem teszi. Szép volt ez tőle? Jákobból hiányzott az igazi testvéri szeretet. Mit kívánt az ételért? Ez túlságos nagy ár volt. Jákob önzően, kíméletlenül viselkedett. Hát Ézsaut dicsérhetjük-e? Semmiképen. Pillanatnyi élvezetért odadobott egy nagy kegyelmet és kitüntetést, mely reá a jövőben várt. Ez oktalanság volt, sőt bűn Istennel szemben, mert megvetette az Istentől neki szánt áldást. Dehát nagyon éhes volt!? Nem halt volna meg, ha még egy keveset vár s maga keres vagy készít magának valami ételt.

c) (*Jákob kapja az áldást.*) Sok év múlt el az eset után. Izsák törődött aggastyán lett. Milyen baja esett öregségében? Öregeknél gyakran előfordul, hogy a szemek meggyöngülnek. Izsákkal is így történt, végre egészen megvakult. Egy napon halál-sejtelmek voltak, azt hitte, hogy már nem soká él. Mit akart még halála előtt tenni? Ez fontos esemény volt. Azért óhajtotta, hogy Ézsau neki ünnepi lakomát készítsen. Mit mondott Ézsaunak?

Rebeka meghallotta ezt és megijedt. Mit tett, mihelyest Ézsau eltávozott? Rebeka tudta, hogy Isten akarata szerint Jákob kapja majd az atyai áldást. Azt hitte, hogy ha most közbe nem avatkozik valami módon, Jákob rövidséget szenved. Szabad volt így gondolkoznia? Nem. Isten a legnehezebb helyzetben is könnyen talál módot, hogy szándékát megvalósítsa. Tudathatta volna pl. angyal által Izsákkal, hogy Jákobra adja az áldást. Rebeka két bűnt követett el: a) megcsalta Izsákot, b) bűnbe vitte Jákobot. Szabad volt Jákobnak ilyen dologban engedelmeskedni? Nem lett volna szabad. Jákob is vétkezett azzal, hogy fontos dologban hazudott és rászédte atyját. Isten ezért mindkettőt keményen büntette. Jákobnak menekülnie kellett a szülői házból idegenbe. Rebeka pedig elvesztette kedvenc gyermekét s nem látta viszont többé.

Hogyan viselkedett Ézsau, mikor megtudta, hogy kijátszották? Ézsau haragja jogtalan és bűnös volt. Hiszen réglemondott eskü alatt elsőszülöttségi jogáról. Olyasmit akart magához ragadni, amihez nem volt joga többé. Erőszakos, fosztogató, gyilkosságra kész ember volt Ézsau, azért engedte Isten, hogy elvétessék tőle az áldás.

Biztonságban volt-e Jákob élete ezután az atyai háznál? Ézsau folyton dühöngött, durva szitkokba és fenyegetésekbe tört ki. Rebeka remegett fia életéért. Mit tanácsolt ezért Jákobnak?

Kifejtés. a) Szabad volt-e Ézsaunak megesküdnie, mikor Jákob az elsőszülöttségi jogot kérte tőle? Nem. Az eskü nagyon komoly és szent dolog, csak fontos okból, rendszerint az előjáróság felhívására szabad esküdni. Gyermeknek közt is akad, aki mindúntalan könnyelműen esküszik. Ez bűn. (170. k.) Ki esküszik vétkezen? b) Rebekának jó szándéka lehetett, mikor rábeszélte Jákobot, hogy előzze meg Ézsaut. De ez nem szünteti meg bűnét. A bűn akkor is bűn marad, ha valaki nem rossz szándékkal teszi. A cél nem szentesíti az eszközt. Nem szabad pl. hazudni, hogy mást kimentsünk a bajból. (196. k.) Ki vétkezik hazugsággal? (186. k.) Ki tesz kárt felebarátja lelki életében?

Alkalmazás. Ne hazudjatok soha. Istent nem lehet megcsalni, sorsunk itt s az örökkévalóságban az ő kezében van. A legkisebb hazugság is sérti Istent és kihívja ránk Isten büntetését. „A hazug ajkak útálatosak az Úrnál” — mondja a szentírás.

II. Jákob utazása.

Halljuk most, mi történt tovább Jákobbal.

Elbeszélés. Pokorny 13. Gerely 6, 4—5. (Elmondjuk a szöveget.)

Megértetés. a) (Jákob az úton.) Hova menekült Jákob Ézsau elől? Titkon szökött el az édes otthonból, nehogy Ézsau észrevegye és kövesse. Ezért nem vihetett magával tevét, szolgát, élelmiszereket. Gyalogszerrel indult 2—3 hétig tartó útnak, táskájában kevés kenyeret s egy kis korsóban olajat vitt magával. Mire kellett az olaj? A vándorok Keleten ételkészítésre s a fáradt testrészek bedörzsölésére használták. Gyors léptekkel sietett Jákob célja felé, miközben többször visszanézett, nem követik-e üldözők. Szívére nagy bánat nehezedett. Most már belátta, hogy helytelenül cselekedett. Hazug, csalfa módon viselkedett, s ezzel kihívta magára Isten büntetését. Ezért kell most elhagynia ezt a földet, melyet Isten nagyatyjának és utódainak ígért. Mi lesz vele a jövőben? Nem tette-e magát egészen méltatlanná, hogy Isten gondviselése örködjék felette? Így utazott 2—3 napon át aggódva, tépelődve. Isten ekkor meg akarta őt vigasztalni. Egyik este buzgó imádság után lefeküdt a nyílt mezőn. Éjszaka csodaszép álma volt. Mit látott? Lajtorját — rajta fehérszánú angyalokat — Istent. Mit hallott? „Én vagyok Ábrahám és Izsák Istene.” Amint atyáid felett örködtem, őket vezettem és megáldottam, úgy téged sem hagylak el. „Ne csüggedj el, bűnöd meg van bocsátva.” „Kegyelmem jeléül, megújítom neked is a régi ígératot: a) Kánaán a tied lesz és utódaidé; b) egyik utódod lesz a világ megváltója.”

Megkönnyebbülve ébredt föl Jákob. Mit mondott, mikor fölébredt? Nincs-e Isten mindenütt jelen? Ezt Jákob is tudta. De Isten e helyen kijelentette magát neki s társalgott vele. Ez mély tisztelettel és hálával töltötte el Jákobot s azért meg akarta emlékkövel jelölni a látomás helyét. Az emlékköre kevés olajat öntött, hogy ily módon azt Istennek szentelje. Minek nevezte el e helyet? Később itt város keletkezett, mely négy órányira van Jeruzsálemtől északra s a szent evangéliumban is szerepel. (Megmutatni.)

b) (Ézsau és Jákob kibékülnek.) Végre megérkezett Jákob új otthonába. Mivel foglalkozott Lábánnál? Hűségesen szolgált, mint pásztor Lábánnak s Isten segítségével több év elteltével maga is nagy nyájat szerzett magának. Kít vett itt feleségül? Hány évig maradt Jákob Mezopotámiában? Húsz év múlva Isten rendelése szerint ismét visszatért Kánaánba. Lassan haladt előre a nyájakkal a karaván, Végre szülőföldje határánál volt. Milyen hírt kapott itt? Hogy Ézsau 400 emberrel jön eléje. Mit kellett Jákobnak ekkor gondolnia? Hogy haragosa, Ézsau, el akarja venni mindenét s meg akarja ölni. Kinél keresett oltalmat Jákob? A mindenható Istennél. Egész éjjelen át égő buzgósággal imádkozott. Mikor már hajnalodni kezdett az ég, Jákobnak látomása

volt. Egy titokzatos lény állott előtte, egy angyal (néhány lelkitanítók szerint maga a Fiú Isten emberi alakban) s Jákob mintegy birkózott, küzdött vele. „Nem bocsátalak el — mondotta neki — míg meg nem áldasz.” S a fensőbb lény meghallgatta az esengő Jákobot, megáldotta és új nevet adott neki. Minek nevezte el? Mit jelent e szó „Izrael”? Az imádságból fölkelve, bizalommal indult útnak ismét és haladt Ézsau felé. Hogyan akarta kiengesztelni Ézsaut? Követeket küldött eléje ajándékokkal s mikor találkozott vele, úgy köszöntötte, mint Keleten a fejedelmeket szokás: hétszeri meghajlással. Haragudott-e még Ézsau? Isten már megváltoztatta szívét és örömkönnyek közt borult öccse vállaira.

Kifejtés. a) A csodálatos létra, melyet Jákob álmában látott, jelezte, hogy ég és föld között van kapcsolat, s hogy Isten s az ő angyalai szemmel kísérik bennünket s jóságosan intézik sorunkat. Jákob, ha nem is volt még tökéletes, azért mégis jólelkű volt, Isten tehát nem hagyta el. (35. k.) Mit tesz Isten még most is a világgal? (36. k.) Különösen kikről gondoskodik Isten? Az angyalok föl- és leszállottak. Fölszállnak az angyalok, hogy Istenhez vigyék imádságainkat, leszállanak, hogy őrizzenek. (41. k.) Milyenek irántunk a jó angyalok? b) Mit mondott Jákob, mikor fölébredt? „Isten házának” nevezte e helyet, mert itt megjelent neki az Úr s kegyelmével elárasztotta. Még inkább „Isten háza” a mi templomunk. Itt lakik Jézus az Oltáriszentségben. Itt nyílt meg fölöttünk az ég, mikor megkereszteltek bennünket s megnyílik, valahányszor halálos bűn után méltóan gyónunk. Ide szállnak le folyton az ég angyalai, hogy a szentségház körül imádva környezzék az Isten Fiát. Ne felejtjük el, milyen szent hely a mi templomunk és viselkedjünk megfelelően. (207. k.) Kivételnek az anyaszentegyház 2. parancsolata ellen?

Alkalmazás. Hány gyermek nem fontolja meg ezt, mikor a templomba lép. Ide-oda tekinget, folyton mozog, nyugtalanodik, még fecseg és nevetgél is e szent helyen. Ha legközelebb gyónni mentek, vizsgáljátok meg erről a pontról lelkiismereteketek s keltsetek komoly bánatot, hogy az Úr Jézust ilyen tiszteletlenül megsértettétek. c) Jákob megsértette Ézsaut, de megbánta ezt és bocsánatot kért. Aki mást megsértett, annak meg kell magát aláznia és bocsánatot kérnie. Ez rendszerint nehezebb esik az illetőnek, de hiába, meg kell tennie, így teszi jóvá az igazságtalan bántalmat. Megbocsátott-e Ézsau? Így kell nekünk is, bármiféle sértés ért volna is bennünket, szívből megbocsátani ellenségünknek. Aki haragot tart mással, az bűnben él, s ily lelki állapotban nem szabad a szentségekhez járulnia. Erről néhány kevély gyermek megfélemedezik. (315. k.) (142. k.) Miért kell ellenségünket is szeretnünk? (143. k.) Melyek az irgalmasság lelki cselekedetei?

14. JÓZSEF TÖRTÉNETE.

Kik voltak Jákob szülei? Mire Jákob vándorlásából haza-érkezett, anyja már meghalt. Izsák megérte a viszontlátás örömét, aztán ő is átköltözött az örökkévalóságba. Ézsau visszavonult a Holt-tengertől délre levő Edom nevű tartományba, Jákob pedig atyja örökébe lépett. Sokféle megpróbáltatáson ment keresztül még ezután is Jákob pátriárka. Ma meghalljátok az ő és fiainak történetét.

I. József és bátyjai.

*Elbeszélés. Pokorny 14. Gerely 7, 12. (Elmondjuk a tan-
könyv szövege szerint.)*

Megértetés. a) (Jákob fiai.) Hány fia volt Jákobnak? Kit szeretett közülük legjobban? József nagyon jólelkű, szelíd és tiszta ifjú volt. Hogyan mutatta ki Jákob szeretetét József iránt? Csupán az előkelők viseltek Keleten sokszínű, drágakövekből készült, bokáig érő és hosszú ujjú ruhát. A közönséges emberek egyszínű, térdig s felül könyökig érő ruhába jártak. Helyes volt-e, hogy Jákob ilyen feltűnően mutatta ki szeretetét? Nem. Ezzel Józsefet könnyen kevélyé, testvéreit pedig iriggyé tehetette. Részben maga volt tehát oka, hogy később sok bánat érte.

József testvéreiben nem volt sok erény és istenfélelem. Szerették-e öccsüket? Irigykedni kezdtek reá, sőt gyűlölni. Miért gyűlölték őt? Mert egy rossz tettüket elmondotta atyjának. Jól cselekedett József, hogy megmondotta, mit tettek a mezőn bátyjai? Jól tette. Bántotta őt, hogy azok Istent rút bűnökkel megsértik s azért mondta meg atyjának, hogy az megjavítsa őket. (Irigységből árulkodni, rút és bűnös dolog. Szeretetből mondani meg a szülőknek, tanítónak más bűnét — erény s gyakran kötelesség.) Megjavultak-e József testvérei? Sajnos, nem.

Gyűlöletükben még inkább megerősödtek, mikor József elmondta egy álmát. Miféle álom volt ez? Rendszerint az álmoknak semmi jelentésük nincs. Természetes dolgok ezek, melyekben napi ügyeink, régebbi emlékeink tükröződnek mindenféle változatban. József álma azonban Istentől jött. Mit akart Isten az álommal előre jelezni? Hogy József nagy méltóságra jut majd s testvérei hajlonganak előtte. Tetszett-e ez József testvéreinek? Még jobban gyűlölték őt.

b) (József eladása.) Mi volt Jákob és fiainak főfoglalkozása? A pásztorkodás. Jákob fiai ide-oda vándoroltak a nyájakkal, amerre jobb legelő volt. Egyszer éppen Szikem körül legeltették a nyáját, míg József atyjánál volt Hebronban. (Megmutatni.) Mivel már több napon át nem kapott hírt fiaitól, mit mondott Jákob Józsefnek? Az út fáradságos volt s veszélyes is, mert Kánaánban gyakran kóboroltak a szabadban vadállatok, mint oroszlán, medve, hiéna, s nem egyszer támadtak a gyanútlan

vándorra rablók. József mégis készséggel engedelmeskedett atyjának és útnak indult. Több napig bolyongott keresve-kutatva, végre rátalált testvéreire. Hogyan fogadták ezek? Mérgesen neki-támadtak s hiába volt minden sírás-könyörgés, Rúbennek, a leg-öregebbnek tanácsára, bedobták egy száraz vízverembe. A víz-vermek kikövezett üregek voltak, melyekben az esővizet gyűjtöt-ték össze, hogy szárazság idején a nyáját itathassák. Milyen sors várt itt Józsefnek? Éhen kellett pusztulnia. Rúben ugyan azt tervezte, hogy majd később titokban megszabadítja öccsét, de ezt a többiek nem sejtették.

Kik jöttek e közben az úton? Egy karaván, idegen, izmaelita kereskedők. Ezek árucikkeket és rabszolgákat vittek Egyiptomba. Mit mondott ekkor Júda? Senki se mondott ellen neki, mert Rúben valamelyik hegyoldalba távozott s nem volt jelen. Meny-nyiért adták el Józsefet rabszolgának? Egy ezüst pénz mintegy három korona értékű volt. Mint esdeklett József, hogy ne legye-nek hozzá ily kegyetlenek, mint kiáltott vissza feléjük újra és újra a messzeségből irgalomért! Hiába.

Most még atyjuk előtt kellett a gonosztettet valahogy el-palástolni. Mit találtak ki, hogy ártatlannak tűnjenek fel? Jákob napokon át várta Józsefet. Úgy számította, hogy vissza kellett volna jönnie. Egyszerre komolyan aggódni kezdett. Csak nem történt baja? Végre jön a hírnök, kezében véres, széttépett ruha. Jákob első pillanatra felismeri, hogy József ruhája. Képzel-hetitek, hogy megrendült, mikor a gyászhiert meghallotta. Mit mondott sírva? S halottként siratta szeretett fiát.

Képbemutató. Sok személy van a képen. Melyik József? Miért teszi össze kezeit? Ki ez a két jólöltözött férfi? Keres-kedők. Mit ad át az egyik József testvéreinek? A pénzt. Miféle állatok ezek, melyek az árukat viszik? Tevék. Miről lehet föl-ismerni, hogy József testvérei pásztorok voltak? (Pásztorbot, táska.) Józsefről levonták szép ruháját. Mikor tették ezt? Kinek tanácsára emelték ki azután a kútból? Itt van a kút, ezzel a kötéllal húzták fel. Melyik testvér nem volt jelen az eladásnál? Mit tettek azután József ruhájával?

Kifejtés. a) Az irigység főbűn. Irigység vitte az ördögöt arra, hogy elcsábítsa és szerencsétlenné tegye az összülőket. Irigység vitte Kaint testvérgyilkosságra. Ézsau irigysége üzte el Jákobot az atyai házból. József testvérei irigységből kettős halálos bünt követtek el. Vétkeztek Isten 5. parancsolata ellen. Miért? Előbb meggyilkolni, azután éhhalállal akarták elpusztítani öccsüket, végre rabszolgának adták el. A rabszolgának abban az időben rettenetes sorsa volt. Ura üthette, verhette, bármikor megölhette. Még hányadik parancsolat ellen vétkeztek a rossz testvérek? Isten 4. parancsolata ellen. Halálosan megszorították jó atyjukat. Mikor irigy valaki? (226. k.)

Alkalmazás. Vigyázzatok meg magatokat, nem ébred-e bennetek is gyakran föl ez a rossz indulat. Küzdjetek ellene

határozottan. Ha másnak sikerül valami, vagy előnyben részesül, gondoljátok: „Isten rendelte ezt így. Ő engedte, hogy ez így történjék. Isten mindent szentül, bölcsen intéz és rendez. Bizom benne, hogy nekem is megadja azt, ami üdvömre válik.” Az égben a választottak közt nagy a különbség dicsőségre-boldogságra nézve, de azért egy sem irigykedik a másikra. Miért nem? Mert szeretik Istent s egymást. Irigység az ördög bűne. — b) Rúbenben és Júdában volt némi jóakarat. De azért vétkeztek-e ők is? Súlyosan vétkeztek. Mit kellett volna tennie Rúbennek? Oda kellett volna állania a többiek elé s azt mondani: „Ezt nem tűröm. Ez gyalázatos gyilkosság. Kaint akarjátok utánózni?” Később mindenről őszintén jelentést kellett volna tenni atyjának. Jákob esetleg még felkutathatta és kiválthatta volna Józsefet. Rúben vétkezett a jónak elmulasztásával. (218. k.) Hányféleképen követhetünk el bűnt?

II. Isten fölmagasztalja Józsefet.

Lássuk most, mi történt tovább Józseffel.

Elbeszélés. Pokorny 15. Gerely 7, 3—4. (A tankönyv szavaival.)

Megértetés. a) (József Putifárnál.) Hova vitték a vándor kereskedők Józsefet? Egyiptom Kánaántól délnyugatra fekvő ország volt. Pogányok lakták. Józsefet itt rabszolgavásárra vitték, hol úgy árulták az embereket, mint nálunk a lovakat, ökröket. Ki vette meg Józsefet? Putifár, a testőröknek, vagyis a király élete fölött őrködő katonáknak volt a főnöke. Hogy hívták az egyiptomi királyt? Fáraó nem a király tulajdonneve, hanem méltóságának neve volt. Fáraó, az egyiptomi nyelven annyi, mint magyarul király. Gondolhatjuk, hogy eleinte keserves dolga volt Józsefnek a főtisztelnél. Sok nehéz és megalázó munkát kellett végeznie. De József Istenre gondolt s érette mindent lelkiismeretesen és pontosan megtett, ami kötelessége volt. Putifár nem-sokára észrevette, milyen rendkívüli, derék ifjú József, azért mit tett vele? Felügyelővé tette egész háza, szolgálai és birtokai fölött.

Alig hogy jobbra fordult József sorsa, új megpróbáltatás várt rá. Micsoda? Putifár felesége könnyelmű asszony volt s Józsefet súlyos bűnbe akarta vinni. Hütlenségre ura ellen. József elsápadt a súlyos kísértésre, tudta, hogy az asszony akár megöletheti őt, ha megbántja, de aztán eszébe jutott Isten parancsolata s az örökkévalóság, s útálattal utasította vissza a csábítást. Mit mondott? A megszegyenített asszony tele dühvel és haraggal, hogyan állt bosszút Józsefen? Putifár elhamarkodva hitelt adott feleségének s mi történt Józseffel? Ártatlanul sötét börtönbe került.

Mindenki elhagyta Józsefet, de Isten vele volt és erősítette, vigasztalta. Lelkiismerete tiszta volt s azért nem csüggedt el. Kik

voltak József fogolytársai? A főpohárnok nyújtotta a bort a királynak az ebédnél, mi volt a főszűtmester feladata? Ő készítette a királyi asztalra a kenyeret és süteményeket. Hogyan fejtette meg József álmaikat? Isten egyszerű álmok segítségével akarta Józsefet kiszabadítani.

b) *(József a fáraó előtt.)* Pártját fogta-e a kiszabadult pohárnok Józsefnek? Hálátlanul megfélelkezett róla. Csak mikor jutott ismét eszébe József? Két év múlva, a fáraó egy különös álma alkalmával. Mit álmodott a király? Ez az álom csakugyan Istentől eredt, s a király rögtön gondolta, hogy ennek valami mélyebb jelentése van. Először kiket hivatott magához? „Álomfejtőket és bölcseket.” Az egyiptomiak bálványimádók voltak. Isten gyanánt imádták a napot s egyes állatokat, pl. macskát, bikát. Más tekintetben azonban műveltek voltak, pl. jól ismerték a csillagok járását, neveit. A csillagászok jóvendöléssel és álomfejtéssel is foglalkoztak. Ezek közül hivatott magához a fáraó többeket. Meg tudták-e magyarázni az álmot? Mivel az álom Istentől jött, csak az tudta megfejteni, akinek Isten kijelentette, hogy mit jelent. Kinek adott Isten ilyen kijelentést? Ki tette figyelmezzé a királyt Józsefre? A főpohárnok. Hogyan fejtette meg József a király álmát? Egyiptomban van egy nagy folyó, a Nílus. A Nílus minden esztendőben kiárad júliusban, vize úgy elönti az országot, hogy a városok és községek, mint szigetek úsznak benne. Két-három hónap múlva azután leapad a víz, s a homokos talajon vastag iszapréteg marad vissza. Ebbe rögtön elvetik a vetőmagot és bőven terem a gabona. De ha egy esztendőben elmarad a Nílus áradása, mert pl. szárazság volt a hegyek között, akkor semmi sem terem a földeken és éhínség támad az országban. Azért honnan látta a fáraó feljönni a teheneket?

József tehát megmondta a királynak az álom igazi értelmét s mindjárt bölcs tanácsot is adott neki. Mit tanácsolt? Gondoskodjék népéről. A fáraóra nagy hatással volt József bölcsesége. Hogyan tüntette ki Józsefet? Aranyláncot akasztott nyakába, mert olyan nagy szolgálatot tett országának. Bíborruhát, fejedelmi személyek viseltek. Átadta neki pecsétgyűrűjét. Amely iratra ezt rányomták, az királyi rendelet erejével bírt. „Világszabadítónak” nevezte el, mert megmentette Egyiptomot az éhhaláltól. Milyen meghatottsággal vonult vissza József e nap elteltével szobájába? Buzgó imával köszönte meg Isten jóságát. Reggel még szegény rab volt, este pedig a király után az országnak első embere.

Képbemutató. Ki ül itt a királyi kocsin? Kezében kormánypálca. Mi van nyakán? A kocsi vezetője felhívja a népet, hogy tisztelje Józsefet. Leborulva tisztelik őt. Ki van itt József háta mögött? Maga a király. Ő is felhívja alattvalóit, hogy Józsefnek, mint jótevőjüknek s az ő helyettesének hódoljanak.

Kifejtés. a) Így jutott József Isten szándéka szerint magas méltóságra. Az emberek a maguk részéről mindent elkövettek, hogy megakadályozzák ezt. József testvérei, Putifár felesége, maga

Putifár, csak szerencsétlenségbe döntötték, a pohárnok is elfeledte. De Isten egy pillanatra sem feledkezett meg róla és úgy intézte az eseményeket, hogy minden baj lépcső lett József fölmagasztaltására. Ha testvérei el nem adják, József nem jut Egyiptomba, ha nem rágalmazza meg Putifár felesége, nem jut börtönbe, nem ismeri meg a pohárnokot s a királyt sem. Így rendezte Isten bölcsen és jóságosan József sorsát. Volt-e neki magának haszna a megaláztatásokból? Igen. Odahaza szüleinek kényeztető szeretete miatt talán elromlott volna, mint rabszolga egyedüli menedékét Istenben találta. Megtanult dolgozni, mindig ügyesebb lett, mint Putifár házgondnoka, megtanult előbb egy kisebb gazdaságot vezetni, hogy aztán egy országot kormányozhasson. A sok szerencsétlenség alázatossá, türelmessé tette, megerősítette istenfélelmében és szeretetében. Isten a legszentebb okokból nem akadályozta meg a csapásokat, de mindent jóra fordított. (23. k.) Hogyan rendez el Isten mindent a világon? Miért küld ránk csapásokat az Isten? (36. jegyzet.)

Alkalmazás. Mi is erős lélekkel és Istenbe vetett bizalommal viseljük el az élet bajait. Az Istent szeretőknek minden javukra szolgál. *b)* Ha kissé gondolkoztok, észreveszitek, hogy József s az Úr Jézus között sok a hasonlóság. József atyjának szeretett fia. Testvérei gyűlölik, eladják, két gonosztevő közt szenved ártatlanul, ezek közül egyiknek kegyelmet ígér, fölmagasztaltatik, „világszabadítónak” neveztetik, térdrehullva tisztelik. S az Úr Jézus? József Jézusnak előképe.

III. József testvérei Egyiptomban.

Tizenhatéves volt József, mikor testvérei őt eladták. Tíz évig szolgált Putifárnál. Négy évig volt börtönben. Hány esztendős volt, mikor fölmagasztalták? Harminc. Ifjúkori álmai részben már teljesültek. De testvérei még nem hajoltak meg előtte. Halljátok most, hogyan következett be ez is.

Elbeszélés. Pokorny 16. Gerely 7, 5—8. (*Elmondjuk a történetet.*)

Megértetés. *a)* (*József viszontlátja bátyjait.*) Hogyan mutatta meg József, hogy méltó a király bizalmára? A termékeny években sok gabonát gyűjtött össze a magtárakba. Mi történt, mikor a Nílus nem áradt ki? Éhínség következett az országra. Ki látta el akkor gabonával a népet? Az éhínség az Egyiptom körül fekvő országokra is kiterjedt. Hol lakott József atya? Isten az éhínséget használta föl, hogy összehozza Józsefet atyjával és testvéreivel. Mit tett Jákob, mikor meghallotta, hogy Egyiptomban gabona kapható? Fölsírt-e a testvérek Józsefet? Nem. József most 38 éves, meglelt férfit volt, mikor eladták őt még gyermek arca volt. Aztán nem is sejtették azt, hogy akit ők rabszolgának adtak el, az most Egyiptom kormányzója. Hogyan fejezték ki tiszte-

letüket? József rögtön megismerte bátyjait, ezek nem sokat változtak — és eszébe jutottak régi álmai.

József ki akarta próbálni őket, hogy megbánták-e régi bűneiket s megjavultak-e? Azért nem ismertette meg magát velük azonnal, hanem látszólag szigorúan bánt el velük. Mit mondott nekik? Mivel a kémeket fölakasztották, azért tiltakoztak ijedten és említik meg, hogy ők mind a tízen testvérek. Csak nem adja oda egy atya mind a tíz gyermekét kémnek, hogy egyszerre elveszítse valamennyit? József észrevette, hogy testvéreinek érzülete már más, megjavultak. De újabb próbát eszelt ki. Meg akarta tudni, hogy Benjaminra, akit Jákob József után a legjobban szeretett, nem éppúgy irigykednek-e, mint őreá s vajjon jobban szeretik-e atyjukat, mint akkor, mikor olyan nagy bánatot okoztak neki? Mit kívánt azért tőlük? Hozzák magukkal Benjaminget. Egyet pedig közülük zálognak tartott vissza. Ki volt ez? Simeon, aki Rúben után a legöregebb volt. (Mivel Rúben egykor pártját fogta, azért most kíméletes volt hozzá.) A pénzt atyjától József nem akarta elfogadni. Mit tett vele?

b) (*József másodszor fogadja testvéreit.*) Elengedte-e Jákob Benjaminget az első szóra? Csak mikor az éhség kényszerítette. Hogyan fogadta József most a testvéreket? Barátságosan. Már attól félt, hogy Benjaminget is eltették láb alól, de látta, hogy ép és egészséges. Mire hívta meg örömében a testvéreket? Vidám lakomára. Valami azonban ismét eszébe jutott Józsefnek. Ki akarta próbálni, van-e köztük igazi testvéri szeretet és ragaszkodás? Mit rejtett el Benjamin zsákjába? Kíváncsi volt, hogy nem engedik-e Benjaminget, mint egykor őt, rabszolga gyanánt visszamaradni Egyiptomban? Hogyan állották ki a testvérek ezt az utolsó próbát? Fényesen. Valamennyien Benjamin pártjára kelnek és visszatérnek. Előbb csak meghajoltak, most már leborulnak József előtt. Mit mondott Júda? „Isten gonoszságot talált bennünk.” „A mi gonosztettünk miatt, melyet egyik szerencsétlen testvérünkkel elkövettünk, engedi Isten, hogy ilyen nehéz bajba jussunk.” József látta, hogy testvérei egészen más lelkűek, megjavultak. Mit tett ekkor? (Kiküldte a körülállókat, a gondnokot, tolmácsot, aki által eddig testvéreivel beszélt s a szolgálkat, hogy zavartalanul érintkezhessék testvéreivel s hogy ezek ne hallják, mit követtek el testvérei övele.) Miért ijedtek meg József testvérei? Eszükbe jutott bűnük s hogy most teljesen József hatalmában vannak. De József nemeslelkű volt, a rosszért jóval fizetett. Mit mondott nekik?

Képbemutató. József fölemelkedik trónjáról. Kit karol át? Aztán majd a többieket is. Rúben Józsefnek kezét fogja. A többiek meglepetve, félelemmel tekintenek reá. Miért félnek? De József nem gondol bosszúállásra. (Nílus, piramis, pálma.)

c) (*Jákob értesül József sorsa felől.*) Az öreg Jákob magára hagyatva bizonyára nagyon vágyakozott már fiai után. Milyen soká jönnek meg! Már itt kellene lenniök. Csak nem történt

megint valami baj? Reggeltől estig kémleli az utat. Végre egy napon a messzeségből jön egy karaván. Ezek azok. Benjamin is velük van. Már messziről kiáltják felé az ujságot. Mit? „József él.” Jákob úgy érezte magát, mint aki nehéz álmából ébred. Néha nehéz álmunk van. Valaki, akit szeretünk, meghalt s mi siratjuk keserűen. Reggel fölébredünk: Hohó, nem is igaz, nincs semmi baj. Így érzett Jákob. Eleinte nem is akart hinni. Hogyan győzték meg őt fiai? Megmutatták a királyi szekereket és drága ajándékokat. Mit mondott ekkor? „Elég nekem az, hogy él József. Ha nem volna is Egyiptom ura, boldog lennék.”

IV. Jákob átköltözik Egyiptomba.

Befejezésül még elmondom, hogyan költözött át Jákob Egyiptomba.

Elbeszélés. Pokorny 17. Gerely 7, 9—10.

Megértetés. Hány emberből állott Jákob családja, mikor Egyiptomba költözött? Hatvanhatan. Jákob fiai t. i. ekkor már mind családanyak voltak s mindegyiknek voltak gyermekei. Ha a hatvanhathoz hozzávesszük Jákobot és Józsefet két fiával, a család férfitagjai éppen 70-en voltak. Velük ment nagy szolgasereg s a nyáj. Hogyan fogadta József atyját? Milyen boldog viszontlátás volt ez? (Képbemutató.) Hol telepedett meg azután Jákob? Gessen-földje Egyiptom északkeleti részén volt, sok jó legelővel s a fővároshoz is közel esett, hol József lakott.

Itt élt még Jákob 17 évig boldog öregségben. Mit tett halála előtt fiaival? Júda fiainál nevezetes jóvendölést mondott. Hogyan szól ez? A fejedelmi pálca a fejedelmi hatalmat jelenti. Jákob tehát azt mondta meg isteni sugallatból előre, hogy Júda utódai fejedelmek lesznek s addig fognak uralkodni, míg el nem jön a Megváltó. Végso óhajta Jákobnak az volt, hogy Kánaánban atyának sírboltjába temessék el. Megtette ezt József? Igen. Bebalzsamoztatta a holttestet és átvitette Hebronba, hol Ábrahám és Izsák voltak eltemetve egy barlangban.

Kifejtés. Milyen nagy a szülőknek szeretete gyermekeik iránt! Jákob nem tudta feledni József fiát s mihelyt értesült, hogy életben van, örömporogva sietett hozzá. De József is példászerűen viselkedett atyjával szemben. Mihelyt értesült arról, hogy érkezik, tisztelettel eléje sietett atyjának, noha ő most rangban messze atyja fölött állott. A művelt egyiptomiak lenézték a pásztornépeket. De József egy pillanatra sem szégyelte pásztorkodással foglalkozó atyját. Elvitte magával a fővárosba s ott bemutatta a fáraónak is. Csupa szeretet és gondoskodás is volt atyjával szemben. Minden szükségessel ellátta öreg napjaiban, nehogy az idegen országban valamiben hiányt szenvedjen. S amint ifjú korában engedelmes volt, úgy teljesítette végso utasításait is atyjának. Személyesen utazott a holttesttel Kánaánba, hogy ott eltemesse. József a jó gyermeknek példaképe.

Alkalmazás. Ki hasonlít ebben közületek Józsefhez? Megadjátok-e szüleiteknek a köteles tiszteletet? Köszöntök-e nekik, mikor eljöttök hazulról vagy hazatértek? Nem vagytok-e hozzájuk durvák, dacosak? Most még nem sokat segíthettek nekik, legalább imádkozzatok értük és legyetek szolgálatkészek. A fő pedig az engedelmesség. Csak így számíthatok Isten áldására. (176. k.) Mit parancsol Isten a negyedik parancsolattal?

V. Jób.

A szentírás egyik könyve előadja még egy nagyon szent és türelmes férfiúnak történetét, kit Jóbna hvtak. Jób a pátriárkák idejében élt, közel Kánaánhoz. Hallgassátok meg, mi történt vele.

Elbeszélés. Pokorny 18. Gerely 69.

Megértetés. Hol élt Jób? Húsz földje Kánaántól délre, Idumea északi részén volt. Noha Jób pogányok között élt, mégis az igaz Istent tisztelte. Jób gazdag pásztorfejedelem volt.

Isten engedte, hogy a gonoszlélek súlyos csapásokat mérjen Jóbra. Mit vesztett el először? Vagyonát. Azután? Gyermekeit is. Jób erősen hitte, hogy Isten engedelme nélkül semmi se történhetik vele. Azért bajában nem zúgolódott, hanem imádkozott. Hogyan fejezte ki megnyugvását Isten akaratán? Ezután még súlyosabb csapás érte. Mit vesztett el? Egészségét. Borzasztó kínos és gyógyíthatatlan betegség: poklosság lepte meg. Teste tele lett rosszszagú kelésekkel, melyek folyton égették, gyötörték. Ekkor még felesége is kigúnyolta őt jámborsága miatt. Jób azonban nemcsak a szerencsében, hanem a szerencsétlenségben is megadta Istennek a tiszteletet. Hogyan felelt feleségének? Barátai a szerencsétlenség hírére meglátogatták Jóbot, de vigasztalás helyett szemrehányásokat tettek neki. „Bizonyosan nagy bűnös ő, — mondták — másképp nem szenvedne ily súlyosan.” De Jób lelkiismerete nyugodt volt s bízott Istenben. Nem is csalódott. Hogyan jutalmazta meg Isten őt a földön? Még sokkal inkább az örökkévalóságban.

Kifejtés. Ez a történet mutatja, hogy az Isten nemcsak a bűnösöket bünteti bajokkal, hanem a jókra is enged szenvedéseket, hogy így apróbb hibáiktól megtisztuljanak, hitben, alázatban, türelemben erősödjének s a mennyországra érdemet szerezzenek. (36. k.) b) Hogyan gyűlöli a gonoszlélek az embert? (43. k.) Milyen irántunk a gonoszlélek?

Alkalmazás. Egyes keresztények, amíg jól megy dolguk, addig vallásosak, imádkoznak. Ha azonban baj éri őket, elkeserednek, kifakadnak Isten ellen s abbahagyják vallási kötelességeiket. Akadnak viszont olyanok is, akik vallásosak és sokat fohászkodnak Istenhez addig, amíg szegények, betegek vagy valami bajban vannak. De a jó módban egyszerre hátat fordítanak a jó Istennek. Az igazi keresztény ellenben jó és rossz sorsban egy-

aránt hűséges Urához és Istenéhez. Vajha a jó Isten segítsen bennünket, hogy mi minden körülmények között kitartsunk szolgálatában. Mondjunk el erre a szándékra egy Miatyánkot.

15. MÓZES. (Kr. e. 1500.)

Miért intézte vajjon Isten úgy a dolgok rendjét, hogy Jákob egész családjával Egyiptomba került? Kánaán földjén már kezdtek összebarátkozni Izrael hozzátartozói a pogány népekkel. Közel állott a veszély, hogy megromlanak. Az egyiptomiak ellenben lenézték és elkerülték az idegen pásztornépet. Így Izrael utódai Gessen-földjén zavartalanul élhettek vallásuknak. Más dolgokban tanulhattak valamit az egyiptomiaktól? Igen. Világi dolgokban az egyiptomiak náluk műveltebbek voltak, s azért az izraeliták földművelés, ipar, tudomány és művészet terén sok új ismeretet szerezhettek itt. Ezt akarta éppen Isten, azt akarta, hogy az izraeliták művelődjenek. Mennyi ideig tartózkodtak Jákob utódai Egyiptomban? Négyszáz esztendeig. Ez idő alatt Jákob családjából hatalmas nép fejlődött. Később Isten megengedte, hogy az egyiptomiak keményen üldözni kezdjék az izraelitákat. Így akarta fölkelteni bennük a vágyat az ígért földje után, s visszatartani az egyiptomiak pogány szokásaitól. Mikor azután az üldözés tetőfokra hágott, szabadítót küldött nekik Mózesben.

Hogyan vezette ki Mózes az izraelitákat Egyiptomból, azt mondom el a mai órán.

I. Mózes gyermekkora.

*Elbeszélés. Pokorný 19. Gerely 8, 1, 2. (Elmondjuk a tan-
könyv szövegét.)*

Megértetés. a) (Az izraeliták sorsa.) Mennyi ideig tartózkodtak József utódai Egyiptomban? Eleinte jól folyt dolguk, miért? Később meghalt József is, meg a jó király is. Mi történt ekkor az izraelitákkal? Az új fáraók nem gondoltak többé arra, milyen szolgálatot tett József az egyiptomiaknak. Múltak az évek, az izraeliták száma folyton növekedett. Mitől féltek most az egyiptomiak? Hogyha háború üt ki, az izraeliták az ellenségnek segítenek. Ezért azután sanyargatni kezdték őket. Az egyik fáraó elrendelte, hogy az izraeliták nehéz köveket hordjanak az építésekhez, továbbá, hogy agyagból téglát készítsenek, vagy a Nilus-folyótól csatornákat ássanak, melyeken a víz a távolabbi szárazhelyekre folyjon. Korbácsokkal állottak a dolgozók mögött a szigorú felügyelők, s ha valaki kimerülve megállott egy pillanatra, már pattogott hátán a korbács. Végül azután milyen kegyetlen rendeletet adott ki a fáraó? Időnkint átvizsgálták a rendőrök az izraeliták lakásait és jaj volt annak a családnak, ahol elrejtve

kisgyermeket találtak! Sok-sok kis ártatlan pusztult el ekkor a fáraó gonoszsága miatt.

b) (Mózes születése.) Isten azonban nem feledkezett meg a szorongatott népről. Már kiszemelt számára egy szabadítót. Mi történt e szomorú időben? Anyja meg akarta menteni fiát és három hónapig nagy aggodalmak között rejtegette. Miért nem rejtegethette tovább? Már erősödött hangja, mindennap fölfedezhették s akkor szüleivel együtt elveszett volna. Buzgó imádság után, az anya kieszelt egy tervet. Mibe helyezte a gyermeket? Azután hova tette ki? „Sás” = magas fű, mely a folyóparton nőtt. Miért tette a sás közé? (Hogy az áradat el ne sodorja.) Sírva csókolta meg kicsi fiát az anya, azután hazament. Ki maradt a közelben vigyázni? A gyermek t. i. most is még veszélyben volt, ragadozó állatok, krokodilusok megölhették, egy gonosz egyiptomi belelőkhette a mély vízbe. De az anya nem hiába imádkozott Istenhez segítségért. Hogyan mentette meg Isten a kisdedit? Részvétet ébresztett a királyleány lelkében! Milyen örömmel futott haza a kis Mária, hogy elhívja anyját! Az anya most már félelem nélkül nevelhette gyermekét. Mikor évek mulva esze megnyíltott, édesanyja megtanította imádkozni atyáinak Istenéhez s megútalni a bálványimádók erkölcselenségét. Mózes istenfélő gyermek lett. Azután elvitte őt anyja a királyi palotába. Ki adta a gyermeknek a Mózes nevet? A királyleány. Mózes, az egyiptomi nyelven annyi, mint vízből kihúzott. A királyleány azután Mózeset, mint saját gyermekét, gondosan kitaníttatta.

Képbemutató. Hogy hívják ezt a nagy folyót? Kicsodák ezek a leányok a parton? Melyik közülök a királyleány? Most jött a városból ezen az úton. Ki térdel előtte? Honnan emelte ki a kosarat? Itt van a sás. A gyermek sírva terjeszti ki kezecskéit. A királyleány megszánja. Ki sietett ekkor hozzá? Mária itt állott a pálmafa mögött. Mi történt ezután a gyermekkel?

Kifejtés. *a)* A király parancsa a gyermekek megöletésére égbekiáltó bűn volt. Hányadik parancsolat ellen vétkezett e parancs kiadásával a fáraó? (184. k.) Ki tesz kárt felebarátja testi életében? *b)* Kinek köszönhette Mózes élete megmentését? Aggódó anyjának, örökdő nővérének, a jószívű királyleánynak — de mindenekelőtt Istennek. Isten intézett mindent úgy, hogy a halálra szánt kisfiú megmenekült. Ha Isten velünk, nem árthat semmi emberi fondorkodás. Talán már titeket is nem egy bajból kimentett Isten a nélkül, hogy sejtenétek, milyen veszélyben voltatok. Mit fogtok tenni, ha odahaza valami komoly baj támad, vagy magatok juttok veszedelembe? Istent kérni, buzgón imádkozni. (355. k.) Leginkább mikor kell és mikor üdvös imádkozni?

II. Mózes küldetése.

Kísérjük most figyelemmel Mózes további sorsát.

Elbeszélés. Pokorny 20. Gerely 8, 3, 4. (*Elmondjuk a tan-könyv szövegét.*)

Megértetés. a) (*Mózes menekül.*) Milyen dolga volt Mózesnek a királyi palotában? Pompás élete volt. Úgy nevelték föl, mint valami királyi gyermeket. Elvégezte mindazokat a tanulmányokat, melyeket az előkelő családok ifjai végeztek és művelt, okos ifjú lett. De szívében féltékenyen őrizte anyjának intelmeit. Istenfélő, vallásos maradt a pogány környezetben is. Ezt alkalomadtán ki is mutatta. Mit tett, mikor látta, mennyire sanyargatják népét az egyiptomiak? Hevesen nekitámadt a kegyetlen felügyelőknek és keményen megfenyítette őket. Mi volt ennek a következménye? A fáraó megharagudott rá. — Mózesnek menekülnie kellett. Hova menekült? Mádián délkeletre volt Egyiptomtól a Sinai-hegység tövében. (Megmutatni.) Mózes itt Jetró nevű pásztorfejedelemtől, ki egyúttal pap is volt s az igaz Isten tisztelője, talált menedéket.

Mi lett most Mózes foglalkozása? Csendes pásztorokodás, sok-sok imádság és elmélkedés. Negyven évig élt a magányban Mózes, nagyon alázatos lett, sokat gondolt vissza Egyiptomra, de nem a királyi udvar üres fényére, hanem a szenvedő népre. Ennek szabadulásáért ajánlotta fel Istennek imádságait és önsanyargatásait.

b) (*Az égő csipkebokor.*) Egyik, Istentől meghatározott napon, Mózesnek csodás látomása volt. Miféle? A lángok, melyek a bokor ágaiból előretörték, igazi, de nem természetes lángok voltak, azért a lombokat a lángok közt is sértetlen maradt. Hol történt ez a csoda? Hóreb-hegye a Sinai-hegységhez tartozik. Kíváncsian közeledett Mózes a tűzhöz. Ekkor szent hangok ütötték meg fülét. Ki szólt hozzá? Hogyan? Mózesnek le kellett vetnie saruit a tisztelet jeléül. Ez a szokás máig megmaradt a keleti népeknél. Török templomba pl. ma is csak levetett sarukkal szabad belépni. „Én vagyok atyáid . . . Ábrahám, Izsák és Jákob Istene.” Mit értett meg e szavakból Mózes? Hogy ugyanaz az Isten szól hozzá, aki a pátriáráknak adott kijelentéseket. Ekkor Mózes szent félelemmel takarta el arcát. Képbemutató. (Mózes nem látta Istent emberi alakban, az ősz alakot csak a festő képzelete helyezte ide.) Milyen megbízást adott Isten Mózesnek? Mózes megrémült a reá várakozó nagy feladattól. Ő, a szegény pásztor, akinek minden fegyvere a pásztorbot, kényszerítse a kevély fáraót, akinek pillantását fölfegyverzett seregek lesik, hogy elbocsássa az izraelitákat? Lehetetlen dolog ez. A halálba rohan, ha erre vállalkozik. Isten látta Mózes habozását. Mit ígért neki? „Veled leszek”, megsegítlek. Mit hozott fel még mentségül Mózes? Hogy még az izraeliták se fogadják el őt Isten küldöttének, nemhogy az egyiptomiak. Mit adott most Isten Mózes-

nek, hogy magát igazolhassa? Csodatevő hatalmat. Mivé változtathatta vesszejét? Kísérőnek Mózes mellé kit rendelt Isten? Áron jártasabb volt a szónoklásban, mint öccse, Mózes.

Most már elszánta magát Mózes, hogy követi Isten utasítását. Elbúcsúzott eddigi otthonától és elindult Egyiptomba. Hogyan igazolta a nép előtt, hogy Isten küldötte? A nép hitt s leborulva köszönte meg az Úrnak, hogy megemlékezett róla.

Kifejtés. Hol vagyunk mi hasonló szent helyen, mint Mózes az égő csipkebokornál? A templomban, a szentségház közelében. Itt mindig mély tiszteletet kell tanúsítanunk. Ha nem vetjük is le a templomba lépve saruinkat, vessük el magunktól a földi, szórakoztató gondolatokat. Ha nem takarjuk is el arcunkat, mindenestre vigyázzunk szemünkre, ne nézegessünk ide-oda. Az örök Isten közelében időzünk, ne felejtjük el ezt egy percre sem.

III. A tíz egyiptomi csapás.

Lássuk már most, hogyan tárgyalt Mózes és Áron Fáraóval.

Elbeszélés. Pokorny 21. Gerely 9, 1. (*Elmondjuk a történetet a biblia szerint.*)

Megértetés. Hogyan jelentették Mózes és Áron Fáraónak Isten akaratát? „Izrael Ura és Istene.” Isten, akit az izraeliták imádnak. „Bocsásd el, hogy áldozzék nekem a pusztában.” Hogy megkönnyítsék Fáraónak az engedelmességet Isten parancsával szemben, előbb csak egy részét adják elő a kapott parancsnak. A király azonban gyanakodott, hogy a sanyargatott nép alig tér többet vissza a pusztából, azért egyrészt haszonlesésből, mert annyi ingyenes munkaerőt elveszíteni nem akart, másrészt dacos kevélységből visszautasította a kérést. Mit felelt? „Én csak az egyiptomi isteneket ismerem, a ti istenetekhez semmi közöm.” Ezután még jobban sanyargatta a népet.

Mit tett ezután Mózes? Hogy jobb belátásra bírja Fáraót, megmutatta vesszejével a csodajelt. De a király dacos maradt. „Eh, mit — mondta — ez csak szemfényvesztés. Ilyesmit tudnak a mi isteneink és varázslóink is.”

Isten ezután megalázta a kevély királyt s különböző csapásokkal mutatta meg neki hatalmát s az egyiptomi istenek tehetetlenségét. Hány csapás érte egymásután Egyiptomot? A különös ebben az volt, hogy Mózes minden csapást előre megmondott s a baj az ő kérésére szűnt meg s a Gessen-földjén lakó izraelitákat egyáltalán nem érintette. Egy-egy csapás megszűntével a király újra visszaesik makacsságába, ezért folyton nagyobb bajok következtek. Mi volt az első csapás? A Nílust isten gyanánt tisztelték a pogányok. Isten megmutatja, hogy ez csak teremtmény. Vize véres, bűzös lett, büntetésül a benne megölt gyermekekért. Miféle csapások voltak még? Az iszapból csúf békák, majd csípős szúnyogok és mérges legyek jöttek elő, melyek gyötörték az

embereket, állatokat. Az egyiptomiak egyes állatokat, még rovarokat is isten gyanánt tiszteltek. Isten bünteti őket esztelenységükért. Ezután jött a dögvész, kelések, jégeső és villámcsapások, sáskák, melyek felhő gyanánt ereszkedtek le a vetésekre s mindent fölemésztettek. A kilencedik csapás az volt, hogy szuroksötétség támadt az országban. Isten ezzel megmutatta, hogy a nap, melyet a pogányok isten gyanánt imádtak, neki van alárendelve. A tizedik csapás volt a legborzasztóbb. Miben állott ez? Minden elsőszülöttnak meg kellett halnia az országban. Meghalt a családokban a legidősebb fiú s az állatok kicsinyeiből is a legidősebb. Ilyen érzékenyen mutatta meg Isten az egyiptomiaknak, hogy ő az élet és halál ura. Ez a csapás végre megtörte a királyt s rögtön elbocsátotta az izraelitákat. A kivonulás így történt.

IV. A húsvéti bárány s a kivonulás.

Elbeszélés. Pokorny 22. Gerely 9, 2, 3. (Előadjuk a történetet a tankönyv szavaival.)

Megértetés. a) (A húsvéti bárány.) Mit parancsolt Isten Mózesnek a tizedik csapás előtt? Minden izraelita családapának le kellett ölnie egy hibátlan bárányt. E bárány t. i. áldozat volt Isten számára, azért kellett hibátlannak lennie. A családátya maga áldozta fel a bárányt, hogy megengesztelje Istent a családtagok bűneiért. A vér egy része volt az áldozatnak. Mit kellett a vérral tenni? Ez mutatta, hogy ez a ház áldozat helye. A bárányt azután egészben, a nélkül, hogy csontot törnének benne, nyáron kellett megsütni. Az áldozati bárány elköltése imádság közt történt és jele volt az Istennel való egyesülésnek. Hogyan kellett a megsültöt bárányt elkölteniök? Kovásztalan kenyérral, a kovászos kenyérben erjedés, rothadás van, ami a bűnre emlékeztet, a kovásztalan kenyér a lelki tisztaság jelképe. A keserű saláta jelzi eddigi keserves sorsukat.

Az izraeliták mindenben engedelmeskedtek Mózesnek. Mi történt éjjélkor? Az izraeliták ezután minden vagyonukkal kiköltözhatték Egyiptomból. Boldogan siettek ki az országból. Most már szabad nép voltak.

b) (A kivonulás.) Mennyien voltak Jákob hozzátartozói, mikor Egyiptomba költöztek? Hetven körül. Mennyien vonultak ki most 400 év múlva? Csupán férfi mintegy 600,000 volt a menetben. Őket követték a nők, gyermekek, nyájak, terhes szekerek. Ki mutatta nekik az utat, merre menjenek? Isten maga egy oszlopalakú felhő által. A menet délkelet felé haladt. Isten t. i. a néppel, mielőtt bevezeti az ígért földjére, szövetséget akart kötni a Sínai-hegynél. Hol ütöttek este tábor, hogy kipihenjék magukat? A Vörös-tenger partján. Nyugodtan készültek lepihenni, mikor egyszerre ijedt kiáltások hangzanak: Fáraó mögöttünk van egész fegyveres erejével, vissza akar terelni ismét Egyiptomba. A kapzsi, haszonleső király nem akarta elveszteni

a nagy vagyont s a sok népet. Gondolta, hogy a fegyvertelen pásztorokkal könnyen elbánik. Menekülni az izraeliták nem tudtak. Előttük a tenger, jobbról-balról magas hegyek, mögöttük az egyiptomi sereg volt. Csak Isten segíthetett. Mózes és a nép forró imádsággal fordultak Istenhez. Hogyan segített rajtuk az Úr? Mi történt a dühösen utánuk rohanó egyiptomiakkal?

Megszabadulásuk emlékére ezután évről-évre ünnepet ültek a zsidók. Milyen ünnepet? Ekkor mindig fölálodozták és szent lakomában elköltötték a húsvéti bárányt.

Kifejtés. a) Jézus s a húsvéti bárány között feltűnő a hasonlóság. A húsvéti báránynak hibátlanak kellett lennie — Jézus a legszentebb; a húsvéti bárányt fölálodozták, vérét az ajtógerendára öntötték — Jézust a keresztfán fölálodozták, vére a keresztfára ömlött; a húsvéti bárány a testi haláltól mentette meg az izraelitákat — Jézus pedig? Az örök haláltól ment meg minket. A húsvéti bárányban nem volt szabad csonttörni, Jézusnál is ez egészen rendkívüli módon így történt. A húsvéti bárány étel is volt — Jézus szent teste is az a szentálodozásban. A húsvéti bárány Jézusnak fontos előképe. b) Egyszer már ti is átkeltetek lélek szerint a Vörös-tengeren. Ez akkor volt, mikor megkereszteltek benneteket. Itt alkalmazták rátok először Jézus szent vérének érdemeit. Mitől szabadultatok meg ekkor? A sátán s a bűn hatalmából. Az átkelés a Vörös-tengeren a keresztség előképe. c) Isten kijelentette Fáraónak Mózes által rendeletét. Fáraó dacosan ellenszegült. Isten sokáig tűrte a király makacs ellenszegülését. Miért mondjuk, hogy Isten végtelenül türelmes? Bűne miatt Isten előbb kisebb csapásokkal büntette Fáraót. Mivel megtérni nem akart, mindig súlyosabb csapások következtek. Végre az elsőszülöttek hirtelen halála megtörte. Elengedte az izraelitákat. De kevélysége és kapzsisága csakhamar felülkerekedett s visszaesett előbbi bűnébe. A türelem ideje azonban most már elmúlt, jogaiba lépett az Isten igazságossága. Fáraó nyomorultan elpusztult, vele pusztult népe is, mely részes volt királya bűnében. (25. k.) Mit tesz Isten a jókkal és mit tesz a rosszakkal? Melyik a két utolsó a Szentlélek elleni bűnök közt?

Alkalmazás. Isten titeket is int lelkiismeretetek által, jó szülők, előjárók által. Vigyázzatok, hogy meg ne vessétek a jó intéseket! Isten esetleg súlyosabb csapásokat küldhetne rátok. Némelyik gyermek még a szentgyónást sem veszi komolyan. Az ilyen érzület könnyen megátalkodottságra és örök halálba vezet.

16. IZRAEL NÉPE A PUSZTÁBAN.

Sok csodás dolog történt az izraelitákkal a pusztában, miután Egyiptomból kivonultak. Ma ezekről lesz szó.

I. Izrael csodái a pusztában.

*Elbeszélés. Gerely 10. Pokorny 23. (Elmondjuk végig a tan-
könyv szövegét.)*

Megértetés. Hova érkeztek el az izraeliták, miután átkeltek a Vörös-tengeren? A Sinai-félsziget pusztáiba. (Megmutatni a térképen.) Terméketlen vidékeken haladtak előre, hol ritkán volt fa vagy mezőség látható. Ki vezette őket? Isten a csodás felhőoszlop által. Minek hiányát érezték a leghamarabb? Az ivóvíz hiányát. De hiszen közel volt a tenger! A tengervíz erősen sós, keserű és élvezhetetlen. Végre feltűnt a pusztában egy forrás. Nagy örömmel futottak feléje a tikkadt vándorok, de csalódtak. Miért? A víz keserű volt és ihatatlan. A nép most már elégedetlen és türelmetlen lett. Mit tett Mózes? Isten Mózes kérésére csodát művelt. Nem a fa tette a vizet ihatóvá, hanem Isten a fa által. (Sósforrás mai napig sok van ezen a vidéken, de semmi-féle fa nincs ott, mely a vizet ihatóvá tenné.)

Mintegy harminc napig haladtak már előre a pusztában. Az élelmiszerek, melyeket Egyiptomból hoztak magukkal, elfogytak. A nép elkeseredett és zúgolódni kezdett Mózes ellen. Mit tett Mózes? Hosszasan imádkozott. Isten, hogy megerősítse a népet hitében és bizalmában, újra segítséget nyújtott. Hogyan? A fűrjek Afrika belsejéből nagy rajokban szállanak a nyár közeledtekor észak felé. Egy-egy csapat olykor teljesen kimerülve száll a földre s kézzel lehet összefogdosni a fáradt madarakat. Ilyen kifáradt fűrjcsapatok szállottak az izraeliták táborába. Reggel pedig mi történt? A manna egészen csodálatos eledel volt, mellyel Isten 40 éven át táplálta a népet. Eleinte „manhu”-nak hívták (mi ez?). Napkelte előtt hullott alá az égből és azonnal kellett gyűjteni. Ami a földön maradt, az a nap sugaraira elolvadt.

A Sinai-hegy közelében újra vízhiányban szenvedtek az izraeliták. Milyen csoda történt itt?

Kifejtés. a) Isten a pusztában ismételten kimutatta hatalmát a csodák által, továbbá türelmét és jóságát. A nép mindjárt zúgolódni kezdett, ha valami hiányzott. Isten még se fordult el tőle, hanem teljesítette óhaját. (22. k.) Mit tehet meg Isten? (27. k.) Hogyan szeret minket az Isten? b) Melyik szentségnek előképe a manna? Miben van hasonlóság az Oltáriszentség s a manna között? A manna naponta az égből szállt alá, reggel (Jézus is a szentmisében); a manna fehérszínű magvakból állott, fölötte kellemes ízű volt (a szentáldozás a fehér szentostyában nagy lelki vigaszt szerez a gondos készüléttel áldozóknak); a manna táplálta az ígéret földje felé a sivatagban vándorlókat, a szentáldozás az élet fáradalmai között örök hazánkba segít. Azért mondotta Jézus: „Én vagyok az élő kenyér, ki a mennyből szállottam alá.”

Alkalmazás. Amint az izraeliták naponként táplálkoztak a mannával, úgy kíváncsiak, hogy mi is gyakran, sőt naponként járuljunk a szentáldozáshoz. Természetesen mindig méltóan, a ke-

gyelem állapotában, tiszta szándékkal, Isten tetszését keresve és gondos készüléttel, meg hálaadással. Ó, milyen nagy szívtisztaságra tesz szert s mennyi lelki örömben van része annak a keresztyennek, aki megfogadja az Úr Jézus s az anyaszentegyház hívó szavát.

II. Isten kihirdeti a tízparancsolatot.

A zsidó néppel Istennek különös szándékai voltak. Mivel t. i. a pogány népek az igaz Istent többé nem ismerték, Isten egy külön népet nevelt magának Ábrahám családjából, hogy ezáltal megőrizze az emberek közt az igaz Istenben való hitet s a Megváltóban való reményt. Most egy magános hegyhez, a Sinai-hegyhez vezette e népet, hogy ott Istennek ünnepélyesen engedelmességet fogadjon s vele szövetséget kössön.

A Sinai-hegy közel volt ama helyhez, hol Isten Mózesnek égő csipkebokorban megjelent. 6—700 m magas, meredek szikla-hegy a Sinai, alján nagy térség terül el, melyen fölvonulhatott az izraeliták tábora. Hallgassátok meg, mi történt itt.

Elbeszélés. Pokorny 24. Gerely 11. *(Előadjuk a történetet.)*

Megértetés. a) (A tízparancs.) Hova érkeztek Izrael fiai másfél hónapi vándorlás után? Itt három napig készülniök kellett a szent cselekményre. Megmosták ruháikat és bűnbánatot tartottak. Hova vezette Mózes harmadnapon a népet? A hegy alján levő síkságra. Most éppen 50-ik nap volt, mióta kijöttek Egyiptomból. Mi történt ekkor? Sűrű felhő borította az eget annak jeléül, hogy Isten ott különös módon jelen van. Erős harsonazengés hangzott, hogy a nép figyeljen a következőkre. A villámlás és mennydörgés oly erős volt, a hegy teteje egy lángtengernek látszott s a sziklák megreszkettek. Így akarta Isten jelezni az ő igazságosságát, mellyel megfenyíti azokat, akik nem tartják meg parancsolatait. Aztán hirtelen mély csend lett. Mit hirdetett ki Isten ünnepélyesen? Mondjátok el a tízparancsolat szövegét.

A félelmes csodajelektől a nép megijedt. Mit tett azért? Visszavonultak távolabb fekvő táborhelyükre. Mózes pedig fölment a hegyre, hol Isten még többféle parancsolatot adott neki, melyekkel a tízparancsolatot bővítette.

b) (A szövetség.) Mit épített Mózes, mikor lejött a hegyről? Az oltáron áldozatot mutatott be Istennek. Aztán megegyeszer fölolvasta a népnek Isten összes parancsolatait. Mit mondott a nép? „Amit az Úr mondott, mindent megteszünk.” Ezzel meg volt kötve a szövetség Isten s az izraeliták között. Mit tett ekkor Mózes az áldozatok vérével? Meghintette a népet. „Ez a szövetség vére”, vagyis ez a vér erősítse és pecsételje meg a kötött szövetséget.

Hova ment ezután ismét Mózes? Mózes ekkor 40 napon át szakadatlanul imádkozott és bőjtölt a hegyen. Isten ez időben többször szólt hozzá és fölvilágosította, hogyan rendezze az isten-

tiszteletet. Hány kőtáblát kapott ekkor Mózes Istentől? Ezek voltak a szövetség okmányai.

c) *(Az aranyborjú.)* Az izraeliták hite azonban vajmi gyöngé volt. Istennek tett ígéretüket még 40 napig sem tartották meg. Mit mondtak, mikor Mózes egy hónapon túl elmaradt tőlük? „Bizonyosan meghalt már. Azért a láthatatlan Isten, ki eddig Mózes által szólt hozzánk, szintén elhagyott bennünket.” Egyes izgatók befolyására szorongatni kezdték Áront, hogy készítsen nekik látható Istent, minőt az egyiptomiak imádtak. Ezt azért kérték, hogy rút bűnökbe merülhessenek. Mert a pogányok isteneiket mindenféle kicsapongások között tisztelték. Mit tett Áron? Ez nagy gyávaság és bűn volt részéről. A nép aztán az aranyborjút pogánymódra, lakomák és erkölcstelen táncok közt tisztelte.

Ki jött le ekkor a hegyről a kőtáblákkal? Mennyire föl kellett háborodnia Mózesnek a nép hitványsága miatt! Mit tett a kőtáblával? Szent haraggal vetette el annak jeléül, hogy az izraeliták megszegték az Istennel kötött szövetséget. Hogyan vetett véget a bálványozásnak?

Másnap aztán újra fölment a hegyre. Esdeklő imádsággal engesztelte Istent a nép bűne miatt. Újra 40 napos böjtöt tartott s többféle kijelentés után ismét megkapta Istentől a kőtáblára vésett tíz parancsolatot. Milyen volt Mózes arca, mikor a hegyről lejött? Az Istennel való társalgástól természetfölötti fényben ragyogott. Ezért hogyan rajzolja Mózes? Feje fölött sugarakkal.

Kifejtés. a) Mire írta Isten a tízparancsolatot? A *kőtábla* jelezte, hogy a tízparancsolat mindig érvényben marad és soha nem szűnik meg, amíg ember lesz a földön. Meg kell-e nekünk is tartani a tízparancsolatot? Jézus mondotta: „Ha az életre be akarsz menni, tartsd meg a parancsolatokat.” Nemcsak örök üdvösségünk függ a tízparancsolat megtartásához, hanem földi jólétünk is. Aki megtartja, az már itt is tapasztalja Isten áldását, nyugodt, egészséges, boldog ember lesz. Aki megszegi, az meg szerencsétlen. Hány parancsolat volt az egyik táblán és hány a másikon? A Szentírás ugyan nem említi, de közönségesen úgy mondják, hogy az első három, a másikon hét parancsolat volt. Összefügg az első három? Igen. Mind a három Istenre vonatkozik és elrendeli, hogy tiszteljük őt szívvel (1. p.), szájjal (2. p.) tettel, az Úr napjának megszentelésével (3. p.). Kire vonatkozik a többi hét parancsolat? A felebarátunkra vonatkozó kötelességeket sorolja fel. Rendeli, hogy tartsuk tiszteletben: a) Isten helyetteseit, b) mások életét, c) ártatlanságát, d) tulajdonát, e) becsületét. A két utolsó parancs tiltja a gondolati bűnöket is.

Alkalmazás. Legyetek lelkiismeretesek a tízparancsolat megtartásában! Ezek az útmutatók (irányjelzők) a mennyország felé vezető úton. Aki nem igazodik szerintük, az lekanyarodik a helyes útról és soha célt nem ér. A tízparancsolat a tükör,

melyben lelkiismeretünket folyton szemlélnünk kell. Különösen szentgyónás előtt kell figyelmesen nézni ebbe a tükörbe. (Jó keresztények az esti imánál is belenéznek.)

b) A zsidók ezután évről-évre megünnepelték a húsvét utáni 50-ik napot. Hogy hívták ezt az ünnepet? *Pünkösd*. Tartunk-e mi is ünnepet a húsvét utáni 50-ik napon? Mi történt ekkor? A Szentlélek tüzes nyelvek alakjában szállott alá, hogy a szívekbe írja az újszövetségi törvényt, vagyis rásegítse kegyelmeivel a keresztényeket, hogy Isten törvényeit szeretetből tartsák meg.

c) Mennyi csodát láttak az izraeliták a pusztában? Milyen szent ígéretet tettek neki? Mégis elpártoltak tőle, hálátlanok és állhatatlanok lettek az aranyborjú imádásával. (157. k.) Kit nevezünk bálványimádónak?

Alkalmazás. Sajnos, ilyesmi valamikép ma is gyakran ismétlődik. Hány gyermek tesz ünnepélyes ígéretet az első szentáldozásnál s később, valahányszor a szentgyónáshoz járul! A kísértések idején pedig elfeled mindent s hűtlenül hátat fordít az Úr Jézusnak! Hova fog ez vezetni? Csak „aki állhatatos marad mindvégig, az üdvözl.” Imádkozzatok gyakran az állhatatosság kegyelméért.

III. Az izraeliták istentisztelete.

Az izraelitáknak eddig nem volt templomuk, sem közös istentiszteletük. Minden családban az atya viselte a papi tisztséget s mutatott be időnkint áldozatokat. Most, miután a néppel Isten megkötötte a szövetséget, ő maga rendezte az izraeliták istentiszteletét s erre külön parancsot adott. A Szentírásban a következőket olvassuk az istentiszteletre vonatkozólag.

Elbeszélés. Gerely 12. Pokorny 25. (*Elmondjuk a biblia szövegét.*)

Megértetés. a) Hogyan rendelkezett Isten a *papságot* illetőleg? A családtagoknak nem volt szabad többé papi tisztséget végezni. Ki lett a főpap? A népnek feje vallási tekintetben a főpap volt. Állására olajjal kenték föl, azért az „*Úr fölkentjének*” nevezték. A főpap végezte a legfőbb ünnepeken az istentiszteletet, később ő kente föl a királyokat. (Áron főpapsága ellen később többen föllázadtak. Mózes akkor Izrael 12 törzsétől 12 pálcát kért, melyeket este a frigyszekrény elé helyezett. Reggelre Lévi törzsének száraz veszeje, melyen Áron neve volt írva, kivirágzott. Mit jelzett ezzel Isten? A csodás vesszőt aztán a frigyszekrényben helyezték el.) Áron halála után rendesen a családból az elsőszülött fiú örökölte a főpapi méltóságot. A család többi férfitagjai voltak a papok. A főpapok és papok az istentiszteletnél fényes és drága öltönyöket viseltek. Kik voltak a papok segítői az istentiszteletnél? Lévi törzse ugyan számra a legkisebb volt, de az aranyborjú imáadásában nem vett részt, ezért szemelte ki Isten e törzs tagjait a papok segítőivé.

b) Miért nem építhettek a zsidók kőtemplomot a pusztában? Mert ide-oda vándoroltak. Mit készített Mózes Isten rendeletére? Egy pompás, nagy sátor. A nép örvendő buzgósággal adott össze minden szükségest: aranyat, ezüstöt, szőnyegeket, állatbőröket, akácfát stb., csak hogy a szent hely mennél díszesebb és Istenhez méltóbb legyen. Hogyan nevezték el a szent sátor? *Szövetség sátrának* vagy frigsátornak, mely folyton emlékeztetett az Istennel kötött szövetségre. Hány részre oszlott belül? Két részre. A nagyobb részt szentélynek (szentnek), a kisebbet szentek szentjének (legszentebbnek) nevezték. Mit állítottak az első részbe? A szentélyben állott egy aranyozott asztal tizenkét áldozati kenyérrel (Izrael tizenkét törzsét jelképezve). A kenyerek hálááldozat gyanánt voltak a szentélyben. Itt volt az aranyozott oltár, melyen naponként kétszer tömjént áldoztak s egy hétágú arany-gyertyatartó. Ebben folyton égett a mécs, jelezve Izrael hitét.

Mi volt a szentek szentjében? Egy aranylapokkal bevont hordozható faláda, sarkán karikákkal s ebben rudakkal. Ez volt a frigszekrény. Azért hívták így, mert benne volt a két kőtábla, mely az Istennel kötött szövetségnek, frigynek, föltételeit tartalmazta. A mannából is tettek egy keveset aranyedényben a frigszekrénybe, mint Isten jóságának jelét, hogy a nép hálás legyen s meg ne szűnjék bízni Istenben. Mi volt a frigszekrény tetején? Két kerub szobra tiszta aranyból, imádó helyzetben.

A szövetség sátra körül nagy, nyitott udvar volt. Itt egy nagy ércoltár volt a véres áldozatok számára. Itt áldoztak fel pl. marhát, bárányt, kost, galambot. Az udvart vékony oszlopon függő, fehér szőnyegek kerítették be.

Mikor minden elkészült, fölszentelték a szövetség sátrát. Milyen csodás dolog történt ekkor? A felhőoszlop, melyben Isten különös módon jelen volt, leereszkedett a szent sátorra s a frigszekrényen a két angyal közt helyezkedett el. A szentek szentjébe a belépés tilos volt. Mózes csupán a legnagyobb szükség idején léphetett be ide imádkozni. Később pedig csak a főpapnak volt szabad ide belépnie és pedig egyszer egy évben.

c) Milyen ünnepeket tartottak az izraeliták? Heti ünnep a szombat volt. Dolgozni e napon halálbüntetés mellett tilos volt. Még az állatoknak is pihenniök kellett. Évi ünnepeikről már hallottunk. Minek emlékére tartották a húsvétot? A pünkösdöt? Ez egyúttal háláadás volt az aratásért. Ősszel (október végén) tartották a sátoros ünnepet annak emlékére, hogy a pusztában vándoroltak. Ekkor egy hétig sátrakban laktak. Öt nappal a sátoros ünnep előtt volt az engesztelés napja, szigorú böjti nap, melyen áldozatot mutattak be az elkövetett bűnökért.

Kifejtés és alkalmazás. a) Sokat megvontak maguktól az izraeliták, hogy a szövetség sátora mennél szebb és Istenhez méltó legyen. Ma is kedves Isten előtt, ha valaki hozzájárul buzgóságával Isten házának díszítéséhez. Később talán ti is meg-

tehetitek ezt. Addig igyekezzetek legalább illedelmesen viselkedni a templomban. — b) „A sátor a jelen (vagyis a keresztény) idő előképe volt” — mondja szent Pál apostol. Egy szövetség-sátor volt, ami azt jelezte, hogy egy igaz egyház lesz. De mivel az igaz egyház katolikus, vagyis az összes népek számára van, azért sok keresztény Isten-háza, templom van. A felhőoszlop a frigyszekrény fölött minek volt előképe? Jézus jelenlétének a szentség-házban. Itt, a szentség-házban nemcsak földi manna van, hanem „az élő kenyér, mely az égből szállott alá”. Az áldozati kenyerek az aranyasztalon a szentmisére, a hétágú gyertyatartó a hét szentségre emlékeztet. A tömjénáldozatnál kedvesebb Isten előtt Krisztus s a hívek imádsága, mely oltárainkról folyton égbe száll. A véres áldozatok folyton intették a népet arra, hogy az ember bűnös, Istennek elégtétellel tartozik, méltó elégtételt maga adni nem tud, kell jönnie valakinek, aki Istent majd kiengeszteli. (292. k.) Ki mutatta be Istennek a legszentebb áldozatot? Mind-ebből látjuk, hogy a katolikus egyház az igaz, Istentől alapított egyház, melyet Isten már az őszövetségben előre jelképezett. Legyünk hálásak, hogy Krisztus igaz egyházának tagjai lehetünk.

IV. A hazug kémek s a zúgolódók büntetése.

Térjünk most ismét vissza az izraeliták történetéhez.

Elbeszélés. Gerely 13.

Megértetés. Mennyi ideig tartózkodott Izrael népe a Sinai-hegy környékén? Hogyan adta meg Isten a jelet az indulásra? Végre elérkeztek Kánaán déli határához. Mit tett itt Mózes? Minden törzsből egy megbízható embert választott ki s elküldte kikémlelni, hogy merre vannak Kánaánban a megerősített helyek, honnan lehetne legbiztosabban támadni. S hogy a nép lássa, hogy érdemes küzdeni a földért, kellett valamit magukkal hozni annak gyümölcséből. Negyven nap mulva tértek vissza a kémek. Mit hoztak magukkal? Akkora szőlőfürtöt, hogy két ember rúdon vitte. Tíz kém azonban túlzott s elrémitette a népet. Mit mondtak a lakosokról? A nép egyszerre elcsüggedt és kifakadásával nagyon megbántotta Istent. Zúgolódásuk mutatta, hogy nem hisznek Istenben, nem bíznak ígéreteiben, nem szeretik őt. Isten sokáig eltűrte a megbántásokat, de most már betelt a mérték. Hogyan érezte velük igazságosságát? Engedte, hogy teljesedjék kívánságuk: „Bárcsak vesznénk el a pusztában”. Csupán kettővel tett kivételt! Kivel? Mennyi ideig kellett ezután a népnek a pusztában vándorolnia? Hogyan bűnhődtek a hazug kémek?

Kifejtés és alkalmazás. Átkozódni súlyos bűn. Isten ma is nem egyszer azzal bünteti az átkozódót, hogy rajta teljesíti be a rossz kívánságát. (168. k.) Ki vétkezik átkozódással? — Vigyázatok nyelvetekre! Gyermekek szájából is nem egyszer hallani átkozódásokat. „Az átkozódók nem fogják bírni Isten országát” — mondja szent Pál apostol.

V. A pusztai vándorlás vége.

Az izraeliták a negyven év alatt, amíg a pusztában tartózkodtak, elszéledtek mindenfelé. Csak olykor-olykor jöttek össze valamennyien a szent sáternál istentiszteletre. Az idősebbek lassankint mind elhaltak. A negyven évben aztán már egy egészen új nemzedék jött össze Kánaán határainál. Most már végéhez közeledett a bizonytalan vándorélet. De végéhez közeledett Mózes élete is. Mi történt a pusztai vándorlás eme végső szakában, elmondom.

Elbeszélés. Pokorny 26. Gerely 14.

Megértetés és kifejtés. a) (Mózes kételkedése.) Minek hiányát érezték ismét az izraeliták a negyvenedik év elején? Miből látjuk, hogy az új nemzedék se volt jobb az előbbinél? Lázongtak, zúgolódtak. Mit tett Mózes? Mit parancsolt neki Isten? Mózes és Áron joggal háborodtak fel a népek hálátlanságán. Hányszor részesült már csodálatos segítségben! Mégis hiba volt részükről, hogy miután Isten kijelentette, hogy segíteni fog, kis ideig tudva kételkedtek, segít-e Isten csakugyan a lázongó népen? Ez a kételkedés bűn volt. Isten végtelenül igazságos. Ezekben az éretnyes férfiakban a pillanatnyi ingadozás, a bocsánatos bűn is sértette Istent. Mivel büntette azért őket? Mennyire fájhatott ez Mózesnek és Áronnak. Most már negyven év óta vezették a népet a pusztában. Végre elérkezett az idő, hogy belépjenek a rég óhajtott hazába, s most nem fejezhetik be életművüket. Áron nemsokára meghalt. — Isten kérlelhetetlenül bünteti a bűnt, a bocsánatosat is. Nem lehetünk eléggé óvatosak a bűnnel szemben!

b) (A rézkigyó.) Mi miatt zúgolódott ezután ismét a nép? A hosszú vándorlás a pusztában mindenesetre kellemetlen volt. Szabad volt-e ezért zúgolódní? Nem. Isten rendelkezései ellen sose szabad zúgolódní. Az izraelitáknak meg éppen nem. Mert ki volt az oka, hogy ily soká tartott a pusztai vándorlás? Maguk. Mivel büntette Isten most a hálátlan népet? A mérges kígyók marása miatt az egész tábor visszhangzott a jajkiáltásoktól. Mit tett ekkor Mózes? Egy keresztalakú póznára rézből készült kígyóképet függesztett. Aki erre bűnbánólag és Istenbe vetett bizalommal nézett, meggyógyult.

Igy akarta Isten előre jelezni, hogy akit lelkében megsebzett a pokoli kígyónak marása, az meggyógyul, ha a keresztfeszített Úr Jézushoz fordul kegyelemért.

c) (Mózes halála.) Végre elérkezett Mózes halálának ideje. Bármily fájdalmas volt számára, hogy nem léphet be az ígért földjére, mely után ifjúkora óta vágyakozott, megadással rendelte magát alá Isten szent végzésének. Nem kérte Istent, vegye le a csapást róla, hanem folyton azt ismételte: „Legyen meg a te szent akaratod.” Még egyszer összehívta a népet és búcsút vett tőle. Mire intette őt? Tartsa meg az Istennel kötött szövetséget. Ne hallgasson hamis prófétákra. Egy nevezetes jövődöléssel fejezte

be beszédét: „Prófétát támaszt nemzetségedből a te Urad, Istened, mint engem; őt hallgassátok.” Kire vonatkoznak e szavak? Az Úr Jézusra. Jézus próféta, mint Mózes, mert a) általa kötötte meg Isten az újszövetséget az emberekkel, b) s mert épp oly, és még nagyobb csodákat tett, mint Mózes, jövődöléseket mondott s kihirdette nekünk az újszövetségi törvényt. Mózes ezután megáldotta a népet és eltávozott. Melyik hegyre ment? Nébó keletre van a Jordán torkolatától. (Megmutatni.) Itt még egy utolsó örömben részesíté Isten. Végigtekinthetett a termékeny országon a Holt-tengertől a Libanoni-hegyekig, látta a viruló erdőket, mezőket, városokat s abban a tudatban, hogy Isten majd befejezi művét népével, bizalommal adta át lelkét az Úr kezébe. Hány éves volt, mikor meghalt?

Mózes nagyon szent férfiú volt. Erős volt *hitében*. Ki vetette meg hitének alapját? Édesanyja. Fáraó udvarának fénye nem csábította át a pogányságra. A hit a pusztában is mindig erős volt lelkében, folyton Isten jelenlétében élt. Erős volt *bizalma* is. Ezért mert Fáraó elé lépni s mikor mindenki elcsüggedt, a Vöröstengeter partján, a pusztai vándorlás bajaiban, ő törhetetlen bizalommal imádkozott. S mennyire *szerette* Istent! Mint buzgólkodott Isten dicsőségének terjesztésén! Mennyit tett és dolgozott, míg rendezte az istentiszteletet, irtotta a nép bálványozó hajlamait. Szerette a népet is. Miatta kellett menekülnie Fáraó udvarából, türelemmel viselte el fogyatkozásait, rendezte családi, társadalmi életüket, folyton imádkozott értük. Mindent megbocsátott nekik és áldást osztva távozott tőlük. Mózes azért mint Istennek nagy szentjét tiszteljük, mi keresztények is. (Ünnepe szeptember 4.)

Találtak-e Mózes és Jézus között hasonlóságot? Mózes, mint gyermek csodálatosan megmenekül a gonosz király elől — megmenti népét Fáraó rabságából és elvezeti az ígért földjéhez — általa Isten szövetséget köt a néppel s azt vérrel pecsételi meg, — próféta, ki Istennel színről-színre társalog és sok csodát tesz. Jézusnak előképe Mózes.

17. AZ ISRAELITÁK KÁNAÁNBAN.

Ma elmondom, hogyan foglalták el az izraeliták Kánaánt s hogyan folyt itt soruk.

I. Józsue elfoglalja Kánaánt.

Elbeszélés. Pokorny 27. Gerely 15. (Elmondjuk végig a tankönyv szövegét.)

Megértetés. Ki lett Mózes halála után az izraeliták vezére? Józsue vitéz katona és mélyen vallásos ember volt. Melyik folyón vezette át Józsue az izraelitákat? Ez csodálatos módon történt. A folyó t. i. mély volt s vize a tavaszi olvadáستól meg-

áradt, úgyhogy sehol sem lehetett átgázolni. Józ sue rendeletére a papok a frigyszekrénnel előre mentek, s amint a folyóba léptek, annak vize kettévált, alsó része lefolyt a tengerbe, felső része pedig, mint a hegy, feltornyosult, míg az egész nép át nem kelt a folyón.

Melyik város elé érkeztek az izraeliták először? Jerikó (megmutatni) erős falakkal védett, katonákkal jól megrakott erősség volt. Mivel ostromolják ma a várakat? Ágyúkkal. Akkoriban faltörő gépekkel iparkodtak rést ütni a falakon. De az izraelitáknak ilyen gépeik nem voltak. A jerikóiak azért gúnyos fensőséggel néztek az izraelitákra, meg voltak győződve, hogy városukat soha be nem veszik. Sokan az izraeliták közül is elcsüggedtek. Mit rendelt el ekkor Isten parancsára Józ sue? A körmenetek alkalmával az izraeliták szemlélhették az erős kőfalakat és saját szemükkel győződtek meg, hogy a maguk erejéből a várost képtelenek elfoglalni. Mitől omlottak össze a falak a 13-ik körmeneten? Isten mindenható erejétől.

Ez volt az első csodás győzelem, melyet követett sok más. Józ sue Isten segítségével elfoglalta Kánaán egész földjét. Hogyan osztotta fel? Jákob tizenkét fiától leszármazók egy-egy törzset vagy nemzetséget alkottak. Minden törzs kapott egy részt az elfoglalt országból s itt most már szabadon élhettek az izraeliták, mint az ország urai, nem pedig mint rabok Egyiptomban.

Kifejtés. a) Már a pusztában is sok csodát művelt Isten. Kánaán elfoglalásakor még feltűnőbb csodák következtek. Így akarta megmutatni Isten a népnek hatalmát és gondviselését s megerősíteni őt a hitben. Együttal éreztetni akarta velük, hogy nem saját erejükből lett övék az ígéret földje, hanem Isten adta azt nekik, azért legyenek hálások és alázatosak. Mi is ilyenformán vagyunk örök hazánkkal. Bejuthatunk-e oda saját erőnk-ből? (244. k.) Mi szükséges nekünk leginkább ahhoz, hogy üdvözülhessünk? — *b)* Amit Isten megígért, azt megtartja. Mintegy hatszáz év előtt megígérte Ábrahámnak, hogy ez az ország övé lesz és utódaié. Így is történt. Mit ígért meg nekünk az Isten? Hogy megadja a mennyországot, ha megtartjuk parancsolatait. Isten ígéretére bizton építhetünk. (149. k.) Mit kell Istentől remélnünk?

Alkalmazás. Gondoljunk gyakran Isten ígéreteire és fenyegetéseire, s viselkedjünk megfelelően, amíg időnk van. A halál pillanatában már késő lesz azt mondani: „Ha ezt tudtam volna!” Imádkozzunk, dolgozzunk, tűrjünk és harcoljunk az „ígéret földjéért”, vagyis a mennyországért.

II. A bírák.

Józ sue halála után egy ideig még harcoltak az izraeliták a pogány népekkel, melyek Kánaánban és Kánaán körül laktak, de később kibékültek velük. Több évtized mulva, mikor meg-

halt az a nemzedék, mely Isten csodáit látta, az ifjabbak össze is barátkoztak a pogányokkal. Mivel a bálványozással mindenféle bűnös mulatozások jártak együtt, sokan az izraeliták közül is bálványozók lettek. Isten időnkint szigorúan büntette a hitehagyottakat. Ellenségek támadták meg az izraelitákat, sokat közülük megöltek, vetéseiket s szőlőiket elpusztították, barmaikat elhajtották. Mi támadt ennek következtében az országban? Éhínség, különféle betegségek. A szerencsétlenség azután megtörte a bűnösöket. Magukba szállottak, bűnbánatot tartottak, visszatértek Istenhez és kérték segítségét. Hogyan segítette meg őket az Úr? Józsuéhoz hasonló vitéz férfiakat támasztott köztük, akik Isten segítségével leverték az ellenséget. E hős férfiak a háború után is a nép vezetői maradtak és bíráskodtak fölötté, ügyeltek a rendre s a viszályokat megszüntették. Azért bíráknak nevezzük őket. Mintegy háromszáz évig az izraelitákat Kánaánban bírák kormányozták. Nevezetesebbek: Gedeon, Sámson, Héli és Sámuel. Héli és Sámuelről részletesen elmondok egyet-mást.

Elbeszélés. Pokorny 29. (Elmondjuk a biblia szövegét.)

Megértetés. Milyen méltóságot viselt Héli? Bíró és főpap volt. Kinek a nemzetségéből származhatott tehát, ha főpap volt? Áron nemzetségéből. Héli az izraeliták egyházi és világi feje volt. Ki került Héli idejében a főpap házába? Sámuel édesanyja még gyermeke születése előtt megfogadta, hogy ha fia születik, azt egészen Isten szolgálatára ajánlja fel. Így került a kis Sámuel már hároméves korában Silóba (megmutatni), ahol a szövetség sátra s a főpap háza volt. Maga a főpap tanította és nevelte őt és Sámuel nagyon ártatlan, szent gyermek lett.

Kik voltak Héli fiai? Ezek is jók voltak? Gonoszak voltak, elragadták az oltárról az áldozati húst, ami nagy botrányt okozott. Sajnos, Héli is oka volt részben fiai bűnének. Miért? Nem büntette meg őket komolyan. Ezért sok izraelita elkerülte az Úr hajlékát. Isten pedig kijelentette, hogy Héli fiaival együtt megbünteti. Ez meg is történt. Melyik nép támadta meg az izraelitákat? A filiszteusok Kánaán délnyugati részén laktak. (Megmutatni.) Mit vittek magukkal az izraeliták a csatába? Bűneik miatt azonban méltatlanok lettek az isteni oltalomra. Mi történt velük? Az agg Héli egy széken ülve várta a hírt a csata kimeneteléről. Különösen a frigyszekrény miatt reszketett. Egyszer csak futva érkezik a követ, megtepett ruhával s tudtul adja: „Izrael leverve, fiaid elestek, a frigyszekrény az ellenség kezében.” Mi történt Hélivel, mikor ezt meghallotta?

Több éven át sanyargatták ezután a filiszteusok az izraelitákat. Közben Sámuel férfi lett s Izrael népének bírása. Nagy tekintélye volt Sámuelnek, mert az egész nép megismerte, hogy Istentől kap kijelentéseket, tudja meg a jövőt, s azért próféta. Sámuel buzdította a népet, hogy tartson bűnbánatot és szüntesse meg a bálványozást, akkor megsegíti Isten. Így is történt. A

filiszteusok nemsokára vereséget szenvedtek s a frigyszekrény is visszakerült.

Kifejtés és alkalmazás. a) Héli erényes, vallásos főpap volt. Csak mi volt a hibája? Túlengedékeny volt gyermekeivel szemben. Ezért bűnhődött. A szülők vétkeznek, ha gyermekeiket komolyan nem büntetik hibáikért. A gyermekek pedig magukra és szüleikre kihívják Isten büntetését, ha visszaélve szüleik gyöngeségével, féktelenül élnek. (228. k.) Ki követ el idegen bűnt? Vigyázatok ti is, hogy meg ne nehezítsétek szüleiteknek felelősségét. Fogadjátok szívesen intéseiket, sőt büntetéseiket is. A szülő mindig nehéz szívvel büntet, de a szentírás azt mondja, hogy aki a vesszőt kíméli, az fiát gyűlöli. (180. k.) Mi vár azokra a gyermekekre, akik szüleiket nem tisztelik?

b) A frigyszekrény az izraelitáknak, amíg buzgók voltak, oltalmat, áldást szerzett, mikor gonoszok lettek, veszélybe döntötte őket. Így van az Óltáriszentséggel is. A méltóan áldozóknak élet, a méltatlanul áldozóknak méreg. (284. k.) Mit követ az el, aki méltatlanul áldozni merészel? Isten őrizzen meg benneteket ilyen szörnyű bűntől!

III. Saul.

Mennyi ideig kormányozták az izraelitákat bírák? (300 évig.) Sámuel volt az utolsó bíró. Utána már királyok következtek. Az első királyt Saulnak hívták. Hogyan lett Saul király s mi történt az ő idejében, ezt akarom most elmondani.

Elbeszélés. Pokorny 30. Gerely 17, 1—3. (Elmondjuk a biblia szavaival a történetet.)

Megértetés. a) (Sámuel fölkeni Sault.) Mit kívántak az izraeliták Sámueltól, mikor megöregedett? „Izrael vénei“, vagyis a törzsfők s a tekintélyesebb családfők jöttek hozzá, hogy királyt kérjenek tőle. Sámuelnek nem tetszett e kérés. Miért nem? Azt akarta, hogy Isten legyen csupán Izrael királya. Eddig is Isten vezette a népet és védte meg ellenségei ellen. Ha az izraelitákat baj, vereség érte, mi volt az oka ennek? Saját bűneik. De erre nem akartak gondolni most az izraeliták. Elhitették magukkal, hogy ha látható királyaik lesznek, szerencsésebbek lesznek, mint a láthatatlan Isten vezetése mellett. Inkább bíztak tehát egy emberben, mint Istenben. Ez bűnös, hálátlan gondolkozás volt. Némelyek még hiúságból is kívántak királyt, aki nagy pompát fejt majd ki. Sámuel jóideig vonakodott. Imádkozott Istenhez. Hogyan szólt az Úr Sámuelhez? „Rendelj nekik királyt.“ Isten végtelen türelemből teljesítette a nép akaratát. Izrael népe a királyok alatt is élhetett, de boldog csak úgy volt, ha Istennek szolgált. Kit kent föl ekkor Sámuel királynak? A fölkenés jele volt, hogy Saul Istentől megkapja magas hivatásához a szükséges kegyelmeket. Sámuel ezután összehívatta az izraelitákat és be-

muttatta nekik az új királyt. Hogyan fogadta a nép? Nagy örömmel.

b) (*Saul elveszti Isten kegyelmét.*) Kánaánt különféle ellenséges népek környezték: ammoniták, moabiták, amalekiták, filiszteusok. Saul eleinte mind leverte ezeket. Mivel alázatos volt, Isten megsegítette. Mi történt később? Saul megváltozott, kevély lett és engedetlen. Isten pl. Sámuel próféta által megparancsolta neki, hogy az amalekitákat pusztítsa el rút bálványozásuk miatt s jószágukból semmit se tartson meg. Szót fogadott Saul? Kapzsiságból a legszebbet megtartotta. Mit mondott ekkor Sámuel? Saul ugyan külsőleg haláláig még király maradt, de a) Isten kegyelme elhagyta őt, elégedetlen, szerencsétlen lett, b) családjában a királyság nem öröklődött, hanem más családra szállott át.

c) (*Dávid fölkenése.*) Saul alatt megerősödött ugyan Izrael országa, a nép egységesebb lett, jobban összeolvadt, de az igazi nagy király Izraelben csak Saul után következett. Hogy hívták ezt? Dávidot is Isten választotta a királyságra és szolgája Sámuel által kenette föl még ifjú korában. Hol lakott Dávid atyja, Izai? Izai gazdag pásztor volt és 8 fia volt. Hogyan ítélte Sámuel az ifjakról? Mindjárt az első nagyon megtetszett neki, deli termete és szép külseje miatt. De mit jelentett ki neki az Úr? Isten nem a külsőt, hanem a szívet nézi. Sorra vizsgálta ezután az ifjakat Sámuel, de Isten egyik mellett sem nyilatkozott. Végre kit választott Isten? Mit tett Sámuel az ifjú Dáviddal? A fölkenés jelezte, hogy Isten bölcseséget és erőt ad Dávidnak, hogy Saul halála után jó király legyen.

Kifejtés. Sámuel azt hitte, hogy mivel Saul magastermetű, szép ember volt, Isten csak olyat választ királlyá, aki szép külsejű. Izai nem tudta ugyan, mi a szándéka Sámuelnek, de azt gondolta, hogy fiai közül egyet ki akar tüntetni, azért a két idősebbet állította eléje, az ifjú Dávidra nem is gondolt. Dávid maga se hitte volna, hogy Sámuel rá csak egy tekintetet is vet, azért nyugodtan maradt nyájánál s nagyon csodálkozott, mikor onnan a próféta elé hívták. De éppen mert alázatos volt és istenfélő, azért választotta Isten. Szép külső, díszes ruha, rang stb. ma is mellékes Isten előtt, a fő az erényes szív. (239. k.) Ki a jó vagy erényes ember?

Isten ezután úgy intézte a körülményeket, hogy Dávid Saul udvarába került. Hogyan, miért történt ez? Saul nagyon leverett lett, mióta Sámuel szájából meghallotta Isten büntetését. Mivel pedig bűnét beismerni és megbánni nem akarta, az ördög mindig nagyobb befolyással volt reá. Valaki ekkor megsúgta a királynak, hogy Dávid nagyon ügyesen játszik a hárfán. A hárfa egy háromszög alakú, húros hangszer volt, melyen a húrokat az ujjal pengették s hozzá énekeltek. Saul tehát magához hívatta Dávidot, hogy fölvidítsa őt játékával. Így került Dávid a királyi udvarba, hol Saul megkedvelte őt ügyes játéka miatt s mert sok szép szent éneket, zsoltárt költött. Dávid a királynak fegyverhordozója,

apródja lett. Így egyúttal alkalma volt Dávidnak megtanulni a fegyverforgatást, közelebbről látni az ország kormányzását és előkészülni jövő hivatására.

Nemsokára ezután ismét háború következett. Kik támadták meg az izraelitákat? Dávid bátyjai közül hárman vonultak be Saulnak seregébe. Mit tett a király Dáviddal? Egyelőre hazaküldte. Ő még fiatal volt. A dolog később mégis úgy fordult, hogy az ifjú Dávid verte le és futamította meg az ellenséget. Hogy történt ez, elmondom.

IV. Dávid legyőzi Góliátot.

Elbeszélés. Pokorny 31. Gerely 17, 4. (Elmondjuk az elbeszélést a tankönyv szavaival.)

Megértetés. a) (Góliát.) Megütköztek-e rögtön az izraeliták a támadó filiszteusokkal? Nem. A két sereg szemközt állott, de csatára nem került a dolog. Saul kedvetlen volt, s ha a vezér csüggeteg, akkor a seregből is elvész a bátorság. Hozzá még valaki napról-napra rémítgette őket a filiszteusok táborából. Ki volt ez? Miért hívták óriásnak? Roppant magas és erőstermetű ember volt. Hogyan volt fölfegyverkezve? Vaspáncél volt testén, vagyis bőrruha, melyen vaslemezek úgy voltak egymásra fűzve, mint a halon a pikkelyek. Mi volt a fején? Egy rézsisak, melyen kard éle át nem hatolhat. Kezében dárda volt, hosszúnyelű, vashegyű dorong. Mindennap előjött nagy kevélyen a hegyoldalra és átkiabált az átelleni hegyen táborozó izraelitákhoz. Mire hívta fel őket? Persze, meg volt győződve, hogy győztes csak ő lehet. Mennyi ideje tartott már a kihívás? Negyven napja. De senki sem merte vele fölvenni a harcot.

b) (Dávid.) Ki jelent meg ezidőtájt az izraeliták táborában? Az ifjú Dávid. Hogyan került a táborba Dávid? Atyja küldte oda, hogy bátyjainak élelmiszereket vigyen. Az izraelitáknak t. i. nem volt rendes hadseregük, hanem csak háború idején jöttek össze a fegyverképes férfiak s ezek közül mindegyik maga gondoskodott fönntartásáról, zsoldot nem kaptak, de győzelem esetén osztottak a zsákmányban. Mit mondott Dávid, mikor meghallotta Góliát szavait? Nagyon fölháborodott Dávid. Hisz' az izraeliták Isten választott népe voltak, a filiszteusok pedig bálványimádó pogányok. Góliát azzal, hogy az élő Istennek népét gúnyolta, egyszersmind kiből üzött gúnyt? Istenből. Ezért akarta őt Dávid megfenyíteni. A katonák buzdították Dávidot. Mit mondtak neki? Erre Saul elé vezettette magát Dávid. Saul azonban nem igen biztatta Dávidot. Miért nem? Tapasztalatlan ifjúnak tartotta. Dávid mégse lépett vissza, bizott Istenben, hogy majd megsegit. Lelkesedése végre is engedelkennyé tette a királyt és engedelmet adott Dávidnak a harcra.

c) (A viadal.) Hogyan fegyverkezett föl Dávid? A parittyá két hosszú bőrszík vagy zsinórból állott, ahol a két szík a közé-

pen találkozott, volt egy lapos bőrdarab, melyre a golyó helyett egy éles követ tettek. Használat előtt a fej körül erősen megcsóválták a szíjakat, aztán az egyik szíjat eleresztve, a követ ki-röpítették. Ilyen fegyvert használtak akkor puska helyett a pász-torok és vadászok.

Góliát elképedt, mikor messziről Dávidot meglátta és észre-vette, hogy nincs se kardja, se paizsa, se lándzsája, csak egy botja. Hogyan kiáltott Dávidra? Mit tett hozzá még, hogy meg-ijessze Dávidot? („majd az égi madaraknak”). Dávid nem ijedt meg. Mit mondott? Minden bizalmát Istenbe helyezte. Az óriás megindult Dávid ellen. Hogyan támadott Dávid? Dávid ugyan ügyes volt a parittyá használatában, de Isten különös segítsége nélkül alig boldogult volna. Miért? Az óriás csak egy helyen volt sebezhető: arcán; teste, feje, egyébként mindenütt vassal-rézzel volt védve. Ha csak egy kicsit megijed Dávid, már nem tud nyu-godtan célozni és kellő erővel sujtani. De Isten vele volt. Mit tettek a filiszteusok, mikor Dávid felmutatta Góliát levágott fe-jét?

Kifejtés és alkalmazás. Góliát a maga erejében, ügyességé-ben bízott. Legyőzhetetlennak tartotta magát. Megvetette Dávi-dot. Góliát kevély volt. Isten a kevélyeket megalázza. (Lucifer, Fáraó.) Dávid Istenben bízott, nem pedig önerejében. Alázatos volt. Isten az alázatosakat kedveli és segíti. Sok gyermekén vehető észre Góliát kevély érzülete. Az ilyen elbízta magát, sen-kitől nem akar tanácsot elfogadni vagy intést, mindent jobban tud. Nem egyszer dicsekszik, henceg, hogy milyen erős, okos, szép stb. Az ilyennek rendszerint semmi se sikerül. Isten nem segíti meg. Kevélyisége miatt Isten előtt útalat tárgya. Legyetek alázatosak. Kérjétek naponként buzgó imádsággal Isten segítségét. Ismerjétek be őszintén hibáitokat, különösen a gyóntatószékben. Így kísér majd benneteket Isten kegyelme és áldása.

V. Dávid nagylelkűsége. Saul halála.

Befejezésül lássuk még röviden Saul király uralkodásának utolsó idejét.

Elbeszélés. Pokorny 32. Gerely 17, 5, 6.

Megértetés. Kik fogadták a győztes hadsereget visszatérése-skor? Leányok, asszonyok vonultak ki hangszerekkel, virágokkal szeretteik elé s kísérték örömujjongva a városba. Hogyan énekeltek? A büszke Sault bántotta, hogy a győzelmet nem egye-dül neki tulajdonították, hanem inkább Dávidnak. Mit kezdett érezni Dávid iránt? Ellenszenvet, sőt később gyűlöletet is. Nem tudott már nézni Dávidra. Hogyan akarta láb alól eltenni elő-ször? (Lándzsáját hajította reá.)

Dávidnak azonban sikerült elmenekülnie a hegyek közé. Itt napról-napra életveszélyben forgott. Miért? Mert Saul 3000 em-berrel üldözte. De Dávid sem volt egyedül. Kik voltak vele?

Barátai, rokonai, pár száz ember. Isten megvédte gondviselésével Dávidot. Sőt még Saul is kezébe adta. Hogyan? Kétszer is megölhette volna Dávid Sault, de Dávid nagylelkű volt, mint urát és királyát tisztelte Sault akkor is, mikor ez halálos ellensége volt. A rosszért jóval fizetett. Ez nemes lelkiületre vall.

Milyen vége lett Saulnak? Súlyos bűnnel, öngyilkossággal fejezte be életét. Ide vezetett a kevélység, a folytonos ellenszegülés Isten kegyelmével szemben.

Kifejtés és alkalmazás. De talán nem is volt nagy bűn, hogy Saul megölte magát, hiszen látta, hogy úgy sincs számára menekvés? Nagy bűn volt. Bele kellett volna törődnie, hogy vagy elesik a harcban, vagy fogoly lesz. S ha félt, hogy ellenségei később gúnyt űznek belőle vagy megkínózzák, ezt mint vezeklést kellett volna elfogadnia bűneiért. Önmagára gyilkos szándékkal kezét emelni mindig halálos bűn. (185. k.) Ki vétkezik saját testi élete ellen?

Saul élete jól kezdődött, de rosszul végződött. Hányszor ismétlődik ez ma is. Milyen buzgó némely gyermek, amíg iskolába jár, s hogyan megváltozik s elromlik, ha egyszer elhagyja az iskolát s megismeri a bűnalkalmakat. „Vigyázzatok és imádkozzatok.” Különösen az imádságot ne hagyjátok soha abba, mert aki megszűnt imádkozni, az elveszett.

18. DÁVID ÉS SALAMON. (Kr. e. 1055—975.)

A nép nem feledte el, milyen győzelmet aratott Dávid Góliát fölött. Látta, hogy Isten Dávidot segíti és azt akarja, hogy király legyen. Kit választott meg azért Saul halála után királynak? Elbeszéltem, hogyan uralkodott Dávid.

I. Dávid király.

Elbeszélés. Pokorný 33. Gerely 18, 1, 2. (*Elmondjuk a történetet a tankönyv szövege szerint.*)

Megértetés. a) (*Dávid a szent király.*) Melyik várost tette Dávid országának fővárosává? *Jeruzsálem* két városrészből állott: alsó és felső városból. Az alsó régen az izraeliták kezén volt, de a felső városban, melyet erős falak vettek körül, még mindig a pogány jebuzeusok laktak. Dávid elfoglalta a bevehetetlennek tartott felső várost s itt épített magának királyi házat. Ez időtől Jeruzsálem lett az ország fővárosa.

A felső város a Sion-hegyén épült. Mit készítettett Dávid a Sion-hegyén Isten tiszteletére? Egy új, díszes *szent sátor*. Ki készítette az elsőt? A Mózes által készített már nagyon elavult. Mit hoztak ezután ünnepélyes menettel a szent sátorba? A frigszekrényt. Dávid királynak s az ország nagyjainak kíséretében szent énekek között hozták a drága ereklyét Jeruzsálembe. Mit akart még építeni itt Dávid? Szilárd kőtemplomot, össze is

gyűjtött e célra sok drága anyagot, de Isten úgy rendelte, hogy az építés fiára, Salamonra maradjon.

Mit rendezett el Dávid ezután nagy gonddal? Az *Istentiszteletet*. Beosztotta a papokat 24 osztályra s ezek fölváltva végezték az istentiszteletet. Minden osztály egy hétig volt Jeruzsálemben, azután hazatért lakóhelyére, hogy ott oktassa a népet. Nagy énekkart is állított fel Dávid s a Szentlélek sugallatából sok gyönyörű szent éneket készített. Hogy hívjuk ezeket az énekeket? Zsoltárok, zsoltár-énekek. Mai napig használja a zsoltárokat a kat. anyaszentegyház az istentiszteletnél és imádásaiban.

Milyen csodás ajándékkal tüntette ki Isten a szent királyt? A *jövendőmondás* ajándékával. Dávid a Szentlélektől fölvilágosítva többféle jövendőlést mondott a Megváltóról. Mit jövendőlt pl.? Hogy a Megváltónak majd átluggatják kezeit és lábait (Hol történt ez? A keresztfán.), hogy köntösére sorsot vetnek. (Kik vetettek sorsot köntösére? Miért? Mert az csak egészben volt használható.) Azt is mondotta a Megváltóról, hogy az pap lesz örökké Melkizedek rendje szerint. Melyik áldozatra gondolt Dávid, mikor ezt leírta? A szentmiseáldozatra. Isten azt is kijelentette Dávidnak, hogy a Megváltó az ő családjából fog származni. (Szűz Mária kinek a családjából való volt?)

Kifejtés és alkalmazás. Látjuk mindezekből, hogy Dávid mélyen vallásos ember volt. Nem hiába ment át oly sok szenvedésen és megpróbáltatáson, amíg trónra jutott. A nehéz napokban tanult meg Istenben bízni, Istent szeretni, Isten akaratát és lelke üdvösségét mindennek elé helyezni. Azért mint király is minden iparkodásával a vallást akarta megerősíteni népében. Tudta, hogy e nélkül nincs rend, nyugalom és boldogság se földön, se égben. Vajha ti is mindnyájan így gondolkoznátok! „Mit használ, — mondotta Jézus — ha az ember az egész világot megnyeri is, de lelkének kárát vallja.” Szoktatok-e gondosan imádkozni? Szívesen jártok-e az Isten házába? Épületesen viselkedtek-e ott? Annyit ér minden ember, amennyi benne a vallássosság.

b) (*Dávid bűne.*) Hogy mennyire kell vigyázni önmagunkra, nehogy bűnbe essünk és örök kárhozatba jussunk, mutatja Dávid szomorú példája. Eddig csak dicséretest hallottunk Dávidról, de volt életében egy időszak, amikor súlyos bűnbe esett és Isten büntetését hívta ki magára. Hogy történt ez?

Míg vezére, Joáb, a pogányok ellen harcolt, Dávid *tétlenül* és kényelemben élt a királyi palotában. Ezidőtájt az *imádságot* is lanyhán végezte, így történt, hogy a rossz gondolatok erőt vettek rajta. Kit szeretett volna nőül venni? Miért nem volt szabad ezt tennie? Hogyan akarta mégis elérni célját? Ez égbekiáltó bűn volt. Neki, mint királynak, védelmeznie kellett volna harcosait és jó példát adni népének az önmegtagadásban.

Isten egyideig várt, hogy a király magába száll-e? Mikor

ez nem történt, elküldé hozzá egy prófétáját. Ki volt ez? Miféle történettel értette meg a próféta, hogy milyen nagy Dávidnak bűne? Dávid — s ez volt a szerencséje — nem mentegetődzött. Bűnös volt, de nem makacs, megátalkodott bűnös. A próféta első intésére rögtön magába szállott, bevallotta bűnét, nyilvános bűnbánatot tartott, oly szigorúan, hogy a sírástól és bőjtöléstől arca egészen beesett, Isten ekkor kijelentette neki a próféta által, hogy megbocsátja neki az elkövetett bűnt, de elégtétel gyanánt még sokat kell szenvednie. Így nemsokára kis fia is, akit nagyon szeretett, meghalt.

Kifejtés. a) Ha Dávid a rossz gondolatoktól és kívánságoktól rögtön törekedett volna szabadulni, sok keserű bánattól és nehéz óráktól szabadult volna meg. Aki lanyha és a kísértések idején nem imádkozik, könnyen elbukik és szerencsétlen lesz. (230. k.) Hogyan győzhetjük le a kísértést? b) Dávid a próféta intése után tökéletes bánatot indított bűnei fölött. Nemcsak azért bánta bűnét, mert kihívta magára Isten büntetését, hanem szeretetből, hogy Istent, aki oly jó volt hozzá eddig s aki minden szeretetre méltó, megbántotta. Azért kapott rögtön bűnbocsánatot. (313. k.) Mikor indítsuk fel magunkban a tökéletes bánatot?

Alkalmazás. Fel szokta-e valaki közületek este indítani a tökéletes bánatot? Amely gyermek ezt nem felejtí el, annak nem kell aggódnia lelke üdvösségéért.

II. A hálátlan Absalom.

A bajok között, melyek Dávidot később érték, egyik leg-súlyosabb volt fiának, Absalomnak lázadása. A biblia ezt így adja elő.

Elbeszélés. Pokorny 34. Gerely 18, 3. (*Elmondjuk a történetet.*)

Megértetés. Mi indította Absalomot arra, hogy fellázadjon atyja ellen? Absalom a legszebb ifjú volt Izraelben, hosszúhajú, delitermetű. Mi lakott szívében a hízalgő beszédek nyomán? Nagy kevélység. Mivel külsejével kitűnt a többiek fölött, most már hatalomban is első akart lenni. Mit kellett volna megfontolnia a kevély vágyakkal szemben? Hogy törekvése Isten negyedik parancsolatába ütközik, hogy rút hálátlanságot és szeretetlenséget tanúsít atyja ellen. Ezt nem akarta meglátni s ezért tönkre ment, élete virágában nyomorultán elpusztult. Hogyan törekedett a népet megnyerni magának? Nyájaskodással. Mindenkinék kedvében járt, atyját rágalmazta. „Lennék csak én a király, majd másképp lenne minden.” Ily módon sikerült pártot szereznie s egy napon fegyverekkel indult atyja ellen.

Dávidot meglepte a lázadás. Hogyan hagyta el Jeruzsálemet? Nemcsak Absalom miatt sirt, hanem saját bűneire gondolt s a kitört lázadásban Isten büntetését látta. A Jordánon túl Dávidnak is sikerült sereget gyűjteni. Hol került a sor ütközetre?

Efraim erdeiben, a Jordántól nyugatra. Hogy végződött a csata? Mi okozta Absalom halálát? Ez Isten büntetése volt kevélységeért. Mit tett a nép Absalom holttestével? A körakás azt jelentette: Itt egy hálátlan gyermek nyugszik, aki megérdemelte volna, hogy megkövezzék.

Dávid mégse engedett szívében helyet a haragnak vagy bosszúnak. Mit tett, mikor értesült Absalom haláláról? Ezután bánkódva tért vissza Jeruzsálembe.

Kifejtés. (176. k.) Mit parancsol Isten a negyedik parancsolattal? Absalom súlyosan vétkezett a köteles *tisztelet* ellen, mert rosszat beszélt atyjáról és becsmérelte; vétkezett a *szeretet* ellen, mert neki nagy szívfájdalmat okozott; az *engedelmesség* ellen, mert föllázadt ellene. Bűne annál nagyobb volt, mert atya személyében az Istentől rendelt legfőbb világi előjáró ellen is föllázadt. Diadala nem sokáig tartott, Isten keze hamar lesújtott rá. (180. k.) Mi vár azon gyermekekre, akik szüleiket nem tisztelik?

Alkalmazás. Nem volt-e atyád te miattad is nagyon szomorú? Nem sírt-e anyád rossz magaviseleted miatt? Az olyan gyermek, ki szüleinek bánatot szerez, őket folyton keseríti, nem lesz szerencsés se a földön, se a másvilágon. „Átkozott, ki atyját és anyját nem tiszteli” — mondja a szentírás. Mikor a szentgyónáshoz mentek, keltsetek igaz bánatot a bűnök fölött, melyeket a 4-ik parancsolat ellen elkövettetek. Illő (ha nem is okvetlenül szükséges), hogy bocsánatot kérjeteek szüleitektől, mielőtt a szentgyónáshoz járultok.

III. Salamon.

Miután Dávid összesen 40 évig uralkodott, meghalt. Ki lett utána a király? Fia, Salamon. Salamon Dávid mellett egyik legnevezetesebb királya az izraelitáknak. Elmondom történetét.

Elbeszélés. Pokorny 35. Gerely 19, 20. (*Előadjuk a tankönyv szerint.*)

Megértetés. a) (Salamon imádsága.) Idős volt-e Salamon, mikor uralkodni kezdett? Mintegy 20 esztendő, jámbor ifjú volt. Hogyan mutatkozott vallásossága? Buzgón imádkozott, Istennek gyakran mutatott be áldozatokat. Isten tetszéssel nézett reá, mert 1. alázatos volt, „fiatal vagyok és tapasztalatlan”, mondotta, 2. kötelességtudó. Mindenben népének javát kereste. Nem dicsvágyból imádkozott bölcseségért, hanem hogy fontos tisztségét teljesíthesse. Hogyan hallgatta meg Isten Salamon kérését? 1. Megadta neki, amit kért, 2. még azt is, amit nem kért, t. i. gazdagságot, hírt, nagy nevet és 3. még hosszú életet is ígért néki Isten, ha jó marad.

b) (Ítélete.) Milyen alkalommal tűnt ki, hogy nagyon bölcs az ifjú király? Miért volt nehéz helyes ítéletet hozni a két anya pörében? Nem voltak tanúk. Senki se volt jelen, mikor a dolog

történt, senki se ismerte a két kisdedit annyira, hogy vallomása alapján el lehetett volna döntení, ki az igazi anya? Miről ismerte még mégis a király az igazi anyát?

c) (A templomépités.) Mit kezdett ezután építeni Salamon Jeruzsálemben? Hét évig épült a templom, amíg elkészült. Beosztása olyan volt a templomnak, mint a szövetség sátorának, csak sokkal nagyobb volt, márványfalakkal, oszlopokkal, cédrusfamenyezettel, sokféle díszítésekkel, mindenféle arany- és ezüstedényekkel volt ellátva. Mit hoztak át a fölszentelés alkalmával a templomba? A frígyszekrényt. A király térdrehullva, gyönyörű imádsággal ajánlotta fel a templomot Istennek.

d) (Bukása.) Sok éven át uralkodott ezután Salamon. Gazdagabb, tekintélyesebb volt, mint az összes többi királyok Keleten. Hajói idegen országokból mindenféle drága dolgokat, aranyat, gyöngyöket, drágaköveket, elefántcsontot hoztak palotájába. Nagyon bölcs is volt jó ideig, a Szentlélektől fölvilágosítva több szent könyvet írt. De mi történt vele öregségében? Átengedte magát a kevélységnek s a bűnös élvezetváagnak. Nem Istent szerette már, hanem a test bűnös örömeit. Annyira süllyedt, hogy pogány nők kedvéért még hitét is megtagadta, mert bálványoknak épített templomot.

Ez súlyos bűn és nagy botrány volt a népre. Mivel büntette meg azért Isten? Idő előtt meghalt s elvesztette országát. Családja csak kis részt örökölt az országból. Halála előtt azonban Salamon — ügylátszik — megtért. Azért írja könyvében: „Minden földi jó csak hiúság és lélekgyötrelem.”

Kifejtés. a) Salamon példája mutatja, hogy jólét, gazdagság, dicsőség sokszor elkábítják, esztelen és bűnös tettekre viszik az embert. Akinek mindig kedve szerint megy sora, az hamar elbízsa magát, nem törődik Istennel s a túlvilággal, önző, vallástalan, élvhajászó ember lesz. Isten azért csupa irgalomból küld ránk olykor szenvedéseket, hogy megalázzon, örök rendeltetésünkre figyelmeztessen. A szenvedés sokszor a legnagyobb jótétemény ránk nézve, jele Isten szeretetének, az egyetlen eszköz lelkünk megmentésére. „Akit az Úr szeret, azt megsanyargatja.” Gondoljunk erre, ha rosszul megy dolgunk. b) „Minden földi jó csak hiúság és lélekgyötrelem” — mondotta Salamon. Ez a király megízlelt minden földi örömet és dicsőséget, mégis bevallotta, hogy mindez csak „hiúság”, üres, silány, értéktelen dolog, nem szerez igazi boldogságot, csak nyugtalan lelkiismeretet. Isten t. i. az embert nem földi jóért alkotta, hanem a végtelen jóért: önmagáért. (1. k.) Mi végett vagyunk a világon?

Alkalmazás. Élünk hitünk szerint. Küzdünk a rossz kívánságok ellen. Az út a boldogsághoz keskeny és meredek. Folyton meg kell tagadni magunkat. Akkor nemsokára boldogabbak leszünk a mennyországban, mint Salamon király összes dicsőségében volt. De csakis így. „Isten egyedül elég” — mondotta szent Teréz.

e) (A kettészakadás.) Salamon után ki lett a király? Mit kívánt a nép Roboámtól? Az elbizakodott ifjú király azt hitte, hogy fenyegetésekkel megfélemlíti a népet, de csalódott. Mi történt? Az ország két részre szakadt. Hány törzs pártolt el Roboámtól? Az elszakadt tíz törzs külön országot alkotott, melynek neve *Israel* országa volt. Fővárosa? Szamaria. (Megmutatni.) Csak melyik két törzs maradt hű Dávid házához? Júda és Benjámin törzse. Ezek alkották *Júda* országát Jeruzsálem fővárossal. A kettészakadás után mind a két ország hatalma hanyatlott. Királyok és népek folyton veszekedtek egymással. Sőt *Israel* királyai a népet a bálványozás nagy bűnére csábították. Miért tették ezt? Mert attól tartottak, hogy ha a nép továbbra is Jeruzsálembe jár a templomba, később visszatér Júda királyaihoz. A bálványozás aztán, mint valami ragályos betegség, átcsapott Júda országába is.

Kifejtés. *Israel* királya súlyosan vékezett azzal, hogy a népet bálványozásra csábította. Isten ezért keményen megbüntette s egész családját kiirtotta. (186. k.) Ki tesz kárt felebarátja lelki életében?

19. A PRÓFÉTÁK.

Mikor kezdett az emberek közt a bálványozás elterjedni? (A bábéli torony építése után.) Kit választott ki Isten ekkor, hogy az emberek közt az igaz hitet fenntartsa? Ábrahámot. Ábrahámnak, valamint utódainak: Izsáknak és Jákobnak Isten különös kijelentéseket tett, velük társalgott. Hogyan hívjuk egyszerűen Ábrahámot, Izsákot és Jákobot? Mikor Salamon király halála után újra kezdett terjedni a bálványozás az izraeliták között is, Isten sok szent férfiút támasztott köztük, hogy a népet a rossztól, különösen a bálványozástól visszatartsák. Ezek a szent férfiak voltak a *próféták*. A *próféták* tanították a népet, bűnbánatra intették még a királyokat is, és kijelentették nekik, hogy mit akar az Isten. Hogyan bizonyították be a *próféták*, hogy ők Isten küldöttei s hogy csakugyan Isten szól általuk? Isten segítségével csodákat tettek, előre megmondtak jövő eseményeket, különösen a Megváltóról sokat jövendöltek. Már régebben is éltek egyes *próféták*, így Mózes, Sámuel, Dávid. De mikor élt a legtöbb *próféta*? Salamon halála után.

Ma a *prófétákról* tanulunk.

I. Illés.

Az első kiváló *próféta* Illés volt, ki Ákábnak, *Israel* egyik leggonoszabb királyának idejében élt.

Elbeszélés. Pokorny 37. (*Elmondjuk a történetét a tankönyv szavaival.*)

Megértetés. a) (A szárazság.) Mit épített Ákáb pogány felesége kedvéért? A bálványtemplomot Bál nevű hamis isten

tiszteletére építette Szamariában. Bálnak még kis gyermekeket is áldoztak. A gonosz király ezután az igaz Isten papjait megölette és 450 pogány papot vagy hamis prófétát rendelt a bálványisten tiszteletére. Milyen büntetést jövendölt meg ekkor előre Illés? Ezt szemébe mondta a királynak. Miért volt nagy csapás az esőhiány? Nem termett semmi. Éhínség, ragályos bajok támadtak. A prófétának ezután el kellett rejtőznie. Miért? A király meg akarta ölni. Hova menekült? Kárit a Jordánnak kis keleti mellékfolyója Pella mellett. (Megmutatni.) Hogyan táplálta itt Isten? Honnan vették a hollók a kenyeret és húst? Isten vezette rá őket s vitette azt velük Illéshez. (Ilyesmi történt Remete szent Pállal is.)

b) *(Az áldozat.)* Hány éven át tartott a szárazság? Minden elszáradt az egész országban. Rettenetes drágaság volt, mert csak külföldről hozott élelmiszereket lehetett kapni. Ember és állat egyaránt érezte a csapást. Még a gonosz király is megalázódott s nem merte bántani Illést, mikor az a negyedik évben előtte megjelent. Mit mondott Illés a királynak? Kármel Palesztina északnyugati részén mintegy 400 méter magas, a tenger felé húzódó hegység. (Megmutatni.) Miért fogadta el a király Illés ajánlatát? Kénytelen volt, a szárazság kényszerítette. Milyen ajánlatot tett a hegyen Illés? Így akarta megmutatni, hogy a bálványozás esztelenség és bűn. A népnek tetszett az ajánlat, azért a bálványpapok is kénytelen-kelletlen hozzájárultak. Azután mi történt? Miért nem tudott Bál tüzet küldeni? Mert csak képzelt Isten volt, nem létezett. Mi tette még feltűnőbbé az igaz Isten hatalmát? Illés előbb sok vizet öntött az oltárra, nehogy valaki azt mondja, hogy titkon tüzet csempészett a fa közé. A csoda nyilvánvaló volt. Mit kiáltott a nép? „Az Úr — az igaz Isten.” Mivel a nép most megtért, megszűnt a büntetés oka s Isten meghallgatta Illés kérését.

Még egyéb csodákat is tett Illés, míg végre őt Isten angyalok által egy tüzes szekérhez hasonló alkotmányon élve elragadta a földről. Az angyalok a prófétát valami titokzatos helyre vitték, ahol megdicsőült testtel várja a világ végét. Ekkor Illés ismét eljön, hogy Krisztus második eljövetele előtt bűnbánatra intse az embereket.

Kifejtés. Vallástalan emberek szájából hallhatjátok néha: „Mindegy az, milyen hite van valakinek . . .” Ez esztelen és bűnös beszéd. Epen nem mindegy az, hogy az igaz Istenben hisz-e valaki vagy egy bálványban, mint Bál. Nem mindegy az, azt hiszi-e valaki, hogy Jézus Isten, vagy csak egy közönséges ember. Nem mindegy az, azt hiszi-e, hogy hét szentség van, vagy kettő, vagy egy se. Az igazság mindig csak egy lehet s ezt kell mindenkinek elfogadnia, ha Isten előtt kedves akar lenni. Aki az isteni igazságot elveti, elkárhozik. (3. k.) Mit kell tennünk, hogy üdvözülhessünk? (4. k.) Melyik vallásban van meg mindaz, amit

Isten kinyilatkoztatott? Miért mondjuk, hogy a katolikus egyház egyedül üdvözítő? (106. k.)

Alkalmazás. Istennek hála, hogy az igaz katolikus hit birtokában vagyunk. Ragaszkodjunk szent hitünkhöz Illés buzgóságával, még ha az egész világ körülöttünk a pogányság sötétségében élne is. Ez az erős hit vezet a mennyországba.

II. Jónás.

Egy másik nevezetes próféta volt Jónás.

Elbeszélés. Pokorny 38. Gerely 21, 4. (*Előadjuk a könyv szerint a történetet.*)

Megértetés. Hova küldte Isten Jónás prófétát? Ninive, az asszír birodalom fővárosa, erős és gazdag város volt a Tigris-folyó mellett. Milyen vallású népek lakták? Isten a pogányokkal is meg akarta magát ismertetni, azért küldte hozzájuk Jónást. Tetszett-e a megbízás a prófétának? Nem. Túlnehéznek találta. Titokban talán azt kívánta, hogy Isten csak pusztítsa el Ninivét, mert Ninive királya ellensége volt Izraelnek. Mit tett a próféta, hogy elkerülje a nehéz megbízást? Mi történt a tengeren? A hajósok úgy gondolták, hogy valami nagy bűnös van a hajón s azért szakadt rájuk a baj. Hogyan akarták megtudni, hogy ki a bűnös? Isten úgy intézte a sorshúzást, hogy a sors Jónásra esett. Isten most egy hal által akarta a próféta életét megmenteni s egyúttal bűnbánatra indítani. A hal valószínűleg cápa volt 8—10 méter hosszú szörnyeteg, mely könnyen lenyelhet egy egész embert. Hogy Jónás a hal gyomrában élve maradt, s hogy a hal kitette a szárazra, ez természetesen csoda volt.

Mit tett ezután Jónás? A Ninive-beliek elfogadták a próféta intését s imádkozva, bőjtölve komoly bűnbánatot tartottak. Még a király is „hamuban ült”. A hamu a bűnbánat jele volt. Néha fejre hintették (Most mikor teszik ezt? Hamvazószerdán.), más-kor hamura ültek.

Kifejtés. a) Minek előképe Jónás azzal, hogy három napig a hal gyomrában volt s aztán élve került a szárazra? Jézus feltámadásának. (78. k.) Mit tett Jézus halála után harmadnapon? b) Isten színe előtt senki el nem futhat. Miért nem? (19. k.) Hol van az Isten? Hatalma is mindenütt egyforma. Engedte, hogy Jónás a tengerre kijusson, de vissza is hozta onnan. Vihart támasztott s mihelyt célját elérte, megszüntette a vihart; ha latrendelt a hajó mellé s ugyanő irányította a parthoz a halat. (22. k.) Mit tehet meg Isten?

Alkalmazás. Ne felejtjük mi se el, hogy Isten mindig lát bennünket s hogy mindenütt Isten kezében és hatalmában vagyunk. Előle se életben, se halálban el nem menekülhetünk. Ez a gondolat hathatósan erősít, hogy legyőzzük a kísértést.

III. A többi próféták.

Nevezetes próféta volt még *Elizeus* is.

Elbeszélés. Gerely 21, 3.

Megértetés. Melyik városba tartott Elizeus, mikor a gyermekek kigúnyolták? Bétel városában volt az aranyborjú fölállítva. A rossz gyermekek talán szüleik ösztönzésére gúnyolták Isten szolgáját. Az igazságos Isten ezt nem tűrte. Hogyan bűnhődtek a gúnyolódók? A büntetés komoly intés volt a bálványozó város számára is, hogy tisztelje Istent és becsülje meg Isten prófétáit.

Egyéb próféták voltak még: Izaiás, Jeremiás, Ezekiel, Dániel. Mind a négytől szent könyvek maradtak vissza reánk. Izaiás sokat jövendölt a Megváltóról.

Elbeszélés. Gerely 21, 5. Pokorny 36. (*Elmondjuk a tankönyv szerint.*)

Megértetés. „Efratai” Betlehem, mert egy másik Betlehem is volt Zabulon törzsében. „Az ő kijövele kezdettől, az örök napoktól vagyon” — Jézus, mint Isten-Fia öröktől születik az Atyától.

IV. Izrael és Júda népe fogságba kerül.

Gerely 22. (*Elmondjuk a történetet a tankönyv szövegével.*)

Megértetés. Meg tudták-e javítani a próféták a népet? Melyik országot büntette meg először Isten? Ki pusztította el Izrael országát? Ez 722-ben történt Krisztus előtt. Melyik babiloni király vetett véget Júda országának? Júda királyának, Szedeciásnak mindkét szemét kiszúratta Nabukodonozor s láncra verve vitte Babilonba. A templom leégett, a szent edények Babilonba kerültek, a város romhalmaz lett. Isten hű, beváltja fenyegetéseit.

V. Dániel és társai.

A babiloni fogságban a királyi udvarba került több társával egy előkelő ifjú, Dániel. Isten később prófétának hívta meg Dánielt. A szentírásban több érdekes és épületes dolgot olvassunk róla. Figyeljete!

A) *Elbeszélés.* Pokorny 40. Gerely 23, 1—3. (*Elmondjuk.*)

Megértetés. a) (*Dániel hűsége a törvényhez.*) Mire szemelte ki a babiloni király Dánielt és társait? Udvari szolgálatra. Mit hagyott meg azért főtisztjének? Hogy tanítsa őket a „Kaldeusok tudományára”, vagyis a Babilonban használt nyelvre és irodalomra. Később aztán apródok vagy királyi hivatalnokok lettek volna. Miből nem akartak enni az ifjak? A zsidó törvény egyes ételeket, pl. sertéshúst vagy olyan húst és bort, melyet előbb egy bálványnak áldoztak föl, eltiltott. Hogyan jutalmazta meg Isten az ifjakat? Nemcsak jobb egészséggel, de természetfölötti okossággal is.

b) (*A tüzes kemencében.*) Még nehezebb próbának volt ki-

téve az ifjak hite, mikor Nabukodonozor egy „bálványképes oszlopot” állíttatott fel, vagyis egy oszlopot, tetején bálványszoborral. Mit parancsolt meg a király mindenkinek? Milyen bünt követnek el az ifjak, ha megteszik ezt? Bálványimádást, hittagadást. Mit tett velük a haragos király? Hogyan jutalmazta meg Isten az ifjak hűségét? Milyen hatással volt a csoda a királyra? Eddig azt hitte, hogy az ő istenei az erősebbek, mert legyőzte Izraelt, most az ellenkezőről győződött meg.

Kifejtés és alkalmazás. Istennek, mint legfőbb Urunknak, szolgálnunk kell nehéz helyzetekben is. Dániel és társainak roppant nehéz volt a romlott, pogány környezetben Isten törvényei szerint élni. Mégis hűségesek, tisztalelkűek, önmegtagadók maradtak. A finom eledelek, melyek a királyi asztalról kerültek le, nekik is jobban ízlettek volna, mint a főzelék és a víz, mégis legyőzték magukat. A fő a tiszta lelkiismeret, gondolták, nem a gyomor. Eljete ti is mindig Krisztus törvénye szerint. Viseljétek el erős lélekkel a hitetlenek gúnyolódását. Tartsátok meg a bűnt. „Boldogok, akik üldözést szenvednek az igazságért.” „Aki megvall engem az emberek előtt, azt én is megvallom az Atyám előtt, ki a mennyekben van.”

B) Nabukodonozor halála után egy új, Cirus nevű király uralkodott az országban. Cirus tiszteletben tartotta Dánielt erényei és bölcsesége miatt. A próféta pedig élete kockáztatásával is igyekezett a pogányok között terjeszteni az igaz Isten tiszteletét.

Elbeszélés. Pokorny 41. Gerely 23, 4. (*Elmondjuk a történetet.*)

Megértetés. a) (A bálványszobor.) Hogy hívták a babiloniak főbálványát? Bélť óriási szobor alakjában imádták, amely egyik kezével oroszlánt szorított magához, a másikkal korbácsot suhogtatott. Azt a pogányok is tudták, hogy a szobor emberi alkotás és nem él, de azt hitték, hogy a felavatás után beleköltözik Běl (vagy Bál) szelleme s most már csodás erők működnek a szoborban. Ezt a hitet a papok csalásai megerősítették. Hogyan mutatta meg Dániel, hogy a szobor holt?

b) (*A kígyó.*) Mit tiszteltek még Isten gyanánt a babiloniak? Egyes kígyókat, melyeken bizonyos jelek voltak; mint az istenség megtestesülését imádták a pogányok s nekik természetfölötti okosságot tulajdonítottak. Hogyan mutatta ki Dániel, hogy az istenfűt kígyó okatlan állat? É miatt forrongás támadt. Mit tettek Dániellel? Az oroszlánok közé való dobás gyakori büntetés volt a babiloniaknál. Isten azonban ura a természetnek s az okatlan lényeknek is és mindenható hatalmával megóvta profétáját.

c) (*Dániel jövendölése.*) A jobbérzésű zsidók vágyakozva gondoltak régi hazájukra a fogságban. Jeremiás próféta még Jeruzsálem pusztulása idején megjövendölte, hogy Isten a népnek, ha megbánja bűneit, megkegyelmez és 70 év múlva visszavezeti ősei földjére. Dániel a 70 év végének közeledtével sokat

imádkozott Istenhez népe szabadulásáért. Isten ekkor nevezetes kijelentést tett neki a Megváltó eljövételének idejéről. A kijelentés így hangzik: Gerely 23, 5. Pokorny 40. (*Elmondjuk.*) A parancsot Jeruzsálem falainak fölépítésére Artaxerxes, perzsa király, 453-ban Kr. e. adta ki, 69. évhét = 483. év. A parancstól számítva Krisztus után a 30. évet adja. Hány éves korában kezdett Jézus nyilvánosan tanítani? Három évi nyilvános tanítás után, éppen a 70-ik évhét közepén megöletett váltságunkért.

VI. A zsidók hazatérnek a fogságból.

Izrael népének nagy része 70 évi fogság után visszatért Palesztínába.

Elbeszélés. Pokorny 42. Gerely 24. (*Elmondjuk.*) Ki volt a visszatérő izraeliták vezére? Zorobábel unokája volt az egyik fogságba hurcolt zsidó királynak. Mit építettek föl a visszatérés után először? Mit jövendölt ekkor Aggeus próféta? Húsz év múlva egy újabb csoport érkezett meg az elhurcolt izraelitákból. Ki vezette ezeket? Nehemiás királyi főpohárnok volt, kit a király tizenkét évre szabadságot és Júdea helytartójává tett. Ezidőtájt élt Izrael utolsó prófétája: Malakiás.

VII. Befejezés.

A hazájukba visszatért zsidók ezután mindvégig tartózkodtak a bálványozástól. A perzsa királyok alatt békében élhettek vallásuk szerint, ugyanígy Nagy Sándor, Macedónia és Ázsia ura, békében hagyta őket. Ezután egyiptomi uralkodók fennhatósága alá jutottak a zsidók s még ekkor is jó sorsuk volt, úgyhogy sok zsidó költözött át Egyiptomba s a szentírást görög nyelvre is lefordították. Ily módon Isten kinyilatkoztatását a pogányok is megismerhették. Mikor azonban 200 körül Kr. e. a szír királyok hatalma alá került Palesztína, a vallásos zsidókra nehéz napok következtek. Különösen gonoszul bánt velük (IV.) Antiokus, szír király. (Kr. e. 186—163.)

Elbeszélés. Pokorny 43. Gerely 25, 26. (*Elmondjuk a tankönyv szerint az üldözés lefolyását.*)

Megértetés. Mire akarta Antiokus kényszeríteni az izraelitákat? A gyávák engedtek, a hősök inkább meghaltak, minthogy elárulják lelkiismeretüket. Mi miatt szenvedett a hét testvér vértanúságot? E szent vértanúk ereklyéi később Rómába kerültek. Ki fogott fegyvert végre hazája és vallása védelmére? Júdásnak tiszteletből adták a „makkabeus” vagy „kalapács” melléknevet, mert mint a pöröly, vagy kalapács, mindent összezúzva sujtott le az ellenség fejére. Hogyan halt meg a gonosz Antiokus? Hogyan mutatta meg Júdás szeretetét az elhunytak iránt?

Kinek a hatalmába került utoljára Palesztína? A római birodalom volt a világ leghatalmasabb országa. Hadvezérei le-

igázták az összes népeket. Pompéjus római hadvezér 63-ban Kr. e. Jeruzsálemet is elfoglalta és kőfalait leromboltatta. A zsidókból ez időben nagyrészt kiveszett az istenfélelem és őszinte vallássosság, csupán egy kis csoportja az igazaknak tekintett sóvárogva a Megváltó eljövetele elé. A többiek, farizeusok, szadduceusok, s más pártok, folyton marakodtak egymással a hatalomért. Kit tettek végül a rómaiak királlyá Zsidóországban? Heródes a makka-beusok családját egészen kiirtotta. E gonoszlelkű, idegen uralkodó trónraléptével „elvétetett Júdatól a fejedelmi pálca”. Itt volt az idő, hogy teljesüljön Jákob pátriárka jóvendőlése. Hogy hangzott ez? Elérkezett a Megváltó eljövételének ideje.

20. MÁSODIK ÁGAZAT.

Hiszek Jézus Krisztusban, ő egy Fiában, a mi Urunkban. Amit Isten megígér, azt megtartja. Kinek ígérte meg először, hogy elküldi a Megváltót? El is küldötte. **(Aláhúzott 61. k.) Ki váltotta meg a világot?** A világot Jézus Krisztus váltotta meg.

Ma az Úr Jézusról, a mi jószágos Üdvözítőnkéről tanulunk.

1. *(Kicsoda Jézus?)* Hogyan szól a Hiszekegy második ágazata? „Ő egy Fiában.” Ki az az „ő”? Az Atya-Isten. Mije az Atyának Jézus Krisztus? Egy fia, egyetlen fia. Ha egy földi atyának csak egy fia születik, több nem, akkor az „egyszülött” fia atyjának. Így Jézus Krisztus a mennyei Atyának egyetlen Fia, ki öröktől fogva születik az Atyától.

Ha jók vagyunk s lelkünkben van Isten megszentelő malasztja, akkor mi is Isten fiai, gyermekei vagyunk, de egészen másképpen, mint Jézus. Egy előkelő úr befogad családjába egy koldusgyermeket, kit az utcán talált. Úgy bánik vele, mint gyermekével. Vajjon ez a fogadott gyermek most már az előkelő úr családjából születik? Nem. Ő szegény emberektől született s ezen soha nem változtathat. Az előkelő, gazdag családba csak befogadták. Így mi is, ha a megszentelő malaszt lelkünkben van, Istennek fogadott gyermekei leszünk. De Jézus Krisztus maga a második isteni személy, ki öröktől fogva az Atyától születik. Ez végtelen nagy különbség.

(Aláhúzott 62. k.) Kicsoda (tehát) Jézus Krisztus? Jézus Krisztus a második isteni személy, Istennek egyszülött Fia, aki érettünk emberré lett. Miért hívjuk Jézust Isten „egyszülött” Fiának? Nem vagyunk-e mi is Isten fiai és gyermekei?

2. *(Jézus neve.)* Mikor Isten Fia földre jött, emberi nevet kapott. Nekünk is van nevünk, mindegyikünknek. Kitől kaptuk? Szüleinktől. A Megváltónak a mennyei Atya adta földi nevét. „Nevezd őt Jézusnak, — mondotta az angyal Szűz Máriának s később szent Józsefnek — mert ő szabadítja meg népét bűneitől. E szó „Jézus”, héber, vagyis zsidó szó, magyarul annyit jelent, mint Megváltó vagy Üdvözítő. Ha azt mondom: „Jézusom”, az annyi, mintha azt mondanám: „Megváltóm.” (63. k.) *Mit jelent*

e, név „Jézus“? E név „Jézus“, annyit jelent, mint Megváltó vagy Üdvözítő.

Jézus szent nevét tisztelettel szoktuk kimondani. Hiszen a mennyei Atya választotta s az Isten Fia viselte földi életében. A tisztelet a név iránt mutatja, hogy tiszteljük a személyt, aki azt viselte. Senkinek se köszönhetünk többet, mint az Úr Jézusnak. Ő veszi le rólunk bűneink terhét, nyújt enyhülést bajainkban, ad lelkünknek békét és örök üdvösséget. Azért nincs a földön olyan ember, legyen az király, hadvezér vagy tudós, akinek neve olyan drága lenne előttünk, mint Jézus neve. Jó keresztények fejüket meghajlítva mondják ki e szent nevet. Hogy gyakran kiejtsük Jézus nevét, az anyaszentegyház belevette az Üdvözlégy imádságba és búcsúval látta el a keresztény köszöntést: Dicsértessék a Jézus Krisztus. (50 napi búcsú annak, aki mondja s annak is, aki elfogadja.) Jézus nevének tiszteletére szenteli az anyaszentegyház az újév után való vasárnapot. Ha majd haldoklunk, utolsó szavunk legyen: Jézus.

Mi az Úr Jézusnak másik neve? Krisztus. A Krisztus szó görög szó, magyarul annyit jelent, mint „fölkent“. (64. k.) *Mit jelent ez a szó „Krisztus“?* Ez a szó „Krisztus“ annyit jelent, mint fölkent. A zsidók *Messias*nak nevezték a Megváltót; ez a szó is annyit jelent, mint *fölkent*.

Miért nevezték el a Megváltót „fölkentnek“? Ha az ószövetségben valakinek magasabb hivatalt és méltóságot adtak, így pl. ha próféta lett, vagy főpap, vagy éppen király, akkor ünnepélyesen fölavatták. Az avatásnál letérdelt Isten megbízottja előtt s az olajat öntötte a fejére. Az olaj azt jelentette, hogy az illető most kegyelmeket kapott Istentől, „fölkent“, szent személy lesz. A Megváltóról pedig úgy hitték már régóta az emberek, hogy ha majd a földre jön, próféta is, pap is, király is lesz egy személyben. Próféta lesz, megtanítja az embereket az igaz vallásra. Pap lesz, mert értékes áldozatot mutat be Istennek. Király lesz — ég és föld felett uralkodik.

Mivel az Úr Jézus mint Megváltó ezt a három méltóságot magában csakugyan egyesítette, azért viselte a Krisztus nevet. Őt azonban nem olajjal kente föl valaki, hanem maga a Szentlélek Isten öntötte lelkébe egyenesen az ő ajándékait. Így mondotta Jézus: „Az Úr Lelke én rajtam. Azért kent föl és küldött engem, hogy a szegényeknek az evangéliumot hirdessem.“

Mit jelent ez a szó „Krisztus“? A zsidók ezt hogyan mondták? Miért kapta Jézus ezt a nevet „fölkent“? Miért próféta az Úr Jézus? Miért pap? Miért király? Olajjal kente fel őt valaki?

3. (*Jézus az ígért Megváltó.*) A karácsonyi angyalok megmondták a pásztoroknak, hogy a kis Jézus az ígért Megváltó, kire az emberek 4000 évig várokoztak. De tudhatták-e ezt a többi emberek is? S honnan tudhatjuk mi?

Hogy Jézus Krisztus az ígért Megváltó, azt onnan tudhat-

juk, mert egyedül rajta teljesedett be mindaz, amit a próféták a Megváltóról jövendöltek.

A próféták előre megmondták, hogy a Megváltó majd Betlehemben születik, Dávid családjából, egy szűztől. Kire illik ez rá? A kis Jézusra. Tehát ő az ígért Megváltó. A próféták megjövendölték, hogy a Megváltó majd tanítja az embereket, csodákat tesz, vakoknak visszaadja a látást, bénáknak a járást. Ki cselekedte mindezt? Az Úr Jézus. Tehát ő a Megváltó. Meg volt jövendölve még, hogy 30 ezüstpénzen eladják, mint áldozati bárányt viszik a vesztőhelyre, meg lehet számlálni összes csontjait, átszögezik kezét és lábát, de majd dicsőségesen feltámad. Kinn teljesedett be mindez? Tehát Jézus az ígért Megváltó.

Úgy tett a jó Isten az Úr Jézussal, mint ahogy néha egy atya tesz gyermekével. Várnak valami magas vendéget, a családnak nagy jótevőjét. Az apa nem lehet mindig otthon. Hivatala után kell látnia. A gyermek nem ismeri még a vendéget. Nehogy elutasítsa őt, mint idegent, ha jön, az apa megszerzi a vendégnek arcképét és megmutatja gyermekének: „Lásd, ez ő. Ilyen az arca, termete, ruhája. Könnyen fölismerheted. Csak fogadd nagy örömmel és tisztelettel.” Egyszer az atya távollétében megérkezik a vendég. A gyermek, aki otthon várja, hamar az arcképre néz: „Egészen ilyen. Ő az.” Még meg is kérdezi: „Kérem, ugye Ön az, akire oly soká várunk már?” „Én vagyok.”

Igy tett velünk, gyermekeivel, a mennyei Atya is. Az ószövetségi szentírásban mintegy arcképet hagyott vissza a Megváltóról. A próféták lefényképezték őt előre, sok száz évvel előbb, mielőtt eljött a világra. Így aztán nem volt nehéz fölismerni, ki az ígért Megváltó. Csak meg kellett nézni, kire illik rá mindaz, amit a próféták jövendöltek. Biztonság okáért meg is kérdezték még az Úr Jézust: „Te vagy-e, akire várakozunk, a Megváltó?” „Én vagyok” — felelte ő.

Honnan tudjuk tehát azt, hogy Jézus az ígért Megváltó? Mit jövendöltek pl. a Megváltóról a próféták? És még? Mindez csak kire illik? Mi következik ebből?

4. (Jézus — az Isten Fia.) Jézus Krisztus a mi Megváltónk. Mivel Megváltónk, azért Isten is, a második isteni személy, Isten egyszülött Fia. Mert ha nem lenne isteni személy, nem válthatott volna meg minket. Ha Jézus nem lenne Isten, akkor tanításával nem kellene törödnünk, parancsait nem kellene megtartanunk, akkor a katolikus anyaszentegyház nem Istentől eredő intézmény lenne, hanem csak emberi mű, a szentségek üres ceremóniák lennének s az egész keresztény vallás üres képzelődés. Azért ez egy igen fontos kérdés, vajon Jézus Krisztus csakugyan Isten Fia volt-e, vagy pedig, mint a hitetlenek mondják, egy bölcs, szent ember, de semmivel sem több. Ettől a kérdéstől függ minden.

Szerencsére, egész világosan ki tudjuk mutatni azt, hogy Jézus valóban Isten volt, az Isten egyszülött fia. Bizonyítja ezt

1. a mennyei Atya kijelentése, 2. magának az Úr Jézusnak mondanásai és 3. ki is mutatta Jézus, hogy ő Isten, csodáival és jövendöléseivel.

1. A mennyei Atya kétszer jelentette ki az Úr Jézusról, hogy ő Isten Fia. Mikor? Mikor Jézus a Jordán-folyóban megkereszteltetett és a Tábor-hegyen megdicsőült, az égből egy csodálatos szózat hangzott: „Ez az én szerelmes Fiam, akiben nekem kedvem telik.”

2. Ugyanezt hirdette az Úr Jézus is. Azt mondta, hogy ő Isten Fia. „Én és az Atya egy vagyunk” mondotta. Ugyanaz az egy Isten. Mondhatnánk-e mi is azt: „Én és a mennyei Atya egy vagyunk?” Soha. Mi Isten teremtményei vagyunk, ő pedig a mindenható, örökkévaló Isten. Közte s egy ember közt végtelen nagy a távolság.

Jézus a főtanács előtt állott. Vádolták, hogy magát Istenné teszi. A főpap ekkor ünnepélyesen kérdezte őt. „Kényszerítlek téged az élő Istenre, mondd meg nekünk: Te vagy-e a Krisztus, az élő Istennek fia?” Jézus azt felelte: „Én vagyok.” S ezért kész volt meghalni. Ha csak egy szót mond: „Nem, nem vagyok az”, megmenthette volna magát az ostromlás, töviskorona, keresztre-szögezés rettenetes kínjaitól. De nem mondta ezt. Nem mondhatta, mert valóban az Isten Fia volt.

3. De az Úr Jézus be is bizonyította, hogy igazat mond, mikor azt állítja, hogy ő Isten Fia. Mivel bizonyította be? Csodáival.

Csodát csak Isten művelhet, mert egyedül ő mindenható. Jézus sok csodát tett. Tehát ő maga a mindenható Isten.

Emlékeztek reá, milyen csodákat tett Jézus? A vizet borrá változtatta. Őt kenyérrel 5000 embert kielégített. A viharos tengert egy szavával lecsendesítette. Betegeket gyógyított, halottakat feltámasztott. Miután megölték őt ellenségei, harmadnapra élve és dicsőségesen előjött sírjából. Megtehet ilyesmit egy ember a maga erejéből? Soha.

Jézus továbbá jövendöléseket is mondott. Előre megmondott olyan dolgokat, melyek csak később következtek be, és pedig pontosan úgy következtek be, amint Ő megmondta. Mi előttünk a jövő el van rejtve. Mi azt se tudjuk, mi történik a következő órában. A jövőbe csak Isten lát, mert ő mindentudó. Ha tehát Jézus jövendöléseket mondott, akkor Isten.

Jézus pedig többfelét megjövendölt. Pl.: hogy Júdás elárulja őt. „Bizony, bizony mondom nektek, hogy egy közületek elárul engem.” Hogy az apostolok majd cserbenhagyják őt. „Ezen éjjelen mindnyájan megbotránkoztok bennem, mert írva van: megverem a pásztort és elszélednek a juhok.” Hogy szent Péter megtagadja őt. „Bizony mondom neked, ezen éjjelen, midőn a kakas kétszer megszólal, háromszor tagadsz meg engem.” Előre megmondta, hogy keresztfára feszítik majd s ott fog meghalni! Ebben az a sajátságos, hogy senki más nem

ítélhette Jézust kereszthalálra, mint a rómaiak. Ő pedig soha a rómaiakkal nem érintkezett, velük nem beszélt, ellenük nem szólott, sőt azt hirdette: „Adjátok meg a császárnak, ami a császáré.” Úgy látszott tehát, hogy lehetetlen, hogy a rómaiak akármilyen ürügy alatt Jézusba kössenek. Mégis úgy történt, amint Jézus mondta. Keresztre feszítették.

Nem csoda ezek után, hogy az apostolok is az Úr Jézust Isten gyanánt imádták. „Én Úram, én Istenem” — mondotta neki szent Tamás. „Te vagy Krisztus: az élő Istennek Fia” — mondotta szent Péter. Jézus „igaz Isten és örök élet” — mondja szent János. S az apostolok idejétől a mai napig az összes igazi keresztények az Úr Jézust Isten gyanánt imádták. Milliók és milliók készek voltak meghalni ezért a hitükért.

Alkalmazás. Mi is csak akkor leszünk igazi keresztények, ha szilárdan meg vagyunk győződve arról, hogy Jézus, a mi Üdvözítőnk, igaz Isten. Akkor nekünk is azt mondja Jézus, amit szent Péternek: „Boldog vagy te.” És: „Bizony, bizony mondom nektek, aki én bennem hisz, annak örök élete lesz.” De aki nem hiszi, hogy Jézus Istennek egyszülött Fia, az „már megítéltetett”, arra menthetetlenül az örök tűz vár. Mondjátok most magatokban: „Én hiszek Jézus Krisztusban, Isten egyszülött Fiában, a mi Urunkban. Ebben a hitben akarok élni és meghalni.”

21. HARMADIK ÁGAZAT.

Ma arról tanulunk, hogyan lett a Fiú-Isten emberré.

1. (*A megtestesülés.*) Miért nem látjuk Istent mostani életünkben? Isten lélek, neki nincsen feje, keze, lába, teste. A Fiú-Istennek se volt, mielőtt a földre jött, teste épp úgy tiszta lélek volt öröktől fogva, mint az Atya, vagy a Szentlélek. De mivel végtelen irgalomból a mi Megváltónk akart lenni, azért emberré lett. Mit kellett tehát fölvennie, hogy ember legyen? Miből áll az ember? A Fiú-Isten tehát emberi testet és lelket vett föl. Emberré lett, hogy amint Ádám a paradicsomban a mi nevünkben vétkezett, úgy ő a mi nevünkben kiengesztelje Istent és jóvátegye a bűnt.

Hogyan alkotott Isten Ádámnak testet és lelket? Testét csodálatosan földből alkotta meg, aztán halhatatlan lelket lehelt bele. A Fiú-Istennek is csodálatos módon a Szentlélek alkotott emberi testet és lelket. Nem ugyan földből alkotta a Szentlélek a Fiú-Isten testét, mint egykor Ádámét, hanem Szűz Máriának tiszta testéből és véréből. Azért mondjuk: Az Isten Fia emberré lett, az azt jelenti, hogy ő a Szentlélek ereje által emberi testet és lelket vett föl. Mit jelent az, hogy Isten Fia emberré lett? Ki alkotta meg Isten Fiának emberi testét és lelkét? A Szentlélek. Erre intenek a Hiszekegy szavai: „Hiszek Jézus Krisztus-

ban . . . ki fogantaték Szentlélektől, születék Szűz Máriától." Hányadik ágazat ez?

Azt mondjuk: *Isten Fia* emberi testet és lelket *vett föl*. Ki vette föl az emberi testet és lelket? Az Isten Fia, a második isteni személy. Előbb az egész hosszú örökkévalóságon át, csupán Isten volt, valóságos Isten, mint az Atya, vagy a Szentlélek. Később azután ember is lett. Valóságos ember, aki evett, ivott, fáradt, aludt, járt-kelt, szenvedett és meghalt. Megszűnt talán Isten lenni, mikor emberré lett? Szó sincs róla. Isten, ami már volt, maradt, azonkívül pedig ember is lett, ami eddig nem volt. Istenember. Milyen nevet vett föl az Istenember, mikor a földön járt? Ezt a nevet: Jézus Krisztus.

A kérdésre tehát: **(Aláhúzott 65. k.) Mit jelent az, hogy Isten Fia emberré lett?** így felelünk: hogy Isten Fia emberré lett, az azt jelenti, hogy ő a Szentlélek ereje által emberi testet és lelket vett föl és azért Jézus Krisztus valóságos Isten és valóságos ember.

Mit jelent az, hogy Isten Fia emberré lett? Ki alkotta meg emberi testét és lelkét? Hogyan fejezi ki ezt a harmadik ágazat? („A Szentlélek ereje által.”) Megszűnt-e Isten lenni, amikor emberré lett? Isten maradt, azonkívül még mi lett? Ember. Istenember.

A szentírás erre vonatkozólag azt mondja: „És az Igé testté lőn és mi köztünk lakozék.” „Ki az Igé”, akiről itt szó van? A Fiú-Isten. Hitünknek ezt az igazságát, hogy a Fiú-Isten emberré lett, egy szóval úgy is szoktuk mondani, hogy a Fiú-Isten *megtestesült*. A Fiú-Isten megtestesülése titok. Sehogyse tudjuk eszünkkel megérteni, hogyan volt az lehetséges, hogy a végtelen Isten kicsi gyermek lett, akinek boldogságát semmi sem zavarhatja, szenvedett, aki örökkévaló, az meghalt értünk. A megtestesülés hitünknek nagy titka. Majd a mennyországban, hol egy fensőbb világosság gyullad ki lelkünkben, értjük meg e szent titkot.

2. *(A megtestesülés hirüladása.)* Ki tudta meg először a földön, hogy a Fiú-Isten emberré lesz? Szűz Mária. Neki jelentette ki Isten először ezt a szent titkot, mert őt szemelte ki a Megváltó édesanyjának.

Tudtok-e valami közelebbit Szűz Máriáról? Kik voltak a szülei? Atyja, a Dávid királyi nemzetségből származó szent Joachim, anyja, Áron főpap családjának ivadéka, szent Anna volt. Joachim és Anna sokat imádkoztak Istenhez, míg végre egy páratlanul kedves és szent gyermekük született: Mária. Három éves korában föl vitték őt szülei a jeruzsálemi templomba, hogy egészen Istennek szenteljék. Itt növekedett fel az ártatlan leányka jámbor nők felügyelete alatt. Imádság, kézimunka, a szent hely tisztántartása, a szentírás könyveinek olvasása volt öröme és foglalkozása. Mindig az Úr szolgálójának tekintette magát, készséggel vállalta magára a nehezebb és fáradságosabb munkákat

Istenért. Szabad óráiban egészen elmerült a próféták könyveinek olvasásába, különösen azokat a helyeket szerette olvasgatni, melyek a jövődő Megváltóra vonatkoztak. A Szentlélek fölvilágosításából megértette, hogy már nincs messze az idő, amikor a Megváltó megjelenik a földön. Mint vágyakozott meglátni őt a szent Szűz! „Ó, csak eljönne már“, sóhajtott gyakran. „Milyen örömmel szolgálnék neki! Egészen neki szentelném magamat, kész volnék utolsó szolgálója lenni.“ Többször áhítattól sugárzó arccal fordult a szentély felé, hol Isten trónja volt: „Ó, Uram, küldd el végre a világ üdvösségét!“

Igy teltek el az évek. Szűz Mária tizenkét esztendő s lett és sejtelve se volt arról, milyen nagy tetszéssel tekint reá Isten az ő alázatos, hófehér lelke miatt. Az még álmában se jutott volna eszébe, hogy ő van kiszemelve a Megváltó édesanyjának. Pedig így volt. Az isteni gondviselés örködött fölőtte és mindent úgy intézett körülötte, hogy majd bekövetkezzék a kijelölt napon az, amit Isten még a paradicsomban megígért. Így az Úristen intézte azt is, hogy Szűz Mária fiatalon el lett jegyezve egy nemeslelkű ifjúval Dávid családjából, akit Józsefnek hívtak. Szűz Mária legszívesebben leány akart volna maradni és egész életét Istennek szentelni kizárólag, de előljárói akaratából és a Szentlélek belső felvilágosításából megértette, hogy Isten kívánja tőle ezt az áldozatot, mondjon le a maga akarataról, Isten majd mindent jóra fordít. Azzal, hogy Szűz Mária szent Józseffel így összeköttetésbe jutott, Isten előre gondoskodni akart, hogy ha majd Jézus anyjává lesz, jó neve az emberek előtt sértetlen maradjon, legyen neki s az isteni kisednek védelmezője, gondozója szent József személyében. Milyen borzasztó lett volna pl. egyedül menekülni a kis Jézussal Egyiptomba! Szent József ugyan földi javakban szegény volt s az ácsmesterséget folytatta, de azért ő is Dávid királyi törzséből származott s Istennek tiszta szívvel szolgált. Hogyan szokták őt ábrázolni? (Liliommal kezében, a kis Jézussal karján.)

Szűz Mária ezután hazatért a templomból Názáretbe, Galileának egy kis városkájába és csendes elvonultságban készült jövőjére. Egy alkalommal éppen egyszerű, de tiszta kamrácskájában térdelt és hő fohászokkal kérte Istent, hogy küldje el a földre a Megváltót. Ekkor valami csodálatos dolog történt. Hirtelen nagy fényesség támadt a szobában s a szent Szűz előtt egy angyal állott. Ki volt az? Hogyan köszöntötte? A Szentírás így mondja el ezt az örömdetes eseményt.

Elbeszélés. Gerely 28, 2. Pokorny 45. (Elmondjuk a tan-könyv szerint.)

Megértetés. Hogyan üdvözölte tehát Gábor főangyal Szűz Máriát? Mit érzett Szűz Mária, mikor e magasztaló szavakat hallotta? Félelmet, ijedtséget. Még soha angyal embert ilyen dicsérő szavakkal nem köszöntött. Szűz Mária semmi hiúságnak nem adott helyet szívében, hanem komolyan gondolkozott, mit

jelenthet ez az egész dolog? Az angyal azután megnyugtatta s előadta jövetelének célját. Mit mondott? „Fiad születik és nevét Jézusnak hívod.” Jézus annyit jelent, mint Megváltó. „Te leszel a Megváltónak, kinek eljövetele után annyira vágyakoztál, édesanya.” „Nagy lesz ő és Isten Fiának fog hívadni.” Isten-Fia lesz a *neve*, mert ő valóban az, semmivel sem kevesebb. „Országának nem lesz vége”, — kiterjed az egész világra és fönnáll a világ végezetéig. Melyik ez az ország? Az anyaszentegyház.

Mint telt el Szűz Mária örömmel és csodálkozással, mikor ezt meghallotta. Tehát ami után sóvárgott, teljesedett. Eljön a Megváltó s ő lesz édesanyja. „De hogy lesz ez lehetséges” — kérdezte. — (Hisz ő megfogadta Istennek, hogy szüzi tisztaságban szolgál neki mindig. S most anyja legyen a Megváltónak?) Mit válaszolt az angyal? „A Szentlélek száll tereád. A Szentlélek alkot tiszta véredből testet a Megváltónak. Ez természetesen csoda. De az is csodálatos módon történt, hogy rokonodnak, a koros Erzsébetnek fia született. Isten mindenható, neki semmi sem lehetetlen.”

Hívó lélekkel hallgatta Mária az angyal szavát s alázattal adta beleegyezését Isten terveihez. Mit mondott? „Ime, az Úr szolgálóleánya” . . . Az Úr szolgálójának nevezi magát a szent Szűz, mert nem keres semmi egyebet, mint hogy Isten akarata teljesedjék. Örömmel tért vissza az angyal a mennybe, a Fiú-Isten már leszállhatott a földre a mi megmentésünkre. (Képbemutató.)

(Aláhúzott 66. k.) Ki (tehát) Jézus Krisztusnak anyja?
Jézus Krisztusnak anyja a boldogságos Szűz Mária.

Mivel Jézus, aki Szűz Máriától született, Isten, isteni személy, azért a boldogságos Szűznek ezt a magas címet adjuk: *Istennek anyja*.

Szűz Mária az angyal megjelenésének napján végtelen nagy kitüntetésben részesült. Mint érzi magát boldognak egy édesanya, ha fia nagy és híres ember lesz, pl. püspök, miniszter, világszerte ismert művész vagy író. Jézus, Szűz Máriának fia, végtelenül több, mint ezek, ő Isten, a mindenható. Szűz Mária annak, akit a legelső égi szellemek leborulva imádnak, mint legfőbb Urukat, azt mondhatja: „Gyermekeim, édes gyermekeim.” S az a fölséges nagy Isten, aki egy szavával teremtet mindeneket, és egy ujjal mozgatja pályáikon a sok-sok millió csillagvilágot, Szűz Máriának azt mondotta sokszor: „Anyám, édesanyám.” Milyen szent és tiszteletreméltó lesz minden, ami Istennel valamikép érintkezésbe jut. Mózesnek pl. nem volt szabad csak levetett sarukkal, leborulva közeledni az égő csipkebokorhoz, melyben Isten neki megjelent. A kelyhet, melyben Jézus szent testét és véréát őrzik, aranyból készítik s csak fölszentelt papnak szabad azt érintenie. Mennyivel szentebb és tiszteletreméltóbb Szűz Mária, akitől az Isten-Fia emberi testet vett föl, aki az örök Istent, mint kisdedit, ölében hordozta, táp-

lálta, vele harminc évig egy föld alatt lakott. Ezen páratlanul nagy méltósága miatt adott Isten Szűz Máriának több kegyelmet, mint az összes szenteknek és angyaloknak. Azt akarta, hogy ő legyen az egész világon a legszentebb teremtmény, akihez senki se hasonlítható, még a legelső cherubok vagy arkangyalok sem. Milyen büntől őrizte meg Isten Szűz Máriát mindjárt élete kezdetén? Ugyanekkor a kegyelmek teljét öntötte lelkébe, úgy-hogy a boldogságos Szűz egy fensőbb világosság és erő vezérelte alatt egész életén át a legkisebb bünt se követte el, és minden erényt a lehető legmagasabb fokban elsajátított. Ó, milyen szép és vonzó Szűz Máriának lelki világa! Milyen öröm lesz, ha egyszer megláthatjuk őt a mennyországban!

Szűz Máriával tette meg Isten továbbá egyedül azt a csodát, hogy sértetlen, tiszta szűz és anya is volt egyszerre: Szűzanya. Sértetlen tisztaságáért azt sem engedte meg Isten, hogy teste halála után az enyészet martaléka legyen, hanem mindjárt halála után megdicsőítette őt és testestől-lelkestől fölemelte a mennyországba. Ott trónol most Szűz Mária az ő szent Fiának jobbján, mint a mennyország királynéja s fogadja folyton az égi seregek s a dicsőült lelkek hódolatát, boldog köszöntéseit.

Alkalmazás. Imádkozzatok ti is hozzá gyakran. Senki se tehet érettünk többet Istennél, mint ő. S amilyen hatalmas a szent Szűz, olyan jó is. Szűz Mária szívében olyan nagy a szeretet mindnyájatok iránt, mint édesanyátokéban, és még sokkal mélyebb, tisztább, jóakaróbb. Amikor Szűz Mária Jézus anyjává lett, ugyanakkor a mi anyánk is lett. Hiszen az ő fia, Jézus magát a mi testvérünknek nevezte s egész földi életén át mindent értünk tett, tűrt és szenvedett, mindig csak ránk gondolt, mindenegyesre közülünk. Azért Szűz Mária is minket mindig szívében hordozott, szeretettel gondolt ránk a jászol mellett s a keresztfá tövében, ahol a haldokló Jézus külön is figyelmeztette, hogy maradjon továbbra is anyánk nekünk. Ó, az egész bizonyos, hogy Szűz Mária most is a mennyországból anyai jósággal tekint mindegyikünkre és igyekszik segítségünkre lenni.

Nagy bizalommal fordulhattok azért hozzá minden bajban. Milyen imádságokat tudtok Szűz Mária tiszteletére? („Üdvözlégy”, „Oltalmazd alá”, „Emlékezzél meg”). Harangszóra napjában háromszor milyen imádságot szoktunk végezni? Az Úrangyalával Szűz Máriát is tiszteljük, meg Isten iránt való hálánkat is kifejezzük a megtestesülés nagy jótéteményéért. Hosszabb, de nagyon becses imádság Szűz Mária tiszteletére a szentolvasó. Ki tudja imádkozni közületek? Majd mindnyájan megtanuljuk. Az egyház Szűz Mária tiszteletére sok ünnepet is tart. Milyen ünnep van emlékére, hogy Gábor főangyal megjelent Szűz Máriának s ő a Megváltó anyja lett? Gyümölcsoltó Boldogasszony, március 25. Ez ugyan nem parancsolt ünnep, de azért kedves a Szűzanyának, ha megtartjuk.

3. (Szent József.) Az Úrangyala később szent Józsefnek is

megjelent álmában s így szólt hozzá: „József, vedd Máriát magadhoz. Ő a Szentlélek által a Megváltónak anyja lett.” Mint örült és csodálkozott ezen szent József. A legmélyebb tisztelettel és alázattal fogadta házába az Isten anyját, szolgált neki, mint szüzi jegyesének, később pedig nevelte, gondozta a kis Jézust. Hogy hívjuk szent Józsefet azért, mert ő nevelte föl a kis Jézust? Szent József Jézusnak nevelőatyja. Minden gyermeknek van édesatyja és édesanyja. Megesik, hogy az édesapa korán meghal. Akkor a gyermek új apát kap. De ez már nem édesanya többé, hanem mostohaapa, nevelőanya. Jézusnak, mint embernek, igazi atyja nem volt. Jézusnak igazi Atyja, a mennyei Atya. (67. k.) *Ki volt Jézus Krisztus nevelőatyja?* Jézus Krisztus nevelőatyja szent József volt, a boldogságos Szűz Mária jegyese.

De ha szent József nem is volt Jézusnak igazi atyja, azért mégis igen nagy a méltósága. Szent József volt a kis Jézus számára a mennyei Atya helyettese. Az Isten-Fia, ki éppúgy örökökévaló, mindenható, mint az Atya, szent Józsefnek hosszú éveken át készségesen engedelmeskedett. Szent József szerezte meg nehéz munkával mindazt, amire az Isten anyjának és szent Fiának szüksége volt, táplálékot, ruhát, védelmet. Isten ugyanis nem tett csodát azért, hogy József tétlenül heverésszen. A ruha, ennivaló, vagy a szükséges pénz nem esett alá az égből, mint a manna, azt kemény munkával kellett szent Józsefnek megszereznie, csakúgy, mint minékünk. De bármily nehéz volt is József sorsa, mégis mindig nyugodt, Istenben bízó, megelégedett volt.

Milyen hálás volt a kis Jézus, mikor látta, hogyan fárad és verítékezik szent József, hogy a szükségeseket megszerezze. Mint törekedett örömet szerezni szent Józsefnek szeretetével! Nem is felejtette el az Úr mai napig sem az égből, hogy mennyit fáradott érte földi élete idején szent József, s milyen égő szeretettel és készségesen tett meg érte mindent, amire csak képes volt. Azért szent József pártfogása *nagyon hathatós* s aki Istentől gyors segítséget akar, az jól teszi, ha bizalommal imádkozik szent Józsefhez. „Nem emlékezem, hogy szent Józsefet kértem volna valamire, hogy meg ne kaptam volna” — mondja szent Teréz. Mivel szent József a földön soha nem utasította vissza a gyermek Jézusnak valamely kérését, azért most a mennyországban az Úr Jézus mindent kész megadni, amire szent József kéri őt. Különösen a *tiszta lelkűekre*, s akik ilyenek akarnak lenni, vigyáz nagyon ez az égi pátriárka, mert ezek vele rokonlelkek. Azonkívül a *jó halál* kegyelméért is szoktunk szent Józsefhez folyamodni. Ő t. i. a legboldogabb halállal, Jézus és Mária jelenlétében költözött át az örökkévalóságba. Szent József egyébként nemcsak egyeseknek, hanem Jézus egész nagy családjának, az anyaszentegyháznak, különös védőszentje és pártfogója. Mikor van ünnepe? Márc. 19. Hogyan nevezzük az Úr Jézust, Szűz Máriát és szent Józsefet együttesen? Szentcsalád. A Szentcsalád a keresztény családoknak mintaképe és oltalmazója.

4. (A megtestesülés célja.) Befejezésül még megtanuljuk, hogy miért lett a Fiú-Isten emberré?

a) Azért, hogy a mennyországba segítsen bennünket. Ám a mennyország senkinek sem hull magától az ölébe, azt ki kell érdemelni. Elő kell készülni reá. Mit tegyünk, mit kerüljünk, hogy a mennyországba bejussunk, erre akart *megtanítani* Jézus. Azért hirdette oly sokszor, hogy szeressük Istent egész szívből, felebarátunkat pedig úgy, mint magunkat; tartsuk meg Isten parancsait, ha nehezünkre esnék is; ne földi kincsek után vágyakozzunk, mert az embernek igazi kincsei a jó cselekedetek és az erényes szív. Ezt tanította Jézus. S nehogy valaki azt mondja, nehéz ez a tanítás, nem lehet megtartani — ő maga, az Úr Jézus, tette meg először azt, amire másokat tanított. Mennyire szerette mennyei Atyját, mily készséggel rendelte magát alá neki! „Az én eledelem, hogy annak akaratát tegyem, aki engem küldött — mondotta. Mint a kiéhezett ember a táplálék után, úgy vágyakozott Jézus mindenben Atyja akaratát teljesíteni. Pedig mily nehezére esett ez olykor, pl. az Olajfák-hegyn! Mégis engedelmes volt a halálig, mégpedig a kereszthalálig.” S mily kifogyhatatlan volt Jézus szeretete felebarátai és embertársai iránt! Mint igyekezett hasznára lenni testüknek és lelküknek! Ki tudna olyan csodákat említeni, melyeket Jézus irgalmas szeretetből művelt? (Kánai menyegző, kenyérszaporítás, naimi ifjú feltámasztása stb.) „Körüljárt, jót cselekedvén” — mondja róla a szentírás. És egészen szegény volt földi javakban a betlehem-i barlangtól a keresztfáig, holott, ha akarta volna, övé lehetett volna a világ minden aránya és dicsősége! Méltán hív fel azért bennünket, hogy őt kövessük és utánozzuk. „Példát adtam nektek, hogy amint én cselekedtem, ti is úgy cselekedjetek.”

Ez volt tehát az első ok, mely végett az Isten-Fia emberré lett, hogy minket *szóval és példájával tanítson*. Miért lett a Fiú-Isten emberré? Mire tanított bennünket? Mit tegyünk? S hogy szívesebben tegyük a jót, maga adott rá példát. Hogyan mutatta meg Jézus, hogy mennyire szereti mennyei Atyját? Embertársait?

b) De hiába akartunk volna mi erényes életet élni, a mennyország a bűn által csukva volt. Nekünk mindnyájunknak bűnök voltak lelkünkön, az eredeti bűn és személyes bűnök, a mennybe pedig csak a tisztalelkűek léphetnek be. Ránk, bűneink miatt a pokol várt. Jézus meg *akart* szabadítani vagy *váltani* a bűntől. Pedig ez nem ment könnyen. Az igazságos Isten a bűnért teljes elégtételt kívánt. Az Isten-Fia tudta, ha ő földre jön, reá gúny, megvetés, ostorcsapás, töviskorona, keresztfá váraкоzik. Mégis végtelen szánalomból emberré lett, hogy minket megváltson tengernyi szenvedés árán.

Alkalmazás. Ezért a nagy jószágáért soha nem lehetünk elég hálásak. Mi lett volna velünk, ha ő nem törődik velünk s nem jön el a földre, hogy megváltson bennünket! Örökre a pokolban sirattuk volna meg nyomorult életünket és semmi reményünk

nem lehetett volna a mennyországhoz. Mondjátok most magatokban velem: „Köszönöm, Jézusom, jószágodat, hogy oly nehéz szenvedéseket vállaltál magadra értem, szegény bűnösért. Komolyan ígérem, hogy tanításod és példád szerint akarok élni és mindent megteszek, hogy a mennyországot elnyerhessem.” Ilyen érzülettel imádkozzatok mindig az Úrangyalát is.

A Fiú-Isten azért lett emberré, 1. hogy minket szóval és példájával tanítson, 2. hogy érettünk szenvedhessen és meghalhasson s így megváltson minket. (68. k.) *Miért lett a Fiú-Isten emberré?*

22. JÉZUS SZÜLETÉSE.

Ma Szűz Máriáról s a kis Jézusról fogok többfelét elbeszélni. Előbb azonban elmondom, hogyan készítette elő Isten a Megváltó születését.

I. Zakariás látomása.

Melyik angyal hozta hírül Szűz Máriának, hogy ő lesz a Megváltó édesanyja? Ugyanez a Gábor főangyal kevéssel előbb megjelent egy szentéletű zsidó papnak is és kijelentette, hogy az ő fia hirdeti majd az embereknek, hogy eljött a Megváltó. Ez a jelenés így történt.

Elbeszélés. Pokorny 44. Gerely 28, 1. (*Elmondjuk végig a tankönyv szavaival.*)

Megértetés. a) (A szülők.) Hogy hívták azt a papot, akinek Gábor főangyal megjelent? S a feleségét? Ki volt Zakariás idejében a király Zsidóországban? Heródesről már hallottatok a múlt évben. Hozzá jöttek a napkeleti bölcsek, mikor a kis Jézust keresték. (Zsidóországot másképp Júdeának hívták.) Zakariás és Erzsébet hűségesen megtartották Isten parancsolatait. Hogyan nevezi őket azért a szentírás? Igazaknak, szenteknek. Egy öröm azonban hiányzott életükből: magánosan éltek, gyermekük nem volt. Többször imádkoztak erre a szándékra, de már nem remélték, hogy Isten meghallgatja őket. Miért? Öregek voltak. Öreg szülőknek már rendesen nem születik gyermekük.

b) (Az angyali jelenés.) A zsidó papok nem laktak mindig Jeruzsálemben, hanem a vidéken. Zakariás két óránnyira lakott Jeruzsálemtől. Mikor rákerült a sor, elment Jeruzsálembe, hogy ott végezze egy hétig a papi teendőket. (L. Dávid története.) Mi volt a papok teendője? Egyesek véres áldozatokat mutattak be, mások vérnélküli áldozatot, pl. tömjént. Milyen áldozatot mutatott be Zakariás? Mi történt a szentélyben, mikor Zakariás bemutatta a tömjénáldozatot? A nép nem látta az angyalt, mert a szentélyt függöny választotta el az előcsarnoktól, hol a nép volt. Mit mondott az angyal Zakariásnak? Zakariás roppant meglepődött. Nem csoda. Az angyal egészen rendkívüli dolgot mon-

dott. Hogy neki még fia születik — ez a Megváltó hirnöke lesz — és nagy szent. Elhitte-e rögtön Zakariás az angyal szavait? Pár pillanatig kételkedett. Gondolkozott: Lehetséges ez? Zakariás némasága egyúttal büntetés volt. Isten kijelentéseinek kételkedni bűn.

A tömjénáldozat után a pap meg szokta áldani a népet. Mivel most hosszabban időzött a függöny mögött, a nép türelmetlenkedett. „Mi történt vele?” Végre kijött Zakariás. Látszott rajta, hogy nagyon meg van hatva. Miről vette észre a nép, hogy néma? Nem tudta elmondani az áldás szavait. Arcán mégis öröm sugárzott, most már nem kételkedett. Meddig maradt aztán még Jeruzsálemben? Míg a hét nap el nem múlt, ekkor hazatért.

Képbemutató. A zsidó templomnak melyik része van a képen ábrázolva? A szentély. Balra van az előcsarnok, jobbra a szentek szentje. A szentélyben van egy kis aranyoltár, ezen mutatták be a tömjénáldozatot. Mögötte vert aranyból egy hétágú gyertyatartó. Ebben minden este megújították az olajat és meggyújtották. Jobbra az áldozati kenyerek számára egy aranyasztal. (A 12 kenyér Izrael 12 törzsét jelképezte, mellette egy aranykehely borral.) Miről ismerhető fel, hogy Zakariás pap? (Föveg, papi öltönyök.) Hogy már öreg? Hogy megijedt, mikor az angyal megjelent. Mivel bűnhődött kételkedéséért?

Kifejtés. a) Isten az ő terveit Zakariással egy angyal által közölte. E szó angyal, annyit jelent, mint követ. Lehet-e látni az angyalokat? Mik az angyalok? b) Hogyan kell hinnünk mindazt, amit Isten kinyilatkoztatott? (10. k.) Zakariásnak nem lett volna szabad kételkednie.

Alkalmazás. Mivel Zakariás és Erzsébet buzgón és állhatatosan imádkoztak, Isten nemcsak meghallgatta, de szerfölött kitüntette és megáldotta őket. Milyen nagy kegyelmeket kaphatnánk mi is Istentől, ha többet és jobban imádkoznánk! Legalább reggel és este pontosan imádkozzatok!

II. Szűz Mária meglátogatja Erzsébetet.

Hat hónapra az után, hogy Gábor angyal megjelent Zakariásnak, megtörtént a Fiú-Isten megtestesülése. Hogyan adta ezt hírül Szűz Máriának Názáretben az angyal, hallottátok a múlt órán. Most elmondom, mit tett Szűz Mária, mikor az angyal eltávozott.

Elbeszélés. Pokorny 46. Gerely 28, 3. (*Elmondjuk a tankönyv szerint.*) *Megértetés.* Kihez ment tehát Szűz Mária az angyal örömdolgozó híradása után? Szűz Mária útja három napig tartott, de szívesen tette meg az utat, hogy kifejezze szeretetét szent Erzsébet családjá iránt. Mit tett Szűz Mária, mikor szent Erzsébet házába ért? Üdvözölte rokonát: „Béke veled!” Mi történt ekkor szent Erzsébettel? A Szentlélek felvilágosításából megismerte, hogy Szűz Mária a régvárt Megváltónak édesanyja lett. Hogyan köszöntötte azért Erzsébet Szűz Máriát? . . . „a te

méhednek gyümölcse" annyi, mintha azt mondaná, a te gyermeked, Jézus. És még mit mondott? („Honnét az a nagy kegyelem.”)

Szűz Mária eddig egy léleknek se szólt arról a csodás dologról, ami vele történt. De most, mikor látta, hogy Isten szent Erzsébetnek is kijelentette a megtestesülés titkát, szíve túláradt az örömtől és gyönyörű dicsénekkel magasztalta Istent. Hogyan kezdte e dicséneket? „Magasztalja az én lelkem az Urat, mert megtekintette szolgálójának alázatosságát.” Mennyi ideig maradt ezután rokonánál?

Szent Erzsébet fiának a nyolcadik napon adták a nevet az ószövetségi szertartások mellett. Minek akarták nevezni? Mit szólt ehhez szent Erzsébet? Ő már tudta vagy férje által, vagy Istentől, hogy Isten más nevet szánt a gyermeknek. Mit tett Zakariás? Jegyzőkönyvére, melynek lapján viaszréteg volt, írta: „János az ő neve.” János = Isten kegyelmes. Ekkor már minden teljesedett, amit Gábor angyal a templomban Zakariásnak mondott. Azért a jel megszűnt, Zakariás ismét beszélt. Mi volt első szava? Szép imádsággal dicsőítette Istent. Mit éreztek a rokonok e csodás jelenségek láttára? Szent félelmet.

Képbemutató. Melyik a Szűzanya? Ki van még a képen? Szűz Mária épp megérkezik. Hogyan köszöntötte rokonát? Mit tudott meg ekkor a Szentlélektől Erzsébet? Hogyan köszöntötte Szűz Máriát? Tiszteletből térdre hullott. Melyik dicséneket mondotta ezután Szűz Mária?

Kifejtés és alkalmazás. 1. Hogyan nevezte Erzsébet Szűz Máriát? „Uramnak anyja.” Kinek anyja Szűz Mária? Jézusnak, aki a mi Urunk, Istenünk. Szűz Máriának páratlanul magas a méltósága. Ne felejtsük el ezt, ha hozzá imádkozunk. Miért tiszteljük a szentek közül leginkább a boldogságos Szűz Máriát? (161. k.) Aki Szűz Máriát tiszteli, Istent is tiszteli, ki a szent Szűz gyermeke lett. Milyen hódolattal üdvözölte őt Gábor angyal, szent Erzsébet? Abban a dicsénekekben, melyet szent Erzsébet szavaira imádkozott Szűz Mária, a Szentlélektől felvilágosítva előre kijelentette a szent Szűz, hogy a jók mindig tisztelni fogják őt. „Ime, mostantól fogva boldognak hirdetem engem minden nemzedék.” Hogyan mozdíthatjuk mi is elő ennek a jövődőlésnek teljesedését? — Az öröndetes olvasó első két tizedébe milyen titkokat szövünk be? „Akit te, szent Szűz, a Szentlélektől fogantál.” „Akit te, szent Szűz, Erzsébetet látogatván hordoztál.” 2. Noha Isten anyja, a mennyország jövődő királynéja volt Szűz Mária, mégis mélységesen *alázatos* volt. Gábor angyal dicsérő szavaira megijedt, magát az Úr szolgálójának nevezi, fáradságos útra vállalkozott, hogy rokonának szolgálatára legyen. Melyek a hét főbűnnel ellentétes erények? (242. k.)

III. Jézus születése.

Most elmondom, hogyan jött a világra a kis Jézus.

Elbeszélés. Gerely 29. Pokorny 47. (Elmondjuk végig a tankönyv szerint.)

Megértetés. a) (Utazás Betlehembe.) Ki volt akkor a római császár, mikor a kis Jézus született? Zsidóország ez időben már az óriási római birodalomnak volt egy része. Heródes, a zsidó király, engedelmességgel tartozott a római császárnak. Mit rendelt el a császár? Nálunk is van minden tíz évben népszámlálás. Ilyenkor lakóhelyeiken írják össze az embereket. Hova kellett menni Zsidóországban az embereknek? Mindenkinnek abba a közösségbe, amelyből családja származott. Kinek családjából származott Szűz Mária és szent József? Dávid király családjából. Dávid szülővárosa Betlehem volt. Hova kellett azért utaznia Szűz Máriának és szent Józsefnek? Az út 3—4 napig tartott, Betlehem Jeruzsálemtől két órányira feküdt dél felé.

Kifáradva érkezett meg Szűz Mária és szent József egyik este a városba. Kaptak-e helyet a szállóban? Nem. A „khán” — így hívják Keleten a vendégfogadót — tömve volt idegenekkel. Nem tudtak helyet szerezni a rokonoknál sem. Ha sok pénzük lett volna, bizonyára udvariasan nyitottak volna előttük szobát, de mivel szegények voltak, sajnálkozva elfordultak tőlük. Ez kínos megpróbáltatás volt a szent párra! Hol húzódtak meg végre éjszakára? Az istálló egy barlangban volt, hova rossz időjárásban a pásztorok nyájukat terelték be. Most üresen állott, csak néhány jászol volt benne.

E barlangban született az isteni gondviselés végzése szerint az ígért Megváltó, kire négyezer éven át epedve várt a világ! Mit tett vele a Szűzanya? Aztán úgy ő, mint szent József leterdelték és mély áhítattal imádták azt, kit az angyal a „Magaságbeli Fiának” nevezett.

b) (A pásztorok.) Kik tudták meg először, hogy a Megváltó megszületett? Egyszerű, jólelkű emberek voltak a pásztorok, kiket az előkelőbbek nem sokra tartottak. Isten azonban nem a pénzt vagy tudást, hanem a szívet nézi. Nem egy gondolt e pásztorok közül vágyakozva a jövőendő Megváltóra s imádkozott többször annak eljöveteleért. Hol voltak most, karácsony éjjelén a pásztorok? A mezőn, közel a barlanghoz. Noha december volt, mégse volt valami különös hideg, úgyhogy az éjjelt a szabadban tölthették nyájuk mellett. Mit láttak egyszerre maguk körül? Csodálatos fényesség áradt szét a mezőn s fénysugaraktól övezve egy angyal állott előttük. Mit mondott? S a többi angyalok?

Mit tettek a pásztorok, miután az angyali sereg eltűnt? Sietve, nagy örömmel mentek Betlehembe. Hol találták meg Jézust? Egészen úgy volt, mint az angyal mondta: „Pólyába takarva és jászolba fektetve.” Erről fölismerték, hogy valóban ő a „Krisztus”. Hogyan fejezték ki hálájukat? Leborulva imádták.

Aztán boldogan beszélték el Szűz Máriának és szent Józsefnek — később másoknak is — amit a gyerekekről hallottak. Szűz Mária meghatva rejtette szívébe szavaikat. A világias, felületes emberek ellenben nem hittek nekik.

Hányadik napon kapta az isteni gyermek nevét? Milyen nevet? *Képbemutató.*

Kifejtés. 1. *Csodálatosak Isten útjai.* Hétszáz év előtt Mikeás próféta megjövendölte, hogy a Megváltó Betlehemben születik. Mária azonban a Megváltó édesanyja, Názáretben lakott. Isten ekkor úgy intézte a dolgokat, hogy a császár népszámlálást rendelt el. Szűz Mária tehát éppen e napokban Betlehembe utazott. Így teljesült a régi jövendölés. (23. k.) Hogyan rendez el Isten mindent a világon? 2. *Miért született Jézus oly nagy szegénységben?* Ha Isten-Fia királyi palotában született volna is, s ha születése után aranybölcsőbe fektették volna, még így is végtelenül megalázta volna magát azzal, hogy emberré lett. Ő azonban még jobban akarta magát megalázní és szegény istállóban jött a világra. Így akart mindjárt a világbaléptekor szenvedni, hogy Istent megengesztelje a kapzsi, kevély, érzékies emberek bűneiért. Így akart minket is tanítani, hogy alázatosak legyünk és önmegtagadók. Példájával hirdeti a kis Jézus: Boldogok a lelki szegények. 3. Jézusnak születésénél mindjárt láthatjuk, hogy ő valóságos ember és valóságos Isten is. Hogyan láthatjuk ezt? Mint kedves kisded piheg, sír a jászolban, de ugyanekkor angyalokat küld a pásztorokhoz. (65. k.) Mit jelent az, hogy Isten Fia emberré lett? 4. *Milyen ünnepet* ülnék Jézus születésének emlékére? Mikor van karácsony? Mivel a kis Jézus éjjel született, sok helyen éjfélí mise van. Minden pap e napon három szentmisét mondhat. Ez Jézus hármias születésére emlékeztet. Jézus ugyanis a) mint Isten öröktől születik az Atyától, b) mint ember született Szűz Máriától, c) kívánatos, hogy a mi szívünkben is szülessék jó szentáldozás és igazi keresztény élet által. Karácsonyt különben nemcsak a templomban, hanem a családokban is megünnepeljük. Mit állítanak fel karácsony este? Nyolc napra karácsony után szintén ünnep van: kiskarácsony vagy újév, Jézus névadásának ünnepe.

Alkalmazás. Siessünk mi is karácsonykor a pásztorokkal a kis Jézushoz! Hol találjuk meg őt? Betlehem zsidó szó, magyarul annyit jelent, mint kenyérháza. A mi Betlehemünk a templom, hol a szentségházban az isteni gyermek épp oly valósággal jelen van, mint egykor a jászolban volt. Pólyába takarva az ostya színei alatt elrejtőzve találjuk őt, de azért tudjuk, hogy Isten-Fia van itt. Köszönjük meg jószágát, ajánljuk fel neki szívünket. *(Alkalmasan fejezi be a tanítást egy karácsonyi ének.)*

IV. Jézus bemutatása a templomban.

Karácsony után 40 napra a Szűzanya fölvitte a kis Jézust a jeruzsálemi templomba, hogy ott Istennek bemutassa. Ekkor néhány szent személy kijelentést kapott a Szentlélektől, hogy a kis Jézus az ígért Megváltó. Elmondom, hogy történt ez.

Elbeszélés. Pokorny 49. Gerely 29, 3. (Elmondjuk a tankönyv szövegét.)

Megértetés. a) (A bemutatás.) Hova vitték Szűz Mária és szent József a kis Jézust, mikor negyvennapos volt? Így rendelte ezt Isten az ószövetségben Mózes által. Az első fiúgyermeket, ki a szülőknek született, mindig a templomba kellett hozni, ott a papnak átadni. Ez arra emlékeztette a szülőket, hogy gyermeküket Istennek s a templom szolgálatára lennének kötelesek átadni. A szertartások végeztével aztán a szülők visszaválthatták a gyermeket öt ezüst szikluson. Ez a törvény azért volt érvényben, hogy a hálát folyton ébren tartsa az izraelitákban Isten jóságáért, mellyel elsőszülötteiket megmentette a haláltól Egyiptomban. Volt ezenkívül még egy más törvény is az anyák számára. Ez meghatározta, hogy milyen áldozatot mutassanak be ez alkalommal az anyák. Szűz Mária készséggel tett meg mindent, amit a törvény előírt. Bemutatott két galambot áldozatul, de ugyanekkor a kis Jézust is forró szeretettel áldozta fel a mennyei Atyának. „Fogadd el őt, Istenem — így szólt — engesztelő áldozatul a világ bűneiért. Tégy vele szent akaratom szerint. S ha egyszer látnom kellene őt elvérzeni a keresztfán, imádvá hajolok meg örök végzésed előtt. Jól tudom, hogy ha most visszakerül is újra karjaimba, ez csak azért történik, hogy fölneveljem őt, mint áldozatot a világ üdvéért.”

b) (Simeon.) Amíg Szűz Mária így imádkozott, egy szentéletű aggastyán közeledett feléje. Ki volt ez? Simeon régóta imádkozott Istenhez, küldje el végre a Megváltót. Egyik imádsága alatt a Szentlélek kijelentést adott neki. Mit mondott? Itt az idő, hogy a Megváltó a földre jöjjön. Simeon nem hal meg addig, amíg meg nem látja az „Úr fölkentjét“, vagyis a Messiást, a Krisztust. Magától jött most az ősz Simeon a templomba? A Szentlélek ösztönözte, menjen, most látja meg a Megváltót. Ki mondta meg Simeonnak, hogy az a kisded ott a Megváltó? A Szentlélek. Boldogan sietett oda, mély tisztelettel vette karjára a kisdedet s szemlélte ártatlan arcát, szemeit. Egyszerre hangosan kezdte magasztalni Istent. Mit mondott? Most már kész vagyok meghalni, betelt leghőbb vágyam, megláttam azt, aki majd eloszlatja a bűn és hitelenség sötétségét s meghozza a népeknek az igaz tanítás világosságát.

Csodálkozva állottak ott Szűz Mária és szent József, hallva, hogy Isten Simeonnak is kijelentette a megváltás titkát. Simeon fájdalmasan nézett Szűz Máriára, mikor visszaadta neki a kis Jézust, és így szólt: „Lesznek sokan, akik hisznek majd isteni

Fiadban. Ezek üdvözülnek. De lesznek olyanok is, akik majd üldözik, bántalmazzák őt és elkárhoznak." (Simeon itt Jézus ellenségeire, a farizeusokra, Júdásra gondolt.) „És a te lelkedet is — mondta Szűz Máriának — a tör járja majd át” — vagy te is sokat, nagyon sokat szenvedsz majd Jézus miatt.

c) (Anna.) Hogy hívják ezt a jámbor, öreg nőt, aki ugyanakkor a templomba jött? Anna hallotta Simeon szavait s megértette a Szentlélek fölvilágosítására, hogy csakugyan a kis Jézus a Megváltó. Ő is nagyon hálás volt Istennek, hogy láthatta Jézust és másoknak is hirdette, hogy itt van már a Megváltó a földön.

Képbemutató. Mit láttok a képen? Nevezd meg a személyeket. Miért jött Szűz Mária a templomba? Miféle törvényük volt az izraelitáknak? Mit áldozott Szűz Mária? Itt vannak a galambok szent József kezében. Ki érkezett a templomba, mialatt a Szűzanya imádkozott? Mit mondott Simeon, mikor kezébe vette a kis Jézust? Szent Anna tiszteletből letérdel, mögötte egy másik, jámbor nő megindulva figyel. A kis Jézus áldást osztva emeli föl kezét.

Kifejtés. 1. Szűz Mária és szent József nem tartoztak engedelmeskedni az ószövetségi törvénynek. Hisz Jézus csodálatos módon, a Szentlélek által lett a Szűzanya gyermeke és Mária Jézus születése után is sértetlen, tiszta szűz maradt. Távolról sem volt olyan, mint a többi, közönséges anyák. Mégis engedelmeskedtek az ószövetségi egyház rendeletének. Így adtak példát nekünk, hogy megtartsuk az anyaszentegyház parancsolatait. (202. k.) Mely parancsolatokat kell a keresztyén embernek Isten tízparancsolatán kívül még megtartania? 2. Jézus bemutatásának emlékére üljük Gyertyaszentelő Boldogasszony ünnepét, február 2-án. E napon gyertyát szentelnek és körmenetet tartanak. (Egyébként nem nyilvános ünnep.) Az örvendetes olvasóban hányadik tizedben emlékezünk meg Jézus bemutatásáról? Születéséről?

Alkalmazás. Milyen boldog volt Simeon, hogy karjaira vehette a kis Jézust! Mi a szentáldozásnál szívünkbe fogadhatjuk. Ez sokkal nagyobb kegyelem. Mély tisztelettel, szent vágygal járuljunk az Úr asztalához. Akkor Jézus minket is meg erősít, hogy ne féljünk a haláltól sem.

23. JÉZUS GYERMEKKORA.

Ma ismét a gyermek Jézusról tanulunk. Ti már többfélét tudtok róla, most fölfrissítjük és bővítjük, amit az előző években tanultatok.

I. A napkeleti bölcsek.

Ki volt a zsidók királya, mikor Jézus született? Kegyetlen ember volt ez a Heródes. Folyton azon rettegett, hogy elveszti

trónját. Legközelebbi rokona, jó nejét és fiait megölette, mert gyanakodott, hogy meg akarják fosztani koronájától. Ehhez a sötétlelkű Heródeshez abban az időtájban, mikor a kis Jézus született, vendégek érkeztek. Messze Keletről jött hozzá három bölcse fejedelem és szent kíváncsisággal kérdezősködtek a kis Jézus után. Emlékeztek még, hogyan kérdezősködtek?

Elmondom a napkeleti bölcsek történetét.

Elbeszélés. Pokorny 48. Gerely 30, 1. (Elmondjuk a tan-könyv szövegét.)

Megértetés. 1. (A bölcsek Heródesnél.) Miről tudták meg a bölcsek, hogy megszületett a Megváltó? Egy rendkívüli csillag által. Egyik próféta régen megjövendölte, hogy amikor a Megváltó születik, az égen egy ragyogó csillag tűnik fel. A bölcseket Isten fölvilágosította, hogy ez a csillag a régvárt Megváltó eljövételét jelenti. Mihelyt ezt megértették a bölcsek, azonnal útra készültek, hogy hódoljanak az újszülött királynak. Honnan indultak útnak? Napkeletről. Hazájuk Júdeától keletre feküdt, valószínűleg Babiloniában vagy Arábiában. Pogányok voltak, de az igaz Istent tisztelték. Miért nevezzük bölcseknek őket? Tudós, nagytekintélyű emberek voltak, jártasak a csillagászatban. Együttal népüknek fejedelmei is voltak, gazdag, előkelő személyek, ezért nevezzük őket „királyoknak”.

Merre mentek hazájukból a bölcsek? Nyugati irányba, Júdea felé. Erre felé sugárzott a csillag, s amúgy is tudták, hogy a világ Megváltója Júdeában lép föl. Végre elérkeztek Zsidóország fővárosába. Hova mentek először? Mit kérdeztek? Milyen hatással volt ez a kérdés Heródesre? Szörnyen megijedt. Noha egyik lábával már a sírban állott, mégis reszketett trónjára. Volt-e oka az ijedtségre? Semmi. Jézus nem földi királyságot akart alapítani, hanem egy lelki országot. Hogyan iparkodott megtudni Heródes Jézus születésének helyét? Az „írástudók” a szentírást tanulták és magyarázták, rabbiknak is nevezték őket. (Rabbi = mester.) Mit feleltek a papok és írástudók Heródes kérdésére? Mit mondott Heródes a bölcseknek? Őszintén beszélt? Képmutató volt.

2. (A bölcsek Betlehemben.) Kissé lehangoltan indultak újra útnak a bölcsek Betlehem felé. Mi bántotta őket? A zsidók közömbössége, nemtörődömsége. Azt hitték, Jeruzsálemben mindenki ég a Megváltó iránti szeretettől. Hogyan vigasztalta meg Isten a három királyt? A rendkívüli csillag, mely időközben eltűnt szemük elől, most újra felragyogott az égen és utat mutatva haladt előttük. Ebből látták, hogy mégse csalódtak. Isten velük van. Hova vezette őket a csillag? Hogyan mutatták ki tiszteletüket a kis Jézus iránt? Istentől felvilágosítva megértették, hogy a gyermek gyenge testében a második isteni személy rejtőzik. Azért leborulva imádták. Szeretetüket adományok átnyújtásával bizonyították. Mit ajánlottak föl? Országuk legértékesebb termékeit. Hogy mi az arany és tömjén, tudjátok. De ki mondja

meg, mi a mirha? A mirha jóillatú gyanta, melyet Keleten a koporsókba tettek a halottak mellé, hogy a holttest ne induljon gyorsan romlásnak. Ki vette át a kis Jézus nevében az ajándékokat? Szűz Mária. Egyúttal bő áldást esedett eme jó lelkekre az isteni gyermektől.

Képbemutató.

Kifejtés és alkalmazás. a) (Jézus az egész világ megváltója.) Kik jöttek először a kis Jézust imádni? Kiket küldött Isten a pásztorokhoz, hogy őket Jézushoz hívják? Hogyan hívta meg Isten a bölcseket az Úr Jézushoz? Csillag által. A pásztorok, Simeon, Anna, izraeliták voltak, a bölcsek pogányok. Isten zsidókat és pogányokat egyaránt meghívott a kis Jézushoz, hogy fölismerjék benne az *egész világ Megváltóját*. A mi őseink is egykor pogányok voltak. De Isten őket is, bennünket is meghívott Jézus egyházába, melyen kívül nincs üdvösség. Legyünk ezért hálásak! Imádkozzunk többször a pogányok megtéréséért. Még egész világrészekre nehezedik a pogány babonák éjtszakája.

b) (Állhatatosság.) Gondoljatok továbbá arra, vajjon könnyű dolog volt-e a három királynak eljutni Jézushoz? Nehéz. A pásztorok csak pár lépést tettek s már a barlangban voltak a kis Jézusnál. A bölcsek azonban hosszú, fáradságos utat tettek és sok megpróbáltatáson mentek keresztül. Már odahaza is sokan gúnyosan mosolyogtak rajtuk, mikor hallották, milyen bizonytalan vállalatra szánták el magukat! Később nagyon rosszul eshetett nekik a csillag eltűnése, a zsidók közömbössége, Heródes rosszindulatú gyanakodása. Mennyire meglepődtek, mikor az újszülött királyt a legnagyobb szegénységben találták meg! De minden nehézség mellett *állhatatosak* maradtak hitükben. Azért mint szenteket tiszteljük őket, később vértanúk lettek hitükért. Mikor van ünnepük? Vízkereszt, jan. 6. (10. k.) Hogyan kell hinnünk mindazt, amit Isten kinyilatkoztatott? Nekünk nem kell oly hosszú utat tennünk, mint a bölcseknek, hogy eljussunk Jézushoz. Hol találjuk meg? A templomban, a szentségházban. Mi mutatja a szentségház előtt, hogy jelen van? Az öröklámpa. Amit a csillag mondott a bölcseknek, azt mondja nekünk az örökfény: Itt van Jézus, a világ üdvössége. Keressétek fel őt gyakran. Mint a bölcsek, boruljatok le előtte mély tisztelettel!

c) (Az ajándékok.) Milyen ajándékokat adtak át a bölcsek Jézusnak? Ez ajándékoknak nagy jelentésük van. Ki visel aranykoronát, nyakláncot és kormánypalcát? A király. Jézus is király, fölséges nagy Úr. Mit jelent a tömjén? A tömjén füstje a templomban égbeszálló imádásunkat jelképezi. Imádni csak kit szabad? Jézus — Isten. Mit jelent a mirha? Jézus ember is, aki érettünk szenvedni fog és meghalni. Ha szeretjük az Úr Jézust, mi is törekszünk neki ajándékot adni. Szeressük őt, tartsuk meg parancsolatait, ez éppoly kedves előtte, mint a bölcsek aranya. Végezzük mély buzgósággal imádságainkat, áhítatunk mint illatos tömjénfüst száll Isten elé. És legyünk türelmesek, ha szenvednünk

kell. Így adunk Jézusnak mirhát. Szeretet, áhítat, türelem éppen annyit ér, mint az arany, tömjén és mirha, melyet a három szent király adott. Akarjátok ezt a kis Jézusnak fölajánlani?

II. A Szentcsalád Egyiptomba menekül.

Lássuk most, mi történt a Szentcsaláddal, miután a bölcsek eltávoztak? Mit akart tenni a gonosz Heródes a kis Jézussal? Bűnös tervét nem árulta el egy teremtetett léleknek se. De egy valaki azért mégis tudott róla. Kicsoda? Isten, a mindentudó. Ő küldte a bölcseket más úton vissza hazájukba. De megszűnt-e ezzel minden veszély a kis Jézusra? Nem. Heródes tudta azt, hogy Jézusnak Betlehemben kell lennie. Itt még mindig rátalálhatott és megölhette. Hogyan akadályozta ezt meg Isten, elmondom.

Elbeszélés. Gerely 30, 2. Pokorny 50.

Megértetés. Kikre várakozott egyideig Heródes? Mit tett, mikor látta, hogy a bölcsek nem térnek vissza? Mi történt aztán Betlehemben? A gonosz katonák kegyetlenül lemészárolták az ártatlan gyermekeket. Mint sikoltoztak, könyörögtek irgalomért az anyák! Hiába. Megölték-e a kis Jézust is? Miért nem? Miért kellett Jézusnak messze, idegen földre menekülnie? Nem lett volna elég, ha egy másik, közelfekvő zsidó városba menekül? Nem. Mert Heródes ott ráakadhatott volna, de a messzefekvő idegen országban nem parancsolt. Csak itt volt a Szentcsalád teljes biztonságban. Milyen nehezére eshetett Szűz Máriának és szent Józsefnek így hirtelen, éjnek idején búcsút venni hazájuktól s nekiindulni a hosszú, veszélyes útnak idegen országba. A kis Jézusért készséggel hozták meg ezt a nagy áldozatot. Az út Egyiptom felé 10 napig tartott. Közben sokat nélkülözött a Szentcsalád, egyszer a víz hiányzott a pusztaságban, máskor a szállás vagy ennivaló, pusztta földön kellett többször megpihenniök s folyton rettegni vad rablócsapatoktól és kóborló vadállatoktól. Így töltöttek most napokat és heteket a legszentebb személyek, kik valaha a világon éltek, nagy-nagy szegénységben, ezernyi bajban és szenvedésben, de szívükben mégis teli lelki békével és megnyugvással. Így adnak nekünk példát türelemre az élet bajaiban.

Meddig maradt a Szentcsalád Egyiptomban? Heródes haláláig, mely nemsokára nagy kínok között következett be. Teste megdagadt, tele lett kelevényekkel, férgek lepték el és gyötörték, míg végre kétségbeesetten, mindenkitől elhagyatva elpusztult. Így büntette őt Isten már a földön gonoszságáért. Hogyan tudta meg szent József Heródesnek halálát? A Szentcsalád ezután visszatért. Hova vezetett útjuk? Betlehemben nem akart megtelepedni szent József, mert ott Heródesnek egy kegyetlen fia, Arkelaus uralkodott. Ez nem sokban különbözött atyjától. De Názáretben Arkelaus nem parancsolt. Názáret Galilea tartományhoz tartozott, melynek fejedelme Heródes Antippos volt. Igénytelen kis község

volt Názáret, elrejtve a világ elől egy hegyoldalba, így biztos menedékkül szolgált az Üdvözítőnek, mert senki sem sejtette, milyen kincset rejt magában az elhagyott falucska.

Képbemutató. Két láttok a képen? Szűz Mária és szent József szeretettel néznek a kis Jézusra. Érte vállalkoztak e nagy útra. A vidék puszta, fát alig látni. Mit kellett azért útközben a Szentcsaládnak szenvednie? Az aranynak, amit a bölcsektől kaptak, hasznát vehették Egyiptomban. Isten így előre gondoskodott róluk. Mit láttok itt az út mellett? A hagyomány szerint összetörték a bálványképek Egyiptomban, amerre a kis Jézus elhaladt. Végre a mai Kairó nevű város közelében telepedett meg Egyiptomban a Szentcsalád.

Kifejtés. a) *(Az isteni gondviselés.)* Jézus kész volt meghalni az emberekért, de csak akkor, mikor elérkezett annak ideje. Előbb még felnővekedni, tanítani akart bennünket. Azért öröködt fölötté Isten és megmentette a király haragja elől. Emlékeztek-e egy másik kisedre, akit Isten szintén megmentett a rossz király haragjától? Mózes. Melyik országban élt Mózes? Ugyanabban, ahol most egyideig Jézus is tartózkodott. Isten fölöttünk is öröködik és sok veszélytől is megóv. (35. k.) Mit tesz Isten még most is a világgal? (36. k.) Különösen kikről gondoskodik Isten? Szent Józsefet angyal által figyelmeztette Isten. Rendelt-e mellénk is ilyen angyalt? (42. k.) Hogyan nevezzük azokat az angyalokat, akik minket őriznek? b) *(Aprószentek.)* Nem szabad csupán szerencsétlenségnek tartanunk a betlehemi kisedek halálát. Sok emberre jobb lett volna, ha mint ártatlan kised hal meg. Mivel a betlehemi gyermekek Jézusért ontották véréüket, a vérkereszttség által üdvözültek. Aprószentek ünnepe dec. 28.

Alkalmazás. A betlehemi kisedektől vérük ontását kívánta Isten. Mennyit túrt a Szentcsalád a sokféle ide-odautazás alkalmával. Tölteket Jézus nem kíván rendkívül nehéz dolgokat. Csak azt kívánja, tartsátok meg parancsolatait, legyetek szemérmes, engedelmes, szorgalmas gyermekek! Olyan nehéz ez? Hozzá még Isten segít is szent kegyelmével és bőségesen jutalmaz meg a mennyországban. Mondjátok magatokban: „Istenem, ezután erősebb és komolyabb lelkű leszek. Megteszem kötelességemet.”

III. A tizenkét éves Jézus a templomban.

A kis Jézus életéről hallgat a szent evangélium. Csupán egy esetről tesz említést, mely 12 éves korában történt. Hová ment ekkor Jézus szüleivel? Hány templom volt Zsidóországban? Minden szombaton azért nem járhattak az izraeliták templomba. Názárettől pl. 3 napig kellett utazni Jeruzsálembe a templomba. Csupán a három nagy ünnepen, húsvétkor, pünkösdkor s a sátoros ünnepen kellett ott megjelenniük. Melyik volt a legfőbb ünnep? Húsvét. Minek emlékére ülték meg az

izraeliták húsvétot? Egyiptomból való szabadulásuk emlékére. Tulajdonképpen csak a férfiaknak kellett megjelenniök a templomban, de buzgóságból megjelentek gyakran leányok és nők is. Hallgassátok, mi történt a tizenkétéves Jézussal a templomban.

Elbeszélés. Gerely 31. Pokorny 51. (Elmondjuk a tankönyv szerint.)

Megértetés. 1. (A szülők elvesztik Jézust.) Vajjon Szűz Mária is köteles volt megtenni a hosszú utat Jeruzsálembe? Nem. Ő buzgóságból vállalkozott. Vágyakozott az Űr hajléka után, hol gyermekkorát töltötte. Milyen sok szent örömben részesült itt! Ki ment ez alkalommal Szűz Máriával és szent Józseffel együtt a húsvéti ünnepekre? Az izraelita fiúgyermekeket 12 éves koruk után kötelezte a bőjti parancs s az ünnepek megtartásának parancsolata. Szent imádságok és énekek között haladtak a zarándokok a szent város felé. Végre megérkeztek. Forró áhíttal vett részt a Szentcsalád az ünnepi istentiszteleten. Hány napig tartott az ünnep? Nyolc napig. Mit tettek a zarándokok, mikor az ünnep elmúlt? Visszatért-e a zarándokokkal a gyermek Jézus is? Hogy lehet az, hogy a szülők ezt nem vették mindjárt észre? Gyakran az ifjak csoportja elől haladt a menet élén s mivel sokezer zarándok volt együtt, Szűz Mária és szent József szem elől tévesztették az isteni gyermeket. Eleinte nem nyugtalankodtak, hogy Jézust nem látják, mert jól tudták, hogy az isteni gyermek semmit nem tesz pajkosságból, hanem bölcs és szent okokból. Azt hitték, hogy elől lesz a menetben, vagy a rokonok és ismerősök között. Csak hol vették észre a tévedést? Este a megszálló helyen. Ekkor aggódva kérdezősködtek mindenkítől, de senki nem tudott róla. Mennyire megrémült most Szűz Mária és szent József! Hol maradhatott? Talán kimerült az úton, leült és elmaradt? Talán eltévedt? Vagy éppen gonosz, gyilkos kezekbe került? Beállott a sötétség, éjtszaka hiábavaló lett volna a keresés, azért nehéz gondok közt várták, hogy pirkadjon a reggel.

2. (Megtalálják.) Mit tettek ezután a szülők? Folytonos kereséssel és kérdezősködéssel haladtak lassan visszafelé. Nem találtak semmi nyomra. Késő este volt, mikor beértek Jeruzsálembe. A templomkapu csukva volt már, Jézus eltűnt. Egy második szomorú éjtszaka következett. Végre harmadnapon megtalálták Jézust. Hol volt? A templom egyik csarnokában előadást tartottak az írástudók. Sok hallgatójuk volt, Jézus is ezek közé állott. E helyen töltötte Jézus minden szabad idejét a három napon. Ha nem imádkozott, hallgatta az Isten igéjét. Eleinte csak itt-ott felelt szerényen a fölvetett kérdésekre, de nemsokára olyan feltűnő lett bölcsesége, hogy az írástudók maguk közé ültették s mindjobban álmélkodtak okosságán. Jézus világosan, nyomatékosan fejtegette nekik a szentírást. Vajjon miről beszélhetett különösen? A Megváltó eljövételéről, a reá vonatkozó jóvendölésekről. Itt találta őt Szűz Mária és szent József,

amint isteni tekintéllyel ült a tudósok között. Mit mondott Jézusnak Szűz Mária? Jézus szelíd komolysággal felelt. Mit mondott? Mintha azt mondta volna: „Nem kellett volna annyira aggódnotok. Nem engedetlenségből maradtam vissza, hanem engedelmességből Atyám iránt. Ő akarta, hogy fölvilágosítsam az embereket, hogy a Megváltó már megjelent a földön.” Jézusnak ez az első mondása, melyet följegyez a szentírás. Minek nevezi itt Istent? Atyjának. Mit jelent ki ezzel önmagáról? Hogy ő Isten Fia. (Képbemutató.)

3. *(Hazatérés.)* Hová tért vissza ezután ismét a Szentcsalád? Most 30 éves koráig az Úr Jézusról nincs más följegyezve a szent evangéliumban, mint hogy engedelmes volt szüleinek. És még valami. Növekedett nemcsak testben, hanem bölcseségben és kedvességben (szeretetben). Vagyis mennél idősebb lett Jézus, annál észrevehetőbb lett bölcsesége és kedvessége. Az emberek évről-évre jobban csodálták bölcsességét, jóságát. A mennyei Atya is mindig nagyobb tetszéssel nézett Jézus szent Szívére, mely minden erénynek mélysége volt.

Kifejtés. 1. (Az ünnepek.) Szűz Mária és szent József pontosan megtartották az ünnepek megszentelésére vonatkozó parancsot. Van-e nekünk is erre vonatkozólag parancsunk? Hogyan szól Isten harmadik parancsolata? Az anyaszentegyház mely parancsai egészítik ki ezt a parancsot? (Az 1. és 2.)

2. *(Jézus elvesztése.)* Szűz Mária és szent József nem tehettek róla, hogy elvesztették Jézust. Mi többször a magunk hibájából veszítjük el. Hogyan? Ha nagy bünt követünk el. (220. k.) Ki követ el halálos bünt? Ez a legnagyobb szerencsétlenség, mely valakit érhet. Aki Jézust elveszti, elvesztette a legfőbb jót, Istent, az örök életet. Ha valaha ilyen szerencsétlenség érne bennünket, akkor bánkodva, nyugtalanul kell keresnünk Jézust. Hogyan találhatjuk meg? Tökéletes bánat s a bűnbánat szentségének fölvétele által. (302. k.) Mit kell tennünk, hogy a bűnbánat szentségét méltóan vegyük fel?

Alkalmazás. Miért lett a Fiú-Isten emberré? Már a gyermek Jézus is isteni példakép, melyben mint tükörben kell szemlélni magunkat. a) Szemléljétek a gyermek Jézust, amint Jeruzsálemben a templom felé halad. Milyen sok bámulni való dolog volt ekkor a főváros utcáin: minden nemzetbeli előkelő emberek, tevék, büszke paripák, vásárra kirakott árucikkek, fényes kirakatok. Vajjon ezeket csodálta-e a gyermek Jézus érdeklődve? Nem. Szent komolysággal imádkozott a templomban, lelkének vágyai Istennél időztek. Szeretted-e te is az Isten házá? Nyugodtan, csendben vagy-e ott jelen? b) A gyermek Jézus figyelemmel ült a tanítók között, mikor azok Istenről, lelki dolgokról beszéltek. Szent érdeklődéssel leste minden szavukat, örömmel és okosan felelt kérdéseikre. Mire adott ezzel példát? c) Jézus engedelmes volt szüleinek. Minden intésüket, óhajtásukat készségesen teljesítette. Segített a Szűzanyának a házi dolgokban,

nevelőatyjának is a nehéz ácsmunkában. Bármit kívántak is tőle szülei, Jézus derűs arccal fogadott szót, soha durcás, haragos tekintetet rajta észrevenni nem lehetett. Pedig ki volt ő és kik voltak szülei? Ő fölséges Úr, Isten Fia — ezek az ő teremtményei. Vajjon szereti-e az Úr Jézus az olyan gyermekeket, aki nem becsüli meg szüleit, hozzájuk durva, dacos, engedetlen? Ezután jobban vigyázzatok magatokra. Ha nehezet parancsolnak, gondolatok a gyermek Jézusra, s mondjátok: Jézusom, te vagy az én példaképem, te leszel majd jutalmam.

24. JÉZUS MEGKEZDI NYILVÁNOS MŰKÖDÉSÉT.

Gyorsan múltak az évek a názáreti magányban. Végre érkezett az idő, hogy Jézus nyilvánosan, az egész nép előtt föllépjen és tanítson. Hány éves volt ekkor Jézus? Egyik napon tehát elbúcsúzott szent anyjától (— szent József ekkor már nem élt —) és útnak indult. Hová ment? A Jordán-folyó mellékén, egy pusztában ker. szent János prédikált ezidőben. Hirdette a hozzáseregülő embereknek, hogy a Megváltó közel van, tartsanak bűnbánatot, csak így részesülhetnek a megváltás kegyelmeiben. Kinek a fia volt ker. szent János? Nagy tekintélye volt, mert igen szigorú és szent életet élt. Azokat, akik hozzájöttek s bűnbánatot tartottak, a Jordán-folyóban megkeresztelte. A keresztség szentségét adta föl? Nem. János keresztsége csak jele volt a bűnbánatnak s a lelkitisztulás után való vágyakozásnak. Ide indult Jézus, miután Názáretből eltávozott. Mi történt itt vele, elmondom.

I. Jézus megkeresztelteti magát.

Elbeszélés. Pokorny 52. Gerely 32, 3. (Elmondjuk a tan-könyv szövegét.)

Megértetés. Miért ment Jézus Jánoshoz a pusztába? Nézzük csak Jézus útját a térképen. Itt van Názáret. Melyik a Jordán-folyó? Így ment tehát Jézus Názárettől délkeletre, aztán a Jordán völgyén le Bethabaráig. Kész volt-e János rögtön arra, hogy megkeresztelje Jézust? Ellenkezett. Miért? Isten fölvilágosította Jánost, hogy Jézus a Megváltó s azért egészen szent és büntelen. Mit felelt Jánosnak Jézus? Isten rendelte el, — úgymond — hogy János keresztséggel készítse elő az embereket az újszövetségre. Ezt az isteni rendelést Jézus is készséggel teljesíti. Ekkor nem ellenkezett többé János, Jézus a folyóba lépett s János kevés vizet öntött fejére.

Mit tett rögtön ezután Jézus? Mialatt imádkozott, csoda történt. Miféle? A mennyei Atya már előbb is többeknek kijelentette, hogy Jézus a Megváltó. Hogyan jelentette ki a pásztoroknak? Simeonnak? A bölcseknek? Most az összes embereknek, kik a Jordánnál voltak, tett kijelentést. Igazi, természetes

galamb lebegett Jézus feje fölött? Nem, látszólagos. Miért éppen galamb alakját választotta a Szentlélek? Jelezte, hogy Jézus alázatosságra, szelídségre tanít, lelki békét hoz az embereknek. Noé galambja is az isteni harag megszűnését jelentette. A Szentlélek megjelenéséből megérthették az emberek, hogy Jézus lelkében a Szentlélek lakik s a Szentlélek kente föl Jézust, hogy legyen az emberek legfőbb tanítója, papja, királya.

Képbemutató.

Kifejtés. 1. Miért kereszteltette meg magát Jézus János által? János keresztsége a bűnbánat jele volt. Volt-e Jézusnak bűne? A *mi* bűneinket vette magára, ezekért készült bűnbánatot tartani s Istennek eleget tenni. Továbbá példát akart nekünk adni engedelmessegre a mennyei Atya iránt, hogy mi is készséggel teljesítsünk minden isteni rendelést. 2. (259. k.) Mikor rendelte Krisztus Urunk a keresztséget? A keresztség fölvétele alkalmával velünk is hasonló valami történt, mint Jézussal a Jordán mellett. Megnyílt fölöttünk az ég (a mennyország), a Szentlélek jött kegyelmével szívünkbe s a mennyei Atya gyermekének fogadott. 3. Ez alkalommal tett Isten először világos kijelentést a Szentháromságról. (29. k.) Hány személy van az egy Istenben?

Alkalmazás. Vajjon most tetszéssel mondhatja-e rólatok a mennyei Atya: „Ez az én szeretett gyermekem, akiben nagy örömem telik?” Ha halálos bűn van a lelketeken, ha nem szerettek imádkozni, jó tanításokat hallgatni, Isten nem nézhet rátok tetszéssel. Mondjátok most magatokban: „Istenem, bánom, hogy megsértettelek bűneimmel. Segíts, hogy ártatlan, jó gyermek legyek.”

II. A gonoszlélek megkísérti Jézust.

Miért kereszteltette meg magát Jézus? Hogy jelezze, miszerint magára vette bűneinket s azokért eleget akar tenni. Eleget bűneinkért bőjtje, szenvedése és kereszthalála által tett, de az ördöggel, ki az embert bűnbe vitte, külön is harcra akart kelni s őt meggyőzni. Ezért engedte, hogy a pusztában közelítsen hozzá a sátán. Az ördög sejtette, hogy Jézus a Megváltó, de bizonyosan nem tudta. Jézus egész eddigi élete rejtőzöttség és alázatosság volt, az ördög pedig sehogyse tudja megérteni, hogyan lehet valaki alázatos. Mi lett volna rossz az első kísértésnél? Jézus bizalmatlanságot tanúsít Atyja iránt és rendetlen engedelkenységet a test iránt. A második kísértésben vakmerő bizakodás és hiúság lett volna. Fontos ok nélkül Istentől csodálatos segílyt várni: istenkísértés. A harmadik kísértés kapzsiságra s Isten megtagadására irányult. Jézus példájával tanít, hogyan győzhetjük le a kísértéseket. Ha fékezzük érzéseinket s a test vágyait, ha imádkozunk s erős hittel Isten szavára gondolunk.

III. Jézus első tanítványai. Az apostolok.

Ker. szent János tudta, hogy a Megváltó szenvedni fog és meghalni. Így jövendölték meg a próféták. Izaiás próféta szerint a Megváltó, mint ártatlan bárány, föláldozza magát bűneinkért. Azért a népnek, mely a Jordán-folyó mellett összejött, így mutatta be Jézust: „Íme az Isten Báránya, ki elveszi a világ bűneit.” János biztatására aztán többen, kik eddig az ő környezetében voltak, Jézushoz csatlakoztak. Elmondom, kik lettek Jézus tanítványai.

Elbeszélés. Gerely 32, 6. Pokorny 54.

Megértetés. Kik lettek Jézusnak első tanítványai? András és János előbb több más ifjúval együtt ker. szent János mellett tartózkodtak, hallgatták ennek intelmeit s vele együtt bőjtöltek, imádkoztak. Most megértették mesterüktől, hogy az Úr Jézus az ígért Megváltó. Tisztelettel közeledtek azért Jézushoz s megkérték, hogy vele mehessenek. Jézus szeretettel elbeszélgetett velük. A két tanítvány hamar fölismerte, milyen bölcs, szent, jóságos lény az Úr Jézus s hogy valóban ő az ígért Messiás. Örömmel lettek tehát tanítványai. Ki volt Andrásnak testvére? Simon. Mit mondott Simonnak Jézus, mikor András őt hozzá vezette? E mondás mutatja, hogy Jézus a szívekbe lát és mindent tud. Láttá, milyen erősjellemtű, buzgó ember Simon, milyen nagy lesz majd hite, lélekszeretete, önfeláldozása, azért már most kijelentette, hogy ő lesz majd az anyaszentegyház szikla-alapja, feje.

Jézus ezután visszaindult Galileába. Útközben még két tanítvány csatlakozott hozzá. Hogy hívták ezeket? Fülöp és Bertalan.

A tanítványok ekkor még nem voltak Jézusnak állandó kísérői és nem hagyták abba eddigi foglalkozásukat teljesen. Mi volt a foglalkozásuk? Halászat. Ez csak később történt, miután Jézus tanítását hosszabb ideig hallgatták már s látták csodáit. Isten kegyelmétől vonzatva ekkor elhagyták családjukat, foglalkozásukat s teljesen fölajánlották magukat az Úr Jézus szolgálatára. A szent evangélium így beszéli el meghívásukat.

Elbeszélés. Gerely 32, 7. Pokorny 58.

Megértetés. Mit mondott Jézus, mikor látta maga körül a sok embert, akik mind hallgatni akarták tanítását? „Az aratás ugyan sok, a munkás pedig kevés.” Mit akart ezzel mondani Jézus? Sokan vannak, akik szeretnék hallani Isten ígétjét. De kevesen vannak, akik tanítanak, Isten felé vezetnék a lelkeket. Mire buzdította azért Jézus apostolait? Hogy imádkozzanak erre a szándékra. Maga Jézus is mit tett? Miért imádkozott egész éjjel, mielőtt apostolait kiválasztotta? Mert ekkor nagyon fontos elhatározás előtt állott. Most vetette meg alapját az anyaszentegyháznak. Ez éjjelen apostolait s ezek utódait s mind-

azokat, akik tanításának hinni fognak, térdrehullva ajánlotta mennyei Atyjának oltalmába. Mit tett Jézus, mikor megvirradott? Hogyan nevezte el a tizenkét választott tanítványt? Apostol görög szó, magyarul annyi, mint követ. Ezek lettek később Jézus követői és hírnökei az egész világon.

Kifejtés. 1. Miért választott Jézus egyszerű halászbembereket apostolainak? Meg akarta mutatni azt, hogy az anyaszentegyház nem emberi bölcsesség alapította, hanem Isten kegyelme. Isten az alázatosakat használja fel, hogy általuk nagy dolgokat vigyen véghez. Melyik az első a főbűnök között? 2. Jézus gyakran imádkozott. Mire tanít példájával? (355. k.) Leginkább mikor kell és mikor üdvös imádkozni? Kedves Isten előtt az is, ha valaki imádkozik és szentáldozást ajánl föl, hogy Isten adja meg alkalmas ifjoknak a papi hivatás kegyelmét.

Alkalmazás. Imádkozzatok olykor erre a szándékra.

IV. A kánai menyegző.

Hogy Jézus az Isten fia, azt kijelentette a mennyei Atya s maga az Úr Jézus is hirdette. Mivel bizonyította be ezt Jézus? Csodáival. Hol művelte első csodáját? A kánai menyegzőn. Elmondom, hogyan.

Elbeszélés. Gerely 33. Pokorny 55. (*Elmondjuk a bibliai szöveget.*)

Megértetés. Melyik helységben volt a menyegző? Kána két órányira volt északkeletre Názárettől. (Megmutatni a térképen.) Nem tévesztendő össze Kánaánnal. Ez utóbbi mi volt? Az egész ország régi neve. A menyegzőt az izraelitáknál mindig nagy ünnepséggel, több napon át tartották. A jegyesek — úgy látszik — nem voltak gazdagok, több vendég jelent meg házuknál, mint ahányra számítottak. Mi történt ennek következtében? Ez a körülmény nagyon megszégyenítő volt a jegyesekre, fájt nekik szegénységük, s hogy nem gyakorolhatják illően a vendégszeretetet. Ki vette először észre zavarukat? Lám, milyen figyelmes és irgalmas szívű volt Szűz Mária földi életében! Ma is ilyen az égben. Mit mondott Jézusnak? Kifejezetten nem kér, de mégis szerény kérés rejlik szavaiban. Jézus eleinte vonakodott szent anyja kérését teljesíteni. A csodák művelésénél t. i. Jézust Isten végzései vezették, nem emberi tekintetek. Lehet, hogy csak később, a húsvéti ünnepeken Jeruzsálemben akarta első csodáit tenni. De Szűz Mária kérése nem lehetett sikertelen. Az Isten-Fia előbbre tette miatta a csodatevés idejét. Hogyan művelte Jézus első csodáját? A zsidóknál evés előtt és evés után mosakodás volt előírva. E célból köedények voltak a háznál. Ki vette először észre, hogy a víz borrá változott? A násznagy. Ennek vittek a szolgák Jézus parancsára egy pohárral a kőkorsókból. Mikor megízlelte, csodálkozva kérdezte, honnan való ez a finom bor? A völegény nem tudta megmondani. Neki, tudomása sze-

rint csak egyféle bora volt, az is elfogyott. Kik magyarázták meg azután ez esetet? A szolgák. Mit mutatott meg Jézus e csodával? *Képbemutató.*

Kifejtés és alkalmazás. 1. Mit tett Jézus, hogy a víz a köedényekben borra változzék? Akarta. Ez elég volt. Milyen az Úr Jézus, mert mindent megtehet, amit akar? Mindenható. Mikor tanítványait és szent Pétert kiszemelte, azt is megmutatta, hogy a szívekbe lát. Milyen az Úr Jézus, mert ismeri az emberek gondolatait? Mindentudó. Jézus maga a mindenható, minden tudó Isten. Mi is így hiszünk. Hogyan imádkozzuk a Hiszekegy 2. ágazatát? 2. Milyen bőkezű és jóságos az Úr Jézus. Szent János, aki jelen volt, följegyezte, hogy a köedények közül mind egyik „két vagy három mértékű” volt. Egy „mérték” = 36 liter. Mennyi bor lehetett tehát összesen a hat köedényben? Több, mint tíz akó. Ez nemcsak a menyegzőre volt elég, hanem későbbre is maradt még bőségesen. Így mutatta meg Jézus pazar jóságát. Nem tesz-e Isten velünk is sok jót? Adja nekünk a mindennapi táplálékot, egészséget, jó szülőket stb. Ne felejtjük el azért a reggeli és esti imádságot hálás szívvel elvégezni. 3. Jézus jelen volt egy vidám, menyegzős lakomán. Jézus szereti, ha mi is vidámak vagyunk és örülünk. A vallásosság nem abban áll, hogy savanyú arccal nézzünk a világba. Szabad ártatlan mulatságokban és szórakozásokban is résztvennünk. Csak mindig úgy viselkedjünk, hogy Jézus és Mária közelünkben lehessenek és tetszéssel nézhessenek ránk. A bűntől őrizkedjünk.

V. Jézus kiűzi a kereskedőket a templomból.

Nemsokára a kánai menyegző után nagy ünnep következett: húsvét. Mit kellett tennie minden felnőtt embernek Zsidóországban az ilyen nagy ünnepeken? Jeruzsálembe kellett a templomba zarándokolnia. Miért nem mehetett odahaza a templomba?

A jeruzsálemi templom egy nagy téren állott. A teret négy oldalról kőfalak vették körül. A kőfal belső részén pedig csarnokok voltak gyönyörű díszítésekkel, márványoszlopokkal, cédrusfamennyezettel. Az egyik csarnokot külső, vagy pogányok csarnokának nevezték, mert ide pogányok is bejöhettek imádkozni. A belső, templom körüli csarnokba halálbüntetés mellett tilos volt belépni egy pogánynak. Oda csak izraeliták léphettek be. A külcsarnokban vásárt is tartottak. Itt árulták az állatokat, melyekből áldozatot mutattak be. Itt voltak a pénzváltók asztalai is. Ha t. i. egy idegen országbeli zsidó a templomba jött, a görög vagy római pénzt itt fölváltotta zsidó pénzre s ebből tett a templomperselybe adományt.

Ide, a jeruzsálemi templomba ment föl az Úr Jézus tanítványaival a kánai menyegző után. Halljátok, hogy mi történt ez alkalommal.

Elbeszélés. Gerely 34, 1. Pokorny 56. (Elmondjuk a történetet.)

Megértetés. Kiket talált az Úr Jézus a templom külső csarnokában? Vajjon illő volt-e a szent helyhez, hogy itt tartották a vásárt? Az alkudozó emberek, az ide-oda tipródó állatok között lehetetlen volt buzgón imádkozni. Jézusnak nagyon fájt, mikor látta ezt a rendetlenséget, zajt, civakodást. Először talán szép szóval intette rendre az embereket. Mikor ez nem használt, mit tett? Sok-sok ember volt ott, egy század katona se tudott volna velük egyszerre elbánni. Hogy lehet, hogy Jézus egymaga kiűzte őket? Jézusnak arcán olyan isteni fenség és harag látszott, szeméből olyan ellenállhatatlan erő sugárzott, hogy senki nem mert neki ellenállni. Megrettenve menekült mindenki szent haragja elől.

Később a zsidó papok és elöljárók jöttek Jézushoz. Ők t. i. megengedték itt a vásártartást s azért sértette őket Jézus föllépése. Mit kérdeztek Jézustól? Milyen csodával bizonyítod be, hogy Istentől hatalmad van így eljárni? Mit felelt Jézus? Jézus önnön testét templomhoz hasonlítja, mert keble a második isteni személynek volt lakóhelye. Miért nem tett Jézus most csodát? A haragvó zsidók úgy se hittek volna benne. Csak bűnük lett volna nagyobb. Jézus azért utalt az ő bekövetkező feltámadására. Ez egymaga világosan bizonyítja, hogy Jézus Isten.

Kifejtés és alkalmazás. Isten házában illedelmesen kell viselkednünk. Istenre gondolnunk, lelkünk ügyeivel foglalkoznunk. Milyen szíves és barátságos volt Jézus a kánai menyegzőn, de milyen szent haraggal és komolysággal sujtott le azokra, kik a templomban illetlenül viselkedtek. Pedig a zsidó templom nem volt olyan szent hely, mint a mi templomunk. Gondolatok erre, valahányszor a templomba léptek. Jézus a szentségházból figyel benneteket. (207. k.) Ki vétkezik az anyaszentegyház második parancsolata ellen?

(Jézus és Nikodémus.) A húsvéti ünnepek alatt Jézus sok csodát tett Jeruzsálemben. Mit láthattak ebből a jóakarató emberek? Hogy Jézusnak legalább is Istentől küldött prófétának és tanítónak kell lennie. (Hogy Jézus Isten, Isten-Fia, azt később ismerték föl világosan.) Megértette ezt Nikodémus is, egy előkelő zsidó, akinek Jézus külön tanítást adott. Ez így történt.

Elbeszélés, megértetés. Ki kereste föl Jeruzsálemben az Úr Jézust? Miért éjjel? Félt a hitetlen zsidó papoktól, kik Jézus ellenségei voltak. Nikodémus a főtanács tagja volt. A főtanács a zsidók legfőbb bírósága volt. 71 tagból állott, papokból, írástudókból és vénekből, vagyis a tekintélyesebb zsidó polgárokból. Elnöke a főtanácsnak a főpap volt. Mit mondott Nikodémus Jézusnak? Mire nézve adott azután Jézus tanítást Nikodémusnak? „Bizony-bizony mondom, . . . aki újjá nem születik . . .” Jézus azt akarta mondani, hogy a Messiás nem földi királyságot jött alapítani, melyben Ábrahámnak test szerinti utódai, a zsidók

viszik a főszerepet, hanem egy lelki országot, melyhez azok tartoznak, akik meg vannak keresztelve s mint Isten gyermekei, szentül élnek. „Úgy szerette” . . . Isten nem csupán az izraeliták, hanem az egész világ megmentésére küldte a földre önnön egy-szülött Fiát.

VI. Jézus tanítása.

Jézus ezután bejárta egész Júdeát és Galileát és mindenütt tanította az embereket. A zsidók keveset tudtak Istenről, a pogányok semmit. Jézus tanította meg az embereket arra, hogy ki az Isten s hogyan juthatunk el hozzá a mennyországba. Ki-jelentette Jézus, hogy Isten nekünk Atyánk, mi pedig Isten gyermekei vagyunk, akiknek szeretnünk kell egymást. Meg-mondta Jézus, hogy Isten előtt nem számít a gazdagság, rang, származás, hanem csak a szívjószág. Hirdette, hogy Istenben három személy van, s ő az Isten-Fia, ki azért jött a földre, hogy a keresztfán megváltson minket. Mindazt, amit Jézus tanított, igaznak kell elfogadnunk. Tévedhet-e Jézus? Jézus az út, élet és igazság. Csak az üdvözülni, aki hisz Jézusban.

Aki igazán hisz Jézusban, az Jézus tanítása szerint él és cselekszik is. Jézus mondotta, hogy mindenben Isten dicsőségét kell keresnünk, sokat imádkoznunk, az Úr napját megszentel-nünk, szüleinket tisztelnünk s nemcsak felebarátainkat, de még ellenségeinket is szeretnünk kell. Csak aki ezt megteszi, az Jézusnak igazi tanítványa s jut a mennyországba.

Szóval: Jézus azt tanította, amit hinnünk és cselekednünk kell, hogy üdvözljünk. **(Aláhúzott 72. k.) Mit tanított Jézus?**

Milyen szent és vigasztaló Jézus tanítása! Azért „evan-géliumnak” nevezzük, ami annyit jelent, mint jó hír, örömhír. Maga az Úr Jézus is így nevezte tanítását. Azokat a szent köny-veket is, melyekben le van írva a szentírásban Jézus tanítása, evangéliumoknak nevezzük.

Alkalmazás. Figyeljete, hogy mindig jobban megértsetek Jézus tanítását. Aki a számtant, földrajzot nem ismeri, az kárt szenved, mert tudatlan marad. De ez még nem a legnagyobb baj. A legnagyobb baj, ha valaki Jézus tanítását nem ismeri. Az ilyen nem is szereti Jézust, nem szolgál Istennek, hiába és bűnös módon él, kétségbeesetten hal meg s örök kárhozatba jut. Nincs bölcsőbb és boldogabb ember a világon, mint akinek leghőbb vágya mindig jobban megérteni és átélni Jézus tanítását.

25. JÉZUS NYILVÁNOS ÉLETE. I.

Miért művelt Jézus csodákat? Hogy kimutassa, hogy ő az ígért Megváltó és Isten-Fia. Azután részvétekből is, hogy segí-tésére legyen a szenvedőknek. Minden baj és szenvedés a bűn-ből ered. Jézus azért jött hozzánk, hogy megszabadítson ben-

nünket a bűntől s annak következményeitől, a szenvedésektől is. Ezért segített mint Megváltó, sok szerencsétlenül csodálatos módon földi életében. Véglegesen azonban nem szüntetett meg minden bajt a földön. Ezt az utolsó ítéletkor teszi meg. Most, a földi élet idején hasznos, sőt szükséges ránk nézve, hogy legyen szenvedés. A csodák azonban, melyeket Jézus művelt földi életében, előre jelzik és zálogát adják teljes szabadulásunknak.

Ma újra az Úr Jézus csodáiról tanulunk.

I. Az inaszakadt meggyógyítása.

Melyik városban tartózkodott Jézus 30 éves koráig? Hol művelte első csodáját? Kánától északkeletre is volt egy város, melyben Jézus sokat tartózkodott. Kafarnaum volt a neve. Kafarnaumban háza volt szent Péter apostolnak s ebben lakott az Úr Jézus. Milyen foglalkozása volt szent Péternek? Halászott a város mellett fekvő Genezáret-tó vizében. (Megmutatni a térképen a tavat s a várost.) A Genezáret-tó vagy Galileai-tenger 21 kilométer hosszú volt (mint ide Szentendre), s a legszélesebb helyen 10 kilométer széles, néhol 50 méter mély. Vize jó, halakban gazdag volt, partjait városok és falvak, szántóföldek, gyümölcsfák és fügeerdők, vagy virágzó kertek szegélyezték. Abban az időben ez volt Palesztína legszebb vidéke. Ma már nagyjából romokban hevernek a régi városok. Hol vannak lakói?

Most elmondok egy történetet, mely szent Péter házában játszódott le Kafarnaumban.

Elbeszélés. Gerely 37. Pokorny 59. (Elmondjuk a tankönyv szövegével.)

Megértetés. 1. (Jézus meggyógyítja a lelket.) Mit tett eleinte az Úr Jézus szent Péter házában? Tanított. Sok hallgató jött össze, egymás hátán szorongtak a házban. Jézusnak ekkor már nagy híre volt az országban. Kik voltak a hallgatók között? A farizeusok előkelő, szigorú életet élő zsidók voltak. Sok volt közöttük a kevély képmutató. Az Úr Jézusra gyanakodó szemmel vigyáztak. Kit hoztak tanítás közben Jézushoz? Az inaszakadt köszvényes, beteg ember volt, nem tudott se állani, se járni és roppant fájdalmi voltak szaggyatásai miatt. Az orvosok nem tudtak segíteni. Többször hallott beszélni Jézus csodáiról, mire nagy bizalom ébredt lelkében. „Ó, ha eléje juthatnék, ő bizonyosan meggyógyítana” — gondolta magában. Egyszer csak meghallja, hogy Jézus Kafarnaumban van, Péter házában tanít. „Most bárhogyan, oda kell jutnom” — mondotta. Maga járni nem tudott. De ismerősei, barátai megszánták, négyen megfogták nyoszolyáját s elvitték a házhoz, melyben Jézus tartózkodott. Be tudtak-e menni hozzá? Szoba, udvar zsúfolva volt hallgatókkal. Mit tettek azért a beteggel? Kívülről lépcső vezetett a ház lapos tetejére, innen egy nyíláson sikerült nekik kötéllel Jézus

elé bocsátani a beteget. Ez mindenesetre szokatlan eljárás volt, de mutatta, mily nagy volt hitük és felebaráti szeretetük.

Mikor a beteg most Jézus előtt volt, s rátekintett az ő szelíd és szent arcára, megrendült lelkében. Eszébe jutott, hogy sokszor vétkezett. Érezte, hogy megérdemelte a betegséget is, mint büntetést bűneiért. Talán nem is méltó a gyógyulásra — gondolta. „Nem fog-e kemény szavakkal elutasítani magától az Isten-Fia?” Így tépelődött s egy-két fohással szinte bánatot keltett. Jézus szívébe látott a betegnek és szelíden szólt hozzá. Mit mondott? Először tehát lelkét gyógyította meg a betegnek.

2. (*Jézus meggyógyítja a testet.*) Jézus szavaira némely farizeus és írástudó szeretetlen megjegyzést tett. Mit mondtak? Igazuk volt abban, hogy a bűnöket csak Isten bocsáthatja meg? Igazuk. Egy közönséges ember magától nem adhat senkinek bűnbocsánatot. Ha egy közönséges ember mondaná a másiknak ezt: „En megbocsátom bűneidet” — ez nagyfokú gőg, esztelenség és istenkáromlás volna. Csak miben nem volt igazuk a farizeusoknak? Abban, hogy Jézust is közönséges embernek tartották. Honnan tudhatták a farizeusok is, hogy Jézus több ennél? Az előző csodákból. Jézus szívébe látott a farizeusoknak, azért mit mondott? Azután bebizonyította nekik isteni küldetését. Hogyan? A szemmel látható gyógyulás jele volt a nem látható lelki gyógyulásnak és Jézus istenségének. Mit tett ezután a beteg? A jelenlevők pedig álmélkodva dicsérték Istent.

Kifejtés. 1. Jézus szívébe látott a betegnek is, a farizeusoknak is. Mit látunk ebből? Jézus *mindentudó*. És mit mutatott meg azzal, hogy a beteget *egy* szavával meggyógyította? Hogy *mindenható*. Ha *mindentudó* és *mindenható*, akkor *Isten*. Ha Isten, akkor van hatalma bűnöket is bocsátani. Van hatalma arra is, hogy a bűnbocsátó hatalmat átadja más embereknek. Kiknek adta át feltámadása után? (300. k.) Mikor rendelte Krisztus Urunk a bűnbánat szentségét? Kimondhatatlan nagy kegyelem, hogy Isten az ő helyettesei által bűnbocsánatot ad nekünk. 2. Jézus szelíden szólott a félénk beteghez. „Fiam.” Jézusnak részvevő, irgalmas szíve van. (26. k.) Hogyan bánik Isten a megtérő bűnőssel? — 3. Némelyik azt hiszi, hogy *gondolni* akármit szabad. Gondolatért nem jár büntetés. Igaz? Nem feddette-e meg Jézus a farizeusokat rossz gondolataik miatt? (218. k.) Hányféleképen követhetünk el bűnt? Egyetlen rossz gondolat halálos bűn és örök szerencsétlenségünk okozója lehet. Mi miatt kárhoztak el a rossz angyalok? Egy gondolati bűn miatt.

Alkalmazás. Vigyázz gondolataidra! Egy kis szikra, melyre nem ügyeltek, pusztító, mindent elhamvasztó tűzvészt okozott már. Mint kis szikra izzik lelkünkben a rossz gondolat vagy indulat, nem is ügyel rá némelyik, pedig nagy szerencsétlenség származhatik belőle. „E szívből származnak a rossz gondolatok és a rossz tettek is, lopás, szemérmatlenség stb.” — mondta

Jézus. Akinek szíve tiszta, annak a szeme, nyelve, egész valója tiszta lesz. Vigyázatok szívetek tisztaságára. A szív bűnnek is, erénynek is anyaháza.

II. A kafarnaumi százados.

Jézus az inaszakadt meggyógyítása után ismét többfelé tanított. Egyik hosszabb tanítása, az úgynevezett „hegyi beszéd” után visszatért Kafarnaumba. Ekkor egy katonatiszt közeledett hozzá, segítséget kérve. Jézus pedig nagy csodával jutalmazta meg hitét. Az esetet így beszéli el a szent evangélium.

Elbeszélés. Pokorny 60. Gerely 39.

Megértetés. Kicsoda kérte Jézus segítségét, mikor Kafarnaumba ment? Egy százados, a városban állomásozó római katonaság egyik parancsnoka. Milyen vallású volt a százados? Noha pogány volt, a zsidókkal érintkezve fölismerete az igaz Istent, tisztelni kezdte őt és buzgón szolgált neki. Még imaházat is építtetett Isten tiszteletére. Mit kért a százados az Úr Jézustól? Jószívű ember volt. Először bizonyosan orvost hivatott szolgáljához, talán többet is, de ezek nem tudtak segíteni. A halál elkerülhetetlennek látszott. Ekkor meghallotta a százados, hogy Jézus a városba jött. Tudta, hogy Jézus már sok csodát tett. Talán segít az ő betegén is. De pogány létére nem tartotta magát méltónak, hogy személyesen járuljon Jézus elé. Kiket küldött hozzá? A „zsidók vénei” előkelő, tekintélyes zsidó férfiak voltak.

Jézus szívesen fogadta a küldötteket. „Elmegyek és meggyógyítom őt” — felelte kérésükre. A százados értesült Jézus jöveteléről. Alázatosságában úgy vélte, hogy ilyen nagy és szent prófétának, kiben nyilvánvalóan isteni erő lakik, befogadására nem méltó. Mit tett azért? Milyen erény vehető ki szavából? Alázatosság, hit. Meg volt győződve, hogy Jézus a távolból is tud gyógyítani. Elég egy szót mondania, elég akarnia. Jézus „csodálkozott” a százados nagy hitén. Mint Isten előre tudta, milyen hívő lélek a százados, mint ember, elismerése, dicsérete jeléül mutatott csodálkozást. Mit mondott neki Jézus?

Kifejtés. 1. Mit mutatott ki Jézus azzal, hogy a távolból egy szavával visszaadta a haldokló embernek az egészséget? Hogy *mindenható*. 2. Milyen jó tulajdonságok vehetők észre a századoson? *a) Felebaráti szeretet.* Egy rabszolga abban az időben nem sokat számított. Ha meghal, a százados, mint gazdag ember, könnyen vehetett volna másikat. Mégis részvevő szívvel mindent megtett, hogy megmentse a szerencsétlent. Így példát ad az irgalmasság cselekedeteinek gyakorlására. Melyek az irgalmasság testi cselekedetei? *b) Az irgalmasság cselekedeteinek gyakorlása* folytán kapta meg a százados Istentől az igaz hit kegyelmét. Megismerte az igaz Istent, Jézust, a világ Megváltóját, erős hittel ragaszkodott az isteni tanításokhoz, hitét

külsőleg is bátran megvallotta. 3. Mit kell hinnünk, hogy üdvözülhessünk? (13. k.) Milyen jellel valljuk meg kiválóan, hogy katolikus keresztények vagyunk? c) A hit és istenfélelem *alázatossá* tette a századost. Noha a város egyik előkelő és gazdag embere volt, a mindenható, legszentebb Úr Jézus előtt fölismerte és nyíltan kijelentette önnön semmiségét és méltatlanságát.

Alkalmazás. Mikor szoktuk használni a százados szavait? Szentáldozás előtt háromszor ismételjük, mellünket verve. Szavai alkalmasak arra, hogy először mondva azokat, a hitet („Uram”), másodszor mondva az alázatos bánatot („nem vagyok méltó”), a harmadik mondásra pedig a szent vágyakozást („csak egy szóval mondd”) fölkeltsük magunkban. Így e szavakkal más esetekben lelkiáldozást is végezhetünk.

III. A naimi ifjú.

Jézus nemsokára távozott Kafarnaumból. Tanítványai és sok hálás tisztelője kíséretében Jeruzsálem felé haladt, hol a pünkösti ünnepeket akarta tölteni. Útközben egy Naim nevű városka felé közeledtek. Naim Názárettől két órányira volt délkelet felé. „Naim” annyit jelent, mint „kedves”. A városkának t. i. igen szép fekvése volt. Vidáman, csendes beszélgetések közt haladt a menet Jézussal a város kapuja felé. Egyszerre azonban mindenki elnémult és csendes lett. Szemközt, a városból épp egy szomorú temetési menet közeledett. A halott gyolcslepelbe takarva feküdt egy hordágyon. Az izraelitáknál nem volt szokás koporsót használni. Mi történt most? Elmondom.

Elbeszélés. Pokorny 61. Gerely 40.

Megértetés. Kik voltak az Úr Jézussal, mikor Naim városához közeledett? Tanítványai és sok nép, férfiak és nők, kik vele mentek, hogy hallhassák tanítását és lássák csodáit. Mi jött szembe velük a városból? Ki volt a halott? Mennyi idős lehetett, ha „ifjú” volt? 15—20 éves. Bizonyára nem gondolta, hogy ilyen fiatalon fog meghalni. Ki volt az ifjú édesanyja? Egy szegény özvegy. Férjét már előbb elvesztette, az ifjú volt egyetlen öröme és támasza az életben. Most ezt is elvesztette. Keservesen sírt. Kik vettek még részt a temetési menetben? A város egész népe. Mindenki sajnálta az anyát, s az elhunyt derék ifjút is. Mit érzett az Úr Jézus is, mikor megpillantotta a síró anyát? Nagy részvétet. Milyen szavakkal vigasztalta meg őt? Mit tett ezután? Jézus minden mozdulatát félelemmel figyelte a sokaság. Milyen borzadás járta át tagjaikat, amint látták, hogy a halott fölkel Jézus szavaira! Jézus odavezette az életbe visszatért ifjút anyjához. Mint hálálkodott boldogan ez is, a feltámadt ifjú is!

Kifejtés. 1. Jézus Isten. Voltak próféták és szentek, akik sok csodát tettek és még halottat is támasztottak fel. Pl. Illés, Elizeus. De hogyan? Előbb hosszan imádkoztak Istenhez s aztán Istentől kapott erővel tették a csodát. Jézus ez alkalommal nem

imádkozott, hanem csak parancsot adott a halottnak: „Kelj föl.” Mit látunk ebből? Jézus a maga erejéből tette a csodát. Jézus mindenható, Isten. 2. A halál nincs tekintettel arra, fiatal-e valaki vagy öreg, rózsásarcú-e, vagy törődött aggastyán. Bármely nap meglephet bennünket. Ne felejtjük el ezt, készüljünk, amíg időnk van. (120. k.) Mi történik az emberrel, mikor meghal? (121. k.) Mi történik lelkünkkel, mikor meghaltunk? 3. Amit Jézus a naimi ifjúval tett, azt teszi majd minden emberrel a világ végén. Feltámasztja őket. (122. k.) Mit tesz Isten az ember testével a világ végén?

Alkalmazás. Ha este lefeküsztek, elvesztitek az öntudatot. Alvás közben nem tudtok semmit magatokról. Azért mondják, hogy az álom a halál testvére. Reggel ismét új életre keltetek, Isten egy új napot ad, hogy örüljete az életnek és szolgáljatok neki. Gondoltok-e mindjárt reggel arra, hogy Isten jósága örökösödik fölöttetek, ő adja és tartja fenn életeteket? Végeztek-e rendszeresen reggel és este imádságot?

IV. Jézus lecsendesíti a vihart.

Eddig Jézus tanítványai csak más szerencsétleneken látták, milyen nagy hatalma van Jézusnak. Hogy hitükben még inkább megerősödjének, Isten megengedte, hogy egyszer ők maguk jussanak végveszélybe s szabaduljanak ki abból Jézus ereje által. Ez egy vízi utazás alkalmával történt. A szentírás így beszéli el ezt az eseményt.

Elbeszélés. Pokorny 63. Gerely 42.

Megértetés. Melyik tavon akart átkelni egyszer Jézus tanítványaival? Sorolj fel néhányat névszerint a tanítványok közül. (Péter, András, János stb.) Ezek és mások voltak a hajóban, melybe Jézus beszállott. Több más hajó is kísérte őket egy darabig. A Genezáret-tavon mintegy száz hajó közlekedett az egyes parti városokba és helységekre. Mit tett Jézus a hajóban? Este volt már, előzőleg Jézus egész napon át tanította a népet, azért kifáradva egy vánkosra hajtotta fejét és elszunnyadt.

Egyideig nyugodtan haladt előre a hajó. A víz tükre síma volt, minden csendes. Mi történt azonban, mikor a hajó már a mélyebb vizeken járt? Vihar támadt, heves szél korbácsolta fel a víz színét, erős hullámmás keletkezett. A hajó mindíg erősebben ingadozott, egyszer a hullámhegyek tetején röpült, aztán ijesztő mélységekbe bukott le, a hullámok becsaptak a hajóba, a tanítványok alig győzték a vizet meríteni. A helyzet mindíg veszedelmesebb lett. A tanítványok edzett hajósok voltak, nem egykönnyen ijedtek meg, de most olyan borzasztóan dühöngött a vihar, hogy — úgy látszott — minden erőlködésük hiábavaló. Pár perc még s az orkán lesöpri őket a mélybe. Jézus e nagy háborgás közepette is aludt. Mit tettek ezért a tanítványok? Jézus fölemelkedett nyugodtan, mintha a legkisebb

veszedelem se volna. Mit mondott a tanítványoknak? Hitük volt a tanítványoknak, másképp nem siettek volna Jézushoz. De kicsiny volt még hitük. Azt képzelték, ha Jézus alszik, nem tudja, hogy mi történik a hajóval s nem segíthet. Hogyan mutatta ki ekkor Jézus isteni hatalmát? „Hallgass, némulj el” — mondta a viharnek s a hullámzó tengernek. S a szél ebben a pillanatban megszűnt, a tenger vize pedig síma és csendes lett. Ilyen nagy csodát még nem látott ember. Azért mindenki, aki a hajón volt, elcsodálkozott. Egyesek az emberek közül hogyan szóltak? „Kicsoda ez?”

Kifejtés. 1. Felelj erre a kérdésre? (62. k.) Kicsoda Jézus Krisztus? Mivel Jézus Isten, azért hatalmának minden alá van vetve: szél és vihar, betegség és halál, ég és föld, élő és élettelen teremtmények. Minden neki szolgál. 2. Jézus nem csupán hatalmát akarta kimutatni a csodák által, hanem tanítani is akarta úgy tanítványait, mint bennünket. Az inaszakadt meggyógyításával megmutatta, hogy van hatalma bűnöket bocsátani; a kánai menyegzőn tett csodával s amikor a pusztában megsokasította a kenyeret — előre akarta jelezni, hogy mindnyájunknak csodálatos lelki eledelt ad majd az Oltárszentségben. Mire int a vihar lecsendesítése a Genezáret-tavon? Jézus tudta, hogy tanítványai, ha majd az evangéliumot hirdetik világszerte, gyakran lesznek életveszedelemben, üldözik, bántalmazzák őket. Hogy el ne csüggedjenek, előre intette őket a tengeren: „Ne legyetek kicsiny hitűek.” Ezt az intést nem is feledték el a tanítványok. Nehéz helyzetben később mindig arra gondoltak: Jézus velünk van. Mi érette dolgozunk. Ha mi nem látjuk is őt, ő figyel és gondot visel ránk. Ez a hit fönn tartotta őket minden veszélyben.

Az apostolok halála után is sokféle vihar zúdult az Anyaszentegyházra. Üldözték pogány császárok, hamis eretnekek támadták és rágalmazták, nekitámadtak tüzzel-vassal a törökök, gúnyolódásokkal a hitetlenek. Egyes keresztények már azt hitték, hogy a vihar elnyeli az Egyház hajóját. Jézus aludni látszott. De nem így volt. Jézus folyton ügyel egyházára s amikor elérkezettnek látja az időt, parancsol a viharnek és csend lesz.

Tirátok is, ha felnöttek majd, sokféle bajok várnak. Gyakran érzitek majd, hogy beborul fölöttetek az ég, s éltetek hajóját kegyetlen vihar dobálja. A jó keresztény ilyenkor se csügged el. Szíve egész bizalmával Jézushoz menekül. Imádkozik. És Jézus nem hagyja el. Vagy leveszi róla a bajt, vagy megerősíti őt és bőségesen jutalmazza meg a mennyben.

V. A csodálatos halfogás.

A Genezáret-taván Jézus még egy más csodát is művelt, hogy megerősítse apostolainak hitét s jelezze, milyen sikeresen működnek majd a világban.

Elbeszélés. Gereley 36.

Megértetés. Mit mondott Jézus a tanítás végén szent Péternek? Péternek ez esetben nehezebb esett az engedelmisség. Előző éjszaka folyton halászott a tengeren, s most fáradt volt. Az eredménytelen munka is kedvetlenné tette. Most még kevésbé várható emberi számítás szerint sikert, mert a csendes éjjel könnyebb halakat fogni, mint a nappali zajban. De mégis legyőzte magát és teljesítette Jézus parancsát. Mi lett jutalma? A csoda szembeszökő volt. Péter megrendült ama gondolatra, hogy a Mindenható ily közel van hozzá. Mit mondott? Hogyan felelt neki Jézus? Mikor fogott egyszerre sok-sok lelket Péter hálójába? Pünkösöd napján.

26. JÉZUS NYILVÁNOS ÉLETE. II.

Honnan szállott Jézus hajóra, mikor átkelt a tengeren? (Kafarnaumból.) Később ismét visszatért. Mihelyt partra szállott, rögtön körülfogta a sokaság. Jézus szavai és csodái olyan vonzóerővel voltak a népre, hogy örültek, ha Jézus közelében lehettek. Mi is most lélekben Jézus környezetéhez akarunk csatlakozni s megfigyelni, mit tett és mondott az Isten-Fia földi életének idején.

I. Jairus leányának föltámasztása.

Elbeszélés. Gerely 43. Pokorny 64. (Elmondjuk végig a tankönyv szerint.)

Megértetés. Ki közeledett Jézushoz, mikor a tóparton a sokasággal beszélt? Mi volt Jairus? A zsinagóga fejedelme ügyelt az imaház vagyonára, berendezésére, az istentisztelet rendjére. Milyen baj vezette Jairust Jézushoz? Mikor Jairus eljött hazulról, leánya már csak gyengén és rendetlenül lélekezett, minden pillanatban várták, hogy utolsót lélekezik és meghal. A bánat megtörte az atyát s az előkelő úr az egész nép előtt letérdelt az Úr Jézus előtt és úgy könyörgött segítségért. Mit mondott? *Hitte* tehát, hogy Jézus valami fensőbb lény, de hite mégse volt oly erős, mint a kafarnaumi századosé. Miből látjuk, hogy nem volt oly erős? „Jöjj el, tedd reá kezedet.” Nem hitte tehát, hogy Jézus a távolból is gyógyíthat.

Mit tett az Úr Jézus? Készséggel indult útnak. Kik kísérték. Útközben még egy csoda történt. Miféle beteg volt a Jézust környező sokaságban? Ez is hallott Jézus csodáiról, mit hitt azért erősen? Megszólítani nem merte Jézust, csak mit tett? Nem csalódott. Mihelyt egy pillanatra tisztelettel érintette Jézus ruháját, azonnal érezte, hogy fájdalmai megszűntek, ő egészséges. Mit tett ezután Jézus? Mi gyógyította meg a beteget? Hite? Nem. Jézus ruhája? Nem. Jézus maga.

Egyideig megállott a menet, amíg e csoda történt. Milyen izgatott volt Jairus! Mint szeretne volna, ha Jézus mennél előbb

odaér a betegágyhoz! Most azonban új megpróbáltatás várt rá. Milyen hírt hozott neki egy hírmondó? Most már elkésett a segítség, így gondolták a családtagok, kik a hírmondót küldték. Azt nem hitték, hogy Jézus egy halotton is segíthet. Hogyan vigasztalta Jézus a megrémült atyát? „Ne félj, csak higgy!”

Végre a háznál voltak. Mi hallatszott a halottasházból? Mit mondott Jézus az atyának? „Nem halt meg a leány, csak alszik.” Miért szólhatott így? Mert föl akarta támasztani a leányt s amilyen könnyen mi fölkeltünk egy alvó gyermeket, olyan könnyen tudott Jézus egy halottat föltámasztani. Hogy a leány csakugyan meghalt, az összes jelenlevők tudták. Azért tiszteletlenül „kinevették” Jézust. Jézus a hitetlen tömeget kiutasította a szobából, csupán három tanítványát engedte magával s a leány szüleit. Mit tett ezután? S a lélek — mondja a Szentírás — rögtön visszatért a testbe. A leány egészségesen fölkelt. Milyen hálás örömmel borultak Jézus lábaihoz a szülők.

Kifejtés. 1. Milyen isteni tulajdonságokat mutat Jézus e történetben? Mindentudást. Tudta, hogy a beteg nő hátulról érintette. Mindenhatóságot. Akarta s a beteg meggyógyult, a halott feltámadt. 2. A halál álom. Egyszer mi is fölébredünk belőle. Mikor teszi majd velünk is Jézus azt, amit a halott leánnyal tett? (122. k.) Mit tesz Isten az ember testével a világ végén? Lelkünknek már most a földön is új életet ad többször. (253. k.) Mely szentségek által adja meg Isten a megszentelő malasztot azoknak, akik halálos bűnben vannak? 3. Isten különös tetszéssel néz azokra, akiknek erős hitük van. Miért gyógyította meg az inaszakadtat? „Látva azoknak hitét.” A beteg nőt? Jairuson is miért segített? A hitetleneket kiutasította a szobából.

Alkalmazás. Különösen ha imádkozunk, keltsünk erős hitet magunkban. „Jézus hall engem.” „Jézus meghallgat.” „Ő tud is, akar is rajtam segíteni.” Ezt kell gondolnunk, valahányszor Istenhez fordulunk bajainkban. Így lesz imádságunk hatásos.

II. Keresztelő szent János halála.

Elbeszélés. Pokorny 65. Gerely 44.

Megértetés. Heródes Antippos, Galílea fejedelme, fia volt annak a Heródesnek, aki a betlehemi kisdedeket megölette. Miért vettette Heródes börtönbe Ker. szent Jánost? A börtön a Holt-tenger partján, Machärus sziklavárban volt. Itt ünnepelte egyszer Heródes születése napját. Mi történt ekkor? Heródiás félt, hogy Heródes Ker. szent Jánosra hallgat s előbb-utóbb elűzi őt az udvartól, azért nem nyugodott, míg meg nem ölette.

Kifejtés. 1. Szent János, mint hivatásának vértanúja, Isten törvényéért halt meg. Rajta teljesedett Krisztus mondása: „Balogok, akik üldözést szenvednek az igazságért.” Ünnepe június 24-én üljük. 2. Heródes később trónját vesztette s feleségével együtt nyomorban halt meg. Salome alatt egyszer szánkázásnál

beszakadt a jég s az éles jégtablák nyakát elmetsették. (25. k.) Mit tesz Isten a jókkal és mit tesz a rosszakkal?

III. A csodás kenyérszaporítás.

Jézusnak nemsokára távoznia kellett Galileából. Heródes, Galilea fejedelme, megölette Ker. szent Jánost s félni lehetett, hogy Jézust is elfogatja. Az isteni Üdvözítő nem félt a haláltól, de órája még nem érkezett el. Azért áthajózott tanítványaival a tavon s az ellenkező oldalon visszavonult a pusztába. De a nép ekkor se tágitott Jézus mellől. Galileából s a tómenti városokból több ezren utána mentek a magányba. Jézus nagy részvéttel fogadta, késő estig tanította őket s gyógyította betegeiket. Azután pedig, mint ahogy a jó családtya gondoskodik övéiről, úgy adott Jézus csodálatos módon táplálékot hallgatóinak. Ezt így jegyezte föl a szent evangélium.

Elbeszélés. Pokorny 66. Gerely 45. (*Elmondjuk a szöveget.*)

Megértetés. 1. (*A csoda előzményei.*) Miért vonult vissza Jézus a pusztába? Ez húsvét táján történt. Hova zarándokoltak ez időben az izraeliták? Ütközben értesültek a zarándokok, hogy Jézus nincs messze tőlük. Mit tettek azért? Hogyan fogadta őket az Úr Jézus? Nem vonult félre előlük, hogy pihenjen, hanem tanította s meggyógyította betegeiket. Az emberek étlen-szomjan kitarattak Jézus mellett egész estig. Mit látunk ebből? Hogy Jézus csodaszépen beszélt, hogy az emberek nagyon buzgók és jóakaratók voltak.

Hogyan figyelmeztették a tanítványok Jézust, hogy már este van? Mit felelt Jézus? E szavakkal próbára tette az apostolokat. Ha erős hitük lett volna, Jézus felruházta volna őket csodatevő erővel. Az apostoloknak azonban eszébe se jutott ilyesmi. Hogyan szólt szent Fülöp? Egy tizes = 80 fillér. 200 tizes mennyi? Mintegy 160 pengő. Jézus megkérdezte, hogy hány kenyérük van? Ki felelt neki? Még szent Andrásnak is gyöngye volt a hite. Látszik ez szavaiból: „Mi ez ennyinek?” Nem gondolt arra, hogy akár ő, akár Jézus csodálatosan segíthet.

2. (*A csoda és hatása.*) Jézus azonban nem akarta, hogy a buzgó népből a gyengébb szervezetűek esetleg összeessenek az úton. Mit rendelt el azért? Hányan voltak a letelepültek? Jézus pedig kezébe vette a kenyereket. A kenyereknek abban az időben vékony, kerek lepény alakjuk volt, nem voltak olyan nagyok és nehezek, mint mostanában. Aztán „szemét az ég felé emelte”, mert Istentől jön minden jó. Végül megáldotta. Már Jézus kezében megkezdődött a csoda. Az öt kenyérből és két halból mindegyik tanítványnak jó darabot adott szétosztás végett, pedig 12 tanítványa volt. Az apostolok kezében aztán folytatódott a csoda. Bármekkora törtek le a kenyérből és halból, nem lett kevesebb, inkább több. Fáradhatatlanul mentek az

apostolok egyik csoporttól a másikhoz, minden embernek annyit adtak, amennyit csak kívánt. Hogy csakugyan jóllaktak a jelenlevők, azt mi mutatja? Sok megmaradt, amit már nem tudtak megenni. Hány kosárral szedtek össze a maradékból? Tehát a végén több volt a morzsalék, mint eleinte a kenyér.

A csoda szemmel látható volt. A jelenlevők lelkesedése nem ismert határt. „Ez bizonylyan ama próféta — mondták, — akit Mózes ígért nekünk. Ő az ígért Messiás.” Mivé akarták tenni Jézust? Heródes helyett inkább neki akartak hódolni. De Jézus nem akart földi király lenni, azért visszavonult a magános hegyekbe és ott imádkozott a tudatlanokért.

Kifejtés. 1. (Isteni gondviselés.) A kenyérszaporítás csodája ma is ismétlődik minden évben. Egy búzaszemből, melyet a földműves a földbe elvet, kifejlett búzakalászon 30—50 szem lesz. Hogy történik ez? Igaz, hogy a földműves szánt-vet. De ki adja a magnak az erőt, hogy az kikeljen és megsokasodjék? Ki ad rá megfelelő időben esőt és napfényt? Isten áldása nélkül nekünk is koplalnunk kellene. Millió és millió lényt táplál Isten évenként azzal, hogy megsokszorozítja a földben a magot, a fákra a gyümölcsöt, a kertben a veteményt s kicsinyeket ad az állatoknak. Így gondoskodik rólunk a mi mennyei Atyánk. (36. k.) Különösen kikről gondoskodik Isten?

2. (Oltáriszentség.) Amint a népet csodás kenyérrel táplálta Jézus a pusztában, úgy minket is az élet pusztaságában csodás kenyérrel táplál *lelkileg*. Melyik ez a csodás kenyér? Átváltozáskor a kenyér Jézus testévé-vérévé lesz s áldozáskor úgy megsokasodik, hogy ezrek és ezrek veszik magukhoz, még se fogy el. (280. k.) Mit veszünk magunkhoz a szentáldozásban? (282. k.) Mely kegyelmekben részesít minket a szentáldozás?

Alkalmazás. (A képbemutató kapcsán.) Mit tesz az Úr Jézus? (Égre néz, kezét áldásra terjeszti.) Ki térdel előtte? A nép tisztelettel figyeli Jézust. Mit tesznek azután a tanítványok a kenyerekkel és halakkal? Mennyi maradt vissza a morzsalékokból?

Mire int bennünket az Úr Jézus azzal, hogy étkezés előtt az ég felé nézett? Istentől jön minden jó. Gondolatok erre, ha dőlben vagy este asztalhoz ültök. A jó keresztény ilyenkor keresztet vet, összeteszi kezét s áldást kér Istentől adományaira. Szoktatok evés előtt és evés után imádkozni?

IV. Jézus a vízen jár.

Elbeszélés. Gerely 46, 1.

Megértetés. Mit tettek a tanítványok a kenyérszaporítás csodája után? Miért nem tudtak előre jutni a tavon? Erős szél fújt velük szembe. Egészen kimerültek a nehéz munkában. Mint vágyakoztak elhagyatottságukban Jézus után! Egyszer csak kit láttak a vízen jönni? Miért nem ismerték fel rögtön? Még sötét

volt. Péter csupa tűz és buzgóság volt Jézussal szemben. Mit mondott? Jézus e csodával az apostolok hitét akarta megerősíteni s megmutatni, hogy szent teste nincs alávetve a természet törvényeinek.

V. Jézus megígéri az Oltáriszentséget.

A kenyérszaporítás csodája után Jézus a tanítványokkal átkelt a tengeren s Kafarnaumba jött. Mikor ezt az emberek, kik még a pusztában voltak, meghallották, ők is visszatértek a városba s fölkeresték Jézust. Az Üdvözítő ekkor a zsinagógában tartott hozzájuk beszédet s szeretettel igyekezett elméjüket a mulandó, földi dolgokról az örökkétartó, isteni dolgok felé irányítani. Ez alkalommal tett ígéretet Jézus az Oltáriszentségről. Elmondom, hogyan.

Elbeszélés. Gerely 46, 2. Pokorny 67.

Megértetés. Hol volt az Úr Jézus, mikor először tett ígéretet az Oltáriszentségről? Ki emlékezik az Úr Jézus szavaira? „Bizony, bizony — így szólt — kerestek engem, mivel ettetek a kenyérből és jóllaktatok.” Ti csak a testre s a mulandó dolgokra gondoltok — akarta mondani Jézus. Az örökélet megszerzéséért fáradjatok. „Munkálkodjatok olyan kenyérért, mely megmarad az örökéletre, s melyet az Emberfia ad titek.” Ki az az „Emberfia”? Krisztus, a Messiás. A zsidók nem értették meg Jézust. Gondolták, hogy Jézus valami fensőbb eledelt ígér, talán olyat, mint a manna volt Mózes idejében, azért mondták: „Uram, add nekünk ezt a kenyeret mindenkor.” Jézus ekkor megmondta, hogy ő az Oltáriszentségre gondol. „Én vagyok az élő kenyér . . . a kenyér . . . az én testem.”

Ezt nem akarták elhinni a zsidók. Mit mondtak? Jézus azonban ragaszkodott ígéretéhez. Kijelentette, hogy aki a mennyországba akar jutni s egykor dicsőségesen feltámadni, annak az ő szent testét és vérét kell magához vennie. „Bizony, bizony, ha nem eszitek . . .”

Mikor értették meg jobban Jézus szavait a tanítványok? (271. k.) Mikor rendelte Krisztus Urunk az Oltáriszentséget? (281. k.) Mely szavakkal rendelte Jézus a szentáldozást?

VI. Szent Péter elsősége.

A nyár táján Jézus Palesztina (így hívták Zsidóországot) északi részében egy városhoz érkezett, melynek Cezarea (császárváros) volt a neve. (Megmutatni a térképen.) Itt megígérte az Úr Jézus szent Péternek, hogy őt teszi majd az Anyaszentegyház fejévé. — Ezt így beszéli el a Szentírás.

Elbeszélés. Pokorny 68. Gerely 47. (*Elmondjuk a történetet.*)

Megértetés. Milyen kérdést intézett Jézus tanítványaihoz?

Jézus nagyon jól tudta, mit tartanak róla az emberek vagy a tanítványok. A kérdést csak azért adta fel, hogy próbára tegye tanítványait, elég erős-e már hitük, fölismerték-e, hogy ő az Isten Fia? Mit feleltek a tanítványok? Az emberek tehát nagyrészt azt gondolták, hogy Jézus egy halottaiból feltámadt próféta, vagy pedig előhírnöke a Megváltónak. Hogy a szegény, alázatos Jézus maga legyen a Megváltó, azt sokan nem akarták elfogadni, mert úgy képzelték, hogy a Megváltó királyi hatalommal és dicsőséggel jelenik majd meg a földön. — Jézus ezután tanítványaihoz fordult. Mit kérdezett tőlük? Ki felelt a tanítványok nevében? Amit szent Péter mondott, azt gondolta mind-egyik apostol: Jézus maga az ígért Megváltó, Isten-Fia.

Jutalmul e vallomásért Jézus megdicsérte Pétert. Mit mondott neki? „Nem a test és vér jelentette ki neked” — nem emberi okoskodásból tudta ezt te meg, hanem Isten kegyelme világosított fel. Mivel szent Péter hűségesen közreműködött Isten kegyelmével és bátran megvallotta hitét, Jézus megígérte neki, hogy ő lesz az Egyház feje. Mit mondott Péternek?

„Te Péter vagy.” Mit jelent a magyarban e szó: Péter? Köszál. Jézus azt akarta mondani: „Amit a név, melyet egykor neked adtam, jelent, az lesz majd a valóságban: szikla, köszál, melyre Anyaszentegyházam épül. Mire gondolt az Üdvözítő, mikor itt „Anyaszentegyházról” beszélt? Az emberekre, akik később hisznek benne s egy nagy családban vagy társaságban egyesülnek. Erről az anyaszentegyházról mondja, hogy Péterre építi. — A házat erős, kemény alapra építik, nehogy összedüljön. Az Anyaszentegyház is hasonló az épülethez, kicsoda lesz az alapja? Az alap a legelső és legfontosabb az épületnél, ki lesz majd az Anyaszentegyházban a legelső és legfőbb? Szent Péter. Az Egyházat szent Péter és utóda úgy összetartja, hogy a pokol „kapui”, vagyis a pokolból kitóduló gonosz szellemek nem tudják legyőzni soha. Meddig marad fenn az Egyház? A világ végéig.

Jézus aztán a „kulcsokról” tesz említést. Mit mondott? A „mennyei országa” az Anyaszentegyház, melyet Jézus itt is egy házhoz hasonlít. A ház kulcsai fölött a háziúr rendelkezik, ő nyit és zár, beenged vagy kirekeszt. Ki lesz az Egyházban a legfőbb úr? — Péternek lesz hatalma végül „kötni és oldani”, vagy parancsokat adni, kormányozni. Amit Péter rendel a földön, azt megerősíti Isten a mennyben.

Jézus szavainak általános jelentése tehát az: Péter lesz az egyház feje.

Egy idő múlva ezután, Jézus a többi apostoloknak is adott lelki hatalmat. Milyen szavakkal? E szavakkal Jézus az apostolokat is előjárókká tette az Egyházban.

Képbemutató.

Kifejtés. Jézus itt megígéri, hogy a) anyaszentegyházat alapít. (92. k.) Mi az anyaszentegyház? (93. k.) Ki alapította az

anyaszentegyházat? *b)* Hogy Péter lesz az anyaszentegyház feje, *c)* hogy az anyaszentegyházat soha el nem lehet pusztítani, az fennmarad a világ végéig. Amíg az egyház fönáll, fejének is kell lennie, mely összetartja. (99. k.) Ki az anyaszentegyház feje szent Péter halála óta? *d)* Hogy az apostolok is előjárók lesznek az egyházban. (100. k.) Kiket rendelt Krisztus Urunk szent Péter vezetése mellett az Anyaszentegyház előjáróivá? (101. k.) Kik most az Anyaszentegyház előjárói?

Alkalmazás. Tiszteljük és szeressük a szentséges Atyát, a római pápát. Ő számunkra Krisztus helyettese. Hitetlen, rossz emberek néha gúnyolódva beszélnek a pápáról. Vallástalan újságok is nem egyszer hánytorgatják kincseit, gazdagságát, nehogy a hívek szeretetadományokat ajánljanak fel számára. Pedig a pápát több év előtt az olaszok megfosztották birtokaitól s azért nagy szüksége van a „Péter-fillérekre“, hogy a világegységhez kormányozhassa s a sokféle hivatalokat fönntarthassa.

27. JÉZUS NYILVÁNOS ÉLETE. III.

Ma újra az Isten Fiának földi életéből fontolunk meg néhány eseményt.

I. Urunk színeváltozása.

Názáretből másfélórányira volt egy 600 méter magas hegy. Tábornak hívták. (Megmutatni.) Jézus szent Pétert és több tanítványait egyszer fölvezette erre a hegyre s megmutatta nekik pár pillanatra a feltámadás dicsőségét. A Szentírás így adja elő ezt az esetet.

Elbeszélés. Gerely 48. Pokorny 69.

Megértetés. Kik kísérték fel a tanítványok közül Jézust a Tábor-hegyére? Imádság közben mi történt Jézussal? „Színeben elváltozott.“ Teste egy időre megdicsőült, ragyogó, átszellemült lett, mint húsvétvasárnap reggelén. Kik jelentek meg a megdicsőült Jézus mellett? Mózes által adta Isten az ószövetségi törvényt az izraelitáknak, Illés pedig egyik legnagyobb prófétájuk volt. Miről beszélhettek ezek Jézussal? Kifejezték hálájukat és imáadásukat, hogy az Isten Fia mint Megváltó jött a világra, szóltak az ő bekövetkező haláláról is. Péter apostol, mikor a mennyországot mintegy nyitva látta így maga előtt, szinte magánkívül lett az örömtől. Mit mondott? Ekkor fényes felhő szállott alá, ami azt jelentette, hogy Isten itt különös módon jelen van. A felhő körülfolymta Jézus alakját s eltakarta Mózes és Illést is. Mint egykor a Sínai-hegyen, úgy szólt itt is a mennyei Atya a felhőből a tanítványokhoz. Mit mondott?

A tanítványok ekkor megfélemlettek és arca borultak. Nemsokára Jézus szelíden „érintette“ őket, így jelezve, hogy ismét rendes alakjában áll előttük. Mikor lementek a hegyről,

Jézus meghagyta tanítványainak, hogy egyelőre ne szóljanak senkinek arról, amit láttak. A legtöbben nem értették volna helyesen e csodát, mielőtt Jézus feltámadt.

Kifejtés. 1. (Jézus az ígért Megváltó.) Mózes megjelent a Tábor-hegyén, hogy mint az ószövetség törvényhozója hódoljon Jézusnak, ki az újszövetségi, örökérvényű törvényt adta. Illés próféta pedig megjelent, hogy jelezze, hogy Jézusban teljesedtek az ószövetségi jóvendölések. Honnét tudjuk, hogy Jézus Krisztus az ígért Megváltó? (64. k.)

2. (Jézus az Isten Fia.) Milyen alkalommal tett a mennyei Atya hasonló kijelentést az Úr Jézus felől? A keresztesítés óta már eltelt pár év, Jézus ezalatt sokat tanította az embereket. Milyen intést adott azért az Atya a Tábor-hegyen? „Őt hallgassátok.” Honnan tudjuk, hogy Jézus Krisztus az Isten Fia? (64. k.)

3. (A mennyország.) Milyen elképzelhetetlenül nagy a mennyország boldogsága! Az üdvözültek ott folyton szemlélik Isten dicsőségét. Testvéri szeretetben élnek együtt nemcsak Mózesrel és Illéssel, hanem az összes angyalokkal és szentekkel. Az apostolok csak egy cseppet ízleltek meg a mennyország örömeiből a Tábor-hegyen, mégis alig tudtak hova lenni a boldogságtól. „Jó nekünk itt lenni, sose távozzunk innen” — mondta szent Péter. A mennyországban örökké tart a boldogság. (127. k.) Mivel jutalmazza meg Isten a jókat a mennyországban?

Alkalmazás. Hogy a mennyországba juthassunk, Jézusra kell hallgatnunk. Hogyan hallgatunk rá? Ha figyelünk a hittanórákon s a szentbeszédeken. Ha megtartjuk a parancsolatait. Ha követjük Jézus hívását s meglátogatjuk őt gyakran a templomba. Ha égő áhitattal magunkhoz vesszük gyakran a szentáldozásban. Innen, a szentségházból hangzik hívó szava: „Jöjjetek hozzám mindnyájan.” Ha Jézus szavára hallgatunk, tiszta és szép lesz lelünk és dicsőséges testünk a feltámadás napján.

II. Az írgalmas szamaritánus.

Jézus ezután Jeruzsálem felé utazott. A többi között egy törvénytudó járult ekkor eléje. A törvénytudókat másképp írástudóknak is nevezték. Hol találkoztunk már ilyen írástudókkal? (Napkeleti bölcsék. A 12 éves Jézus. Az inaszakadt meggyógyítása.) Jézus a törvénytudó kérdésére kijelentette, hogy melyik a legfőbb parancsolat s mire kell legjobban vigyáznunk, hogy a mennyországba jussunk. E történetet így beszéli el a szent evangélium.

Elbeszélés. Gerely 53, 2. Pokorny 70.

Megértetés. Ki kérdezte Jézusról, melyik a főparancsolat? Hogyan nevezték másképp a törvénytudókat? Mit felelt Jézus a kérdésre? Aki igazán szereti Istent és felebarátját, az megtartja a többi parancsolatokat is és üdvözüli.

A törvénytudó* aztán egy újabb kérdést intézett Jézushoz. Mit akart tudni? Jézus e kérdésre egy történettel felelt. Elmondta az irgalmas szamaritánus történetét. Honnan indult útjára az utas, akiről Jézus beszélt? Jeruzsálemből és Jerikó felé haladt. Az út e között a két város közt 2 óráig tart és sziklás hegyszakadékok között vezet, melyekben gyakran rablók rejtőznek el. (Megmutatni a két várost a térképen.) Mi történt útközben az utassal? Kirabolták s mivel valószínűleg védekezett, a rablók megverték és összeszurkálták. Véresen, mindenéből kifosztva, menekülésre képtelen feküdt az útfélen az utas, a rablók pedig sietve tovább álltak.

Csak ritkán járt ember ezen a veszedelmes vidéken. A szegény sebesült már jó ideje vérzett és gyötrődött, fohászodott, de egy lélek nem jött segítségére. Végre lépéseket hallott. Ki közeledett hozzá? Egy zsidó pap. Reménykedve nézett feléje a sebesült, esengve hívta, szánja meg őt, de a zsidó pap gyorsan elsietett mellette. Csalódva esett vissza régi helyére a sebesült és készült a halálra. Egy kis idő múlva újra elsiet valaki mellette. Ki volt ez? Egy levita. A leviták a papok segédjei voltak az istentiszteletnél. Ez is hallotta jól a szerencsétlen ember fohászait, gondolhatta, hogy elpusztul tehetetlenül, ha nem segít valahogy rajta, de azért nem állott meg se a pap, se a levita? Talán féltek, hogy a rablók még a közelben leselkednek. Vagy talán terhesnek találták, hogy egy idegen, tehetetlen emberrel vesződjének. Szép volt-e, hogy ilyen gyávák és könyörtelenek voltak? Ez csúnya dolog volt, bűn a felebaráti szeretet ellen. Hisz' megeshetett volna, hogy kívülük más már senki se jön az úton, a sebesültnek napokon át ott kellett volna feküdnie és nyomorultan elpusztulnia. Ki lett volna oka a rablókon kívül halálának?

Végre jött egy harmadik utas is. Ez ki volt? Szamaritánus, egy ember Szamaria-tartományból. A szamaritánusokat a zsidók lenézték, megvetették. Ezeknek ősei között t. i. sok pogány is volt, azért a zsidók nem engedték a szamaritánusokat a jeruzsálemi templomba s egy zsidó ember szamaritánusnál szállást nem vett, tőle ételt-italt el nem fogadott, vele szóba nem állott. Zsidók és szamaritánusok tehát ellenséges indulattal voltak egymás iránt. A szamaritánus elhaladt a sebesült mellett. Rögön észrevehette ruhájáról, szavaiból, hogy egy jeruzsálemi zsidó fekszik előtte. Ha csak természetes ösztönére hallgat, ott hagyja őt könyörtelenül, mint az előbbi kettő. De a szamaritánus nemesebb lelkű volt. Érezte, hogy ez bűn lenne Isten ellen. Azért részvétellel közeledett a sebesülthöz. Hogyan segített rajta? Olajjal enyhítette a fájdalmas daғанatokat, borral kimosta az

* Gerely szerint „egy másik törvénytudó”. Szent Lukács ugyanarról beszél.

üszkösödő sebeket. Mikor látta, hogy járni nem tud a sebesült, mire ültette? Hová vezette? A szálláson egy ideig ápolta, borogatást tett sebeire, lázas homlokára, mikor pedig látta, hogy a veszély elmúlt, távozott. De előbb még 2 tizest (à 75 fillér) adott a fogadósnak, hogy pár napig még viselje gondját. (*Képbemutató.*)

Mit kérdezett Jézus a történet elmondása után a törvénytudótól? „Ki mutatta magát igazán felebarátnak?” „Ki szerette a szerencsétlent úgy, mint önmagát?” Ezután egy intést csatolt még tanításához Jézus. Hogyan szólt a törvénytudóhoz? Mivel Jézus a szamaritánust, mint a felebaráti szeretet példáját hozta fel, azért ezt a történetet *példabeszédnek* hívjuk.

Kifejtés és alkalmazás. 1. Jézus intése: „Menj, és te is cselekedjél hasonlóan”, nekünk is szól. Ha Isten előtt kedvesek akarunk lenni s a mennyországba bejutni, nekünk is minden embert felebarátunknak kell tekinteni s iránta szeretettel lenni. (139. k.) Ki a mi felebarátunk? (140. k.) Mikor szeretjük felebarátunkat úgy, mint magunkat? Hogyan gyakorolhatnátok ti is a szamaritánus példájára irgalmasságot? Pl. egy eltévedt embernek megmutatjátok a helyes utat. Valaki elvesztette pénzét, segítetek neki keresni. Betegnek szívesen hoztok gyógyszert a patikából. Megfeleztetek néha a tízórait olyannal, akinek nincs. Télen a madárkáknak szórtok eleséget. Nincs kedvesebb Isten előtt, mint ha valaki az irgalmasság angyala törekszik lenni szerencsétlen embertársaihoz. 2. Egyes lelkitanítók e példabeszédnek mélyebb értelmet is adnak. Szerintük az irgalmas szamaritánus maga az Úr Jézus, a megsebesített, kirabolt utas pedig az emberiség. Az ember mindjárt útja kezdetén rablók kezébe esett. Az ördög a paradicsomban bűnbe vitte. Megfosztotta a kegyelem drága köntösétől, nehéz sebeket ejtett lelkén (tudatlanság, rossz vágyak) s félholtan hagyta az útfélen. Elment mellette a zsidó pap és levita, de nem segítettek rajta. Az ószövetség nem gyógyíthatta meg sebeit. Végre alászállott az égből a részvevő szamaritánus: az Isten Fia. Meggyógyította lelkünk sebeit vérének borával, melyet a keresztfán kiöntött s kegyelmeinek olajával. Bevezette a beteg embert egy biztos szállóba: az anyaszentegyházba. A földről távozva átadta tanításainak és kegyelmeinek két tizesét az egyház előjáróinak s meghagyta nekik, hogy a betegnek gondját viseljék mindaddig, amíg ismét eljő ítélni eleveneket és holtakat.

III. Mária és Márta.

Elbeszélés. Pokorny 71. Gerely 49.

Megértetés. Betánia Jeruzsálemtől háromnegyed órányira fekvő helység volt. Az irgalmas szamaritánus példa a felebaráti szeretetre, a két nővér az *istenszeretetre*. Márta Jézusban inkább az embert tekintette s őt és tanítványait jól kiszolgálni törekedett. Mária az Isten Fiát imádta Jézusban s igyekezett meg-

ragadni az alkalmat, hogy előhaladjon Isten ismeretében és szeretetében. Mi mind a két nővért kell, hogy utánozzuk. Dolgoznunk kell, hivatásunk kötelemait teljesíteni, de imádkoznunk is és Isten ígétjét hallgatni. S ez utóbbi a fontosabb, mert „egy a szükséges”, t. i. hogy megmentjük lelkünket. Megmentjük pedig azzal, hogy Istent megismerjük, szeretjük, neki szolgálunk.

IV. Az Úr imádsága.

Jót tenni, kötelességeinket teljesíteni gyakran nehezünkre esik. Mit tegyünk ilyenkor? Hogyan szerezhetünk erőt? Imádkozunk, kérjük Isten segítségét. Jézus erre gyakran figyelmeztette tanítványait. Maga is — hogy példát adjon — sokszor imádkozott. Egyszer éppen a magányból, hol hosszú időn át imádkozott, jött vissza tanítványaihoz. Arca, magatartása tiszta, átszellemült volt, mintegy visszatükröződött rajta az istenség dicsősége. Ekkor tanítványait is nagy vágy szállotta meg, hogy Istennel lélek szerint tudjanak társalogni. Azért esengve kérték Jézust, tanítsa meg őket imádkozni. Hogyan felelt erre Jézus? Halljátok.

Elbeszélés. Gerely 76. Pokorny 72.

A Miatyánk megértetését l. a Kat. 359. kérdésénél.

Alkalmazás. A Miatyánk a legszebb imádság. Rövid fohásaiban benne van a mi egész szent vallásunk, minden, amit Istentől testünk-lelkünk számára kérünk szabad és kell. Hazzonnal imádkozhatja ezt kicsi és nagy, beteg és egészséges, boldog vagy szerencsétlen. Mondjátok ezt az imádságot mindig tisztelettel és nagyrabecsüléssel, mert fohászeit maga az Isten-Fia adta ajkunkra.

Ezekben a napokban Jézus tudta már, hogy közel van az idő, amikor érettünk szenvedni fog és meghalni a keresztfán. Erre többször figyelmeztette is tanítványait és hallgatóit. Egyszer pl. azt mondotta: „*En vagyok a jó pásztor. A jó pásztor életét adja juhaiért.*” Kik Jézusnak juhai? Az összes emberek, zsidók és pogányok. Hol adta Jézus életét az ő juhaiért? A keresztfán.

V. A tékozló fiú.

Az Úr Jézust néha képeken is ábrázolják mint jó pásztort. Ki látott már ilyen képet? Az eltévedt bárányt vállaira emelve viszi vissza a nyájhoz. Jézus a földi életben gyakran fölkereste a bűnösöket. Asztalukhoz ült, szelíden társalgott velük, igyekezett beléjük bizalmat önteni Isten iránt: jó útra visszavezetni. A farizeusok e miatt szemrehányást tettek Jézusnak, őt kicsinylőleg a bűnösök barátjának nevezték. Jézus azt mondta, nem szükséges az orvos az egészségeseknek, hanem a betegeknek.

S hogy mindenki megértse, milyen irgalmas az Isten, elmondott egy történetet a tékozló fiúról. A történet így szól.

Elbeszélés. Pokorny 74. Gerely 74.

Megértetés. 1. (A távozás.) Hány fia volt az atyának, akitől Jézus beszélt? Melyik kérte ki az örökséget? Jár-e a gyermeknek örökség, míg az atya életben van? Csak ha meghalt. Az atya azonban látta, hogy az ifjabbik fia nagyon terhesnek találja az életet az atyai hajlékban, erőszakkal visszatartani nem akarta. Fájó szívvel kiadta a hálátlan, kevély gyermeknek az örökséget. Mit tett ezután az ifjú? Eltávozott messze, idegen tartományba. Hogyan élt itt? A könnyelmű élet, a folytonos mulatozás sok pénzt emésztett föl. Az örökség elűszott. Az ifjú most mindenből kifosztva nélkülözni kezdett. Hozzá még ama tartományban nagy éhség is támadt. De nem segítettek-e az ifjúnak barátai, kik a jó napokban vele mulatoztak? A szerencsétlenségben ezek mind eltűntek oldala mellől. Mire szánta el végre magát az ifjú? Szolgálatba állott, a legmegalázóbb szolgálatra, melyre egy izraelita vállalkozhatott: sertéseket őrzött. Megszűnt-e itt nyomora? Itt is gyakran annyira éhezett, hogy a sertések moslékában úszkáló szentjánoskenyér-darabokat (— ilyenekkel hizlalták akkor Keleten a sertéseket —) is megkívánta. De nem volt szabad nyúlania azokhoz. A sertések előbbrevalók voltak a gazdának, mint egy jött-ment cseléd.

2. (A megtérés.) Ez a nyomorúság végre megtörte az ifjút. „Magába tért”, „magába szállott”, vagyis gondolkodóba esett: „Hogyan jutottam én ennyire?” Nemrég még jólétben élt az atyai házban, mindenki szeretettel és tisztelettel környezte, most pedig nyomorognia kell s az utolsó béresnek is irígylendőbb dolga van otthon, mint neki itt az idegenben. Szerencse volt, hogy fölismerte és belátta, hogy csak ő maga volt oka bajának. Az ő kevélyége, könnyelműsége. Csúnyán, hálátlanul viselkedett atyjával szemben. Mit tegyen most? Azt érzi, hogy nem méltó többé arra, hogy mint fiú foglaljon helyet ismét az atyai házban, erre elvesztette bűnei által minden jogát. De talán mint szolga, mint béres. Hiszen atyja jószívű, talán befogadja őt mint bérest. S ez egészen kielégítené őt. Mégis csak más lenne — otthon. Így gondolkozott a tékozló fiú s elhatározta, hogy hazatér. Mit mondott?

Amit kimondott, azt meg is tette. Aggódó szívvel közeledett az atyai hajlékhoz. Milyen volt a fogadtatás? „Atyja már messziről meglátta őt.” A jó atya naponkint gondolt a hálátlan fiúra s nézett a ház erkélyéről a messzeségbe, nem jön-e meg egy napon halottként siratott gyermeke. S íme — egyszercsak meglát egy lerongyolódott alakot. Más nem ismerné meg, de az atyai szem éles. Mit tett az atya, mikor meglátta fiát? Örömmel sietett eléje s karjaiba zárta őt. A fiú megalázódva mondta: „Atyám, vétkeztem.” Mit hozatott elő az atya? Drága ruhát, minő a ház gyermekéhez illik, gyűrűt annak jeléül, hogy újra

fiának ismeri el s nagy ünnepi lakomát rendezett a visszatérés örömére.

Képbemutató.

Kifejtés. Az Úr Jézus e történettel mindnyájunkat meg akart vigasztalni, akik bűnösök vagyunk. Ki az a jószágos atya, akiről Jézus beszél? Isten. Ki a tékozló fiú? A bűnös olyanformán jár el Istennel szemben, mint a tékozló fiú. *a) Eltávozik* Istentől, mikor a lélekben ébredező rossz vágyakra hallgat, terhes bilincseknek tekinti Isten s az anyaszentegyház parancsolatait, abbahagyja az imádságot, halálos bűnöket követ el s egészen megfélemez Istentől s az örökkévalóságról. Az ilyen lélek messze, távol él Istentől. *b)* A bűnös eltékozlja örökségét: az isteni kegyelmet, eddigi érdemeit, ártatlanságát. Istentől kapott tehetségeit: egészségét, érzékeit, életidejét bűnös, hitvány dolgokra pazarolja el, amiből semmi haszna, csak mérhetetlen nagy kára van. *c)* Így egész *nyomorult* lesz. Mindjobban elzúlik, előbb-utóbb elveszti egészségét, becsületét, lelke békéjét s ha nem vigyáz: örök üdvösségét. *d)* Mivel kezdődik a bűnös *megtérése*? Hogy magába száll. Fölismeri bűneit, elismeri, hogy gonoszul cselekedett, bánkodik, hogy megsértette Istent, erősfogadást tesz s bizik Istennek végtelen irgalmasságában. *e)* Amikor aztán *a bűnbánat szentségében* töredelmesen bevallja bűnét, a mennyei Atya az ő helyettese, a lelkiatya által megbocsát neki, lelkét fölékesíti a megszentelő malasztal s gyermekének fogadja. (301. k.) Mely kegyelmekben részesít minket a bűnbánat szentsége? Mi a sorrend abban, amit a bűnbánat szentségének fölvetélénél cselekszünk? (302. k.)

Alkalmazás. Vigyázzatok, hogy megmaradjatok az atyai hajlékban! Őrizkedjétek a halálos büntől s győzzétek le a rossz kívánságokat! Ó, milyen keserű és örömtelen a bűnös embernek élete, milyen kétségbeesett halála. Sok tékozló fiú és leány, sajnos, nem talál többé vissza az atyai hajlékba, ha egyszer onnan könnyelműen eltávozott.

28. JÉZUS NYILVÁNOS ÉLETE. IV.

Az Úr Jézus földi életének végéhez közeledett. Ma néhány eseményt beszélünk meg, melyek ezidőben történtek.

I. Lázár feltámasztása.

Jeruzsálemtől háromnegyed órányira, az Olajfák-hegyének keleti lejtőjén volt egy Betánia nevű helység. (Térkép.) Itt élt három testvér, kik az Üdvözítőnek nagy tisztelői voltak: Lázár és két nővére, Mária és Márta. Utazásai alkalmával az Úr Jézus többször megszállott náluk tanítványaival. De különösen egy nagy szerencsétlenség alkalmával érezte velük jó-ságát. Hallgassátok figyelemmel, elmondom ennek történetét.

Elbeszélés. Gerely 51. Pokorny 76. (Végig elmondjuk a tankönyv szerint.)

Megértetés. 1. (A csoda előzményei.) Milyen hírt kapott Jézus egyszer Betánia faluból? Az Üdvözítő ekkor a Jordánon túl tartózkodott, egy napi járásnyira Betániától. „Uram! — így üzenték a nővérek — íme, akit szeretsz, beteg.” Ezzel a szerény, Isten akaratán megnyugvó imádsággal kérték Jézus segítségét. Mit felelt Jézus az üzenetre? „Ez a betegség nem válik halálra, hanem Isten dicsőségére.” Azért mondhatta ezt, mert Lázárt nem akarta a sírban hagyni, hanem csodálatosan feltámasztani. A hírvivők valószínűleg úgy értették a feleletet, hogy Lázár betegsége nem lesz halálos, majd felgyógyul. Milyen fájdalommal lepte meg őket s a nővéreket, hogy Lázár még aznap meghalt!

Keleten a nagy meleg miatt a holttestek hamar föloszlásnak indulnak. A temetés azért többnyire azonnal a halál után volt. Lázárt is még aznap sírba tették. Milyen sírba? Egy szikla-üregbe. Hány napig maradt még Jézus azon a helyen, hol a hírvivők találták? Harmadnapon így szólt: „Lázár, a mi barátunk meghalt, menjünk el hozzá.”

Hány nap volt már a sírban Lázár, mire Jézus Betániába érkezett? Négy nap óta. Jézus megérkezése után nem ment a gyászházba, hanem a helységen kívül maradt tanítványaival. Ide sietett ki hozzá a két nővér. Mit mondott Márta? Márta hite nem volt elég erős. Annyit hitt, hogy a betegen Jézus tudott volna segíteni s bizonyára segített volna is, de hogy a halálból is képes volna feltámasztani bátyját, az nem jutott eszébe. Hogyan felelt Jézus Mártának? „Feltámad a te bátyád.” Jézus e mondásával Márta hitét és bizalmát akarta erősíteni és előkészíteni őt a csodára. Hogyan felelt Márta? (Gerely bibliájában „Mária” sajtóhiba.) Jézus erre nyomatékosan jelentette ki: „Én vagyok a feltámadás és az élet — nekem hatalmam van, hogy egy halottat bármikor feltámasszak és az életbe visszahívjak.” „Aki hisz énbenem, ha meghal is, élni fog.” Nem kell rettegni a haláltól, nem szabad azt gondolni, hogy a halállal vége mindennek. Aki hisz és hite szerint él, annak lelke, ha meghalt is, él Istennél a mennyország örömeiben, s teste se marad véglegesen a sírban.

2. (A csoda.) Hova vezették ezután a nővérek Jézust? Odamentek a tanítványok is és sokan a népből. Hangosan sírtak a testvérek s a jelenlevők, sőt maga az Üdvözítő is könnyezett. Mit rendelt el ekkor Jézus? Márta ezt meg akarta akadályozni. Mit mondott? A kölap elhengerítése után mindenki érezte a nehéz szagról, hogy a hulla feloszlása már bekövetkezett, Lázár tehát nem tetszhalott. Jézus ezután rövid imádságot mondott, és pedig hangosan, hogy a körülállók hallják. A farizeusok közül t. i. egyesek azzal vádolták Jézust, hogy az ördöggel van szövetségben s annak segítségével teszi csodáit. Jézus imádságával ki akarta mutatni, hogy benne s általa Isten ereje működik. Mit

mondott azután nagy szóval? Ekkor Lázár lelke a pokoltornác-ból azonnal visszatért testébe. Fölemelkedett a test a sírból, s noha a kezek és lábak gyolcskötélékkel össze voltak kötözve, úgyhogy természet szerint nem tudott volna mozogni, mégis előjött, arcán a halotti lepellet, a sírbarlangból és megállott Jézus előtt. Az Úr Jézus aztán levétette róla a kötelékeket s most már ő is, a nővérek is, örömkönnyek közt borulhattak Jézus lábaihoz.

Képbemutató.

3. (*A csoda következményei.*) Milyen hatással volt a csoda a jelenlevőkre? Sokan hitték Jézusban. Mit hittek felőle? Hogy Isten-Fia, az ígért Megváltó. Hálát adtak Istennek, hogy végre elküldötte a földre egyszülött Fiát a mi megmentésünkre. Voltak azonban olyanok is, akik visszautasították Isten jóságát és kegyelmeit. A szegény és alázatos Jézus nem kellett nekik Megváltónak. Különösen a farizeusok s a zsidó papok közt akadtak Jézusnak ellenségei. Ezek úgy képzeltek a Messiást, hogy egy nagy hadsereg élén jelenik meg, visszaállítja Dávid dicsőséges királyságát s elűzi a gyűlölt rómaiakat. Jézus pedig azért jött, hogy a bűntől megszabadítson, új lelki életre tanítson s a mennyországba segítsen. A farizeusok és zsidó főpapok már régóta titkos haraggal nézték Jézus működését. Haragudtak rá, mert Jézus képmutatóknak nevezte őket s többször megdorgálta. Mit tettek most Jézus ellenségei, mikor Lázár föltámadásáról értesültek? Összehívták a főtanácsot. Milyen kérdéssel kezdték meg a tanácskozást? Mit kellett volna helyesen felelniök e kérdésre? Ha csodát tesz, akkor Isten küldötte, higgyünk neki . . . Ők azonban gyűlöletből hitetlenek maradtak. Különösen Kaifás főpap izgatott Jézus ellen. Mit határoztak végül?

Kifejtés. 1. (*Jézus istensége.*) E történet világosan mutatja, hogy Jézus mindentudó (tudta a távolban, mi történik Lázárral), mindenható, egy fölözslásnak indult holttestet egy szóval életre kelt. Jézus tehát Isten. E csodát Jézus különösen azért művelte, mert már közel volt az idő, hogy szenvedjen és meghaljon, meg akarta tehát erősíteni tanítványait a hitben, hogy ne kételkedjenek, ha majd gyalázatban, kereszten s a sírban eltemetve látják . . . Kénytelen volt Jézus szenvedni és meghalni? (73. k.)

2. (*A szenvedés haszna.*) Jézus szerette Lázárt és testvéreire, mégis engedte, hogy Lázár beteg legyen és meghaljon, a nővérek kérését nem teljesítette azonnal, hanem hagyta őket napokig sírni és bánkódni. Vajjon miért? Próbára akarta tenni hitüket, Isten akaratán való megnyugvásukat s alkalmat adni az érdemszerzésre. De a szenvedést csakhamar jóra fordította. A feltámadás fényesen feltűntette Isten hatalmát és dicsőségét, nagyban megerősítette a testvérek hitét, fokozta szeretetüket Jézus és egymás iránt s még földi boldogságukat is növelte. — Miért küld Isten reánk szenvedést? (36. k.)

Alkalmazás. Gondoljunk erre, ha az életben bajok érnek, Isten mindig javunkat akarja. Sose szabad zúgolódnunk. Mondjuk inkább erős lélekkel a nehéz órákban: „Amint te akarsz Istenem. Jézus szentséges Szíve, bízom benned.” Az Istent szeretőknek minden javukra szolgál.

II. Jézus szeretete a gyermekek iránt.

A zsidók ugyan elhatározták, hogy megölik Jézust, de amíg Jézus önként nem adta magát kezükbe, nem tehettek ellene semmit. Mikor újra húsvét ünnepe közeledett — az utolsó Jézus földi életében — Jézus tanítványaival Jeruzsálem felé haladt. Útközben az egyes községekben tanította a népet. Ekkor történt egyik helyen, hogy tanítása után anyák közeledtek hozzá gyermekeikkel, hogy áldást kérjenek. Ezt a történetet már ismeritek. Ki emlékszik rá? (A hézagos feleletek után következik az:)

Elbeszélés. Pokorny 77. Gerely 52, 3.

Megértetés. Miért hozták az anyák gyermekeiket Jézushoz? Látták, hogy Jézus megérint szent kezével egyes betegeket s azok rögtön meggyógyulnak. Ezért azt gondolták, hogy gyermekeikhez se férközik baj, betegség, ha Jézus megáldja őket. Vajjon az Úr Jézus is csak a testi egészségre gondolt az áldásosztásnál? Sokkal inkább a gyermekek lelki üdvére. Hogyan viselkedtek a tanítványok az anyákkal szemben? Elutasították őket. „Hagyjátok pihenni a Mestert” — mondták. De Jézus tudta, mi történik mögötte, azért hogyan szólt? „Ilyeneké a mennyország. Nem csupán azoké, akik korra kicsinyek, hanem az ártatlan, alázatos, egyszerű lelkűeké. Mit tett aztán Jézus a gyermekekkel? Mit mutatott az Üdvözítő azzal, hogy noha kimerült és fáradt volt, mégis így leereszkedett a kicsinyekhez? Nagy szívjóságot.

Kifejtés. Jézus szavai: „Engedjétek hozzám jönni a kisdedeket” — minden időre szólnak. Jó szülők sietnek is gyermekeiket Jézushoz vezetni. Születésük után csakhamar a templomba viszik, hogy a keresztség által Jézus hívei s az anyaszentegyház tagjai legyenek. Később az anya megtanítja gyermekét imádkozni, beszél neki többször az Úr Jézusról. Hova küldik a szülők gyermeküket, mikor az hatéves elmúlt? Iskolába. Itt a hittanórákon még több alkalma van Jézusról hallani és szeretetében megerősödni. S milyen öröm a keresztyén családban, mikor a gyermek az első szentáldozáshoz járulhat! Itt kerül csak igazán Jézus szívére, veszi leghathatósabb áldását! Milyen kegyelem, hogy azután többször is szabad szentáldozáshoz menni, hogy magunkhoz vegyük az angyalok kenyerét. Járuljatok mindig gondos készüléttel az Úr asztalához. (285. k.) Hányféle készüllet szükséges a szentáldozásra? (286. k.) Miben áll a lelki készüllet? — A jó gyermek ezenkívül is be-betér a templomba szentséglátogatásra, hogy áldást kérjen a szentség-

házban lakó Üdvözítőtől. — Olykor a kitett Oltáriszentséggel is adnak áldást. Mikor? Áldás után, szentséges ájtatosságok végén. Ezt mindig térdrehullva, tisztelettel kell fogadnunk. — A szentmisénél is Jézus a pap kezei által adja reánk áldását.

Alkalmazás. Nem egy anya talán hosszú utat tett meg gyermekével, hogy fölkeresse Jézust földi életében és kikérje áldását. Tihozzátok Jézus közel van a templomban. Szívesen mentek hozzá? Mikor ad rátok Jézus különös örömmel áldást? Ha törekésztek olyan tisztalelkű, engedelmes gyermekek lenni, mint azok, akiket az anyák Jézushoz hoztak.

III. Az evangéliumi tanács.

Elbeszélés. Pokorny 77.

Megértetés. Mit kérdezett az ifjú Jézustól? Az Üdvözítő feleletére tudvágyóan kérdezi: „melyeket?” Melyek a legfontosabbak? Jézus azokat említi a tízparancsolatból, amelyek a felebaráti szeretetre vonatkoznak. A farizeusok t. i. ezeket a parancsolatokat elhanyagolták. Mit ajánlott Jézus aztán az ifjúnak? Ha vagyonát a szegények közt osztja ki, „kincse” lesz a mennyben, mert ezzel sok érdemet szerez. Követte-e az ifjú a tanácsot? Nem. Nagy volt benne a földi javak szeretete. Hogyan mutatott rá Jézus a gazdagság veszélyeire? Miért veszélyes sokakra a gazdagság? Kevéllyé, élvágyóvá, Isten iránt közömbössé tesz.

Kifejtés. Melyek az evangéliumi tanácsok? (243. k.) Ezek hathatósan segítenek Isten szeretetére, aki pedig Istent igazán szereti, az tökéletes.

IV. Jézus bevonul Jeruzsálembe.

Három évig tanított mindenfelé Jézus Zsidóországban. Amerre csak megfordult, mindenütt jót tett. „Körüljárt jót cselekedvén” — mondja a Szentírás. A legnagyobb jót azonban most, földi élete végén akarta tenni mindnyájunkkal. Mit? Szenvedni és meghalni akart érettünk, hogy megváltson bennünket. Melyik várost választotta szenvedésének helyéül? Jeruzsálemet. Ebben a városban, vagy környékén töltötte utolsó napjait. Itt történt röviddel szenvedése előtt, hogy a nép hangos tiszteletnyilvánítása mellett ünnepélyesen vonult be a városba. Ezt részletesen elmondom, figyeljetelek.

Elbeszélés. Gerely 52, 4. Pokorny 78.

Megértetés és kifejtés. Honnan indult el Jézus, mikor bevonult Jeruzsálembe? Egy helységről, mely az Olajfák-hegyén volt (Betfáge). Március hó végén történt ez, egyik vasárnap. Előzőleg két tanítványát küldte a helységbe. Mit mondott nekik? A számár tulajdonosát küldte a helységbe. Mit mondott nekik? A számár tulajdonosát küldte a helységbe. Láthatjuk ezt ama szavakból: „Mondjátok csak, hogy az Úrnak szükséges, akkor

mindjárt elengedi." — A tanítványok úgy tettek, amint rendelve volt, ruháikat terítették a számárra, fölsegítették reá Jézust s megindultak vele a város felé. Az izraelitáknál a királyok béke idején számár hátán tartották ünnepélyes bevonulásukat. Jézus a béke fejedelme, nem tüzes harci ménen, hanem szelid számaron vonult be tisztelőivel a városba. Kik voltak kísérői? Tanítványai és sok nép, mert a városba siető zarándokok közül sokan csatlakoztak a menethez. Mindnyájan nem fegyverekkel, hanem pálmaágakkal kísérték a szelíd Úr Jézust. Hogyan fejezték még ki hódolatukat? Szőnyeg helyett sokan ruháikat terítették az útra, mások olajfa-, mirtusz- és pálmaágakat vágtak le s az útra hintették vagy kezükben lengették. Jézus komolyan vonult közöttük, hogy egy utolsó hangos intést adjon a városnak s mindenki meghallja: Itt van a Messiás, nem mint földi király, hanem a lelkek megmentője. Vasárnapra tette Jézus a bevonulást, mert e napon szemelték ki a húsvéti bárányt a nyájából s vitték ünnepiesen földísztítve haza. Jézus is áldozat akart lenni a mi bűneinkért: Isten báránya.

A királyt, mikor ünnepiesen bevonul, örvendő kiáltásokkal üdvözlök alattvalói. Mit szoktunk mi kiáltani? („Éljen.") Milyen üdvözlő szavakat hangoztattak Jézus kísérői? „Hozsanna Dávid fiának", vagyis: „Adj Uram, áldást és szerencsét Dávid utódának, a Megváltónak, ki az Úr nevében jő", kit Isten küldött a földre. „Hozsanna a magasságban", örvendjenek velünk az angyalok s hódoljanak az Isten-Fiának.

Egyik próféta, Zakariás, évszázadokkal előbb megjövendölte ezt az eseményt Jézus életéből . . . Mi is visszaemlékezünk rá minden évben. Hogyan? Húsvét előtt való vasárnapon, virágvasárnapon rügyező ágakkal körmenetet tartunk, hogy hódoljunk Jézusnak, a lelkek királyának.

Alkalmazás. Fölhasználta-e Jeruzsálem ezt az utolsó kegyelmet, melyet Jézus neki följánlott? Nem. Makacs és hitetlen maradt s azért tönkrement. Azóta is sok lélek romlását okozta már a dac és makacsság. Vigyázzatok meg magatokat. Fogadjátok készségesen az intéseket. Használjuk fel Isten kegyelmét s a jóra intő sugallatokat, amíg időnk van.

V. A császári adó.

Elbeszélés. Gerely 53, 1.

Megértetés. Miért faggatták Jézust a farizeusok ravasz kérdésekkel? Hogy kicsaljanak tőle olyan feleletet, mely által gyűlöletessé tehetik a nép előtt vagy pedig följelenthetik az előjáróságnál. Milyen kérdést tartottak erre a legalkalmasabbnak? Kérdésüket egy hízeltő mondással vezetik be, hogy Jézus lépze menjen. Jézus azonban mindentudó és végtelenül bölcs. Láta „álnok lelküket", hogy t. i. nem az igazságot keresik, nem Isten akaratát akarják tudni, hanem őt törbe csalni. Hogyan felelt az

Üdvözítő? A farizeusok azzal, hogy elfogadták és használták a római pénzt, elismerték (bár kelletlenül), hogy a császárnak alattvalói. Azért Jézus bátran kimondta, hogy adják meg, ami a császáré, a császárnak (t. i. az adót), de hozzátette, adják meg Istennek is, ami Istené, t. i. a köteles tiszteletet. Erre a feleletre a farizeusok zavarba jöttek és eltávoztak.

Kifejtés. Jézus megkívánja tőlünk, hogy előljáróinkat tiszteljük, becsüljük. (181. k.) Szüleinken kívül még kiknek kell engedelmeskednünk?

Alkalmazás. Vajjon mondhatják-e rólad azok, akik ismernek: „Ez egy igaz, őszinte gyermek. Ezt még ellenségének is el kell ismernie”? Utálod-e a hazugságot?

29. JÉZUS SZENVEDÉSE.

Elérkeztünk Jézus földi életének végéhez. Ma azokról a szenvedésekről tanulunk, amelyek halálát megelőzték.

I. Júdás.

A zsidó főpapok és írástudók iparkodtak mennél előbb végrehajtani gonosz tervüket, hogy Jézust megöljék. Mikor határozták ezt el? Lázár feltámadása után. De nappal a nyilvánosság előtt nem merték megtámadni az Üdvözítőt, mert a nép ragaszkodott hozzá s féltek, hogy zavargások lesznek. Azért újra tanácskozás tárgyává tették e kérdést s ez alkalommal váratlan segítségre találtak egyik áruló tanítványban. Ki volt ez? A Szentírás ezt így adja elő.

Elbeszélés. Gerely 54. Pokorny 80. (*Első bekezdés.*)

Megértetés. Miért nem merték a főpapok nyíltan elfogni Jézust? Kinél gyülekeztek össze tanácskozásra? Ez a tanácskozás két nappal húsvét előtt volt. Mivel húsvét ebben az évben péntekre esett, a tanácskozás szerdán volt. Mit határoztak eleinte Kaifásznál? Hogy megvárják, amíg elvégződnék a húsvéti ünnepek s a nép hazaszéled. Csak azután fogják el Jézust, lehetőleg titkon. Ki jött ekkor segítségükre? „Iskárióti”-nak hívták Júdást, mert Júdeának Káriot nevű városában született. Iskárióti annyi, mint Káriot-beli. Hogyan sülyedhetett Júdás olyan mélyre, hogy elárulta Mesterét? Vajjon akkor is gonosz ember volt már, mikor Jézus őt a 12 apostol közé választotta? Nem valószínű. Csak a minden emberben meglevő rossz hajlamok voltak meg benne is, különösen hajlott a kapzsiságra, tettetésre. Jézus segítette őt kegyelmeivel, intéseivel, hogy legyőzze rossz hajlamait. Júdás azonban nem használta fel Isten kegyelmét. Így a kapzsiság mindig jobban erőt vett rajta, lopni kezdett a rábízott közös pénztárból s mindig nagyobb sóvárgással gondolt arra, hogy mikor kezdődik már Jézusnak dicsőséges országa, melyben majd kielégítheti kincsszomját. Ez a vágya azonban

nem teljesült. Jézus mindig nyomatékosabban célzott az ő bekövetkező halálára. Júdás elkeseredett. Az ördög mindjobban elvakította, végre azt gondolta, ha Jézus mindenáron meg akar halni, legyen, de ő hasznát szerez magának Jézus halálából is. Ekkor már nem hitt Jézus istenségében Júdás, a kapzsiság hitetlenné tette. Valahogy értesült arról, hogy Kaifásnál egybegyűlt a főtanács. Lopva odaosont. Mit mondott a tanácsnak? Mit ajánlottak föl neki azok? Harminc ezüstpénzt, mintegy kilencven pengő értékben. Ennyi büntetéspénzt kellett fizetni Zsidóországban, ha valaki egy rabszolgát ártatlanul megölt. Ennek a csekély összegnek megajánlásával a zsidók megvetésüket akarták kifejezni az Úr Jézus iránt. Júdás elfogadta az ajánlatot s megígérte, hogy alkalomadtán kezükbe adja Jézust. Az alkalom már másnap éjjel bekövetkezett.

Igy történt a zsidók eredeti szándéka ellenére, hogy Jézus, a mi igazi húsvéti bárányunk, nem az ünnepek után, hanem éppen az ünnepnapon áldoztatott fel és halt meg.

II. A végvacsora.

Életének utolsó óráit Jézus szeretett tanítványai körében töltötte el. Minek emlékére tartották a zsidók a húsvéti ünnepet? (Egyiptomból való szabadulásuk emlékére.) Ezért szokás volt a zsidóknál, hogy az ünnep előestéjén a húsvéti bárányt a templomban levágatták, aztán otthon egészben megsütötték és kovásztalan kenyérrel meg keserű salátával, imádkozva elköltötték. Jézus is megtartotta tanítványaival az utolsó vacsorát. Milyen csodálatos ajándékot adott ez alkalommal? Az Oltáriszentséget. A szent evangélium ezt így jegyezte föl.

Elbeszélés. Gerely 55, 1. Pokorny 80.

Megértetés. Hol tartotta meg Jézus az utolsó vacsorát? (Egyik jó emberének, valószínűleg szent Márknak házában, Jeruzsálemben.) Ezen a helyen, Sion-hegyén, később szép templom épült a Szentlélek-Isten tiszteletére. „Kívánva-kívántam e húsvétot megenni veletek, mielőtt szenvedek” — mondotta a vacsora elején Jézus tanítványainak. Miért e forró kívánság? Végtelen jósból Jézus önmagát akarta áldozatul adni értünk a keresztfán s szinte türelmetlenül várta, hogy elérkezzék az az óra. Továbbá itt az utolsó vacsorán kezdte meg Jézus az újszövetséget a szentmise s az Oltáriszentség megalapításával.

Mit tett Jézus a húsvéti bárány vétele után? Megmosta tanítványainak lábait. Keleten szokás volt, hogy a háziúr vendégeinek vizet hozatott a lábmosáshoz. De a mosást szolgák végezték. Jézus, noha az Isten Fia, az angyalok királya volt, maga végezte itt a szolgák dolgát. Miért tette ezt? Példájával akarta apostolait s minket is alázatosságra és felebaráti szeretetre tanítani.

Jézus ezután ismét elfoglalta helyét az asztalnál. Kijelen-

tette apostolainak, hogy most akarja megadni nekik azt a nagy ajándékot, melyről az előző húsvét alkalmával Kafarnaumban tett ígéretet. Emlékül és eledelül önnön szent testét és véré-t akarja nekik adni. Az apostolok mély tisztelettel figyelték Jézus szavaira és tetteire.

Mit vett kezébe először Jézus? Kenyeret. Fehér, kovásztalan búzakenyeret. Ezt „megáldotta“, hogy előkészítse az átváltozás csodájára, „megszegte“. A kovásztalan kenyeret nem késsel metszették, hanem részekre törték, Jézus is megtörte a kerek, fehér, vékony kenyeret. Mielőtt most tanítványainak nyújtotta volna az egyes részeket, mit mondott? Mi történt e szavakra a kenyérrel? Azután mit vett kezébe Jézus? Mit mondott a helyben levő bor fölött? „Ez az én vérem, az újszövetségé.“ Mikor Isten a választott néppel megkötötte az öszövetséget, Mózes az áldozati állatok vérével hintette meg a népet és így szólt: „Ez a szövetség vére“, ez a szent vér erősíti meg s teszi érvényessé az Istennel kötött szövetséget. Jézus most az újszövetséget önnön szent vérével erősítette meg, melyet kiontott a kereszten a bűnök bocsánatára. Az apostolok szent áhitattal megáldoztak. Rögtön ezután mit mondott Jézus? Mit rendelt el e szavakkal?

III. Jézus az Olajfák-hegyén.

Az Oltáriszentség szerzése után Jézus imádkozott és szeretettel társalgott tanítványaival. Utoljára voltak együtt ez este a tanítványok Jézussal, s mindegyik vérző szívvel gondolt a közelgő válásra. Csak az egyik tanítvány hiányzott már a terem-ből. Melyik? Júdás elosont, hogy a zsidó tanács szolgáit Jézus ellen vezesse. Éjszaka lett s Jézus kiment tanítványaival a váro-sból, hogy egy magános helyen imádkozzék. Így tette ezt más-kor is és Júdás jól tudta, hova szokott menni ilyenkor Jézus. Hova ment ez estén? Az Olajfák-hegyére. Ez egy 800 méter magas hegy Jeruzsálem mellett. A várostól egy völgy választja el, melyen át a Cedron-patak folyik. Miért hívták e hegyet „Olajfák“-hegyének? Olajfákkal volt beültetve. A hegy lejtőjén volt egy gazdaság, melyet Getszemane-majornak hívtak. Getszemane annyi, mint olajsajtó, itt sajtolják az olajfák bogyóiból az olajat.

Most elmondom, hogy mit szenvedett Jézus az Olajfák-hegyén.

Elbeszélés. Gerely 55, 3. Pokorný 81.

Megértetés. Hova ment Jézus tanítványaival az utolsó vacsora után? Jézus itt elvonult tanítványai mellől, csak hárman maradtak mellette. Kik voltak ezek? Péter, Jakab és János. Ezek voltak mellette a Tábor-hegyen is. Hogyan fejezte ki ezek előtt szomorúságát? „Szomorú az én lelkem mindhalálig.“ Olyan szomorú vagyok, hogy szinte bele kell halnom.“ Mit tett

Jézus e szomorúságban? Imádkozni kezdett. Buzgón, lelke mélyéből fohászkodott a mennyei Atyához. Milyen szavakat jegyzett föl Jézus imádságából a Szentírás? „Atyám, ha lehetséges, múljék el tőlem e pohár.” A pohárból iszunk. Ha a pohárban mérgezett, maró folyadék van, akkor az ivás nagy fájdalmat és halált okoz. Mire gondolt Jézus, mikor azt kérte Atyjától, hogy vegye el tőle a keserű poharat? Szenvedésére és halálára. Ha lehet, mentse meg őt attól, hogy szenvednie kelljen és meghalnia. De mit tett rögtön hozzá? „Nem az én, hanem a Te akaratod legyen meg.” „Kész vagyok szenvedni, ha te, Atyám, így akarod.”

Imádsága után Jézus tanítványaihoz ment. Hogyan találta őket? Éjfél felé járt az idő, a szomorú tanítványok elaludtak. Mire intette őket Jézus? „Imádkozzatok. Nehéz kísértések várnak rátok. Szenvedésem idején könnyen elcsüggedtek és bűnbe estek majd. Megtagadtok engem és elvesztitek a hitet. Gyűjtsetek erőt az imádságban.” Jézus ezután eltávozott s tovább imádkozott. Egyidőre másodszer is tanítványai után nézett. Milyen vigasztalás lett volna számára, ha ébren találja őket. De azok újra elálmosodtak. Jézus ekkor nem keltette fel őket, hanem visszatért egyedül imádkozni. Imádság közben egyszerre arca elsápadt, tagjai reszkettek, lélekzete elakadt, megtört szemével esengve nézett körül segély után. Szívében olyan szorongást, keserűséget és elhagyatottságot érzett, mint mikor valaki haldoklik. Ekkor az Atya az égből egy angyalt küldött, hogy Jézus emberi természetét e halálküzdelemben erősítse. Az angyal szelíd szavakat suttogott Jézusnak. „Ez — úgymond — Isten akarata. Ha most kiüríti a szenvedés poharát, megváltja a világot s örök dicsőséget szerez magának s a lelkek millióinak.” Ezután Jézus testét is megerősítette az angyal, hogy össze ne roskadjon. Az Údvözítő ekkor olyan határozottan küzdött a benső, szorongó érzések ellen, hogy a vér a nagy nyomás miatt kiszivárgott ereiből és cseppekben folyt le szent testén. Jézus vért izzadott. Olyan bőven folytak a sötét vércseppek, hogy a földet áztatták.

Borzasztó kínos volt a halálküzdelem, melyen Jézus az Olajfák-hegyén átesett. Vajon mi volt az oka ennek?

Kifejtés, alkalmazás. a) Jézus látta Júdást, amint összegyűjti a fegyveres szolgákat, hogy elfogja őt. Látta azt a tengernyi kint és gyalázatot, amit most el kell viselnie. Látta önmagát kifeszítve, haldokolva a keresztfán. Miért látta mindezt előre Jézus? Jézus azonban nemcsak Isten, hanem ember is volt, ki a fájdalmat egész kínzó erejében átérezte. Egyes emberek a kivégzés előtti éjjelen megöszültek a börtönben a nagy aggodalomtól és halálfélelemtől. Jézus borzasztóbb gyötrelmeket látott maga előtt. *b)* És kikért szenvedett Jézus? Értünk, bűnösökért, az emberek bűneiért. Jézus azért az Olajfák-hegyén maga előtt látta az emberek összes bűneit. Ádám bűneitől kezdve az utolsó emberig, aki a világ végén élni fog. Mennyire fáj

Jézus szívének ez a sok bűn, Istennek ilyen súlyos megbántása! Mint fájt neki, mikor látta, hány hálátlan ember lesz, aki semmibe sem veszi, hogy Isten-Fia érette szenvedett és meghalt, el könnyelműen, mintha semmi se történt volna a Kálvárián és elkárhozik. Mint bánkódott Jézus annyi léleknek örök szerencsétlenségén. Gondolatok többször az Olajfák-hegyén szenvedő Jézusra, mondjátok el gyakran szenvedéseinek emlékére a fájdalmas olvasót. Hogyan szól a fájdalmas olvasó első tizede? Mikor e tizedet imádkozzatok, állítsátok élénken lelketek elé az Olajfák-hegyén vergődő Jézust s mondjátok magatoknak: „Jézus vért izzadott bűneim miatt, és én könnyelműen vékezzem?” „Jézus majd meghalt a szomorúságtól bűneim fölött és én nevetve kövessék el a bűnt?”

IV. Jézust elfogják.

Miután Jézust az angyal megerősítette, Jézus kész volt arra, hogy a szenvedés keserű poharát kiürítse érettünk. Szilárd léptekkel ment tanítványaihoz s így szólt: „Keljetek föl, menjünk! Ime közeledik, aki engem elárul.” Ami ezután történt, azt így mondja el a szent evangélium.

Elbeszélés Gerely 55, 4. Pokorny 81.

Megértetés. Ki jött az Olajfák-hegyére, mialatt Jézus tanítványaihoz szólt? Kik voltak Júdással? Római katonák s a főpapok szolgálai. Miért hoztak lámpákat magukkal? És fegyvereket? Az áruló Júdas nem akarta, hogy Jézus és apostolai rögtön észrevegyék az ő gyalázatos szándékát, azért nagyon barátságosnak mutatkozott. Hogyan közeledett Jézushoz? A csók a szeretet jele, itt pedig a gyűlöletet kellett eltakarnia s jelül szolgálni Jézus elfogásához. Júdas képmutató, cudar ember volt. Jézus végtelen sok jót tett vele mindig, ő pedig így fizetett vissza. Meg lehetett-e csálni Jézust? Jézus belátott Júdásnak sötét lelkébe s jól tudta, mit mondott előbb a szolgálknak. Mégse taszította el magától útalattal a hálátlant. Csak mit mondott neki? E szavakkal Jézus végtelen szelídsége és szeretete tükröződik. Még most is megbocsátott volna a gonosznak, ha megtér.

Ezután bátran a szolgálk elé lépett Jézus. Mit kérdezett tőlük? A felelet: „Én vagyok”, olyan hatással volt a csapatra, mintha a mennykő csapott volna közéjük. Visszahátráltak és földre zuhantak. Miért művelte Jézus ezt a csodát? Meg akarta mutatni, hogy egy ujjal se bánthatná őt, ha maga nem akarna velük menni. Meg akarta mutatni, hogy szabadon, önként, szeretetből szenved értünk. Néhány perc múlva azután engedte az Úr Jézus, hogy ellenségei magukhoz térjenek s kezükbe adta magát. A szolgálk, látva azt, hogy Jézus semmi csodát többé nem tesz, újra fölbátorodtak, összekötötték Jézus szent kezét s a város felé vezették. Mit tettek a tanítványok?

V. Jézus a főtanács előtt.

Halljátok most, mi történt tovább az Úr Jézussal.

Elbeszélés. Pokorny 82. Gerely 55, 5.

Megértetés. 1. (Jézus Annás előtt.) Kihez vitte a csapat először Jézust? Mije volt Annás Kaifás főpaprak? Apósa. Annás leánya volt Kaifásnak felesége. Kaifás előtt Annás volt a főpap, de a rómaiak letették méltóságáról. Az út az Olajfák-hegyéről Kaifás házáig Annásnak háza előtt vezetett el, azért a szolgák egy kis időre bevitték Jézust a nagytekintélyű Annáshoz is, hogy hízelegjenek neki. Mit kérdezett Annás Jézustól? Tanítványairól hallgatott Jézus, mert jót most nem mondhatott, hiszen mindnyájan cserben hagyták őt, rosszat pedig nem akart mondani. Tanítása felől se nyilatkozott. Ez a gonosz ember úgy se fogadta volna el. Azért hogyan felelt Jézus? „Én mindig nyilvánosan tanítottam, titokban, rossz tanításokat sehol nem terjesztettem.” Mi történt e nyilatkozat után? Egy gonosz katonára, hogy hízelegjen Annásnak, Jézusnak arcába ütött. Durva öklével csapott ama szent arcba, mely az angyalok öröme és boldogsága. Jézus nem sujtotta le a gonosztevőt villámával, csak szelíden felelt neki. Mit mondott? Jézus a *mi* rossz beszédeinkért akart engesztelést nyújtani Istennek e bántalom eltűrésével.

2. (Jézus Kaifás előtt.) Éjfél után két óra körül volt, mikor Jézust Kaifás főpap elé vezették. Kik voltak itt együtt? Megkezdődött a bírói tárgyalás. Azt már előre elhatározták, hogy megölik Jézust, de mégis úgy színlelték, mintha igazságosan akarnának eljárni. Kik léptek fel először Jézus ellen? A tanúkat előre fölbérelték, hogy hazudjanak valami rosszat Jézusra. Jézus hallgatott. Nem akart ilyen hamis emberekkel vitatkozni s a tanúk ellenmondásából is észrevehető volt, hogy nem mondanak igazat.

Mit tett ezután a főpap? „Kényszerítlek téged az élő Istenre.” Másszóval: „Esküdjél meg arra, hogy te vagy a Megváltó, az Isten-Fia.” Most már nem hallgathatott Jézus, mert akkor azt gondolhatták volna az emberek, hogy ő nem az. Mit felelt azért? Hozzá tette még intőleg: „Ti most bírászkodni akartok fölöttem. Vigyázzatok. Majd látni fogtok még más alakban is, mint most, nagy hatalomban és dicsőségben mint bírótokat.”

Kaifás nem szívelte meg Jézus intelmét, benne és társaiban csak a gyűlölet dolgozott. Mit tett azért? Szokás volt a keleti népeknél, hogy ha valami nagy fájdalom érte, vagy valami nagyon bántotta őket, ruhájukat elől a nyaktól a mellig megszakitották. Kaifás is így tett. Mit fejezett ki ezzel? Hogy borzasztóan megbotránkozik azon, amit Jézus mondott. Persze, ez nála csak tettetés és képmutatás volt. Jól tudhatta, hogy Jézus igazat mond. Mégis azt mondotta: „Káromkodott.” Mikor lett volna Jézus szava káromlás Isten ellen? Ha hamisan mondja

magáról, hogy ő Isten. Tovább így folytatta Kaifás: „Mint ítélték?” „Tanácsosok, bírák, mondjatok ítéletet.” Milyen ítéletet mondtak ezek? Az ószövetségi törvény az istenkáromlóra halálos büntetést szabott.

Jézust ezután kivették a tanácsteremből s az udvaron át a börtön felé vitték. Az udvaron e közben Péter apostollal játszódtott le egy szomorú jelenet.

VI. Péter tagadása és bűnbánata.

Elbeszélés. Pokorný 83. Gerely 55, 6.

Megértetés. Péter halálos bünt követ el. Melyik parancsolat ellen? Isten 1. és 2. parancsolata ellen. Megtagadta hitét, hamisan esküdött. Enyhíti némiképp bűnét, hogy *a)* Jézus elfogadása egészen megzavarta *b)* és tényleg életveszélyben forgott. Mi okozta Péter bukását? *a)* Nem kerülte a bűnre vezető alkalmat, *b)* Jézus intése dacára túlságosan bízott önmagában s azért *c)* elhanyagolta az imádságot. Isten kegyelmét fölhasználva Péter rögtön megtért, tökéletes bánatot indított s egész életén át a bűnbánat és alázatosság példaképe lett. *Júdásban* a bűn elkövetése után fölébredt a lelkiismeret s gyötörte, hogy ő az oka Jézus halálának. Másképp mutatja magát a bűn a tett előtt, másnak érezzük a tett után. A bűnnek két arca van. Mit tett bánatában Júdás? Egészen helyes volt, hogy visszaadta a vérdíjat, csak mi nem volt helyes Júdás bánatában? Hiányzott belőle a bizalom, a remény. Megbocsátott volna még neki is Jézus? Bizonyára. De az ördög előbb vakmerővé tette, most pedig kétségbeesésbe sodorta.

Hová vezették Jézust a tanácsból? A börtönbe. Itt kellett reggelig tartózkodnia az Isten Fiának. A durva szolgák Jézust a börtönben kegyetlenül bántalmazták. Mit tettek vele? A zsidók az istenkáromló iránt az útálatukat köpéssel mutatták. Hogy megmutassák azt, hogy Jézus nem mindentudó, arcát takarták el Jézusnak, így ütötték s gúnyosan kérdezték, mondja meg, ki ütötte meg? Jézus mindeme gyalázatot szótlanul tűrte. Miért? Bűneinkért. Aki szemtelen beszédekkel mond, aki megfélelkezik Isten jelenlétéről s rosszat tesz, az egészen úgy jár el Jézussal, mint a szolgák a börtönben. Ne felejtsetek el ezt.

VII. Jézus Pilátus előtt.

A szolgák később eltávoztak a börtönből, Jézus pedig virrasztva, imádkozva várta a reggelt. A főtanács legjobban szerette volna, ha mindjárt megölheti Jézust. Csakhogy ez tilos volt. Az országban a rómaiak voltak az urak s a zsidóknak csak úgy volt szabad kivégeztetni valakit, ha a római császár vagy annak helyettese megerősíti a halálos ítéletet. Ki volt ez időben a római császár helyettese Zsidóországban? Pontius Pilátus.

Hozzá kellett tehát Jézust vezetni, ha ki akarták végezni őt a zsidók. Kísérjük el Jézust Pilátus elé.

Elbeszélés. Gerely 56, 1. Pokorny 84.

Megértetés. a) (A vád.) Hová vezették Jézust pénteken reggel a zsidó főpapok? Siettek rossz tervük végrehajtásával, mert estefelé már meg akarták kezdeni az ünnepet. (A közeli szombat miatt ez évben a zsidók egy nappal áthelyezték a húsvétot, péntek helyett szombaton ülték.) Mivel vádolták az Őr Jézust Pilátus előtt? Az istenkáromlásról itt hallgattak. A pogány Pilátus e miatt sose mondott volna halálos ítéletet. Más váddal hozakodtak elő a helytartó előtt. Volt valami igaz a vádokban? Semmi. Jézus sose akart király lenni földi értelemben. Hol akarta őt királlyá tenni a nép? A pusztában. Jézus azonban elvonult előlük. Azt is világosan kijelentette, hogy a császárnak meg kell fizetni az adót.

Pilátus hamar észrevette, hogy Jézus ártatlan. Mit akart azért tenni vele? Sajnos, nem volt benne elég lelkiező, hogy szabadon bocsássa. Nem mert szembeállni a zsidók haragjával. Hirtelen eszébejutott valami.

b) (Barrabás.) Szokás volt a zsidóknál, hogy Egyiptomból való szabadulásuk emlékére húsvétkor kibocsátottak egy gonosztevőt a börtönből. Mégpedig a nép dönthetett, kit akar kiszabadítani. Kik között engedett most Pilátus választást a népnek? Mit remélt, hogy kit választ a nép? Miért várhatta ezt? S mégis mi történt? Hogyan volt ez lehetséges? A főpapok s írástudók fölízgatták az ingatag tömeget. Milyen büntetést sürgettek most Jézus ellen? A keresztfeszítés a legkínosabb és leggyalázatosabb büntetés volt s csupán rabszolgákra s igen nagy gonosztevőkre alkalmazták.

Mint fájat az Őr Jézusnak a nép változékonysága és halátlansága! Pár nap előtt még hozsannát kiáltott feléje, most pedig többrebecsül nála és eléje helyez egy rablógyilkost. Mennyi jót tett e néppel Jézus, meggyógyította betegeiket, táplálta az éhezőket, soha egyet közülük meg nem bántott s most a vérét szomjazzák s a legborzasztóbb halállal akarják elpusztítani!

c) (Pilátus gyávasága.) Mit kellett volna tennie Pilátusnak? Határozottan kijelenti, hogy Jézus ártatlan, azért a legkisebb büntetés sem érheti, a népet pedig katonákkal kellett volna szétkergetni. Sajnos, erre gyáva volt. Megelégedett azzal, hogy kezét mosta meg a nép előtt. Mit akart ezzel tanúsítani? Hogy semmi felelősséget nem vállal azért, ami Jézust éri. Azért mit mondott? Igazán ártatlan volt Pilátus Jézus halálában? Semmiképen. Mit felelt a nép? Mintha azt mondanák: „Mi magunkra veszünk minden felelősséget. Ha Jézus ártatlanul szenved, minket és gyermekeinket érjen minden büntetés.” (Ez a büntetés el is érte őket. Mintegy 30 év múlva még sokan éltek azok közül, kik itt a „feszítsd meg”-et kiabálták, ha ők nem, úgy gyermekeik. Ekkor történt, hogy Titus római vezér ostrom alá

vette Jeruzsálemet, haragjában ezer és ezer zsidót keresztre feszítettett, százezrek pedig elpusztultak éhség, ragályos betegségek és gyilkosság által. Jeruzsálem pedig a templommal együtt a lángok martaléka lett.)

Pilátus ezután elrendelte, hogy Jézust *ostorozzák* meg.

A halálbüntetésen kívül nem volt borzasztóbb büntetés, mint a megostorozás. Akire ezt a büntetést szabták, azt előbb megfosztották ruháitól, aztán egy oszlophoz kötötték úgy, hogy meggörnyedve kellett állania s ekkor ütni kezdték a hóhérok teljes erővel. Vesszőkkel és korbácsokkal verték az áldozatot, a korbácsok végén ólomcsillagok, szöges csontok voltak, melyek hamar föltépték a testet, úgyhogy az illető teste csupa seb és vér lett. Nem egyszer halva roskadt össze az oszlop alján levő vértócsába az, akit a pogányok így megostoroztak. Jézust pedig különösen kegyetlenül megostorozták, mert tele voltak gyűlölettel iránta. Mutatja e gyűlöletet, hogy az ostorozás kínjait még betetőzték más gyalázatossággal is, amit Pilátus nem is parancsolt nekik.

Mit tettek az ostorozás után Jézussal a katonák? Biborpiros palástot viselnek a királyok, persze a legfinomabb szövetből, míg Jézusra durva, kopott katonaköpenyt akasztottak. Így akarták kigúnyolni Jézus királyságát. Mit adtak neki korona helyett? S kormánypálca gyanánt? Milyen égő kínokat szenvedett Jézus ezekben az órákban? Már az is mint a tűz égette, hogy az egész nép előtt durván letépték róla ruháit s így kötötték az oszlophoz. Aztán a dühös ütések záporaként hullottak szent testére. Vére szétfreccsent mindenfelé s egész teste egy seb lett. Végre ájultan esett össze az oszlop tövében. Mindeme kínokat Jézus végtelen türelemmel viselte el s fölajánlotta Istennek azokért, kik szemérmetlenül viselkednek. A töviskorona kínjai által pedig a kevélység és hiú tetszésvágy bűneiért akart vezekelni.

Alkalmazás. Jézus szenvedéséből láthatjuk, milyen gonosz dolog Isten szemében a bűn. Szörnyű kínokat viselt el az ártatlan Jézus, hogy Isten igazságosságának eleget tegyen. Ezt komolyan meg kell szívlelnünk s Jézusnak jóságára örök hálával emlékeznünk. Az ütéseket, melyeket órá mérték, mi érdemeltük. Különösen a fájdalmas olvasó imádkozásával mutathatjuk ki szeretetünket a szenvedő Jézus iránt. Hogyan szól a 2. és 3. titok? Ha ezt imádkozzatok, kérjétek a Szűzanya oltalmát, hogy tisztalelkű, alázatos gyermekek legyetek.

30. JÉZUS HALÁLA. NEGYEDIK ÁGAZAT.

Már eddig is kimondhatatlan sokat szenvedett az Üdvözítő. De a legfájdalmasabb még ezután következett. Meg kellett halnia a keresztfán. Részvétellel és bűnbánattal akarjuk ma megfontolni Jézus halálának körülményeit.

I. A halálos ítélet.

Elbeszélés a tankönyv szerint. Gerely 56, 5. Pokorny 85.

Megértetés. Ki elé vezették a katonák a megostorozott Jézust? Mit tett Pilátus Jézussal? „Ime az ember!” „Nézzétek, hogy bántak el vele, teste egy seb, arca, feje, csupa vér, egész alakja megtört. Szánjátok meg. Elégedjete meg azzal, ami történt vele. Ha még oly bűnös lenne is, eleget megbűnhődött.” Ezt akarta mondani Pilátus. Ám a papi fejedelmek és szolgáik kiabálni kezdtek, nehogy a nép részvételre gerjedjen. Mit kiabáltak? Pilátus, habár pogány volt, mégis érezte, hogy itt szörnyű igazságtalanság történik egy ártatlannal. Mindenkép szabadon akarta bocsátani Jézust. Mivel fenyegették ekkor a zsidók? „Ha ezt elbocsátod, nem vagy a császár barátja.” „Ha elbocsátod ezt a lázítót, panaszt emelünk ellened a császárnál.” Ettől megijedt Pilátus. Az akkori római császár, Tibérius, nagyon gyanakodó és kegyetlen ember volt. Pilátus tehát leült bírói székére és ki-mondta az Isten Fia fölött a halálítéletet.

Kifejtés és alkalmazás. Mi volt Pilátusnak hibája? Gyávagság, emberi félelem. Félt a császártól, félt a zsidóktól, nem mert úgy tenni, mint lelkiismerete sürgette. Kitől kell jobban félnünk, mint az emberektől? „Ne féljete azoktól, kik a testet megölik, a lelket meg nem ölhetik. Inkább attól féljete, aki a testet és a lelket az örök tűzbe vetheti” — mondotta Jézus. Nem árultátok-e már ti is gyáván el lelkiismereteket? Nem szégyeltetek-e mások előtt keresztet vetni, letérdelni, imádkozni? A mai romlott világban vigyáznunk kell, bátran és határozottan kell követnünk lelkiismeretünk szavát, máskülönben egy-kettőre a bűn útjára kerülünk.

II. A keresztfeszítés.

Mint fájt Jézusnak az igazságtalan ítélet! De azért egy szóval sem tiltakozott ellene. Némán fogadta el azt s újra felajánlotta magát mennyei Atyjának áldozatul miértünk. Nézzük most, hogyan hajtották végre a halálos ítéletet.

Elbeszélés. Gerely 56, 6, 7. Pokorny 85.

Megértetés. a) (A keresztút.) Miféle előkészületeket kellett tenni, hogy végrehajthassák Jézuson a halálos ítéletet? Keresztet kellett gerendákból összeállítani, szögeket, kötelet, létrát szerezni, a hóhérokat előteremteni, katonákat sorba állítani, kik a menetet kísérik. Jézus ellenségei előre gondoskodtak, hogy a készület ne tartson túlsoká. Dél felé már minden készen állott. Rajta hagyták-e Jézuson a piros gúnyruhát? Nem. Letépték róla, főlszagztatván sebeit és saját ruháit adták rá. A töviskoronát azonban fején hagyták. Kinek kellett vinnie a keresztfát? A már teljesen kimerült és elgyengült Jézusnak. Elindultak. Elöl ment lovon egy római százados. Utána katonáktól körülfogva Jézus,

vállain a nehéz keresztfával. Kit vezettek ki vele együtt? Két latort, rablógyilkost. Nagy néptömeg, főpapok, írástudók kísérték az áldozatot. Hova haladt a menet? A Kálvária-hegyre. Ez Pilátus házatól vagy 1200 lépésnyire volt. (Kálvária, zsidóul Golgota, annyit jelent, mint koponyahegy. Egy régi hagyomány szerint itt volt eltemetve Ádámnak koponyája. A vízözön idején Noé bevitte a bárkába Ádámnak, az első embernek földi maradványait. Később felosztotta fiai között csontjait s egyik fia, Sem által ezek Kánaánba kerültek. Jézus keresztje éppen ama sír-üreg fölé került, melyben Ádám csontja pihent, s mikor Jézus meghalt s a sziklák megrepedtek, Jézus szent vére lefolyt az első ember fejére. Mit jelentett ez? Hogy most tisztul meg Ádám és ivadéka a bűntől.) A Kálváriára vezető út egyenetlen, gödrös és meredek volt. Jézusnak szent fejéhez ismételve odacsapódott a nehéz keresztgerenda s mélyebben verte halántékába a töviseket. Egyszer csak erőtlenül esett össze Jézus a nehéz kereszt súlya alatt. Mit tettek vele ekkor a katonák? A keresztúton csatlakozott a menethez Szűz Mária szent János apostollal s több jámbor nővel. Milyen szomorú viszontlátás volt ez! Záporként folytak a könnyek Szűz Mária szeméből, mikor így elgyötörve látta maga előtt szent Fiát. Szívének forró szeretetét, imádságát ajánlotta fel engesztelésül a bántalmakért.

Képbemutató.

b) *(A keresztrefeszítés.)* 12 óra körül volt az idő, mikor a menetet a Kálváriára ért. A templomtérről felhangzott a harsonák szava, amelyek a delet hirdették. Milyen nap is volt ez? Péntek, nagypéntek. Most hozzáfogtak a hóhérok a halálos ítélet végrehajtásához. Jézusnak szent testéről levonták a ruhákat, miközben a szent sebek mind újra felszakadtak s Jézus egész teste egy vér lett. Így kellett a keresztre, erre a rideg, kegyetlen halálos ágyra feküdnie s engedni, hogy átszögezzék kezeit és lábait. Milyen éles fájdalom járta át Jézus tagjait, mikor a durva vaszög áthatolt idegeken, csontokon, izmokon s a vér magasra szökellt a széttépett erekből! Jézus mint ártatlan bárány, szelíden tűrt mindent. Végre a földben állott a keresztfá, rajt a magasban odaszögezve függött az áldozat a világ üdvéért. Milyen fölíratot tétetett Pilátus a keresztre? Most rendesen a latin kezdőbetűit szoktuk látni a feszületen: I. N. R. I. (Jesu Nazarenius Rex Judeorum.) Kiknek a keresztjei kerültek Jézus keresztje mellé? Ezt gyűlöletből tették a zsidók, hogy úgy tűnjék fel, mintha Jézus volna a legnagyobb gonosztevő. Mit tettek a katonák Jézus ruháival? Ruháit elosztották, köntösére pedig, mely egy darabból volt szöve s ha elosztják több részre, használhatatlan lett volna, sorsot vetettek.

III. Jézus meghal a keresztfán.

Hány óráig függött Jézus a keresztfán? Három órán keresztül. Szent vére mindig lassabban csepegett alá a keresztről, ereje mindinkább fogyott. Közelgett a halál. A szentírás még följegyezte a haldokló Jézusnak néhány szavát s hogy mi történt halálakor. Halljátok.

Elbeszélés. Pokorny 86. Gerely 56, 8.

Megértetés és kifejtés. a) (Jézus első és harmadik szava.) Mit tettek Jézus ellenségei, mialatt Jézus haldoklott a keresztfán? Gúnyolták, káromolták őt. „Ha Isten Fia vagy, — mondták — szállj le most a keresztről.” Leszállhatott volna Jézus? Bizonyára. De ki akart tartani a kínok közt mindhalálig, hogy megváltson minket. Hogyan felelt Jézus a gyalázkodásokra? „Nem tudják, mit cselekesznek”, „nem tudják, milyen nagy bűnt követnek el, a gyűlölet elvakította őket, nem hisznek istenségemben, azért tették ezt velem.” Mire tanít bennünket Jézusnak ez az első mondása a keresztfán? Ellenségszeretetre.

Ki állott a keresztfá tövében? Szűz Mária szent János apostollal. Most teljesült a fájdalmas Anyán Simeon jóslata: „A te lelkedet is átjárja a tör.” Milyen keserűség tölti el egy közönséges anyának szívét, mikor gyermekének halálos ágya mellett áll! Mit érzett a leggyöngédebb Szűzanya ilyen halálos ágy mellett, minő a keresztfá volt, ilyen jó gyermek mellett, minő az Úr Jézus volt, mikor látnia kellett a borzalmas sebeket, szögeket, töviskoronát, lassan kifolyó szent vérét és hallania kellett szent Fiának nehéz sóhajait, maga körül pedig a szitkokat, káromlásokat! Milyen mérhetetlen fájdalom volt már az a körülmény is, hogy egészen tehetetlen volt és semmit nem tehetett, hogy enyhítse szent Fiának kínjait. De bármint tépte is szívét a fájdalom, erős lélekkel viselte el azt. „Állott” a kereszt alatt, nem ájuldozott, sikoltozott, teljes alázattal rendelte magát alá Isten örök végzéseinek s újra meg újra fölajánlotta szent Fiát engesztelő áldozatul a bűnökért. Itt, a keresztfá tövében lett Szűz Mária a vértanúk királynéja.

A haldokló Jézus meg akarta vigasztalni szent anyját és gondoskodni róla, mert az ő halála után nem volt már senkije a földön. Kinek gondviselésére bízta őt? Szent János ez órától kezdve a legmélyebb tisztelettel és szeretettel gondoskodott az Istenanyáról.

A lelkitanítók szerint Jézusnak szava nemcsak Jánosnak, hanem nekünk is szól. Szent János evangélista t. i. a kereszt mellett Jézus összes hű tanítványainak képviselője volt. Az ő személyében Jézus Szűz Máriát mindnyájunknak anyául rendelte. „Ime, a te anyád” — mondja mindegyikünknek Jézus a keresztről s int bennünket, hogy jó Mária-gyermekek legyünk. Egyik jele a kegyeletnek a fájdalmas Anya s a szenvedő Jézus

íránt a fájdalmas olvasó imádkozása. Hogyan szól benne a negyedik és ötödik titok?

b) (*Jézus utolsó szavai és halála.*) A szörnyű kínok után elérkezett Jézus végső perce. Mivel mindaz, amit a próféták róla jövendöltek, beteljesedett, mit mondott Jézus? S mik voltak legutolsó szavai? „Atyám, átadom neked lelkemet, kész vagyok engedelmességből meghalni.” Ezzel a szép imádsággal ajkán, Jézus lehajtotta fejét és meghalt. Meghalt, mint végtelen szeretetének áldozata, hogy megváltson minket. Hány óra volt ekkor? Épp ez időben ölték meg a templomban a húsvéti bárányt. Mit jelentett ez?

E pillanatban nagy csodák történtek. A nap elsötétedett, a föld inogni és reszketni kezdett, a sziklák megrepedtek (egyik sziklarepedés a Kálvária-hegyen maig is látható), több sír megnyílt s a benne alvó halottak feltámadtak, hogy bizonyosságot tegyenek Jézus mellett. Mit mutattak ezek a csodák? Hogy Jézus az Isten Fia volt. Ezt a csapatot vezető százados nyíltan kimondotta. Mit mondott? A nép pedig bűnbánólag verte mellét s így tért vissza a Kálváriáról. Csak a főpapok és írástudók távoztak ijedten ugyan, de azért konok szívvel és hitetlenül.

Képbemutató.

IV. Jézus temetése.

Sápadtan és élettelenül függött Jézus szent teste a keresztfán. Közeledett az este. Gondoskodni kellett a szent test eltemetéséről. Még elmondom, hogyan történt meg ez.

Elbeszélés. Gerely 57. Pokorny 87.

Megértetés. a) (A lándzsaszúrás.) Hová ment Jézus lelke a halál pillanatában? (A pokoltornágra.) Szent teste továbbra is a keresztfán maradt. Mivel azonban a kivégzetteket szabály szerint még aznap eltemették, estefelé pedig a zsidók már megkezdtek a másnapi nagy ünnepet, siettek, hogy a keresztfeszítetteket eltakarítsák szem elől. Mit tettek a katonák a két latorral? Dorongokkal összetörték láb- és karcsontjaikat, hogy elfolyjon vérük s hamarabb meghaljanak. Mit tettek az Úr Jézussal? Mi folyt Jézus megnyílt oldalából? Vér és víz — a halál már bekövetkezett. Így Jézus szent testén a négy sebhez még egy ötödik is járult, szent oldalán és szívéen. Azt azonban nem engedte a mennyei Atya, hogy csontjait összetörjék szégyenletesen. Hogy ez nem fog történni, azt már évszázadok előtt jelezte a húsvéti bárány elkészítése. Hogyan? A húsvéti bárányban se volt szabad csontot törni. Miért engedte Isten megnyitni Jézus szent oldalát? Hogy feltárja előttünk Jézus szent szívét, mint végső forrását mindannak, amit Jézus földi életében értünk tett és szenvedett. Mi indította Jézust arra, hogy értünk szenvedjen és meghaljon? Szíve, szeretete. Azért szentséges Szívét különösen tisztelnünk kell.

b) (A temetés.) Négy-öt óra között a katonák eltávoztak a Kálváriáról. Kik maradtak még a keresztfá mellett? Egyszer csak odajött hozzájuk egy gazdag, tekintélyes tanácsos is, arematiai József. (Így hívták, mert Arematia nevű városból való volt.) Ez már előbb is az Úr Jézusnak titkos tisztelője volt, most pedig nyíltan megvallotta hitét. Kihez ment József, mielőtt a Kálváriára jött? Pilátushoz. Megkérte őt, ajándékozza neki Jézus testét. A kivégzetteket t. i. rendszeren a hatóság temettette el. Pilátus előbb bizonytságot szerzett a százados jelentéséből, hogy bekövetkezett-e már a halál, aztán odaadta a szent testet. Így történt, hogy míg a latrok testét a katonák valami közeli verembe dobták, az Úr Jézus megtisztelő temetésben részesült. József s egy Nikodémus nevű barátja, mely tisztelettel vették le Jézus testét a keresztfáról. Tiszta gyolcsba takarták azt, illatos fűszerekkel (mírha és aloe keverékkel) látták el, aztán imádkozva vitték a drága terhet József kertjébe, mely ugyanott volt a Kálvária-hegyen, 60—70 lépésnyire a keresztfeszítés helyétől. E virágos kertben volt egy barlang, benne kőkoporsó. József ezt a sirt a maga számára készítette el, de most tiszteletből átengedte Jézusnak. Itt helyezték tehát el az Üdvözítő szent testét, mialatt Szűz Mária s a szent nők könnyeikkel kísérték ezt az utolsó szeretetszolgálatot. Hálásan köszönte meg a Szűzanya arematiai Józsefnek is, hogy ilyen nagylelkűen gondoskodott szent Fia eltemetéséről.

Képbemutató.

c) (Az örök.) Ezután mindenki családjához sietett haza. Kezdődött az ünnep. Sok helyütt csak most ették meg a húsvéti bárányt. A papi fejedelmek és írástudók azonban nem tudtak nyugodni. Bántotta őket, hogy arematiai József így kifejezte tiszteletét Jézus iránt. A csodáktól, melyek Jézus halálakor történtek, megrémültek. Eszükbe jutott, hogy Jézus többször mondta: „Harmadnap feltámadok.” Mit tettek azért? Öröket állítottak a sír mellé, római katonákat, hogy 3 nap és 3 éjjel nagyon vigyázzanak. A sírkövön egy erős zsinórt húztak át s azt két oldalt lepecsételték. Isten engedte, hogy mindez történjék. Így annál kétségtelenebb lett, hogy Jézus isteni erővel jött elő sírjából.

V. A 4. ágazat.

a) (Mit?) Ha most visszagondolunk mindarra, amit Jézus eltűrt élete végén, el kell ismernünk, hogy Jézus valóban sokat szenvedett érettünk. Mit szenvedett az Olajfák-hegyén? Pilátus udvarában? (Mikor az oszlophoz kötötték?) Mit tettek aztán vele a katonák? Mit kellett hordoznia a vesztőhelyre Jézusnak? Végül hol halt meg? Ezt így foglaljuk össze röviden: Jézus sokat szenvedett érettünk: 1. az Olajfák-hegyén vért izzadott, 2. megostorozták, 3. tövissel megkoronázták, 4. a nehéz keresztet hor-

dozta, 5. a Kálvária-hegyen keresztre feszítve meghalt. **(Aláhúzott 73. k.) Mit szenvedett érettünk Jézus?** A Hiszekegy hányadik ágazata szól Jézus szenvedéséről? Hogyan szól a negyedik ágazat? Ki volt Pontius Pilátus? Melyik nap emlékeztet Jézus halálára?

b) (Önként.) Kénytelen volt-e Jézus szenvedni és meghalni? Nem volt kénytelen. Kiket feszítettek Jézussal együtt a keresztre? A két lator is önként szenvedett? Ezek, ha lehetett volna, rögtön leszállottak volna keresztjükéről és elmenekültek volna. Az egyik még dühöngött, átkozódott is, hogy nem tud szabadulni a kínoktól. De Jézusnál nem így volt. Ő bármely percben isteni erejével leszállhatott volna a keresztfáról. Az Olajfák-hegyén hogyan mutatta meg, hogy önként hagyja magát elfogni? Mi indította Jézust arra, hogy szenvedjen? Szeretete. „Szánom a sereget” — mondotta egyszer részvétellel a pusztában. Ezt mondta akkor is, mikor a földre szállott s amikor engedte magát a keresztre szögeztetni. Szánalomból, irgalomból, hogy mi el ne kárhozzunk, szenvedett. „Szeretett engem s önmagát adta érettem” — mondja szent Pál.

Mivel Jézus önként szenvedett értünk, azért azt mondjuk, hogy „feláldozta” magát. Jézus halála „áldozat” volt, a kereszten Istennek bemutatott áldozat a mi bűneinkért. Hogyan mutatta be azért már Ker. szent János Jézust a népnek? „Íme, az Isten báránya, aki elveszi a világ bűneit!” Miért nevezte Jézust báránynak? Nemcsakán szelídsége miatt, hanem jelezze azt, hogy Jézus áldozat lesz. A leggyakoribb áldozat t. i. a templomban a bünökért a bárány volt.

c) (Mi végett?) Borzasztó testi-lelki gyötrelmeken ment át Jézus az áruló Júdás csókjától a lándzsaszúrásig. Joggal kérdezzük: Miért szenvedte mindezt Jézus? Mi célból? Mi végett?

Nemrég történt a vasúton a következő eset. Egyik vasúti kocsi a zsúfolásig tele volt utazó katonákkal. Egyik katona mellett nagy üveg volt, tele kénes, robbanó folyadékkal. Valami fegyvergyárba vitte. Egyszer csak a kocsirázástól a folyadék felrobbant, s egy pillanat alatt égve folyt szét a kocsi. A kocsijáratánál ült egy katonalelkész. Könnyűszerrel kiléphetett volna az ajtón, de rögtön észrevette, hogy odabenn a lángok közt többen a halálhoz vannak közel. Hogy megmentse ezeket, ő is a lángok közé lépett s megadta többeknek a feloldozást. Közben súlyosan összeégett s most már menekülni akart. Mikor kilépett az ajtón, háta mögött valaki elkíáltja magát: „Az Istenért, segítség — hét gyermekem vár odahaza — elégek.” Az ifjú pap még egyszer visszalépett a tűzbe s a katonát, kinek fegyvere keresztben volt a hátán s beleakadt egy hálóba, úgy, hogy nem tudott szabadulni — kimentette. De ezalatt úgy összeégett, hogy pár napra rá szörnyű kínok közt halt meg a kórházban. (Neve: Wéber Vilmos. Az eset történt 1918 január 25.)

Lám, ez a pap igazi jópásztor volt, aki összeégettette magát, hogy megmentse embertársait a tűzhaláltól. Ezt tette az Isten-Fia, a mi főpapunk mindnyájunkért. Mi voltunk a bűnösök, mi érdemeltük meg Istentől a pokol lángjait. Jóvátenni bűnünket, kimenekülni a pokol tüzéből magunktól nem tudtunk volna soha. A szent és jóságos Isten ugyanis a bűnökért megfelelő elégtételt kívánt. Azt kívánta, hogy ajánljunk fel neki a bűnökért egy végtelenül kedves jócselekedetet vagy áldozatot. Erre nem voltunk képesek. Amit ember a maga erejéből tesz, az mind jelentéktelen, bűnös, értéktelen dolog. Azért mindnyájan elkárhoztunk volna, ha Jézus nem jön segítségünkre. Jézus azonban magára vállalta bűneinket s úgy szenvedett, mintha ő követte volna el azokat. Az emberek könnyelműek voltak — Jézus engesztelésül vért izzadott az Olajfák-hegyén; az emberek érzékiesek és szemérmetlenek voltak, Jézus elégtételül megostoroztatta magát; az emberek kevélyek voltak, Jézus hagyta, hogy tövissel koronázzák; az emberek rossz tettekre használták kezüket, Jézus engedte, hogy szent kezét a keresztre szögezzék; az emberek engedetlenek voltak s föllázadtak Isten ellen, Jézus engedelmes volt a halálig. Jézus engedelmessége, türelme végtelenül kedves volt Isten előtt. Az Úr Jézusért Isten most kész nekünk megbocsátani, elengedni a bűnt s az örök kárhozatot. Ő érette kész megadni nekünk szent kegyelmét s a mennyországot. Jézus szenvedése által a mi megmentőnk lett. Jegyezzük meg: Jézus a végett szenvedett és halt meg: 1. hogy minket a bűntől és az örök kárhozattól megváltson, 2. hogy Istentől kegyelmet nyerhessünk és a mennyországba juthassunk. **(Aláhúzott 74. k.) Mi végett szenvedett és halt meg Jézus?**

d) (Kikért?) Ki emlékszik arra, amit Ádám koponyájáról beszéltem az imént? Mikor Jézus oldalát a katona lándzsával átszurta, bőségesen folyt alá a szent vér és víz, s a hasadékon át, mely a földrengés idején támadt, lefolyt Ádám fejére. Mit jelentett ez? Hogy Ádám s az ő nemzetsége meg van váltva. Jézus minden emberért szenvedett, akik csak Ádámtól születtek. Ismerte Jézus azokat is, kik még ő utána fognak élni? Hogyne. És minden bűnért szenvedett és meghalt, az eredeti bűnért és minden más bűnért. (75. k.) *Kinek bűneiért szenvedett és halt meg Jézus?* Jézus minden ember bűneiért szenvedett és halt meg, az eredeti bűnért és minden más bűnért.

Most már minden ember üdvözülhet. Üdvözül-e valóban? Ha akar. Aki nem üdvözül, maga az oka. Ha a beteg nem veszi be az orvosságot, melyet orvosa ad neki, maga okozza halálát. Mit kell tennünk, ha üdvözülni akarunk? Hinnünk kell Jézus tanítását, megtartani a parancsolatokat s használni a kegyelem eszközeit.

Alkalmazás. Feszületet gyakran látunk. Pl. hol? Templomban, iskolában, szentolvasón. Illő, hogy minden kat. család otthonában legyen egy feszület. Mit mond a feszület, ha gondol-

kozva reánézünk? „Íme, így szeretett Jézus. Sohase felejtsd ezt el.” „Így kellett Jézusnak gyötrődnie a bűnökért. Rettegj a bűntől.” „Íme, Jézus ártatlanul mennyit tűrt el érted. Te bűnös vagy. Tanulj tőle tűrni, vezekelni.” Hogyan vezekelünk pénteki napon? Bőjtölünk.

31. JÉZUS MEGDICSŐÜLÉSE. V.—VI. ÁGAZAT.

Ma azokat az örömdetes eseményeket beszéljük meg, amelyek Jézus halálát követték.

1. *(A pokoltornác.)* Milyen szavakkal halt meg Jézus a keresztfán? („Atyám, a te kezeidbe . . .”) Amikor meghal valaki, lelke elválik testétől. Jézusnak lelke is a halál pillanatában elszállott szent testéből. **(Aláhúzott 76. k.) Jézusnak halála után hová szállott alá lelke?** Jézusnak halála után lelke a pokoltornácra szállott alá, ahol a meghalt jámbor emberek lelkei a megváltásra vártak. Kik voltak a pokoltornácban? Szent és jó emberek lelkei az őszövétségéből. Kiknek lelkei lehetek ott pl.? Ádám, Éva, Noé, Ábrahám, Mózes, Dávid lelkei és mások. Ezeknek voltaképpen a mennyországban lett volna helyük, hiszen szentek voltak. De Isten rendelkezése szerint mégis a pokoltornácban kellett várakozniuk. Kire vagy mire vártak? Jézusra, a megváltásra. Számukra is Jézus érdemelte ki Isten kegyelmeit s a mennyországot. Ezért nem volt illő, hogy e lelkek előbb lépjenek be a mennyországba, mint Jézus, az ő fejük és Üdvözítőjük. Jézus volt az első az örök üdvösség helyén, azután jöttek a többi szentek és választottak. Miért szállott Jézus lelke a pokoltornácra? Az ott tartózkodó lelkek tele voltak sóvárgó vággyal a megváltás után. „Mikor jössz már, Üdvözítőnk?” — ez volt mindennapi fohászuk. Jézus lelke azért szállott a pokoltornácra, mert a jámbor lelkeknek meg akarta vinni az örömhírt, hogy már megváltotta őket. **(77. k.) Miért szállott alá Jézus lelke a pokoltornácra?** Megdicsőülve, örömmel telve s örömet osztva szállott alá Jézus lelke a pokoltornácra, s olyan boldogságot öntött ott a lelkekbe, mintha már a mennyországban lennének.

2. *(A feltámadás.)* Ez történt Jézus lelkével a halál után. „Szálla alá poklokra”, mondjuk a Hiszekegy ötödik ágazatában. „Poklok” és „pokoltornác” mindegy. Hogy mi történt Jézus testével, hallottuk a mult órán. Hova temették el? (Arematiai József sziklasírjába.) Itt pihent most a szent test a nagypéntek még hátralevő óráiban (első napon), nagyszombaton (második napon) és vasárnap hajnalon (harmadik napon). Mi történt harmadnapon? „Harmadnapon halottaiból feltámadá” — imádkozzuk a Hiszekegyben. Jézus emberi lelke visszatért a testbe, s e pillanatban a szent test újra élni kezdett, egyszersmind dicsőséges lett. Eltűntek róla a sebek, vérfoltok, daganatok, átszellemült, csodás fény vette körül, erős és elpusztíthatatlan lett. Csak öt szent sebet tartott meg Jézus feltámadott testén

is, hogy így mutassa, hogy ugyanazon testtel támadt fel, mellyel a keresztfán függött. De ezek a sebek kezén, lábán, oldalán, nem fájtak többé, hanem mint drágakövek ragyogtak. **(Aláhúzott 78. k.) Mit tett Jézus halála után harmadnapon?** Jézus halála után harmadnapon ismét egyesítette lelkét testével és dicsőiesen feltámadt.

Mikor ünnepeljük Jézus föltámadásának emlékét? Húsvétkor. Mit tartunk nagyszombaton délután? A föltámadási körmenetet.

Hogyan tudták meg Jézus hívei és ellenségei, hogy Jézus föltámadt, azt így beszéli el a Szentírás.

Elbeszélés. Gerely 58. Pokorny 88.

Megértetés. Ki szállott alá az égből, miután Jézus föltámadt? Mit tett az angyal? Miért hengerítette el a követ? Hogy mindenki lássa, hogy a sír üres, Jézus nincs ott többé. Milyen volt az angyal tekintete? Mi történt az örökkel? Mit tettek, miután magukhoz tértek az örök? Mennyire megzavarodtak Jézus ellenségei e hírre! Sajnos, a rossz indulatok már annyira hatalmukba kerítették őket, hogy most se tértek meg. Inkább akartak gyűlöletükben elkárhozni, mint Jézus által üdvözülni. — *Képbemutató.*

Kik jöttek még vasárnap reggel a sírhoz? Jámbor nők, Magdolna, Salome, szent Jánosnak anyja és mások. (Miért nem jött ki Szűz Mária is? Neki akkor már megjelent Jézus.) Mi volt a nőknek szándéka? Nagypénteken nem volt már idejük, azért most akarták Jézus szent testét drága kenettel, illatos fűszerekkel illő módon ellátni. Arra nem is gondoltak, hogy Jézus már dicsőülve kelt ki sírjából. Csak mi fölött töprengtek az úton? Hogy a nehéz kövel a sír előtt mit csináljanak? Nem volt erejük, hogy elgurítsák. „Eh, gondolták, majd segít az Isten valahogy.” Pedig még nagyobb akadály is lett volna a sírnál, mint a kőlap. Micsoda? Az örök. Ezekre se gondoltak a buzgó lelkek. Szerencsére, mire odaértek, Isten már eltávolította mind a két akadályt: a követ is, meg az öröket is. Megdöbbenve látták, hogy a sír tárva-nyitva van. Aggódva léptek a sírűregbe. Kik találtak ott? Mit mondott nekik az angyal? Milyen örömhír volt ez? Gyorsan visszasiettek a városba, hogy hírt adjanak az apostoloknak. Ezek azonban fejcsóválva, kételkedve fogadták a hírt. Nagyon leverte és kishitűekké tette őket Jézus szörnyű kereszthalála.

3. *(Az első jelenések.)* Mi történt Jézussal, miután elhagyta a sírt? Nem ment föl rögtön a mennybe. Mennyi ideig maradt még dicsőült testével a földön? Ez idő alatt többeknek megjelent. Így mindjárt az első napon (a Szűzanyától eltekintve) látták őt a szent nők, Mária Magdolna, szent Péter apostol és két tanítvány, akik Emmausba mentek, egy Jeruzsálem melletti községbe. A többi apostolok tépelődve, aggódva várakoztak egész

nap. Végre estefelé nekik is megjelent a feltámadt Üdvözítő. Hogyan történt ez a jelenés, elmondom.

Elbeszélés. Gerely 59. Pokorny 89.

Megértetés. a) (A jelenés.) Hol voltak az apostolok, mikor Jézus megjelent nekik? Egy teremben, valószínűleg az utolsó vacsora termében. Este volt már, ajtó és ablak csukva voltak. Mitől féltek az apostolok? Hogy váratlanul rájuk tör egy a zsidóktól küldött banda és foglyul ejti őket. Ki állott egyszerre közöttük? A feltámadt Jézus. Ajtót senki sem nyitott neki, a zárt ajtón át jött be, amint a sírt elzáró kövön át ment ki a sírjából. Hogyan köszöntötte Jézus apostolait? Mintha azt mondaná: „Isten kiengesztelődött, a megváltás végrehajtva, a mennyország nyitva — béke legyen szívetekben.” Az apostolok nagyrésze ijedten, ámulva nézett Jézusra. Mit gondoltak? Hogy talán egy szellem, kísértet áll előttük, vagy hogy Jézus lelke a másvilágról valami árnyékszerű testtel jött vissza hozzájuk. Jézus meg akarta mutatni nekik, hogy noha feltámadt, mégis valódi testtel áll előttük. Mit engedett meg azért? Hogy érintsék, sőt némi eledelt is vett magához előttük, hogy felismerjék őt.

Végre mindnyájan meggyőződtek a tanítványok, hogy csakugyan Jézus áll előttük, a feltámadt Jézus. Mint pirult ki arcuk az örömtől! Mint örvendett hajdan Jákob, amikor meghallotta, hogy szeretett fia József, kit halottként siratott, él és uralkodik Egyiptom földjén. Mintha mély álomból ébredt volna fel — mondja a Szentírás. Vagy Jairus és felesége, mit éreztek, mikor az a leány, kit előbb élettelenül láttak fekvé az ágyon, s akit hiába szólítottak: Kelj fel, édes gyermekem, ne hagyj magunkra bennünket — egyszer csak fölemelkedett az ágyból, szeretettel nézett rájuk, fölkelte és járt. Így örültek az apostolok is, mikor Jézust megdicsőülve, sugárzó szépségben látták újra maguk között húsvét estéjén. „Alleluja — így szóltak hozzá — imádunk téged dicsőséges Krisztus és hálát adunk neked, hogy szent kereszted által megváltottad a világot.”

b) (A bűnbocsátó hatalom.) Jézus ezután egy ideig társalgott apostolaival s az ószövetségi Szentírás egyes helyeit idézve, felvilágosította őket, hogy szenvedése már régen meg volt jövendőlvé. Búcsúvétel előtt még nagyon fontos felhatalmazást adott nekik. „Amint engem küldött az Atya, úgy küldelek én is titeket” — mondotta. Miért küldte az Atya a földre szent Fiát? Hogy az embereket üdvözítse. „Folytassátok művemet az egész világon” — így szólt Jézus apostolaihoz — „vezessétek az embereket örök céljuk, a mennyország felé.” Hogyan vezethették az apostolok az embereket az örök üdvösségre? Tanították őket, s kiszolgáltatták a szentségeket.

Egyik legszükségesebb szentség feladására most adott Jézus hatalmat tanítványainak. Felhatalmazta őket, hogy az embereknek megbocsáthassák bűneiket. Milyen szavakkal adta nekik e hatalmat? Mivel ez igen fontos lelki hatalom, azért

előzőleg Jézus rájuk lehelt s azt mondta: „Vegyétek a Szentlelket.” Bűnöket csak isteni erővel lehet megbocsátani. Jézus ezután eltűnt.

4. *A hitetlen Tamás. Elbeszélés.* Gerely 59, 2. Pokorný 89.

Megértetés. Melyik apostol nem volt jelen, mikor Jézus megjelent? Hiba volt-e az, hogy Tamás nem akart hinni a többi apostoloknak? Nagy hiba. Tamásnak kívánsága egészen különös, merész és makacs volt. Jézus mégis irgalmas volt hozzá. Tudta, hogy ez az apostol nem rossz akaratból hibázott, hanem Jézus halála nagyon lesújtotta és megzavarta. Mivel pedig azt akarta, hogy szent Tamás is az egész világon tanúja legyen feltámadásának, egy hét múlva újra megjelent tanítványainak. Hogyan szólt ekkor Tamáshoz? Milyen szavakkal vallotta meg hitét az apostol? Milyen intést adott Jézus Tamásnak? „Boldogok, akik . . .” Ez nekünk is szól.

Az apostolok most már bizonyosak voltak arról, hogy Jézus valóban feltámadt. Hisz saját szemükkal látták, beszéltek vele, érintették őt. Jézus feltámadását ezután nemcsak szóval hirdették, hanem készek voltak vértanúhalált szenvedni ezért. Tették volna-e ezt, ha nem lettek volna egészen bizonyosak arról, hogy Jézus feltámadt? Semmiképpen. Azért mi is biztosak lehetünk, hogy Jézus valóban feltámadt. Olyan tanúknak, akik meghalnak azért, amit állítanak, bátran hihetünk. Szent András három napig élt a keresztfára szögezve, amíg meghalt. De amíg beszélni tudott, a keresztről is azt hirdette, hogy Jézus feltámadt. Ilyen tanúbizonyság többet ér, mint száz eskü.

Ha pedig Jézus valóban feltámadt, akkor nyilvánvalóan nem volt csupán ember, hanem Isten is. Ezt ugyan a többi csodák is igazolják, melyeket életében művelt. De melyik Jézusnak legnagyobb csodája? Saját feltámadása. Lehet-e azt elképzelni, hogy egy közönséges ember, ha egyszer meghalt, újra maga-magától életre keljen? Nem. Aki egyszer meghalt, annak erre a világra vége van, az nem fejt ki többé erőt, nem mozdul meg, nem akar többé semmit. Vajjon meghalt-e Jézus is igazán? Honnan tudjuk ezt? Ha most meghal valaki, nem szabad előbb eltemetni, míg a halottkém (tisztí orvos) meg nem vizsgálja és nem igazolja a halált. Ilyen halottkém Jézus keresztfájához is jött. Mit tettek a katonák a latrokkal? De Jézusnál már látták, hogy halott. Nagyobb biztonság okáért mégis mit tettek vele? Mi folyt ekkor Jézus oldalából? A vér és víz Jézus átszúrt szívéből eredt. Pilátus csak akkor ajándékozta a holttestet arematiai Józsefnek, mikor a kivégzést jelentő százados jelentette neki, hogy a halál már bekövetkezett. Jézus tehát valóban meghalt. De ha mint ember meghalt is, mint Isten tovább élt. Isten halhatatlan. Teste holtan feküdt 3 napig a sírban, de az isteni személy, aki e testet 33 éven át hordozta, élt. S amint egykor a naimi ifjút vagy Lázárt előhozta a sírból, úgy húsvét hajnalán önnön testét is feltámasztotta és dicsőségessé tette. Ha Jézus

nem volna Isten, soha a maga erejéből fel nem támadhatott volna.

Alkalmazás. Mivel tehát Jézus feltámadott — és nyilvánvalóan Isten, azért *hiszünk* benne. Jézus minden szava szent igazság. Azért *bízunk* benne. Maga mondotta: „Én vagyok a feltámadás és az élet”, vagyis én vagyok az, aki a halottakat feltámasztom s nekik új életet adok. Amint önmagát feltámasztotta, úgy fog egyszer minket is a sírból dicsőségesen feltámasztani. És *szeretjük* őt mindenfölkött. Csak ha őt húsvéti dicsőségében látjuk, sejtjük némileg, milyen nagy áldozatot hozott érettünk, mikor 33 éven át homályban élt, s a kereszten gyalázatban meghalt. Azért hálásaknak kell lennünk s készséges örömmel szolgálni neki.

5. *A későbbi jelenések.* Megjelent-e Jézus később is tanítványainak? Igen. Az apostolok a húsvéti ünnepek után nem-sokára visszatértek Jeruzsálemből Galileába. Így hagyta meg nekik ezt a feltámadt Jézus. Galileában is többször látták még Jézust. Nevezetes volt egyik jelenése Jézusnak, mely egy hegyen történt. Itt az apostolokon kívül mintegy 500 ember látta Jézus hívei közül a feltámadt Üdvözítőt.

Ugyancsak fontos az a jelenés, mely a Genezáret-tó mellett történt. Az apostolok egyidőre visszatértek régi foglalkozásukhoz, a halászathoz. Egyszer egész éjjelen át sikertelenül fáradtak, hogy halat fogjanak. Reggel felé Jézus a parton állott. A tanítványok azonban nem ismerték fel őt rögtön. Jézus oda-szólt nekik, hogy vessék ki a hálót a hajó jobb oldalán. Megtették, s a háló egyszerre úgy megtelt halakkal, hogy nem tudták kiemelni a vízből, hanem a vízben húzták maguk után a hajóról a part felé. Szent János e csodáról rögtön felismerte, hogy Jézus áll a parton. Mikor ezt Péter meghallotta, a vízbe vetette magát és gyorsan kiúszott a partra. Jézus ezután kimerült és éhes tanítványait egy szerény lakomával üdítette föl, melyet maga készített el csodásan a parton. Ez alkalommal tette Jézus szent Pétert az Anyaszentegyház fejévé. Ezt így adja elő az evangélium.

Elbeszélés. Gerely 59, 3. Pokorny 90.

Megértetés és kifejtés. Mit kérdezett Jézus szent Pétertől? Hogyan felelt Péter? Felelete szerény, bukása az apostolt alázatossá tette. Miért kellett háromszor ismételnie a feleletet? A háromszoros vallomással kellett jóvátennie a háromszoros tagadást. Jézus földi élete idején magát a jópásztornak nevezte. Kicsodák Jézus bárányai? Az emberek, kik megkeresztelkednek s hiszik, amit Jézus tanított. Az öregebb bárányokat juhoknak hívják. Ezek mennek elől a nyájban. Kik Jézusnak juhái? Az előljárók, a püspökök. Hogy hívjuk másszóval Jézus nyáját? Anyaszentegyház. Jézus nem akart távozni a földről előbb, mielőtt maga helyett főpásztort nem adott az Egyháznak. Kit tett Egyházának főpásztorává vagy fejévé? Hogyan jelezte az

Úr Jézus mindjárt, mikor Péterrel először találkozott, hogy őt szemelte ki az Anyaszentegyház fejének? Milyen szavakkal ígérte meg később Péternek a főhatalmat?

6. *A mennybemenetel. VI. ágazat.* A jelenések, melyekben a tanítványok húsvét után részesültek, többnyire kevés ideig tartottak. Jézus csakhamar eltűnt. Miért nem maradt állandóan apostolainál? Elő akarta készíteni őket a válásra, hozzászoktatni, hogy a maguk lábán járjanak. A negyven nap már végéhez közeledett, mikor az apostolok valamennyien Jeruzsálembe mentek. Itt jelent meg nekik utoljára az Üdvözítő s adta nekik az utolsó utasításokat. Erről a következőket olvassuk a szentírásban . . .

Elbeszélés. Gerely 59, 4, 60. Pokorny 91.

Megértetés és kifejtés. Melyik városban jelent meg Jézus utoljára tanítványainak? Az apostolok az utolsó vacsora termében gyűltek össze. Mit hagyott meg nekik Jézus? Maradjanak Jeruzsálemben, amíg elveszik a Szentlélek kegyelmeit, aztán menjenek szét a világra s hirdessék az evangéliumot. Milyen szavakkal adta Jézus az utolsó megbízást apostolainak? „Tanítsatok”, a lelki, isteni dolgokra, amint azt tőlem hallottátok. Mit tegyenek azokkal, akik hívőleg fogadják tanításukat? a) Kereszteljék meg, hogy így az Anyaszentegyház tagjai legyenek, és b) vezessék őket Isten parancsainak megtartására. Mivel pedig ez nehéz feladat volt, megígérte, hogy napról-napra segítségükre lesz. Mit mondott? (Ime, én veletek . . .)

Hová vezette ezután Jézus apostolait? Az Olajfák-hegyén kezdődött szenvedése, innen akart a mennybe is fölszállani. Így ínt mindnyájunkat, hogy a mennyországért dolgozni kell és veritékezni. Mit tett itt szeretete jeléül tanítványaival? Megáldotta őket. Biztosította, hogy mindig megoltalmazza őket. Egyszerre azután fölfelé kezdett lebegni s a tanítványok szeme előtt sugárzó dicsőségben a magasba emelkedett. Hova ment föl? Erről szól a Hiszekegy 6. ágazata: „Fölméne mennyekbe. (Aláhúzott 79. k.) Mit tett Jézus feltámadása után a negyvenedik napon? Jézus feltámadása után a negyvenedik napon ki vezette tanítványait az Olajfák-hegyére és előttük felemelkedett az égbe.

Testestől-lelkestől, önerejéből ment föl Jézus a mennybe, hogy birtokába vegye az örök dicsőséget s hogy apostolai e jelenésből lássák, hogy Jézus nemcsak a föld, a tenger s a pokol fölött úr, hanem a mennyországnak is ura és királya . . . Milyen ünnep emlékeztet Jézus mennybemenetelére? Aldozócsüörtörtök.

Vágyakozva néztek az apostolok Jézus után sokáig. Egyszerre 2 angyal jelent meg nekik és mit mondott? Jézus tehát láthatóan és dicsőségesen jön el még egyszer a földre. Mikor lesz ez? A világ végén. Addig pedig, mint a Hiszekegy szavai mondják: Jézus „ül a mindenható Atyaistennek a jobbjára felől”. Mit jelentenek e szavak? Van-e Atyaistennek jobbjára? Nincs, az

Atya tiszta szellem. Jobb felől ültetni valakit, annyit jelent, mint megtisztelni. Az Atya mennybemenetele napján Jézust az összes angyalok és szentek fölé emelte s önnön isteni hatalmának és dicsőségének tette részesévé! Mint Isten, ugyan mindig birtokában volt Jézus e hatalmának, de *mint ember* mennybemenetele óta kormányozza a világot. Tehát: E szavak: „*Űl a mindenható Atyaistennek jobbjára felől*” azt jelentik, hogy Jézus, mint ember is résztvesz az isteni hatalomban és dicsőségben. (80. k.) *Mit jelentenek e szavak: „Űl a mindenható Atyaistennek jobbjára felől?”* Az „*ül*” szót se kell szószerint venni, ez azt fejezi ki, hogy Jézus most kipiheni földi életének fáradaímaít és élvezí a mennyei boldogságot.

Alkalmazás. Vágyakozva néztek az Olajfák-hegyéről a menny felé a tanítványok. Szívük Jézusnál volt a mennyben. Ezután minden törekvésük arra irányult, hogy ők is odajussanak. Így kell nekünk is tenni. Nekünk is ott fenn van Jézus mellett igazi hazánk és otthonunk. Ezért int szent Pál: „Az ott fönn valókat keressétek, ahol Krisztus van az Isten jobbján ülven. Az ott fönn valókról elmélkedjétek, ne a földiekről.” Ha a dicsőséges olvasót imádkozzátok, kérjétek a Szűzanyát, segítsen titeket is a mennyországba. Hogyan szól az első két titok?

32. JÉZUS, MINT ITÉLŐBÍRÓ. VII. ÁGAZAT.

Milyen ünnepet ülünk annak emlékére, hogy Jézus a mennybe ment? Az első áldozócsütörtök óta Jézus láthatóan nem tartózkodik többé a földön. Láthatatlanul azonban itt van köztünk. Hol? Mint Isten mindenütt, mint Isten-ember az Oltáriszentségben. Eljön-e még egyszer láthatóan a földre? Eljön. Maga mondta Kaifás előtt: „Majd látni fogjátok eljőnni az Emberfiát az ég felhőiben.” S mit mondtak Jézus mennybemenetele után az angyalok? Azért imádkozzuk a Hiszekegyben: „Hiszek Jézus Krisztusban, aki . . . onnan leszen eljövendő ítélni eleveneket és holtakat.” Hányadik ágazat ez?

Ma meghalljátok, mi lesz velünk akkor, ha majd Jézus másodszor jön el a világra.

1. (*A világ vége.*) (Aláhúzott 81. k.) **Mikor jön el ismét Jézus?** Jézus a világ végén jön el ismét.

Mikor lesz itt a világ vége, nem tudjuk. „Azt a napot és azt az órát nem tudja senki, még az angyalok sem, csak egyedül Isten” — mondotta Jézus. De hogy egyszer vége lesz a világnak, az bizonyos. „A nap elsötétedik — mondja a szentírás, — a hold nem ad világosságot, a csillagok lehullanak az égről s az egek erői megindulnak. Ég és föld elmúlnak.”

Hogyan következhetnék be az elmúlás? Többféleképen. Földünk, mint nagy labda, repül a világmindenségben. Körülötte vannak millió és millió égő napok. Ha egyszer nekiütődnek valamelyik égitestnek, elégne s itt lenne a világ vége. Vagy a tudó-

sok szerint a föld magva belül csupa tűz és gőz. A földkéreg rajta nem vastagabb az egész földhöz viszonyítva, mint almán a héj. Ha egyszer valami titkos erő felhajtáná a föld mélyéből a tüzet s ez a kérget összeroncsolná, akkor hamueső borítaná el a kék eget, a nap elhomályosulna, csillagsziporkák hullanának a magasból s megégne a földön minden. Így lesz-e, másképp-e, nem tudjuk. De hogy félelmetes lesz a világ vége, azt megmondta Jézus: „Akkor majd sírni és jajgatni fog a föld minden nemzetsége.”

2. (*Jézus, mint bíró.*) Jézus tehát ismét eljön a világ végén. De egészen más módon jön el, mint először. Most, mint bíró jön el. Először mint micsoda jött? Mint Megváltó. Szegénységben, alázatos külsővel jelent meg először a földön, kisedt gyanánt feküdt a jászolban, angyalok örvendő éneke hirdette az embereknek, hogy itt van. De sokan nem akartak tudni róla. Ellenséges indulattal voltak iránta, üldözték, keresztre feszítették. Miért nem jelent meg Jézus rögtön feltámadása után ellenségeinek? Mennyire megdöbbentek volna ezek, látva Jézus hatalmát és dicsőségét! Ezt majd a világ végén teszi, ekkor mutatja meg egész dicsőségét és hatalmát összes ellenségeinek. Mindazoknak, kik az évszázadok folyamán őt és szolgálait üldözték, a katolikus hitet legyalázták. Rettegve borulnak a porba előtte ekkor mindazok, akik az élet próbaidején nem akarták ismerni őt. Most szemükkel látják, hogy Jézus csakugyan az Isten Fia s hogy ők botorul és gonoszul cselekedtek, mikor tőle a köteles hódolatot megtagadták. De hódolatuk többé nem érdemszerző. Nekik a jelen életben kellett volna hinniök Krisztusban s hitüket erényes élettel kimutatni. Ezt nem tették. Nem tették, noha Jézus sok csodás jellel igazolta istenségét. Most már megítéli őket Jézus.

Mit jelent az, „megítéli”? Megvizsgálja gondolataikat, vágyaikat, szavaikat és tetteiket, eléjük tárja ezeknek gonoszságát s kimondja fölöttük a büntetést, amit érdemelnek. Megítéli azonban a jókat is Jézus, azokat is, akik hittek benne és szolgáltak neki. Jézus most igazságot szolgáltat nekik mindenért, amit ő érette tettek és túsztak és megjutalmazza őket.

(Aláhúzott 82. k.) Mi végett jön el Jézus a világ végén? Jézus a végett jön el a világ végén, hogy minden embert megítéljen.

(Aláhúzott 83. k.) Hogyan nevezzük a világ végén bekövetkező ítéletet? A világ végén bekövetkező ítéletet utolsó ítéletnek vagy világitéletnek nevezzük.

„Világ”-ítélet miért? Mert ott lesznek az összes emberek, kik a világon éltek. „Elevenek és holtak”, jók és rosszak, mi, akik most élünk, de azok is, akik már meghaltak. „Utolsó”-ítélet miért? Mert utána más ítélet már nem lesz. (Előtte milyen ítélet van? A különítélet.) S mert utoljára, a világ végén tartja Krisztus.

3. (*A megtartás módja.*) Halljátok most, mit olvasunk a szentírásban az utolsó ítéletről.

Megelőzik az ítéletet bizonyos *jelek*, melyekből következtetni lehet a világ közeli végére. Ilyen jelek: a) hogy Jézus tanítását már a világ összes népei között hirdették. (Azt azonban nem mondta Jézus, hogy a világ összes népei el is fogadják tanítását. b) A népek közt a világítéletet megelőzőleg nagy bajok és csapások lesznek: háború, éhínség, fertőző bajok. c) Föllép az antikrisztus, Jézusnak elkeseredett ellensége, aki kevélységében túl akar tenni Krisztuson, Istennek adja ki magát, az ördög segítségével látszólag csodákat tesz és sokakat megingat hitében és elszakít az Egyháztól.

Ezek után a végítélet napja mégis a legtöbb emberre *váratlanul*, meglepetésszerűen fog bekövetkezni, mint ahogy meglepte a vízözön Noé idejében az embereket. Háborúk, földrengés, áradások már előzőleg is sok mindent elpusztítottak a földön, ami még megmaradt, azt a *tűz* emésztí meg a végső napon. A földön elhamvad minden emberi alkotás, az egész földkerekség egy nagy temető lesz.

A halálos csendben azután félelmetesen hangzik fel a megszabott órában az *utolsó ítélet harsonája*. „Ti halottak keljetek fel és jöjjetek ítéletre.” A sírok megnyílnak s kiadják halottait, a mély tengerek, hegyek, völgyek, előadják az ott rejtőző halottak hamvait. Az égből pedig alászállanak a dicsőült lelkek, a pokolból előjönnek a kárhozottak. Milyen öröm lesz az igazakra nézve, mikor egyesülhetnek a megdicsőült testtel, melyet földi életük idején fegyelmeztek, tisztán megőriztek. „Alleluja — éneklík, légy üdvöz szép húsvét, feltámadásom boldog ünnepe.” De mint merevednek meg a borzalomtól a kárhozottak, mikor útalatos, dögletes testüket látják. Nem akarnak azzal egyesülni. De kell. Egy felsőbb hatalom kényszeríti őket. S a pokol győtreimel egysszerre átjárják a feltámadt testnek minden rostját és idegét. Milyen rettenetes tudat, örökké élni, örökké győtrődni ebben az undorító testben.

S az utolsó ítélet harsonái másodszor hangzanak fel. Hívják az összes feltámadottakat, hogy gyűljenek össze az ítéletre. Senki el nem rejtőzhetik, senki se menekülhet. S az égen feltűnik az Emberfiának jele: egy *ragyogó kereszt*. Az egész világ bámulva tekint rá s arra, aki alászáll az angyali seregek kíséretében: Jézusra. Imádva, a szeretet örömujjongásával üdvözlík őt a jók. Reszkette a borzalomtól várják a hitetlenek és gonoszok. És szétválík egyszerre az emberek nagy sokasága. „Mikor pedig eljön az Emberfia s vele mind az angyalok és összegyűjtenek eléje minden nemzetet, *elválasztja* őket, mint a pásztör elválasztja a juhokat a bakoktól” — mondja a Szentírás.

A jók Jézus jobbja felől, a gonoszok megbélyegezve bal felől állanak. Akkor nem egy szülőnek el kell válnia gyermekétől, testvérétől, iskolatársnak iskolatársától. Egyik jobbra kerül,

másik balra. E választás pedig kérlelhetetlenül és hamarosan végbemegy, s nem jön más tekintetbe, se vagyon, se műveltség, se magas rang vagy cím, csupán csak az, hívő, alázatos, tisztalelkű volt-e valaki, vagy hitetlen, kevély, erkölcstelen. Akkor sok szegény, lenézett, beteges, megalázott ember jobbra kerül és sok magát nagyratartó semmirevaló, bemeszelt sír balra kerül.

Jézus ezután nyilvánosságra hozza, ami jót vagy rosszat az emberek gondoltak, beszéltek és cselekedtek. „És láttam a halottakat — mondja szent János, kinek egy jelenésben Isten megmutatta a végítéletet — nagyokat és kicsinyeket állani a királyi szék előtt. És a könyvek megnyitvának és megítéltettek a holtak azokból, amik a könyvekben valának írva, az ő cselekedeteik szerint.” A könyv, amelybe minden föl van írva, amit gondoltunk, beszéltünk vagy tettünk: Isten mindentudása. Isten az ő mindentudásának egy sugarát bocsátja mindenki lelkébe s egyszerre látható és olvasható lesz mindaz, ami az emberek lelkiismeretén van. Minden, a legrejtettebb jó vagy rossz gondolatig, melyről senki nem tudott. Mint szeretne majd akkor elsülyedni a szégyentől némely gyermek, aki szülei, előljárói előtt jönak, erényesnek mutatta magát, titokban pedig útalatos bűnöket követett el. Mennyi szentségtörő gyónás és áldozás kerül akkor napfényre! Hányan átkozzák majd önmagukat, miért voltak annyira vakok és esztelenek, hogy még az üdvözülés eszközeit is, pl. a szentgyónást önnön szerencsétlenségükre használták, mert készakarva s könnyelműen rosszul gyóntak! De akkor már késő minden bánat. Viszont a jók örvendő meglepetéssel szemlélik majd jótetteiknek ragyogó sorozatát. Ők már régen elfeledték, mennyi jót tettek, de Jézus nem felejt el semmit, egyetlen jó fohászt sem, mellyel valaki hozzá fordult s megadja mindenért a jutalmat.

Végül felhangzik az *ítélet*. Hangos szóval adja tudtul Jézus mindenkinek, mit érdemel: mennyországot-e, vagy poklot.

(Aláhúzott 84. k.) **Hogyan fog Jézus az utolsó ítéleten a jókhoz szólani?** Jézus az utolsó ítéleten így fog a jókhoz szólani: „Jöjjetek Atyámnak áldottai, bírátok a világ kezdetétől nektek készített országot.”

Mélységes öröm sugárzik a jóknak szeméből, mikor meghallják ezt a hívó szöveget. Boldogan mérlegelik, izlelgetik lelkükben Jézus szavait. „Jöjjetek” — így hívta őket Jézus egyszer a földön is, hogy kövessék őt a kereszttúton. Most az örök béke honába hívja őket. „Atyámnak áldottai.” Mérföldetlen nagyok az örömek, melyekkel az Atya megáldja és megjutalmazza azokat, akik szent Fiának hű tanítványai voltak. „Bírátok a világ kezdetétől nektek készített országot.” Atyám már akkor, mikor a világot megalkotta, előre tudta azt, hogy ti jól töltitek el életeteket, azért gyönyörű lakóhelyeket, égi trónokat és koronákat készített számotokra. Jöjjetek, most izleljétek meg a ti Uratoknak örömét.

De (Aláhúzott 85. k.) Mít fog Jézus a gonoszoknak mondani? Jézus a gonoszoknak azt fogja mondani: „Távozzatok tőlem, átkozottak, az örök tűzre.”

„Távozzatok” — el szíнем elől, hátra, vissza, takarodjatok! Soha az egész örökkévalóságon keresztül nem akarok tudni rólatok! „Ti átkozottak.” Mivel tudva visszautasítottátok kegyelmeimet, mivel bűnös könnyelműséggel eltaszítottátok magatoktól az áldást, mivel a keresztfán kiontott szent véreмет, mint értéktelen dolgot megbecstelenítettétek, azért most Isten átka s a pokol büntetése nehezedik testetekre és lelketekre. Örök tűz, lángok, melyek ki nem alusznak soha, örökkétartó éhség, szomjúság, sötétség és gyötrelem hirdesse rajtatok, hogy Istenből nem lehet büntetlenül csúfot úzni!

S a kárhozottakat azonnal elnyelik a pokol mélységei, s a pokol kapui bezáródnak mögöttük, hogy meg ne nyíljanak többé soha. Megindul a dicsőültek körmenete is a menny magaslatai felé. Szerencsét kívánva haladnak mellettük őrangyalaik. Messze hangzik ajkukról a boldog alleluja éneke, mely nem némul el soha.

Alkalmazás. Hol lesztek majd ti ezen a nagy napon, amikor Jézus elválasztja egymástól a jókat s a rosszakat? Hűségesen ragaszkodjunk egész életünkben az Úr Jézushoz, hogy egykor mint bíró jobbára állíthasson.

(Aláhúzott 86. k.) Hova jutnak az utolsó ítélet után a jók és hova a gonoszok? Az utolsó ítélet után a jók a mennyországba jutnak, a gonoszok pedig a pokolba.

33. A SZENTLÉLEKRŐL. AZ ELSŐ KERESZTÉNYEK.

Hova tértek vissza az Olajfák-hegyéről az apostolok Jézus mennybemenetele után? Ez időtől együtt maradtak a tanítványok s az utolsó vacsora termében imádkozva készültek a Szentlélek eljövetelére. Honnan tudták, hogy a Szentlélek alászáll majd rájuk? Jézus világosan megígérte ezt. Ha ő eltávozott, mondotta, majd elküldi nekik a Szentlelket, aki megvigasztalja az apostolokat bajaikban, fölvilágosítja kételyeikben és megerősíti az üldözésekben, melyeket el kell viselniök.

Ma a Szentlélekről, ki a mi lelkünknek is édes vendége, tanulunk.

1. **(Ki a Szentlélek.)** A Szentlélek a harmadik isteni személy, valóságos Isten az Atyával és Fiúval együtt. **(Aláhúzott 87. k.) Ki a Szentlélek?**

Jézus mondotta: „Én kérem az Atyát és más vigasztalót ad nektek, az igazság lelkét, hogy örökké veletek maradjon.” „Én” — mondja Jézus. Hányadik isteni személy az Úr Jézus? A második. „Kérem az Atyát.” Hányadik személy az Atya? Az első. „Hogy más vigasztalót adjon nektek, az igazság lelkét.” Kiről szól itt az Úr Jézus? A Szentlélekről. A Szentlélek tehát

az Atyától és Fiútól különböző személy. Hányadik isteni személy? Mint harmadik személyt sorolja fel Jézus a Szentlelket ebben a mondásában is: „Kereszteljétek az Atyának és Fiúnak és Szentléleknek nevében.”

Ez a harmadik isteni személy, a Szentlélek *valóságos Isten*, akit úgy kell imádnunk és tisztelnünk, mint az Atyát vagy Fiút. Szent Pál apostol mondja egyszer: „Nem tudjátok, hogy ti az *Isten* temploma vagytok s a *Szentlélek* lakik bennetek?” A templom Isten háza, tehát a Szentlélek — Isten.

Mivel Isten a Szentlélek, azért mindentudó, mindenható, örökkévaló. Jézus mondotta a Szentlélekről: „Ő majd megtanít titeket mindenre és eszetekbe juttat mindent, amit mondtam nektek.” A Szentlélek tehát *mindent tud*. Az első keresztyények közt továbbá többen voltak, kik csodákat tettek, jövendöltek, idegen nyelveken szóltak. Ezt a hatalmat pedig a Szentlélektől nyerték. „Ezeket mind ugyanazon Lélek cselekszi, elosztván kinek-kinek, amint akarja” (I. kor. 12, 11). Ez azt jelenti más szóval, hogy a Szentlélek *mindenható*.

Vajjon tudtak-e az emberek már az ószövetségben a Szentlélekről? Igen. Olyan világosan ugyan nem ismerték, mint mi, kiket Jézus tanított, de a Szentírás azért gyakran említi a Szentlelket. Így a világ teremtésénél olvassuk: „Isten Lelke lebegett a világ fölött.” (A Szentlélek rendezte az ég és föld zavaros anyagát.) A vízőzön előtt így szól Isten: „Nem marad az én Lelkem az emberben, mert csupa test.” A Szentlélek nem lakik a bűnös, szemérmetlen emberben. Mikor Sault királlyá kente föl Sámuel, „az Úr lelke reá szállott”. Mikor pedig később bűnökbe esett, elhagyta őt az Úr Lelke. A Szentlélek volt az, aki a szent írókat felvilágosította, mikor a Szentírás könyveit írták. Ő adta a prófétáknak a jövendülés és csodatevés adományát. Azért mondja a szentírás, hogy Illés lelke Elizeusra szállott — vagyis a Szentlélek Elizeusban működik tovább, mikor Illés próféta a földről eltávozott.

Még világosabban lép elénk a Szentlélek az újszövetségben. Mit mondott Gábor angyal Szűz Máriának arra a kérdésére: „Miképen lesz en ez?” „A Szentlélek száll tereád.” Továbbá, mikor Szűz Mária meglátogatta rokonát, Erzsébetet, az „betelt Szentlélekkel”. Az ősz Simeon is a Szentlélek sugallatára jött a templomba, mikor a kis Jézust ott bemutatták szülői. Milyen alakban jelent meg a Szentlélek, mikor Jézus a Jordán folyóban megkeresztelkedett?

2. (A Szentlélek *eljövele*.) De a legnevezetesebb a Szentléleknek az az *eljövele*, mely az Úr Jézus mennybemenetele után történt. A Szentlélek Jézus mennybemenetele után a tizedik napon szállott az apostolokra és az anyaszentegyházra. (Aláhúzott 88. k.) Mikor szállott a Szentlélek az apostolokra és az anyaszentegyházra?

A biblia erről a következőket beszéli.

Elbeszélés. Gerely 61, 62. Pokorny 91 vége és 92.

Megértetés. Hogyan készültek az apostolok a Szentlélek eljövételére? Buzgó imádsággal. Ki imádkozott velük? Szűz Mária érdemei és könyörgései nagyban hozzájárultak ahhoz, hogy az apostolok bő kegyelmeket kapjanak a Szentlélektől. Kit választottak ez időben Júdás helyett apostolnak? Ki vezette a választást? Péter, az egyházfő.

Milyen ünnep esett a 10. napra? Minek az emlékére tartották az izraeliták a pünkösdünnepet? Ekkor kapták Istentől a Sínai-hegyen a tízparancsolatot, melynek alapján szövetséget kötött velük Isten. Együttal hálaünnep volt ez az aratás szerencsés befejezéséért. Keleten hamarabb érik meg a gabona. Milyen csodajelek közt szállott alá e napon a Szentlélek az apostolokra? Erős zúgás volt hallható, mintha vihar keletkeznék. Mik jelentek meg a teremben? A tüzes nyelvek az apostolok feje fölé szállottak. De ez a tűz nem gyújtott vagy perzselt, titokszerű tűz volt, mint aminőt Mózes látott az égő csipkebokornál. Ezek voltak a külső jelek, melyeket mindenki észrevehetett. De hogy ugyanakkor mi történt az apostolok lelkében, azt az emberek nem tudták. Mit kaptak lelkükbe? Égi világosságot, izzó istenszeretetet, egy egészen új, szent életnek kegyelmeit. Most egyszerre megértették Jézusnak tanítását s mindenre könnyen vissza tudtak emlékezni. Együttal erős vágy ébredt bennük, hirdetni mindenfelé Jézus tanítását, még ha ezer halált kellene is e miatt szenvedniök.

Valahogy külsőleg is észrevehető lett mindjárt, hogy az apostolok egész különös adományokat kaptak a Szentlélektől. Hogyan? „Kezdenék szólani különböző nyelveken.” Szent főhások szálltak ajkukról Istenhez, de nem csupán anyanyelvükön, hanem olyan nyelveken is tudtak beszélni egyszerre, melyeket eddig nem ismertek, pl. latinul, görögül stb. Vajjon miért adta a Szentlélek az apostoloknak ezt az adományt? Hogy képesek legyenek az evangéliumot a különböző nyelvű népek között terjeszteni. Hogy a különböző nemzeteket, melyek a bábéli nyelvzavar óta egymást nem értették, egy nagy családba, az Anyaszentegyházba egyesítsék.

Képbemutató. Szűz Mária. Mellette Péter és János s a többi 10 apostol.

A pünkösdünnepre nagyon sok zsidó jött össze Jeruzsálembe az egész világról. Mit tettek ezek, mikor hallották az apostolok háza felől a csodálatos zúgást? Összefutottak és kíváncsian állottak a ház előtt. Ki ment ki ekkor hozzájuk? Szent Péter, mint az Egyház legfőbb tanítója, szólott hozzájuk először. Megmagyarázta nekik, mi történt, hogy t. i. Jézus most küldte el híveinek a Szentlelket. A most történt csodából is láthatják, hogy Jézus az ígért Megváltó. Azért borzasztó nagy bünt követtek el a zsidók azzal, hogy megölték Jézust. Inkább imádkozva, a legmélyebb hálával kellett volna fogadniok azt, akire

évezredekén át várt az emberiség. Hogyan hallgatta a nép szent Péter tanítását? Meghatva, fogékony szívvel. A Szentlélek őket is fölvilágosította, hogy felismerjék bűnös voltukat és kívánjanak szabadulni rossz lelkiállapotukból. Mit kérdeztek azért? Hogyan felelt szent Péter? Hányan keresztteltek meg ekkor?

Ezek voltak az első keresztények, akikhez nemsokára sok más is csatlakozott. A híveket azután az apostolok gyakran összegyűjtötték istentiszteletra és tanításokra. „Állhatatosak voltak — mondja róluk a Szentírás — az apostolok tanításában és a kenyértörésben”, vagyis résztvettek naponként a szent-misében, égő áhitattal járultak a szentáldozáshoz. Így történt, hogy sokan az első keresztények közül nagyon szentek és erényesek lettek, úgyhogy a világ csodálkozva nézett rájuk.

Mikor üljük meg évenként a Szentlélek eljövételének ünnepét?

3. (*A Szentlélek munkálkodása.*) Nagy dolgokat művelt a Szentlélek az első pünkösd ünnepén. De tömérdek jót tett azóta is az Anyaszentegyházban s a lelkekben. Bátran mondhatjuk, hogy minden igazi jó, ami az Anyaszentegyházban s az emberek lelkében azóta történt, a Szentlélekistennek műve volt. A Szentlélek t. i. nem csupán az apostolok számára jött el csodajelek között, hanem azért is, hogy a világ végéig munkálkodjék az Anyaszentegyházban s az emberek lelkében. Így ígérte ezt meg Jézus: Az Atya — mondotta — más vigasztalót küld nektek, hogy örökké veletek maradjon, az igazság lelkét. Másszóval a Szentlélek a világ végéig veletek és utódaitokkal lesz.

(89. k.) *Mi végett jött el a Szentlélek?* A Szentlélek a végett jött el, hogy a világ végéig munkálkodjék az Anyaszentegyházban és az emberek lelkében.

Hogyan működik, munkálkodik a Szentlélek az Anyaszentegyházban? *Tanítja azt és kormányozza.* Láthatóan az Egyházban a pápa s a püspökök tanítanak. De láthatatlanul a Szentlélek. Krisztus eredeti, igaz tanítása már régen elveszett volna a kat. egyházban, ha a sokféle téves tanítás között a Szentlélekisten föl nem világosítaná az előjárókat, hogy mi az igaz. A Szentlélek segíti továbbá az Egyházat, hogy azt püspökeik s a pápa helyesen kormányozzák, vagyis ha elrendelnek valamit, az üdvös dolog legyen és Isten dicsőségére szolgáljon. Olykor egy közösségben akad olyan derék ember, akitől kiindul minden jó, akinek tanácsát minden fontos dolognál kikérik és követik, s aki mindent a helyes irányban vezet. Azt mondják róla: ez a közösségnek a lelke. Így a Szentlélek a nagy keresztény közösségnek, az Anyaszentegyháznak életető lelke. Nélküle semmit se tehetne és érne az Anyaszentegyház, olyan volna, mint a kiszáradt fa, vagy holttest. De mivel a Szentlélek folyton vele és benne van, azért él, fejlődik, drága gyümölcsöket terem s a lelkek millióit vezeti az örök dicsőségbe.

(90. k.) *Hogyan munkálkodik a Szentlélek az Anyaszentegyházban?* A Szentlélek úgy munkálkodik az Anyaszentegyházban, hogy azt láthatatlanul tanítja és kormányozza.

De vajjon, csak az előjárókat segíti a Szentlélek az Egyházban, a híveket nem? De igen. Az első pünkösd napján is nemcsak szent Pétert és az apostolokat, hanem az őket hallgató népeket is fölvilágosította és segítette. Mit tesz a Szentlélek az emberek lelkében? *Segít a jóra.* Eszünkbe juttatja a jót, amit tennünk kell, ösztönöz, hogy tegyük a jót, ha nehezünkre esik is, erősít, hogy tartsuk meg Isten parancsait akkor is, mikor rossz vágyaink a bűn felé húznak. A Szentlélek továbbá *megszenteli* lelkünket. Hol szentelte meg először a ti lelketeket? A keresztségben. Hol tisztított meg már többször a bűntől? A bűnbánat szentségében. Különösen bő kegyelmeket oszt a Szentlélek a bérálásban. Aki a szentségeket használja, annak lelkében a Szentlélek lakást vesz és állandóan megmarad. Az ilyen keresztény Istennek élő temploma. Lelke szentebb, mint a szentségmutató, melyben az Oltáriszentséget imádásra kiteszik, mert a Szentlélek egészen átjárja a lelket megszentelő kegyelmével. Egyik szent vértanú, Leonidas, megcsókolta kisfiának, Origenesnek mellét e szavakkal: „Ez a gyermek a Szentléleknek temploma.” Ezt minden gyermekről el lehet mondani, aki a megszentelő malaszt állapotában van.

Meddig marad lelkünkben a Szentlélek? Amíg az ember halálos bűnt nem követ el. Akkor szomorúan távozik tőle, hogy átengedje a bűnöst a gonoszléleknek. Különösen kell óvakodnotok a szemérmertlenségtől. Ezt a bűnt a Szentlélek nagyon utálja. „Nem tudjátok-e, — mondja a Szentírás — hogy a ti testetek a Szentlélek temploma? Aki tehát az Isten templomát megfertőzteti, elveszti azt az Úr, mert az Isten temploma szent s ez ti vagytok.” Imádkozzatok többször a Szentlélekhez, hogy támogasson az ő kegyelmével. Hogyan szól a dicsőséges olvasó harmadik titka? (S a két utolsó?) Mondjátok el többször a harmadik tizedet ezzel a szándékkal: „Ó, Szűzanyám, aki az első pünkösd napján oly bő kegyelmeket esdettél ki Jézus tanítványainak, esd ki számomra is a Szentlélek kegyelmét, hogy Jézus szíve szerinti alázatos és tiszta keresztény legyek.”

(91. k.) *Hogyan munkálkodik a Szentlélek az emberek lelkében?* A Szentlélek úgy munkálkodik az emberek lelkében, hogy az embereket a jóra segíti és megszenteli.

4. (Az Egyház kezdete. Szent Pál.) Mielőtt a bibliától erre az évre búcsút vennénk, elbeszélék még belőle valamit az apostolok további sorsáról s az első keresztényekről.

Amint az Úr Jézust, úgy apostolait is üldözte a zsidó főtanács. Megtiltotta nekik, hogy prédikáljanak. Szent Péter azonban így szólt: „Inkább kell engedelmeskedni Istennek, mint az embereknek”, és tovább hirdették Krisztus tanait. Mivel az apostolok sok csodát tettek, azért napról-napra növekedett a

keresztények száma. Az apostolok tehát segítőtársakról gondoskodtak, mert maguk nem győzték a munkát. E segítőtársakat, kiknek szentelés által papi hatalmat adtak, szerpapoknak vagy diakonusoknak nevezték. Leginkább kitűnt köztük István, egy szentéletű, ékesszavú ifjú, aki Isten segítségével több csodát is tett. A zsidók nagyon megharagudtak Istvánra, ki szemükre vetette makacsságukat a Szentlélek kegyelmével szemben. Egyszer megragadták őt, erővel a főtanács elé hurcolták s hamis vádak után agyonkövezték. Szent István volt a kereszténység első vértanúja. Utolsó fohásza is imádság volt gyilkosaiért. „Uram, ne tulajdonítsd nekik ezt bűnül” — ezek voltak végső szavai. (Ünnepe december 26., nem nyilvános.)

Szent István megkövezésében nagy része volt egy Saul nevű ifjú farizeusnak. Saul a keresztények legnagyobb ellensége volt. Jézus azonban, talán a haldokló szent István könyörgésére, hathatós kegyelmeket adott Saulnak, úgyhogy ez szent István halála után megtért s a keresztényüldözőből Krisztus legbuzgóbb apostola lett.

Hogyan történt Saul megtérése, így beszéli el a Szentírás. *Elbeszélés.* Gerely 66. Pokorny 96.

Megértetés. Hol üldözte Saul eleinte a keresztényeket? (Jeruzsálemben.) Itt férfiakat és nőket, gyermekeket és aggyatyanokat csukatott börtönbe. Miért? Mert elhagyták a zsidó vallást és keresztények lettek. De mindez nem volt elég haragja kielégítésére. Mire kért még fölhatalmazást a főpapoktól? Damaszkusz, Szíria fővárosa, hét napi járásnyira volt Jeruzsálemtől. Damaszkuszban több ezer zsidó lakott, s mikor a keresztényeket Jeruzsálemben üldözni kezdték, több keresztény átköltözött Damaszkuszba. Ezeket akarta Saul kikutatni és megkötözve visszahozni Jeruzsálembe. Szívében gyűlölettel indult neki útjának. Kik voltak vele? A főtanács fölfegyverzett szolgálai.

De mi történt? Mi vette őt körül Damaszkusz közelében? Égi világosság. Oly nagy volt a fényesség, hogy a nap elhomályosult mellette, pedig éppen dél volt. Kitől eredt a csodás fényözön? A feltámadt, megdicsőült Úr Jézustól. Mikor megpillantotta Jézust Saul, a fénysugaraktól elvakítva, a földre esett. Mit kérdezett tőle Jézus? Mit mondott Saul? Sejtette ugyan, ki az, aki vele beszél, de egészen bizonyos akart lenni. Mi volt a felelet szavaira? Ez a felelet egészen lesujtotta és megtörte Sault. Ő tehát, mostanáig az ő Megváltója, az Isten-Fia ellen dühöngött. Milyen esztelen és gonosz volt eddig! Milyen szerencsétlenségbe rohant vakságában! Jézus egészen könnyen összezúzhatta s a pokolba taszíthatta volna. Reszketve látta most Jézus nagyságát és dicsőségét és rögtön, mintha kicserélték volna, mindenre kész volt, hogy jóvátegye eddigi hibáit. Milyen szavakkal fejezte ki, hogy ezután már alázatos szívvel akar Jézusnak engedelmeskedni? Milyen utasítást adott neki Jézus? Ezzel eltűnt a jelenés.

A kísérők bámulva és félve vették körül Saul. Látták-e ők is e világosságot? Igen. Hangot is hallottak. De Jézust magát nem látták s nem értették, mi történt. Mit tettek ezután Saul? Miért kellett vezetni őt? Testi szemére megvakult, de lelkének szeme megnyílt. Mennyire más érzülettel lépett be Damaszkuszba, mint gondolta! Nem ízlett neki ekkor semmi étel vagy ital, folyton csak imádkozott és siratta elhibázott életét. Most már tudta, hogy Jézus az ígért Megváltó és Isten-Fia. „Istenem, bocsáss meg, hogy ártatlan és szentéletű embereket, a te szeretett tanítványaidat, bántalmaztam, vérüket ontottam. Minden módon igyekszem ezután jóvátenni hibáimat. Fogadj vissza kegyelmedbe!”

Isten meghallgatta Saul fohászait. Kit küldött hozzá Jézus? Egy Ananiás nevű tanítványt, aki Jézust földi életében látta és ismerte. Hogyan köszöntötte Ananiás Saul? Érintésére Saul szemevilágát is visszanyerte és megkeresztelkedett.

Keresztsége után Saul a Pál nevet vette föl. Buzgón hirdette ezután mindenfelé, hogy Jézus az ígért Megváltó, kiből a próféták jóvendölései teljesebbek. Különösen a pogányok közül térített Pál sokat a keresztény hitre, azért „a nemzetek apostolának” nevezik őt.

Vajon a többi apostol Jeruzsálemben maradt mindig? Nem. Szétmentek Krisztus parancsa szerint az egész világon, hogy hirdessék mindenütt az evangéliumot. Hova ment szent Péter? Rómába, a világ akkori fővárosába. Itt alapított keresztény hitközséget s mint Róma püspöke halt meg. Egy gonosz császár, Néró végeztette ki ugyanazon a napon, melyen szent Pált. Szent Pált lefejezték, Péter apostolt pedig keresztre feszítették. Erős lélekkel viselte el mindkét apostol a vértanúság gyötrelmeit, mert tudták, hogy ez az istenszeretnek legnagyobb jele s a legbiztosabb mód, hogy valaki rögtön a mennyországba jusson.

A többi apostol is mind vértanú lett. Csak szent János, kinek gondjaira a haldokló Jézus édesanyját bízta, halt meg természetes halállal. S mi történt a boldogságos Szűz Máriával? A hagyomány szerint Szűz Mária Jézus mennybemenetele után még 14 évig élt Jeruzsálemben. Halála után Isten nemcsak lelkét, hanem testét is megdicsőítve vette föl a mennyországba. S azóta Szűz Mária szent Fia jobbán trónol a mennyben, mint a mennyország királynője s a mi jó égi anyánk.

34. AZ ANYASZENTEGYHÁZ ALAPÍTÁSA ÉS KORMÁNYZÁSA. KILENCEDIK ÁGAZAT.

Az anyaszentegyházról már többször tettünk említést. Pl. Ki tanítja mindazt, amit Isten kinyilatkoztatott? (4. k.) Vagy: Mi végett jött el a Szentlélek? (89. k.) A most következő kilen-

cedik ágazat részletesen tárgyal az anyaszentegyházról. Melyik mondja meg, hogyan szól a kilencedik ágazat?

Ma megtanuljuk, kitől ered az anyaszentegyház és hogyan van berendezve?

1. (*Az anyaszentegyház eredete.*) Emlékeztek még arra, miért lett a Fiú-Isten emberré? (68. k.) Jézus tehát tanítani akart bennünket s a mennyországba segíteni. Személyesen azonban nem tartózkodott hosszú ideig a földön. Csak hány évig? Ez idő alatt is csupán egy kis országban működött. De azért gondoskodott arról, hogy tanítását minden ember az egész világon megismerhesse s a megváltás kegyelmeiben mindenki részesülhessen a világ végéig. Hogyan gondoskodott erről? Úgy, hogy alapított egy lelki országot a földön, Isten országát, az anyaszentegyházat. Ezt már Gábor főangyal is jelezte, mikor azt mondotta Szűz Máriának: (Jézus) uralkodni fog és országának nem lesz vége. Maga az Úr Jézus gyakran tett célzást az anyaszentegyházra, mikor pl. beszélt az *egy akolról*, melyben ő, a jó pásztor, összegyűjti nyáját, a megtérteket a választott népből s a pogányságból; vagy mikor a *városról* szólt, mely magas hegyen épült, s melyhez messziről zarándokolnak a világ összes népei; a kis *mustármagról*, melyből terebélyes fa lesz, úgyhogy az ég madarai, a föld különböző népei, oltalmat keresnek ágai alatt; ezt hasonlította a *szántóföldhöz*, melyben együtt nő a búza és konkoly, vagyis együtt vannak jó és bűnös keresztények. Mivel már a régi próféták is jövendölték, hogy a Messiás egy az egész világra kiterjedő országot alapít majd, azért Jézus idejében sok izraelita úgy képzelte, hogy a Messiás hatalmas földi király lesz. Még az apostolok is jó ideig azt képzelték, hogy Jézus majd dicsőséges földi országot alapít. Csak lassan tudta megértetni velük Jézus, hogy ő szenvedni és meghalni jött a lelkekért, s egy lelki országot akar alapítani, mely a hozzátartozókat a mennyországba vezeti. Azért mondta Pilátusnak is, mikor ez kérdezte: „Király vagy-e te?” — „Király vagyok, de az én országom nem e világból való.” Hogy hívjuk más szóval Jézusnak ezt a lelki országát a földön? Egyház — vagy anyaszentegyház. (A „szentegyház” szóval néha a templomot is jelöljük, de itt most nem a templomról, hanem a templomba járó emberekről, Jézus híveiről van szó.)

Kitől ered, vagy kitől származik az anyaszentegyház? Jézus Krisztustól. Halljátok, hogyan járt el az Úr Jézus, hogy létrejöjjön az anyaszentegyház.

Előbb kiválasztotta hívei közül a 12 apostolt. Azt akarta, hogy ezek az ő követői, hírnökei legyenek, akik a zsidókat és pogányokat meghívják egyházába. Hogy fontos hivatásukat teljesíthessék, Jézus szorgosan oktatta apostolait és különös lelki hatalommal ruházta fel őket. Mire adott pl. hatalmat nekik az utolsó vacsorán? Hát húsvétvasárnap este? Emlékeztek még, mit mondott nekik mennybemenetele előtt? („Elmenvén, tanít-

satok . . . megkeresztelvén . . . tanítsátok őket megtartani mindazt, amit parancsoltam nektek.”) Mivel a lelkek örök üdvösségét így apostolai kezébe tette le, hogy nagy feladatukat megkönnyítse, felsőbb segítséget adott nekik. Kit küldött el számukra pünkösdkor? Pünkösöd napján először léptek föl nyilvánosan az apostolok s kezdtek prédikálni. Milyen eredménnyel? Háromezren kérték a keresztséget. Később más városokban és országokban is tanítottak az apostolok. Szent Péter pl. hol tanított? (Rómában.) Szent János Efezusban, szent Tamás Indiában, szent András a szittyák között, szent Pál Görögországban és Ázsiában. S mindenfelé sokan lettek keresztények. Ha az apostolok elhagyták az egyik helyet, melyen eddig működtek, maguk helyett egyes arra méltó férfiakat szenteltek fel püspökké s ezeknek adták át saját lelki hatalmukat. A püspökök aztán tovább gondoskodtak a keresztény hit terjesztéséről. Így történt, hogy alig múlt el 10—20 év Jézus mennybemenetele után, már a világ összes tájain voltak keresztények.

S noha a keresztények az egész világon szétszórva éltek, azért mégis összetartottak. Szerették egymást, mint jó testvérek, mint ugyanazon egy családnak tagjai, meglátogatták egymást, vagy értesítették levelekben egymást sorsukról, püspökeik gyakran összejöttek, hogy lelki dolgokban tanácskozzanak. Szent Péter, amíg élt, beutazta többször az egyes országokat, hogy utánanézzon mindenütt a püspököknek és a híveknek. Amily tisztelettel hallgattak szent Péter intéseire, ugyanoly tisztelettel fogadták szent Péter halála után az ő utódjának, a pápának rendeleteit. Ilyen módon alakult ki tehát a földön Jézusnak nagy lelki országa, az anyaszentegyház. Fönnáll-e ma is? Ti is tagjai vagytok? Mióta? Amióta megkereszteltek benneteket.

(Aláhúzott 92. k.) Mi (tehát) az anyaszentegyház? Az anyaszentegyház az egész földön élő katolikus keresztények társasága, melynek látható feje a pápa.

(Aláhúzott 93. k.) Ki alapította az anyaszentegyházat? Az anyaszentegyházat Jézus Krisztus alapította.

Hogyan alapította? Először kiket választott ki hívei közül? Mit tett aztán az apostolokkal? Milyen hatalmat adott nekik? Mi lett az emberek kötelessége, miután az Isten Fia ilyen hatalmat adott apostolainak? (Hallgatni őket, megkeresztelkedni, lelki dolgaikban szót fogadni nekik.) Kit küldött el pünkösdkor Jézus, hogy az apostolokat fölvilágosítsa és segítse? Mit tettek pünkösöd után az apostolok? Így jött létre az anyaszentegyház. Mi az anyaszentegyház?

2. *(Péter fősege.)* Ahol többen élnek együtt, ott rendesen van valaki, aki a többieknek vezetője, feje, vigyáz a többiekre, rendet tart. Ki a családnak a feje? Az atya szabja meg, mit tegyenek a gyermekek, cselédek. Ki az országnak s a hadseregnek feje? A király, vagy kormányzó. A legnagyobb társaságnak, az anyaszentegyháznak is kell fejének lennie, máskülönben

hamar elveszne benne a rend, viszályok támadnának s odalenne az igaz vallás. Jézus azt akarta, hogy az egyház élén mindig legyen valaki mint vezető, főpásztor, az egyház feje.

Azt mondhatná valaki: Maga Jézus Krisztus az anyaszentegyház feje. Igaz ez? Hogyne volna igaz. Az egyház Jézustól van, az ő országa, tulajdona, ő maga ebben az örökös király, aki a Szentlélek által tanítja és kormányozza az egyházat a világ végéig. Csakhogy az Úr Jézus most már nincs láthatóan itt a földön, vele nem beszélhetünk, nem kérdezhetjük meg őt, ha lelki dolgainkban kételyeink támadnak. Jézus az egyháznak láthatatlan feje. **(Aláhúzott 94. k.) Ki az anyaszentegyház láthatatlan feje?** Az anyaszentegyház láthatatlan feje maga Jézus Krisztus.

Az anyaszentegyháznak azonban látható főre is szüksége volt, olyanra, aki szól hozzánk, akit megkérdezhetünk, mit kell tenni vagy hinni, helyesek-e azok az új tanítások, amiket időnkint egyes nagyhangú emberek hirdettek? Mi lenne az iskolában, ha csak láthatatlan vezető lenne, pl. az őrzőangyal s nem lenne jelen soha a tanító úr, aki oktat, vezet benneteket? Hiába járnátok iskolába, év végén éppoly keveset tudnátok, mint az iskolai év kezdetén. Azért van minden rendezett társaságban (intézetben, országban, hadseregben) látható fő. Jézus is rendelt országának, az egyháznak látható főt. **(Aláhúzott 95. k.) Kit tett Jézus Krisztus az anyaszentegyház látható fejévé?** Jézus Krisztus szent Péter apostolt tette az anyaszentegyház látható fejévé.

(96. k.) *Mely szavakkal ígérte meg Jézus, hogy szent Pétert teszi az anyaszentegyház fejévé?* Jézus e szavakkal ígérte meg, hogy szent Pétert teszi az anyaszentegyház fejévé: 1. „Te Péter vagy és e köszálon fogom építeni anyaszentegyházamat.” 2. „Neked adom a mennyek országa kulcsait. Amit megkötasz a földön, meg lesz kötve mennyekben is; és amit föloldasz a földön, föl lesz oldozva mennyekben is.”

(97. k.) *Mely szavakkal tette Jézus szent Pétert az anyaszentegyház fejévé?* Jézus e szavakkal tette szent Pétert az anyaszentegyház fejévé: „Legeltesd bárányaimat . . . Legeltesd juhaimat.”

(Az értelmezést lásd a bibliai részeknél, I. 148. és 179.)

3. *(Péter utóda.)* Szent Pétert Néró, egy gonosz császár kivégeztette. Most pásztor nélkül állott a nyáj, fej nélkül az anyaszentegyház. Maradhatott-e így a dolog? Nem. Pásztor nélkül elszéled a nyáj, fej nélkül csonka a test, alap nélkül összedől a ház. Vagy talán azt akarta Jézus, hogy csak addig álljon fenn az egyház, amíg Péter él? Krisztus azt mondotta: „Tanításatok . . . s íme, én veletek vagyok a világ végezetéig.” Mit látnunk e mondásból? Hogy amíg a világ áll, amíg emberek lesznek a földön, mindig lesz anyaszentegyház. Krisztus Urunk minden

ember számára rendelte az anyaszentegyházat. (98. k.) *Ki számára rendelte Krisztus Urunk az anyaszentegyházat?*

Hogy az anyaszentegyház továbbra is fönnállhasson, szükséges volt, hogy szent Péter halála után is legyen feje az anyaszentegyháznak. De kicsoda? Szent Péter Rómában, mint Róma püspöke halt meg. Aki utána Róma püspöke lett, az lett egyúttal az anyaszentegyház feje, vagyis a pápa. Ez a két méltóság együttjár. Olyanformán van ez, mint pl. az esztergomi püspök-nél. Aki Esztergomban püspök, az mindig egyúttal Magyarország hercegprímása. Vagy mint régebben volt Magyarországon. Ki volt utolsó királyunk? IV. Károly a magyarok királya volt, de egyúttal az egész osztrák-magyar monarchiának uralkodója. Így volt ez az anyaszentegyházban is. A keresztények mindig azt ismerték el az egyház fejének, pápának, aki Rómában törvényes módon püspök lett. Szent Péter után szent Linus lett római püspök és pápa. Mikor ő vértanúi halált szenvedett, jött szent Klétus. És így szakadatlan sorrendben a mai napig. Ma a 261. római püspök és pápa uralkodik. Mi a neve? XI. Pius. Miért mondjuk, XI.? Mert előtte már 10 pápa viselte a Pius nevet. Ki látta már arcképét? Tudtok valamit róla? Miért hívjuk a római püspököt pápának? Pápa = atya. Krisztus nagy családjának ő a lelkiaityja, Jézus Krisztusnak földi helytartója.

(Aláhúzott 99. k.) Ki az anyaszentegyház látható feje szent Péter halála óta? Szent Péter halála óta az anyaszentegyház látható feje a római püspök, vagyis a pápa.

4. **(A többi előljárók.)** Krisztus Urunk előre tudta, hogy nyája majd roppant megnövekszik és szent Péter egymaga képtelen lesz azt kormányozni. Péter nem lehetett egyszerre tíz helyen, hogy tanítson, kereszteljen s vezesse a lelkeket. Azért segítőtársakat adott Péternek az apostolokban. Ama szavaival: „Amiket megkötök a földön, meg lesznek kötve a mennyben is”, Krisztus Urunk az apostolokat előljárókká tette, de nem az egész anyaszentegyház fölött, hanem annak egyes részei fölött és úgy, hogy szent Pétert elismerjék fejüknek. **(Aláhúzott 100. k.) Kiket rendelt Krisztus Urunk szent Péter vezetése alatt az anyaszentegyház előljáróivá? Krisztus Urunk az apostolokat rendelte az anyaszentegyház előljáróivá szent Péter vezetése alatt.**

Mint szent Péter, úgy az apostolok is vértanúhalált szenvedtek hitükért. De hivataluk nem halt meg velük együtt. Erről gondoskodtak az Úr Jézus meghagyása szerint. Még életükben az egyes nagy városokban, ahol keresztény közösségeket alapítottak, utódokat szenteltek föl. Így szent Pál Kréta-szigetén Titust, Efezusban Timoteust rendelte utódjává. Ugyanígy tettek a többi apostolok. Az utódok ismét másokat szenteltek föl s így ment ez a mai napig. Hogyan nevezzük az apostolok utódait? Püspököknek. (E szóból: episkopos = felügyelő.) A katolikus püspököknek olyan joga és hatalma van, mint az apostoloknak. Min-

den püspök az anyaszentegyháznak egy részét, amelyet püspöki megyének vagy egyházmegyének neveznek, kormányozza. (Aláhúzott 101. k.) Kik most az anyaszentegyház előljárói? Az anyaszentegyház előljárói most az apostolok utódai, vagyis az anyaszentegyház püspökei, a pápa vezetése alatt.

Ki a mi püspökünk? Melyik püspöki megyéhez tartozunk mi? Vannak más püspökségek is Magyarországon? Az egész egyházban most ezernél több püspök van. Ők most számunkra az apostolok.

Egy-egy egyházmegyében gyakran több százezer keresztény van. Képes volna-e a püspök valamennyit egymaga tanítani, szentségekkel ellátni? Nem. Azért az egyes helyekre maga helyett áldozópapokat küld. Az ilyen áldozópapok szintén az apostolok utódai, azért miséznek, gyóntatnak, hirdetik az evangéliumot, de ők alá vannak rendelve a püspököknek. Azokat az áldozópapokat, akik az egyes községekben, mint rendes lekipásztorok állandóan működnek, plébánosoknak nevezik. Ha nagy a község, a plébánosnak segítségére vannak a segédlelkészek, káplánok, hitoktatók.

(102. k.) *Kik segítik a püspököket szent hivataluk gyakorlásában?* A püspököket szent hivataluk gyakorlásában az áldozópapok segítik.

Most az egész világon vagy 360,000 áldozópap gondozza a 275 millió katolikus hívő lelki ügyeit.

Alkalmazás. A jó gyermek tiszteli és szereti atyját, készséggel fogad szót neki. A jó keresztény is tiszteli, szereti lelki atyáit, mint Jézus helyetteseit a földön, hallgatja tanításait, követi intéseiket. Többször imádkozik a szentséges atyáért, püspökökért, hogy Isten szándéka szerint kormányozzák az egyházat. Ti is így tegyetek. A tisztelet, mellyel lelkiatyátok iránt viselkedtek, az Úr Jézusra háramlik vissza, az Úr Jézust sértené a kicsinylés is, melyet valaki irántuk tanúsítana. Jézus maga mondta: „Aki titeket hallgat, engem hallgat, aki titeket megvet, engem vet meg.” Akadnak rossz keresztények, kik a katolikus papokat becsmérlik, gúnyolják. Az ilyen beszéd rossz jel az illetők örök sorsára nézve. Kerüljétek őket!

35. AZ ANYASZENTEGYHÁZ ISMERTETŐ JEGYEIRŐL.

Ma arról tanulunk, miről ismerhetjük meg Krisztus igaz egyházát.

1. *(Egy az igaz egyház.)* Vannak-e hamis egyházak is? Ha körüljártok a városban, észreveszitek, hogy nemcsak katolikus templomok vannak, hanem másféle templomok is. Így kálvinista vagy református, lutheránus vagy evangélikus, görög keleti vagy orosz templomok. A kálvinista templomba is katolikus hívek járnak? Nem, a másvallású templomba olyan emberek járnak, akik a kálvinista, lutheránus vagy görög keleti egyházhoz tartoz-

nak. Láthatjátok ebből, hogy többféle egyház van. Mindegyikben másféle a tanítás, más az istentisztelet, mindegyik másképen magyarázza Krisztus evangéliumát. Mi melyik egyháznak vagyunk tagjai? Milyen egyházak vannak még a katolikus egyházon kívül? (Kálvinista, lutheránus, görög keleti.) Külföldön még több más egyház is van, így az anglikán Angolországban, Amerikában pedig majdnem 300 különféle egyház vagy felekezet van, melyek közül mindegyik másképen adja elő Jézus tanítását. Vajjon ezt a sokféle egyházat mind Jézus Krisztus alapította-e? Semmiképen. Jézus Krisztus csak egy anyaszentegyházat alapított. **(Aláhúzott 103. k.) Hány anyaszentegyházat alapított Jézus Krisztus?**

Jézus Krisztus mindig csak egy anyaszentegyházról beszél a szent evangéliumban. Pl. Mely szavakkal ígérte meg szent Péternek a főhatalmat az egyházban? „É kösziklára építem anyaszentegyházamat.” Egyes számban. Igaz egyház nem is lehet több, mint egy. Az igazság mindig csak egy. Ha három gyermek közül az egyik azt állítja, hogy $2 \times 2 = 4$, a másik, hogy $2 \times 2 = 5$, a harmadik, hogy $2 \times 2 = 15$, igaza lehet-e mindegyiknek? Igazság csak egy van, s így van ez a vallási dolgokban is. Igaz vallás csak egy lehet. Mivel pedig az egyház azért van, hogy a vallást tanítsa, azért igaz egyház csak egy lehet.

Eleinte, miután Jézus a Szentlelket elküldte, nem is volt több egyház, csak egyetlenegy. De nemsokára az apostolok mellett hamis tanítók is léptek föl, s többeket megtévesztettek a hívek közül. Később új és új eretnek tanítók támadtak, akik mind okosabbak akartak lenni a pápánál és püspököknél. Ezek erőszakos módon különféle hamis egyházakat alapítottak. Több ezek közül a hamis egyházak (vagy felekezetek) közül már régen elenyészett, de sok fönnmaradt a mai napig, így pl. azok, melyeket 400 évvel ezelőtt Luther és Kálvin alapítottak, s melyeket protestáns egyházaknak is hívunk.

2. *(Miről ismerhető fel?)* Most már nagyon fontos kérdés az, miről lehet megismerni azt, hogy melyik a most létező egyházak közül Krisztusnak igazi egyháza? Ha megkérdezel egy reformátust, az azt feleli, az én egyházam az igazi krisztusi egyház. A lutheránusoknak más a tanítása és istentisztelete, mint a reformátusoknak, de ha megkérdezel egy lutheránust, az is azt feleli: Minálunk van a tiszta evangélium, mi vagyunk a Krisztus igaz egyháza. Ugyanezt állítja a görög keleti, anglikán s mind a százféle, egymástól eltérő felekezet. Mi katolikusok pedig azt mondjuk: Ti valamennyien hamis tanítók áldozatai vagytok, csak egy igaz egyház van, s ez a katolikus egyház. Kinek van most a sok között igaza? „Talán nem is lehet ezt tudni” — gondolhatná némely ember.

De lehet tudni és kell is tudni, mert az Úr Jézus a szent evangéliumban a legkomolyabban sürgeti, hogy mindenki az ő anyaszentegyházának legyen tagja, másképp nem üdvözl. Azért

világosan tudnunk kell, hogy melyik a most létező egyházak közül Krisztus igaz egyháza. És török vagy szakad, de ehhez az igazi egyházhoz kell csatlakoznunk, máskülönben nehéz dolgunk lesz Krisztus ítélőszéke előtt.

Jézus, az Isten Fia előre látta azt, hogy az emberek kevélysége folytán majd sok hamis egyház keletkezik. Azért idejében gondoskodott arról, hogy minden jóakarátú ember fölismerhesse, melyik az ő igazi egyháza? Mikor a pásztorokat meghívta egy angyal által magához, akkor a pásztoroknak adott bizonyos ismertető jeleket, melyekről fölismerhetik, hogy ő a Megváltó. Mit mondott az angyal? Találni fogtok egy kisdedet — pólyába takarva — jászolba fektetve. Kisdéd — pólya — jászol — ez a három volt a Megváltó ismertető jele. Amint a pásztoroknak, úgy nekünk is adott az Úr Jézus bizonyos ismertető jeleket, melyekből megtudhatjuk, hol van az ő igazi egyháza. Ha kérdezzük az Úr Jézust: „Milyen jelekről ismerhetem meg, Uram, a te egyházadat?“, Jézus így felel: „Az az én igazi egyházam, amely a) egységes, b) szent, c) katolikus vagy általános, d) apostoli. Ezt a négy ismertető jelet vigyázzátok meg. Amelyik egyházban ez nincs meg, az hamis egyház, amelyiken megvan, az az igazi egyház!“

(104. k.) *Miről ismerhetjük föl (tehát) Jézus Krisztus egyházát?* Jézus Krisztus egyházát arról ismerhetjük föl, hogy az: 1. egységes, 2. szent, 3. katolikus, vagyis általános, 4. apostoli.

Jézus egyházának egységesnek kell lennie. Így akarta ezt Jézus. Ezért imádkozott: „Add Atyám, hogy mindnyájan egyek legyenek, amint mi egyek vagyunk.“ „Jó pásztornak nevezte magát s úgy jövendőlte, hogy a pogányok is megtérnek majd az ő egyházába s leszen egy akol és egy pásztor.“ Egészen természetes, hogy Krisztus igaz egyházának egységesnek kell lennie. Mint ahogy a levegő mindenütt egyforma s ugyanaz a napsugár világít kunyhóban és palotában, Európában és Azsiában, úgy hirdeti az egyház ugyanazt a tanítást az egész világon. Ha az egység elveszne, ha az egyik püspök így tanítana, a másik ellenkezőleg, akkor a legnagyobb zavar támadna az egyházban.

Krisztus egyházának szentnek is kell lennie. Jézus ugyanis azért alapított egyházat, hogy az embereket a mennyországba vezesse. Oda pedig csak a szentek juthatnak. Azért ha keressük az igaz egyházat, mindjárt azt kell kérdeznünk, melyik most létező egyháznak vannak szentjei? Olyan szentek is, akik által Isten csodákat tett? Ez lesz az igaz egyház. Azért imádkozott Jézus: „Szenteld meg őket az igazságban“ — vagyis az igaz hit által.

Krisztus továbbá azt is mondta apostolainak: „Menjetek az egész világra, tanítsatok minden népet.“ Azt akarta tehát, hogy az ő egyháza minden nép között meglegyen, nem akart külön angol, orosz vagy magyar egyházat, hanem világegyházat.

Krisztus egyházának általánosnak, katolikusnak kell lennie. Katolikus görög szó, magyarul: általános.

Végül, ha keressük a most létező sokféle egyház között, melyik az igaz egyház, azt is kérdeznünk kell: Az apostoloktól ered ez az egyház? Vagy csak később keletkezett? Azt tanítják-e benne, amit az apostolok tanítottak? Az előjárók, akik ebben az egyházban vannak, az apostolok törvényes utódai-e? Jézus t. i. azt mondotta, hogy az ő egyházában a világ végéig működnek az apostolok: „Ime, én *veletek* vagyok a világ végéig.”

Ilyennek kell tehát lennie Krisztus igaz egyházának: egységes, szent, apostoli és katolikus egyháznak. Amelyik egyházban ez a négy ismertető jegy együttvéve nincs meg, az hamis egyház. Már a negyedik században így tanítottak a niceai zsinaton összegyűlt atyák: „Hiszünk az egy, szent, katolikus, apostoli anyaszentegyházban.” Miért kell egységesnek lennie? Miért szentnek? Általánosnak? Apostolinak?

3. (*A római kat. egyház az igaz egyház.*) Keressük most, melyik a sokféle egyház között, melyek ma léteznek, Krisztus igaz egyháza? Kell-e a messzeségben keresnünk? Hála Isten, benne vagyunk mindnyájan.

(105. k.) *Melyik a Krisztus Urunktól alapított egységes, szent, általános és apostoli egyház?* A Krisztus Urunktól alapított egységes, szent, általános és apostoli egyház: a római katolikus anyaszentegyház.

Nézzük csak közelebbről.

a) *Egységes-e a római kat. anyaszentegyház?* Ugyanazt tanítja-e mindenütt? Nem tanít-e ma mást, mint régebben? Nem, a kat. egyház mindenkor és mindenhol ugyanazt tanítja. Amint ezer év előtt hét szentséget használtak a katolikusok, úgy ma is. Amint az első század keresztényei siettek reggelenként a szentmisére, úgy mi is. Amint az első híveknek főpásztora volt szent Péter, úgy kormányoz ma bennünket szent Péter utóda. Ha felülnének a vasútra, hogy idegen világrészeket beutazzatok, csodálkozva látnátok, mennyire eltérnek némely országokban az emberek szokásai, nyelve, házai, öltözete stb. a mieinktől. De ha messze keleten, pl. Kínában, vagy nyugaton, Amerikában, vagy fönt északon, Norvégiában, vagy lenn a Tüzföldön kat. hitértítőkkel jönnének össze s azok bevezetnének iskoláikba, eleinte csodálkozva néznének az ottlevő gyermekekre: más arc, más ruha, más nyelv. S ha most kérdeznék egytől: Kicsoda Jézus Krisztus? Hány személy van Istenben? Mi történik az emberrel, mikor meghal? Feleleteikből rögtön megérthetnék, hogy hit dolgában ezek egészen egyek veletek. S ha aztán szentmisére mennének, látnátok, hogy ott éppúgy következik egymás után glória, evangélium, följajánlás, úrfelmutatás, mint a mi templomainkban s az indián gyermekek éppoly tisztelettel járulnak a szentáldozáshoz, mint ti. (Néha még buzgóbban is.) S ha megkérdeznék egy afrikai négert, akit előző hitoktatás után ma vett föl a kat.

egyházba és megkeresztelt egy hittérítő: „Kicsoda a kat. egyház feje?” azt mondaná: „Ej, azt csak tudom, hát a római pápa.”

Igy a kat. egyház mindenütt egységes. Miben? Tanításban, szentségekben, szentmiseáldozatban s a vezetésben, mert egy közös feje van.

Igy van-e ez a protestánsoknál is? Nincs. Luther azt mondta, mindenki azt a vallást kövesse, amelyet maga állapít meg a szentírásból. Így történt aztán, hogy követői mást olvastak ki a szentírásból, mint mesterük és sokféle hamis vallás támadt, míg végre sok protestáns elvetette az egész szentírást. A különböző protestáns felekezetek száma valami 300. Egyikben hiszik, hogy Krisztus Isten, másokban tagadják ezt. Némelyek hiszik a Szentháromságot, mások tagadják. Egyesek szerint lesz feltámadás, mások szerint nem lesz. Nem egységesek a hit-tanításban. Ha valaki a katolikusok közül azt állítaná, hogy Istenben nincs három személy, az katolikus lenne még? Már ki volna zárva az anyaszentegyházból. A protestánsoknál akár püspök is lehet. A szentségekben se egyek. Luther maga egyszer két, máskor három szentségről beszélt. Van-e a protestánsoknak közös fejük? Ahány országban élnek, annyi részre szakadnak. Amit az egyik egyházfő elrendel, azt a másik elveti. Jézus nem ilyennek tervezte az ő egyházát.

b) *Szent-e* a katolikus egyház? Igen. Minden tanítása oda-irányul, hogy a hozzátartozókat szentekké tegye. Tiltja a legkisebb bűnt is. Templomban, iskolában mindig azt hirdeti, hogy tartuk meg a 10 parancsolatot, legyünk őszinték, szelídek, tisztaszívűek, becsületesek, mások iránt jószívűek, igazodjunk Krisztus s a szentek fölséges példái szerint. De nemcsak tanít szentségre az egyház, hanem nevel is arra. Kegyelemeszközeivel szentté tudja tenni híveit. Aki az egyház óhajítása szerint gyakran járul gondos készüléttel a szentgyónás- és áldozáshoz, buzgón végzi imádságait, annak lelkét mindig jobban átjárja a kegyelem tisztító, nemesítő ereje, jóvá és szentté teszi. Nem lehet nagy tűz mellé állani a nélkül, hogy az is föl ne melegedjék, aki jéghideg. Nincs az a nagy bűnös, aki meg nem változnék, ha imádkozik, szentségekhez járul s gyakran megfontolja Isten ígétjét, melyet a szószékről hirdet az egyház szolgája. Milyen sokan lettek már igazi szentekké az egyházban! Szentekké, akik Istenért mindenről le tudtak mondani: gazdagságról, családi otthonról, földi szeretetről, még életükről is. Nem kevesen énekelve léptek a vérpadra, hogy életüket áldozzák fel Krisztusért. Mint lilomszálak éltek a tövisek között mások ártatlanul, anyagi tisztaságban romlott környezet közepette s szentekké lettek gyermek- és ifjúkorban, vagy az élet ezerféle gondjai közt, palotákban és kunyhókban, kolostorokban s a családi körben. Milliókra rúg a kat. egyház szentjeinek száma. Az első század vértanúi: Ágnes, Borbála, Margit, Sebestyén stb., a nagy egyház-tanítók: Ágoston, Jeromos, Ambrus stb. — mind a kat. egyház

szentjei. S nem múlt el máig egyetlen század sem, hogy nagy szentek ne támadtak volna a kat. egyházban. Az 1800—1900 közti időben is 310 Isten szolgáját vagy szolgálóját avatták boldoggá és 78-at szentté. S ezeknek hősi erényeit nemcsak földi bírák állapították meg gondos vizsgálat után, hanem Isten maga hitelesítette föltűnő csodákkal. Azért jogosan mondhatjuk, hogy a kat. egyház szent.

De — azt mondhatná valaki — nincs-e a kat. egyházban sok bűnös ember is? A jók mellett sok gonosz, haszontalan ember? Hogy ez így lesz, azt az Úr Jézus megjövendőlte: konkoly mindig lesz a búza között. Talán a kat. egyház oka az ilyen emberek rossziaságának? Nem. Maguk az okai, nem akarnak hallgatni az egyház tanítására, nem imádkoznak, nem járulnak a szentségekhez. Beteg tagok ők az egyház testén, száraz ágak az élő törzsön, melyekre az örök tűz vár.

Alkalmazás. Ti ne legyetek szegényére az anyaszentegyháznak. Ne adjatok botrányt a másvallásúaknak, nehogy azt mondhassák: Lássátok, ilyenek a katolikusok. Legyünk jobbak, nemesebbek, mint az igaz egyházon kívül álló tömeg. Mennyiszer halljuk mi Krisztus fölséges tanítását, milyen szent példaképek állanak előttünk a Szűzanyában és a szentekben, milyen hatatos erősítés a szentáldozásban. Sok másvallású vagy pogány az ítéletnél fölkel ellenünk s azt fogja mondani az isteni bírónak: „Uram, ha te nekem annyi kegyelmet adtál volna, mint ennek, akkor nem ilyen üres lélekkel állanék előtted most, mint ez, hanem tele érdemekkel és erényekkel. Azért ha engem most bűneim miatt a pokolra taszítasz, ezt mélyebben küld a kárhozatba, mert gonoszul élt a kegyelmek özönében, éhen vészett a terített asztal mellett, csúfot üzött belőled, holott térdenállva kellett volna hálálkodnia jószágodért.” Gondoljuk meg ezt többször, hogy mi egy *szent* anyaszentegyháznak vagyunk gyermekei. Akinek Isten többet ad: attól többet is vár.

Szent-e a protestáns egyház is? Egyetlen szentje nincsen, akinek szentségét Isten csoda által igazolta volna. Még alapítójuk se tudott csodát tenni. Hogy is tehetett volna, mikor Luther megszegte Istennek tett ünnepélyes fogadalmát s hitehagyott lett — szerzetes létére. Aztán meg ilyeneket tanított: „Vétekezz erősen, de higgy még erősebben.” Szent lesz abból, aki ezt a tanácsot megfogadja? Nincsenek meg a protestánsoknál a hatásos kegyelemeszközök sem, az egy keresztséget kivéve, más szentséget nem adhatnak föl érvényesen. Várhatja-e egy beteg a gyógyulást, ha az orvostól rendelt gyógyszert kidobja az ablakon? A protestánsok elvetették a szentségeket, a szentmiseáldozatot, az isteni orvos által adott hatásos gyógyszereket.

c) *Általános* is a római egyház, melynek tagjai mi vagyunk. Azért hívunk bennünket a másvallásúak is katolikusoknak. Mit jelent ez a szó, katolikus? Általános.

Általános a katolikus egyház időben, mert Krisztus ideje

óta mindenkor fönnállott. Pedig milyen irtóháborút folytattak ellene az ördög sugallatára a rossz emberek. Milliókat hurcoltak vérpadra az első századokban a pogányok, a keresztényeknek földalatti sírokba, a katakombákba kellett menekülniök, hogy megmentseik életüket s résztvegyenek az istentiszteleten, de kiítani a katolikus egyházat mégse tudták. A pogány római császárok elpusztultak, az egyház ellenben és szent Péter széke új fényben ragyogott. Később jöttek a húnok, vandálok s egyéb kegyetlen népek tömegei, melyek rombadöntötték a régi világot, de az egyház nem dőlt meg, hanem új világot alkotott a réginek romjain. Vak gyűlölettel támadt a katolikus egyháznak egykor Mohamed s a török nép is, de hiába, a félhold hatalma lehangyatlott, az egyház pedig él és virágzik. Luther azt mondta halálos ágyán: „Életemben pestised voltam, pápa, halálom után haláloz leszek” — vagyis ő fogja majd enyészetbe sodorni a pápaságot s az egyházat. A jövendőlés hamis volt. Isten már rég megítélte Luthert, a pápaság, az egyház ma is fönnáll. A francia forradalom idején seregesen hurcolták vérpadra a katolikusokat, gyűlöletből a törvényhozás eltörölte még a keresztény időszámítást is, hiába, az egyház túlélte a dühöngőket. És így lesz mindig — emberek meghalnak, népek letűnnek a feledésbe, a katolikus egyház pedig élni fog a világ végezetéig.

Általános a mi egyházunk időben — általános a helyet illetőleg is, mert nemcsak egyik vagy másik országban, hanem mindenütt az egész világon el van terjedve. Nincs világrész vagy ország, ahol katolikusok ne lennének. Néhol sokan, másutt, ahol terjedését hatalmaskodó gonosztevők megakadályozták, kevesebben. Tagjainak száma jelenleg mintegy 275 millió.

Vajjon a lutheránus vagy kálvinista egyház is Krisztus ideje óta áll fenn? 1500 évig Krisztus után híre-hamva se volt még egyiknek sem. Már ez az egy körülmény is mutatja, hogy nem lehetnek igaz egyházak. Jézus már 1500 évvel előbb, mielőtt ezek a protestáns egyházak megszülettek volna, megalapította a maga egyházát, s megígérte, hogy vele lesz mindennap a világ végezetéig. Nincsenek is elterjedve az egész világon, hanem csak egyes országokban. A háromszázféle protestáns egyháznak összevéve nincs annyi tagja, mint a katolikus egyháznak egymagában.

d) Végül a katolikus egyház *apostoli* is. Ma is ugyanazt tanítja, amit az apostolok hirdettek. Ha valaki kezébe veszi a régi írásokat, melyek az apostoli időkből visszamaradtak és azokat tanulmányozza; vagy leszáll a katakombákba, s azoknak földalatti folyosóin vizsgálja a sírok fölírásait, képeit, hamar észreveszi, hogy mi ugyanazt hisszük, amit az első keresztények.

A katolikus egyházban továbbá ma is élnek még az apostolok. Szent Péter ugyan vagy szent János meghalt, de az apostolok hatalma és hivatala, melyet Krisztustól kaptak, ma is él a katolikus egyház előljáróiban. A mi megyéspüspökünket pl. egy másik püspök szentelte föl, ezt ismét egy másik, aki előtte kapta

a püspöki hatalmat s így megy ez visszafelé megszakítás nélkül egészen az apostolokig. A püspökök mintegy gyűrűi egy hosszú láncnak, melynek első szemei az apostolok, s mely megszakítás nélkül ér el napjainkig.

Igy van-e ez a protestánsoknál is? Nem, nem. Tanításuk nem egyezik az ősegyházzal. Elöljáróik nem törvényes utódai az apostoloknak. Náluk nem él tovább szent Péter, kire Krisztus a maga egyházát építette. Luther és Kálvin nem apostoli megbízásból, hanem dacból, kiközösítve szervezték meg a maguk egyházát.

Összefoglalás. Hány anyaszentegyházat alapított Krisztus Urunk? Ma sok egyház van. Nevez meg néhányat! Lehet-e valamennyi Krisztusnak igaz egyháza? Meg lehet-e ismerni biztosan, melyik a sok közül Krisztus igaz egyháza? Miért gondolhatjuk azt előre is, hogy Krisztus Urunk gondoskodott arról, hogy meg lehessen ismerni az ő egyházát? (Különben nem parancsolhatta volna, hogy mindenki köteles belépni az ő egyházába, aki üdvözülni akar.) Milyen ismertető jegyekről lehet megismerni Krisztus igaz egyházát? Melyik egyházban van meg a most létezők között ez a négy ismertető jel? Mi következik ebből? Egyedül a római katolikus egyház Krisztus igaz egyháza. A többi hamis egyház. Nem is kell őket egyháznak nevezni, hanem felekezeteknek. A katolikus egyház nem felekezet. A katolikus egyház a Krisztustól ültetett élő, folyton fejlődő, nemes gyümölcsöket termő fa, a felekezetek letört ágak.

Hála Isten, ezt a komolyabb, jobbjézelmű protestánsok is mindig nagyobb számmal kezdik belátni, azért sokan közülük visszatérnek a katolikus egyházba. Némelyiknek ez roppant lelki küzdelmébe, sok imádságba, hosszú tanulmányokba került, mégis boldognak érezte magát, hogy a katolikus egyház tagja lehetett. „Most itthon vagyok” — mondta örömmel. Némelyiknek szakitania kellett szüleivel és családjával, némely protestáns lelkész, ha megtért, elvesztette gazdag javadalmát és koldussá lett, mégis szívesen hozták meg ezt az áldozatot, mert tudták, hogy az első: Isten és lelkünk megmentése. Angliában, Norvégiában, Németországban évről-évre előfordul, hogy tudós, komoly protestáns férfiak és nők visszatérnek az egyházba, melyet őseik hűtlenül elhagytak. Angliában egymagában évenként mintegy 10,000 protestáns lesz katolikussá. Mindez mutatja, hogy a mi egyházunk az igaz egyház.

Ámde — mondhatná valaki — nem fordul-e az is elő, hogy katolikus lesz protestáns? Ez is azt bizonyítja talán, hogy a protestáns egyház az igaz egyház? Szó sincs róla. Az ilyen átteréseknél, mikor egy katolikus lesz protestáns, nincs szó az igazság kereséséről. Az a katolikus, aki könnyelműen elhagyja a maga egyházát, már előbb is csak névlegesen volt az egyház tagja, neki nem Isten s lelke üdvössége volt a fődolog, hanem földi érdekek és rendetlen vágyainak kielégítése. Mindig rá

lehet mutatni a katolikusok hitehagyásánál, hogy miféle rendetlen indítóokból tette meg ezt a szomorú lépést; egyik, hogy könnyebben jusson valami jövedelmező álláshoz, másik, hogy egy neki nem tetsző házasságot felbonthasson, vagy hogy egy neki tetsző házasságra léphessen. Lelkük megmentése ezeknek mellékes, hol van az igazság, azt nem nagyon kutatják, a fő nekik a pénz és az élvezet — mint Ézsau, odaadják üdvösségüket egy tál lencséért. Megfordítva, a protestánsok közül éppen a legkomolyabbak s a legtanultabbak lépnek át mihozzánk, miután sokat imádkoztak, tanultak s a dolgot minden oldalról megvizsgálták. Ez egészen más dolog. Azért nem is volt még eset arra, hogy egy katolikus a halálos ágyon lett volna protestáns azért, hogy biztosabban jusson a mennyországba. De arra, hogy egy protestáns a halálos ágyon katolikussá lett, van sok eset. Mit mutat ez is?

Alkalmazás. Tinektek mindnyájatoknak megadta Isten a nagy kegyelmet, hogy a katolikus egyház gyermekei lehettek. Legyetek hálásak ezért. Nektek nem kell kutatni, kínosan keresni az igazságot, ti ismeritek azt. Számotokra a kegyelem forrásai, mióta megkereszteltetek, folyton nyitva állanak, bármikor meritettek azokból. Sokan vannak a világon, akik örülnének, ha örök sorsukat illetőleg olyan jó helyzetben lehetnének, mint ti. Mennyi pogány él még ma is a földön sötét tudatlanságban, rút bűnökben. Imádkozzatok néha a pogányok megtéréseért s ha majd megtehetitek, ajánljatok fel olykor tehetségtek szerint valami adományt a hitterjesztés céljaira. Ez nagyon érdemszerző jócselekedet Isten előtt. A köztünk élő eretnekek és másvallásúak megtérése is sokat tehettek, ha imádkoztok értük, nekik erőnyes, istenfélő élet által jó példát adtok. A legfőbb pedig, hogy vigyázzatok önmagatokra, nehogy valaha elveszítsétek hiteteket. Kiki a maga lelkéért lesz elsősorban felelős. Ragaszkodjatok mindig szeretettel a katolikus anyaszentegyházhoz, keljeteek védelmére, ha valaki azt előttetek gáncsolni, becsmérelni merészelné. Jézust bántja meg az, aki az egyházat, annak szolgáit vagy intézményeit gáncsolja. Az ilyen ember a sötétség szellemének, az ördögnek munkatársa. Aki pedig az egyház működését elősegíti, az Isten dicsőségét munkálja s az apostolok jutalmában részesül a mennyben.

Margit kir. hercegnő, Albert württembergi trónörökös neje 32 éves korában halt meg 1906-ban. Hat kiskorú gyermeke állott sirva halálos ágya mellett, köztük Fülöp Albert, a nagyrészen protestáns Württemberg trónjának várományosa. Az anya, miután utoljára csókolta meg kicsinyeit s búcsúzott el tőlük, hosszan és komolyan nézett elsőszülött fiára s így szólt: „Fiacskám, vigyázz, hogy katolikus maradj.” Aztán lecsukta szemét s meghalt e szavakkal: „Tebenned bíztam, Uram, meg nem szégyenülök mindörökké.” Aki a katolikus egyházhoz haláláig hű marad, az nyugodtan ismételheti e szavakat, mielőtt belép az örökkévalóságba.

36. AZ ANYASZENTEGYHÁZ FELADATÁRÓL

Ma arról tanulunk, hogy mi végett alapította Krisztus Urunk az anyaszentegyházat? Jobban megértitek a mai leckéből, milyen szerencse az, hogy a kat. egyházban vagytok, s hogy milyen nyugodtan bízhatjátok magatokat lelki dolgaitokban az egyházra.

1. (*Egyedül üdvözítő egyház.*) Ki alapította az anyaszentegyházat? Amíg Jézus a földön járt, maga személyesen tanította, vezette az embereket Isten felé. Kinek kellett aztán később Jézus művét folytatni? Az apostoloknak, az anyaszentegyháznak. Az anyaszentegyház feladata, hogy amit Krisztus Urunk megkezdett a földön, azt a világ végéig az összes emberek közt folytassa: dolgozzék a lelkek megmentésén. Így akarta ezt isteni alapítója. Krisztus Urunk a végett alapította az anyaszentegyházat, hogy az örök üdvösségre vezesse az embereket. (106. k.) *Mi végett alapította Krisztus Urunk az anyaszentegyházat?*

Hány egyházat alapított Krisztus Urunk? Melyik Krisztusnak igaz egyháza? Annak tehát, aki üdvözülni akar, a római kat. egyházba kell belépnie. Üdvözülhet-e valaki Jézus nélkül? Senki. „Nem adatott más név az ég alatt, melyben üdvözülnünk lehetne, mint Jézus neve” — mondja a szentírás. Mivel pedig Jézus helyettese a földön most az anyaszentegyház, azért a római kat. anyaszentegyház nélkül sincs üdvösség az emberek számára. A római kat. egyház az *egyedül üdvözítő*. Mint a vízözön idején senki se menekült meg a pusztulástól, csak aki a bárkában volt, úgy az élet tengerén is az anyaszentegyház bárkájába kell szállanunk, hogy az örök kárhozattól megmeneküljünk.

Ti, Isten kegyelméből, benne vagytok ebben a mentőbárkában. Ti a keresztség óta a kat. egyháznak vagytok tagjai. De hogy az örök üdvösséget elnyerjétek, nem elég ám, hogy a nevetek katolikus, azon kell iparkodnotok, hogy az anyaszentegyház parancsolatai szerint éljétek. Elég lesz-e Krisztus ítélőszéke előtt arra hivatkozni: „Uram, én a te igaz egyházadnak, a kat. egyháznak voltam tagja, engem megillet az örök üdvösség”? „Mutasd meg jócselekedeteidet, éltél-e anyaszentegyházam tanítása szerint? Ez a döntő” — így fog neki felelni Krisztus Urunk. Egy bűnös, könnyelmű katolikusnak tehát mitsem használ az, hogy az anyaszentegyházban van, ő csak látszatra, *testileg* tartozik az egyházhoz, s ha meg nem tér, elvész.

Van viszont sok ember, aki külsőleg nem tartozik a kat. egyházhoz, mert pl. protestáns szülőktől született és kiskora óta a protestáns vallásban nevelkedett. De egyébként jólelkű, nem is sejtí azt, hogy az ő hite téves, amennyire lehet, erényesen él, lelkiismeretes. Vajjon az ilyen elkárhozik-e? Nem. Ez abban a meggyőződésben él, hogy az ő egyháza az igaz egyház, ő az igaz egyházhoz akar tartozni. Azért — azt mondjuk — az ilyen *lelkileg* az igaz egyháznak, a kat. egyháznak tagja.

Külsőleg ugyan nincsen benne, de ha fölismerne tévedését, akkor külsőleg is hozzánk csatlakoznék. (De azért azt jó tudnunk, hogy ha az ilyen másvallású üdvözül, nem azért üdvözül, *mert* pl. protestáns, hanem üdvözül, *noha* protestáns, azért, mert követi lelkiismeretét és megtartja a katolikus egyház tanításából azt, amit a maga téves vallásában belőle megismert. Ami jó és igaz t. i. a téves felekezetekben van, azt mitőlünk vették át. Ugyanazon fény, mely éltetve, melegítve árad reánk a napból, látszik megtörve és visszaverődve a holdon és csillagokon. A nap, az igazság csak a kat. egyházban van, a felekezetekben csupán tört sugarak.)

Mi lesz azonban a kötelessége olyan embernek, aki téves vallásban nevelkedett, később azonban fölismeri és megérti azt, hogy ez *téves* vallás; *igaz* vallás csak egy van, az, amelyet a kat. egyház tanít? Az ilyennek kötelessége belépni a kat. egyházba. Ha bármiféle földi ok miatt nem teszi meg ezt, elkárhozik. Ez egészen bizonyos. Jézus maga mondta az egyház első előjáróinak: „Elmenvén, tanítsatok. Aki hisz, az üdvözül, aki nem hisz, az elkárhozik.” A mennyországba csak a kat. egyház vezetésével juthat az ember.

2. (*A hármas hivatal.*) Nézzük most közelebbről, hogyan vezeti az anyaszentegyház az embereket az örök üdvösségre?

Nem kézenfogva természetesen, mint ahogy az anya vezeti gyermekét, hanem azzal, hogy megmutatja nekik a mennyországba vezető helyes utat és segíti őket, hogy azon járni tudjanak. Pontosan így mondjuk: Az anyaszentegyház azzal vezeti az embereket az örök üdvösségre, hogy 1. tévedés nélkül *tanítja* őket az igaz vallásra; 2. törvényeivel *kormányozza* őket; 3. a kegyelemeszközökkel *megszenteli* őket. (107. k.) *Mivel vezeti az anyaszentegyház az embereket az örök üdvösségre?*

Mit tesz tehát először az anyaszentegyház, hogy az embereket az örök üdvösségre vezesse? Tanít. Jézus is tanította az embereket. Mire tanította? (72. k.) Mikor aztán mennybe ment, hogyan szólt apostolaihoz? „Elmenvén, tanítsatok.” Jézus tehát az anyaszentegyháznak tanító hivatalt adott. („Hivatala” annak van, aki egy felsőbb hatalomnak megbízásából végzi munkáit. Ha *te* mondanád másnak, tegye ezt vagy azt, az még nem volna „hivatala” az illetőnek.)

De nemcsak tanít az anyaszentegyház, hanem mit tesz másodszor? Megmondja a híveknek, mit akar és parancsol Isten, mit tegyenek, hogy kedvesek legyenek Isten előtt. Törvényeket ad. Kinek a megbízásából teszi ezt? Jézus megbízásából. Ő mondotta Péternek: „Legeltesd bárányaimat”, az apostoloknak pedig: „Amiket megkötök a földön.” Jézus tehát az anyaszentegyháznak lélek-kormányzó hivatalt adott.

Végül még valami szükséges, hogy az örök üdvösségre eljussunk. Micsoda? Isten malasztja, kegyelme. Hol osztja nekünk Jézus az ő kegyelmeit leginkább? A kegyelemeszközökben, a

szentségeekben. Ezeknek kiszolgáltatását is az anyaszentegyházra bízta. Milyen hivatalt adott ezzel az anyaszentegyháznak? Papi hivatalt.

Összesen hányféle hivatalt adott Krisztus az anyaszentegyháznak? Így akarta jól fölszerelni, hogy semmiben ne szenvedjen hiányt, ami a lelkek üdvözítésére szükséges.

Melyik lesz a három közül a legfontosabb? A tanító hivatal. Mert aki nem ismeri a vallást, használja az a kegyelem-eszközöket? Megtartja-e a parancsolatokat? Tudás és hit nélkül nincs vallásos élet. Azért most erről a tanító hivatalról fogunk valami fontosat megjegyezni.

3. (*A tanító Egyház.*) Az Anyaszentegyházban vannak előjárók s vannak hívek. Ki a legfőbb előjáró? Kik még az előjárók? S kicsodák a hívek? Ha most azt mondjuk, hogy az *anyaszentegyház* tanítja az embereket az igaz vallásra, kire gondolunk: az előjárókra vagy a hívekre? Jézus nem a híveknek, ilyenek még nem is voltak eleinte, hanem az apostoloknak, az Egyház első előjáróinak mondta: „Tanítsatok.” Szép zavar is keletkeznék, ha az anyaszentegyházban mindenki tanítani akarna. Ha a templomban bárki fölléphetne a szószékre, magyarázhatná az evangéliumot s előadhatná kitalálásait. Ez nem lehet Isten akarata. Az anyaszentegyházban az igaz vallást a tanító hivatal, vagyis a *tanító egyház* tanítja tévedés nélkül. (108. k.) *Ki tanítja tévedés nélkül az anyaszentegyházban az igaz vallást?* (109. k.) *Kikből áll a tanító egyház?* A tanító egyház a pápából és a vele egyesült püspökökből áll. „Vele egyesült” püspökökből. Ha t. i. előfordulna olyan eset, hogy valamelyik püspök megtagadná a pápának az engedelmességet, nem engedné magát vezettetni az egyház legfőbb pásztora által, akkor az ilyen püspököt már nem szabadna törvényes előjárónak elismerni. Az ilyen maga is hajótörést szenvedett volna hitében, azért nem taníthat másokat.

Pápa és püspökök a tulajdonképeni tanítók az egyházban. Papok és tanítók is tanítják a vallási dolgokat, de csak a püspökök megbízásából s felügyelete alatt.

A tanító egyházzal szemben a híveket tanuló egyháznak nevezzük. Ti melyik egyházhoz tartoztok?

Kérdezhetné valaki most már: „Helyes-e, igaz-e mindig, amit a pápa és a püspökök tanítanak? Nem vezetik-e téves utakra azokat, akik rájuk hallgatnak? Nem. Jézus előre gondoskodott arról, hogy ez meg ne történhessék. A tanító egyház *csalathozhatatlan*, nem csalhat és nem tévedhet. Mindíg Jézus igaz tanítását adja elő a híveknek. Soha nem mond olyat, ami káros lenne a lelkek örök üdvösségére.

De hogyan lehet ez? Hiszen minden ember tévedhet. Bármilyen kitűnően tudjon valaki számolni, mégis hibát ejthet a számolásnál; bármily nagy művész is valaki egy hangszeren, mégis hamis hangot foghat. A pápa és a püspökök is csak emberek, azért tévedhetnek. Mit felelünk erre? Az olyan dolgokban,

amik nem tartoznak a hithez, tévedhetnek. Pl. Ha azt akarná megmondani egy püspök, milyen orvosság használ a betegnek; milyen lesz jövő héten az időjárás? Ilyesmi nem tartozik az egyházi előljárók hivatalához. Csupán a *hit*-tanításban, vagyis abban, hogy mit nyilatkoztatott ki Isten, s az *erkölcs*-tanításban, vagyis abban, hogy mit kell tennünk és kerülnünk, hogy üdvözülhessünk, nem tévedhet a tanító egyház. (110. k.) *Miben nem tévedhet a tanító egyház?* A tanító egyház a hit- és erkölcs-tanításban nem tévedhet. Ha pl. az egyház azt tanítja: Jézus az Oltáriszentségben jelen van, vagy van túlvilág, ebben nem tévedhet, mert ez *hit*-tanítás. Továbbá ha azt mondja: Hazudni sose szabad, vagy: inkább meg kell halni, mintsem gondolatban is megsérteni a tisztaságot, ebben se tévedhet, mert ez *erkölcs*-tanítás.

A másik, amit meg kell jegyeznünk, ha jól akarjuk megérteni a csalatkozhatatlanságot, az, hogy a pápa és püspökök *nem maguktól* csalatkozhatatlanok, hanem azért, mert Isten akkor, mikor a híveket tanítják, különös módon segíti őket, hogy ne tévedjenek. Maga-magától csak Isten nem tévedhet, mert mindentudó. Az ember pedig akkor nem tévedhet, ha Isten őt külön, természetfölötti módon segíti. Már pedig éppen ezt ígérte Krisztus Urunk egész világosan meg a tanító egyháznak. Amikor azt mondotta: „Elmenvén, tanítsatok . . .” mindjárt hozzátette: „És íme, én veletek vagyok mindennap a világ végezetéig.” Mit jelent az: „Veletek vagyok.” Segítelek benneteket, nem hagylak a tanításnál magatokra. S hogy nemcsak a 12 apostolra gondolt, mikor ezt ígérte, hanem utódaikra is, mutatják ezek a szavak: „a világ végezetéig”. — Még egy más nevezetes ígérteét is olvassuk Jézusnak a szent evangéliumban. „Én kérem az Atyát — így szólt egyszer apostolainak — és más Vigasztalót ad nektek, hogy örökké veletek maradjon, az igazság Lelké.” Az igazság Lelke a Szentlélek. A Szentlélek, mint Isten, mindent tud, sohasé tévedhet, mindig az igazat akarja és mondja. Mikor szállott a Szentlélek az anyaszentegyházra? Az első pünkösdi napján. Azóta nem is hagyta el. Mint ahogy lelkünk lakik a testben, úgy marad a Szentlélek folyton az anyaszentegyházban — „örökké” — mondotta Jézus Krisztus. Azért nem is engedi soha a Szentlélek, hogy a tanító egyház téveset tanítson, vagy olyasmit írjon elő a híveknek, ami káros és helytelen.

(111. k.) *Miért nem tévedhet (tehát) a tanító egyház a hit- és erkölcstanításban?* A tanító egyház azért nem tévedhet a hit- és erkölcstanításban, mert Krisztus Urunk megígérte, hogy az egyházat nem fogja elhagyni és hogy a Szentlélek is az egyházzal marad örökké.

Mely szavakkal ígérte meg Jézus, hogy az egyházat nem fogja elhagyni? És mely szavakkal ígérte, hogy a Szentlélek az egyházzal marad örökké?

Alkalmazás. Az egyház tanítását tehát mindig nyugodt

lélekkel fogadhatjuk. Amit a pápa s a püspökök tanítanak, az éppen olyan biztos és igaz, mintha magának Jézusnak szájából hallanánk. Amíg valaki engedelmes, gyermeki szívvel követi az egyház tanítását, addig a helyes úton halad a mennyország felé. Nem is szabad hit és erkölcs dolgában más útmutatókat keresnünk. Ha nem akarunk eltévedni a helyes útról s elveszteni az igazságot, sose szabad azt irányadónak venni, amit nagyhangú emberek, rossz ujságok stb. beszélnek össze az isteni dolgokról. Ez mind csupán együgyű, nem ritkán erkölcstelen emberek fecsegése, kikhez a lelki dolgok nem tartoznak. De nem szabad makacsul a magunk feje szerint sem igazodni, mint ahogy némelyik mondja: „Én így gondolom.” Mi is tévedhetünk. Hit és erkölcs dolgában mindig ahhoz kell magunkat tartani, amit a tanító egyház tanít, vagy határoz.

4. (*Hogyan határoz a tanító egyház?*) Mennyi ideje áll fönn az anyaszentegyház? Ez idő óta sokszor támadtak az egyházban viták vallási kérdések fölött. Egyik azt állította, hogy így van, ez az igazság, a másik azt, hogy nem igaz, így van . . . Az első keresztény időkben pl. akadt egy tudós, de kevély pap, aki mindenfelé azt az új tanítást kezdte hirdetni, hogy Jézus Krisztus nem Isten. Egyeseket rászedett hamis beszédeivel, mások ellenemondtak. Nagy zavar támadt a kereszténységben. Mit tett az akkori pápa? Összehívta az összes katolikus püspököket gyűlésre Nicea városába 325-ben. Itt előbb tanácskoztak egymás között a püspökök, azután ünnepélyesen kihírdették az ősi katolikus tanítást, hogy Jézus az Atyával egylényegű igaz Isten. A makacs újítót pedig kiközösítették (kizárták) az egyházból.

Ilyen gyűlés, vagy amint nevezni szokták, *egyetemes zsinat* azóta, mióta az egyház áll, már hússzor volt. Kik hoztak határozatokat a zsinatokon? A püspökök. A pápa pedig megerősítette. Ha esetleg nem erősítette volna meg a pápa a hozott határozatokat, akkor azok nem érvényesek, s zsinat nem lenne törvényes. Az egyetemes zsinatok határozatai mindig tévmentesek. Azokat minden katolikus kereszténynek el kell fogadnia.

Lehetnek azonban olyan körülmények, amikor a pápa háborúk miatt vagy más nehézségek folytán nem hívhat össze egyetemes zsinatot. Az Úr Jézus ilyen esetekben se hagyta segítség nélkül egyházát és a híveket. Egyes püspökök ugyan egymagukban nem csalatkozhatatlanok, mert Jézus a Szentlelket az apostolok *összességének* ígérte meg. Elő is fordult az már, hogy egyik-másik püspök téveset tanított. Ezt természetesen rögtön megintette, s ha makacs maradt, letette a pápa. A *pápa* azonban *egymaga* is, a püspökök nélkül, csalatkozhatatlan.

Mit jelent az, hogy a pápa *csalatkozhatatlan*? Talán azt jelenti, hogy a pápa nem követhet el bűnt? Nem. A pápa minden nap így imádkozik a szentmise elején: „Mert fölöttem vétkeztem gondolattal, szóval és cselekedettel.” — Vagy azt jelenti, hogy ha a pápa azt mondja: „Ennyi csillag van az égen”, „Így kell

csinálni egy jó repülőgépet" — ez nem lehet téves? Nem ezt jelenti. Földi dolgokban tévedhet a pápa, csak miben nem tévedhet? A *hit és erkölcs* dolgában. Sőt hit és erkölcs dolgában is csak abban az *egy esetben* nem tévedhet a pápa, ha mint az egyház *legfőbb tanítója* határoz és mindenkitől megkívánja, hogy tanítását elfogadja. Ha nem ilyen ünnepélyesen és véglegesen határoz a pápa, akkor mutatja, hogy nem akart csálhatatlan döntést hozni. De ha mint legfőbb tanító határoz hit dolgában, akkor a Szentlélekisten nem engedi, hogy tévedjen. Nem nehéz megérteni, hogy miért nem tévedhet ily esetben a pápa? Mert mi történnék akkor, ha a pápa téveset határozná? Jézus világosan megparancsolta az egyház összes tagjainak, hogy a pápára hallgatniok kell. „Legeltesd bárányaimat!” Amit tehát a pápa mond, el kell fogadnunk. Ha ez most téves lenne, akkor a földkerekség összes katolikusai hamisat hinnének. Elvesztenék az igaz hitet. Ez esetben bizony elhagyta volna egyházát Jézus Krisztus. Pedig ő azt mondta: „Én veletek vagyok mindennap, a világ végezetéig.” Ez esetben az ördög ujjongna, mert legyőzte volna az egyházat. Pedig Jézus azt mondta: Az egyházon a pokol kapui soha nem vesznek erőt. Ezért nem tévedhet a pápa.

Foglaljuk össze, amiről most beszéltünk. Hányféle módon határoz a tanító egyház hit és erkölcs dolgában? Kétféle módon: Vagy a püspökök hoznak határozatot a pápával együtt, vagy pedig a pápa egyedül. Hogyan hívják az összes püspökök gyűlését? Mit kell tudnunk az egyetemes zsinatok határozatai felől? Külön-külön csatlakozhatatlan-e egy püspök? Csak ki nem tévedhet egymaga sem? Milyen dolgokban nem tévedhet a pápa? Hit és erkölcs dolgában mikor nem tévedhet? Miért nem tévedhet ez esetben?

5. (Az egyházra kell hallgatnunk.) Egyetemes zsinat ritkán van. Ritka eset az is, hogy a pápa ünnepélyesen döntsön hit dolgában. Ilyesmi pl. utoljára 1854-ben fordult elő, mikor a pápa kihirdette, hogy Szűz Mária szeplőtelenül fogantatott.

Ha tehát egy katolikus meg akarja tudni azt, mit tanít az egyház, hol tudhatja meg? Hallgassa figyelemmel a szentbeszédet a templomban, tanulja át a katekizmust, olvassa az egyházi jóváhagyással megjelent vallásos könyveket, fogadja készséggel lelkiatyjának intéseit és felvilágosításait, így nem kell félnie, hogy tévedésbe esik vallási dolgaiban. Aki azonban nem törődik azzal, hogy megismerje az egyház tanításait, vagy éppen ellene mond annak, amit az egyházi előljárók tanítanak, az téves utakon jár és elvész.

(Aláhúzott 112. k.) Mit mond Krisztus Urunk arról, aki az anyaszentegyház tanításával nem törődik? Aki az anyaszentegyház tanításával nem törődik, arról Krisztus Urunk azt mondja: „Aki az anyaszentegyházra nem hallgat, legyen neked, mint a pogány.” Az ilyen — ezt akarta Jézus mondani — épp oly kevésbé üdvözül, mintha pogány lenne.

Előfordul az életben az a szomorú eset is, hogy valaki, aki a katolikus egyházban élt, hitvány földi haszon miatt ismét elpártol attól. Kijelenti, hogy kilép az egyházból és pl. protestáns vagy izraelita lesz. Isten s az anyaszentegyház senkire sem kényszeríti rá az örök üdvösséget, mindenkinek érintetlenül hagyja szabadságát. Kiki választhatja a jót, de választhatja a rosszat is, életet vagy halált. Tetteiért azonban mindenki viseli a felelősséget Isten ítélőszéke előtt. Aki az egyházból kilép, az a leggyalázatosabb hálátlanságot követi el Isten jóságával szemben és hacsak később meg nem tér, ami nagyon ritka eset, biztosan elkárhozik. Aki így kilép a katolikus egyházból, azt *hitehagyottnak* nevezzük. (113. k.) *Milyen bűnt követ el a hitehagyott, vagyis aki a kat. anyaszentegyháztól elpártol?* A hitehagyott, vagyis aki az anyaszentegyháztól elpártol, megtagadja Jézus Krisztust és azért igen nagy bűnt követ el.

Hogy az ilyen csakugyan magát Jézust tagadja meg, az világos Jézusnak ama mondásából, melyet tanítványainak mondott: „*Aki titeket hallgat, engem hallgat, aki titeket megvet, engem vet meg.*”

Alkalmazás. Vigyázzatok, hogy rossz és hitetlen emberek titeket is ilyen szörnyű bűnbe ne vigyenek. Ha valaki csak távolról is ilyesmire célozgatna elöttetek, attól szent haraggal és utálattal forduljatok el, mint lélekgyilkostól és méregkeverőtől. Az ilyen éppoly gonosz ellenségetek, mint az ördög, mert el akarja rabolni tőletek az örök üdvösséget.

Legyetek hű gyermekei az anyaszentegyháznak. Svéd Krisztina királynője volt egy szép országnak. Mikor felnőtt, felismerte, hogy a protestáns vallás, melyben fölnevelték, hamis s a kat. vallás Jézus igaz vallása. Mivel a svédek nem akartak megtérni a trónon egy katolikus uralkodónőt, Krisztina lemondott trónjáról, visszavonult a világtól, mint katolikus halt meg Rómában. Odaadott egy királyságot, csak hogy katolikus lehessen. Meg is ér ez annyit és még többet. Isten legnagyobb ajándéka, hogy megadta nektek a kat. hit kegyelmét. Mutassátok ki hálátokat azzal, hogy az egyházat, mint *anyátokat tisztelitek*. Az anyaszentegyház szült benneteket Isten gyermekeivé a keresetségből, ő oktat, nevel, hogy Isten gyermekeihez illő életet éljete, ő nyújtja gyakran nektek az angyalok kenyerét, imádságaival, intéseivel kalauzol a mennyország felé vezető szűk úton. Mikor egyszer majd mindenki elfelejtett már benneteket itt a földön, az egyház még akkor is, a halál után, imádkozik mindennap a tisztítótűzben gyötrődő lelketekért. Azért a magatok érdekében kell hozzá hűségesen ragaszkodnotok, megfogadni tanácsait és megtartani parancsait.

37. A SZENTEK EGYESSÉGÉRŐL. X. ÁGAZAT.

Mikor szent Teréz haldoklott, többször ismételte bizalommal e szavakat: „Uram, én a kat. egyház leánya vagyok.” Vajjon mire gondolt, mikor ezt mondta? Hogy Jézus kegyes lesz hozzá az ítéletnél, mivel ő hű maradt haláláig Jézus egyházához. Mi is nagy kegyelemnek tekinthetjük, hogy benne vagyunk az Úr Jézus igaz egyházában. Hogy milyen segítséget szerez ez nekünk, ma még jobban megértitek.

1. (*Szentek egyessége.*) Ha egy kat. keresztény nagy beteg lesz és elérkezett élete végéhez, az egyház elküldi hozzá szolgáját, hogy előkészítse őt a nagy útra. A pap imádkozik a betegért s a beteggel, leveszi lelkéről bűneinek nehéz terhét, megkeni testét szent olajjal, hogy előkészítse a dicsőséges feltámadásra. Teljes búcsúban is részesíti, hogy annál hamarabb lépjen be a mennyország fényes csarnokaiba. Ha aztán meghalt az illető, az egyház megszenteli végső nyughelyét, bemutatja lelke üdvösségéért a legszentebb áldozatot s igyekszik naponként imádkozásaival hasznára lenni lelkének, ha az netalán még a tisztítóhely lángjaiban gyötrődnek.

Vajjon érzi-e a másvilágon az a szegény lélek az egyház könyörgéseinek vigasztaló erejét? Érzi. S ha aztán bejut a mennyországba, tud-e valamit azokról, akiket itt a földön ismert s akik még ezernyi kísértések közt vergődnek és haladnak az örökkévalóság felé? Tud. És iparkodik maga is segítségére lenni imádságával Istennél, akivel most már örök szeretetben egyesült. Ha bemegyünk a templomba, láthatjuk az oltáron a Szűzanya képét, amint szeretettel néz le ránk, szent József és más szentek képeit. Mintha azt mondanánk: Mi is hozzátok tartozunk még. Mi minden egy házban vagyunk otthon. Mi is veletek együtt Jézus nagy családjának, az anyaszentegyháznak vagyunk tagjai.

Hogyan hívjuk két szóval az anyaszentegyház élő és elhalt tagjainak ezt az összetartozását? *Szentek egyessége.* Ha a Hiszekegy 10. ágazatában azt imádkozzuk, én hiszem a szentek egyességét, az más szóval annyit tesz: én hiszem azt, hogy az anyaszentegyház élő és elhalt hívei összetartoznak és egymáson segíthetnek.

A szentek egyessége abban áll, hogy az anyaszentegyház élő és elhalt hívei összetartoznak és egymáson segíthetnek. (114. k.) *Miben áll a szentek egyessége?*

A szentek egyességéhez sokan tartoznak. Beletartozunk mi, a földön élő kat. keresztények, vagy amint másképp nevezik: *a küzdő egyház.* Miért nevezik a földi anyaszentegyházat *küzdő* egyháznak? Mert ennek tagjai még küzdenek a különféle rossz kísértések ellen. Csakis így menthetik meg lelküket. De hozzátartoznak a szentek egyességéhez a tisztítóhelyen szenvedő lelkék is, másszóval a *szenvedő* egyház. Végül még kik tartoznak

bele a szentek egyességébe? A szentek a mennyországban, mászóval a győzedelmes egyház. Miért hívjuk ezt az egyházat „győzedelmesnek”? Mert tagjai fényes győzelmet arattak lelkük ellenségei fölött.

(Aláhúzott 115. k.) Kik tartoznak (tehát) a szentek egyességéhez? A szentek egyességéhez tartoznak: 1. a földön élő katolikus keresztények, vagyis a küzdő egyház; 2. a tisztítóhelyen szenvedő lelkek, vagyis a szenvedő egyház; 3. a szentek a mennyországban, vagyis a győzedelmes egyház.

De miért hívják a *hívek* összetartozását, *szentek* összetartozásának vagy egyességének? „Szentek” vagy „hívek”, az mindegy? Úgy kellene, hogy mindegy legyen. Mikor a Hiszekegyet szerkesztették, akkor a híveket másszóval szenteknek is nevezték, olyan erényes életet éltek mindnyájan. De ma is igen sok valóban *szent* azok közül, akik ebbe a nagy egyességbe tartoznak. Kicsodák egész bizonyosan szentek? Akik a mennyben vannak. Kik lesznek előbb-utóbb szentek? Akik most még a tisztítóhelyen vannak. S erre kell törekedniök a földön élőknek is. „Ezt az Isten akarta, a ti megszentelésük” — mondja a szentírás. Ezért rendelte Isten a szentségeket, kezdve a keresztségtől, hogy szentekké tegyen bennünket a lelkünkbe öntött kegyelem által.

2. (A *mennyei szentek*.) Beletartozunk-e mi is a szentek egyességébe? Természetes. S ez nagy lelki haszonnal jár ránk nézve. Egy jó családban a testvérek összetartanak, támogatják egymást, segítenek azon, aki bajban van, érdeklődnek egymás iránt. Ha az egyik testvér elvetődik messze idegen országba, a szívét azért nem cseréli ki, a távolból is gyakran hazagondol, olykor levelet ír, ha Isten fölviszi élete sorát, az otthon levőknek, kik szegény sorsban vannak, valamit a póstára ad keresményéből.

Ilyenformán van ez az Úr Jézus nagy családjában, a szentek egyességében is. A legnagyobb méltóságokra kik jutottak ebből a családból? A szentek. Erényeik jutalmául ők most örök dicsőségben élnek a mennyben. De felmagasztaltatásuk nem tette kevélyekké őket. Örömeik között nem feledkeztek meg rólunk. Mint jó testvérek imádkoznak érettünk. És imádságuk kedves Isten előtt. Kedvessé teszi az a körülmény, hogy imádságuk egészen szent, minden fogyatkozástól ment, nincs a földön senki, akinek imádsága olyan hathatós lenne, mint az övék. Mivel Istenért sokat tettek, fáradtak és túrtak a földön, azért Isten az ő kérésükre is sokat megtesz és megad nekünk, amit a magunk gyöngye imádságaira nem adott volna meg. Miért imádkoznak érettünk a legszívesebben? Azért, amiért a maguk számára is egész életükön át a legbuzgóbban esedeztek: hogy szentül éljünk és szent halállal haljunk meg.

A szentek maguktól is sokat imádkoznak érettünk. Még inkább várhatjuk segítségüket, ha mi magunk imádkozunk hozzájuk és kérjük közbenjárásukat. Különösen kihez szoktunk

imádkozni? Szűz Máriához, szent Józsefhez, védőszentünkhöz. Ismersz-e még más szenteket? Olvasgassatok olykor a szentek életében. Ők voltak a földön a legbölcsebb, legjóságosabb, legnemesebb emberek, azért érdeklődnünk kell élettörténetük iránt s tetteiket gyöngye erőinkhez mértén utánózni. Melyik ünnep int bennünket különösen a szentek tiszteletére? Mindenszentek, november 1.

(116. k.) *Mivel segítenek rajtunk a szentek a mennyországban?* A szentek a mennyországban azzal segítenek rajtunk, hogy érettünk imádkoznak.

Vajjon hallják-e a szentek imádságunkat? Tudják-e, mikor hozzájuk imádkozunk? A szentek ugyan nem mindentudók, de Isten igen, s mivel a szentek Istent színről-színre látják, azért benne és általa megismerik imádságainkat.

3. (*A szenvedő lelkek.*) Hol vannak még testvéreink a túlvilágon a szenteken kívül? A tisztítóhelyen. Onnan sóhajtanak felénk tehetetlenségükben: „Könyörüljete rajtam legalább ti, barátaim, mert az Úr keze érintett engem!” Segíthetünk-e mi rajtuk? Hogyan? Ha *imádkozunk* érettük. Mikor szoktunk naponként imádkozni értük? Az esti Úrangyala után. Elmondunk érettük egy Miatyánkot ezzel a fohással a végén: „A megholt hívek lelkei Isten irtalmasságából békeességben nyugodjanak. Amen.” A szentmisében mikor emlékezünk meg a megholtakról? Úrfelmutatás után. *Búcsúkat* is felajánlhatunk a szegény lelkekért. Ismertek búcsúimákat? (L. a búcsúnál.) Sőt akármely jó *cselekedetet*, melyet végzünk, föl lehet ajánlani a szenvedő lelkekért. Így tanulást, engedelmességet, szeretetszolgálatot, böjtöt stb. Amikor valaki a megszentelő malaszt állapotában jó szándékkal ilyen jó cselekedetet végez, Isten azt neki *érdemül* számítja be s megjutalmazza érte a mennyben. Erdemünket másnak odaajándékozni nem lehet. Az a mi elidegeníthetetlen tulajdonunk. De mivel minden jó cselekedetünk végzése most fáradtsággal, nehézséggel jár, ha azt mégis végrehajtjuk, Isten elenged nekünk valamit a rovásunkon levő ideigtartó büntetésekből is, törleszti tartozásunkat. Ezt a vezeklési értéket följajánlhatjuk Istennek a szenvedő lelkekért. Kérhetjük Istent, hogy a büntetés helyett, melyet nekünk engedne el, engedje el a szenvedő lelkeknek büntetéseit a tisztítóhelyen. Ily módon lehet, hogy nekünk többet kell majd szenvednünk, de mivel szeretetet gyakoroltunk, Isten nagyobb dicsőséget ad a mennyben.

A legnagyobb megkönnyebbülést azonban nem a mi jótetteinkkel szerezjük a szegény lelkeknek, hanem valami más-sal. Mivel? A *szentmiseáldozattal*. Ebben maga az Úr Jézus segít imádkozni s alkalmazza rájuk szent vérének érdemeit. Azért szoktak apostoli idők óta a megholtakért misézni, haláluk évfordulóját szentmisével megülni s ilyen misealapítványokat tenni.

(117. k.) *Mivel segíthetünk mi a tisztítóhelyen szenvedő*

lelkeken? A tisztítóhelyen szenvedő lelkeken imádsággal, jócselekedetekkel, bűcsúkkal és különösen a szentmiseáldozattal segíthetünk.

Mikor van halottak napja? Nov. 2. (Nem nyilvános ünnep.) E napon a nagy világháború óta, melyben annyi millió ember pusztult el, minden pap három szentmisét mondhat a megholtakért. A jó Isten előtt nagyon kedves a szenvedő lelkekért végzett imádság vagy jócselekedet. „Boldogok az irgalmasok, ők irgalmasságot nyernek.” Mit jelent ez a mondás? A szegény lelkek is hálások lesznek. Nem felejtik el nekünk, hogy mi nyitottuk meg számukra a mennyországot. Isten színe előtt könyörögnek érettünk s nem hagynak elveszni. Halottak napján, vagy halálesetek alkalmával menjetek szentáldozáshoz és ajánljátok azt fel szeretteitekért.

4. (*A földön élők.*) Mivel segíthetnek egymáson a földön élő katolikus keresztények?

Imádkozhatnak egymásért. Mikor Ábrahám könyörgött Szodomáért, Isten kész volt elfordítani a városról a büntetést. Mózes könyörgött a bűnös izraelitákért és Isten megengesztelődött. Vajjon az a sok imádság, amely az anyaszentegyházban naponként elhangzik, hatástalan lenne? Papok, szerzetesek naponként imádkozzák a zsolozsmát, sok helyütt állandóan imádják éjjel-nappal az Oltáriszentséget s kérik az Úr Jézus kegyelmét a bűnösökért, a kísértésben levőkért, a haldoklókért. Nem tekint-e Isten az ő imádságukért engesztelődve sokakra, akik különben elvesztek volna? Bizonyosan. Minden Miatyánkkal, melyet elimádkozunk, másoknak is hasznára vagyunk. Hiszen Jézus tanítása szerint többes számban mondjuk: „Mi Atyánk . . . mindennapi kenyerünket . . . bocsásd meg vétkeinket . . .” Így Isten a jók imádságáért sok kegyelmet oszt ki azoknak is, akik nem kérik őt. Még jobban hasznára lehetünk másoknak, ha a *szentmisét* ajánljuk fel érettük, szentáldozást vagy más jócselekedeteket. Sőt, ha nem is gondolunk arra, hogy másokért pl. szüleinkért, jötevőinkért stb. végezzünk valami jót, már azzal, hogy erényesen élünk, másoknak is használhatunk. Ha Szodomában tíz igaz találatott volna, Isten kész lett volna megkegyelmezni a városnak. Mennyi nagyszerű jócselekedetet visznek véghez napról-napra a katolikus anyaszentegyházban! Mint nélkülöznek és áldozzák fel emésztő munkában életüket a hittérítők idegen, pogány népek között! Mennyi bőjt, virrasztás, imádságok, hősies felebaráti szeretetcselekmények közt töltik el életüket a szerzetesek és szerzetesnők ezrei! Mindez annyira értékes és kedves dolog Isten előtt, hogy kész miattok mások felől is sok bajt távoltartani s nekik áldást, kegyelmet adni. Egy elhagyott beteg, ki nehéz sorsát megadással viseli el, egy öreg bácsi vagy néni, ki minden munkára képtelen, de naponként eljár a szentmisére s elvégzi olvasóját, az egész családnak vagy községnek áldására lehet.

Nem szeretnétek-e ti is áldást hozni másokra? Pl. születekre, testvéreitekre? Legyetek buzgók az imádságban, tisztalelkű, őszinte, kötelességtudó gyermekek. Menjetek gyakran, méltóan a szentáldozáshoz. A jó Isten tiérettetek megáldja majd azokat is, akiket szerettek.

(118. k.) *Mivel segíthetnek egymáson a földön élő katolikus keresztények?* A földön élő katolikus keresztények szentmiséssel, imádsággal és jócselekedetekkel segíthetnek egymáson.

Hogy milyen áldásthozó a szentmise följánlása, arról elmondok egy esetet. 1915-ben Nagyboldogasszony vigiliáján a kórházba ment beteg katonák közé gyónatni egy lelkiatya. Az egyik katonának roppant fájdalmai voltak, mert egy villamos eke ment át rajta és összeroncsolta a testét. A pap bátorította őt, hogy Szűz Mária, kinek holnap nagy ünnepe lesz, majd megsegíti. Megígérte azt is, hogy a nagymisében külön megemlékezik róla és Istennek ajánlja. A katona, egy mélyen vallásos tiroli ember, határtalan bizalommal várta a következő napot. Reggel a zsebóráját kezében tartva várta, hogy mikor kezdődik a szentmise. Végre nagy öröme hallotta, hogy beharangoznak. Akkor elkezdett imádkozni, buzgón, egész lélekkel, egyszerűen, úgy úrfelmutatás lehetett a szentmisében, bekövetkezett a váratlan eset. Összes fájdalmai egy pillanat alatt megszűntek. Rögtön elmondta a szobájában fekvő betegeknek, hogy most megsegítette őt Isten. E perctől kezdve semmit sem kellett neki többé szenvednie s noha a gyógyulására még egy darabig várnia kellett, nemsokára egészségesen hagyta el a kórházat.

E történetből látszik az is, milyen nagy szerencse, hogy az anyaszentegyházhoz tartozunk. Aki egy gazdag családba tartozik, annak jobb sora van, mint akinek koldus az apja, anyja. Jézus családjának, a katolikus egyháznak is vannak értékes *lelki javai*, melyekben mindenki részesül, aki a szentek egyességéhez tartozik. Ilyen javak: Krisztus érdemei. Ezekért kapjuk Istentől bűneink bocsánatát, a megszentelő malasztot, lelkünk hófehér menyegzős ruháját, s az örök üdvösséget. Nagy segítséget nyújtanak nekünk Szűz Mária s a többi *szentek érdemei* és közbenjárása. A szentek Istennel „uralkodnak”, vagyis Isten részt enged nekik a világ kormányzásában. Az anyaszentegyház kincseihez tartozik a *szentmise* s a *szezségek*. Minden szentmisében így imádkozik az áldozópap: „Fogadd el szent Atyánk, mindenható, örök Isten, ezt a szeplőtelen áldozatot, melyet neked bemutatok a jelenlevőkért, valamint az összes keresztény hívekért, az élőkért és holtakért. Amen.” A szentmisét tehát napról-napra az összes keresztényekért ajánlják fel. Mennyi áldás származik ebből napról-napra az összes hívekre. Különösen nagy hasznuk van az egyház lelki javaiból azoknak, akik a megszentelő malaszt állapotában vannak. Az ilyen hívek Istennek kedvenc gyermekei, ezeket több előnyben részesíti. Akik tudva halálos bűnben élnek, azok száraz ágak az egyház fáján,

nem igen hatol beléjük az életnedv. De azért még ezek is szerencsebbek, mintha az egyházon kívül állanának. Legalább naponként sok imádság száll az égbe megtérésükért. Semmi részük nincs az egyház javaiban: 1. azoknak, akik nincsenek megkeresztelve; 2. akik valamely felekezethez tartoznak; 3. akik az anyaszentegyházból ki vannak közösítve; végre 4. azoknak, akik már elkárhoztak.

5. (*Bűnöknek bocsánatát.*) A szentségek közül, melyeket az Úr Jézus átadott egyházának, melyek a legszükségesebbek számunkra? A keresztség s a bűnbánat. Miért? Mert ezek által minden bűnnek bocsánatát megnyerhetjük. Ez nagyon vigasztaló reánk nézve, azért a Hiszekegy külön kiemeli: „Hiszem a bűnöknek bocsánatát.” Hányadik ágazat ez? A tizedik. (*Aláhúzott 119. k.*) Mit tanít az apostoli hitvallás a bűnök bocsánatáról? Az apostoli hitvallás azt tanítja a bűnök bocsánatáról, hogy az anyaszentegyházban megnyerhetjük minden bűnnek bocsánatát.

Alkalmazás. Ha egy halálraítélt előtt, aki rettegve várja, mikor vezetik a vesztőhelyre, kihirdetik, hogy kegyelmet kapott, sír az örömtől. Nekünk is forró hálát kell adnunk Istennek, valahányszor a szentgyónásnál feloldozást kapunk. Mi lett volna velünk, ha meglep a halál bennünket súlyos bűn állapotában! Komoly készüléttel, hálás szívvel járuljatok mindig a bűnbánat szentségéhez!

38. A VÉGSŐ DOLGOK.* 11. ÉS 12. ÁGAZAT.

A Hiszekegy két utolsó ágazata az ember végső dolgairól szól. Arról, amivel minden ember élete végződik. Melyek a végső dolgok? Halál, ítélet, pokol vagy mennyország. Ezek végtelenül fontos és nagyjelentőségű dolgok, melyekkel idejében számolnunk kell, nehogy porul járjunk. A mai tanításra tehát jól figyeljetek.

1. (*A halál.*) Ismertetek-e valakit, aki már meghalt? Ki volt már közületek temetésen? A halállal majd mindnyájan közelebbi ismeretségbe is juttok még. Mi történik az emberrel, mikor meghal? Éppen megfordítottja annak, ami történt az ember teremtésekor. Hogyan teremtette Isten Ádámot? A test, mielőtt a lélekkel egyesült volna, nem érzett, nem mozgott, nem élt. Mihelyt a lélek beleszállott, akkor kezdett érezni, élni. A halálnál megfordítva történik. A beteg még érez, sóhajt, Istenhez fohászkodik, aztán egyszerre megreszket az egész test, egy utolsó lélekzet, a szív megáll, a lélek elszáll a testből. S a szem, melyből még pár perc előtt a lélek tükrözött, megtörik, a fül nem hallja a szóbát betöltő jajgatást és sírást, az ajak elkékült és lecsukódott, a kéz nem mozdul meg többé, az ágyon egy holttest fekszik. Mit tesznek a hozzátartozók a holttesttel? Felöltöztetik,

* Lehetőleg két órára osztandó.

koporsóba helyezik és kétszer 24 óra múlva kiviszik a temetőbe. És bármily nagy úr lett volna valaki, a fényes paloták, gyönyörű lakosztályok helyett most meg kell elégednie hosszú, nagyon hosszú ideig egy háromlépés hosszú, egy lépés széles, szűk lakással: a sírúreggel. S mi történik a testtel a sírban? Pár hónap múlva a koporsó beszakad, a húsrészek leesnek a csontokról, a víz a testből a földre szivárog, a szilárd részek pedig szétesnek. Néhány esztendő leforgása után a csontok is porrá változnak át. Így teljesedik rajtunk, amit Isten a paradicsomban hangoztatott: „Por vagy és porrá leszel.”

Röviden: Mikor az ember meghal, akkor a lélek elválik a testtől, a test pedig visszatér a földbe. **(Aláhúzott 120. k.) Mi történik az emberrel, mikor meghal?**

A halál mindnyájunknak bizonyos. „Hol van az az ember, aki él és nem látja meg a halált?” — kérdi a szentírás. Ilyen ember nincs. Voltak nagyon hosszúéletű emberek a földön, mint pl. a régi pátriárkák, de végre ezek is meghaltak. Voltak pogány császárok, akiket hízelgő udvaroncaink még élve a halhatatlan istenek közé soroztak, de ezek a kevély istenségek is por és hamu lettek. Így lesz én velem s ti veletek is mindnyájatokkal. Vagy azt hiszi valaki közületek, hogy ő nem hal meg? Gondoljon csak arra, hányszor volt beteg? Minden betegség üzenet a haláltól, eddig csak üzenetet küldött, egyszer csak személyesen jelenik meg a kaszás csontember. Nem kell félnünk, hogy elfelejt bennünket. „Semmi se bizonyos számunkra ebben az életben, csak a halál” — mondja szent Ágoston.

Hogy meghalunk, azt tudjuk, de hogy mikor halunk meg, ma vagy holnap, egy hónap múlva, egy év, 10 év, 50 év múlva — azt csak Isten tudja. Nagyon sok nem kell ahhoz, hogy valaki meghaljon. Egy erős meghűlés, belélekzése a ragályos bajokat terjesztő bacillusoknak, egy elesés vagy vigyázatlanság — s erre a világra végünk van. Sok gyermek számított hosszú életre s meghalt fiatalon. Talán ti is láttatok már gyermekhalottat? Vajjon ki lesz közülünk az első, akit kivisznek a temetőbe? Lehet, hogy éppen az, aki most legkevésbé számít komolyan a halál eshetőségével. Az Úr Jézus azt mondta: „Vigyázzatok, mert nem tudjátok sem a napot, sem az órát.” Azért készen kell állanunk. Mikor állunk készen? Ha nincs halálos bűn a lelkünkön. Mert akit halálos bűnben lep meg a halál, az örökre elveszett, soha a mennyországba többé be nem jut. Mit tegyen azért az, aki úgy érzi, hogy nagy bűn van a lelkén? Keltse föl a tökéletes bánatot és menjen, mihelyt teheti a szentgyónáshoz. Legjobb, ha valaki minden este vissza gondolkodik, milyen bűnöket követett el napközben s aztán fölkel a tökéletes bánatot. Páli szent Vince mondta kevéssel halála előtt: „Hála Isten, 18 év óta nem feküdtem le egyszer sem úgy, hogy ne lettem volna kész még azon az éjjelen megjelenni Istennek ítélőszéke előtt.”

2. (*A feltámadás.*) Gondoljunk most ismét a halott test sorsára, melyet a temetőben elhantoltak. Mi történik vele? Elsősorban porrá lesz, szétesik. De vajjon örökre így marad a földben? Nem. Isten kijelentette, hogy a világ végén föltámasztja az ember testét. Isten ekkor újra alkotja meg a testet, egyesíti a lélekkel s ez az egyesülés most már örök és felbonthatatlan. Erről az örömdetes hitigazságról szól a Hiszekegy 11. ágazata. Hogyan szól? Hiszem a testnek feltámadását.

Hogy testünk feltámad a világ végén, az egészen bizonyos. Jézus mondotta: „Eljön az óra, amikor mindazok, akik a sírokban vannak, meghallják az Emberfiának szavát és előjönnek a jók az élet feltámadására, a gonoszok pedig az ítélet feltámadására.” Ha porrá lett is az ember teste, a mindenható Isten jól tudja, hogy hol van mindenegy porszem, mely ahhoz tartozott és van elég hatalma is ahhoz, hogy a testet a porból újra alkossa. Az első ember testét is miből alkotta? Amit egyszer meg tudott tenni, megteheti számtalanszor. Hogyan mutatta meg az Úr Jézus, hogy neki föltétlen hatalma van a halál fölött? Azzal, hogy többeket feltámasztott. Hány halott-feltámasztásról van szó a szentírásban? Jairus leányát rögtön a halál után támasztotta fel Jézus, a naimi ifjút akkor, mikor a temetőbe vitték, Lázárt pedig, mikor már negyednapja a sírban feküdt s teste feloszlásnak indult. Így akarta mindig kézzelfoghatóbban elénk tárni isteni hatalmát. Legfényesebben pedig saját feltámadása bizonyítja Jézusnak isteni erejét.

Miért támasztja fel Jézus testünket? Mert Jézus azért jött a világra, hogy a bűntől s az ördög hatalmából kimentsen bennünket. A halált pedig az irigy ördög hozta reánk; amíg tehát testünk a sírban pihen, addig még a halál s az ördög hatalma alatt áll. Jézus azonban az egész embert meg akarja váltani. Földi életünk idején ugyan meghagyta a betegségeket s a halált, mert lelki életünkre ezekből sok előny származik. De a világ végén teljesen megtöri az ördög hatalmát, feltámasztja és testében is halhatatlanná teszi az embert. „Halál, hol van a te győzelmed?” — fogja ekkor mondani az Üdvözítő a sötétség szellemének.

A feltámadás továbbá azért is lesz, mert a jó és rossz cselekedetekben a test is részt vett. Mennyit bőjtöltek, virrasztottak, térdrehullva imádkoztak a szentek s a jó keresztények. Milyen borzalmas kínokat tűrtek el testükben a szent vértanúk! Viszont, milyen utálatos bűnök elkövetésére éltek vissza testükkel a gonoszok! Vajjon igazságos úr volna az, aki 2 munkás közül, akik naphosszatt verítékkel dolgoztak neki, az egyiket kifizetné, a másikat üres kézzel bocsátaná el? Igazságos bíró lenne az, aki két gonosztevő közül az egyiket bilincsekbe veretné, a másikat büntetlenül szabadon engedné? Isten igazságos, azért érdem szerint megfizet a léleknek is s a testnek is a feltámadás után.

Mindnyájan feltámadunk. De egyforma testtel támadunk fel? Nem. A *jóknak teste* szép és dicsőséges lesz. Mózesről említi a szentírás, hogy mikor lejött a Sínai-hegyről, hol 40 napon át társalgott Istennel, arcát ragyogó fény folyta körül, úgyhogy Izrael fiai nem tudtak reá tekinteni, mint ahogy nem lehet a napba nézni. Jézusról is olvassuk, hogy a Tábor-hegyén arca ragyogott, mint a nap, ruhái fehérek lőnek, mint a hó. Ilyen dicsfény övezi majd a feltámadásnál a jók lelkét is. „Az igazak fényleni fognak, mint a nap, Atyám országában” — ígérte az isteni Üdvözítő. A feltámadt test továbbá egészen átszellemül. „A feltámadás után lesznek, mint Isten angyalai az égben” — mondotta Jézus. Mint az Úr Jézus feltámadt testével átkelt a sírját elzáró kövön s áthatolt a zárt ajtón, úgy a feltámadottak teste is Isten kegyelméből ment lesz mindentől, ami nehézkes és megalázó, nem szorul többé táplálékra, nem kell alvással kipihennie fáradságait, nem kell orvosságot szednie betegség és halál ellen, nem lesz többé küzdelem rendetlen indulatok és lelkiismeret szava, test és lélek között. A dicsőült test egészen a lélek akaratának lesz alávetve és villámgyorsasággal odaszáll és ott időzik, ahova a lélek akarja. Milyen öröm lesz ilyen dicsőült testben átélni az örökkévalóságot!

Persze ez a megdicsőülés csak a választottak testére vonatkozik. A *kárhozottak teste* szintén feltámad és halhatatlan lesz, de e mellett mérhetetlenül nyomorult és ocsmány, mint föléledt rothadó hulla, visszatükröződik rajt' a léleknek egész gonosz-sága.

Ti is mindnyájan föltámadtok. Milyen lesz majd testetek? Becsülje meg kiki testében a Szentlélek templomát s szeme ne nyugodjon rossz dolgon, füle zárva legyen az ocsmány beszédek előtt, nyelve legyen tiszta és őszinte, keze érintetlen és becsületes. Csak így remélhetünk testünk számára megdicsőülést, egyébként égni fog örökké.

(Aláhúzott 121. k.) Meddig marad az ember teste a földben? Az ember teste a világ végéig marad a földben.

(Aláhúzott 122. k.) Mit tesz Isten az ember testével a világ végén? A világ végén Isten föltámasztja az ember testét, vagyis újra és örökre egyesíti a testet a lélekkel. Milyen szavakkal ígérte meg Jézus a feltámadást? (Eljön az óra . . .) Hogyan mutatta meg Jézus, hogy van hatalma a halál fölött? Miért támad föl testünk? Egyforma testtel támadunk fel? Milyen lesz a jók teste? S a gonoszoké?

Mivel a halottak teste feltámad, azért az anyaszentegyház tisztelettel bánik a halottak testével. Hogyan mutatja ki tiszteletét? Beszenteli azt, ünnepélyesen kikíséri a temetőbe, szent énekek és imádságok közt helyezi el alvó helyére, a sírba. A sírfeltörést, a holtak csontjainak ide-oda dobálását bűnnek tekinti, mert ezzel megbecsteleníti az illető egy testet, mely a feltámadás napján ragyogni fog, mint csillag az égen. Némely

pogány nép a holttestet elégette. Az őskeresztények irtóztak ettől a barbár szokástól. Az egyház ma is elítéli a halottegetést.

3. (*Az ítélet.*) Gondoljunk most arra, mi történik az ember *lelkével*, ha meghal? Hova jut lelkünk, rögtön, mihelyt meghaltunk? Isten elé. Isten ekkor fölvilágosítja csodás módon a lelket mindenről, amit a földi életben jót vagy rosszat gondolt, beszélt, cselekedett, s hogy milyen jót mulasztott el, amit tennie kellett volna. Mindez egy pillanat alatt tisztán és világosan a lélek előtt áll. Ugyanekkor kijelenti Isten neki azt is, hogy mindezért most mit érdemel és hova jut? Milyen félelmetes pillanat lesz ez! Ettől függ az örökkévalóság. Még a szentek is reszketve gondoltak rá. Szent Arzénius sok-sok évet töltött szigorú önsanyargatás között a pusztában. Mikor halálos ágyán feküdt, egyszerre igen nagy aggodalom volt észrevehető arcán, mert előtte állott az ítélet egész szigorúságában. Tanítványai csodálkozva kérdezték: „Hogyan, Atyánk, még te is félsz az Istentől?” „Igen — mondotta a szent — félek az ítélettől. És nem most félek először. Mióta Istennek szenteltem magam, sose szüntem meg félve gondolni az ítéletre.” Ha a szentek így gondolkoztak, mennyel kevésbbé szabad minékünk könnyelműen elbizakodni. Sok hiba, amit most csekélységnek tart némely gyermek, ólom-súllyal nehezedik majd lelkére az ítélet pillanatában. Hogyan nevezzük ezt az ítéletet, mely a halál után következik? *Külön ítéletnek*. Ekkor ugyanis nem együttesen, hanem külön-külön lesz megítélve mindenegyres ember. Senki se lesz ekkor mellettünk, hogy védelmünkre keljen. Magunknak kell megfelelni minden tettünkért. Gondoljunk erre, ha azért akarunk vétkezni, mert „más is úgy tesz”. Mindenki a saját tetteiért felelős.

(**Aláhúzott 123. k.)** Mi történik lelkünkkel, ha meghaltunk? Ha meghaltunk, Isten azonnal megítéli lelkünket. Miről ítéli meg Isten akkor lelkünket?

(**Aláhúzott 124. k.)** Hogyan nevezzük a halál után következő ítéletet? A halál után következő ítéletet *külön ítéletnek* nevezzük.

(**Aláhúzott 125. k.)** Hová jut a lélek a külön ítélet után? A lélek a külön ítélet után vagy a mennyországba, vagy a tisztítóhelyre, vagy a pokolba jut.

Látogassuk most meg ezt a három helyet, ahova halálunk percében kerülhetünk.

4. (*A mennyország.*) Hová szeretnétek jutni rögtön, ha meghaltok? A mennyországba azonban nem nagyon könnyű rögtön bejutni. „Keskeny az út, mely az életre vezet” — mondotta Jézus. Miféle „életre” gondolt e szavaknál az isteni Üdvözítő? Az örök életre, a mennyországra.

Igy nevezi a mennyországot a Hiszekegy is. „Hiszem az örök életet.” Hányadik ágazat ez? Kik jutnak tehát a mennyországba? Akik bűn nélkül s Isten megszentelő malasztjával lelkükön lépnek át az örökkévalóságra. Ide jutnak tehát pl. az

ártatlan kisdedek, akik a keresztség után halnak meg. A felnőttek közül pedig azok, akik ha bűnöket követtek is el, azokat töredelmesen megbánták, őszintén meggyónták, s Isten igazságosságának eleget tettek. Ha t. i. még büntetést érdemelnének a már megbocsátott bűnökért, hova kerülnek? Előbb a tisztítóhelyre s onnan a mennyországba. Tehát: A mennyországba a jók jutnak, akik egészen bűn nélkül vannak és büntetést nem érdemelnek. **(Aláhúzott 126. k.) Kik jutnak a mennyországba?**

Mivel jutalmazza meg Isten a jókat a mennyországban? Azzal, hogy egészen boldogokká teszi őket. *Mit jelent boldognak lenni?*

Jelenti: a) hogy aki a mennyországba jut, az többé *nem szenved*. Ebben az életben mindenkinek megvan a maga baja. Egyiknek az a baja, hogy szegény, másinak, hogy beteges, ismét másnak, hogy nem hagynak neki békét ellenségei, vagy gyötri a lelkiismerete. Szóval mindenki érzi, hogy a földi élet a „siralom völgyében” folyik le. Egyik költemény elbeszéli, amint a király palotája ablakában áll, kinéz a holdvilágos éjtszakába s meglátja a tengerparton az egyszerű halászkunyhót. Felsőhajt a király: „Vajha legalább egy éjtszakára lehetnék ment az ezernyi gondtól-bajtól, mint ez a szegény halász!” Ugyanakkor a halász feltekint a büszke palota felé s vágyakozva sóhajt: „Ott lakik a boldogság. Ha én csak egy éjjelre is király lehetnék!” Mit fejez ki ez a költemény? Hogy a földön senki sincs baj és gond nélkül. Milyen öröm lesz azért a mennyországban, ha egyszerre leszakad minden gond a vállunkról. Nem lesz betegség, sem fárasztó munka, semmi félreértés, vagy gyűlölködés, semmi bűn. „Isten letöröl minden könnyet szemünkről — mondja a szentírás — s nem lesz többé halál, vagy szomorúság, panasz vagy fájdalom.”

b) De a boldogsághoz még több kell, mint az, hogy mentek legyünk a fájdalomtól. Igazán boldoggá az tesz bennünket a mennyországban, hogy ott szívünk összes vágyai betelnek: Isten kimondhatatlan *örömet* és békét áraszt lelkünkbe. Mi szerez majd a mennyországban örömet? Maga a *hely* is, ahol tartózkodunk. Milyen gyönyörű szépek a lakóhelyek, melyekről Jézus azt mondotta: „Atyám házában sok lakóhely van.” Szent János apostolnak Isten egyszer megmutatta látomásban a mennyei Jeruzsálemet s úgy írja le azt, hogy ott még az utak is tiszta aranyból vannak, a falak színes drágakövekből, a kapuk gyöngyökből. Milyen öröm lesz, ha az *Ur Jézust* megpillantjuk az ő megdicsőült szent testében, őt sugárzó szent sebével, halljuk szelíd hangját, amint szeretettel hív magához bennünket. Aztán a boldogságos *Szűz Máriát*, az ég és föld királynéját, a mi égi anyánkat, kinek arcáról és szemeiből visszatükröződik páratlan tisztasága, jósága. Milyen csodálatos látvány lesz a sok-sok millió *angyal* az égben s mennyire örülünk majd, hogy a *szen-tekkel*, ezekkel a nemes, bölcs, kedves lényekkel bizalmas barát-

ságban élhetünk. Hiszen már itt a földön is egyik legszebb öröm, ha néhány hű és jó lélekkel baráti viszonyban élhetünk. De a legfőbb örömet mégis mindezen fölül valami más szerzi. Micsoda? Az, hogy *színről-színre látjuk Istent* és vele a legbensőbb szeretetben egyesülünk. A földön nem látjuk Istent, csak keveset ismerünk meg az ő szépségéből, mint egy homályos tükörben. De a mennyországban másképp lesz. Ott Isten lelkünk szemét az ő dicsőségének fényével erősíti meg s meglátjuk őt egyszerre az ő teljes és kimondhatatlan szépségében. Milyen elragadtatásba ejt majd bennünket ez a szemlélet! Gondoljatok a kis gyermekekre, amint tátott szájjal, tágra nyitott szemekkel, örömtől sugárzó arccal állanak a karácsonyfa alatt s nem tudnak betelni az ott felhalmozott gyönyörűségek szemléletével. De minden, ami szépet itt a földön szemünk láthat, elenyésző semmi Istenhez hasonlítva. Egy szent mondotta: „Ha valaki Isten végtelen szépségének csak a legkisebb sugarát láthatná, akkor nemcsak arra volna kész, hogy a halált elszenvedje azért, hogy ezt a látványt örökre élvezhesse, de kész volna ezerszer elszenvedni a vértanúságot, csak hogy egy pillanatra újra megláthassa ezt a szépséget.” Mint gyullad ki majd szívünk ekkor szeretettől Isten iránt s mily boldogok leszünk, ha észrevesszük, hogy Isten is gyöngéd szeretettel hajlik hozzánk, mint gyermekeihez.

c) Betetőzi pedig boldogságunkat az a tudat, hogy mindez az öröm *örökké* tart, hogy azt senki és semmi el nem veheti már tőlünk. S noha *örökké* tart, azért mégsem únjuk meg, mindig olyan új és meglepő lesz számunkra, mint az első pillanatban. Isten t. i. végtelenül szép és tökéletes, azért egészen megismerni őt sose leszünk képesek. Mennél tovább szemléljük Istent, annál inkább csodáljuk az ő hatalmát, bölcsességét, szentségét, jóságát, annál több táruul fel előttünk az ő szépségéből, úgy hogy el nem tudjuk róla egy pillanatra se fordítani tekintetünket és szinte elégünk a szeretettől iránta.

Vajjon *egyenlő* lesz-e a jutalom a mennyországban? Nem. Ez nem volna igazságos. Akik több jót cselekedtek, azok nagyobb jutalmat kapnak. A kisgyermek, aki a keresztség után meghal, nem kaphat olyan jutalmat, mint pl. szent Pál apostol, ki hosszú éveken át folyton Jézusért dolgozott, túrt s végre vérét ontotta. Mennél több jót teszték ti is s mennél tisztább szándékkal, a jó Istenért teszték a jót, annál nagyobb foka a mennyei boldogságnak lesz örökre a tiétek . . .

(Aláhúzott 127. k.) **Mivel jutalmazza meg Isten a jókat a mennyországban?** Isten a jókat a mennyországban örök boldogsággal jutalmazza meg; ők *színről-színre látják Istent* és legbensőbb szeretetben egyesülnek vele.

5. (A tisztítóhely.) A mennyországba azonban kevés lélek jut rögtön a halál után. Sokan vannak t. i., akik halálos bűn nélkül, a megszentelő malasztal ékesítve hagyják el a földi életet, de azért apróbb hibáktól, bocsánatos bűnöktől nem egés-

szen tiszták. Hova jutnak az ilyenek? A tisztítóhelyre. A mennyországba t. i. semmi bűnnel beszennyezett be nem léphet, a pokolba pedig csak Isten ellenségei kerülnek, akik halálos bűnnel haltak meg. Azért van az ilyen tökéletlen lelkek számára egy külön hely: a tisztítóhely. De az is megeshetik, hogy valaki a bocsánatos bűntől is tiszta, amikor meghal, a mennyországba azonban mégse léphet be rögtön. Miért? Mert megbocsátott bűneiért még nem vezekelt eléggé, még egy ideig szenvednie kell. Az ilyen lélek is, aki még ideigtartó büntetést érdemel, a tisztítóhelyre kerül.

(Aláhúzott 128. k.) Kik jutnak (tehát) a tisztítóhelyre?
A tisztítóhelyre azok jutnak, akik bocsánatos bűnnel hálnak meg és akik még ideigtartó büntetést érdemelnek. Milyen sorsa van a léleknek a tisztítóhelyen? Nehéz szenvedések közt tisztul meg hibáitól és tartozásaitól. Egyik hittudós (szent Tamás) szerint a tisztítóhelyen a legkisebb szenvedés is nagyobb, mint most a földön a legnagyobb szenvedés. Pedig mennyit kell itt is szenvednie némelyiknek, pl. ha megégeti magát, vagy ha a kórházban az orvosok késsel metélik testét. Valami fájdalmas tűz égeti a tisztítóhelyen a lelkeket, persze nem földi, hanem titokszerű, lelki tűz. És még valami fáj nagyon a szegény lelkeknek. Micsoda? Hogy Istentől el vannak választva, hogy őt még nem láthatják. Most már sokkal jobban érzik, milyen végtelenül jó és szeretetreméltó Isten s keserűen bánják, hogy nem vették egész komolyan Isten parancsait.

(Aláhúzott 129. k.) Meddig marad a lélek a tisztítóhelyen?
A lélek addig marad a tisztítóhelyen, míg bűneitől meg nem tisztult és míg büntetését ki nem állotta.

Azután hova jut? A tisztítóhelyről mindenki a mennyországba kerül. Ez az, ami megvigasztalja az ott szenvedőket. Meddig marad meg a tisztítóhely? Az utolsó ítéletig, azután csak mennyország és pokol lesz.

6. *(A pokol.)* Vessünk még egy pillantást a legszomorúbb helyre, ahova a lélek juthat. Melyik az?

Kik jutnak a pokolba? Akik halálos bűnnel hálnak meg. Az ilyen gonoszokat Isten örökre elutasítja magától. A pokol megfordítottja a mennyországnak. Itt:

a) *Nincs semmi öröm, csak kín és gyötrelem.* Jézus mondom: „Ott lesz sírás és fogak csikorgatása.” Mikor valakinek borzasztó belső fájdalmai vannak, nemcsak sír és jajgat, hanem összeharapja fogait úgy, hogy csikorognak. Így ad kifejezést annak, hogy borzasztóan szenved. Az Úr Jézus is arra int szavaival, hogy a pokolban iszonyú kín várokozik a bűnösökre. Gyötri őket itt a tűz, egy titokszerű tűz, melyet Isten végtelen igazságossága éleszt s azért soha ki nem alszik. Ki tudná ujjá helyét csak egy negyedóraig is a gyertya lángjában tartani? A kárhozott pedig egészen elmerül a lángokba, melyek folyton emésztik őt a nélkül, hogy valaha elhamvasztanák. Ez a tűz

továbbá éget, de nem világít. A pokolban *sötétség* van. Beszélnek tetszhalottakról, kik a sírban tértek magukhoz a temetés után. Milyen borzalom fölébredni a szűk, sötét sűrűregben, elhagyatva, a menekülés minden reménye nélkül. Így érez az elkárhozott a pokolban a nélkül, hogy másodszor meghalhatna. Gyötri az elkárhozottakat folyton a *lelkiismeret*. Erről mondotta Jézus: „Férgük meg nem hal és tüzők ki nem alszik.” Folyton szemrehányásokat tesznek maguknak: „Én magam vagyok oka mindennek. Milyen könnyen üdvözülhettem volna. Mennyi kegyelmet adott Isten, mennyi jó tanítást hallottam, mennyi intést. És én mindezt megvetettem! Ó, én szerencsétlen örült.” Így epeosztik magukat folyton. *S nincs senki, aki megvigasztalja őket.* Itt a földön, ha mindenki elhagyott is bennünket, legalább azt mondhatjuk bizalommal: „Miatyánk, ki vagy mennyekben.” Vagy: „Jézus szentséges Szíve, bízom benned.” De a kárhozottaknak nevét Isten kitörölte szívükből, nekik nem atyjuk többé Isten, nem anyjuk a bold. Szűz, tőlük örökre elfordultak az angyalok, szentek s összes jó emberek, azok pedig, kikkel a pokolban együtt vannak, nem ismernek semmi szánalmat, mert csupa romlott lelkek, tele kétségbeeséssel és gyűlölettel.

b) Mi okozza mégis a legnagyobb fájdalmat az elkárhozottaknak? Hogy *sohasem láthatják Istent*. A lélek Istenért van teremtve. A léleknek éltető eleme Isten, mint a madárnak a levegő. Mi lesz a madárral, ha valaki egy üvegharang alá teszi s onnan kiszivattyúzza a levegőt? Egy ideig vergődik, aztán meghal. Így vergődnek és haldokolnak a lelkek Isten nélkül a pokolban.

c) A legborzasztóbb pedig, hogy *örökké* kell szenvedniök. Ezt világosan kijelentette Jézus: Távozzatok, átkozottak az örök tűzre. Ha elmúlt ezer év és ismét ezer év, a pokol kínjaiból nem múlt el egy perc sem. Ha a kárhozottak könnyeiből minden esztendőben egy csöppet fölfogna egy angyal s azt összegyűjtené, hány esztendő múltán el, amíg egy pohár azokkal tele lenne s aztán egy veder, egy hordó, egy tó feneke? S ha Isten azt mondaná, hogyha annyit sírtak, hogy a könnyecseppekből olyan nagy tenger lett, mint az óceán, akkor vége lesz a pokolnak, mennyi millió és millió évet jelentene ez?! De az örökkévalóságból még akkor se múlt el semmi. A kárhozottaknak még azután is annyit kell szenvedniök, mintha el se kezdtek volna. Milyen borzasztó ez! Milyen semmi az, amit most kell magunkra vállalnunk, hogy megtartsuk Isten parancsait s kikerüljük a poklot. Milyen *hitvány* a bűnös öröm, mely miatt némely ember ilyen kínokat hív ki magára! Ti ne legyetek ilyen esztelenek! „Minden cselekedeteden emlékezzél meg utolsó dolgaidról és örökké nem vétkezel” — int a szentírás.

(Aláhúzott 130. k.) Kik jutnak a pokolba? A pokolba a gonoszok jutnak, akik halálos bűnnel hálnak meg.

(Aláhúzott 131. k.) Mivel bünteti meg Isten a gonoszo-

kat a pokolban? Isten a gonoszokat a pokolban örökkétartó kínnal bünteti meg; ők sohasem láthatják Istent és örök tűzben szenvednek.

Milyen szóval zárjuk be az apostoli hitvallást? Amen zsidó szó, magyarul annyit jelent, mint „úgy legyen”, vagy „úgy van”. Az Amen szóval tehát megerősítjük azt, amit a Hiszekegyben imádkoztunk. „Úgy van” — mondjuk befejezésül, „ez az igazság, ezt fogadom el igaznak, mert így jelentette ki Isten”. Vagy „úgy legyen”, „Istenem, aki teremtettél, megváltottál és megszenteltél engem, hogy az örök életet elnyerjem, segíts, hogy odajussak”.

(132. k.) *Mit jelent az apostoli hitvallás végén ez a szó: „Amen”?* Az apostoli hitvallás végén ez a szó „Amen”, azt jelenti: „úgy legyen”, „úgy van”, vagyis hogy erősen hisszük mindazt, ami a hitvallásban van.

PÉLDÁK.

HOVA TARTOZOM?

Egy fiúcskát megkérdeztek, hogy a természet melyik országába tartozik az ember: a növény-, vagy állat-, vagy ásványországba? A kisfiú így válaszolt: „Az ember a mennyországba tartozik!”

A LEGFONTOSABB KÉRDÉS.

Asszisi szent Ferenc útjában elhaladt egy épülő ház mellett. Megszólította a kőművest: „Mit csinálsz, kedves testvérem?” — „Egész nap rakom a téglákat” — mondta a kőműves. — „S miért teszed ezt?” — „Hogy pénzt szerezzek vele.” — „Minek neked a pénz?” — „Hogy kenyeret vegyek rajta.” — „S mire kell neked a kenyér?” — A kőműves csodálkozva felelte: „Hogy éljek.” — „S miért élsz?” — Erre a kérdésre már nem tudott felelni a kőműves. Elgondolkozott. Erre még sohase gondolt. Pedig ez a legfontosabb!

MIÉRT ÉLSZ?

Szent Hubertus, Aquitánia hercegének fia, a későbbi szentéletű püspök, ifjúkorában nagyon szeretett vadászni. Legtöbb idejét ennek a szenvedélyének szentelte és lassan elhanyagolva vallási kötelességeit, egészen megfélekezett Istenről. Egyszer egy nagy ünnepen, éppen az istentisztelet alatt kint vadászott az erdőn. Odahallatszott hozzá a harang templomba hívó hangja, de Hubertus rá se hederített. Amint az erdő sűrűjében törtetett előre, a bokrok közül egy hatalmas agancsú szarvas bukkant ki eléje. Gyorsan felkapta fegyverét, hogy leterítse a ritka szép állatot, de hirtelen leejtette karját. Megremegett lelkében attól, amit látott. A szarvas agancsai között egy ragyogó keresztet látott és hangot hallott szívében: „Hubertus, mikor gondolsz már arra is, hogy miért élsz? Mikor ismered fel már, hogy az a te célod, hogy Istent megismerd és szolgáljad és szeressed!” S mire a szavak elhangzottak, a szarvas eltűnt szemei elől. Hubertus pedig elkomolyodva tért haza, s életét komolyan megváltoztatta, úgy, hogy később püspök lett és szent élettel dicsói-

tette meg Istent. Egész életében ott csengett lelkében a szózat: Miért élsz?! S ez tartotta vissza minden rossztól.

A KÉT VADÁSZ.

Szent Macedonius egyszer egy prédikáción vett részt. A szentbeszéd a Szentírásnak e mondatáról szólt: „Mit használ az embernek, ha az egész világot megnyeri is, lelkének pedig kárát vallja?” — Amit hallott, oly hatással volt reá, hogy elhatározta: elvonul a sűrű rengetegbe s ott készül elő az örökkévalóságra. El is hagyta titkon otthonát. Senki se tudta, hova lett, s nemsokára úgy elfelejtették, mintha meghalt volna. — Sok év múlva rábukkant a király egy nagy vadászat alkalmával az erdő mélyén lakó remetére. Csodálkozva kérdezte: „Mit keresel te itt?” Macedonius kérdéssel felelt: „Mi hozott téged ide, Uram?” — „Én vadászni jöttem ebbe a rengetegbe.” — „Látod, engem is ez hozott ide; csakhogy én nem ezekre a szegény állatokra vágyom, hanem sokkal-sokkal értékesebb dolgokra: a menny örök javaira!”

A CSODÁLATOS KÖNYVTÁR.

Dabselim indus hercegnek oly hatalmas könyvtára volt, hogy száz bramin alig bírta rendben tartani, s ezer tevére lett volna szükség, ha egyik helyről a másikra akarták volna szállítani. Minthogy ily könyvtárt átolvasni lehetetlenség lett volna, megbízta a braminokat, hogy a legjobb s leghasznosabb művekből kivonatokat készítsenek neki. Húsz esztendő alatt el is készültek a tudósok feladatukkal, s a kivonatok elszállítására most már 30 tevé is elegendő lett volna. Mily nagy volt azonban meglepetésük, mikor a herceg kijelentette, hogy ily töméntelen könyvet nem bír elolvasni. Végre körülbelül 50 kötetre sűrítették össze az olvasni valót. E közben azonban Dabselim megöregedett, szeme megromlott, s így nem látszott valószínűsége annak, hogy megismerheti könyvtára tartalmát; pedig annyira vágyott erre!

Volt egy hűséges és bölcs embere, Pilzai, ki az ő tudta nélkül már régen összeköttetésben állott a misszionáriusokkal, sőt meg is keresztelkedett, s már sokszor kérte a Mindenhatót, adjon neki alkalmat arra, hogy ura szívét is Krisztushoz vezethesse. Mennyire örült ez a jó lélek, mikor a hercegtől azt a megbízást kapta, hogy a braminok még mindig igen bő kivonataiból foglalja össze röviden a leglényegesebbet.

Mindjárt másnap egy kis könyvecskét hozott urának, — a katekizmust, melyet a misszionáriusoktól kapott ajándékba. Ime, — mondá, — ez minden tudomány foglalatja; vedd és olvasd.

Dabselim újra meg újra elolvasta a könyvecskét s az isteni

kegyelem megnyitotta szívét. Nemsokára felvételét kérte az Egyházba, és keresztény módon halt meg.

A KATEKIZMUS.

Egy fiatal norvég zenetanárnak valahogy egy katolikus katekizmus került a kezébe. Kíváncsian fogott olvasásához és — nem tudta többé letenni. Nemcsak egész nap, de még egész éjjel is azt olvasta és a fölött gondolkodott. Az eredmény pedig az lett, hogy ezzel állott édesanyja elé: „Anyám, katolikussá kell lennem.” Mikor anyja mindenképen vissza akarta tartani e lépéstől, ezt a határozott feleletet kapta: „Meg KELL lennie, nem tehetek másképp!” Tervét végre is hajtotta és buzgó katolikussá lett. Néhány év múlva két nővére is az Egyházba tért, ő pedig teológiai tanulmányokhoz fogott. Azóta már pappá is szentelték.

KIT SZOLGÁLUNK?

Egy császárnak volt két udvari embere, kik szolgálatuk közepette egészen megfélemeztek Istenről és lelkük üdvösségéről. — Egyszer vadászat alkalmával véletlenül egy jámbor remete kunyhójába jutottak, hol szent Antal élettörténete feküdt az asztalon. Egyikük kíváncsiságból kezébe vette a könyvet, olvasgatni kezdte, — s tartalma annyira meglepte, hogy gondolkozóba esett. Majd így szólt társához: „Mondd, barátom, mire törekszünk mi? Buzgó és fárasztó udvari szolgálatunk által a legtöbb, amit elérhetünk, az, hogy a császár barátainak nevez bennünket. Ám nem olyan-e a császár kegye, mint a kristályedény? Értékes, de ugyancsak törékeny! Mennyi veszély környékezik, míg emelkedünk, s ha magasra jutottunk, még több veszély fenyeget! Mily más az Isten szolgálata!”

A meggondolásnak az lett az eredménye, hogy mindketten lemondtak az udvarban viselt hivatalukról s remeteségbe vonultak, hogy zavartalanul szolgálhassanak a királyok Királyának, — Istennek.

TANULNI AKAROK A JÓ ISTENRŐL!

Lengyelországban néha dermesztő a hideg; az embereknek bizony jól fel kell öltözniök, ha kilépnek a házból.

Egy ilyen hideg, téli napon három gyermek igyekezett a hittanórára. Nagyon szegények voltak; kabátjuk vékony volt s cipőjük rongyos; reszkettek a hidegtől és lábuk majd lefagyott. Egyikük, egy 7 éves fiúcska sírni kezdett. Nővére szeretetteljesen biztatta: Menj haza, öcsikém, anyus majd fölmelegít! Túl-ságosan hideg van ma ahhoz, hogy velünk jöjj. A jó Isten nem fog haragudni azért, ha ilyen hidegben elmaradsz a hittanóráról!

A gyermek így felelt: Nem, nem! Veletek megyek! Ha mindjárt lefagy is a lábam, ott akarok lenni a hittanórán, hogy a jó Istenről s a mennybe vezető útról tanulhassak!

KIS HŐSÖK.

A jezsuita atyák 1919-ben népmissziót tartottak Albánia egyik községében. A missziót megelőző éjjel olyan felhőszakadás volt, hogy a patakok kiléptek medrükből, s a falut méteres vízár vette körül. Az atyák azt hitték, hogy senki sem fog a beszédeken megjelenni. Azonban mennyire csalódtak! Minden irányból csapatostul érkeztek a gyermekek, s bár egészen át voltak ázva és térdig borította őket az iszap, — beültek csendesén a helyükre s a legnagyobb figyelemmel hallgatták a beszédeket.

Es mit feleltek, mikor egyik páter bámulatát fejezte ki áldozatkészségük fölött?

„Szívesen gázolnánk nyakig az iszapban azért, hogy hozzád jöhessünk és tanításodat hallgathassuk!”

EGY TUDÓS VALLOMÁSA.

Egy tudós professzor ugyancsak kitűnt a hitnek, vallásnak lebecsülésében s megvetésében, ennek ellenére azonban gondoskodott arról, hogy gyermekei mélyen vallásos nevelésben részesüljenek. Barátai álmélkodva látták ezt. Mikor aztán a dolog oka felől kérdezősködtek, ezt a választ kapták: „Azt akarom, hogy gyermekeimnek több lelki nyugalom, belső béke és igaz öröm legyen az életben osztályrésze, mint nekem volt; — ehhez pedig csak úgy fognak hozzájutni, ha több lesz a hitük!”

Bizony, a hit az ég legnagyobb ajándéka; egyedül ez képes az ember számára már itt a földön is mennyországot teremten!

50 ÓRAI ÚT.

A kanadai Albany-erőd kapitánya, egy ír származású katolikus nemes ember 32 évig lakott a Hudson-öböl partján. 16 éves korában szakadt el hazájától, s bár egyetlen katolikus lélek volt messze vidéken, hitét és buzgó vallásosságát mindvégig megőrizte.

Ha néha katolikus pappal találkozott, szeme könnyel telt meg s öröme oly kimondhatatlan volt, hogy kifejezésére nem talált szavakat. Sajnos, ily örömben nagyon ritkán lehetett része. Ha azonban Albany-ban volt a misszionárius, a legnagyobb áhitattal ministrált a szentmisén s mindennap megáldozott. Mikor pedig a pap egyszer 50 órányi távolságban tartózkodott az erődtől, fakéregből készült csónakján a tengerre merészkedett két bennszülött kíséretében, s éjjel-nappal evezett a jég-táblák között, csakhogy a szent titok ünneplésén jelen lehessen.

Oly nagy volt vágya a szentmise és szentáldozás után, hogy nem volt az a nehézség, melyet bátran le nem győzött volna érte.

MEGSZÉGYENÍTŐ BUZGÓSÁG.

Gaume atya írja Amerikából: Két kis indián fiú igen sok örömet okoz nekem. Szüleik kunyhója 7 mérföldnyire van kápolnánktól, de a két gyermek azért hat hónap óta mindennap jelen van a katekizmus-oktatáson. Többször megtörtént már, hogy kora reggel a kápolna előtt várták az ajtónyitást. Mikor egy nagyon hideg, nedves reggelen reszketve, fázva ismét ott találtam őket, így szóltam hozzájuk: Gyermekeim, ma otthon maradhattatok volna, hiszen igen nagy a hideg!

— Oh, — felelték, — szívesen elviselünk mi ennél még nagyobb hideget is, de nem maradunk el a tanításról; hiszen itt a jó Istenről hallhatunk!

„Gyermekem, vajjon hányszor mulasztod el a szentbeszéd meghallgatását — pedig közeledben van a templom?!“

VISSZATÉRÉS, NEM ELHAGYÁS.

Ha egyik-másik protestáns a katolikus Egyházba lép, hit-sorsosai rendszerint atyái vallásának elhagyását szokták szemére vetni.

Egy protestáns fejedelem is így szólt a híres Stolberg Lipót grófhhoz, mikor áttéréséről értesült:

— Nem szeretem azokat, akik vallásukat változtatják.

— Én sem; — felelte a nemes gróf. — Ha elődeim nem változtatták volna meg vallásukat, én se kényszerültem volna most visszatérni a katolikus egyházba.

NEM VOLTAM BOLDOG!

1925-ben halt meg a híres író, kinek munkáit Franciaország határain túl is olvassák és csodálják, s kit a legnagyobb szellemek egyike gyanánt magasztalnak.

Pedig ez az ember szegény volt, szegényebb annál a nyomorult koldusnál is, aki a diplomamajtóban kéreget, de nehéz sorsát megadással viseli.

Hitét már régen elvesztette, s hogy mily nyomorultnak érezte magát, azt maga mondta el halála előtt. Barátja — ki halálos ágyánál állott — beszéli:

A haldokló reszkető, lázas kezével megfogta mind a két kezemet s könnytelt szemmel nézett rám, miközben sóhajtván mondta: „Nincs a földön nálam szerencsétlenebb teremtmény! Az emberek boldognak tartanak, pedig soha, életem egyetlen napján sem voltam igazán boldog!“ — Isten nélkül nincs békeség és nincs valódi boldogság.

EGY MILLIÓ DOLLÁRÉRT SE!

Az elhalt amerikai nagyiparos, Minford végrendeletében úgy intézkedett, hogy négy millió dollár értékű vagyonának negyedrésze leányáé legyen, de csak abban az esetben, ha az elhagyja katolikus vallását s kilép a szerzetesrendből, melynek 23 éve tagja. — A nővér kijelentette, hogy semmiért a világon nem hajlandó elhagyni se hitét, se szerzetét, s minden további nélkül lemond az apai örökségről.

ÉRDEKES MEGTÉRÉS.

Egyik északamerikai protestáns egyetemnek történelemtanára volt Bord Róbert, egy nemzetközileg elismert tudós. A mellett a legkedveltebb tanárok egyike volt; előadásait a hallgatók igen szívesen látogatták. Egyik előadása után hozzálépett egy egyetemi hallgató s így szólt: „Amiket ma tanár úr a katolicizmusról mondott, azok mind téves dolgok. Magam katolikus vagyok s így határozottan állíthatom ezt.” — A tanárt nagyon kínosan érintette ez a felszólalás, s megígérte hallgató-nőjének, hogy alaposan utána fog járni a dolognak. S íme, mintha hályog esett volna le szeméről! Csakugyan téves utakon járt éveken keresztül! Megtalálta az igazságot ott, ahol eddig tévedést hitt, — s belátta, hogy tévedés az, amit eddig igazságnak tartott. Katolikus hitre tért, s ma teológiát tanul a 42 éves ember, — hogy pappá lehessen.

HITVALLÁS.

Évekkel ezelőtt megbetegedett egy vendég egyik világhírű svájci szállodában. Katolikus volt és az utolsó szentségeket kérte. Voltak, akik azt tanácsolták a szálló tulajdonosának, kérje meg a papot, hogy lehetőleg feltűnés nélkül jöjjön, nehogy ünnepélyes megjelenése visszatetszést keltsen a szálló nemkatolikus vendégei között.

A becsületes katolikus ember csak egy pillanatig ingadozott. Másnap reggel a pap a Legszentebbet karingben, stólában hozta, s csengettyűt és égő lámpást vitt előtte a ministráns. A ház tulajdonosa égő gyertyával térdelt a bejáratnál — és elkísérte kenyér színe alá rejtőzött Urát a nagybeteg szobájáig.

Mit tettek a nemkatolikus vendégek? Egyiknek se jutott eszébe ezen méltatlankodni.

És kénytelenek voltak tisztelettel nézni a szálló tulajdonosára azok a gyáva katolikusok is, akik előző nap azt tanácsolták, hogy emberi tekintetekből rejtse el az Oltáriszentség Krisztusában való hitét.

MINDHALÁLIG.

Egy japán asszonyt tűzhalálra ítélték keresztény hite miatt. Azonban nem égették el egyszerűen a máglyán; körülrakták fahasábokkal, azokat meggyújtották s neki a középén, a pokoli hőségben kellett elszenvednie a mártírhálált.

Az asszony elég erősnek érezte magát ahhoz, hogy hitéért ennyit szenvedjen, azonban aggódott, vajjon két gyermeke nem fog-e meginogni hitében. Forró imádságban ajánlotta őket Istennek s a Boldogságos Szűznek oltalmába. Hétéves leánykája ekkor odament a tűzhöz, kivett belőle néhány parazsat s a fejére tette. „Anyám, — mondá — én is szívesen halok meg hitemért! Ez izzó parázsszemek nemsokára ragyogó ékkövek lesznek mennyei koronámban.”

MIRE JÓ AZ IMÁDSÁG.

Az alábbiakat az Afrikában működő fehér-atyák egyike beszélte el.

A gyermekek mindenütt kíváncsiak. Mikor egy nap katonai csapat táborozott misszióállomásunk közelében, persze csapatostul vonultak ki a mieink is és gyönyörködve nézték, hogyan fényesítik a katonák fegyvereiket, s hogyan tisztítják lovaikat. — Egyik katona gúnyolódva fordult oda a legközelebb álló fiúcskához: Hát aztán tudsz-e imádkozni?

— Tudunk ám! — felelték valamennyien, — s hogy be is bizonyítsák, elmondták mindjárt karban a Miatyánkot és az Üdvözlégyet.

— Aztán ki tanított ezekre az imádságokra?

— Micsoda kérdés! Hát a páter!

— S mire jó az imádság? — kérdezte gonoszul a katona.

— Hogy mire jó? Arra, hogy Istent imádjuk, neki hálát adjunk és kegyelmét kérjük! — felelt egyik fiúcska a többiek nevében. Te is tudhatod, hogy Isten az embert nemcsak azért teremtette, hogy fegyvert tisztítson! A pátertől megtanultuk, hogy nem csupán testünk van, mely elrothad a földben, de lelkünk is, mely örökké él. Ebben különbözünk az állatoktól; azoknak nincs halhatatlan lelkük s azért nem is imádkoznak!

Erre a feleletre a katona megszegyenülten elhallgatott.

BÁTORSÁG.

Kevés olyan erős legény volt, mint Kovács Pista; ám az őszinte jámborságban is ritkította párját. Mikor édesanyja megáldotta s búcsúzóul keresztet írt homlokára, szentül megígérte, hogy a kaszárnnyában is éppen úgy fog élni, mint otthon. Ez pedig nem volt könnyű dolog. Társai, kikkel egy szobába került, jóval gyengébbek voltak ugyan nálánál, — a szájukat azonban pom-

pásan tudták jártni. És hogy jámborságuk igen gyenge lábon állott, az kitűnt mindjárt első este. Amint Pista ájtatosan keresztet vetett, hogy elmondja esti imádságát, az egyik hangosan föl kacagott, — s aztán valamennyien gúnyolódni kezdtek. Ő azonban nem zavartatta magát; nyugodtan elvégezte ájtatoságát s barátságosan jóéjtszakát kívánt mindnyájuknak.

Ez nem volt a gúnyolódók ínyére; sajnálták, hogy nem lehetett kikezdeni a „buta paraszt”-tal. Másnap este megismétlődött a jelenet. Minthogy azonban a lakótársak csúfolódására visszhang nem érkezett, rövidesen elhallgattak, mint a kerítés mögött ugató kiskutyák, ha az ember nem törődik velük.

Harmadik este már alig hallatszott gúnyolódás . . . És Kovács Pista közelében nemsokára egyik is, másik is elmondott, — egyelőre még csak titkon, — egy-egy Miatyánkot . . .

Oh, ha több bátorság volna az emberekben, valóságos apostolok lehetnének!

HITVALLÓK.

1909-ben egy amerikai hajó érkezett a marseillei kikötőbe. 150 katolikus matróza felhasználta a kínálkozó alkalmat: bement a városba szentmisét hallgatni. Visszafelé jövet vallástalan francia katonák gúnyolódni kezdtek rajtuk.

Mit tettek a matrózok? Hagyták, hogy járjon a szájuk, és nyugodtan mentek tovább. Másnap azonban a kikötő valamennyi katolikus matróza, — legalább 1500 ember — zárt sorokban vonult az istentiszteletre. Most már nem mertek nevetni rajtuk a katonák. S vajjon egyik-másik jobbérzésű nem szégyelte-e el magát?

HITVALLÓ BÁTORSÁG.

Svájcban történt, hadgyakorlatok alkalmával. Két hónap óta először juthattak a katonák templomba. 150 ember közül körülbelül 80 volt katolikus. Sorakozót fűjtak, s a protestáns kapitány így szólt: „Lépjen elő a katolikusok közül az, aki részt óhajt venni saját istentiszteletén.”

A második sorból azonnal előrefurakodott egy magas-növésű legény, de — ő volt az egyedüli jelentkező. Hiába várt, senki se állt ki melléje; háta mögött pedig gúnykacaj tört ki.

Ekkor erőiesen csendet parancsolt a protestáns kapitány, kinek visszatetszett csapata jellemtelen viselkedése, és védelmébe vette a hitét bátran megvalló katolikus legényt.

— Ő az egyetlen jellemes ember köztetek! — harsogtak szavai. — Tudom, hogy többen is előléptek volna közületek, ha nem lennének gyávák! Tisztelet és becsület annak az egynek, aki meg merte vallani hitét!

„NINCS OKUNK SIRNI.”

Két mexikói vértanúnak, a két Pro-testvérnek holttestét beszállították egy katonakórházba, hogy családja onnan eltemethesse. A felravatalozás alatt megérkezett a két hős öreg édesatyja, Pro Mihály, leányának s néhány jó barátjának kíséretében. (Felesége már évekkal azelőtt meghalt.) — Fájdalmas arccal, de nyugodt hangon kérdezte a 70 éves aggastyán: „Hol vannak fiaim? Látni szeretném őket.” — Elvezették a halottasházba. Az apa lehajolt és megcsókolta vértanú fiainak véres homlokát, majd letörölte a vért pap-fiának homlokáról olyan tisztelettel, mint az első keresztények a nagy keresztény-üldözés idején.

Leánya zokogásban tört ki meggyilkolt testvérei láttára. Az aggastyán komolyan nézett rá, s nyugodtan így szólt: „Gyermekek, nincs okunk sirni.” — Aztán kivette leányát a halottak mellől, s maga ott maradt, míg az előkészületek megtörténtek s átvehette vértanú-fiai holttestét.

PRAKTIKUS PENITENCIA.

Egy 26 éves fiatalember elmondta, hogy a szentéletű arsi plébánostól egy alkalommal milyen penitenciát kapott. — Szülővárosában lakik? — kérdezte a plébános. — Igen, fő-tisztelendő uram. — Mennyi lakosa van a városnak? — 25,000. — Ismerik önt ott? — Hogyne; majdnem mindenki ismer.

— Helyes; tehát vegyen részt az úrnapi körmeneten, de úgy, hogy közvetlenül az Oltáriszentség mögött haladjon.

— Ha százéves leszek, se felejtsem el, amit e két óra alatt kiállottam. Térdem remegett, — homlokomra kiült a hideg verejték, — de kigyógyultam az emberfélelemből. — Ez a recept nálunk is sok férfinak jót tenne!

FIAMNAK NEM KELL VALLÁSOKTATÁS.

A voireni plébános így szólt egyszer egyik anyához: „Küldje kérem fiát rendszeresen a vallásoktatásra, különben nem bocsáthatom majd első szentáldozásra.” Az asszony így felelt: „Az én fiamnak nem kell se vallásoktatás, se első áldozás! A tölgyek is pompásan felnőnek az erdőn és nincs szükségük vallásra.” — „Úgy van; — felelte a plébános — a borjaknak az istállóban sincs szükségük rá!”

Húsz év múlva akasztófára ítélték ezt a fiút; megfojtotta anyját, mert nem akart neki pénzt adni, hogy a kocsmába menjen.

BARLAAM ÁLLHATATOSSÁGA.

Ez egyszerű földművessel a kereszténység első évszázadaiban találkozunk. Jupiter szobra előtt áll, s tiszteletére tömjént kellene a tűzre szórnia, — azonban nem hajlandó erre, bármint kínozzák is. Végre ráteszik tenyerére, s kényszerítik, hogy kezét a lobogó tűz fölé tartsa. Így, ha majd a fájdalomtól megrándul karja, a tömjén a tűzre hull, s azt mondhatják neki: lám, mégis áldoztál az isteneknek!

A tűz eléri s már emészti is a kezét, — de az mégsem mozdul. A tömjén illata azonban nemsokára mégis száll fölfelé . . . Talán megmozdította kezét mégis a vértanú?

Nem; a láng keresztülégette, s elérte a tömjént tenyerén. — Mily csodálatraméltó ez egyszerű földműves állhatatossága!

HITHŰSÉG.

Vendée lakosai a francia forradalom idején bámulatos jelét adták hithűségüknek. A történelem följegyezte többek között a következő esetet is: Jaune mellett feküdt egy Bas-Briace nevű tanya, melynek közelében egy fakeszt állott. E tanyáról származott Ripoché, a királyi sereg egyik katonája, kit a köztársaságiak elfogtak, s a kereszt elé hurcolva így szóltak hozzá: Fegyverrel kezvedben estél fogságba, — halálítéleted tehát ki van mondva. Azonban megmentheted életedet! Saját kezvedbe tesszük le sorsodat, csak engedelmeskedned kell. Nézd, itt a kunyhó, melyben születél s melyben öreg édesapád lakik . . .

A vendée-i katona könnyes szemmel nézett a kunyhóra s megkérdezte: Mit kell hát tennem?

Vedd e fejszét s dönts le a keresztet!

Ripoché átvette a fejszét, — s ekkor fogolytársai fájó szívvel fordultak el tőle; azt hitték, meg fogja tagadni Istenét, csak hogy megmentse nyomorult életét. Ám ő a kereszt lábához ugrott, magasra emelte a fejszét s messze harsogó hangon kiáltotta: Jaj annak, aki hozzá mer nyúlni a mi Urunk Jézus Krisztus keresztjéhez! Utolsó lehelletemig védelmezni fogom ellenel!

Az istentelenek erre rátámadtak. Mikor sok sebből vérezve összeroskadt, — átölelte a keresztet. Ekkor újra rákiáltottak: Dönts le, és megmented életedet!

Ám ő így felelt: „Megváltásom jele ez; átölelem!” Így adta ki lelkét.

A PÉLDA HATÁSA.

Egy berlini leányiskolába 50 protestáns növendék közé két katolikus is járt. Órákőzben a pajkos leánykák nem egyszer képeztek kettős sorfalat és vesszőfutást rendeztek az egyik katolikus növendékkel. Meghajoltak előtte, énekelvén, mint a szer-

zetesnök a kar-imánál: Ave Maria! Ave Maria! A leányka pedig, akit így gúnyoltak vallása miatt, a haragnak vagy keserűségnek egyetlen szava nélkül ment mindig végig közöttük.

Néhány év múlva jelentkezett egy hölgy, hogy a katolikus vallásra óhajt térni. Mikor a pap megkérdezte, hogy mi indította erre az elhatározásra, így felelt: „Egy iskolatársnőm nyugodt, bátor viselkedése liceumi éveink alatt.” És elbeszélte a fentebbi esetet. „Az a derék gyermek most is példaképül áll előttem, s azóta sokszor megkérdeztem magamtól: Honnan vette az erőt ahhoz a nyugalomhoz és önuralomhoz?”

FÖLSÉGES PÉLDA.

Kicsiny, de nagyon figyelemreméltó eset történt azon a banketten, melyet a holland kormány Hágában egy ipari konferencia résztvevőinek tiszteletére adott.

Együtt volt az előkelő társaság: miniszterek, delegátusok, a három nagy holland város polgármestere, s a diplomáciai testület; asztalhoz akartak ülni éppen, mikor az elnöklő Koolen miniszter kis csengetyűvel jelt adott. Mindenki fölfigyelt. A miniszter pár pillanatnyi csendet kért, hogy mindenkinek alkalma lehessen elmondani asztali imádságát. Koolen miniszter maga járt elől jó példával: ájtatosan keresztet vetett. És sokan kulcsolták össze kezüket egy csendes imára.

Lehet, hogy azok az urak, akik nem imádkoztak, gúnyosan mosolyogtak, és sajnálkozó pillantást vetettek a „maradi” miniszterre. Am mihez kell több bátorság: hitünk félelem nélküli, nyilvános megvallásához, vagy a mások meggyőződéses volta, jellemeszilárdsága fölött való gúnyolódáshoz?

HITVALLÁS.

Balbó, az olaszok hírneves repülővezére egyszer résztvett Csikágóban egy nagy repülőversenyen. Vasárnap kijelentette, hogy szentmisét akar hallgatni. A székesegyházban díszhelyet tartottak fenn Balbónak és tisztjeinek. „Mi nem parádézni jöttünk ide, hanem imádkozni és Istennek hálát adni” — mondta Balbó és tisztjeivel együtt megmaradt a templom hajójában a nép között. Ürfelmutatáskor a csengetésre Balbó vezényelt: „Térdre!” S tisztjeivel együtt áldozás utánig térdelve imádkozott. Az olaszok bátor hitvallása mély benyomást tett az amerikaiakra, s még jobban tisztelték, becsülték a levegő hőseit.

KINEK HIGGYEK?

Egy előkelő tisztviselő, ki vallásosság dolgában épp annyira süllyedt, mint amennyire emelkedett pályáján, — mindig örült az alkalomnak, ha családja körében is szídhatta a hitet,

s kimutathatta, mily legyőzhetetlen megvetés él szívében minden iránt, ami Istenre és vallásra vonatkozik. Isten e szabadgondolkodónak — csodálatosképen — derék katolikus asszonyt adott feleségül, ki valódi mintaképe volt az erénynek és jámborságnak. Férjével szemben azonban ő is tehetetlen volt.

Egyszer megbetegedett egyetlen gyermekük: egy élte virágjában levő, kedves, törekeny leányka, kit anyja iparkodott ugyan vallásosan nevelni, kinek lelkén azonban természetesen nyomot hagytak atyja istentelen elvei is. Ki tudja, mi lett volna belőle, ha az isteni Kertész nem szemeli ki idejében kertje számára ezt a gyöngéd virágot!

Betegsége napról-napra súlyosbodott; s mikor egyszer az apa aggódo szívvel ült kedvence betegágyánál, az komoly arccal nézett szemébe. „Atyám, — mondá — attól tartok, hogy halálom közeleg; valamit kérdezniem kell tőled. Mondd: mit higgyek hát, azt-e, amit tőled hallottam, vagy amire jámbor édesanyám tanított?”

Mintha villámcsapás érte volna a szabadgondolkodót. Lehajtott fejjel suttopta: „Higgy csak édesanyádnak, gyermekem!”

EGYEDÜL ISTEN AZ ÚR!

A derék és jámbor Kanut király a 11. század elején uralkodott Angliában. Udvaroncai egy alkalommal így hízelegtek neki: Oh, te valóban minden királyok királya vagy; — hiszen még a tengereken is uralkodol!

A király nem felelt semmit erre a hízelgésre; ám mikor a dagály közeledett, kitétette trónusát a tenger partjára, s kiült oda. Körülötte voltak udvaroncai is. A tenger vize nemsokára közelükbe ért. Ekkor felkiáltott:

— Hullámok, parancsolom nektek, hogy vonuljatok vissza, ne merjetez királyi uratokhoz közelíteni!

Persze a víz néhány perc múlva már mindannyiuk lábát mosta.

Erre udvaroncaihoz fordult: Oh, balgák! Nézzétek, mily kicsiny a király hatalma! Tanuljátok meg, hogy csupán Isten nagy, egyedül ő mondhatja azt a hullámoknak, hogy: eddig és ne tovább!

ISTEN LÁTHATATLANSÁGA.

Mikor egy ókori fejedelem azt kívánta egy rabbitól, hogy mutassa meg neki Istent, az magyarázta neki, hogy halandó nem láthatja az Örökkévalót, — de egészen hiába. Ekkor kivezette a forró napsütésbe. „Nézz bele a napba!” — mondá neki. — „Nem bírok!” — felelte a fejedelem. — „Ó, halandó, ha a Teremtő alkotásának fénye teljesen elvakít, hogyan tekinthetnél hát Óréa?”

A LEGNAGYOBB ÉPÍTŐMESTER.

Egy német fejedelem egyszer egy külföldi követnek mutogatta palotája külső és belső szépségeit. Udvari bolondja azonban, — ki az akkori idők szokása szerint állandóan körülötte volt, — az égre mutatott s lekicsinylően így szólt:

— Testvér, csak ne dicsekedj sokat a házáddal; nézz föl inkább a kék égre! A te házad falait és boltozatait vastag falak, oszlopok tartják. Annak az építőmesternek ott fenn nincs szükségére pillérekre; az ő mérhetetlen boltozata a nélkül is áll! Az ilyen hatalmas építő mestert igen; azt már becsülöm!”

A MEGSZÉGYENÜLT ISTENTAGADÓ.

Kirchner Atanáznak, a csillagásznak volt egy barátja, ki tagadta Isten létét, és meg se akarta hallgatni azokat, akik felszerették volna nyitni a szemét. Egy alkalommal, mikor ismét felkereste Kirchnert, az nem zavartatta magát munkájában általa. Így a vendég arra kényszerült, hogy körülnézzen egy kicsit a tudós szobájában. A sarokban egy földgömböt fedezett fel. Gyönyörűséggel szemlélte, s hirtelen megkérdezte a csillagászt, hogy kié, és hogy ki készítette. Kirchner azt felelte: Nem az enyém, de nem is készítette senki! — Magától került oda! — Nevetséges! — felelte bosszankodva a vendég — ilyen ostobaságot akarsz velem elhiteni? — Nem akarod elhinni, hogy az a kis földgömb magától lett? Hát hogy hiheted akkor, hogy a sokkal-sokkal nagyobb s bámulatraméltó eredetije véletlenül keletkezett?

Az istentagadó elnémult erre, mert meggyőződött oktalanságáról.

ISTEN LÁTI

Páter Hunolt, híres jezsuita szónok beszéli el azt a szép és tanulságos esetet, mely bizonyítja, mennyire hasznos gyakran gondolni arra, hogy Isten mindent lát:

Egy előkelő, nemes ember a császár szolgálatába állott. A hadvezérségig küzdötte fel magát. Magas állásában se feledkezett meg vallási kötelességei teljesítéséről. Egyszer őszintén bevallotta, hogy életében még halálos bűnt nem követett el. Mikor megkérdezték, hogyan tudta megőrizni lelke tisztaságát, ezt felelte: „A páрмаi kollégiumban vallásos nevelésben részesültem s mélyen emlékezetembe véstem e két szót: *Isten lát!* Kísértés idején mindig győzött e gondolat. Ilyenkor így szóltam magamhoz: Ha császárom jelen lenne, bizonyosan nem engedné meg, hogy ezt a gyalázatos tettet elkövetsem; és elkövetném a legnagyobb, a mindentudó Fölség előtt? Ez nem lehetséges! A harcban is, nagy veszélyek idején kimondhatatlan bátorságot

öntött belém e gondolat: A mindenható Isten itt van, látja a veszélyt, melybe hivatásomnál fogva kerültem, látja szorongatásomat, — tud és fog is rajtam segíteni!"

ISTEN ITT VANI

Egy kis fiú bement a szomszédba pajtásáért. A szobában senkit se talált, — az asztalon azonban egy kosár gyönyörű alma állott. Már-már odanyúlt, hogy vegyen belőle, — de mégis visszahúzta kezét és így szólott önmagához félhangon: „Nem! Nem szabad. Ha nincs is itt senki, Isten lát. Ő mindent tud.” És kifelé indult.

„Megállj!” — hangzott ekkor feléje. — Elképzelhető, mily nagy volt rémülete, mely még csak fokozódott, mikor látta, hogy a szoba sötét sarkából a nagyapó jön feléje. Az öreg azonban szelíden szólt: „Ne félj! Jó gyermek vagy. Amiért Isten jelenlétéről meg nem feledkeztél, vigyél most magaddal annyi almát, amennyit csak zsebre tudsz tenni, — és el ne feledd soha életedben, hogy Isten mindig lát!”

KÉRDÉS FELELET NÉLKÜL.

Egy napszámos munkát kapott egyszer egy gazdag embernek Stockholm mellett fekvő birtokán. A tulajdonos — arra járván, — beszélgetésbe elegyedett vele. Kérdezgette, hogy tudja-e, kié ez a birtok, meg az, meg amaz. A munkás idegen volt azon a vidéken, s így mindig csak „nem”-mel tudott felelni. Midőn azonban a kérdező minden birtokról azt az öntelt felvilágosítást adta, hogy: „Látod, ez is az enyém, meg az is, meg amaz is”, — a munkás a földbe ütötte ásóját, az égre mutatott s komolyan kérde: „Vajjon az is az öné-e?!”

ISTEN IRGALMA.

A francia forradalom idején élt Lyonban egy istentelen ember, ki hitről s vallási gyakorlatokról hallani sem akart. Egy alkalommal egy papot pillantott meg az utcán, aki beteghez vitte éppen a Szentséget. Nagyon kellemetlenül érintette a gondolat, hogy az illendőség kedvéért ő is levegye kalapját a Szentség előtt, — s hogy ezt kikerülhesse, meggyorsította lépteit. Egyik utcából a másikba sietett, a pap azonban mindenütt nyommon követte; véletlenül éppen arra vezetett útja a beteghez. A hitetlent ez annyira kihozta sodrából, hogy belépett az első nyitott kapun, — a pap utána; a beteg ugyanis éppen ott lakott. S a menekülő egyszercsak azon vette észre magát, hogy ő is a Szentséget kísérők közt áll. Megdöbbsen; most már nem szökhett meg. Ám e percben megérintette a kegyelem is. Hogyan? — szólott önmagához. „Én menekülök Isten elől, ki állandóan

nyomon követ? Nem, Uram, nem állok többé ellent!" És bűnbánóan borult térdre a többiekkel.

ISTENTELENEK VÉGE.

1923 nyarán történt. Egy vonat a Lourdesba zárandokló ájtatos tömeg szemeláttára bezuhant a mélységbe. Hús emberélet lett áldozata e borzalmas szerencsétlenségnek. A zárandokokat megrendítette e borzalmas látvány. S többen felkiáltottak: „Drága Szűzanyánk, miért engedtl ennyi embert elpusztulni azok közül, akik a te tiszteletedre siettek a kegyhelyre?!” Hozzád jöttek és elhagytad őket? így sóhajtoztak a zárandokok. De vajjon igazuk volt-e? Pár nap múlva megkapták a feleletet. Az ujságok közölték a szerencsétlenség áldozatainak nevét és ekkor kiderült, hogy nem a Szűzanyához akartak zárandokolni, hanem egy hitetlen ujságíró vezetésével azért siettek Lourdesba, hogy amint ujságjában előre bejelentette: „Hogy véget vessen annak a csalásnak”, ami a kegyhelyen van. Isten karja nem rövidült meg, véget vetett a gonoszságnak.

SZENTÍRÁS ÉS HAGYOMÁNY.

Két úr vitatkozott. Az egyik, — protestáns volt, — azt állította, hogy minden, amit Isten kinyilatkoztatott, benne van a szentírásban, — a szent hagyomány tehát teljesen fölösleges valami.

A katolikus így felelt: „Adja ide kérem a bibliáját, hadd bizonyítsam be, hogy a hagyományra igenis szükségünk van.” Amint a könyvet átvette, ide-oda lapozgatott benne, majd megszólalt:

„Uram, én a szentírást kértem, nem ezt a meséskönyvet!”

„De hiszen ez a szentírás!”

„Ugyan, ugyan! — Hát honnan tudja, hogy ez a könyv valóban a szentírás?”

„Uram, hát hogyne tudnám! Hiszen apám is ezt olvasta, s elődeim évszázadok óta ezt tisztelték az isteni kinyilatkoztatás könyve gyanánt!”

Mosolyogva válaszolt erre a katolikus fél: „Ime, benn van a csapdában. Azt állította, hogy a hagyomány fölösleges valami, s íme, önnek is hagyományra van szüksége, hogy bebizonyíthassa, miszerint ez a könyv valóban a szentírás!”

IGY KELL A SZENTÍRÁST OLVASNI!

Egy szegény, alig 8 éves fiúcska elhagyottan bolyongott a vidéken. Apja elesett a harctéren, anyja meghalt, s ő házról-házra járván abból tengette életét, amit jószívű emberek almizsnaként adtak neki.

Egy vasárnap éppen akkor kopogtatott be egy derék eimbecki polgár házába, mikor a családapája hangosan olvasta a szentírás eme szavait: „Aki egyet befogad e kicsinyek közül az én nevemben, engem fogad be!”

Megállott, feleségére tekintett s így szólt: Asszony, halod-e? Hallom, — felelte az asszony, — tegyünk hát úgy, amint az Üdvözítő parancsolja. Erre behívták a fiúcskát, s ezentúl együtt nevelték saját gyermekeikkel.

Minden keresztény hallja az evangéliumot, — de csak az nevezhető igazán kereszténynek, aki teljesíti is, amit hall!

HA VEHETNÉK MÁSIK LEKET!

Hátsóindiában, Tonkingban, a mandarin elé vittek egy tizenhétéves, keresztény ifjút. — Taposs rá a keresztre! — 80 frankot kapsz érte, ha megteszed! — biztatta a mandarin. — Kevés pénz az érte! — Jó, hát adok 500 frankot. — Az is kevés! — Mit, még az se elég? Hát mennyi pénzt akarsz? — Társai aggódva néztek az ifjúra, hogy képes eladni hitét, de megnyugodva hallgatták feleletét. — Ha azt akarod, hogy rátapossak a keresztre, annyi pénzt kell adnod, hogy azon vehessek egy másik leket. Ezt az egyetlen el nem adhatom! — S bátran ment a bíró elé megmenteni egyetlen, halhatatlan lelkét.

A GONDVISELÉS.

Szalézi Szent Ferenc egyszer hajón akarta megtenni az utat Anconától Velencéig. Talált is olyan hajót, mely éppen Velencébe indult, — kifizette az utat, s a hajóra vitette poggyászát.

Ekkor azonban megjelent egy előkelő hölgy, aki — a nélkül, hogy Szent Ferenc erről értesült volna, — már előzőleg kibérelte a hajót, és aki semmikép sem akarta megengedni, hogy más is utazzék rajta. Szentünk biztosította arról, hogy nem fog neki alkalmatlanságot szerezni; kicsiny kíséretével és kevés poggyászával meghúzódik majd egy zugban. Neki fontos ugyanis, hogy útnak indulhasson, mert nincs kilátás arra, hogy rövid időn belül újabb hajó induljon Velencébe.

A hölgy azonban kérlelhetetlen maradt, — sőt kidobatta az idegen poggyászt a hajóból. Mikor Szent Ferenc kísérői méltatlankodni kezdtek ezen a durva eljáráson, ő azzal vigasztalta őket, hogy ez bizony a Gondviselés intézkedése. Nem lehet tudni, hogy a szép idő ellenére nem támad-e majd vihar.

És igaza volt. A hajó rövidesen olyan viharba került, hogy mindenestől a hullámok martaléka lett. Pusztulásának híre megérkezett Anconába, még mielőtt Szent Ferenc onnan útnak indulhatott volna.

ISTEN TUDJA, MIÉRT.

A nagy „miért”-re, mely mindenkinek ajkára tolul kedvesei sírjánál, — fölségesen megadja a feleletet egy gyönyörű síremlék a berni temetőben. Olyan családapa állíttatta, ki egymásután temette el feleségét és minden gyermekét, — s ki fájó és remegő szívvel kereste a feleletet a kínzó kérdésre, hogy: „Miért?” — A különös síremlék hatalmas tölgyfatörzset ábrázol, mely erőteljesen s reménységtől duzzadva emelkedik a magasba, — ágai azonban mind a földön hevernek. Odavan pompás koronája. A kő alján ez a felírás olvasható: *„Az Isten tudja, hogy miért.”*

A VÉDŐ FAL.

1814 telén történt. A szövetséges seregek legyőzték Napóleon császárt és ki akarták egészen szorítani Németországból. A győzők közeledtek Schleswig városa felé is, ami nem kis riadalmat okozott a lakosság között, mert jól tudták, hogy e szedett-vedett népség nem sokat teketóriázik, hanem rabol és pusztít, amerre elhalad.

Különösen egy jámbor öreg asszony aggódott, aki a város falain kívül lakott felnőtt fiával. Gondosan bezárták ugyan az ajtókat, ablaktáblákat, — de hát ki tudja, mit hoz a holnap? Házacskájuk olyan helyen áll, hogy a katonáknak okvetlenül szemébe fog ötleni.

Am a jámbor édesanya nem vesztette el azért bizalmát. Egész éjjel térdenállva imádkozott, s imádságában minduntalan ismétlődtek e szavak: „Uram, építs védő falat körénk, s tartsd távol ellenségeinket” . . .!

Fia — aki a vallással nem sokat törődött, — nem állhatta meg, hogy ne mosolyogjon, s gúnyolódni kezdett:

„Hogy Isten falat építsen a házunk körül? Anyám, mégis csak sokat kívánsz tőle!” — Az anya azonban nyugodtan folytatta imádságát.

Egyszerre nagy dübörgés, láрма, majd puskaropogás hangzik, — megjött az ellenség. Mi lesz velünk?!

Egy idő múlva elcsendesedik minden. Várnak. Az óra mutatója halad, — még mindig nagy a csend. Már déli 12 óra, — sehol semmi zaj. A fiú óvatosan kinyitja az egyik ablaktáblát, — s íme! — valóban fal áll ott: hóból. A hófúvás építette az éjjel s eltakarta vele a jámbor asszony házat az ellenség szeme elől.

Istennél semmi sem lehetetlen!

ISTEN RENDELÉSE A LEGJOBB.

Eckhart mester egyszer egy szegény emberrel találkozott s így köszöntötte: „Adjon neked az Isten jó napot, testvér!” — „Sohase volt még rossz napom!” — felelte vidáman a koldus. „Hogy lehet ez, testvér?” — „Úgy, hogy amit Isten rám mért, azt mindig szívesen viseltem őérette; így aztán nem is voltam még soha szomorú.”

ISTEN AKARATA, AMI VELÜNK TÖRTÉNIK.

Szalézi szent Ferenc egyszer Rómában a Tiberius mellett álló fogadóban szállt meg. Másnap a fogadás új vendégeket kapott, akiktől több hasznot remélt, azért szent Ferenc csomagjait kitette az udvarra és szobáit az új vendégnek adta át. A szent püspök kísérete méltatlankodott és perlekedni kezdett a fogadással. De a szent nem engedte, hanem szép csendben elvitette csomagjait egy másik szállodába. Aznap éjjel óriási felhőszakadás volt, s a folyó annyira megáradt, hogy elöntötte a partokat és a fogadó összeomlott az árvízben. Senki se menekült meg azok közül, akik a szállodában voltak. Szalézi szent Ferenc és kísérei csak áldhatták az isteni Gondviselést, hogy ha még oly furcsa és szégyenletes módon is, de kilakoltatta idejében onnét őket.

GONDVISELÉS.

Egy előkelő nemesember Írországból Angliába akart hajózni. Amint azonban éppen a hajóra akart szállni, elcsúszott és lábát törte. Barátai sajnálkoztak fölötte, ő azonban így szólt: „Jól van ez így; bizonynal javamra fog szolgálni a dolog.” Megkérdezték, hogy ugyan hogy válhat valakinek javára a lábtörés. „Azt a Gondviselés jobban tudja, mint én, de hiszem, hogy úgy van!” — hangzott a felelet.

Nemsokára be is bizonyosodott, hogy igaza volt. A hajó elindult és — el is pusztult a tengeren minden utasával együtt, míg őt lábtörése megmentette.

JÉZUS IRGALMA.

A niceai zsinat aktái közt van az alábbi eset felvéve: Fönícia egyik városában, Baimtban a nyolcadik században az Úr Jézus egy képre tettek szert a zsidók. Zsinagógájukba viték és ott gyűlöletükben meggyalázták. A képen követték el mindazt a gonoszságot, amit ősatyáik magán az élő Úr Jézuson elkövettek. Arcába köptek, öklükkel ütötték, nádszálat szúrtak kezébe, gúnyosan térdet hajtottak előtte. Amikor a szerencsétlenek egy nádszál hegyével a képen átszúrták isteni szívét, egyszerre kinyilvánította isteni hatalmát. Azon a helyen, ahol a ké-

pet átszúrták, vér és víz csorgott elő nagy mennyiségben, amint egykor a kereszten is. Ámulva nézték a zsidók, de nem lágyult meg hitetlenségük. A vérből vitték a betegekhez, hogy gyógyító erejét kipróbálják. Csodát vártak, pedig vakságuk előtt ott volt a csoda, a faképből patakozó vér és víz. Jézus irgalma a második csodát is megengedte. Ahány beteg a nyelvére vett a vérből egy cseppet, az rögtön meggyógyult. — Sok zsidónak megnyílt erre a szeme és jelentkeztek a város püspökénél és megtértek, a zsinagógát pedig keresztény templomnak ajánlották fel.

BIZZUK AZ ÚRISTENRE.

Egy remete káposztát ültetett. Előbb esőt kért palántáira, aztán napfényt. Mikor úgy vélte, hogy már kissé száraz a talaj, ismét esőért imádkozott, majd újra napfényért, — és Isten mindig olyan időjárást adott, amilyent ő óhajtott. Káposztája azonban mégsem sikerült. A remete nem békétlenkedett, azt hitte, hogy rossz esztendő jár az egész országra.

Egyszer azonban felkereste egyik remetetársát s bámulva látta, hogy annak milyen gyönyörű a káposztája.

— Hogy csináltad ezt, testvér? Nekem adott a jó Isten esőt is, napfényt is, amikor csak kértem, — és mégsem sikerült a káposztám.

— Bizonynal az az oka, hogy bölcsebb akartál lenni az Úristennél, s jobban akartad tudni nálánál, hogy milyen időjárásra van szükség! Én hagytam, hogy olyan időt küldjön, amelyet akar; azért lett ilyen szép a káposztám!

Ne avatkozzunk Isten rendelkezéseibe; bölcsebb ő minálunk, és jobban tudja a világot kormányozni, mint mi. Bizzuk csak rá a dolgok intézését!

HOGY KELETKEZIK A KERESZT.

Hogyan keletkezik a kereszt? Hogy az ember mást akar, mint Isten. Az ember akarata a keresztbe tett gerenda, — míg Isten imádandó akarata a hosszanti rész. Ha az ember mindig csak azt akarná, amit az Úristen, akkor a két gerenda párhuzamosan állana és sohase alkotna keresztet.

Tekintsünk minden szenvedést Isten akaratának, — s akkor nincs számunkra szenvedés többé.

A LEGJOBB TÜKÖR.

Galleatinus Hippolytus, egy jámbor firenzei pap, lakása falára gyönyörű festményt akasztott, mely a tövissel koronázott Úr Jézust ábrázolta. Sokszor órákhosszatt álldogált előtte és hálás szívvel elmélkedett az Ő végtelen jóságáról irántunk, emberek iránt. A szemközti házban egy hiú és üreslelkű nő lakott,

ki azt hitte, hogy a pap a tükör előtt álldogál olyan sokat, — s egyszer meg is kérte, hogy mutassa meg neki azt a szép tükröt, melyben annyit nézegeti magát. A jámbor pap kész volt a kérés teljesítésére és átvitte a képet a világias gondolkozású nőhöz. Amint ez megpillantotta az Üdvözítő tövissel koronázott fejét, könnyes szemét, szederjes ajkát, véres és összeköpdösött arcát, — mélyen megindult. „Ime, itt a kívánt tükör, — mondá a derék pap, — nézegesse magát gyakran benne!” A könnyelmű nő magába szállt és megváltoztatta életét.

SZENVEDJÜNK BÉKETŐRÉSSSEL.

Labata jegyezte fel a következőket egy istenfélő lélekről, kit fájdalmas betegsége éveken keresztül az ágyhoz szegzett. — Egyszer meglátogatta egyik barátnője, ki vigasztalni akarta, s ezért a feszületre mutatva mélységes részvéttel így szólt hozzá: „Kérd a Megfeszítettet, hogy szabadítson meg a szenvedéseidtől!” — A beteg szent haraggal felelte: „Hogyan? A feszületre mutatsz s azt tanácsolod, hogy megkönnyebbülést kérjek? Hogyan kívánhatnék ilyet Üdvözítőmtől!? Ő a keresztfán függ és — mert ez az Isten akarata, — nem kíván leszállni onnan, én nyomorult bűnös pedig szabadulni óhajtsak keresztemtől? Isten mentsen! Készséggel vagyok keresztre feszítve Krisztussal, ameddig Isten akarja, s szívesen szenvedek akár még többet is Megváltóm iránt való szeretetből!”

AMIRE SZÜKSÉG VAN.

Egy János nevű jámbor remetét egyszer arra kért egy szerzetes, hogy szabadítsa meg kínzó lázától. A remete így felelt: „Fiam, olyan valamitől akarsz megszabadulni, amire igen nagy szükséged van. A betegség úgy tisztítja a lelket, mint a szappan a ruhát. A test betegsége a lélek egészsége és az erény próbaköve. A világ kőbánya, melyben a mennyei Jeruzsálem építésére szolgáló eleven köveket fejtik és vésik, s azok csak kemény kalapácsütések által válnak az építésre alkalmassá!”

MEGELEGÉDÉS.

Egy arab tudós egyszer mélyen szomorkodott a miatt, hogy nincs pénze; mezítláb kell járnia, mert nem bír lábbelit venni. Ekkor azonban szeme elé került egy szegény nyomorék, kinek hiányzott a lába. Ez egészen kibékítette sorsával. Mi sem vagyunk a legszegényebbek a világon!

MI HIÁNYZIK?

Egy szerencsés embertől megkérdezték, hogy hiányzik-e még valami boldogságából? — „Igen, egy tű.” — „Egy tű? Hogy értsük azt?” — „Igen, egy tű, amellyel magamhoz varrhatnám szerencsémét!”

LEGYEN MEG AZ ÉN AKARATOM.

Egy anya egyetlen fiacskája halálosan megbetegedett, s ő majd megőrült kétségbeesésében, hiszen gyermekét jobban szeretete az egész világnál, — de még a jó Istennél is.

A plébános meglátogatta; vigaszt és megnyugvást akart lelkébe csepegtetni, — de bizony igyekezete nem nagy haszonnal járt. Más eszközökhöz folyamodott tehát: Hangosan imádkozni kezdett a gyermek betegágyánál. Mikor az anya az imádságnak e szavait hallotta: „Uram, ha az a Te akaratod, add vissza e gyermek egészségét”, — vadul felkiáltott: Nem — „ha az a Te akaratod!” — az kell, hogy a Te akaratod legyen! Nem szabad elvenned gyermekemet! — A pap erre fejcsóválva távozott.

S íme a fiúcska mindenki csodálatára és az anya végtelen örömére teljesen meggyógyult. Növekedett szépen, — de nemcsak testben, hanem gonoszságban is. Évről-évre több bosszúságot, szégyent és fájdalmat okozott. Anyjának még azt is meg kellett érnie, hogy rablógylkosság miatt halálra ítélték.

„Legyen meg a Te akaratod, miképen mennyben, azonképen itt a földön is.”

BÖLCS FELELET.

Egyszer megkérdeztek egy gyermeket, hogy: „Ki teremtette az angyalokat?” A kérdésre könnyű volt felelni: „A jó Isten.” „De ki teremtette az ördögöt?” — Ez már fogas kérdés volt! A fiú úgy gondolta, hogy ezt nem tehette a jó Isten. Rövid gondolkodás után elkiáltotta magát: „A jó Isten megteremtette az angyalt, az meg ördögöt csinált magából!”

ÖRANGYAL, TE FOGD A KANTÁRT.

Nagy beteghez hívták a misszionáriust egy kínai telepről. Az asszony megmagyarázta az utat és visszasietett betegéhez. A misszionárius páter lóháton igyekezett a haldoklóhoz. De egy útkeresztezésnél kénytelen volt megállni. Nem tudta a biztos irányt. Mit tegyen? Mi lesz a haldoklóval, ha rossz irányba indul? Imára kulcsolta kezét: „Szent örangyalom, te tudod, ki az a beteg és hol lakik, azt is tudod, hogy szüksége van rám, fogd hát te a kantárt és vezess!” Alig fejezte be imáját, a ló magától megindult az egyik útra. A misszionárius ráhagyatkozott. S íme,

egyszer csak elérkezik egy faluhoz. „Van itt egy nagybeteg öregember?” — kérdezi az első embert, kivel találkozott. „Nagyatyámra gondolsz? — örvendezett az ifjú — nézd, az a kunyhó az övé!” S csakugyan ott feküdt a 74 éves nagybeteg, utolsó óráit élte már és a páternek sikerült őt a szent keresztség által az örökélet számára új életre támasztani, lelkét az örök boldogságra segíteni. A szent őrangyal által.

SZENT DOMONKOS KISÉRŐJE.

Szent Domonkos egyszer két társával meglátogatta rendjének San Sisto-ban levő női kolostorát. Jámbor beszélgetésbe merülve, hosszú időt töltött ott. Végre így szólt a szent: Az Úr azt akarja, hogy immár hazatérjünk. Nemcsak az apátnő marasztalja, de társai is tanácsosabbnak látták volna a maradást, hiszen az éjféli közelgett. Szent Domonkos nem engedett a kérésnek. „Az Úr azt akarja, hogy menjünk, kísérőnkül adja tehát majd angyalát” — mondá. Útnak is indult Tankred meg Odo testvér kíséretében. A templom kapujánál — mint ahogy azt előre megmondta, — gyönyörű ifjú várt reájuk vándorbottal kezében. Szent Domonkos előre engedte utitársait; legelől ment az ismeretlen ifjú, s leghátul ő. Így érkeztek haza, — azonban a kolostortemplom ajtaját természetesen zárva találták. Kísérőjük nekitámasztotta vállát, — mire az szépen megnyílt előttük. „Atyám, ki volt az az ifjú, aki hazavezérelt bennünket?” — kérde Tankred. „Fiam, angyal volt, kit az Úr őrzésünkre küldött” — felelte a szent.

BÁNATKÖNNYEK.

Egy előkelő ifjú már évek óta élte világát; magábaszállásról, gyónásról hallani sem akart. Egyszer — hogy, hogy nem, — őrzőangyalának sugallatára mégis betért a templomba. Unatkozva jártatta tekintetét a padosorokon s oszlopokon, — és egyszerre csak megakadt szeme egy szép, új festményen. Közelebb ment, hogy szemügyre vegye. A kép Dávid királyt, a jámbor bűnbánót ábrázolta. A térdelő király szeméből hullottak a bánat könnyei, s oldala mellett angyal állt, ki aranycsészébe fogta fel azokat. A kép alatt Szent Ágoston e szavai voltak olvashatók: „Dávid egyszer vétkezett, és egész életében siratta azt; — te állandóan vétkezel, de bűneidet soha meg nem siratod!”

Az ifjú megdöbbsent, szent borzalom fogta el, térdre borult, s rettenetes lelkiismeretfurdalást érezve így szólt önmagához: „Mily nagy király volt Dávid, — mégse szégyelt sírni bűnei fölött; én hitvány teremtes pedig egyetlen könnyet sem ejtek miattuk!” Nemsokára meg is jelent szemében a bánatnak első ragyogó könnycseppje, melyet bizonynyal aranycsészébe fogott fel az ő őrangyala is, hogy fölvigye az irgalmas Isten trónja elé.

AZ ANGYALOK ÉS AZ OLTÁRISZENTSÉG.

Szent Chrysostomus beszélt barátainak, hogy ő látta testi szemeivel, amint a szentmise kezdetekor nagyszámú angyal jelent meg hófehér ruhában, s néma imádással függesztette szemét az oltárra. Áldoztatás alkalmával eloszlottak a templomba s kísérték a szent Testet kiosztó papokat, egyrészt azért, hogy az áldoztatás nagyobb ünnepélyességgel történjék, másrészt pedig hogy tovább legeltethessék szemüket a mennyei Kenyéren. A szentmiseáldozat idején kívül is látta Isten házáat angyalokkal telve. Úgy látszik, vágyanak arra, hogy imádják Isten Fiát az Oltáriszentségben s hogy szolgáljanak neki. — „És mi mily közönyös lélekkel vagyunk jelen a szentmisén! Az angyalok imádva hullnak térdre a Szentség előtt, az ember pedig — ez a féreg, — sokszor szégyenli meghajtani a térdét előtte!”

VAN ÖRÖKÉLET?

Hohenlohe Sándor püspök egy bécsi kórházban meglátogott egy súlyos beteget. Amint a beteg a püspököt meglátta, gúnyosan kérdezte: „Hát van örökélet?” A püspök nyugodtan kivette óráját, ránézett és így szólt: „Mire a mutató néhányszor körülfutja az óralapot, saját maga győződhetik meg arról, hogy van örökélet és pedig az ítélet szerint változó örökélet.” — A beteg dühösen fordult el a püspöktől és kiáltotta, hogy hagyja el a termet. De amint lecsillapodott, gondolkozni kezdett a püspök szavain s aztán sürgősen magához hívatta őt és alapos életgónás után békén hunyt el az Úrban.

MAJD EGY ÉV MULVA.

Cavourt, a híres olasz államférfit egy jezsuita páter egy alkalommal tapintatosan figyelmeztette arra, hogy neki is jó volna egyszer néhány napig az örökkévaló dolgokkal foglalkozni. Az olyan ember ugyanis, akit teljesen lefoglalnak az állami feladatok, könnyen megfelelkezik legfontosabb feladatáról: saját lelkének megmentéséről és megszenteléséről. Cavour így felelt: „Egy év mulva végzek majd lelkigyakorlatot; most nincs időm reá!”

Egy év mulva a ravatalon feküdt a nélkül, hogy lelki gyakorlatot végzett volna.

MIKOR LESZ?

Egy derék plébános az egyházi év utolsó vasárnapján nagyon komoly és szívhez szóló beszédet mondott híveinek az utolsó ítéletről, s annak borzalmairól. A hallgatók nagyon megrendültek. — Az istentisztelet után hozzálépett egy közismerten

botrányos bűnös nő s könnyes szemmel szólt: „Főtisztelendő úr szörnyű dolgokat mondott ma az utolsó ítélet rettenetességeiről, — csak egyet nem említett: hogy mikor szakad rá az emberiségre az isteni harag és bosszúállás e szörnyű napja? Mindenre kérem, ami szent, csak ezt az egyet mondja meg nekem!” — Szelíden felel a plébános: „És mit tenne akkor leányom?” — „Megjavítanám életemet; Istenhez fordulnék, megbánnám bűnemet s Magdolnával az Úr Jézus lábaihoz borulva könyörögnék, hogy legyen irgalmas hozzám az utolsó napon!” — „Nézze, gyermekem, — felel a plébános, ezt az őszinte bánatot látván, — az nem fontos, hogy az utolsó ítélet idejét tudja. Éljen úgy, mintha már holnap lenne a nagy nap, s akkor bizonyos lehet a felől, hogy nem kell majd rettegnie az örök Birótól!”

A LEGNAGYOBB BOLOND.

Egy király egyszer udvari bolondjának új csörgősipkát ajándékozott és így szólt hozzá:

— Ez a sipka a tied; nem adhatod oda, csak olyannak, aki nagyobb bolond náladnál. — A bolond megígérte, hogy e kívánság szerint fog cselekedni.

Ura nemsokára súlyosan megbetegedett. Az orvos nem bízott felgyógyulásában, s kijelentette, hogy „a király nagy útra fog menni”.

„Megtörténtek az előkészületek?” — kérdezte a bolond. Kinevették, mert nem értették, mit akar ezzel mondani. Ő azonban szíve mélyéből szerette királyát, bement hát hozzá s átnyújtván a csörgősapkát, így szólt:

„Aki nagy útra készül s nem teszi meg a szükséges előkészületeket, a legnagyobb bolond!”

NYUGODT HALÁL.

Akarod tudni, mi fog majd halálos ágyadon tiszta örömmel, mennyei békességgel eltölteni? Kérdezd meg egy súlyos betegőt, vagy haldoklótól, az majd megmondja.

Egy 19 éves, derék Mária-gyermek nyilatkozatát fogom veled közölni. Két hosszú éven át önként vállalta a legnehezebb munkát, csak azért, hogy ne kelljen egész nap trágár beszédű, durvalelkű társakkal együtt lennie. A túlerőltetéstől tüdővérzést kapott. Az orvos figyelmeztette, hogy élete komoly veszélyben forog, mert a tüdővérzés bármikor megismétlődhetik. Egyáltalán nem ijedt meg, hanem derűs mosollyal mondá: „Szívesen meghalok; örülök, hogy úgy éltem, ahogy Mária-leányának élnie kell.”

Egy seckauai lelkész beszélt el: Egy napon szentmiséhez öltöztem, mikor egy betegápoló apáca megszólított: Főtisztelendő úr, amint lehetséges, jöjjön el mielőbb egy nagybeteg tanárhoz. Órái meg vannak számlálva. „Hivatott?” — „Nem. Mikor a szentségekről beszéltem előtte, haragos lett és a feléje nyújtott keresztet a sarokba vágta.” — „Jól van, szentmisém után megyek.” — A beteg gyanakodó szemmel nézett hol rám, hol a nővérrre. Eleinte közömbös dolgokról beszélgettünk, ekkor nyugodt volt. De amint a szentségekről tettem említést, ordítani kezdett: „50 évig megéltem Isten nélkül, meg is tudok halni nélküle!” — S izgatottan megnyomta a villanycsengőt. A háziurat kérte. „Kedves barátom, 30 éve lakom magánál és nem egyszer kértem arra, hogy be ne engedjen hozzám ilyen alakokat. Szabadítson meg most tőle.” A háziúr felszólítására távoznom kellett. — Két nap múlva újból felkerestem, sok, sok imádság után. Az utolsó percben érkeztem. Már halálküszdelmét vívta. De szavaim hatástalanok voltak nála. Két óráig váraкоztam, de hajthatatlan maradt. Esti hetet ütötte az óra. „Imádkozzuk el a szerencsétlenért az Urangyalát — mondtam a nővérnék — s ha ezzel sem lesz eredmény, hazamegyek.” Letérdeltünk és nagy bizalommal hangosan imádkozni kezdtünk. Mikor a harmadik Üdvözlégyet imádkoztuk, a haldokló megmozdult és felkiáltott: „Főtisztelendő úr, gyónni akarok, de gyorsan, mert óráim meg vannak számlálva!” — S szépen elvégezte életgyónását, feladta neki a betegek szentségét. Kezébe feszülettel, arcán boldog mosollyal lehelte ki lelkét.

SVZNT JÓZSEF SEGÍTSÉGE.

Páter O'Haine, ír származású délafrikai misszionárius egyszer körútján egy búr farmhoz érkezett. A házigazda — bár kálvinista volt, — szívesen fogadta, s közölte vele, hogy a kerti házban egy kat. munkása haldoklik. A misszionárius azonnal felkereste. A beteg a legmélyebb hála érzésével kiáltott fel: Oh, Szent József, tudtam, hogy küldeni fogsz papot hozzám, ki utolsó órámban segítségemre legyen!

Elmondta a misszionáriusnak, hogy egy nap se mulasztotta el annak a fohásznak elimádkozását, melyre még édesanyja tanította: Oh, Szent József, könyörögd ki, hogy boldog legyen halálom órája! Már 30 éve dolgozott e farmon, 30 mérföldnyire a legközelebbi paptól. Amint megbetegedett, útra kelt, hogy meggyónják és megáldozzék, — ám a missziós-állomásra érve megtudta, hogy a misszionárius körúton van, s lehetséges, hogy csak egy hónap múlva tér haza. Egy hétig várt reá, — aztán hazaindult s tegnap érkezett meg halálos betegén. S ma — íme, elküldte hozzá Szent József a papot!

Nagy áhítattal fogadta az utolsó szentségeket, s haldokló ajkának utolsó fohásza ez volt: Szent József, hadd legyen boldog halálom órája!

Szent József meghallgatta imádságát.

ASZÖRNYŰ FESTMÉNY.

Borgoris bolgár király szeretett mindent, ami szörnyűség. Kereste a legrettenetesebb helyeket, — a vadászon pedig a legvérengzőbb állatokat üldözte. Palotájának képei, szobrai mind ijesztő dolgokat ábrázoltak.

Amikor meghallotta, hogy palotája közelében egy Hieronymus nevű szerzetes lakik, aki kiváló festő, — felkereste s arra kérte, fessen neki egy ízlése szerint való képet; olyan félelmetest, amelyet csak tud. Hieronymus teljesítette a kívánságot: megfestette a király számára az utolsó ítéletet. A hatalmas és haragvó isteni Bíró felhőn ült, angyalaitól körülvéve. Jobbra álltak tőle az igazak sugárzó szépségben, — balra a sápadt, kétségbeesett bűnösök. Alul szörnyűalakú, dühöngő és fenyegetőző ördögök voltak, mindenféle kínszerszámmal kezükben, — legalul pedig a pokol tüze égett.

A pogány uralkodónak első pillanatra nagyon tetszett a kép, s azt mondta, hogy még sohase látott ilyen szépet és borzasztót. Minthogy azonban nem tudta, mit ábrázol a kép, kérte a szerzetest, hogy magyarázza meg neki. Hieronymus atya olyan lélekbe markolóan adta meg a kívánt felvilágosítást, hogy a király azt még sokkal szörnyűbbnek találta, mint magát a képet. Meg is keresztelkedett, s az utolsó ítélet gondolata annyira átítatta lelkét, hogy minden tanácskozás alkalmával figyelmeztette a résztvevőket: „Ne felejtjük el, hogy amit cselekszünk, mind számon kérik majd tőlünk az utolsó ítéleten!”

AZ ÖRÖKKÉVALÓSÁG.

Egy gazdag ifjúnak meghalt az anyja, kit rajongva szeretett. Családi sírboltjukba temették el. Az ifjú nagy fájdalomában ráborult anyja koporsójára — s ájultan hanyatlott a földre. A rokonok s a temetésen résztvevők nem vették észre s rázárták a kriptaaajtót. — Az ifjú a hűvös kővön csakhamar visszanyerte eszméletét. A sötétben tapogatódzott, nem tudta, hol van. Mikor a koporsót megtalálta keze, tudta meg, hogy a kriptá foglya. Iszonyodás fogta el. Reszketve tapogatódzott, kereste az ajtót. Végre megtalálta. Nem nyílt ki. El kezdte dőngetni. Fáradtra verte kezét. Nem jött senki kiszabadítására. A veríték gyöngyözött róla. S elgondolta, milyen régóta lehet ő már itt. Iszonyú éhség gyötrelmét érezte — szomszúság kinozta. Hisz napok, hetek óta nem érinthetett vizet ajka. — Hajához nyúlt, bizonyára ősz már! A szabadulás kívánásával esett neki az ajtónak újból.

Elővette kését s feszegette a zárt. A penge kettétört. Újból verte az ajtót, a vér kiserkent kezéből, halálos fáradtan esett össze, nincs szabadulás!

A rokonok a temető kapujában egymástól búcsúzva keresték az ifjút. Egyiknek eszébe jutott, nem maradt-e véletlenül a kriptában. A kulcsért küldöttek s mikor kinyitották az ajtót, az ifjút ott találták ájultan, megöszült fővel, arca véresre tépve, keze is véresre verve. Mikor felocsúdott, megkérdezte, mióta van a kriptában? Megtudta: nem egész negyedóraig csak. — Ilyen az örökkévalóságban az elkárhozottak ideje is.

A HALÁL TORKÁBAN.

Magas hegyet mászott meg egy fiatalember. Közel volt már céljához, mikor megcsúszott és a mélységbe zuhant. Szerencséjére esés közben fennakadt egy bokorban. Innét se előre, se hátra nem mehetett. Feje felett óriási szikla függött, alatta tátongó mélység. Görcsösen kapaszkodott a bokorba. Egyszerre rémülten vette észre, hogy a földdarab, amelyen áll, nem szilárd, lassan csúszik le vele. Tudta, hogy sokáig már nem tarthatja magát s a mélységbe fog zuhanni. Halálfélelmében kiáltozni kezdett segítségért. Egy hosszú, rémes óra elteltével segítség érkezett, kötelek segítségével megmentették. Arcáról csurgott a halálveríték, a kimerültségtől szólni se tudott és a fiatalember haja hófehérré őszült. „Az az óra, melyet élet és halál között töltöttem — mondta később az ifjú — egész örökkévalóságnak tűnt fel előttem.” — A tisztítóhely szenvedései közt is így hosszabodik meg az idő. Hát még a pokolban!

ÉLETVESZÉLY.

Svájcban két vadász sasvadászatra indult. A sas a legmagasabb sziklákra rakja fészket. A vadászok által kiszemelt sasfészek egy borzalmas mélység felett áll egy toronymagasságú sziklán. A két bátor ember élve akarta megszerezni a fészekben levő két sasfiókát. A hegy csúcsán megerősítettek egy hosszú kötelet és leeresztették a sasfészekig. S megvárták, míg elrepül fészkeről az öreg sas. Mikor elrepült, az egyik vadász megszólalt: „Lemegyek és megszerzem a nagyszerű zsákmányt!” S elindult a kötélen a szédítő mélység felett. Szerencsésen megérkezett a fészekig. A vadász erős kézzel megragadta a sasfiókokat és táskájába tette. De a kis sasok hatalmas vijjogással védekeztek. A vadász éppen jelt akart adni társának, hogy húzza fel, mikor félelmes szárnyuhogással, sebesen, mint a szél repült feleje két öreg sas. Amint meglátták, hogy üres a fészek, rátámadtak kicsinyeik elrablójára és éles csőrükkel, karmukkal tépték, vágták. Élethalálharc kezdődött a levegőben. A bátor vadász elővette éles kését s míg egyik kezével a kötelet fogta, hogy a mély-

ségbe ne zuhanjon, addig a másik kezében késével ügyesen védekezett. Sikerült távoltartani magától a veszedelmes ragadozókat. De egy késvágásnál valami lökést érzett. Felneéz és borzalom járta át. A késsel majdnem kettévágta a kötelet, mely tartotta az ég és föld között. Halálfélelem fogta el. Egy-két pillanat, és a mélységbe zuhan. „Elvesztem” — gondolja magában. De az utolsó pillanatban társa egy mentő kötelet dobott feléje, amit szerencsésen elkapott. S lassan húzta ezzel őt felfelé. Egész testében remegve nyúlt el a sziklán. „Mi lelt téged?” — nézett rá rémülten társa. Az ifjú ember hófehérre őszült hajjal, megöregedve, halálsápadtan került fel veszedelmes útjáról. . . . Azt gondold, te nem juthatsz ily életveszélybe? Tévedsz! Minden halálos bűn ily életveszélybe juttatja lelkedet. Az ég és pokol között függsz, s a halál kése bármely pillanatban elvághatja életed fonálát.

MI LESZ AKKOR?

Egy istentelen ifjú egyszer gúnyosan megszólította vallását gyakorló munkatársát. „Szegény barátom, de becsapódsz, ha rájössz, hogy nincs mennyország, s hogy az egész csak szép mese!” — Nyugodtan felelt a másik. — „Hát az még nem lesz olyan nagy baj, hanem mi lesz, ha te meg rájössz halálad után, hogy van pokol és belejutva megtapasztalod, hogy az nem mese!”

MAJD MEGLÁTJA.

A Saint Eyr-i katonaiskolában történt. A hírneves Rigolet abbé időnkint lelkigyakorlatos témákról beszélt a tisztí növénydekeknek. Egy este a pokol örök büntetéséről tartott előadást. A beszédet követő istentisztelet után egy gyertyával kezében ment fel a lépcsőkön szobájába. Mikor be akar lépni szobájába, hallja, hogy nevéen szólítja valaki. Egy öregedő kapitány követte. „Bocsásson meg főtisztelendő uram, — mondta kissé gúnyoros hangon — oly szép előadást tartott ma a pokolról. De elfelejtette megmondani, hogy a pokol tüzeiben megsülnek vagy megfőnek az emberek? Nem mondaná meg most nekem?” — Az abbé jól tudta, hogy gúnyolódni akar, azért keményen a szemébe nézett, gyertyáját a kapitány orra alá tartva ennyit mondott komoly nyugalommal: „Azt majd meglátja maga, kapitány úr!” s választ se várva, bement szobájába . . .

Húsz évvel később az abbé, kit közben Párizsba helyeztek, egy társaságban találkozott egy idős, magasrangú katonatiszttel. Odajött az abbéhoz és megkérdezte, nem ő Rigolet abbé, aki régebben a Saint Eyr-i katonaiskolában lelkészkedett. — Igen, én vagyok az, — mondta a lelkész csodálkozva. „Kedves uram, — szólt elérzékenyedve az idős katonatiszt, — engedje meg, hogy hálásan megszorítsam a kezét. Meg akarom köszönni, hogy

megmentett." — Én megmentettem? Hogyan? — Hát nem emlékszik arra a kapitányra, akit megleckéztetett, mikor a pokolról tartott előadásán gúnyolódott? „Az a kapitány én vagyok. Nem tudtam elfelejteni, amit nekem mondott, hogy — „azt majd meglátja maga, kapitány úr.” Borzadtam arra a gondolatra, hogy a pokolba juthatok és ott örökre égnem kell. Tíz évig küzdöttem e gondolattal, míg végre is legyőzött. Meggyóntam és azóta rendes katolikus életet élek. És boldog vagyok. Ezt önnek köszönhetem főtisztelendő úr. Örülök, hogy ezt megmondhattam . . .”

MINDÖRÖKKÉ, SOHA TÖBBÉ.

Bajorországba utaztam Bécsből — beszéli el a bécsiek híres apostola, páter Abel — a vonatfülkében egy előkelően öltözött fiatal hölgy éppen velem szemben helyezkedett el, kísérlőjével. Alig lehetett több 21 évesnél. A hosszú úton beszélgetni kezdtünk csodálkozva láttam nagy műveltségét, amint a művészetekről, zenéről stb. beszélgettünk. „Ugy-e katolikusnak tart engem?” — kérdezte a hölgy. „Természetesen, — feleltem — mégpedig jó katolikusnak.” „Téved, én zsidó vagyok.” — „Akkor még inkább csodálkozom tárgyilagos ítéletein” — feleltem udvariasan és igyekeztem félbeszakítani a beszélgetést. „Most utazom Regensburgba — folytatta beszédét a hölgy, — hogy megkeresztelkedjem.” — „Szabad tudnom, hogy mi bírta rá erre a lépésre?” — kérdeztem érdeklődéssel. — „Elmondom. Két rokonom keresztény nőt vett el. S ezeknek át kellett térni a zsidó vallásra. S mikor a zsinagógában rátapostak a keresztre, ez nekem visszatetszett. Pár év múlva mind a két bankár rokonom csődbe jutott. Feleségeik pedig megőrültek. Egyik se bír azóta óráketyegést hallani. Az óra tik-tak-jában mindig azt hallják, — hogy az örök pokol órája üti számukra: „Soha többé, mindörökké!” — Ez a megrendítő eset számomra azt bizonyította, hogy a keresztség tényleg eltörölhetetlen jegyet nyom a lélekre. S ez a gondolat vitt rá, hogy megismerjem a katolikus vallást és felvegyem a keresztséget.”

A POKOL ROSSZABB LESZ.

Páter Bussy a franciák híres misszionáriusa volt. Egy városkában karácsony táján hozzávezettek egy szerencsétlen ifjút, ki istentelen és erkölcstelen életéről volt hírhedt. Jóakarói abban reménykedtek, hogy a híres missziós tán meg tudja menteni lelkét. — Az ifjú idegenkedve közeledett a páterhez, ki mindjárt látta, hogy nem tud vele semmire se jutni most. Eszébe sincs ennek a megtérés, gondolta a páter. „Jöjjön csak, kedves barátom — köszöntötte vidám hangon a páter — ne féljen egy kicsit se tőlem, nem viszem gyónni! Jöjjön be egy kis vidám beszélgetésre és egy kicsit megmelegedni!” — A kandalló-

ban égett a tűz s ők ketten melléje ültek beszélgetni. Mikor leégett a fa a tűzön, a páter odafordult vendégéhez: „Ugyan, legyen szíves néhány darab fát dobni a tűzre!” A vendég kissé csodálkozott, de teljesítette a kívánságot. Amikor a fát a tűzbe dobta, a páter hirtelen megragadta az ifjú karját és betolta a tűz fölé. Az ifjú irtózatosan felordított fájdalomban. „Mit csinál? Elment az esze? Meg akar égetni?” — rivallt rá a páterre. „Csak ne izguljon, barátom, jó az, ha lassankint megszokja a tüzet. Ha továbbra is úgy él, ahogy eddig, akkor meg kell szoknia a tüzet, mert a pokolban nem az ujját égetik csak, hanem egész testét. Azért csak bátorság, barátom, meg kell szoknia, na jöjjön!” — és újra a tűzbe akarta dugni az ifjú kezét. De az ijedten ugrott el onnét. Ekkor a páter atyai hangon így szólt hozzá: „Szegény gyermekem, gondoljon rá, hogy nem okosabb-e, ha megváltoztatja életét, mint hogy a pokolban égjen?” Az ifjú szó nélkül távozott, de a lecke célt ért, mert jobb útra tért. A pokol tüze rosszabb, mint a lemondás! — ez a gondolat tartotta vissza a bűntől.

ELMÉLKEDÉS A TŰZHELYNÉL.

Klimakus apát egyszer meglepetéssel látta, hogy a máskor mindig vidám szakács-testvér keservesen sír a tűzhely lobogó lángjai mellett. „Mi bajod, testvérem?” — kérdezte szeretetteljesen. — „Ha ezt a szíporkázó, magasra lobogó tüzet nézem, melynek hevét kellő távolságból is alig tudom elviselni, — akkor az örök tűzre kell gondolnom, melyről Krisztus Urunk azt mondta, hogy soha ki nem alszik, — és siratom azokat, kik az evangéliumi gazdaggal oly kimondhatatlan kínokat szenvednek lángjaiban!” — Bizony nem ártana, ha e testvér szívének egyszerűségével mi is elelmélkednénk néha a pokol tüzének szörnyűségeiről.

SZÁZSZOROS JUTALOM.

Szienai Szent Katalin szülővárosa egyik templomában imádkozott, mikor egy koldus Isten nevében alamizsnát kért tőle.

— Jó ember, — igazán nem tudok adni; válaszolt a szent. Ha volna valamim, szívesen odaadnám.

— Igazán semmije sincs? A legcsekélyebb adományt is hálával venném!

Szent Katalin körülnézett, — s levén rózsafüzérjéről a keresztet, odaadta a koldusnak.

Következő éjjel megjelent előtte álmában az Úr, s kezében volt a kis kereszt, de ékkövekkel, gyémántokkal kirakva. — „Katalin, megismered-e ezt a keresztet?” — „Oh, hogyne! Ezt adtam tegnap a koldusnak, de most százszorta szebb!” Jézus így felelt: „Az ítélet napján az emberek s összes angyalaim

jelenlétében vissza fogom neked adni ilyen ragyogóan. Ez lesz a jutalom felebaráti szeretetédért!"

A FELTÁMADÁS LEHETŐSÉGE.

Évekkel ezelőtt egy egyiptomi múmiának kiaszott kezében egy elszáradt, alig-alig felismerhető hagymát találtak. Megnedvesítették, — s némileg megduzzadt. Ekkor elültették, — és a hagyma, mely több mint 2000 éve el volt temetve, — fölélédt és kizöldült. Ha Isten ilyen újraéledő-képességet oltott egy nyomorult egyiptomi hagymába, — vajjon más, sokkal magasabbrendű teremtményeknek nem adhatott volna ilyet?

A SZENTEK EGYESSÉGE.

1811-ben Rómába utazott a később világhírűvé lett művész, Cornelius Péter, egy rézmetsző társaságában.

Tirolban egyik este egy parasztházban kaptak szállást, s tanúi voltak annak, hogy a gazda összehívta egész házanépét és elvégezte velük közösen az esti imádságot.

A két német művész kényelmesen ülve maradt; úgy tett, mintha semmi köze nem lenne a dologhoz. Mikor aztán Cornelius felment a padlásszobába, hogy szintén nyugovóra térjen, hangokat hallott a gazda hálókamrájából. Odafigyelt, s kivette, hogy egy Miatyánkot imádkozik arra a szándékra, hogy „Isten irgalmas legyen e két fiatal vendéghez, s térítse magához őket, mert úgy látszik, keveset tudnak Róla”.

Cornelius mélyen megindult. „Mi köze ennek az embernek hozzám? Miért törődik az én lelkemmel? Se rokoni, se baráti kötelék nem fűzik hozzám!”

Ezt az élményt soha életében el nem felejtette. Most értette meg igazán a katolikus Egyház tanítását a szentek egyeségéről.

CSODÁLATOS MENEKÜLÉS.

Az 1926-ban elhunyt Pittar János jezsuita atya beszélt el a következőket:

Egy éjjel becsengetett a plébánián egy kisfiú s Pittar főtisztelendő urat kereste azzal a kérelemmel, hogy beteghez jöjjön. Egy óra volt, mikor a páter a megjelölt házhoz érkezett. Ablakai sötétek voltak, a kaput azonban nyitva találta. Belépven, világosságot vett észre az első emeleten; felment tehát oda és bekopogtatott. Az ajtó kinyílt és egy férfi állott előtte, revolverrel kezében. A pap váratlan megjelenésétől megdöbbenve, gorombán kérdezte, hogy mit akar. — „Beteghez hívtak” — hangzott a felelet. — „Nem vagyok beteg, és nem is küldtem önért; ki hívta ide?” A pap lehetőleg híven leírta, hogy nézett ki a gyermek, aki nála járt. — „Öt évvel ezelőtt elhunyt kisfiam leírása ez” — felelte megindultan az atya. — „Mióta feleségem

és kisfiam meghalt, nem tudtam megvigasztalódni, — s éppen ez éjjel akartam öngyilkosságot elkövetni. Ha pár perccel később jön, már halva talál." — A páter természetesen lelkére beszélt s csak akkor hagyta el, mikor lemondott szándékáról.

VAN-E PÁPA?

Norvégia apostoli vikáriusa beszéli, hogy egy tromsói protestáns ember e kérdéssel fordult az odavaló katolikus misszionáriushoz: — „Lelkész úr, van-e pápa?” — „Persze, hogy van” — hangzott a felelet. — „Akkor írjon be engem a hívei közé.” — „Hogy képzei ezt? Nem értem!” — „Mi van ezen érthetetlen? A protestantizmus alapítója azt mondta, hogy az ő fellépte lesz a pápa halála; ám ha még 350 év múlva is van pápa, nyilvánvalóan hazudott. Isten pedig nem választhatott hazugot arra, hogy az Egyház hibáit kiigazítsa. — Én annak az Egyháznak akarok tagja lenni, amelyiknek pápája van.”

I. NAPÓLEON ÉS VII. PIUS.

Hogy a katolikus Egyház hatalma nagyobb minden földi hatalomnál, annak kiváló bizonyítéka a következő eset:

Mikor Napóleon megtudta, hogy Pius pápa az Egyház jogainak megóvása érdekében őt és tanácsosait ki akarja közösitni (ami később meg is történt), — azt a gúnyos megjegyzést tette, hogy „ettől még nem fog a fegyver kihullani katonái kezéből”.

Pedig szó szerint úgy történt: Az oroszországi nagy visszavonulás alkalmával ezerszámra hullott ki a fegyver a katonák megfagyott kezéből. — Amint Napóleon ellenségeskedést kezdett az Egyházzal, elhagyta az Ég áldása, trónja inogni kezdett, majd összeomlott.

BÖLCS SZAVAK.

Szent Polykárp, Szmirna püspöke az üldözés elől vidékre menekült Krescens-sel, fiatal tanítványával. Amint estefelé lehült a levegő, kiment a menedékhelyét környező hatalmas fák alá sétálgatni. Tanítványát ott találta egyik tölgyfa alatt, fejét kezébe hajtva. „Mit szomorkodsz, édes fiam?” — kérde a püspök. — „Hogyne bánkódnám!” felelt az ifjú. — „Az Egyház sorsára gondolok. Hányan elhagyják, megtagadják, kigúnyolják, — annyi vihar, annyi megpróbáltatás éri, hogy el fog pusztulni!”

„Édes fiam, — mondá a püspök jósaósan mosolyogva — olyan az Egyház, mint a fa, melyet ültetünk. Csendesen elhelyezük a magot a földbe és otthagyjuk. Az pedig kicsírázik, — a fácska nő a gaz és a tövisek között — föléjük emelkedik, s azok elpusztulnak, mert lombja árnyékot vet rájuk. Aztán nő, nő . . .

s minél jobban tépik, rángatják a szelek, annál mélyebbre ereszti gyökereit, annál erősebben megfogódzik. Mikor pedig koronája már magasan van, újra tövis és gaz nő alatta, de nem is törődik vele. Áll nyugodtan, biztosan, hiszen Isten fája! Mit bánt hát téged az a kis gíz-gaz, ami a fa tövében nő? Bíz csak arra, aki odaültette!”

TARTALOMJEGYZÉK.

A hitről.

1. Bevezetés	5
2. A hitről	10
3. A hit szükségességéről és tulajdonságairól	15
4. Istenről	20
5. Isten tulajdonságairól	27
6. A Szentháromság	36
7. A világ teremtéséről és kormányzásáról	41
8. Az angyalokról	48
9. Az első emberekről	54
10. Összűleink bűnbeeséséről	59
11. Az emberiség őstörténete	65
I. Kain és Ábel	66
II. A vízözön	67
III. A bábeli torony	69
12. Ábrahám	70
I. Ábrahám elköltözik Kánaánba	71
II. Melkizedek áldozata	72
III. Szodoma pusztulása	73
IV. Ábrahám áldozata	74
13. Ézsau és Jákob	76
I. Ézsau és Jákob	76
II. Jákob utazása	78
14. József története	80
I. József és bátyjai	80
II. Isten fölmagasztalja Józsefet	82
III. József testvérei Egyiptomban	84
IV. Jákob átköltözik Egyiptomba	86
V. Jób	87
15. Mózes. (Kr. e. 1500.)	88
I. Mózes gyermekkora	88
II. Mózes küldetése	90
III. A tíz egyiptomi csapás	91
IV. A húsvéti bárány s a kivonulás	92
16. Izrael népe a pusztában	93
I. Izrael csodái a pusztában	94
II. Isten kihirdeti a tízparancsolatot	95
III. Az izraeliták istentisztelete	97
IV. A hazug kémek s a zúgolódók büntetése	99
V. A pusztai vándorlás vége	100
17. Az izraeliták Kánaánban	101
I. József elfoglalja Kánaánt	101
II. A bírák	102
III. Saul	104
IV. Dávid legyőzi Góliátot	106
V. Dávid nagylelkűsége, Saul halála	107
18. Dávid és Salamon (Kr. e. 1055—975.)	108

	I. Dávid király	108
	II. A hálátlan Absalom	110
	III. Salamon	111
19. A	próféták	113
	I. Illés	113
	II. Jónás	115
	III. A többi próféták	116
	IV. Izrael és Júda népe fogságba kerül	116
	V. Dániel és társai	116
	VI. A zsidók hazatérnek a fogságból	118
	VII. Befejezés	118
20.	Második ágazat	119
21.	Harmadik ágazat	123
22.	Jézus születése	130
	I. Zakariás látomása	130
	II. Szűz Mária meglátogatja Erzsébetet	131
	III. Jézus születése	133
	IV. Jézus bemutatása a templomban	135
23.	Jézus gyermekkora	136
	I. A napkeleti bölcsek	136
	II. A Szentcsalád Egyiptomba menekül	139
	III. A tizenkét éves Jézus a templomban	140
24.	Jézus megkezdí nyilvános működését	143
	I. Jézus megkeresztelteti magát	143
	II. A gonoszlelek megkísérti Jézust	144
	III. Jézus első tanítványai. Az apostolok	145
	IV. A kánai menyegző	146
	V. Jézus kiűzi a kereskedőket a templomból	147
	VI. Jézus tanítása	149
25.	Jézus nyilvános élete. I.	149
	I. Az inaszkodt meggyógyítása	150
	II. A kafarnaumi százados	152
	III. A naimi ifjú	153
	IV. Jézus lecsendesíti a vihart	154
	V. A csodálatos halfogás	155
26.	Jézus nyilvános élete. II.	156
	I. Jairus leányának föltámasztása	156
	II. Keresztelő szent János halála	157
	III. A csodás kenyérszaporítás	158
	IV. Jézus a vizen jár	159
	V. Jézus megígéri az Oltáriszentséget	160
	VI. Szent Péter elsősege	160
27.	Jézus nyilvános élete. III.	162
	I. Urunk színeváltozása	162
	II. Az irgalmas szamaritanus	163
	III. Mária és Márta	165
	IV. Az Úr imádsága	166
	V. A tékozló fiú	166
28.	Jézus nyilvános élete. IV.	168
	I. Lázár feltámasztása	168
	II. Jézus szeretete a gyermekek iránt	171
	III. Az evangéliumi tanács	172
	IV. Jézus bevonul Jeruzsálembe	172
	V. A császári adó	173
29.	Jézus szenvedése	174
	I. Júdás	174
	II. A végvacsora	175
	III. Jézus az Olajfák-hegyén	176
	IV. Jézust elfogják	178
	V. Jézus a főtanács előtt	179

VI. Péter tagadása és bűnbánata	180
VII. Jézus Pilátus előtt	180
30. Jézus halála. Negyedik ágazat	182
I. A halálos ítélet	183
II. A keresztfeszítés	183
III. Jézus meghal a keresztfán	185
IV. Jézus temetése	186
V. A 4. ágazat	187
31. Jézus megdicsőülése. V.—VI. ágazat	190
32. Jézus, mint ítélőbíró. VII. ágazat	196
33. A Szentlélekről. Az első keresztények	200
34. Az Anyaszentegyház alapítása és kormányzása. Kilencedik ágazat	206
35. Az Anyaszentegyház ismertető jegyeiről	211
36. Az Anyaszentegyház feladatáról	220
37. A szentek egyességéről. X. ágazat	227
38. A végső dolgok. XI. és XII. ágazat	232

Példák.

Hova tartozom?	242
A legfontosabb kérdés	242
Miért élsz?	242
A két vadász	243
A csodálatos könyvtár	243
A katekizmus	244
Kit szolgálunk?	244*
Tanulni akarok a jó Istenről!	244
Kis hősök	245
Egy tudós vallomása	245
50 órai út	245
Megszégyenítő buzgóság	246
Visszatérés, nem elhagyás	246
Nem voltam boldog!	246
Egy millió dollárért se!	247
Érdekes megtérés	247
Hitvallás	247
Mindhalálíg	248
Mire jó az imádság	248
Bátorság	248
Hitvallók	249
Hitvalló bátorság	249
„Nincs okunk sírni“	250
Praktikus penitencia	250
Fiamnak nem kell vallásoktatás	250
Barlaam állhatatossága	251
Hithűség	251
A példa hatása	251
Főlétes példa	252
Hitvallás	252
Kinek higgyek?	252
Egyedül Isten az úr!	253
Isten láthatatlansága	253
A legnagyobb építőmester	254
A megszegyenült istentagadó	254
Isten lát!	254
Isten itt van!	255
Kérdés felelet nélkül	255

Isten irgalma	255
Istentelenek vége	256
Szentírás és hagyomány	256
Igy kell a szentírást olvasni!	256
Ha vehetnék másik lelket!	257
A Gondviselés	257
Isten tudja, miért	258
A védő fal	258
Isten rendelése a legjobb	259
Isten akarata, ami velünk történik	259
Gondviselés	259
Jézus irgalma	259
Bízunk az Úristenre	260
Hogy keletkezik a kereszt	260
A legjobb tükör	260
Szenvedjünk béketűréssel	261
Amire szükség van	261
Megelégedés	261
Mi hiányzik?	262
Legyen meg az én akaratom	262
Bölcs felelet	262
Órangyal, te fogd a kantárt	262
Szent Domonkos kísérője	263
Bánatkönnye	263
Az angyalok és az Oltáriszentség	264
Van örökélet?	264
Majd egy év múlva	264
Mikor lesz?	264
A legnagyobb bolond	265
Nyugodt halál	265
Bűnösök menedéke	266
Szent József segítsége	266
A szörnyű festmény	267
Az örökkévalóság	267
A halál torkában	268
Életveszély	268
Mi lesz akkor?	269
Majd meglátja	269
Mindörökké, soha többé	270
A pokol rosszabb lesz	270
Elmélkedés a tűzhelynél	271
Százsoros jutalom	271
A feltámadás lehetősége	272
A szentek egyessége	272
Csodálatos menekülés	272
Van-e pápa?	273
I. Napóleon és VII. Pius	273
Bölcs szavak	273

